

MEHMED ESAD

Mirat-1 Mekteb-i Harbiye

1283 numaralı Mustafa Kemal'in Mekteb-i Harbiye'ye
girişinin 126. yıl dönümüne armağanımızdır.

Yarının Kültürü diyor ki –

“Türkiye, 21. yüzyılın ilk çeyreğini tamamlamak üzereyken birtakım bunalımlara şahit olmaktadır. Bunları aşmak için gerekli olan araçlar ise dönemimizin koşulları gereği kısıtlanmıştır. Diğer bir deyişle, popülizm çağından nasibini alan Türkiye, her ne kadar küresel ve teknolojik gelişmelerin avantajlarına sahip olsa da bir bunalımdan diğerine sürüklenirken ulusal kriz içerisine girmiştir. Türkiye’de böyle bir krizin geçmişte daha ağır şartlarda yaşandığını göz önüne aldığımızda bu bunalımların önüne geçme çabasının önemi anlaşılabacaktır. Çünkü yüz yıl önce Cumhuriyet Türkiye’si de devraldığı sorunları 19. ve 20. yüzyılın en güncel ve akılcı yöntemlerini tercih ederek çözmüştür. Bu noktada hatırlatılması gereken en önemli detay, Cumhuriyet Türkiye’sinin en büyük talihinin, neredeyse her türlü probleme çözüm önerisi sunan eser ve düşüncelere sahip olmasıdır. Bugünkü Türkiye’de ise bireyler ideolojik kamplaşmanın esiri olarak günlük politika girdabına sürüklendiği için başlıca sorunlar hep anlık değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, bunalımların sürekliliğini yaratan sorunların ağır olması bireyleri gaflete düşürerek atalete sürüklemiştir.

Bugün 21. yüzyılın ikinci çeyreğine hazır olmamız için binmemiz gereken treni belki de çoktan kaçırdık. Sorunların ağırlaştırdığı bunalımların önüne geçilmesi, bu mümkün değilse bile bir nebze indirilmesi gerekmektedir. Burada da güncel ve akılcı düşüncelere ihtiyaç vardır. Tıpkı yüz elli yıl önce Gasprinski İsmail’in yaptığı gibi, Türkçe konuşan insanların birbiriyle iletişime geçmesi, fikirlerini tartışması ve buradan da özgün düşüncelerin doğması gerekmektedir. *Yarının Kültürü*’nde tartışması tamamlanmış bir düşünce demetiyle ‘*bugünü miras edebilmeyi*’ amaçlıyoruz. Bu amaçla çıktığımız yolda, mevcut toplumumuza sağlıklı bir şekilde yaklaşabilmeyi umuyoruz. Zira düşünce insanının dahi, ideolojik kamplaşma ortamında, herhangi bir tarafın kolayca askeri olabildiği bu zamanda, düşünce kısırlığına mahal vermemeyi ilke edinen *Yarının Kültürü*, Türk kültürüne ve Türkiye’nin yarınlarına bir katkı olacaktır.”

© *Yarının Kültürü*

Mirat-ı Mekteb-i Harbiye

Metin Neşri

Yarının Kültürü Kitaplığı – No: altı.

Genel Yayın Yönetmeni: Muratcan Zorcu

Editör: Nazlı Esen Albayrak

Yayına Hazırlayan: Komisyon

Logo Tasarım: Ece Konuk

Kapak Tasarımı: Şerza Saka

Son Okuma: Hüseyin Ersavaş, Emir Gürsu, Muratcan Zorcu

ISBN: 978-625-94491-3-5

Birinci Baskı: Ekim 2025 (50 Adet)

Baskı

Göktuğ Ofset Yayıncılık Matbaacılık Tic. Ltd. Şti

Zübeyde Hanım Mah. Sedef Cad. No. 1

İskitler-Altındağ / Ankara - Matbaa Sertifika No: 47538

Tel: 0312 341 38 08 - E-posta : goktugofset@gmail.com

İletişim: yarininkulturu@gmail.com

Açık Erişim: <http://yarininkulturu.org/e-kitap/>

Kütüphane Bilgi Kartı (Library Cataloging-in-Publication Data)

Yarının Kültürü

Mirat-ı Mekteb-i Harbiye / yayına hazırlayan: Komisyon ;
editör: Nazlı Esen Albayrak ; kapak tasarımı: Şerza Saka. Ankara: Ya-
rının Kültürü Kitaplığı, 2024.

685 pages; 14,5 x 21,0 cm. (YK Kitaplığı: No: 6)

ISBN: 978-625-94491-3-5

1. Askerî tarih   2. Mirat-ı Mekteb-i Harbiye

3. Harp Okulları   4. Askerî eğitim

MİRAT-I MEKTEB-İ HARBİYE

YAYINA HAZIRLAYAN
KOMİSYON

Yarının Kültürü Kitaplığı

Ankara

Ekim 2025

KÜLTÜR HİZMETİDİR
PARAYLA SATILAMAZ

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Yunus Aktı	Ahmet Keleş
Orçun Aydoğdu	Bilal Keskin
Mustafa Yiğit Baldan	M. Abdalla Khazin
Ali Alphan Batman	Alperen Kınıklı
Engin Bolat	Burak Koçan
Akıncan Çakırlar	Samet Kul
Onur Çezik	Büşra Ünal Mert
Cemil Dedeoğlu	Mustafa Feyzi Mete
M. Ufuk Demir	Cihan Mutlu
Kaan Duman	Doğukan Oruç
Efe Efeoğlu	Merve Öner
Hüseyin Ersavaş	Saffet Öztürk
Emir Gürsu	Cem Sili
Esma Işık	Muhammet Toral
Alihan İlbay	Bahaddin Tuncer
Büşra İyibaş	Kadir Yozkalach
Hikmet Karaca	Muratcan Zorcu
Mustafa Kemal Kaya	

İÇİNDEKİLER

<i>Yarının Kültürü'nden</i>	<i>vii</i>
Mirat-1 Mekteb-i Harbiye	1
Kısm-1 Evvel	1
Kısm-1 Sani	169

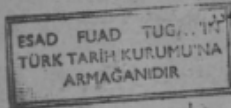

مرآت مکتب حربیہ

مکتب فنون حربیہ شاہانہ تک ابتدای تأسسندن بآلہ قدر نشأت
ایدن صاحبانک اسم و تالیف لری حاوی و مکتبک آلتش سنه لک
ترقیاتی محتوی برائر عسکریدر

مؤلفی

مکتب فنون حربیہ شاہانہ اعدادیسی کتابت عسکره معملی
قول اغامسی : محمد اسعد

معارف نظارت جلیله سنک وخصیله طبع اولغشدر

استانبول

۱۳۱۰

YARININ KÜLTÜRÜ'NDEN

Osmanlı İmparatorluğu'nun 19. yüzyılı, siyasi, askerî ve toplumsal alanlarda büyük değişimlerin yaşandığı bir dönem olarak değerlendirilmektedir. II. Mahmud devri, bu değişimlerin hem hızlandığı hem de denetim altına alınmaya çalışıldığı yılları kapsar. Bu yıllarda eğitim kurumları, özellikle askerî mektepler, imparatorluğun geleceğini şekillendirme açısından önemli bir yer tutmuştur. II. Abdülhamid döneminde, Mehmed Esad Bey'in kaleme aldığı *Mirat-ı Mekteb-i Harbiye* adlı eser, işte bu uzun dönemin ruhunu, Harbiye Mektebi'nin tarihini ve işleyişini birinci elden aktaran nadir kaynaklardan biridir.

Eserin yazarı Mehmed Esad Bey, dönemin askerî ve idari ortamına yakından tanıklık etmiş bir şahsiyet olarak gözlemlerini ve bilgilerini sade bir dil yerine, dönemin edebî üslubunu yansıtan bir şekilde sunmuştur. Bu nedenle kitap dönemin dilini ve ifade biçimlerini de muhafaza eden bir metindir. Harbiye Mektebi'nin kuruluşundan öğrencilerin isimlerine kadar geniş bir yelpazede bilgi sunan bu eser, askerî tarihimiz üzerine çalışan araştırmacılar için çok kıymetlidir.

Bu yayında elinizdeki metin, Mehmed Esad Bey'in orijinal eserinin birebir yeni harflere aktarılmış halidir. Transkripsiyon sürecinde herhangi bir müdahalede bulunulmamış,

metin aynen korunmuştur. Noktalama ve imla hususlarında düzeltme işareti kullanılmamıştır. Böylece okuyucu hem metnin özgün havasını hem de yazarın kendi dönemi içinde tercih ettiği anlatım biçimini doğrudan deneyimleme imkânına sahip olacaktır.

Yeni harflere aktarım süreci, isimleri ilk sayfalarda yazılı kırka yakın kişinin titiz emeğiyle gerçekleşmiştir. Farklı dönemlerde yürütülen bu çalışmada öncelikle metnin Osmanlı Türkçesinden Latin harflerine birebir çevrimi yapılmış, ardından anlam ve imla açısından bir kontrol süreci işletilmiştir. Bu son aşamada; Hüseyin Ersavaş, Emir Gürsu ve Muratcan Zorcu metni incelemiş, olası hataları gidermeye çalışmıştır. Bununla birlikte, gözden kaçmış eksiklik ya da yanlışlıklar varsa bunlar okuyucularımıza değil, bahsi geçen isimlerin dikkatinden kaçan ayrıntılara aittir.

Kitabın basımı için uzun bir süre beklemek durumunda kaldık. Aslında bu giriş yazısını hazırladığımız sırada, keşke 29 Ekim 2025 tarihine kadar beklemeseydik diye düşünmeden edemiyoruz. Böyle bir eserin daha erken yayımlanması, belki de daha fazla araştırmacının, tarih meraklısının ve öğrencinin bu metinden yararlanmasına vesile olacaktı. Ancak ülkemizde kültürel çabalara maddi kaynak bulmak hâlâ ciddi bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu nedenle, ne yazık ki pek çok değerli projenin hayata geçirilmesi gecikmekte ya da yarıda kalmaktadır.

Yine de bütün bu zorluklara rağmen *Mirat-ı Mekteb-i Harbiye*'nin bugünkü okuyucuyla buluşturulmuş olmasından büyük mutluluk duyuyoruz. Bu kitap aynı zamanda bir dönemin zihniyetini, kurum kültürünü ve eğitim anlayışını da yansıtıyor. Dolayısıyla, bu eserin yayımı akademik dünyaya anlamlı bir katkı olarak değerlendirilebilir.

Kitabın yayımlanmasında emeği geçen tüm ekibe katkılarından dolayı teşekkür ederken sürecin maddi külfetini üstlenen Muratcan Zorcu'ya minnettarız. Eserin, Türkiye'nin yarınlарının kültürel belleğine katkıda bulunacağına inanıyoruz.

Her teğmenin gönlünde yaşayan Mareşal Mustafa Kemal Atatürk'e saygılarımızla...

[2]

Mirat-ı Mekteb-i Harbiye

Bismillahirrahmanirrahim

Mukaddime

Bir devletin kuvvet ve saadetini teyit ve ila eden maarifle beraber satvet-i kahire-yi askeriyesi olduğu ve muvaffakiyat-ı askeriyesinde ruhu ve sebep-i asli ve zahirisi ise hayret-feza-yı ukul olan fûnun-ı mühimme-yi harbiye bulunduğu varesteyi delil ve güvaptır.

Millet-i Muazzama-yı İslamiye'nin fitraten haiz olduğu cevher-i şecaati zahire çıkarmak ve o cevher-i diyanet ile ulum-ı mutebere-yi cihadiyeyi birbirine mezcederek ondan semere-yi matlubeyi [3] iktitaf eylemek için behemehal muhteraat-ı harbiyeye ait fûnun-ı aliye ve dakikanın tedrisine ve bunun için zabt u rabtı yolunda muntazam mektebler tesisine lüzum-ı kavi görülmüştür. Mekteb-i Harbiye-yi Şahane 1250 sene-yi hicriyesinde o maksad-ı terakkimersad üzerine saha-zib-i tesis ve itila ve o tarihten ilamaşallah şahid-ziba-yı terakki bu Dar'ül Maarif-i Askeri'de günden güne runüma olup bu ana kadar nice zabitan ve ümera-yı benam ve bunca müşiran-ı zafer-ittisam ol menşe-yi aliden yetişmiş ve her birerlerinin fikr-i salim ve seyf-i sarimlerinden mülk ve devletçe menafi-i lazıma hasıl ve askerlikten intizar olunan terakki ve intizam-ı hal derece-yi matlubeye vasıl olmuş velehülhamd hala olmakta bulunmuştur.

Husus ile gıpta-bahşa-yı edvar-ı salife olan asr-ı güzün hazret-i şehriyaride mahza teyit kuvve-yi memleket [4] ibka-yı nam u şan millet için Mekatib-i Askeriye hakkında vuku bulan islahat-ı cediye ve terakkiyat-ı cedide zaten minnettar-ı lütuf ve inayet-i hilafet-

penahileri bulunan ve mütesallit-i eadiden zir-i cenah-ı zillullahilere sığınan bu millet-i necibe-yi Osmaniye'yi bir kat daha ifa-yı teşekkürü nakabil saadet-i azimeye nail eylemiştir. Böyle bir dar'ül kemalat ve matla-yı envar-ı füyuzat olan ve bu günkü günde leyli ve nehari küçük büyük 40 bab-ı askeri mektebinin merci ve merkez idaresi bulunan Mekteb-i Harbiye-yi tacdarilerinin diğer devletlerde zabt olunduğu gibi şimdiye kadar nasılsa bir tarihi yazılmamıştır. Ve hangi senelerde kimler neşet ettiği bilinmediği gibi meydan-ı cihat ve gazada hirasat-i mülk ve devlet uğrunda feday-ı ser ü can ile ihraz-ı rütbe-yi şehadet eden nice zevat-ı şecaat-simat ve yararlıkları teslim olunan bir hayli harb-i aşınayanın namları gı-şave-yi nişyan ve perde-yi hafa ile mestur kalmıştı. Bu misüllü [5] şüheda ve şücaan-ı askeriyenin celb-i dua-yı hayra sebep olan isimlerinin yadı ve fedakarlıklarının tadadı ile böyle altmış senelik bir eserin terakkiyatını gösterir bir tarihin yazılmasını meşiyet-i İlahiye mahza şevketli kudretli halife-yi azim *Gazi Abdülhamid Han-ı Sani* efendimiz hazretlerinin eyyam-ı fahire-yi saltanatlarına tehir ve talik eylemiştir.

Acizleri mahza muavenet-i tevfik-i İlahi ve mekteb hakkında per-tev-efşan olan nur-ı teveccüh-i hazret-i padişahi semeresiyle bu eser-i nacizi cem ve telife cüret-yab oldum ve bu eser-i aciziye mevcut bulunan Takvimü'l-Vekayi-i Devlet-i Aliye nüshalarının hülasesını ve mektebin imtihan cetvelleriyle bazı nizamât ve kuyudatını ve o mektebden yetişenlerin kudema-yı benamından tahkik edebildiğim malumat-ı mevsukayı mehaz ittihaz ettim. 1250 senesinden 1310 saline kadar güzëran eden ahval-i tahsiliyenin en mühim kısmını beyan ile [6] bu ana kadar birbirini müteakib neşet etmiş olan sınıfların isimleri birer cetvele tahrir ve tahkik olunabildiği kadar rütbe ve memuriyet ve telifleri hizalarına derc ve terkim edilerek namına *Mirat-ı Mekteb-i Harbiye* tesmiye eyledim. Hemen Cenab-ı

Mevla-yı Müteal bu mekteb-i meali-mekseb vasıtasıyla evlat-ı Osmaniye'yi şeb-deycur-ı cehaletten şehrah-ı sabah-ı saadete isal ve hemişe tanzim-i cünud ve tahkim-i hudud esbabını istikmale hasr-ı efkar ve amal buyuran padişah hamidü'l-hısal ve şehinşah-ı faruki-kemal efendimiz hazretlerinin her dakikası memalik-i şahanelerinin umranına ve ulum ve maarifin ve bilhassa fünun-ı cihadiyenin ilhasına sebep-i müstakil olan eyyam ve ikbal-i tac-darilerini müzdad ve zir-i cenah-ı müstelzimü'l-felah hazret-i şehriyarilerinde asude-nişin emn ü eman olan bu millet-i muazzama-yı osmaniyeyi envar-ı saadete muvaffakiyetle mesrur ve dilşad buyurması ediye-yi mahsusası dahi [7] her vakit vird-i zeban-ı ubudiyet-nişan edilmiştir.

Ve minallahi't-tevfik ve huve nime'l-refik

Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi

Fenn-i kitabet-i askeriye muallimi kolağası Mehmed Esad

[8] Mekteb Küşadı Hakkında Teşebbüsât

Sene-yi hicriye-yi nübüviyenin 1241 tarihinde Yeniçeri Ocağının lağvıyla cedd-i emced hazret-i şehriyari Sultan Mahmud Han-ı sani hazretleri Asakir-i Mansure-yi Muhammediye nam ile yeniden asker tertip ve tanzimine himmet ve ikdam buyurdu. İttihaz olunan tedabir-i metine ve muvaffakiyet-i alem-pesendane-yi seniyeleri sayesinde birkaç sene zarfında tabur ve alaylar teşkil ve her birinin nizamat-ı lazimesi vaz ve teyit olundu.

Teşkil olunan Asakir-i Mansure-yi Muhammediye meyanında müstaid ve sinleri küçük bulunan nefer ve onbaşı ve çavuşlarından bi'l-tevfik mekteb bölükleri namıyla Rami ve Selimiye Kışla-yı Hümayunlarında bölükler teşekkül etti. Tabur ve alay imamaları ve zabitanın okuyup yazma bilenler marifetleriyle mezkur mekteb bölükleri okutturulup yazdırılmaya başlandı. Ve bunlar meyanında ibare okuyabilenler ve akranına tefevvuk eyleyenler onbaşı ve çavuş ve mülazım nasb olunup biltedric terfi ettirilirdi. Fakat bu millet-i muazzama-yı Osmaniye için yeniden teşkil [9] olunan bir kuvve-yi cesime-yi askeriyenin sağlam bir esas ile tesis etmesi ve askerlikten matlub olan esmar-ı ıslahatın vakt-i lazımında iktifat edilmesi behemehal içlerinde okur yazar müstaid ve malumatlı zabitanın bulundurulmasıyla mümkün olacağı bedihi ise de ne çare ki bu misillü zabitanı defaten tedarik ve matlub olan mertebeye isal eylemek müşkül idi. Hatta Lütfi tarihinde görüldüğüne nazaran 10 nefer muallim zabitanın Dersaadet'e gönderilmesi Mısır valisine bildirilmiş ise de taraf-ı validen Mısır askerinin talimci zabitanı tafiye-yi efrenciyeden olup neferattan kat-ı nazar zabitlerinin dahi olkadar talim bilmedikleri beyan olunarak cevap verilmiştir.

Muahharan Avrupa'dan celp olunan birkaç nefer talimci zabitanın faidesi görülmüş ise de bu da muvakkat ve arızı bir terakki olup ancak kendi mülkümüzde kendi evladımızdan yetiştirilmekten başka

çare yoktu. Yine tarih-i mezkurun beyanına göre Asakir-i Mansure taburlarının hizmet kitabında kullanılmak üzere tez elden adam yetiştirmek hususu tasavvur olunup askere yazılmak için taşradan gelen neferat meyanında sinleri on beşten aşağı olan çocuklara ulum-ı diniye ve harbiye ve sanat-ı celil-i kitabet öğretilmek için Acemi Kışlası [-] Şehzadebaşı'nda olan yeniçerilerin kışlası ki münhedim olmuştur [-] tahsis olunup ismine Talimhane denilmişti. Ve o vaktin revacına göre şakirdana şehriye beşer [10] kuruş ve bir nevi bezden yelek ve mintan (nimten) ve potur ve başlarına kalınca çukadan sade şeritli şubara (bir nevi kalpak) ve ağaçtan mamul hafif tüfenkler tahsis ve ita edilmişti. Ve ulum-ı muharrereyi talim için hocalar tayin olunup ricalden Saib Efendi isminde bir zatın zir-i nezaretine verildi. Ol zamanca Mekteb-i Harbiye demek olan bu talimhanenin 1242 senesinde bu vechle tesis ve küşadı her ne kadar vuku bulmuş ise de terakkisine dair tarihçe bir haber alınamamıştır. Reviş-i hale bakılırsa mekteb-i mezkur terakki edemeyip araya Rusya Muharebesi dahi girdikten bir iki sene sonra talebesi dağılıp lağvolunmuştur.

Hasılı devletin esasen muallim zabitanı ihtiyacı bedihi olup çünkü ol vakitler yalnız Sultan Selim-i Salis hazretlerinin müessisat-ı hayriyesinden olan ve 1210 tarihinde tesis buyrulan Mühendishane-yi Berr-i Hümayundan başka askeri mektebine dair ortada bir eser olmayıp oradan da senede ancak birkaç mühendis çıkabiliyordu. Mekteb-i mezkur devletimizin en eski mekteb-i askeriyesi olduğundan taraf-ı hakiranemden ahval-i tarihiyesi başka yazılmıştır.

Hülasa bir askeri mektebi tesisi ve ahalimizin gençleri okutturulup zabıt yetiştirilmesi için bir lüzum 1245 tarihine doğru iyiden iyiye his olunmaya başladı.

[11] *Fasl-ı Evvel*

Vekayi-i sene 1250 ila 1264

Maçka'da Tabur Heyetinde Mekteb Tesisi ve Kum Üzerine Yazı Talimi

Cennetmekan Sultan Mahmud Han-ı Sani hazretleri Avrupa devletlerinde olduğu gibi bizde de mekteb açmak ve zabıt yetiştirmek meselesini fevkalade arzu ve iltizam buyurmuşlar ise de mekteb için yeniden bir binanın inşasına ve dahilen tertip ve tanzim ile iktiza eden alat ve edevatın tedarikine muharebe sebebiyle vakt u hal müsait olmadığından bu maksadın ehven suretle hiz-ı ara-yı husul olması daima matlub-ı mültezim-i şahaneleri idi. Merhum Namık Paşa ol vakitler Hassa Alayı miralaylarından ve fahri yaveran-ı hazret-i şehriyarından olup birkaç kere Avrupa payitahtlarına gitmiş gelmiş ve zaten lisana aşına bulunmuş olduğu cihetle Avrupa usul ve nizamatını ve askeri mekteblerini görmüş, öğrenmiş muhasse-nat-ı memleket için bir fikr-i cedid hasıl etmiş olduğundan ol padişah-ı kadir-dan bir gün müşarünileyhi celb ile bir askeri mektebi açmak fikrinde bulunduklarını ve bu babda olan mülahazat ve tasvirat-ı şahanelerini mücmelen beyan ve ferman buyururlar.

[12] Namık Paşa dahi bu madde-yi hayriye hakkında teshilat göstererek icap eden şeylerin teferruatını bi'l-beyan hemen irada ve fikr-i hümayunun tenfiz-i ahkamına ihtimam eyler. Ol vakitler Ma-beyn-i Hümayun ve Hassa Ordusu Müşiri olan Ahmed Paşa (Firari Ahmed Fevzi Paşa) merhum dahi tabii bu teşebbüsat-ı hayriyeden haberdar olup müşarünileyh zaten Hassa Ordusu Dördüncü Alayın İkinci Taburu efradından Selimiye Kışla-yı Hümayununda 1247 tarihinde balada beyan olunduğu üzre Sıbyan Bölükleri namıyla numune olarak bir mekteb tesis eylemişti. Müşarünileyh Namık Paşa ile Ahmed Paşa salifü'l-arz irade-yi seniye-yi hazret-i

padişahinin icra-yı ahkamına başlayıp mezkur sıbyan bölüklerini ol vakit Beşiktaş civarında mevcut Maçka Kışlası'na [-]bu kışla yerine Silahhane yapılmıştır[-] celb ve ikad ettirildiler. Kışlanın tamir ile bir bab cami-i şerif ve dört yüz efradı istiaab eder iki büyük bab büyük mekteb ve kütüphane ve hamam ve hastahane ve acizhane ve matbah ve sair müştemilatı yaptırıldı. Ve her nevi icab eden alat ve edevat-ı tahsiliye ve basmahane takımı ve saire Avrupa'dan mübaya ve celp olundu. Ve neferat bir tabur heyetinde bulunduğundan o tarihteki zabitan ve çavuşanı ber-vech adı beyan olunur.

Kolağası Selim Efendi –Tophane-yi Amire Azası'ndan iken 1305 vefat eden Ferik Selim Paşa'dır.

Sol Kolağası Mahmud Efendi – fevttir.

[13] Yüzbaşı Mehmed Efendi – Sadr-ı Esbak merhum Kıbrıslı Mehmed Paşadır. Müşarünileyh 1288'de vefat eylemiş ve irtihaline “*Cennete gitti Mehmed Paşa*” mısraı pek güzel tarih düşmüştür.

Mülazım Abdi Efendi – Çırbanlı Abdülkerim Nadir Paşa'dır. 1302'de vefat etmiştir.

Yüzbaşı Kasımpaşalı Ali Efendi – fevttir.

Yüzbaşı Ali Efendi – Muahharen mirлива olan ve Mekteb-i İdadi-yi Şahane Müdürlüğünde bulunan merhum Kara Ali Paşa'dır.

Yüzbaşı Mustafa Ağa – Hassa Dördüncü Alayında binbaşı iken vefat eden Kalpaklı Mustafa Ağa'dır.

Mülazım İbrahim Efendi – Merhum Ferik İbrahim Paşadır.

Mülazım Arif Ağa – fevttir.

Tabur-ı Mezkurun Küçük Zabitanı

Kocamustafapaşalı Çavuş Ahmed Efendi – Dar-ı Şura-yı Topçu Dairesi azasından iken vefat eden Miralay Ahmed Bey.

Çengelköylü Çavuş Ahmed Faik Efendi – Feriklikten mahreç Ahmed Faik Paşa.

Selanikli Çavuş Halil Efendi – İstihkam Miralayı iken vefat etmiştir.

[14] Çavuş Ömer Fevzi Efendi – Müşir merhum Ömer Fevzi Paşa'dır.

Çavuş Abdullah Efendi – İdadiye-yi Dahiliye Kaymakamı merhum Abdullah Bey'dir.

Zeyrekli Çavuş İbrahim Efendi – Binbaşı iken fevtir.

Bursalı Çavuş Hasan Efendi – Beşinci Ordu ruznameciliğinden sonra Bab-ı Seraskeri'de memur iken vefat eyledi.

Çavuş Ramiz Efendi – Ferik Ramiz Paşa merhum.

Üsküdarlı Çavuş Ahmed Bey – Suriye'de vefat eden Ahmed Paşa. Ve gayrühüm

Ol vakitler mektebte hangi dersler okutturulduğuna ve kaç sınıf üze tertip olunduğuna dair Takvim-i Vekayi'de görülen malumat bervech-i zir hülasa ve tahkik olunarak yazıldı. Şöyle ki: Tabur Heyetinde bulunan neferat sekiz kısma münkasım idi. Sınıf-ı evvel mübtediler olduğundan onlar kum üzerine parmaklarıyla sülüs ve rakam meşk ve talim edip nısf dairelerde¹ iki harfli lügatlerle elifba cüzü kıraat eylerler.

---

¹ Bu nısf daireler şimdiki kavisler gibi olmayıp iki uçları duvara merbut bir demir çenberden ibarettir. Bir metre irtifaında ufukan mevzu olan bu çenber dahline sınıf başı efendi girip diğer efendiler de haricinde kaimen bulunup müzakere olunurdu.

[15] Sınıf-ı sani ile salis dahi üç harfli lügatler ile amme cüzü talim ve sınıf-ı rabi ile hamis ilm-i hal ve akaid-i islamiye ve diniyelerini dış tahtalarına tahrir ve nısf dairelerde takrir ederler. Ve sınıf-ı sadis talimname ve kanunname-yi askeri ve sınıf-ı sabi ile samin *Tuhfe* ve *Nuhbe* ve sarf ve rika yazı ve müsvedde talim ederler. Mezkur sekizinci sınıfın müstaid ve kabiliyetli neferatından bi'l intihab yüz nefer şakird ikinci mektebe alınıp onda ilm-i hesap ve mecmuatü'l mühendisin ve harita tersimi ve topoğrafya ameliatı ve ameliat-ı hendese ve ilm-i hendese tedris ve talim ettirilirdi.

Şakirdanın tayinatı tayinat-ı askeriyenin bir buçuk katı ve çamaşırları dahi senede altışar kat olup mekulat ve melbusatın pak olmasına itina olunurdu.

Namazlarını beş vakitte cami-i şerifte kılmak ve okunup icra olunacak her fenne bir vakit tahsis ile vakitleri geldikte derhal yerli yerinde bulunmak ve birbirlerine adaba muhalif lakırdı söylediklerinde tedip olunmak ve buna mümasil nice kuyut ve şurut icra olunmakta idi.

Serezli Yusufpaşazade Kaymakam Mazhar Bey² ilk defa olarak 1250 mektebe müdür tayin olundu. Ve icap eden muallimin hariçten ve Mühendishane'den celp ve memur edildi.

[16] İşte bu vechle Mekteb-i Harbiye-yi Şahane Maçka Kışlası'nda tesis edip ol vakitler Takvimü'l-Vekayi Nazırı bulunan büleğa ve sudurdan Esad Efendi'nin inşad eylediği bir kıta tarih belagati cihtiyle buraya yazıldı.

Tarih

[Failatün/Failatün/Failatün/Failün]

---

² Mekteb Nazırı olanların icmal-i ahvali ayrıca yazılmıştır.

Mehmed Esad

İktiza-yı ilm ü irfan ile hakan-ı zaman

Askerine kıldı tebyin matlab-ı Harbiye'yi

Yek kalemde çıktı Es'ad işbu tarih-i metin

Yapdı Şeh Mahmud-ı Adli Mekteb-i Harbiye'yi

Sene 1250³

Enderun-ı Hümayun fuzala-yı muallimininden Örfi Efendi dahi mektebe Farsi hocası tayin olundu. Bu Örfi Efendi muahharen rütbe-yi celile-yi vezareti ihraz ederek vefat etmiştir.

Maçka Mektebini Teşrif-i Şahane

Cedd-i emced hazret-i cihan-bani Sultan Mahmud Han-ı Sani hazretleri mahza teyid-i mülk ve millet ve tezyid-i kuvve-yi şan-ı devlet için vücuda getirdikleri Mekteb-i Harbiye-yi Şahanelerini bizzat görmek ve şakirdanın ders ve sairece olan noksanlarını ikmal ve itmam [17] buyurmak maksad-ı seniyesiyle hicretin 1251 senesi rebiülevvelinin beşinci günü maiyet-i mülükanelerinde havas-ı muharrebin ve saray-ı hümayun kütüphanesinden bazı mütehayyizin olduğu halde bi'l-şevket ve'l-kabul Mekteb-i Harbiye'yi teşrif-i bahş-ı iclal buyurdular.

İşte Sultan Mahmud hazretlerinin bu vechle açmış oldukları terakki çığrını eslaf-ı hümayunlarının her birerleri tevsî ve teyide himmet buyurdukları gibi halife-yi zişan ve padişah-ı zi'l-yed-i hakayıktan efendimiz hazretleri dahi cülus-ı hümayunlarını müteakip mektebi bi'l-teşrif ahd-i mesud-ı mülükanelerinde bir

---

³ *Yapdı Şeh Mahmud-ı Adli Mekteb-i Harbiye'yi* mısrası 1251 değerini vermektedir. Üstteki “yek kalemde çıktı” tamiyesiyle fazla olan bir sayı çıkartılmış ve 1250 değerine ulaşılmıştır. (HN.)

hayli asar-ı nafia husule gelmiştir ki mahalinde ziver-silk beyan edilecekti.

Fünun

Mektebin ibtidai tesisinde okutturulmasına karar verilip fakat 1263 senesine doğru ancak okutturulabilen fünun bervech adı aynen yazıldı.

Hendese, cebir ve mukabele, cebrin hendeseye tatbiki, ilm-i menazır, ilm-i kutu-ı mahrutiyyet, ilm-i tefazil ve temani, cerr-i eskal, ilm-i heyet, ilm-i hikmet-i tabiyet, ilm-i hall ve terkiib-i ʿecsam, Fransızca, istihkam-ı hafife ve sakile, tombaz köprü kurma, resim, harita inşası, top ve tüfenk ve şiş talimleri, piyade ve süvari talimleri, ilm-i sebahat.

[18] İşte bir tabur heyetine vaz olunan şakirdan icra-yı vezayife ve trampete ile derslere girip çıkmaya başladılar. Koğuşlarında gece nöbet beklemek ve matbahta yemek pişirtmek ve taşımak ve karavana silmek ve yatacağı oturacağı yerleri süpürmek gibi hizmet-i askeriye bi'l-münavebe kendilerine ait idi. Şakirdanın cümlesi yek-siyak olarak bir nevi kır renkli⁴ misko çukadan elbise giyip meç takınırlardı.

Bu nevi kır renkli çukadan setre ve pantolon mekteb şakirdanına mahsus olduğundan şimdiki gibi kol ve yakalarında alamet-i farika yok idi. Nizam ve intizam günden güne terakki ve tevsî edip haftabaşı şakirdanın demirbaş eşyası yoklanır ve noksanı itmam edilirdi. Cümlesi tüfenk ve palaska ve kısa nimten ile cuma günü selamlık resm-i alisine sevk olunup güzergah-ı hümayunda dizilerek selam-ı terakki-peyam-ı şahane ile karirü'l ayn olurlar idi.

---

⁴ Elyevm topçu zabitanın pantolon olarak giymekte oldukları çukadır.

Hakan-ı mağfur Sultan Mahmud-ı Sani hazretleri yed-i müeyyed-i hümayunlarıyla tesis buyurdıkları şu mekteb-i askerinin az bir zaman zarfında mazhar-ı terakki olacağını keşf ve teyakkun buyurduklarından vakt ü zaman ile mektebe muallim tedarik etmek ve malumatlı mütefennin zabıt [19] yetiştirmek hususunun emel ve arzu ile zirdeki zabitan ve şakirdanı beray-ı tahsil Avrupa payitahtlarına izam buyurmuşlardır.

1251 Tarihinde Viyana'ya Tahsile Gidenler

Mülazım Abdülkerim Efendi – Çırbanlı Abdülkerim Nadir Paşa fevttir.

Mülazım İbrahim Efendi – Merhum Ferik İbrahim Paşa.

Çavuş Üsküdarlı Ahmed Bey – Şam Valiliğinde terk-i hayat eden Ahmed Paşa.

Firari Ahmed Fevzi Paşa kölelerinden Rüstem Efendi – Merhum Ferik Rüstem Paşa ki binbaşı iken İngiltere'ye de gitmiş ve livalı-ğında Kırım Meselesi'nde ve Kozlovo'da bulunmuş ve istihkam ferîği iken vefat etmiştir.

Yüzbaşı Mehmed Efendi dahi Berlin'e gitmiştir. – Sadr-ı esbak Kıbrıslı Mehmed Paşa.

Paris'e Tahsile Gidenler

Enderun-ı Hümayun'dan Tevfik Efendi – Erkan-ı Harp Reisi merhum Ressam Tevfik Paşa.

Londra'ya Tahsile Gidenler

Humbarahane'de Alay Emni Emin Bey – Beşinci Ordu Müşiri merhum Emin Paşa.

[20] Zabitandan Sol Kolağası Selim Efendi – Merhum Ferik Selim Paşa

Viyana'ya ızam olunacak zabitan için Sultan Mahmud Han hazretlerinin Avusturya İmparatoru hazretlerine vuku bulan işarları üzerine Viyana'dan Topçu Miralaylarından Hauslab celp olunmuş ve huzur-ı hümayuna şeref-yab-ı duhul olarak hakkında iltifat-ı padişahi erzan buyrulduğu gibi şakirdan-ı mumailiyhimi Viyana'ya beraberce götürmeleri ve tahsil-i ulum ve fünun ettirmeleri hususu da ayrıca tavsiye ve tenbih buyrulmuştur. Bu Hauslab muahharen mareşallik rütbesine nailiyet ile Avusturya devlet-i fehimesinde Tophane nazırı olmuş badehu tekaüd olarak 1883 sene-yi miladiyesinde cihan-ı faniye veda eylemiştir.

Mekteb-i Harbiye Şakirdanından 1252'de Viyana'ya Tahsile Gidenler

Üsküdarlı Abdi Bey – 1300 senesinde Trablusgarp'ta vefat eden Mirliva Abdi Paşa.

Silivri'li Ali Efendi – Erkan-ı Harp Miralayı iken vefat etmiştir.

Çırpanlı Ahmet Hakkı Efendi – 1266'da Yemen'de şehit olan Erkan-ı Harp Binbaşısı Hakkı Efendi.

[21] Rumelili Ahmed Mazhar Efendi “Karahisar redifinde Ferik Mazhar Paşa”

*

Dahil-i mektebte şakirdanın hareketına dair bir nizamname 1252 tarihinde mekteb matbaasında tab olunmuş ve gayetle şayan-ı mütalaa bulunmuş olduğundan aynıyla bu kitaba derç edilmiştir.

Bu sırada emir-i nezaret-i mekteb, Mustafa Mazhar Bey'den sonra Hassa Müşiri Ahmed Paşa'nın inhası ve Serasker Hüsrev Mehmed

Paşa'nın tensibi ve Sultan Mahmud Han-ı Sani hazretlerinin irade-yi seniyesiyle 1252 tarihinde Miralay Azmi Bey'e [-]merhum Ferik Azmi Paşa[-] ihale edildi.

Bir taraftan da henüz tedarik edilmiş olan matbaa işlerine ehemmiyet verilip müstaid şakirdandan birkaç efendi bi'l-intihap mekteb matbaasına verilerek mevad-ı askeriye tab olunmaya başlandı. Hatta ilk defa olarak tab ettikleri bir kıta mürur tezkiresi müşarünileyh Ahmed Paşa tarafından ba-tezkire-yi mahsusa Babıali'ye takdim olunup efendilerin bu gayretleri dahi mazhar-ı takdir-i ali olundu.

Selim Satı Paşa

Nazır Azmi Paşa'dan sonra 1253'te Selim Satı Paşa

[22] Mekteb-i Harbiye'ye nazır tayin olundu. Bu zatın mekteb hakkında icraatı ve sair umur-ı devlette hıdematı pek müessir ve makbul olduğundan nezaretteki ikdamını beyandan evvel tercüme-yi halinden bir nebze bahse lüzum görülmüştür.

Şöyle ki Selim Satı Paşa an-asıl Manastırlı olup evail-i halinde Babıali divan kalemi hulefasından iken Mısır valisi merhum Mehmed Ali Paşa'nın Devlet-i Aliye ile bozuşmazdan evvel umur-ı tahrirata vakıf ve usul-i devlete aşına Babıali'den birkaç katip talep eylemesi üzerine müşarünileyh Selim Paşa ve Mısırlı Kamil Paşa ve daha müstaid daha birkaç efendi Mısır'a izam buyrulmuştu.

Selim Paşa fetanet-i zatiyesi cihetiyle Mısır'da akranına faik ve Mısır valisinin karabet-i sıhriyesine dahi nail ve layık olduğundan Mısır'ın mekteb-i askeriyesi nezaretinde ve sair mühim hıdematta istihdam olunup mirlivalık rütbesini ihraz etmiş ve muahharen Mısır valisinin Devlet-i Aliye aleyhine vuku bulan isyanı

müşarünileyhe ağır geldiğinden 1249 tarihinde Nizip muharebesinde Devlet-i Aliye tarafına karar ve iltica eylemiş ve 1251 rebiyülevvelinde uhdesine feriklik rütbesi tevcih olunarak huzur-ı meali-nüşur-ı hümayunda müsul şerefine nail olarak kamet-i ehliyetine o vaktin hükmünce yakası sıрма işlemeli harmani iksa ve nişan ve bir kabza seyf ihsan ve ita buyrularak kadri bir kat daha ila edilmiştir. [23] Devlet-i Aliye'nin mühim hizmetlerinde istihdam olunup 1252 tarihinde tesis olunan Darü'ş-şura-yı Askeri'nin hinküşadında bulunmuş ve darü'ş-şura-yı mezkur ile istibdal nizamnamesini ve sair mecalis-i askeriye layihalarını müşarünileyh kaleme almıştır. Dirayet ve hasafeti ve kalemindeki metanet ve belagati herkesin musaddakı olduğu gibi nezd-i ali-yi padişahide dahi kadri fevkalade muhterem idi. Binaenaleyh böyle bir muktedir zatın mekteb nezaretinde bulunmasını hakan-ı mağfur hazretleri irade buyurduklarından 1253 tarihinde nazır tayin olundu. Ve fikir-i meali ve idaresinden hakikaten mekteb pek çok istifade etmiştir ki mahallinde söylenecektir. Müşarünileyh Selim Paşa 1257 tarihinde mektebden infisal ederek Aydın valisi tayin ve biraz müddet sonra lüzumuna mebni memuriyeti Darü'ş-şura-yı Askeri riyasetine tahvil olundu. Ne çare ki düşar olduğu hastalığı epey müddet devam ettiğine ve riyaset-i mezkure ise mutena hıdemattan bulunduğu binaen bir sene sonra azil olunmuştur.

Üsküdar'da Sultantepeci'nde kain konağında hasta halinde yedi sekiz sene mazuliyet maaşıyla idare olunur iken vefat ederek Üsküdar'da mevdu-i hak-i gufran olmuştur. Merhum-ı müşarünileyh gayet hadid ve müstakim olup tehdidini ika'a kadir ve lisana aşına olmakla tercüme ve telifte muktedir bir zat idi.

[24] Selim Satı Paşa'nın nezaretinde ve 1254 senesinde beray-ı tahsil Viyana'ya izam olunan şakirdan

Çavuş Ömer Efendi – Merhum Ömer Fevzi Paşa

Çavuş Ahmed Faik Efendi – Feriklikten muhreç Ahmed Faik Paşa
Onbaşı Mustafa Efendi – Muahharen yaver-i harp-i hazret-i şehri-
yari olan mirлива-i merhum borazan Mustafa Paşa

İzmirli Fehmi Efendi – Erkan-ı Harbiye binbaşı iken vefat etmiş-
tir

Aksaraylı Bahri Efendi – Vaktiyle Hassa Meclisi azasından olan Mi-
ralay Bahri Bey merhum

Zeyrekli Çavuş İbrahim Efendi – Binbaşı iken Kırım muharebesi
akabinde vefat etmiştir

Rumelili Mehmed Efendi – Miralay olup vefat etmiştir

İsimleri zirde yazılan üç nefer şakird dahi tarih-i mezkurda beray-ı
tahsil Berlin’e izam buyrulmuştur.

Çavuş Ramiz Efendi – Merhum Ferik Ramiz Paşa

Kocamustafapaşalı Çavuş Ahmed Efendi – Mukaddem zikri geç-
miştir

Aksaraylı Onbaşı Yesari Mehmed Efendi – İstihkam mirlivası mer-
hum Mehmed Paşa

[25] Selim Paşa’nın icraat-ı mekteb hakkında kaleme aldığı bir la-
yiha mucibince Mühendishane’den neşet eden binbaşı Kamil Bey
miralaylık rütbesiyle ilk defa olarak mektebe ders nazırı tayin
olundu. Bu Kamil Bey su-i idaresinden dolayı muahharen mekteb-
den infikak ettirilip Bab-ı Seraskeri matbaasında biraz müddet
istihdam olunduktan sonra Şam-ı Şerif’e izam olunmuş ve oralarda
mirllivalık rütbesine kadar nail olup vefat eylemiştir. Nazır paşanın
tensibiyle talebenin meç kılıçları zabıt kılıcına tahvil olunmuştur.

Şakirdan meşinden mamul birer büyük cüzdana malik idi ki mez-kur cüzdana yazı takımı, elbise fırçası ve iğne iplik ve elbise pullarını silmek ve parlatmaya mahsus delikli levhalarını ve levazım-ı sairelerine korlar idi.

Selim Paşa'nın dersler hakkında vuku bulan icraatı ber-vech-i ati beyan olunur.

Evvela Arabi dersleri muallimliğine iki zat celp ve tayin ettirmiştir ki biri hala mabeyn-i hümayun müşiri devletli Gazi Osman Paşa Hazretleri'nin enişterleri olan Bayezid dersiamlarından Tokatlı Hoca Hüseyin Efendi idi.

Diğeri de Erkan-ı Harbiye mirlivalarından Mustafa Safvet Paşa'nın pederi olan ve elsine-yi Türkiye kavaidi üzerine bir telif-i muteberi bulunan Kütahyalı Hoca Abdurrahman Efendi'dir [26] ve yine Arabi muallimliği için iki ay sonra iki zat dahi tayin olunmuştur ki biri fuhul-i ulemadan merhum Hacı Mustafa Efendi ve diğeri yine ulema-i kiramdan Hoca İsmail Efendi'dir.

Enderun-ı Hümayundan mütekait ve sahib-i divan şair-i şehir Sami Efendi'nin biraderi İzzet Efendi de Farisi muallimliğine tayin olundu.

Resim dersi muallimliği için dahi İspanyalı meşhur ressamlardan Mösyö Şirans⁵ tayin edildi. Fransız yüzbaşlarından Mısır'da talimcilik hizmetinde bulunan Mösyö Mavoni Mısır'dan celp olunup mektebe piyade talimi muallimi tayin olundu. İşte arzu olunan derecede hocalar itmam edildikten sonra derslerin terkip ve tanzimi cihetine gidilip Mekteb-i Harbiye'nin mevcut şakirdanı dört sınıfa taksim edildi.

---

⁵ Kurşun kalem ve sulu boya “peyzaj” tersimde ressam-ı mahir idi.

Birinci kısım şakirdanı birinci mekteb namıyla Hoca Hüseyin Efendi'ye, diğer kısmı ikinci mekteb namıyla Hoca Abdurrahman Efendi'ye ve bir kısmı dahi üçüncü mekteb namıyla Hoca Hacı Mustafa Efendi'ye ve diğer kısmı dahi dördüncü mekteb namıyla Hoca İsmail Efendi'ye ihale ve ita edilerek kemal-i keremi ile derslere bida ve mübaşeret olundu. Birinci ve ikinci mekteblerin dersleri de bir siyakta olmak ve üçüncü ve dördüncü mekteblerin dersleri de bir siyakta [27] ise de onlardan beş altı ay kadar geri bulunmak üzere tertip ve tanzim edilmiştir.

Hoca efendilerin intihabıyla müstaid onbaşılarından sınıfbaşı namıyla müzakereci tayin olundu.

Muallimin-i mezkurenin say ve gayreti ve nazır paşanın mütemadiyen dikkat ve nezareti semeresiyle tahsilat-ı vakıa eskisine nazaran günden güne terakki etmeye başladı. Her şeyde terakkinin esbabı iltifat ve taltife ve beyne'l-akran bir imtiyaz itasıyla teşvike menut olduğundan Nazır Selim Paşa'nın arz ve ısharı üzerine müstaidan şakirdana verilmek için gümüştten onbaşı nişanları imal ettirildi. Mezkur nişanlar bir küçük güneşin ortasında bir yıldız ve üzerinde bir Frenk bağından ibaret idi.

İlim-i sarf imtihanını yoluyla ita edenler onbaşı nasb olunup mezkur nişanla da taltif ve teşvik ediliyordu. İşte bu tarihte idi ki mektebin tabur heyetinde bulunan efradına talebe unvanı verildi.

Muahharen dersler terakki ettikçe bu nişanların dahi tebdil ve terakkisi iktiza etmekle ayrıca olarak çavuş ve başçavuş nişanları imal olunup çavuş nişanları mezkur onbaşı nişanının vasatında olan bir yıldızın yanına bir ay ilavesiyle tefrik olundu. Başçavuş nişanında dahi mezkur ay altından imal olunmuş ve bu [28] alametler ile üç nişan birbirinden tefrik edilmişti.

Nahiv dersinden alıyyülala imtihan olanlar başçavuş nasb olunup keza nişanları ita ediliyordu.

Nazır-ı mekteb Selim Satı Paşa merhumun unutulmayacak icraat-ı müstahsenesinden biri de mektebe karakol bölüğü celp ve tayiniyle zapt ve raptı bir kat daha yoluna koyup şakirdanı bütün bütün ders ile meşgul ettirmek hususudur.

Çünkü kendi nezareti zamanına kadar karavana taşımak ve ortalığı süpürmek gibi hizmetleri şakirdan kendileri ifa ederlerdi. İşte Selim Paşa 1253'te mercine müracaat ederek harbiyede daimi surette kalmak ve nöbet ve sair hizmetleri ifa etmek üzere mekteb karakoluna bir bölük asker celp ettirip şakirdanı o misillü hıdmat-ı cesimeden muaf etti. Fakat kışlanın cesameti ve hizmetlerin taaddüdü hasebiyle bu bir bölük asker kifayet etmediğinden muahharen bir bölük daha celp ve tayin edildi. Bu iki bölük daima harbiyeye mal olup 1263 senesine yani şimdiki harbiyenin küşadına değin mekteb karakolunda mutabassırane ve müstakimane ifa-yı hizmet etmişlerdir. Müşarünileyhin inhası üzerine mezkur bölüklerden birinci bölük mülazımı İshak Ağa'nın⁶ [29] uhdesine yüzbaşılık rütbesi tecvih buyrularak on sene kadar hıdmat-ı mezkurede istihdam edilmiştir.

Her sene tedris olunan derslerin hitamında makam-ı samî-yî seraseriden Arabî imtihanı mümeyyizliklerine alem-i ulemadan şehri Hafız Mustafa Efendi ile Cezayirli hoca efendiler tayin olunup ve Farisi mümeyyizliğine dahi Miralay Muammer Bey [-] merhum Muammer Paşa [-] memur olup şakirdanın imtihanları icra olunarak diğer dersler için dahi münasip zatlar mümeyyiz tayin edilmiştir.

---

⁶ Merhum Miralay İshak Bey.

Fakat dersler şimdiki gibi mektebçe mukarrer olan intizam daire-sinde okunmamış bir fennin kitabı hitam bulduğunda diğer fennin kitabına şüru olunmak usulden bulunmuş idi. Ve şakirdanın müddet-i tahsiliyesi ve zaman-ı neşeti malum değildi. Piyade talim ameliyatı çok icra olunduğundan efradın her biri emr-i talim ve kumandada fevkalade maharet kesp etmişti. İstihkam-ı ders ve ameliyatına ehemmiyet verildiğinden bu fenni dahi talebe güzel tahsil edip Şişli civarında mükemmel bir tabya inşa etmişler ve harbiyelilerin tabyası diye şöhret bulmuştu.

Lakin süvari ve topçu talimleri henüz icra olunmazdı. Şimdiki gibi matbu kitaplar ve muntazam cetveller ve intihap-ı fünün için maarif meclisleri ve saire olmayıp nazır-ı mekteb her ne [30] münasip görür ise onu tedris ettirmek o vaktin usulünden idi.

Çavuş ve Başçavuşlara Nişan Tevzisi

1255 senesinde dahi şakirdanın imtihanları icra olunarak terfi-yi sınıf ile rütbe ve nişan ahzına müstehak olanlar takarrür etmiştir. Nişanların bir münasip günde tevzisi Mekteb Nazırı Selim Paşa ile Serasker Halil Paşa beyinde tezekkür olunup icap eden nişanlar dahi Darphane-yi Amire'den bi'l-imal mektebe gönderilmişti.

Serasker paşa mektebi bi't-teşrif nazır paşa odasında nişan tevzisine bida ve mübaşeret ettiler. Nişanların miktarıyla talebeden nişan alanların kimler olduğu bilinmek erbab-ı maarif için arzu olunacağı derkar ise de hepsini yazmak da müteassir bulunduğu cihetle yalnız başçavuş nişanı alanların isimleriyle diğer nişanların miktarı bervech-i ati beyan olunur.

Adet	
80	Onbaşı nişanı
60	Çavuş nişanı
12	Başçavuş nişanı
152	[Toplam]

[31] Birinci defa olarak talebeden başçavuş nişanlarını ahzeden efendilerin isimleri. Sene 1255

Selim Paşa'nın biraderi olup 1300 tarihinde Sivas'ta vefat eyleyen Mirliva Ali Paşa'dır.

Başçavuş Üsküdarlı Ali Bey - Merhum Mirliva Kara Ali Paşa ki bir zamanlar mekteb müdürü idi.

Başçavuş Bursalı Eşref Efendi. Müşir Eşref Paşa hazretleridir.

Başçavuş Yaylalı Osman Efendi – Şam Mekteb-i İdadisi müdürlüğünden bi'l-ihraç muahharen Şam'da vefat eyleyen Binbaşı Osman Efendi'dir.

Başçavuş Asitaneli Mahmud Efendi – Muhakemat dairesi reisi merhum Müşir Mahmud Mesud Paşa'dır.

Başçavuş Bolulu Şakir Efendi – Mülazım iken vefat etmiştir.

Karahisarlı Mustafa Asım Bey – Miralay iken vefat etmiştir. Sadrazam Cevad Paşa hazretlerinin pederidir.

Manastırlı Abdullah Efendi – Miralay iken fevttir.

[32] Karagümrüklü Safvet Efendi – Müşir Safvet Paşa hazretleri.

Lalelili Mehmed Efendi. Bolu redif mirlivası Mehmed Vasfi Paşa.

Manastırlı Zülfikar Efendi. Kolağası iken 1268 Karadağ'da şehit olmuştur.

Ispartalı Hüseyin Efendi

İşte bu veçhile talebe-yi mevcude Arabi ve Farisi ve fûnun-ı sairede tahsil-i bidaa ederek ilerledikleri gibi lisan-ı Fransevi dahi talim etmek zamanları gelmiş olduğundan 1256 Şevval'inde Mekteb-i Tıbbiye'de lisan hocası bulunan Doktor Arkiros [?] nam muallim zamm-ı maaş ile Mekteb-i Harbiye'ye ilk defa olarak lisan hocası tayin olunduğu Takvimü'l-Vekayi'de mukayyettir. O vakitler daha hazırlamak manasına olan idadiye namı meydanda yok ise de harbiye mübtedi sınıfları o namı ve o ahvali indirir bir derecede idi.

Emin Paşa'nın Nezareti ve İcmal-i Ahvali

1257 Muharrem'inde Selim Paşa'nın infisalinden sonra mirlivalık rütbesi ile Emin Paşa Mekteb-i Harbiye'ye nazır tayin olundu. Müşarünileyh Emin Paşa Mühendishane-yi Berri-i Hümayun hocalarından Hüseyin [33] Rıfkı Efendi'nin mahdumu olup Eyüp'te Nizamiye Karakolu karşısında konakları var idi. Hüseyin Rıfkı Efendi Sultan Selim-i Salis hazretlerinin 1210 tarihinde Mühendishane'ye tayin buyurduğu muallimlerden ve ashap-ı fazl ve telifattandır.

Emin Paşa iptida-i halinde Mühendishane'ye devam ile oradan neşet edip lağımçı “yani şimdiki istihkam” alayına alay emini nasbolunmuştur. Ve 1250 tarihinde beş nefer Mühendishane ve Harbiye talebesi meyanında beray-ı tahsil Londra'ya izam buyrulmuştur.

Londra'da tahsili esnasında Mühendishane'de bulunan ehass-ı rüfekasına cebir ve hendese misalleri gönderip hallini isterdi ve talebe-

yi mumaileyhim tarafından yazılan cevabın cevabı olarak istifadeli ve fûnun-amiz bir surette teati-yi mekatib edilirdi.

Beyit

Kabiliyettir busul-ı matlabın sermayesi

Elde istidat olunca kar kendin gösterir

Fehvasınca gönderenin terakkiyat-ı fenniye ve teceddüdat-ı fikriye-sine gereği gibi vakıf olduktan başka buradaki arkadaşlarını dahi ondan müstefit ve haberdar ve binaenaleyh iane ve gayret-i fenni-yesiyle mumaileyhimi minnettar eden Emin Paşa idi. [34] Müşarünileyh Avrupa'da tahsilini bi'l-ikmal Dersaadet'e gelir gelmez her taraftan nail-i ihtiram-ı fevkalade olup o vakitler böyle bir zata muhtaç olan Mekteb-i Fûnun-ı Harbiye zat-ı maarif-simatları-nın nezarete tayiniyle beraber terakkiyat-ı atiyesi için bir büyük beşarete ermiş ve tevcih-i vecih-i mezkur hakikaten muvafık-ı maslahat ve ayn-ı isabet olmuştu. Bir şey ki hüsnüniyete mukarindir onda muvaffakiyet mukarrerdir.

Binaenaleyh Emin Paşa dahi terakkiyat-ı fenniye hakkında menvi-yi zamiri olan icraata muvafık olup dinine devletine pek güzel hizmetler ibrazıyla nail-i tevcihat-i veliyyü'n-niami ve haiz-i ihtiramat-ı umumi olmuştu. Çünkü mekteb nezaretine geldiği zaman mektebin muhtaç-ı ıslah olduğunu ve istikbalin maarifi için bir esas-ı kavi kurmak icap ettiğini bildiği ve gördüğü cihetle hemen fırsatı kaçır-mayıp mektebin ıslah ve terakkisine ve şimdiki meşhudumuz olan idadiyelerin tesisine bezl-i ikdam ve gayret ve saye-yi hazret-i padişahide bir hayli asar-ı nafia vücuda getirmeğe hasr-ı himmet etmiştir ki bu babdaki izahat zaman-ı nezaretine ait bahiste tafsil edildi.

Mektebte olan vezaifinden başka mecalis-i askeriye dahi memur olduğundan barika-i fikir-i mealisinden o veçhile ara-yı askeriye dahi ahz-ı envâr-ı istifade etmiştir.

Ezcümle 1259 tarihinde tensikat-ı askeriye hakkında Üsküdar'da muhafız konağı denilen mahalde müteşekkil meclise aza nasb olunmuş [35] ve 1261'de Darü'ş-şura-yı Askeri'ye memur buyrulmuş ve bir aralıkta beray-ı ıslahat Cebel-i Lübnan'a gitmiş gelmiştir. 1263'te mekteb nezaretinden bi'l-infisal rütbe-yi samiye-yi müşiri ile Darü'ş-şura-yı Askeriye reisi tayin buyrulmuştur. Muahharen yine bazı mutena hıdematta ibraz-ı gayret ve izhar-ı sadakat ve hasafet eyleyerek nihayet Şam-ı Şerif valisi iken irtihal-i dar-ı beka eyledi. Muhyiddin Arabi hazretlerinin türbe-yi münifesi dahilinde medfen-ara-i ihtiram olmaktadır. Ulum-ı riyaziyeye esasıyla aşına ve akıl ve fetanetiyle mağbutü'l-vüzera bir zat-ı sahip-i zeka olup lisan-ı Franseviye'de dahi bir telif-i muteberi Fransa üdebasının makbulu olduğu mervidir.

Müşarünileyhin Eyyam-ı Nezareti

Bu zat-ı gayret-simat mektebe nazır tayin buyrulduktan biraz müddet sonra Mühendishane hocalarından Büyük Tahir Efendi'yi⁷ Mekteb-i Harbiye'ye hesap ve hendese muallimi celp ve tayin ettirdi. Mumaileyh Tahir Efendi sınıfların ileri gelen çavuş ve başçavuşlarına hesaptan beda ile hesap-ı adi, küsurat-ı a'şariye, tenasüp, logaritma, cüzurat, faiz hesapları gibi ulum-ı riyaziyenin mukaddime ve teferruatını mükemmelen tedris ettirdikten sonra usul-ı hendeseye mübaşeret ettirdi. Her ne kadar kendisi fenn-i cebire de aşına ise de [36] pek mükemmel olduğundan ve Nazır Emin Paşa'nın ise ulum-ı riyaziyede yed-i tulası bulunduğundan ileriki sınıf ezkiyasından intihap ve tefrik ettiği yirmi dört efendiye

---

⁷ Erkan-ı harbiye miralayı ve mektebte muallim iken vefat etmiştir.

kendi odalarında müstakilen cebir tedrisine himmet ve hissettiği terakkiyi iptida kendi yoklamaya gayret buyurdu. İşbu sınıf bir yandan fenn-i cebri tahsil ve bir tarafta Tahir Efendi'den usul-ı hendeseyi tekmil edip badehu *Mecmuatü'l-Mübendis* nam eseri ve ordu kurmak ve harita almak usullerini ve istihkamat-ı hafife ve cesime ve usul-ı mesaha fenlerini sırasıyla tedris ve talim ederlerdi. Bu sırada nazariyatı haftada iki gün ve ameliyatı her gün olmak üzere talim-i ameliyatı icra olunup Mösyö Santandri⁸ nam muallim dahi celp ve tayin olunarak meç ve kılıç talimlerine mübaşeret edildi. 1258 tarihinde bu sınıflar gördükleri mezkur fenlerde iyice ilerlemiş ve Arabi, Farisi dersleri hitam bulmuş olduğundan vuku bulan imtihanlarda alıyyülâla olanların emsalini terğib ve teşvik kastına binaen mülazım-ı evvelik ve karibü'l-ala bulunanların mülazım-ı sanilik rütbeleriyle taltifleri takarrür ederek balada suret-i icat ve imali beyan olunan çavuş nişanlarının şekil ve resminde fakat tekmil altından olarak mülazım-ı evvel nişanları ve onbaşı nişanlarının şekli [37] ve resminde de yine altın olarak mülazım-ı sani nişanları imal ve ihzar ettirilip yetmiş kişiden 41 efendi mülazım-ı evvel ve bakisi mülazım-ı sani nasb ve tayin buyrulup salifü'z-zikir nişanlar ita ve tahsil-i ilim ve meali edenlerin kadri ile edildi. Lakin Emin Paşa mektebin bu halde gidişini pek de tahsin etmediğinden ve cennetmekan Sultan Abdülmecid Han hazretleri dahi ulum ve maarifin terakkisini daima arzu ve irade buyurmakta olduklarından ulum-ı efkar ve sümüvviyat-ı padişahiden Emin Paşa iktibas-ı kuyuzat ederek Mekteb-i Harbiye'nin tanzim ve terakki-sine pek büyük gayretle teşebbüs ve ibtidar eyledi.

Derhal Mekteb-i Harbiye'nin Avrupa mekteblerine tatbiken mükemmel bir mekteb haline ırcasını evliya-yı umur hazeratına ifade

---

⁸ Muahharen ihtida edip süvari binbaşılığı ile Bosna'ya azimet ve oralarda irtihal-i diyar-ı ahiret eylemiştir.

ile mektebi iki kısma bi't-tefrik birine “Mekteb-i ulum-ı harbiye” ve diğerine “Mekteb-i Fünun-ı idadiye” tesmiyesiyle nizamat ve programlarının tertibi ve derslerin miktarıyla tahsil-i müddetlerinin tahdidi ve iktiza eden hocaların tedariki ve bu iki mekteb için lazım gelen ebniyenin inşa ve ikmal ve alat-ı hendesiye ve hekimiye ve kimyeviye celp ve tedariki gibi bugünkü mükemmeliyetin vaz-ı esasına bezl-i tab ve ikdam eyledi.

Müşarünileyhin bu teşebbüsat-ı terakkiperveranesinin icrasına her taraftan muavenet ve bahusus taraf-ı tamü’şşeref-i hümayun her veçhile ibraz-ı [38] inayet ve atıfet olunup o vakitler ebniyesi bir katlı olarak henüz inşası hitama reside olmakta bulunan Küçük Taksim nam mahaldeki Tophane-yi Amire hastanesine [-]şimdiki Pangaltı denilen mahaldeki Mekteb-i Harbiye’dir [-] daire-yi hümayun ile kütüphane ve derslane ve mütalahaneler ve koğuşlarla ahır ve manej ve sair icap eden teferruatın ilave ve ikmaliyle Mekteb-i Harbiye olmasına ve o zamanlar Mekteb-i Harbiye bulunan Maçka kışla-yı hümayununun dahi mükemmelen tamir ve tecdidıyla “Mekteb-i İdadi” ittihaz edilmesine karar verildi.

Binaenaleyh Maçka kışlasının tahliyesi iktiza ettiğinden 1260 tarihinde atik Dolmabahçe saray-ı hümayununun teferruatından olan hademe ve musiki-yi hümayun ve baltacılar dairelerini muhit bulunan Çinili Köşk nam mahalle mekteb kamilen nakletti.

Bir taraftan Mekteb-i Harbiye ve idadiye ittihaz olunacak olan hastane ile Maçka kışlasının tamiratına kemal-i ihtimam ile beda ve mübâşeret olundu. Fakat bu teşebbüsat-ı mühimme ve bu icraat-ı hayriye-yi teceddütkarane kitaplara yazdığımız ve okuyup geçtiğimiz gibi pek de kolaylıkla hasıl olmayıp mevki-i icraya konulmasında ve işin yoluyla ifa olunmasında pek çok himmet ve gayret ibraz olunmuş ve bu uğurda nice emek ve meblağ sarf olunmuştur.

İşin iptidasında Emin Paşa'nın bu teşebbüsâtı karin-i kabul buyrulduğundan paşa da maarif-tıynet Sultan Abdülmecid Han Hazretler'inin [39] irade-yi seniyeleri bi'l-istihsal Babıalı'de bir meclis-i muvakkat teşkil edip icraat-ı mebhuseye bir kat daha vüsat ve ehemmiyet verilmiştir.

Meclis-i mezkurun azası ricalden mütercim-i evvel Fuad Efendi⁹ ve sudurdan Arif Hikmet Bey¹⁰ ve Mekteb-i Harbiye Nazırı Emin Paşa gibi hakikaten muktedir ve mutafattın zatlar idi.

Haftada iki defa inikad eden mezkur meclisin mekteb hakkında verdiği karar Takvimü'l-Vekayî'de münderiç olmakla ber-vech-i zir hülâsaten yazıldı.

Mekatib-i Askeriye Hakkında Karar

“Evvela tevsî ve tecdit olunacak Mekteb-i Fünun-ı Harbiye'nin şakirdanı dört sınıf üzere mürettep olmak ve düvel-i mütemeddinede olduğu gibi Devlet-i Aliye'de dahi erkan-ı harbiye zabitanı çıkarılmak ve harbiyede müstakil fünun-ı cihadiye okutturulup onun iptidası olan ufak derslerin tedrisi için diğer askeri mektepleri on iki yerde açılarak onlara “Mekteb-i Fünun-ı idadiye” namları verilmek ve bir idadiye dahi Dersaadet'te açılmak ve taşra ve vilayet ordu merkezlerinde açılacak olan idadiye [40] ordu müşirleri idaresinde bulunmak ve ümera-yı askeriye ve taşra hanedanı mahdumlarından istek edenler kaydolunmak ve fakat müstakilen hanedan ve askeri zadelere münhasır olmayıp aslı ve nesli belli ahali evladından dahi mektebe yazılmak ve inde'l-nas bazı mezmumu'l-etvar olanlardan mektebe alınmak usullerine karar verildi. Ve müddet-i tahsilîyesi beş sene olan İdadiyede miktar-ı kifaye Arabî ve Farsî ve yazı tahsil edenler bi'l-imtihan Harbiye'ye naklolunmak ve hâricte tahsil

---

⁹ Sadr-ı esbak meşhur Fuad Paşa.

¹⁰ Merhum Şeyhülislam Arif Hikmet Bey.

edenlerden Arabi ve Farsi'de imtihan verebilenler olur ise o misil-
lüler İdadiyeye alınmayıp doğrudan doğruya Harbiye'ye alınmak
ve şakirdana resm-i mergup üzere elbise ve maaş ve tayinat verilmek
keyfiyetleri dahi cümle-yi mukarrerattan idi. Taşra İdadiyelerine
yazılıp da bi'l-imtihan harbiyeye nakleden ve bade zabıt çıkan efen-
dilerin birdenbire bilad-ı baideye sevk olunmayıp yine kendi
memleketleri dahilindeki ordulara gönderilerek efkar-ı ahaliyi me-
ziyet-i askeriye ısıdırmak hususu dahi ayrıca şart ittihaz kılındı.”

Takvimü'l-vekayî'den mehuz hulasa-yı karar burada bitti. 1261 ta-
rihinde verilen işbu karar-ı ali icap eden Ordu-yı Hümayun
müşşiranına bildirilerek ordu merkezlerinde birer bab-ı mekteb-i fü-
nun-ı idadiye inşasına emir verildi ve bir taraftan Edirne, Bursa,
Manastır vilayetlerine mekteb tesisi için yüzbaşı ve kol [41] ağası
rütbelerinde birer memur izam buyuruldu.

Zamime: Bu karar-ı aliyi mütalaa eden ve saye-yi padişahide zama-
nımızın terakkiyat-ı münevveresine matla olan zevatın karar-ı
mezku ru dun derecede görecekları belli ise de o zamanlar istidat-ı
vakte göre mezkur karar vazolunmamış olaydı şimdiki meşhudu-
muz olan terakkiyat-ı külliyye nail olamayacağımız celi ve aşikar
idi.

İşte bu vechile eslaf-ı kirama alelhusus Sultan Mahmud Han-ı Sani
ve Abdülmecid Han-ı Gazi hazeratı gibi selatin-i uzema her vechile
beyan-ı şükur ve dua-yı hayr etmeye ahden ve dinen mecbur olduğu-
muz gibi halife-yi maarif-perver Gazi Abdülhamid Han-ı Sani-yi
Maali-eser efendimiz hazretlerinin dahi azm u cezm-i hümayunları
tarik-i maarifi müceddidane ve eazım pesendane bir şahrah ve ef-
kar-ı ammeye cevelangah olmak üzere tevsı ettiğini bir tıfl-ı
nevzadın dahi inkara mecali olmadığını maraz-ı tahdiste arz ve iti-
raftan kendimizi alamayız.

Maçka Kışlasından Çinili Köşk'e naklettirilen şakirdan kema-fi's-sabık derslerine devam etmekte iken birkaç mah sonra balada Avrupa'ya izam olunduğu beyan olunan şakirdanın bazıları Dersaadet'e avdet etmiş olduklarından her birerleri devletçe ve mektebçe birer hizmet ve memuriyete nasb ve tayin olundular. [42] Ezcümle Mirliya Abdülkerim Nadir Paşa merhum henüz teşkil olunan erkan-ı harbiye sınıfı riyasetine tayin buyuruldu. Üsküdarlı Ahmed Bey erkan-ı harbiye mirlivalığıyla mektebe nazır-ı sani tayin olup mekteb nazırı Emin Paşa dahi yine nezaret uhdesinde kalmak üzere Dar-ı Şura-yı Askeriye aza nasb olundu. Viyana'dan avdet eden Rüstem Efendi dahi istihkam mirlivası tayin olup Beyoğlu Kışla-yı Hümayununda iki alay istihkam teşkil edildi. Londra'dan avdet eden Selim Efendi dahi alayların birine miralay tayin buyruldu. Keza itmam-ı tahsil-i maarifle avdet edenlerden ve erkan-ı harbiye binbaşılardan Küçük Tahir Bey ve Ömer Fevzi Bey ve Silivrili Ali Bey ve Ramiz Bey mektebe hocalıkla naklolundular. Muallim-i mumaileyhimden Küçük Tahir Bey cebr-i adi, cebr-i ala, müsellesat-ı müsteviye ve kureviye, cebrin hendeseye tatbikinin mücessemaat kısmı tamamı-yi tefazuli derslerini sırasıyla tedris etmek üzere riyaziye hocalığına ve Silivrili Ali Bey dahi coğrafya muallimliğine ve Ömer Fevzi Bey harita ve taramalar tersimiyle diğer sınıfların usul-ı hendese, cebir ve hesap hocalıklarına tayin olundu. Ve zaten mektebte bulunan ve bu teşkilat meyanında uhdesine Erkan-ı Harbiye binbaşılığı tevcih buyrulan Büyük Tahir Efendi dahi mübtedi sınıfların hesap ve hendese [43] mecmuatü'l-mühendisin gibi dersleri hocalığına nasbedildi.

Bu zamanda idi ki Cebel-i Lübnan'da vuku bulan karışıklıkları tefiş ve tahkik ile icap eden ıslıhat ve asayişin vaz ve teyidi ve yedlerinde bulunan eslihanın toplanması gibi hususatin icrası için nazır-ı mekteb Emin Paşa Cebel-i Lübnan'a memur olduğu cihetle münhal olan mekteb nezaretine merhum Ferik Rıfat Paşa tayin

olundu. Merhum-ı müşarünileyhin icmal-i ahvali nazır paşalar sırasından beyan olunmuştur.

Rıfat Paşa'nın zaman-ı nezaretinde tamir ve tecdidiyle uğraşılın Mekteb-i Harbiye ve İdadiyenin hin-i itmamında harbiye ve idadiye sınıfları bi'l-tefrik yeni mektebe nakillerinde heman izaa-yı evkat ettirmeyip usul-ı cedide üzere derslere mübaşeret iktiza edeceğinden lazım gelen hocaların şimdiden celp ve tedarikine lüzum görüldü.

Avrupa'dan Muallim Celbi

Binaenaleyh Hakan-ı Firdevs-aşyan Sultan Abdülmecid Han Hazretlerinin Fransa Kralı Louis Philippe ile Prusya İmparatoru müteveffa Dördüncü Friedrich Kilyom'a [?] vuku bulan işar ve talebi üzerine Fransa erkan-ı harbiye yüzbaşlarından Mösyö Manyan [44] ve Mösyö Majino¹¹ ve Fransa süvari mülazımlarından Mösyö Dubrovil¹² ve Rusya Topçu yüzbaşlarından Malinofst¹³ nam muallimler mektebin tesisinden bir buçuk sene mukaddem Dersaadet'e celp olundular. Mektebte okutacakları fünun Türkçe tahrir olunacağından ve kontratları mucibince teşkil-i mektebe değin Türkçe öğrenmeleri meşrut olduğundan muallimin-i mumaileyhimden her biri kendi maaşlarıyla Türkçe okutur hocalar tedarik edip isticar ettikleri hanelerde lisan-ı Türki tahsile başladılar. Bu sırada mülkiyeden Mahmud Efendi¹⁴ lisan hocalığına ve Paris'te ikmal-i tahsil eden ve Mekteb-i Tıbbiye'de muallim bulunan rütbe-yi salise ashabından Derviş

---

¹¹ Mektebte hoca bir Fransız zabitiyle ettikleri düelloda fevt olmuş ve muteber familyadan bulunmakla naaşı Paris'e naklolunmuştur.

¹² Elyevm Fransa'da süvari ferigidir.

¹³ Erkan-ı harbiye mirlivası iken fevt olan Malinofst Emin Paşa'dır.

¹⁴ Fevttir.

Efendi¹⁵ kimya muallimliğine ve Fransa tebaasından Mösyö Kes¹⁶ resim hocalığına intihap ve tayin olundular.

[45] Hendese-yi resmiye ve menazır ve gölge ve sath-ı rakım ve fen-i makine ve ilm-i heyet ve taksim-i arazi ve fen-i mimari dersleri Mösyö Mojino'ya ihale ve topoğrafya ve fen-i harp ve seferiye ve piyade dahiliye kanunnamesi ve piyade talimine nezaret etmek vazifesi dahi Mösyö Manyak'a ihale olunup piyade talimlerinde mahareti olan talebeden mülazım-ı sani Çankırlı Halil Efendi¹⁷ dahi talim muavini verildi. Süvari dahiliye kanunnamesi ve süvari ameliyat ve nazariyatı Mösyö Dubrovil'e tahsis olunup balada zikri mesbuk Ahmed Bey muavin verildi.

İstihkamat-ı hafife ve cesime ve hücum ve müdafaa bahisleri ve topçuluk fenni ile top talimine nezaret etmek hususu Mösyö Malinofst'e ihale edilip Binbaşı Ramiz Bey refakatine muavin tayin olundu.

İşte muallimin-i ecanibe bu veçhile dersler tahsis ve taksim ve muavinleri tayin olunduktan sonra ber-vefk-i şurut Türkçe tahsiliyle iştigal ve mektebin küşadına dü-çüşm ile intizar ve istical etmekteydiler. [46] Mektebin inşası ikmal olunup dahilen icap eden

---

¹⁵ Merhum Kimyager Derviş Paşa.

¹⁶ İdadiyede resim muallimi iken 1303'te vefat eden Kes Efendi'dir. Mumaileyhin pederi ve amcası Sultan Mahmud-ı Sani asrında Fransa'dan celp olunup Tophane ve Tersane-yi Amire işlerinde istihdam olunmuş ve o münasebetle Kes Efendi Dersaadet'te dünyaya gelmiştir. Ressamlık şahadetnamesini İtalya mektebinden almıştır.

¹⁷ Dersaadet Mekteb-i İdadisi müdürü iken 1300'de vefat eden Mirliya Halil Fahri Paşadır. Müteveffa-yı mumaileyh gayet musallı ve abit ve zahit bir zat olup dest-i ihtiramdan Kelam-ı Kadim'i asla bırakmazdı. Binbaşılık ve kaymakamlık ve miralaylık hengamlarında bulunduğu alaylarda talimcilikle fevkalade kesb-i iştihar eden ümera-yı askeriyeden idi.

teferruat ve tefrişatının vaz ve tertibi esnasında ve şakirdin daha yeni mektebe nakletmezden iki üç mah mukaddem Emin Paşa Cebel-i Lübnan'dan avdet etmişti. Kendi Dar-ı Şura-yı Askeri reisi bulunduğu ve Rıfat Paşa'nın himmetiyle mekteblerin bu dereceye kadar geldiğini gördüğü halde birkaç günde bir kışlaya gelerek noksanların bir kat daha gayret ve nazır paşa ile birlikte ufak tefek tertibata nezaret buyururdu. Mekteb hocalarıyla Fransa ve Prusya'dan celp buyurulan muallimler bir yere içtima ettirilip usul-ı cedide üzere ders programları ve ders vakitleri cetvelleri tertip ve tanzim ile tab ettirilip talebe naklolunmazdan evvel cümlesini hazır ve müheyya eylediler.

Bu sırada şakirdan Çinli Köşk'te mukim iken içlerinde kıdemli ve münasip olanlardan ve zaten 1258 senesi imtihanında mülazımlık rütbelerini haiz bulunanlardan bir hayli talebe zabıtlıkla alaylara ihraç olunmuş ve fakat henüz ihdas olunmadığından yedlerine şهادetname ita edilmemiştir. Bu misillü ihraç olunanlardan yedisekiz efendi bi't-tefrik teşkil ve tesisi derdest olan Mekteb-i Harbiye ve İdadiye'nin dahiliye zabıtlığına intihab ve tayin olundular ki isimleri bervech-i zir derç ve tezbir olunur.

[47] 1263'te Mekteb-i Harbiye Dahiliye Zabitanı

Ali Efendi Kastamoni – Beşinci orduya mensup nizamiye livalarından Ali Sarım Paşa'dır.

Laz Numan Efendi – Alay emini iken vefat etmiştir.

Çerkes Ahmed Efendi – Mekteb-i Tıbbiye İdadiyesi müdürü iken 1306'da vefat eden Mirliva Ahmed Paşa'dır.

Abdurrahman Efendi – Esvap emini iken vefat etmiştir.

Bu dahiliye zabitanının cümlesine nezaret etmek üzere ol zamanlar mekteb karakolu zabiti bulunan Yüzbaşı İshak Ağa'nın (Merhum

Miralay İshak Bey) rütbesi bi't-terfi Mekteb-i Harbiye'ye dahiliye kolağası tayin buyruldu.

İdadiye Dahiliye Zabitanı (1263 senesinde)

Arnavut Yusuf Efendi – Muahharen silk-i askeriyeden çıkmıştır. Elyevm vatanı olan Vodina'da mekteb muallimidir.

Maaşı Yusuf Efendi – Alayda kolağası iken fevttir.

Kastamoni Abdullah Efendi – Merhum Kaymakam Abdullah Bey'dir.

Mısırlı Yüzbaşı Ali Ağa – Bu tarihte İdadiyeye dahiliye kolağası olmuştur. Müteveffa-yı mumaileyh Sultan Selim-i Salis Hazretleri'nin ihdas buyurduğu nizam-ı cedid efradından idi.

[48] Berber Mustafa Efendi – Bu tarihte yani 1263'te İdadiye'ye hamamcibaşılık ile tayin olundu. Muahharen mektebe berberbaşı nasb edildi. Elyevm Mekteb-i İdadiye'de berberbaşidir. 51 seneden beri bila-infisal hizmet-i mezkurede bulunması hüsn-i ahlakına ve terbiye-yi zatiyesine büyük delildir.

Yeni Mekteb-i Harbiye'ye Şakirdanın Nakli

Küçük Taksim yani Pangaltı nam mahalde olup zikri sebk eden Mekteb-i Harbiye'nin ebniye ve sairesince noksan olan mevaddı bi'l-ikmal her bir levazımı yerine vaz olunduktan sonra Harbiye şakirdanının birinci, ikinci seneleri ve İdadiye'nin beşinci senesi dahi ihtiyat namıyla 1263 Şabanının dokuzuncu ve onuncu günü Çinili Köşk nam mahalden yeni Mekteb-i Harbiye'ye naklettiler. Beheri yirmi altışar kişiden ibaret olan bu üç sınıfın mecmuu 78 efendi idi. Baki kalan şakirdan dahi yedi-sekiz sınıfa bi't-tefrik İdadiye'nin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü senelerini teşkil ederek ve ihtiyat sınıflarının birinci, ikinci, üçüncü seneleri namıyla yeni Mekteb-i

İdadi ittihaz olunan Maçka'ya nakl ile İdadiye sınıflarını tesis ve teşkil ettiler. Mekteb-i Harbiye'ye nakl edilen bu üç sınıfın beherine ikişer sınıf başı memur olmak üzere altı nefer sınıf başı idaresinde idi. Birinci sınıfın sınıf [49] başıları Asitaneli Mahmud Efendi¹⁸ ile Ispartalı Hüseyin Efendi¹⁹ idi. İkinci senenin sınıf başıları Hocapaşalı Arif Efendi²⁰ ile Aksaraylı Mehmed Efendi²¹ olup ihtiyat sınıfının dahi sınıf başıları Asitaneli Ali Saib Efendi²² ile Beşiktaşlı Tahir Efendi²³ idi. Sınıflar bu veçhile naklolunduktan sonra mektebin resmen küşadı ve huzur-ı şahanede icra olunacak resmi imtihanın esbab-ı lazımesinin izharı için sekiz-on gün kadar iştigal ve noksan olan mevaddın ikmaline gayret-nüma-yı isticai olunup Mustafa Reşid Paşa merhumun sadareti ve merhum Mehmed Hüsrev Paşa'nın²⁴ son seraskerliği zamanında Dolmabahçe Saray-ı Hümayunundan Mekteb-i Harbiye'ye kadar iki cihetli piyade [50] ve süvari ve topçu alayları saf-beste-yi selam olup müşiran-ı azam ve ümera-yı kiram ve zabitan-ı benam dahi cumalık formalarıyla rikkab-ı hümayunda bulunarak mükemmel ala-yı vala ile bi'ş-şevket ve'l-ikbal Sultan Abdülmecid Han Hazretleri mektebi bi't-teşrif daire-yi şeref-i bahire-yi hümayunlarına duhulünü müteakip mezkur piyade ve süvari ve topçu alayları tarafından ateşe ibtida ve

---

¹⁸ Muhakemat Dairesi reis-i sabıkı merhum Müşir Mahmud Mesud Paşa.

¹⁹ Fevttir.

²⁰ Dersaadet sabık merkez kumandanı Müşir Arif Paşa.

²¹ Süvari dairesi reisi Ferik Mehmed Paşa.

²² Serasker merhum Ali Saib Paşa.

²³ Merhum Ferik Tahir Paşadır ki Arap lakabıyla maruf idi.

²⁴ Bu Hüsrev Paşa Enderun-ı Hümayun'dan neşet etmiş ve cerbezeli ve cündilikte mahir olduğundan tefeyyüz edip 1216'da Mısır'a vali olmuş ve muahharen Devlet-i Aliye'de kaptan-ı derya ve seraskerlik ve sadaret-i uzma gibi mesanid-i refiayı bi'l-ihraz pek çok muammer olarak 120 yaşında öldüğü halde 1279'da terk-i vezaret-i dünya eylemiştir.

yarım saat kadar nöbet ateşine devam ile usul ve merasim-i teşrif ve'l-niamiyi ifa ve icra ettiler. Badehu Padişah-ı müşarünileyh Hazretleri imtihan mahalini dahi teşrif buyurup mukaddemce imtihan için tehiye ve intihap olunan talibin hakkında huzur-ı ali-yi mülu-kanelerinde kura keşide olunması ve hangi efendiye hangi سوال isabet ederse ondan isticvap edilmesi irade-yi seniye-yi şifahiye iktizasından olmakla hemen usul-i kura nazır-ı mekteb Rıfat Paşa marifetiyle nazargah-ı hümayında bi'l-icra himem-i kudsiye-yi padişahi ile ekser talebe ber-vefk-i matlub ita-yı cevaba muvaffik olmuştur.

Mekteb-i mezkur hocalarından Derviş Efendi (merhum Kimyager Derviş Paşa) usul-i hikmet ve kimyadan birer mesele bahs ve etyan ve imal ettiği bir kıta balonun usul-i tareyan ve teferruatını nihade-yi mevki-i imtihan eylemiş olması o Padişah-ı kadir-danın menafi-i mülk ve millet için mahzuziyet-i seniyelerini mucip olmakla hocayı mumailihin rütbe-yi salisesi erkan-ı harbiye mirlivalığı rütbe-yi [51] refiasına terfi buyruldu. Ve muallimin-i mektebden salifü'z-zikr Büyük Tahir Bey ve Küçük Tahir Bey ve Silivrili Ali Bey ve Ramiz Bey ve Ömer Fevzi Beylerin uhdelerine erkan-ı harbiye kaymakamları bi't-tevcih iktiza eden nişanları huzur-ı inayet-nüşur-ı hazret-i padişahide sine-yi mefharetlerine talik olunmuştur. Akib-i imtihanda Nuruosmaniye hatib-i fasihi merhum Hayri Efendi tarafından kemal-i talakat ve belagat ile deavat-ı muvaffakiyet-i ayat Cenab-ı Zülullahı bi'l-ifa avdet-i seniye vuku bulmuştur.

Mekteb-i Harbiye'ye naklolundukları balada beyan olunan sınıflardan başka ikinci senenin ikinci kısmı şakirdanından Geredeli Ali

Efendi²⁵ ile Asitaneli Hamdi Efendi²⁶ beray-ı tahsil Viyana'ya izam buyurulmak üzere sınıflar haricinde olarak Harbiye'ye nakl ettirilip bade'l-imtihan Viyana'ya gönderilmiştir.

---

²⁵ Müşir Ali Nizami Paşa Hazretleridir. Tahsilde iken hendese-yi halliye kutu-ı mahrutiyet üzerine bir telifi Viyana'da Türkçe olarak tab olunmuştur.

²⁶ Altıncı orduda vefat eden Mirliya Hamdi Paşa.

[52] *Fasl-ı Sani*

1263 Senesinin Terakkiyat-ı Fenniyesi

Bu sene içinde Mekteb-i Harbiye'nin mevcudu üç sınıftan ibaret idi. İkinci sene namıyla müntehi sınıf ve bir de Harbiye birinci senesiyle İdadiye'nin ilerigelen sınıfından Harbiye ihtiyat sınıfı var idi. Derslere ibtida etmek zamanı geldikte salifü'z-zıkr haccandan Küçük Tahir Efendi, ikinci sene yani müntehi sınıfa müsellesat-ı müsteviye ve kureviye ile cerr-i eskal tedrisine ve merhum Derviş Paşa dahi senenin nısfında hikmet-i tabiiye ve diğer nısfında kimya derslerine mübaşeret etti. Ve Mösyö Manyak ile Ömer Fevzi Bey dahi topoğrafya derslerine ve Silivrili Ali Bey hendese-yi resmiye ve Mösyö Malinofst ile Ramiz Bey istihkamat-ı hafife fenlerine ve Mahmud Efendi dahi Fransızca derslerine başladılar. Bir buçuk mah mürurunda Ali Bey'in tedris ettiği hendese-yi resmiyeden şakirdan istifade edemediğinden mezkur ders Ali Bey'den alınarak Mösyö Majino'ya ihale kılındı ve senenin nısfına doğru Küçük Tahir Bey'in okuttuğu topoğrafya hitama reside olmakla Mösyö Majino tarafından heyet ve makine tedrisine beda olundu. [53] Birinci sene şakirdanıyla harbiye ihtiyat sınıfı talebesi dahi keزالik diğer hocalar marifetiyle mukannen ve mukarrer olan derslerini tahsile başladılar. Atideki bir cetvelde bu sene okunan fünün ayrıca gösterilmiştir.

Binaenaleyh tahsilatça sene başı hulul ettikte yani 1264 Şabanı reside oldukta nizami veçhile imtihanlar icra ve huzur-i imtihani merasimi dahi ber-mucib-i usul ifa olunup dokuz nefer piyade şakirdanı yüzbaşılığa ba-şehadetname ilk defa olarak alaya ihraç olundular. Çünkü Mekteb-i Fünün-ı Harbiye'den itmam-ı tahsil eden şakirdanın mülazım-ı sanilik rütbeleriyle ihraç olunmaları her ne kadar nizam-ı ali iktizasından ise de bu efendiler zaten beş senelik mülazım bulundukları cihetiyle diğer çıkacak sınıflara emsal

olmamak üzere mumaileyha kıdemlerine binaen yüzbaşılık rütbe-riyle ber-mucib-i karar ihraç olunmuşlar ve dokuz nefer efendiden sekizi hassa dördüncü alayın dördüncü taburuna yerleştirilip yalnız biri üçüncü alaya tayin olunmuş ve cetvel-i mahsusunda isimleri gösterilmiştir. İkinci sene olan müntehi sınıf şakirdanından beş nefer efendi yüzbaşılık ile erkan-ı harbiye beşinci senesine nakledilmişlerdir ve keza ikinci sene şakirdanından on iki nefer efendi sene-yi atiye için süvariye tefrik olunmuştur. Bu sene imti-hanında yalnız mezkur piyade zabitanı çıkıp süvari ve Erkan-ı Harbiye sınıfları çıkmamıştır.

[54] Harbiye ihtiyat sınıfı dahi ihtiyatlıktan kurtulup Harbiye bi-rinci senesini teşkil ettiler. İcra olunan bu 64 Şabanı imtihanında üç sınıfın yalnız birincileri mükafaten nail-i ihsan-ı padişahi oldular yani müntehi sınıfın birincisi Asitaneli Mahmud Efendi ve birinci senenin birincisi Aksaraylı Mehmed Efendi ve ihtiyat sınıfının bi-rincisi olan Eşref Efendi huzur-ı feyz-nüşur-ı mülukaneye celb ile hak-pay-yi emel-bahşa-yı tacdariye yüz sürdükten sonra Mahmud Efendi'ye 75 ve Mehmed Efendi'ye 50 ve Eşref Efendi'ye 37.5 adet sim mecidiye ihsan-ı şahane buyurulmuştur. Bu tedris ve tahsil bahsine gelince: Halihazırdaki tahsilat-ı fenniyenin suhulet ve kad-rini anlamak ve daima müteşekkir-i elfat-ı Bari ve şehriyari bulunmak ümniyesiyle maziden bir nebze bahse lüzum görüldü şöyle ki:

Avrupa'dan celp buyurulan ve dersleri Türkçe tedris etmeleri meş-rut bulunan ecnebi muallimler her ne kadar lisan-ı Türki tahsiline say ve gayret etmişler ise de tabii esasıyla bellemeğe muvaffak ola-mamışlardır. Şakirdanın Fransızcada ol kadar melekeleri olmadığından Fransızca takrir olunan derslerin gavamız ve nikatını layıkıyla anlayıp zapt edemezlerdi. Bu anlaşılamamak mahzurunun

ref ve izale için Fransızca ve Türkçe bilir Rumlardan muavin namıyla ecnebi muallimlerin refakatine birer nefer tercüman tayin olundu. [55] Mevki-i tedriste muallimler tercümanları yanında ders takrir ederdi.

Tercüman dahi hocadan ahz edebildiği kavaid-i fûnunu şakirdana tefhim ve tebliğe çalışırdı lakin muallimlerin yarım saat yahut bir saat takrir ettiği bir dava ve meseleyi tercüman şakirdana beş-altı dakikada takrir etmek gibi ağreb-ı garaib haller hasıl olurdu. Çünkü tercümanlar esasen mekteb görmediklerinden ve okunan fûnunun ıstılahatı şöyle dursun mukaddematını bile bilmediklerinden hocaların takririnin onda üçünü-dördünü ancak anlayıp beyan ederlerdi. Mevki-i tedriste şakirdandan cevap-ı muvafık alamayan muallimler tercümanlarını şiddetle muaheze ve tekrar ederlerdi. Ol vakitler bu halleri icap ettiren madde, mahza fen bilir zabitanın nedreti ve Türkçe bilir erbab-ı fennin killeti idi. Vakıa, gerek Türkçe çalışan ecnebi muallimler içinde ve gerekse tercümanlar meyanında bazen Türkçede iktidar hasıl edenler zuhur edip kitaplar dahi Türkçeye tercüme ve tab ettirilmişti, lakin ahirinin muavenetinden müstağni olamamışlardır.

1265 Şabanında

Kezalik 1265 Şabanı hulul ettikte imtihanlar icra olunup beş nefer Erkan-ı Harbiye zabitanı kol ağalık rütbeleriyle ve on bir nefer süvari zabitanı dahi mülazımlık rütbeleriyle ba-şhadetname ihraç olunmuşlardır. [56] Bir sene mukaddem çıkarılan dokuz nefer piyade zabitanı esasen bu sınıftan müfrez olmakla [12]65 senesi imtihanında piyadeye zabıt çıkarılmamıştır. Yine bu sene İdadiye'nin en ilerigelen sınıfı ihtiyat namıyla Harbiye'ye naklettiğinden artık bu seneden itibaren Harbiye dört sınıf üzere mürettep olup birinci ve ikinci sene imtihanlardan sonra süvari ve erkan-ı harpler tefrik olunmaya başlandı. Ve neşet ettikleri beyan

olunan beş nefer erkan-ı harbiye zabitanı hoca ve muavinlik için mektebe alıkonuldu. Mumaileyhimden Sabit Efendi (miralay iken fevttir) hikmet muallimliğine ve Safvet Efendi (Safvet Paşa) kimya muallimliğine ve Mustafa Efendi (Fosfor Mustafa Paşa) cebr-i ala ve heyet ve müsellesat-ı müsteviye ve kureviye ve cerr-i eskal derslerine muavin ve Mahmud Efendi (merhum Müşir Mahmud Mesud Paşa) hendese-yi resmiye ve menazır ve gölge ve taksim-i arazi ve fenn-i mimari derslerine muavin nasb ve tayin olundular.

İzahat

Mekteb-i Ulum-ı Harbiye'den neşet edecek erkan-ı harbiye şakirdanının yüzbaşılık rütbesiyle erkan-ı harbiye'ye ihracı ve iki sene mürurunda kolağası olmaları her ne kadar kanunname-yi ali iktizasından ise de mezkur dört nefer erkan-ı harbiye zabitanı mektebçe kıdemli bulundukları ve mekteb hakkında teceddüdat ve tensikat icra buyurulduğu [57] cihetle kendilerinden sonra çıkacak erkan-ı harbiye sınıflarına şümüllü olmamak ve işbu istisna yalnız bunlar hakkında meri tutulmak üzere erkan-ı harbiye kol ağalıklarıyla ihraç olunmalarına ve iki sene sonra erkan-ı mezkure binbaşılığına ihraz etmelerine karar verilmiş ve zabitan-ı mumaileyhimin isimleri tasrih olunarak mezkur karar mekteb ceridesine ve nizamnamesine bu veçhile kayd ve imla olunmuştur.

Binaenaleyh ber-mucib-i karar mumaileyhim erkan-ı harbiye kol ağalık rütbeleriyle neşet ettirilerek kaffesi mektebte salifü'z-zıkr memuriyetler ile alıkonulup iki sene mürurunda uhdelere erkan-ı harbiye binbaşılığı rütbeleri tevcih ve ihsan buyrulmuştur. Sezavar-ı takdir olan mevaddan biri de 1265 senesinde baytar sınıfı tesis olunmuştur. Sene-yi mezburede süvariye ihraç olunan şakirdanın birincisi Fındıklılı Mehmed Efendi, ki merhum Baytar Mehmed Refet Paşa'dır, mektebte alıkonulup Fransa'dan celp olunan baytar

yüzbaşı Mösyö Dobruka [?] nam muallime muavin verildi. Merhum Refet Paşa süvari olduğu halde baytarlığıyla maruf olması buradan neşet etmiştir.

Mektebin hin-i tesisinde birinci sene şakirdanının tahsilat-ı fenniyesi noksan olduğundan ve onların ikmal-i noksanı tabii bir seneye muhtaç olmakla 1266 senesi erkan-ı harbiye sınıfına zabıt çıkarılmayıp [58] 1267’de üç nefer erkan-ı harbiye yüzbaşı neşet etmiştir ki cetvel-i mahsusunda gösterilmiştir.

1267 sene-yi hicriyesinde Mekteb-i Harbiye’nin mevcudu ve derslerinin envarı:

Nefer	
5	Beşinci sene erkan-ı harbiye
3	Dördüncü sene erkan-ı harbiye
19	Harbiye dördüncü sene (piyade ve süvari)
14	Harbiye üçüncü sene (piyade ve süvari)
35	Harbiye ikinci sene (piyade ve baytar)
25	Harbiye birinci sene (piyade ve baytar)
101	[Toplam]

Baytar sınıflarının müddet-i tahsilleri dört sene olmak üzere henüz teşekkül etmemişti.

Erkan-ı Harbiye beşinci sene dersleri (Sene 1267’de)

Topçuluk, top talimi, heyet, taksim-i arazi, fenn-i mimari-yi askeri ve eşkali, süvari talim-i nazariyatı, süvari takım-bölük talim-i ameliyatı, istihkam-ı cesime, harita inşası.

[59] Erkan-ı Harbiye dördüncü sene dersleri

Fenn-i harp, fenn-i fûrusiyet, Fransızca, süvari hizmet-i dahiliye kanunnamesi, manj²⁷ talimi nazariyatı, manj talimi ameliyatı, tahtit-i arazi ameliyatı, haritalar tersimi, meç ve kılıç talimleri.

Harbiye dördüncü sene dersleri

Fenn-i harp, fenn-i fûrusiyet, Fransızca, piyade alay talimi ve ameliyatı, topçuluk fenni, top talimi, tahtit-i arazi ameliyatı, harita tersimi, meç ve kılıç talimi.

Harbiye üçüncü sene dersleri

Tabur talimi, tabur talimi ameliyatı, piyade dahiliye kanunnamesi, tahtit-i arazi ameliyatı, harita inşası, Fransızca, meç ve kılıç talimi.

Harbiye ikinci sene dersleri

İstihkam, istihkam-ı eşkali, fenn-i makina ve eşkali, tahtit-i arazi, tahtit-i arazi haritası, kimya, Fransızca, piyade bölük talimi, bölük talimi ameliyatı.

[60] Harbiye birinci sene dersleri

Cebr-i ala, müsellesat-ı müsteviye ve kureviye, cerr-i eskal ve mahrutiyat, hendese-yi resmiye ve menazır, hikmet-i tabiye, Fransızca, piyade nefer talimi, tarama.

İhtar: Süvari sınıfları şakirdanının ekser dersleri piyade şakirdanı dersleriyle müttehid olup yalnız süvariler, süvariye ait talim derslerinde tefrik olunurlar.

---

²⁷ *Manège* (Fransızca) (H.N.)

Baytar ikinci sene dersleri

Teşrih-i mufassal, kuva-yı tabiiye, kimya-yı tıbbiye, hikmet-i tabiiye, eşkal-i hariciye-yi feres, Fransızca, nebatat.

Baytar birinci sene dersleri

İlm-i hesap, teşrih-i umumi, kimya-yı tıbbiye, hikmet-i tabiiye, Fransızca, nebatat resimleri.

1267 tarihinde İdadiye sınıflarının mevcuduyla dersleri

Nefer	
20	Sınıf-1 evvel yani müntehi sınıf
18	Sınıf-1 sani
24	Sınıf-1 salis
25	Sınıf-1 rabi
41	Sınıf-1 hamis
128	[Toplam]

[61] Sınıf-1 evvel dersleri

Usul-ı hendese ve ameliyat-ı hendese, cebr-i adi, coğrafya, *Gülşen-i Maarif*(tarih), kitabet, imla-yı Türki, resim.

Sınıf-1 sani dersleri

ilm-i hesap, coğrafya, *Babaristan*, hüsn-i hat, imla-yı Türki, resim.

Sınıf-1 salis dersleri

Vaz ve beyan, mantık, kavaid-i Farsi, *Tuhfe-yi Vehbi*, hüsn-i hat, imla, resim.

Sınıf-ı rabi dersleri

Avamil, sarf, hüsn-i hat, resim.

Sınıf-ı hamis dersleri

Emsile, bina, rika, sülüs.

Mekteb-i Harbiye'nin Bab-ı Seraskeri'ye Nakli

Hicretin 1269 tarihinde Devlet-i Aliye ile Rusya Devleti beyninde vuku bulan ilan-ı harpten dolayı Dersaadet'te bazı ebniye-yi askeri-yenin tahliyesiyle hastahane ittihaz edilmek ve İstanbul'a fevç fevç gelmekte bulunan düvel-i müttefika askerine ikame eylemek [62] iktiza ettiğinden 1270'de iptida Maçka'daki Mekteb-i İdadiye ve bir mah sonra Mekteb-i Harbiye bi't-tahliye derununa Fransa devlet-i fehimesi piyade askeri ikame ettirilmiş ve Harbiye şakirdanı Bab-ı Vala-yı Seraskeri'de kain Taşkışla'ya ve İdadiye talebesi dahi Üsküdar'da, Yeni Mahalle'de kain bir mektebe nakil olunmuştur. Harbiye şakirdanı beş sene kadar mezkur Taşkışla'da oturup ve muahharen İdadiye ile birlikte Gülhane'deki şimdiki Mekteb-i Tıbbiye'ye nakledilip yetmiş dokuz tarihine kadar orada bulunmuşlardır.

Mekteb-i Harbiye'nin Bade'l-Harik İnşası

Muharebe sebebiyle Fransız asakirine hastane ittihaz olunan Mekteb-i Harbiye muharebenin hitamına doğru bir gece muhterik oldu. Mezkur gece gayet bora ve fırtınalı bir gece olduğundan emri itfasına gayret edilmiş ise de muvaffak olunamayıp mektebin bir hayli kütüb-i nefise ve eşya-yı fahiresi harik ve nabedid olmuştur. Hatta İngiltere'den 2.000 liraya doğru mübayaa ve celp olunan nefis bir rasat dürbünü –ki beş metre tulu ve bir metre kutru var idi; adeseleri ve sair tetimmatı pek muntazam ve metin olup makine ile

tahrik olunurdu– işte mezkur harikte dürbün-i mezbur dahi zede-
lenip ekser alatı mahvolmuştur (Bu harikte birkaç hastanın
kurtulamayıp yandığı mesmudur).

[63] Padişah-ı maarif-penah Sultan Aziz tabe serahu hazretlerinin
asr-ı hümayunlarında ve hususuyla kurb ve civar-ı mülukanele-
rinde vaktiyle ebna-yı vatana tahsilgah-ı feyz ve hüner olan böyle
bir mekteb mahallinin ateş-i serkeş-i nagehaniye uğrayarak hakis-
terler içinde kalması mizac-ı maarif-imtizac-ı hazret-i
mülukanelerine hoş görünmediğinden tarz-ı cedit üzere tarh ve in-
şasına irade buyrulmuş ve teşkil olunan komisyonun marifetiyle
mahall-i harik keşfolunup metaneti tahakkuk eden bazı eski temel-
lerinin üzerine emr-i binaya şüru olunmuş ve birçok sene zarfında
eskisinden daha ala olmak üzere iki katlı olarak reside-yi hatt-ı hi-
tam olmuştur.

Şimdiki tenvir-i basire-yi iftiharımız olan muntazam koğuşlar ve
müzeyyen salon ve daireler, dershaneler ve münevver bahçeler ve
musanna Daire-yi Hümayun ve sair asar-ı intizam hep o vakitler
saha-ara-yı tesis olmuştur. Bu esnada, yani 1279'da vekaletle Mek-
teb-i Askeriye Nazırı bulunan Mirliya Mahmud Mesud Paşa²⁸ dahi
gerek mektebin emr-i inşasında ve gerek dahili tertip ve intizamında
bir hayli himmetler gösterip mekteb kütüphanesinin ikmal-i nok-
sanı ve muallim odalarıyla divanhanelerinin müşemma ve sair gibi
tefriş ve intizamı ve saye-yi seniye-yi padişahide talebenin refah ve
rahatlarını mucip esbabın istihsali müşarünileyhin dest-i mimari-yi
fetanetkaranesiyle vuku [64] bulmuştur ve mektebe lazım olan her
bir şey yeniden mübayaa ve celp olunup Gülhane'de bulunan ta-
lebe yalnız bir kat çamaşırlarıyla kitaplarını alıp Mekteb-i
Harbiye'ye nakletmişler ve her bir şeylerini muntazam ve müheyya

---

²⁸ Merhum Mahmud Mesud Paşa.

ve eskisinden daha ala ve bala bulmuşlardır. İşte saye-yi meali-vaye-yi hazret-i padişahide mukaddemkine nazaran Mekteb-i Fünun-ı Harbiye bugünkü günde hakikaten cesamet ve intizamca bir askeri mektebi olup devletimizin mebani-yi şükuh ve satvetini irae eder asar-ı muvaffakiyettendir. Vaktiyle pek mükemmel düşünülüp letafet-i ab-ı heva cihetiyle de yerinde intihap ve inşa olunmuş olduğundan (Mısra – *Ferahta misli yok ab ü bevada bi-nazir el-bak*) methiyesine mazhar düşmüştür.

Öteden beri düvel-i muazzama kendi idare-yi askeriye ve tebaalarının kuvvet ve servetini tezyit ve teyit için maarif-i cedide ve muhteraat-ı sairenin melekelerinde teksir etmesine haris oldukları ve bu da kendi kendine hasıl olmayıp behemehal şuunat-ı alem ve iştilalat ve terakkiyat-ı ümeme haberdar olmakla mümkün olacağı cihetle bu maksat için ekser dost devletler birbirine müstait ve dirayetli adam ve talebe göndermek ve birbirinin mülkünde henüz ihdas olunan sanayi ve fünun-ı harbiye kavaidini diğeri almak ve kendi devletin noksanına kesb-i ittila ile kuvve-yi berriye ve bahriyesini asra göre tertip ve tanzim eylemek adet-i kadimleri olduğundan Devlet-i Aliye-yi Osmaniye dahi Yeniçeri [65] Ocakları'nın lağvıyla Asakir-i Mansure-yi Muhamme-diye tanzimine ve Avrupa'daki fünun-ı harbiye-yi cedidenin memalik-i mahruselerine celp ve ithaline lüzum-ı sahih vukuu görmüştü.

Binaenaleyh müceddit-i kanun-ı devlet Sultan Mahmud Han-ı Sani hazretlerinin evahir-i saltanatında Mekteb-i Harbiye sunuf-ı muhtelif talebesinden ve daha evvelleri zabitan askeri müsteidatından senede birkaç efendi bera-yı tahsil Avrupa payitahtlarına izam ve celp-i maarif hakkında usul ve rüsum-ı devletin bu vecihle de itmam olunduğu hakkında bala-yı risalede bir nebze bast-ı beyan olunmuştu. Bu misillü gönderilen talebe ve zabitan sefaret-i Osmaniye marifetiyle idare ve muavenet olunarak tahsil-i ulum ve fünun

ettirildikçe Dersaadet'e avdet edip bulundukları rütbeleri birer derece daha terfi ettirilerek Tophane-yi Amire fabrikalarında ve Harbiye veya Mühendishane' nin mühim dersler hocaklıklarında istihdam olunurlardı. Binaberin böyle Avrupa'ya izam buyrulan talebenin teksiriyle müçtemian bir yerde tahsilleri daha ziyade calib-i menafi olacağından Paris'te bir bab Mekteb-i Osmani tesis olundu ki onun da beyanına şüru olunur.

Paris'teki Mülga Mekteb-i Osmani (Sene 1272)

İtmam-ı tahsil-i maarif için Dersaadet'ten Paris'e izam olunan şakirdanın ekserisi müptedilikleri cihetiyle oranın *Flèche*²⁹ tabir [66] olunan harbiye idadiyesine dahil olurlar, bazıları da müteferrik surette büyük mekteblerde bulunurlardı. Talebe-yi mümaileyhimin taht-ı nizam ve intizama alınmaları ve miktarlarındaki tezyit ile bir Mekteb-i Osmani açılarak topluca bulundurulması o zamanlar Paris sefaret-i seniyesinde bulunan Cemil Bey (Reşid Paşazade merhum Cemil Paşa) tarafından Dersaadet'e ledel-inha terviç olunup 1272 tarihlerinde gıpta-bahşa-yı mamure-yi ilim olan Paris'in istihkam haricinde *Kranel*³⁰ nam mahallede *Viyola*³¹ sokağında mükemmel bir hane isticsar edilip Mekteb-i Osmani tesis ve kapısı balasına tuğra-yı garra-yı hümayun vaz ve talik olundu. Çünkü gönderilen idadiyemiz şakirdanının derece-yi liyakat ve istidatları Paris'in büyük mekteblerine duhule kafi olmadığından evvela orada idadiye makamında bir mekteb açmak ve lisan ve sair mukaddemat-ı fününu Fransızca olarak bi't-tahsil badehu Fransa'nın büyük mekteblerine göndermek lazım gelmişti. İşte bu maksat üzerine küşat olunan mektebe mukaddemce Mekteb-i Harbiye'den ve

---

²⁹ *La Flèche*. (Fransızca) (H.N.)

³⁰ *Granelle* (Fransızca) (H.N.)

³¹ *Violette* (Fransızca) (H.N.)

Mühendishane'den gönderilen müteferrik birkaç talebe celp ve cemedilerek o vakit Viyana'da ikmal-i tahsil etmiş olan erkan-ı harbiye kaymakamlarından Ali Nizami Bey (Müşir Ali Nizami Paşa) mekteb-i mezkura müdür olundu.

Zaten Mekteb-i Harbiye muntahi erkan-ı harp sınıfından olup da bu sırada Paris'te tahsil üzere bulunan Bosnalı İsmail Hakkı [67] Efendi³² ve Davutpaşalı Edhem Efendi³³ ve Raşid Efendi³⁴ dahi Mekteb-i Osmani'ye harici talebe sıfatıyla devam ederek tahsile başladılar ve Mülkiye ve Tıbbiye ve İdadiye'den dahi Macid Efendi³⁵ ve Münir Efendi³⁶ ve Saib Efendi³⁷ ve Esad Efendi³⁸ ve saire mekteb-i mezburun müdavim ve müstait talebesinden idi.

Talebenin azlığı ve Mühendishane şakirdanının da müptedilikleri cihetiyle Mekteb-i Harbiye'den dahi müstait talebenin gönderilmesine muahharen karar verilmesi üzerine Mekteb-i Harbiye sunuf-ı muhtelif talebesinden İdadiye'den icabı kadar efendi bi't-tefrik heman Mekteb-i Osmani'ye gönderilmiştir. İmdi mekteb-i mezkurun evvela dersleri, saniyen muallimleri, salisen talebesinden bazıları beyan olunur:

Dersler – İlmi Hesap, Cebir, Müsellesat, Hendese, Hendese-yi Resmiye, Tarih-i Umumi ve Hususi, İlmi Hikmet, Kimya, Menazır, Resim Hattı, Resim Taklidi, Resm-i Mücessem, Lisan-ı Fransevi, Jimnastik.

---

³² Ferik Hafız İsmail Hakkı Paşa. Yedinci Ordu'da vefat etmiştir.

³³ Erkan-ı Harbiye Reisi Ferik Edhem Paşa.

³⁴ Miralay Raşid Bey.

³⁵ Altıncı Daire-yi Belediye Müdürü Macid Bey.

³⁶ Mabeyn-i Hümayun Tercümanı ve Teşrifat-ı Umumiye Nazırı Münir Paşa hazretleri.

³⁷ Tabib-i Şehriyari Mirliya Saib Paşa.

³⁸ Elyevm Paris sefir-i kebiri Esad Paşa Hazretleri.

[68] Mezkur dersler Paris'in Mekteb-i Harbi İdadisinin ders programından intihap olunmuştur.

Paris darülfünunlarında zekavet ve telifleri cihetiyle kesb-i iştihar eden muallimler mektebe celp ve tayin olunmuş ve bazılarının isimleri burada zikredilmiştir.

Mösyö *Levi* – Riyaziye muallimi idi.

Mösyö *Şantal* – Hikmet ve kimya muallimi idi. Elyevm Paris darülfünunları müfettişidir. Hikmet ve kimyaya dair bir lügati vardır.

Mösyö *Sardö* – Lisan muallimi idi. O tarihte Mekteb-i Osmani talebesine mahsus “*Larousse*” isminde bir gramer telif etmiştir. Mekteb-i Harbiye lisan muallimi Mustafa ve Galip beyler onun yetiştirdiği zevattandır.

Mösyö *Fiken* – Tarih muallimi idi. Siması kadim Fransızların simasına benzediğinden Fransızların eski ismi olan *Gulua* namı verilmiştir. Bursa valisi esbak ve merhum Ahmed Vefik Paşa Paris'te talebeliği zamanında tarih dersini ve Latin ve Fransız lisanlarını bu zattan ahz ve talim etmiştir.

Mösyö *Rolyobrens* – Resim muallimi idi. Ahmed Vefik Paşa merhumun talebeliği zamanında refiklerinden idi. Dersaadet Mekteb-i İdadisi resim muallimi Binbaşı Seyyid Efendi gibi nice mahir ressamlar yetiştirmiştir.

[69] Mekteb-i mezburede bir nefer vekilharç ile bir mubassır bulunurdu. Şakirdanın ahlak-ı milliye ve adab ve erkan-ı İslamiyesini muhafaza için ilmiyeden tayin olunan haccan isimleri zirde mündemiç zevat-ı kiram idi.

Tahsin Efendi – Mösyö Tahsin denilmekle maruf olup 1299 tarihinde Dersaadet'te derslane-yi aleme veda eylemiş ve fuzaladan

olmakla talebesi tarafından bir nebze tercüme-yi hal ve bazı hakimane eşarı gazetelerle neşrolunmuştur.

Selim Sabit Efendi – Meclis-i Maarif-i Kebir azası sabıkasındandı.

Kerim Efendi – Müşarünileyh geçenlerde vefat eylemiştir. Fezail-i ilmiye ve hakimeden onun gibi bir daha gelmemiş denilse caiz idi. Vuku-yı vefatı talebe ve ulemayı dağdar-ı teessüf eylemiştir.

*

Sene nihayetlerinde Paris Akademi azası imtihanlara mümeyyiz tayin olunup şakirdanın müptedilerini şifahen ve müntehilerini tahriren imtihan eylerlerdi. Kazandıkları numerolar ve ihraz ettikleri şehadetname mümeyyizler tarafından müdür beye bi'l-ita müdür bey dahi sefaret-i seniyeye takdim ve sefaret canibinden icap eden daireye beyan olunarak şakirdandan ikmal-i tahsil edenleri Paris'in büyük mekteblerine kabul olunurlardı. Paris gibi medinetü'l-maarif olan [70] bir yerde Osmanlı gençlerinin hüsn-i terbiye ve fart-ı zekaları nam-aver olmaya başlamış ve nice güzide şakirdanın el marifetleri ve ulum-ı riyaziye ve hikemiyedeki sürat-i zihinleri meşhur feylesof ve muallimlerin calib-i enzar-ı hayret ve takdirleri olup o misillü şübban-ı Osmaniyan hakkında Dersaadet'e makamat-ı aliyeye tavsiyeler vuku bulmakla bu yolda nişan-ı iftihar ve imtiyaz madalyaları ita ve ihsan olunmuştu.

Ne çare ki tebayi-i beşeriye muhtelif olup şakirdanın hepsi bir fikirde olmadığından bunlardan bazıları Paris'in akıllarına mülayim gelen yerlerinde serbest ve belki sermest gezmek için “Cümlemiz Osmanlı olduğumuzdan biz bu mektepte tabii Türkçe görüşüp Fransızcada terakki edemiyoruz, bunun için hepimiz mekteb-i aliyyeye taksim olunmalıyız” gibi sözlerle tacizliğe devam etmeye başladılar.

İtaat ise askerliğin ruhu olup ruhsuz cesedin hükmü olmadığı gibi itaatsiz askerin de tedibi derece-yi vücubda olduğundan bu mesele üzerine o vakitler müdürleri bulunan erkan-ı harbiye binbaşı Esad Bey (sadr-ı esbak merhum Esad Paşa) tarafından şakirdana iptida edilen nesayih-i pederane ve muahharen vuku bulan ihtarat-ı müheddidane karger-i tesir olmadığından naçar erbab-ı kabahatten on iki kişi Dersaadet'e bi'l-izam Bab-ı Seraskeri'de Camialtı denilen hapishanede tevkif olunarak neferlikle taburlara yerleştirildi.

[71] Baki kalan müstait ve mütedeyyin efendiler dahi ikmal-i tahsil ettikçe Dersaadet'e gönderildi. Bu sırada yani 1867 tarih-i miladisinde Paris'te kuşat olunan Sergi-yi Umumi'yi seyir ve temaşa için med'uvv bulunan diğer hükümdaran-ı zişan ile beraber hakan-ı cennet-mekan Sultan Abdülaziz Han hazretleri dahi Paris'i teşriflerinde Mekteb-i Osmani talebesi şimendifer mevkıfına kadar giderek güzergah-ı hümayunlarında dizilerek resm-i istikbal-i veliyü'l-nimeyi ifaya muvaffak olmuşlar ve maiyet-i seniyelerinde bulunan kurena-yı padişahi refakatlerine talebeden birer ikişer efendi tercüman tayin edilmiş ve umumen talebe ihsan-ı padişahi ile karirü'l-ayn olup üç nefer efendi dahi huzur-ı hümayunda müsul şerefine mazhar olarak mülazım-ı evvelik rütbeleriyle mesrur ve bekam olmuşlar ve mekteb müdürü Miralay Esad Bey'in uhdesine dahi mirlivalık rütbesi tevcih olunmuştur.

Mektebin müdiriyeti biraz müddet sonra erkan-ı harbiye binbaşılardan Tevfik Bey'e (Vidinli Tevfik Paşa hazretleri) ihale olunmuştur. Mekteb-i Osmani talebesi neşet ettikçe yerlerine mekatib-i askeriyeden diğerleri gönderilmek lazım iken her ne esbaba mebnî ise Harbiye'den gönderilmeyip Dersaadet'te muhtelif mekatibden gönderilmişti. Mekteb müdiriyeti Miraliva Hüseyin Vasfi Paşa'ya ve ondan Miraliva Hasan Paşa'ya, muahharen Mekteb-i Osmani'den neşet eden erkan-ı harbiye [72] mirlivası Agah Paşa'ya

ihale olunmuştur. Fransa devletinin Prusya ile vuku bulan ilan-ı harbi ve talebenin mektebte azalmasıyla beraber takriben tahsisatı olan 150.000 frank bir meblağın bu vechile sarf ve istihlaki muvafık-ı hal görülemeyip zaten mekteb de kendi kendine itibardan sakıt olmuş ve Osmanlı talebesinin de arkası alınmış idi. Nihayet Esad Paşa merhumun sadaretinde mekteb-i mezkur 1291 tarihlerinde bütün bütün lağvolunup sayey-i terakkiyat-vaye-yi padişahide Mekteb-i Sultani ve saire gibi darü'l-maarifler açılmaya başlamıştır. Zaten tahsisat-ı mezkurenin elli bin frangı Tophane-yi Amire'den ve elli bin frangı dahi Maarif-i Umumiye Nezareti bütçesinden ve diğer elli bin frangı Nizamiye Hazinesi'nden tefrik ve ifraz olunmuş olduğundan mektebin lağvında her daire kendi tahsisatını aldığı gibi Nizamiye Hazinesi'nden müfrez tahsisat dahi Dersaadet rüşdiye-yi askeriyelerinin emr-i inşasında sarf olunmuştur.

Yine Esad Paşa zamanında sanat-ı lazıme-yi dibagat tahsil için Dersaadet Sanayi Mektebi'nden on nefer müstait efendi Paris'e gönderilip meşhur ustalar refakatine verilerek tahsil ettirilmiştir. 1278'de Mekteb-i Harbiye'den ve İdadiye'den Paris'e gönderilen ve Mekteb-i Osmani'de itmam-ı tahsil ettirilen talebeden bazıları'nın isimleri:

Agah Efendi, Edirne – Erkan-ı harp livası Agah Paşa.

[73] *Seyyid Efendi, Üsküdar* – Dersaadet Mekteb-i Tıbbiye İdadisi resim muallimi Binbaşı Seyyid Efendi. Mumailayh meşahir-i ressam-ı askeridendir.

Hüsnü Efendi, Bursa – Erkan-ı harbiye kaymakamıdır. Bir vakitler Mekteb-i Harbiye'de tamami ve tefazuli muallimi idi.

Hafız Ali Efendi, Selimiye – Mirliva. Türkçe bir atlası ve ressamlıkta mahareti vardır.

Said Efendi, Kabataş – Binbaşı. Üçüncü Ordu-yı Hümayun'dadır.

Yusuf Efendi, Aksaray – Binbaşı. Umum madenler müfettişidir. Paris'ten Belçika'ya giderek madencilik fennini tahsil etmiştir.

Mehmed Efendi, Kırım – Dersaadet'e avdetinde vefat etmiştir.

Mekteb-i Osmani'nin mevcut talebesi altmıştan mütecaviz idi. Harbiye ve İdadiye'den giden diğer efendilerin de esami ve memuriyetleri sınıf refiklerinin zabıt çıktıkları senelere mahsus cetvellerde gösterilmiştir.

Mühendishane-yi Berri-yi Hümayun talebesinden olup da mezkur Mekteb-i Osmani'ye tahsile gidenlerin isimleri de mühendishane tarihine yazılmış.

[74] *Fasl-ı Salis*

İdadiyelere Fransızca Derslerin Vaz'ı (Sene 1280)

İdadiye dersleri öteden beri pek hafif olduğuna ve Fransızcanın ehemmiyeti ise fünün nokta-yı nazarından bedihi bulunduğuna binaen idadiye mekteblerinde ulum-ı Arabiye'nin teksirine ve ikinci ve üçüncü ve dördüncü senelerinde Fransızca okutturulmasına karar verildi. İptida alfabeden başlattırılıp terakki ettikçe gramer ve kıraat için *Robinson* ve mükaleme için *Olondrof* okutturuldu. İdadiyelerde bu derslerin hocalıklarına o sırada Avrupa'da tahsil eden zabitanadan tayin olundu.

Zamime: Şarkta bulunan tebaa-yı Osmaniye miyanında Fransızca tekellüm edenlerin miktarı iki yüz bin kişi olduğu gazetelerde görülmüştür.

Jimnastik Derslerinin Vaz'ı

Jimnastik fenni dahi Mekteb-i Harbiye ile İdadiye sınıfları şakirdanının talim ve tahsil etmeleri için 1280 senesinde vaz olundu. Ehemmiyet-i cismaniyesine binaen fünün-ı sairede olduğu [75] gibi bu ders için dahi 20 numero tahsis olunup imtihanı ediliyordu. Nazır-ı mekteb Galip Paşa merhumun semere-yi ikdamıyla Harbiye ve idadiyelerde mahsus jimnastik edevat ve alatları tedarik ve rezkolunup müsait havalarda ve son derslerin paydos vakitlerinde şakirdan müçtemian ve bazı kere münferiden jimnastik mahalline gidip muallimleri marifetiyle icra-yı sanat ve talim eyliyorlardı.

Harbiye'de iptida Martin namında bir İtalyalı jimnastik muallimi tayin olunup muahharen yani birkaç mah sonra mülazım-ı sanilik rütbesiyle Sadık Efendi³⁹ muallim tayin olundu. Kitapsız ders müşkül olacağından *Ceride-yi Askeriye* mütercimi Miralay Mustafa

---

³⁹ Mekteb-i Harbiye lisan muallimi Kaymakam Sadık Bey.

Hami Bey'e (merhum Mustafa Hami Paşa) maa-atlas bir kıta jimnastik kitabının Fransızcadan tercüme ve tabına emir verildi.

Balada piçide-yi hame-yi beyan olunduğu üzere Mekteb-i Harbiye şakirdanı Bab-ı Seraskeri ve Gülhane'deki mektebte ve İdadiye talebesi dahi iptida Üsküdar'da ve muahharen Gülhane'de aram ettikleri esnada yerleri dar olduğundan ve mündefi olan Kırım Muharebesi'nin mesalihe-yi vesairesiyle iştigal olduğundan çoktan beri mekteblere teşrif-i şahane vuku bulmamıştı.

Hakan-ı mağfur Abdülaziz Han hazretlerinin himem-i seniyeleri ile Mekteb-i Harbiye-yi Şahane müceddeden bina ve derslerce usul-i [76] cedide üzere tertibat icra olduğundan 1280 ve 1281 resm-i imtihanlarına teşrif-i şahane vuku bulmuş ve gerek güzide şakirdan ve gerek hacegan ve dahiliye zabitanından pek çok kimseler avatıf ve ihsanat-ı seniye ile mesrur ve bekam olmuşlardır. Hatta 1282 senesi kaffe-yi mekatib-i askeriye resm-i imtihanlarının icrası için barirade-yi seniye vüsat ve intizamı cihetiyle Mekteb-i Harbiye merkez ittihaz olduğundan Mühendishane-yi Berri ve Cerri ile Mekteb-i Tıbbiye'nin harbi ve idadisi şakirdanı ve memurin ve zabitleriyle beraber sene-yi mezkure Şubatının yirmi sekizinci pazar günü Mekteb-i Harbiye'de içtima etmişlerdi. Binaenaleyh amm-i ekrem-i şehriyari Sultan Abdülaziz rahmetü'l-bari hazretleri yevm-i mezkurda Mekteb-i Harbiye'yi bi't-teşrif huzur-ı mülukanelerinde imtihan resmi alelusul icra olundu. Muallimin-i mekatib-i askeriye tarafından bir sene zarfında tercüme ve telif olunan ve imtihan-ı mezkurede nazargah-ı feyz-iktinah-ı mülukaneye arz edilen kitapların her biri mazhar-ı takdir-i padişahi buyurulmuştur.

Mezkur Kitaplar

Fenn-i Harp ve Tarih-i Askeri: Harbiye haceganından Erkan-ı Harp Kaymakamı Ömer Bey (merhum Ömer Naili Paşa).

Kılavuz Talimi: Piyade muallimi Kaymakam Hasan Bey.⁴⁰

[77] *Usul-ı Nişan*: Erkan-ı Harp Kolağası Hakkı Bey.⁴¹

Muamele-yi Emraz-ı Baytari: Baytar hocalarından Binbaşı Ahmed Efendi.⁴²

Usul-ı Hendese: Topçu Mektebi'nden Kaymakam Nuri Bey.⁴³

Topçuluk Fenni: Topçu Mektebi'nden Kaymakam Hüseyin Bey.⁴⁴

Rebber-i Bahriyyun: Bahriye Mektebi hocalarından bir zatındır.

Jimnastik Kitabı: Miralay Mustafa Hami Bey.⁴⁵

Keza bu kitaplar meyanında coğrafya, talim-i hendese, usul-ı hesap, piyade bölük ve nefer ve tabur ve alay talimnameleri zübdesi ve *Me-nafîü'l-insan* gibi asar dahi takdim olundu ki müellifi Mustafa Hami Paşa'dır. İşte imtihan resmi bu vecihle gayet mutantan ve şa-şaalı bir surette icra ve nutk-ı resminin dahi kıraatiyle ifa-yı dua olunup asar-ı terakki bihakkın didelerde tecessüm etmiş ve nazır-ı mekteb Ferik Galip Paşa merhuma dahi taraf-ı tammü'ş-şeref-i şeh-riyariden üzeri tuğra-yı garra-yı hümayun ile müzeyyen ve musanna ve gayet kıymettar bir kıta enfiye kutusu ihsan buyurulmuştur. Kitap mukaddime-yi mezkurenin sürat-i tab ve intişarı ile alaylarda ve Mekteb-i Harbiye'de tedrisine [78] irade-yi seniye-yi şeref-taalluk etmiş ve el-yevm o kitaplardan bazılarının talim ve ted-risiyle istifade edilmekte bulunulmuştur.

---

⁴⁰ Merhum Miralay İshak Bey'in taallukatından idi.

⁴¹ Erkan-ı Harbiye Mirlivası Hakkı Paşa.

⁴² Mirliva Baytar Ahmed Paşa.

⁴³ Mekteb-i Harbiye'nin esbak ders nazırı merhum Nuri Paşa.

⁴⁴ Ferik Hüseyin Rıfkı Paşa.

⁴⁵ Merhum Mirliva Mustafa Hami Paşa.

Beyit

*Her hüner kim cibanda buldu vücud
Padişah-ı zamane himmetidir*

İdadiyelerin Müntehi Sınıfına Şehadetname İtası – 1281

Müddeti dört seneden ibaret olan umum idadiye mekteblerinde fûnun-ı mukarrereyi tahsil ve nihayet senenin imtihanını dahi tek-mil ettikten sonra beher sene Harbiye'ye nakleyleyen şakirdana birer kıta şehadetname ita olunurdu. 1281 senesi ihdas olunan bu şehadetname 1289'da lağvolunmuştur. Yalnız bu usul el-yevm Mekteb-i Tıbbiye idadiyesinde cari olup her sene Tıbbiye Harbiyesi'ne nakleden şakirdana ita edilmektedir. Bu da talebenin bir idareden idare-yi ahire naklettikleri için ibka olunmuştur.

Mekteb-i Harbiye'de Lokanta Küşadı

Muhassenat-ı cedideden olarak o senelerde diğer kışla-yı hümayunlarda açıldığı gibi Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahi ümera ve zabıtana mahsus gayet mükemmel bir lokanta tertip ve tesis olundu.

[79] Saye-yi meali-vaye-yi padişahide zabitan ve ümeranın böyle birlikte müttehiden taam etmeleri ve muallimlerin taam tedarikini düşünmeyip yalnız derslerini düşünmeleri ve sıhhat-i vücutlarına badi olacak yemek yemeleri elbette muhassenat-ı kesireyi mucip olduğuna şüphe yoktur.

1282 Sene-yi Hicrisinde Mekteb-i Harbiye'nin Mevcut Sınıflarıyla Dersleri

Nefer	
11	Beşinci Sene Erkan-ı Harpleri
12	Dördüncü Sene Erkan-ı Harpleri
82	Harbiye Dördüncü Sene (Piyade ve Baytar ve Süvari)
104	Harbiye Üçüncü Sene (Piyade ve Baytar ve Süvari)
137	Harbiye İkinci Sene (Piyade ve Baytar)
107	Harbiye Birinci Sene (Piyade ve Baytar)
453	[Toplam]

Beşinci Sene Erkan-ı Harbiye Dersleri

Fenn-i taksim-i arazi. İstihkam-ı cesime. İlm-i heyet. Süvari takım ve bölük talim nazariyatı ve ameliyatı. Süvari talimi nazariyatı. Süvari dahiliye kanunnamesi. Fenn-i mimari-yi askeri ve tarik-i [80] mütenevvia. Top talimi ameliyatı. İstihkam-ı cesime eşkali. Fenn-i mimari-yi askeri eşkali.

Dördüncü Sene Erkan-ı Harbiye Dersleri

Manj talimi nazariyatı ve ameliyatı. Baytariye. Fenn-i harp. Meç talimi. Kılıç talimi. Süvari dahiliye kanunu. Fransızca. Tarama. İstikşafat-ı harbiye.

Harbiye Dördüncü Sene Dersleri

Topçuluk fenni. Top talimi ameliyatı. Meç ve kılıç talimi. Kitabet. Fenn-i harp. Alay talimi nazariyatı ve ameliyatı. Fransızca. Tarama. İstikşafat.

Harbiye Üçüncü Sene Dersleri

Tabur talimi nazariyatı ve ameliyatı. Fransızca. Kitabet. Hizmet-i seferiye. Hizmet-i dahiliye. Meç talimi. Tarama.

Harbiye İkinci Sene Dersleri

Tathir-i esliha. Tahtit-i arazi. İstihkamat-ı hafife ve eşkali. Bölük talimi nazariyatı ve ameliyatı. Kimya. Fransızca. Kitabet. Tarama.

[81] Harbiye Birinci Sene Dersleri

Cebr-i ala. Hendese-yi resmiye. Hikmet-i tabiiye. Fransızca. Kitabet. Fenn-i esliha. Talim nazariyatı. Tarama. Hendese-yi resmiye eşkali.

Süvari üçüncü ve dördüncü sınıf şakirdanıyla baytar birinci, ikinci ve üçüncü sınıf efendilerinin ekser dersleri piyade sınıfları dersleriyle müttehit olup yalnız süvari sınıfları süvari ameliyatına ait ve baytar sınıfları dahi baytarlığa müteallik olan derslerini ayrıca talim ve tahsil ederlerdi.

1282 Senesinde İdadiye Sınıfları ile Dersleri

Nefer	
70	İdadi Üçüncü Sene
57	İdadi İkinci Sene
80	İdadi Birinci Sene
207	[Toplam]

İdadi Üçüncü Sene Dersleri

Usul-ı hendese. Cebir-i ala. Kitabet. Kozmografya. Fransızca. Resim. Jimnastik.

[82] İkinci Sene Dersleri

Cebir-i adi. İlim-i hesap. Coğrafya. *Tarih-i Osmani. Baharistan.* Kitabet. Fransızca. Resim. Jimnastik.

Birinci Sene

İlim-i hesap. Coğrafya. *Kavaid-i Osmani. Gülistan. Kavaid-i Farsi.* Resim. Fransızca. İmla. Jimnastik.

Hoca Yetiştirmek İçin Muavin Sınıfı Teşkili

Mekatib-i askeriye müstait ve muktedir muallim ve muavin yetiştirmek için Mekteb-i Harbiye'de 1280 tarihinde bir de muavin sınıfı tesis olundu. Efradı her sene henüz zabıt çıkan şakirdanın ezkiya ve müstaidanından intihap olunup üç sene üzerine teşekkül etti. Muavin sınıfı namıyla tahsilde bulunan bu efendilerin birinci senesi imtihanlarında uhdelere mülazım-ı evvelin rütbeleri tevcih olunarak tahsillerine ihtimam ve üçüncü sene imtihanı hitamında yüzbaşı nasb olunup hoca ve muavinliklerde istihdam edilirdi. Mevcudu beş altı efendiyi tecavüz etmeyen her bir sınıf iki şubeye bi't-taksim birinci şubesi riyaziye ait ve diğer şubesi fenn-i bedi-i resme müteallik dersler görürlerdi.

[83] Muavin Sınıfının Birinci ve İkinci Seneleri Dersleri

Cebir-i adi. Kitabet. Fransızca.

Üçüncü Sene Dersleri

Heyet. Cebir-i ala. Kitabet. Fransızca.

Sınıf-ı mezkurun teşkilinden iki sene sonra lüzumu tahakkuk etmekle *Kavaid-i Osmaniye* ve Hüsn-i hatt-ı Fransevi dersleri ilave olunmuştur.

1285 ve 1286 senelerindeki efendiler şهادetname ile çıkarılıp diğerleri bu muavin sınıfının 1286'da bütün bütün lağvından naşı şهادetname alamamışlar ise de yine nısfından ziyadesi idadiyelere ve harbiyeye hoca veya muavinlikle tayin olunmuştur.

Bazı İzahat

1285 senesi derslere başlanılacağı zaman harbiye birinci senesini teşkil edecek talebeden 28 efendi ba-kura topçu sınıfına tefrik olunup Mühendishaneye sevk ve izam olunmuştur.

1286 senesinde umum mekatib-i askeriye imtihanları mevsim-i sayfe tahvil edilmiştir.

[84] 1288'de Mühendishanenin harbiye ve idadisi şakirdanı Mekteb-i Harbiye'ye nakil ve kalp olunmuştur ki bunun da tafsilatı Mühendishane tarihinde zikrolunmuştur.

1291 senesinde Mekteb-i Tıbbiye Harbiye İdadisi Mekteb-i Harbiye İdaresine ilhak olunmuştur.

1292 senesi muharebede lüzumuna mebni tez elden itmam-ı tahsil ettirilerek birbirini müteakip üç sınıf birden neşet etmiştir.

Fransızca Derslerine Ehemmiyet Verilmesi

1288 senelerine kadar mekatib-i askeriye şakirdanının derecat-ı tahsiliyesi mihver-i itidalde ise de zamana nispetle Fransızca dersleri pek gevşek gitmekte ve gittikçe tedenni eylemek gibi bir hal-i esef iştimalde idi. Halbuki mektebden neşet eden bir zabitin bu lisanı bilmesi terakki-yi fünün nokta-yı nazarınca elzem ve muamele-yi

resmiye-yi düveliyede dahi lisan-ı resmi olduğu celi ve müsellemler olduğundan o sene içinde idi ki Fransızca derslerinin terakkisine cidden ehemmiyet verildi. Mektebte mevcut olan lisan muallimlerinden başka milel-i ahardan dolgun maaşlarla muallimler celp olduğu gibi Beyrut ve Cebel-i [85] Lübnan mekteblerinde tahsil edenlerden İbrahim Anhuri Efendi⁴⁶ celp ve tayin olundu. Harbiye sınıflarının mevcudu yüzer neferden ziyade olduğundan beher kısım yirmişer şakird olmak üzere bir sınıf birkaç postaya tefrik edildi ve bu şubelere ala, evsat, edna isimleri verilerek derecelerine göre *gramer* ve (شارلوز) vesair muhtelif kavaid ve kitaplardan ders verildi ve üç mahta bir kere hususi imtihan icra olunup cevapları tahriren talep edildi. İmtihanda ibraz-ı gayret ve zekavet edenler hafta arası mezun hanelerine gidip bu veçhile mükafat ve çalışmayanlar nazır paşa tarafından bizzat tekdir ve mücazat olunurlardı.

Bu usul üzere iki sene kemal-i germi ile okutturulup zaten heves edenler ve çalışanlar pek çok kazandı. Çünkü en çok uğraşılana (*dikte*) ve tahlil-i ibare usulü olup bu ise tahsilin teshiline ve tekerür eden kavaidin zihinde zaptına medar-ı külli olduğundan bayağı şakirdanın onda beşi serbestçe mükalemeye ve ufak tefek resaili tercümeyle alışmışlar idi.

İdadiyede dahi şubeler teşkiline muallimlerin miktarı kafi olmadığı ve şimdilik sınıflarda Fransızcadan müstait bulunanları tez elden yetiştirmek iltizam edildiği cihetle usul-i ati ittihaz olundu şöyle ki:

[86] Birinci seneden maada sunuf-ı sülüse müstaidanı Fransızca müzakereleri zamanında bir dershaneye tecemmü ettirilip Muallim Anhuri Efendi'nin zir-i taliminde ve Fransızcaya vukuf-ı kamili

---

⁴⁶ Muahharen idadiyeye naklolundu şimdi Beyrut'tadır müstait ve çalışan ve gayur bir muallim idi.

olan ders nazırı Kaymakam Mustafa Bey'in⁴⁷ taht-ı nezaretinde olmak ve hiç Türkçe tekellüm etmemek şartıyla tedris ve talime devam edilmiş idi. Bu devam ve devama ihtimam sayesinde tercüme ve tekellüme muktedir talebe yetişmekte iken muharebenin zuhuru ve sınıfların birbirini müteakip hurucu bu maksadın da noksan kalmasını intaç eyledi.

İlm-i Sebahat

Bu ders mektebin tarih-i tesisi olan 1250 senesi ders programında mevcut olduğundan mektebin Beşiktaş'taki Çinili Köşk'te bulunduğu zaman icra olunmuş ise de şimdiki harbiyeye naklinden sonra sahilden tebaüt olunmak hasebiyle bir vakitler icrası terk olunmuştur. Nazır-ı mekteb Galip Paşa bu hususu eyyam-ı nezaretlerinde nazar-ı ehemmiyete alarak Kuleli'de idadiye mektebi hizasına 1290 senesinde Tersane-yi Amireden mahsus ve muntazam bir deniz hamamı celp ve vaz ve icap eden alat-ı sebahat ile dizlik ve kemer ve kapaklar imal ve ihzar ettirdi. Taraf-ı nezaretten [87] Binbaşı Osman Bey⁴⁸ sebahatte olan behre-yi fevkaladesine binaen muallim-i ilm-i sebahat tayin olundu.

İdadiye şakirdanı tahsis olunan günlerde takım takım harici denize hareketle açılmak ve dönmek ve çarh etmek gibi hareketi talim ederlerdi.

Ara sıra Galip Paşa dahi oraya gelerek denizin vücuda nefinden ve bir asker için sebahatin lüzumundan bahis müessir nutuklar iradıyla şakirdanı teşci ederdi çünkü bu ilm-i sebahat hakikaten iyi bir şey olup muharebe esnalarında geçit hareketlerinde pek büyük ehemmiyet aldığı ve tehlikeli zamanlarında tahlis-i cevher-i cana

---

⁴⁷ Şam-ı Şerif'te vefat eden Mustafa Şevket Paşa.

⁴⁸ Mekteb-i Harbiye lisan muallimi Osman Paşa.

yardım ettiği bi'd-defaat müşahede olunmuştur. Peygamber-i güzîn ve sultanü'l-mücahidin efendimiz hazretlerinin dahi bir defa vasi bir suda yüzdükleri ve maiyet-i risalet-penahilerinde bulunan sahabe-yi kiramdan birini lütfen ve tevazzuan deraguş buyurdıkları kütüb-i siyerde mestur olduğu mesmudur. Bu sebahat dersi iki sene kadar mezkur Kuleli'de devam edip haylulet-i harp sebebiyle idadiyenin muvakkaten harbiyeye nakli sırasında yine metruk kalmıştır.

Tahriri İmtihanın Vazı Sene 1289

Tahriri imtihan usulünü beyan etmezden mukaddem öteden beri [88] icra olunan şifahi imtihan usulünü de yazmak ve bu devre yetişemeyenler için bir nebze malumat vermek ve her iki imtihan usulünde fevaid ve mahazirini yazmak lazımeden görüldü.

Şifahi imtihanların beyanı şöyle ki: 1289 senesine gelinceye kadar her sene harbiye ve idadiye şakirdanının bir sene zarfında gördükleri fûnun-ı mütenevvia hitamında yani imtihan zamanlarının hululünde mülazım-ı sani rütbesinden ferik ve belki müşir rütbe-yi refiası ashabına kadar icap eden zevat mümeyyiz namıyla taraf-ı nezaretten bi'l-intihap makam-ı seraskeri ile cereyan eden muhabere üzerine tayin olunup imtihanlara ne gün iptida olunacağını ve hangi gün hangi dersin imtihanı icra edileceğini mübeyyin bir kıta matbu cetveli dahi mümeyyizin-i müntehabeye tesyar edilirdi. Binenaleyh mümeyyizan-ı müşar ve mumailayhim eyyam-ı muayyenelerinde mektepte bulunarak saat dörtte imtihana mübaşeret ederlerdi. Bir sene zarfında okunan fennin programı meydana konulup şakirdanın malumat-ı müktesebeleri sencide-yi mizan-ı imtihan edilirdi. Bir sınıfta iki sene birbiri üzerine kalanlar neferlikle taburlara izam olunurdu. Fakat mümeyyizan-ı kiramdan bazılarının icrasına memur olduğu fennin mürur-ı zaman ile ekser nikat ve gavamizini unutmuş olması cihetle hatırında kalan birkaç

maddeyi birbirini müteakip imtihana gelen şakirdlere sual etmesi ve bu sualin diğer imtihana gireceklerle şayi olması veyahut [89] imtihanda dersin harici mevaddan sorulup bazı talebeye zor ve bazısına kolay sual tesadüf eylemesi eksik olmazdı. Bundan kat-ı nazar-ı imtihanın imtidad-ı eyyamı ve sınıf mevcudunun kesreti cihetiyle bir mahalde imtihan kafi olamayıp bir derslane içinde birkaç yerde imtihan şubeleri kurularak ve her birinde bir veyahut ikişer mümeyyiz bulunarak o mühim imtihan usulü postalara taksim ve bir kargaşalıkla icra olunurdu. Hilkat-i beşeriye muhtelif olduğundan bu halde bazı postaların mümeyyizleri halim ve selim ve bazılarının mümeyyizleri mutedil veya sert ve havsalası teng zuhur ederdi. Şakirdan dahi herhangi posta heyet-i imtihanîyesinden vasi numero alacağını hissederse tabii o postaya gitmeyi tacil ve istihakından fazla numero almak yollarını teshil ederdi. Bir de asıl dikkat olunacak madde o dersin hocası bir anda birkaç imtihan yerinde bulunmak ve talebenin takririni işitmek ve verilen numeroları görebilmek hususları olup bu ise adimül'imkan olduğu cihetle kuvve-yi temyiziye bütün bütün mümeyyizan-ı kirama hasrolunup onlar da mesuliyet-i maneviye havfiyla numero takdirinde mütehayyir kaldıkları veyahut semahat ettikleri görülmekte idi. Çünkü her şakirdin iktidarını mümeyyizlerden ziyade hocası bilmek lazım geldiğinden ve mümeyyizlerin de inzıam-ı reyî hoca için medar-ı emniyet ve sebep-i indifa-yı mesuliyet olabileceğinden bu ittihat ve telahuk-ı efkar olmadıkça yani imtihan olan [90] talebenin hin-i takririnde muallimi bulunmadıkça verilen numerolarda fevka'l-hat nispetsizlik zuhuru tahakkuk etmişti. Eğer numero takdiri keyfiyeti hocaya tahmil olunup da mümeyyizan-ı samiinden bulunmuş olsa bu hal dahi muvafık-ı nizam ve terakki olamayacağı bedihidir. İşte beyan olunan şu mahzur şakirdan için külli gadri mucip ve muamele-yi gadir ise tahsilin

tedennisini müstevcip olacağından bir çare-yi diğer taharrisine lüzum görülüp tahriri imtihan usulü vazolundu.

Tahriri İmtihan Usulü

Öteden beri icra olunan şifahi imtihanların mahazirine mebni Galip Paşa'nın devr-i nezaretinde tahriri imtihanların icrasına karar verilip irade-yi seniyesi bi'l-istihsal 1289 senesi imtihanında mevki-i icraya konuldu ve bunun için bir nizamname tab ve temsil olundu.

Mekatib-i Askeriyede Hocalığa Talip Olanlar Hakkında

İmtihan Vazı

Öteden beri mekatib-i askeriye lüzumu olan muavin ve hoca efendiler şimdiki gibi imtihan ile tayin olunmazdı. Yalnız hoca ve muavinliğe kendiliğinden talip olan veyahut münasip görülen [91] zabitanın iptida mehasin-i ahlaki saniyen okutacağı fende iktidarı mekteb ümerasıyla nazır paşaların malumu olur ise ol zabıt taraf-ı nezaretten inha olunup mektebe hoca tayin edilirdi. Fakat bu emir-i intihap ve tasdik öyle rast gelenler hakkında icra olunmayıp ve bu bapta hatır ve gönle bakılmayıp herhangi zabitin hüsn-i ahlaki ve dirayeti ziyade ise onun hakkında hüsn-i şهادet ve mektebe tayini için merciine müracaat olunurdu ve bazı kere de münteha sınıf meyânında o misillü müstait ve müstakim efendiler bulunur ise ileride hoca alıkonulmak için kendilerine sezdirilmeyerek esna-yı tahsilde muallimleri tarafından bir kat daha tezyid-i dirayet ve terbiyesine dikkat ve ihtimam edilirdi. Hakikaten bu dikkat ve itinaya müdâvemet sayesinde Mekteb-i Harbiye ve idadiyelere pek çok müstait ve müstakim muallimler celp ve tayin olunup her birerlerinin efkar-ı dindarane ve mesai-yi zekavetmendesinden istifade olunmuş ve vediatullah olan şakirdan sahihan hâce-yi fazıl ve mürebbi-yi akıl ve kamilin idarelerinde bulunmuştur. Hocalık ve

mürebbilik meselesi gayet şayan-ı itina ve intihap ve tavsiyesinde acele edilmeyecek bir madde-yi mutena olduğundan bu bapta ne mertebe tetkikat-ı liyakatcuyane ve ne kadar tahkikat-ı muşikafaneye girişilir ise emir-i intihapta ol kadar isabet ve muvaffakiyet hasıl olacağı müsellemtandır. İşte bu intihap ve bila-imtihan hoca tayini meselesi muahharen biraz dikkatsizliğe müsadif olduğundan tabii [92] bu emir-i ehem için dahi esasi kavaid-i rasiha üzerine müesses bir nizam tesisine lüzum-ı sarih görüldü. Binaenaleyh 1294 senesi evasıtında ba'd-ez-in münhal olan derslere tayin olunacak muavin ve hoca efendilerin bi'l-imtihan tayin olunmasına karar verildi. Şöyle ki: Herhangi münhal olan bir dersin hoca ve muavinliği için makam-ı nezarete ba-istida müracaat eden zabitanın evvele-mirde istidası dahiliye müdüriyetine havale ve badehu Meclis-i Maarif-i Askeriye ihale edilerek zabıt-i mumaileyhin talebeliğinde harbiyede bulunduğu müddetçe kendisinden sudur eden efalline mebnî sicil-i ahlakına müracaat olunur.

Eğer sicil-i ahlakı matluba hüsn-i muvafık ise Meclis-i Maarif-i Askeriye imtihana davet edilir ve talibi bulunduğu dersin esasından ve teferruatından arız ve amik tahriri ve şifahi imtihan edilip derece-yi liyakat ve istidadı zahire çıkarılır. Bir hocalık mahalline birkaç talip bulunursa müsabakat-ı imtihanı icra edilerek her birinin haiz olduğu maye-yi zekamiden vuzuha konulup ve talibinin cevahir-i istidadı bu veçhile sencide-yi mizan-ı adalet edilip herhangisi matluba muvafık ve akranına faik ise onun hocalığına karar lahik olup diğerlerine cevap ita edilir. İşte o tarihten beri şu usul-i terakki iştimale devam ve muavinin ve mualliminin müstait ve müstakimlerinden intihabına say ve ihtimam edilmektedir.

[93] Zamime

Mesmuat ve tahkikat-ı acizaneme göre ba'd-ez-in mekatib-i askeriye alınacak muallimlerin yalnız talibi bulundukları hocalığın

dersinden imtihan edilmeyip -tabiata mevkuf ve mevdû olan- “fenn-i resim” ve “kitabet” dersleri müstesna olmak üzere sair kaffe-yi fûnuna muallim veya muavinlik edeceklerin evvelemirde Fransızca'yı tercüme edebilecek kadar iktidarı olup olmadığına bakılmak ve ondan sonra tedrisine talip bulunduğu dersten iktidarı aranmak ve eğer Fransızcanın gayrı olan Almanca, Rusça, İtalyanca, İngilizce gibi elsine-yi ecnebiyeden birine aşına olduğu halde o dahi kafi görülerek kabul edilmek cihetleri kararlaştırılmıştır. Çünkü fûnun-ı cedidenin terakkisi elsine-yi ecnebiye üzere muharrer kütübün kıraat ve tercümesine veyahut Fransızca kütüb-i fenniyesinin hepsinden ziyade medar-ı istifade bulunması hasebiyle onlardan tetebbua muhtaç ve kütüb-i ecnebiyeyi anlamak ise lisan bilmeye mütevakıf idiği vareste-yi kayıd-ı ihtiyaçtır. Müstait şakird yetiştirmek için müstait hocaların intihabı iltizam olunmakta olduğu şu zamanda bir de lisan aşinalığına ehemmiyet verilmekte olması hakikaten zat-ı daniş-simat hazret-i şehriyarinin maarif-i askeriye'yı dahi mirac-ı saadet minhac-ı terakkide ale'd-devam bulundurmak için ibzal buyurmakta [94] oldukları himem-i seniye-yi mülükanelerine dal bir beraat-i istihlaldir ki bu inayat-ı füyuzat gayat-ı tacdaranelerine cümle asker kulları minnettar ve bahusus mekatib-i askeriye şakirdanı bendeleri bu minnettarlıkla beraber ila-ahirü'l-ömür bahtiyar ve muvazıb-ı ed'iye-yi hazret-i şehriyar-ı Hamidü'l-asardır.

Şevketlü Gazi Abdülhamid Han-ı Sani Efendimiz Hazretlerinin
Mektebi Teşrif-i Meyamin-i Elif-i Hümayunları

Müceddid-i devlet ve hami-yi mülk ü millet merdümün dü-çüşm-i Osman'ı el-Gazi Abdülhamid Han-ı Sani Efendimiz Hazretlerinin ahd-i hümayunlarında memalik-i şahanelerinin her tarafı icraat-ı ümran-perveriden hisse-yab olduğu sırada Mekteb-i Fünun-ı Harbiye'de dahi bir hayli terakki ve asar-ı nafia husule gelmiş ve bir taraftan da saye-yi mükemmeliyet-vaye-yi hazret-i gitistanilerinde elyevm nice nice ıslahat-ı terakkikarane peyderpey sahapira-yı vücut ve bu cihetle aktar-ı Osmaniye envar-ı meşreka-yi fenniye ile cabeca revnakara-yı rüçhan ve suut olmakta bulunmuştur. Her dava delailiyle vaz-ı mevki-i beyan olunmak ve eserden müessire istidlal ile kanaatyab-ı vicdan olmak kaide-yi hikemiyesine nazaran müceddidane terakkiyatbahş olan ahd-i hümayun-ı zıllullahide vukuyafte olan asar-ı hikmetpezir berveçh-i zir piraye-yi silk tezbir edildi. Şöyle ki: Padişah-ı sahib-i kemal ve şehinşah-ı faruki-hısal efendimiz hazretleri mülk ve memleketin cidden muhtac-ı ıslah ve imar [96] olduğu bir zamanda ve 1293 senesi şaban'ül-muazam'ının on birinci günü taht-ı ali-baht-ı Osmani'ye bi'l-varis ve bi'l-istihkak zibefza cülus olmuşlar ve her şeyde muin ve zahirleri olan tevfiyat-ı ilahiyeye istinaden temşiyet-i mehamm-ı umura mübaşeret buyurmuşlardı.

Zat-ı hikmet-simat cenab-ı hilafet-penahileri bir taraftan muharebelerce meşhut olan nevakısın itmam ve istikmaline ve diğer taraftan dahil-i memalik-i mahrusetü'l-mesalik-i mülükanelerinde funun ve sanayiin ilerlemesi esbabının istihsaline sarf-ı himmet buyurmaktan bir lahza hali olmazlardı.

İşte harici birtakım gavail ve dahili bunca kesret-i meşğal arasında bile ecdad-ı maali-nihad izamlarının ihyakerdeleri olan Mekteb-i

Fünun-ı Harbiye'ye fevkalade ehemmiyet vererek cülus-ı hümayunlarının birinci senesi şabanının yirmi ikisinde mekteb-i füyuz-ı meksebi mezburu kudüm-i mekarim-i melzum-ı şehriyarileriyle teşrif buyurdular ki bu teşrif ve rağbet-i mülkdarileri müntesibin-i feyiz ve edep ve terakkicuyan-ı mekteb için pek büyük bir rifat ve beşâset ve bir mukaddime-yi feyiz ve saadet oldu.

Çünkü şakirdanın bir sene zarfında gördükleri fenler ol senede reside-yi hadd-i hitam olup vasıl-ı terfi-i sınıf imtihanları bu mah zarfında icra olunup yalnız imtihan resmi için kudüm-i feyiz-i melzum-ı şahanelerine çar-çeşme intizar olunuyordu. Teşrif-i [97] mesadet-redif-i tacdarileri günü Harbiye'de mevcut olan Mekteb-i Bahriye ve Tıbbiye ve Harbiye talebesinin cümlesi mekteb civarında saf-beste-yi mevki-i ihtiram ve icabı kadar asakir-i şahaneleriyle beraber güzergah-ı hümayunlarında istade-yi mevki-i selam olmakta ve bir bando mızıkâ dahi terennümsaz-ı şevk u garâm ve ilâm-ı kudüm halife-yi meta-yı enâm etmekte idi.

Saat beş raddelerinde mevcut maiyetleriyle vükela-yı izâm ve müşîran-ı fihâm hazaratıyla ol padişah-ı maarif-ara ve şehinşah-ı imtihan-pira efendimiz hazretleri bi's-şevket ve ve'l-iclâl daire-yi münevvere-yi mahsusalarına pertevendaz-ı ikbal ve biraz istirahat-ten sonra mahall-i imtihana şerefbağ-ı kemal olup serir-i şevket-masir tacdarilerine mehabet-bağ-ı arâm ve vükela-yı izâm ile müşîran-ı fihâm hazaratını dahi irade-yi seniye-yi asdika nüvazileriyle huzur-ı mehabet-nüşur mülkdarilerinde ihraz-ı şeref müsul ile bekâm buyurdular.

Badehu ber-mucib-i irade-yi seniye nazargah-ı feyiz-iktinah mülükanelerinde kemal-i teenni ve adap ile fünun-ı muhtelifeden imtihan resmi icra ve şakirdandan imtihana giren sınıfbaşı efendilerin her birerlerine hedaya-yı seniye ve münasebe tevzi ve ita edildi.

Mezkur hedaya-yı aliye kitap, ustunç, atlas gibi şeyler olup her birerleri mücellet ve müzehhep birer destaviz-i kıymettar idi. Zira mazhar-ı nazar-ı hikmet-eser-i keremkarileri olmasından dolayı gayetle şevkengiz birer yadigar-ı [98] şeref-amiz idi. O sene zabıtlığe neşet edecek efendilere dahi şehadetnameler ita olunduktan sonra bir nutuk-ı belîğ kıraat ve dua-yı muvaffakiyet-i zıllullahi zikir ve tilavet olunup encam-ı imtihan miskiyyü'l-hitam oldu. Mektebin hüsn-i intizamı ile şakirdan-ı zi-irfanın imtihanlarında verdikleri cevaplar ve bir sene zarfında mahsul-i hame-yi istidatları olan resimler mucib-i mahzuziyet-i seniye-yi hazret-i hilafet-penahi olmakla umum hakkında iltifat ve taltifat-ı şahane saha-pıra-yı sünuh olmuştur. Bu teşrif-i mekarim-elif-i tacdari ve bu taltif-i maali redif-i şahanelerinden bi'l-cümle bendegan tecdid-i came-yi hayat ederce-sine memnun ve her birerlerinin kaşane-yi fevaidi feyz-i kudum-i padişahi ile lebriz ve meşhun olup bu bapta ne türlü teşekkür etse-ler acizleri bahir olmakla yalnız mabeyin-i hümayun-i mülükane canib-i samisine takdim kılınan teşekkürnamelerinde uğur-ı hümayunlarında her lahza feda-yı cana hazır olduklarını ve gece gündüz da'vat-ı muvaffakiyet-i ayat-ı seniye ile meşgul bulunduklarını arz ve beyanıyla teyid-i merasim-i bendegi etmişlerdir. Şakirdan dahi nail oldukları iltifat-ı bigayat ve lütuf-ı selam-ı selamet-i ayat-ı hazret-i veliyü'n-nime müteşekkiren o gece mektepte alıkonulan askeri bandosu refakatiyle ta-be-sabah ilan-ı sürur ve şadumani ve ibraz-ı şevk ve kamurani eylemişlerdir. Ol vakitler Mekteb-i Fünun-ı Harbiye'nin inşa muallimi bulunan nazımü'l-hikem Ahmed Hamdi Bey'in bi'l-inşat atebe-yi süreyya mertebe-yi hazret-i şehriyariye [99] ref ve isat edildiği zirde muharrer bir kıta-yı belîgesi karin-i takdir-i ali olmakla muallim-i mumaileyhin rütbesi terfi ve selam-ı mefahir-encam-ı mülükane ile kevkeb-i kadri bir kat daha ala ve telmi buyurulmuştur.

Kıta

[Failatün/Failatün/Failatün/Failün]

Şah-ı devran hazret-i Abdülhamid-i kamuran

Kıldı feyz-i makdemiyle mektebi reşk-i cinan

Kadir olmazlar eda-yı şükrüne bu nimetin

Bendeganın olsa da ber nevk-i muvı ber-zeban

Bu sene-yi mübareke imtihanında bazı zabitan terfi-i rütbe ile taltif buyurulduğu gibi ertesi sene yani 1295 salinde dahi şehzadegan-ı civan-bahtandan devletlü necabetlü Selim Efendi Hazretleri mekteb imtihanını teşrif buyurdular. Şakirdanın derece-yi tahsilleri şehzade-yi ali-tebar hazretleri tarafından mazhar-ı takdir olduğu misillü jimnastik talimleri dahi mucip-i mahzuziyet olmakla bazı muallimin nişanlar ve terfi-i rütbeler ile taltif ve tesrir buyurulmuştur. Elyevm mabeyn-i hümayun-ı mülükane müşiri Gazi Osman Paşa hazretleriyle sair müşiran-ı izam hazaratı şehzade-yi müşarüni-leyh hazretlerinin maiyet-i aliyelerinde bulunup sene-yi sabıka veçhile merasim-i mergube-yi imtihan icra ve heveskaran-ı maarifin kadri i'la edilmiştir.

[100] Şakirdana Hüsn-i Ahlak Numerosu

Gerçi hüsn-i ahlak gibi bir cevher-i giran-kıymete numero tayiniyle pahasını takdir kabil değilse de hüsn-i halin kıymet-i maruzası enzar-ı şakirdanda tecessüm ettirilerek mümaileyhimi yekdiğerleriyle min-ciheti'l-ahlak mukayese etmek ve daima ibraz-i mehasin-i hulk ve dirayet eyleyenlere edilen mükafata ve itaatten ru-gerdan olanlara emsalini terhiben az çok edilmekte olan mücazata bir had ve mikyas tayin ve takdir eylemek hüsn-i inzibat ve şiraze-yi intizamca devam-ı irtibat gibi pek çok muhasenat-ı idareyi mucip olacağının bedahetine binaen 1295 senesinde bir de hüsn-i ahlak numerosu

tesis olunup şakirdan-ı askerinin makadir-i ahlak ve tezkiyesi zapt ve kaydolunmaya başlamıştır ki fezail-i ilmiye ve cihadiye tahsiline memur olan mekatib-i askeriye şakirdanı şimdilik bendegan-ı devletin nev-resideganından ise de ileride saik-i kadirle her biri yine bu devlet-i aliye-yi Osmaniye'nin erkan ve eazımından olacağı ve hal-i hazırı ve seferide maiyetlerine nice alay ve fırka ve ordular teslim olunacağı varesteye-yi kayıd-ı burhandır. Bu halde su-yi ahlak ile mütehallik olanlar zir-i idarelerindeki asakiri idaresizlikleri sebebiyle hüda-negerde zir ü zeber ve mekarim-i ahlak ile muttasıf bulunanlar ise avn-i Hak'la ve tedabir-i hakimaneleriyle mevcut maiyetlerini muvaffak-ı [101] fetih ve zafer edecekleri mukteza-yı kavaid-i hikemiyeden olup işte istikbalde böyle mühim işlerde istihdam olunacak ve daha doğrusu devletimizin zümre-yi cengaveran ve mücahidininden bulunacak olan askeri şakirdanının mehasin-i ahlak ile tezyin-i suret ve siret etmeleri nezd-i ali-i cenab-ı padişahide bigayet-i matlup ve mültezim-i mevaddan olmakla ahlak için numero takdiri hususuna da edilecek itina ne kadar çok olsa o kadar şayan-ı senadır. İşte şu dakikalara binaen şakirdan-ı askeri hakkında vazolunan bu usulün hakikaten az zaman içinde büyük faidesi ve her şakirdte semere-yi celilesi görülmüştür. Bu bapta Meclis-i Maarif-i Askeri tarafından tertip ve temsil olunan ve mucibince amel edilmek üzere şakirdana tevzi ve ita edilen nizamnamenin bir nüshası derç edildi.

1284 senesinde Mekteb-i Harbiye ile idaresinde bulunan mektebelerde tedris olunan fününun ıslahıyla bazı fenlerin vazına karar verilmiş ve bunun için Avrupa mekatib-i askeriyesi programları celp olunup tercüme ve tetkik ve muayene edilerek ve kendi ahlak-ı milliye ve terakkiyat-ı askeriyemize elverişli cihazları alınarak mükemmel bir program tertip ve tab olunmuş ve mezkur program esaslıca bazı mevaddı havi olup şayan-ı mütalaa ve istifade bulunmuş olduğundan ber-veçh-i zir aynen derç edilmiştir.

[102] Program

Mekatib-i askeriye nezareti idaresinde bulunan mekatibde bir sene zarfında beher fenden kaçar ders okunduğunu müşir hülasa fihristleriyle mekatib-i mezbureye duhul için bilinmesi ve ol veçhile imtihan verilmesi lazım gelen fününun programları:

Mekatib-i askeriye nezaretinde bulunan askeri rüştiyeleriyle Mekatib-i İdadiye-yi askeriye'nin ve Mekteb-i Fünun-ı Harbiye ve menşeyi muallimin ve idadisi programlarının bazı cihetlerce bilinmesi lüzumuna mebni şimdilik mer'i'l-icra olan her nevi ders ve mekatib-i mezkureye kabul imtihanı programları işbu risale ile (asıl nizam ile) neşrolunduğu gibi bunlar ileride tadil ve tevsî edilerek daha güzel bir hale ifrağ olunacaklarından işbu programlar yenilerinin neşrine kadar mer'i'l-icra tutulacaktır.

Mekatib-i Rüştiye-yi Askeriye

İşbu rüştiye mektepleri geçen sene küşat olunup Dersaadet'te Soğukçeşme, Gülhane, Kocamustafapaşa, Fatih, Hasköy, Kasımpaşa⁴⁹, Beşiktaş, Üsküdar'da [103] Paşakapısı, Toptaşı nam mahaller ile Şam-ı Şerif, Bağdat şehirlerinde olmak üzere şimdilik on bir mektebden ibarettir.

Bu mekteblere şakird kabulü için azıcık Türkçe okuyup biraz yazı yazmak şart olduğu gibi mekatib-i mezbure esasen üç sınıftan müteşekkil olarak programları ber-veçh-i ati beyan olunur.

Birinci Sene

---

⁴⁹ Bu mekteb bahriye mektebine mahreç olmak üzere muahharen Mühendishane-yi Bahri-yi Hümayun Nezaretine terk olunmuş ve Hasköy Mektebi de Eyüp cihetinde teessüs etmiştir.

Mekatib-i sıbyaniyeden henüz matlup veçhile talebe gelmediği için işbu sınıf-ı mekatib-i mezbureden kabiliyetli talebe gelinceye kadar iki kısma ayrılıp kısım-ı evvel ve kısım-ı sani itibar olunmuş ve kısım-ı sani ise mektebin esas programından olmayıp ber-veçh-i maruz ileride lağvolunacak ve yalnız kısım-ı evvel dersleri işbu sınıfın esas programı kalacaktır.

Birinci Sene Kısım-ı Sani

Adet	Esami-yi Ders
96	Esma-i Türkiye
96	Hikayat-ı Müntehabe
96	Sarf-ı Türki
96	Hüsn-i Hatt-ı Türki
128	İmla-yı Türki

[104] Birinci Sene Kısım-ı Evvel

192	Sarf-ı Arabi
64	Kavaid-i Farsi
64	İlmihal
96	İmla-yı Osmani
64	Kurşun Kalem Resim

İkinci Sene

128	Nahiv-i Arabi
64	Hesap

32	Coğrafya
64	Farsi
96	İmla-yı Osmani
96	Fransızca
36	Hüsn-i Hatt-ı Türki
32	Kara Kalem Resim

Üçüncü Sene

96	Mantık ve Tatbikat-ı Arabiye
96	Hesap
32	Hendese-yi Hattiye
64	Coğrafya-yı Umumi
64	Mevalid-i Sülüse
96	Kavaid-i Osmaniye
96	Fransızca
64	İmla-yı Osmani
32	Hüsn-i Hatt-ı Türki
32	Resim

Mahreç Mektebi

İşbu mektebin programı tıpkı rüştiyeler gibi olup masarifat-ı vakı-ası rüştiye-yi askeriyelere karşılık olmak üzere lağvı için geçen sene 1293 irade-yi seniye şeref-sadır olmuş olmakla ber-mucib-i irade bir sınıfı vakit-i muayyeninde lağvedilerek şimdilik mezkur mektebte

iki sınıf kalmış ve önümüzdeki imtihan-ı [105] umumiden sonra bir sınıfı daha idadiyeye nakledeceğinden yalnız bir sınıf kalıp ileriki senede o dahi idadiyeye nakil ile mekteb-i mezbur lağvolunacağından işbu mektebe talebe kabul edilmez.

Mekatib-i İdadiye'ye Duhul Şeraitine Dair İzahat

Mezkur mahreç mektebinden imtihan verenler ile Mekatib-i Rüştîye-yi Askeriye'de ikmal-i tahsil edenlerden Mekatib-i İdadiyeye kaydolunmayı arzu edenler yalnız tabip muayenesinin icrasıyla derhal mekatib-i mezkureye kayıt ve kabul olunursa da gerek maarif-i umumiye nezareti tahtında bulunan rüştiyelerden ve gerekse sair mahalde çalışmış olanlardan Mekatib-i İdadiye'ye kaydolunmak isteyenler on beş yaşını mütecaviz olmadıkları halde evvelce tabip vasıtasıyla muayene ettirilerek askerliğe yaradıkları surette atide muharrer ulum ve fünundan komisyon-ı mahsus vasıtasıyla vakit-i muayyeni temmuz on beşinden ağustos onuna kadar zamanda imtihan edilerek şayan-ı kabul olanlar derhal kayıt ve kabul olunurlar.

Taşra mekatib-i idadisi için kabul imtihanı programı: İmla-yı Osmani, kavaid-i Farsi, kesir-i aşariye kadar hesap, mukaddemat-ı coğrafya, sarf-ı Arabi, nahiv-i Arabi, Farsi ibare kıraat ve tahlili.

Dersaadet mekteb-i idadisiyle tıbbiye idadiyesi için kabul [106] imtihanı programı baladaki mevad ile beraber mantık ve tatbikat-ı kavaid-i Arabiye, mükemmel hesap, coğrafya-yı umumi, hendese-yi hattiye, kavaid-i Osmaniye, resim, Fransızca kıraat ve muhtasar gramer.

Mekatib-i İdadiye-yi Askeriye

İşbu mekteblerin ikisi Dersaadet'te ve diğerleri dahi Edirne, Bursa, Manastır, Şam, Bosna, Erzurum, Bağdat şehirlerinde vaki olup programları ber-veçh-i atidir:

Mahreç Sınıfı: Mantık ve tatbikat-ı kavaid-i Arabiye, hesap, hendese-yi hattıye, coğrafya-yı umumi, mevalid-i sülûse, kavaid-i Osmaniye, Fransızca, imla-yı Osmani, hüsn-i hatt-ı Fransevi, resim.

Birinci Sene

96	Cebir-i Adi
64	Hendese-yi Musattaha ve Tatbikatı
96	Coğrafya-yı Osmani
128	Fransızca
64	Kitabet
64	Resim

[107] İkinci Sene

96	Hendese-yi Mücesseme
64	Kurun-ı Ula Tarihi
32	Tarih-i Osmani
128	Fransızca
96	Kitabet
64	Resim
32	Tarama

Üçüncü Sene

32	Müsellesat-ı Müsteviye ve Logaritma
160	Fransızca

64	Kitabet
64	Mebaniü'l-İnşa
96	Kurun-ı Vusta Tarihi
32	Ceraskal-i Adiye
32	İmla-yı Fransevi
64	Resim
32	Tarama

İhtar

İşbu taşra mekteblerindeki mahreç sınıfları oralarda rüştiye-yi [108] askeriyelerin bulunmamasından dolayı matlup surette lüzumu kadar talebe bulunamadığından sınıf-ı mezkur derslerini bilir şakird yetişmediği halde oraların kabul imtihanı dahi Dersaadet mektebininki gibi olup sınıf-ı mezbur lağvolunacaktır.

Mekteb-i İdadi-yi Tıbbiye Programı

Mahreç Sınıfı

96	Mantık
96	Hesap

96	Sarf-ı Fransevi
64	İmla-yı Osmani
32	Hendese-yi Hattiyе
64	Coğrafya-yı Umumi
96	Kavaid-i Osmaniye
32	Resim

İkinci Sene

64	Hendese-yi Mücesseme
64	Kurun-ı Ula Tarihi
64	Fransızca Tarih-i Umumi
96	Fransızcadan Türkçeye ve Bilakis Tercüme
64	Mebaniü'l-İnşa
64	Kitabet
32	Kozmografya
32	Resim

Birinci Sene

32	Cebir-i Adi
64	Mebaniü'l-İnşa

64	Hendese-yi Musattaha
64	Coğrafya-yı Osmani
94	Nahiv-i Fransevi
64	Kitabet
32	Resim

İşbu mekteb henüz bu sene mekatib-i askeriye nezaretine geçtiğinden [109] sene-yi atiyede programı daha mükemmel bir hale getirilecek olduğu ve bunun mahreç sınıfının mülga bulunduğu tahşiyeye lüzum görüldü.

Dersaadet Mekteb-i İdadisi Programı

Dersaadet mekteb-i idadisinin birinci, ikinci, üçüncü sene derslerinin programı tıpkı balada geçen taşra idadisinin birinci, ikinci, üçüncü seneleri derslerinin programının aynı olup Dersaadet idadisi sınıflarına ilave olunacak dördüncü sene derslerinin programı ber-veçh-i atidir:

İdadi Dördüncü Sene Dersleri

Adet-i Ders	Esami-yi Fünun

32	Hendese-yi Resmiye ve Menazır ve Gölge
32	Kimya
64	Hikmet-i Tabiiye
160	Fransızca
64	Kitabet
23	Mebaniü'l-İnşa
64	Kurun-ı Ahire Tarihi
32	Kozmografya
32	Hendese-yi Resmiye Şekli
32	Tarama

[110] İhtar

Taşra idadisinde tekml-i tahsil eden talebe Dersaadet'e celp ve cemilerek kaffesi birden Dersaadet Mekteb-i İdadisinin dördüncü senesi derslerini dahi orada tahsil ederek badehu bahriye talebesi mekteb-i bahriyeye ve beriye talebesi Mekteb-i Harbiye'ye naklolanur.

Mekteb-i Harbiye'ye Nakil ve Sunuf-ı Harbiye'ye Tefriklerine Dair Usul ve Şerait

Harbiye'ye nakleden şakirdandan sınıfın mevcuduna ve o sınıfın imtihan cetveline nazaran ileride bulunan bir sülüs şakirdandan gönüllüsü olmadığı halde ba-kur'a lüzumu kadar istihkam ve topçu ifraz ve bakilerin umumu dahi lüzumu miktarda yine ba-kur'a piyade ve süvariye tefrik olunarak evvel-be-evvel bu veçhile sunuf-ı harbiye ayrılıp badehu umum şakirdan meyanında ekalli iki sene Mekatib-i İdadiye-yi askeriyeden bulunup oralarda etvar ve ahlakı sicill-i ahlak defatirinin şehadetleriyle sence edilmiş şakirdandan

zirde muharrer olan erkan-ı harbiyeye kabul imtihanını verenler dahi herhangi sınıf-ı harpten olursa olsunlar sınıf-ı mezkur erkan-ı harbi namıyla yad olunarak erkan-ı harbe tefrik olunurlar. **[111]** Bu halde Mekteb-i Harbiye esasen biri diğerine nazaran daha ali olmak üzere üç mektebden ibarettir ki onlar da erkan-ı harbiye, istihkam ve topçu, piyade ve süvari sınıflarından ibarettir.

Mekteb-i Fünun-ı Harbiye'ye Duhul Şeraitine Dair İzahat

Mekteb-i Fünun-ı Harbiye'ye şakird nakli Mekatib-i İdadiye-yi askeriyeden olagelmekte ise de Darüşşafaka ve Mekteb-i Sultani ve mülkiye idadisi misillü mekteblerde ikmal-i tahsil edenlerden balada Mekteb-i İdadiye'ye kabul için muharrer olan fenler ile zirde muharrer fünundan imtihan verenler dahi tabib muayenesinin icrasıyla askerliğe yaradıkları halde kayıt ve kabul olunurlar.

Mekteb-i Fünun-ı Harbiye'ye Duhul İçin Kabul İmtihanı Programı

Mekatib-i İdadiye'ye kabul için meşrut olan mevad ile beraber tarih-i umumi ve Osmani, Fransızca, kitabet-i Türkiye, edebiyat-ı Türkiye, müsellesat-ı müsteviye ve logaritma, resim, tarama, mükemmel hendese-yi adiyeye, münhanıyat-ı müstamele, coğrafya-yı Osmani, cebir-i adi, muhtasar ceraskal-i adiyeye, hendese-yi resmiye ve gölge ve menazır, kimya, hikmet-i tabiiye, kozmografya.

[112] Erkan-ı Harbiye'ye Kabul İmtihanı Programı

Hesap, idad-ı sahihanın imal-i erbaası, mazrupların mevkilerinin tebdiliyle hasil-ı darbe haleb gelmediğinin ispatı. Mazrubat-ı müteaddideden müteşekkıl bir hasil-ı darbe bir adet-i sahihi taksim etmek için ol adet-i sahihi mazrubat-ı mezkureye ayrı ayrı taksim etmek kifayet ettiğinin ispatı. İki adedin kasım-ı müşterek azamını

bulmak. İki mazrubun hasıl-ı zarbıyla mazrubinden birini tamamen taksim eden adet-i mazrubu diğeri dahi tamamen taksim edeceğinin ispatı. Bir adedin kabil olduğu kadar mazruplara tefriki. Kesir-i adi, bir kesir-i adinin en basit surete ırcı, küsurat-ı adiyenin tevhit mahreçleri. Mahrec-i müştereğin en küçüğünü bulmak. Kesir-i adinin tatbikatıyla imal-i erbaası. Bir kesir-i adinin kesir-i aşariye tahvili. İdad-ı mürekkebe, idad-ı mürekkebenin imal-i erbaası. Mekayis ve evzan mesaliği. İdad-ı sahihanın cezir-i murabba ve mükaabı. Bir kesrin terbi ve tekibi. Bir kesir-i adinin veyahut herhangi bir vahid-i kıyasiye gördürülmüş olan bir kesir-i aşarinin cezir-i murabbai.

[113] Nispet ve tenasüp nazariyatı. Faiz-i basit faiz-i mürekkep. Tadil ve terkip, bunlara dair sual. Cebir. İmal-i erbaa-yi asliye, bunun zü hudud-ı kesire ve silsilelere tatbiki. Kasım-ı müşterek-i azam ihracı, birinci derece muadelatı. Muadelat-ı adediyenin birinci derecesinden bir veya birçok meçhullü muadelatın halli. Bir muadelede zuhur eden menfi kıymetlerin ne demek olduğunu izah etmek. Bir muadelenin halli mümkün veya gayr-i kabil-i tayin olduğunun halatı. Birinci dereceden meçhulat-ı müteaddideyi havi bir muadelede meçhullerin kıymetlerini bulmak için müşkül-i umumi istihracı.

Kimya-yı cebriyenin cezir-i murabbaları. Cezir-i mükaab. İkinci dereceden cezirler üzerine imal-i erbaa. Bir meçhullü derece-yi saniye muadelatı ve bunların hal ve teftişleri. Üç hadli ikinci derece muadelatının havası.

Bir meçhullü derece-yi saniye muadelatıyla hallolunabilir mesail. Hallolunmuş bir muadelenin teftişi.

İkinci dereceye tahvil olunabilir mesail. Hesabat-ı ceziriye yani kemmiyat-ı esamme. Kuvvetleri kesir olan kemiyatın ahval ve hesabı. Tenasüb-i hendese ve adedi.

Hadd-i umumi ve mecmu-ı hudut desturları. Evza ve terkiyat. Herhangi iki haddin müsebbit ve adet-i sahih bir kuvvete refi için destur istihraç etmek. Logaritma nazariyatı. Napier logaritması. Adi [114] logaritmalar. Herhangi bir logaritmaya göre mübeddel istihracı. Adi logaritmaların istimali. Merfuların menfi olduğunun esbabı. Logaritma hesabı.

Hendese-yi adiyeden musattaha kısmı. Müsavat-ı müselles mebahisi. Mail ve amudi hututun havası. Hutut-ı mütevaziye mebahisi. Bir müselles veya herhangi bir zü kesiri'l-adla'-ı muntazama ve daire-yi mesahaları. Muhit ile kutur beynindeki nispetler. Mesail. Mücesseme kısmı. Müsteviyat ve zevaya-yı mücesseme. Ecsam-ı zü vücuh-ı kesire. Küre. Kutu-yı mahrutıye mücessemetatı. Küre sathı. Küre ve kutu-yı mahrutıye mücessemetatının hacimleri.

Müsellesat-ı müsteviye. Hutut-ı müsellesiye. Ayın-ı zevaviyeye nazaran hutut-ı mezkurenin ahvalı. Esas desturları. Esas desturlarından müstahreç başlıca desturat. İki hadd-i müsellesi mecmuunun veya fazlının istihsali için destur. Müsellesat cetvellerinin tanzimi. Logaritmanın tatbik ve istimali. Müselles-i kaimü'z-zevaya veya herhangi bir müsellesin halli. [115] Tatbikattan sual. (Hendese-yi Resmiye). Nokta ve hatt-ı müstakimin suret-i iraele-riyle vücuh-ı müteaddidesi. Müstevilerin suret-i irae ve evza-ı muhtelifeleri. Hutut-ı müstakime ile müstevilerin ihtilatına dair mevad. Nokta-yı malumeden hatt-ı maluma müvazi ve amud resimleri. Nokta-yı malumeden müstevi-yi malume hatt-ı amud ve müstevi-yi müvazi resimleri. Üç noktadan geçmiş müstevinin eserlerini tayin etmek. Müstevin-i malumin-i mütekatitin fasıl-ı müştereklerinin mürtesimlerini bulmak. Bir hatt-ı müstakim ile bir

müstevinin telakki noktasını tayin etmek. İki noktanın birbirinden ve bir noktanın bir hatta olan ve iki hatt-ı müstakim beyninde bulunan buud-ı aksarını tayin etmek. Sütuh-ı deveraniyeye mümas mesaili. Sütuh-ı mütekatia. İnkişaf. Menazır hattı. Gölge resim ve tarama. Münhanileri mersum bir haritayı taramak. Resim taklit etmek. Suluboya zemin vurmak. Çini ile ve suluboya usulüyle gölge vermek. Kitabet. Umur-ı carie üzerine bir müsvedde.

Mutavassıt bir fikir iraesı yani orta halde bir şeyin tasviri. Edebiyat-ı Türkiye. Edibane yazılmış kitaplardan yirmi satırın evvelce kıraati badehu diğer bir on satırın dikte ile tahriri ve mezkur ibarenin kavaid-i Osmaniye ve sanayi-i latife ve maneviyeye göre tahlili. Fransızca ibare kıraati. Muhtasar gramer. İbare [116] tahlili. Mutavassıt bir halde tekellüm. Diksiyoner ianesiyle sade bir ibarenin tercümesi.

Hikmet-i tabiiye. Ecsam-ı mevzuneden seda. Ecsam-ı gayr-ı mevzuneden hararet. Ziya. Elektrik bahislerinden imtihan komisyonu marifetiyle üç sual intihap olunacak.

Coğrafya-yı umumi. Kıtaat-ı hamse-yi cihanın muhtelif maddelelerinden olmak üzere imtihan komisyonu marifetiyle birer sual intihap olunacak.

Coğrafya-yı Osmani. Memalik-i Osmaniye vilayat-ı tabiiyesinden ba-kur'a keşide olunacak vilayetin mufassalan ahvali.

Tarih-i umumi. Tarih-i kadimden hilkatten zuhur-ı İslam'a kadar başlıca iki vaka intihap olunacak (işbu madde üç sene sonra kurun-ı vusta ve kurun-ı ahire dahil olmak üzere tevsi edilecektir.)

Mekteb-i Fünun-ı Harbiye

Piyade ve Süvari Sınıflarının Programı

Birinci Sene	Esami-yi Ders
23	Satıh-ı Rakam ve Hikmet ve Kimya-yı Askeri
64	İstihkamat-ı Hafife

[117]

32	Topografya
50	Tabiye ve Sevkü'l-Ceyş
46	Fransızca
32	İnşaat-ı Askeriye ve Tarama
23	Fürusiyet ve Fenn-i Ahval-i Feres
23	Nefer Takım Bölük Talimi
23	İstihkam Şekli
23	Tarama
23	Meç Talimi

İkinci Sene

Adet	Esami-yi Ders

64	Devlet-i Aliye Tarih-i Askerisi
50	Tabiye-yi Cesime ve Muhtasar Tarih-i Harp
64	Coğrafya-yı Askeri
16	Hıfzı's-sıhha-i Askeri
46	Fransızca
10	Askeri Köprücülüğü
23	Kavanin-i Askeriye
32	Bölük Tabur Alay Talimi
46	Fenn-i Esliha
32	Meç Kılıç Talimi
32	Tarama

[118] Birinci sene şakirdanının haftada dört gün birer buçuk saat talim ile sene nihayetinde bir aydan mütecaviz istihkam ve topografya ameliyatları ve ateşli talimleri vardır.

İkinci sene şakirdanının haftada dört gün birer buçuk saat talim ile sene nihayetinde bir aydan mütecaviz istikşafat-ı askeriye ve kanun-ı seferiye ve köprücülük ameliyatlarıyla nişan talimleri vardır.

Topçu Sınıflarının Programı

Birinci Sene

96	Barut ve Efva-ı Nariye ve Kundak ve Döküm Bahisleri

50	İstihkamat-ı Hafife
32	Topografya
50	Tabiye ve Sevkü'l-Ceyş
46	Fransızca
32	İnşaat-ı Askeriye ve Turuk
32	Kimya-yı Askeri ve Tahlil ve Terkid-i Kimya
14	Satıl-ı Rakım
32	Nefer Takım Talimleri
32	İstihkamat Şekli
32	Tarama
32	Meç Talimi

[119]

İkinci Sene

64	İstihkamat-ı Cesime
50	Tabiye-yi Cesime ve Muhtasar Tarih-i Harp
46	Fransızca
64	Devlet-i Aliye Tarih-i Askerisi
16	Hıfzı's-Sıhha-i Askeri
32	Muharebe Fişekçiliği
32	Bölük ve Tabur Talimleri
32	İlim-i Ahval-i Feres
16	Tarama
32	Cesime Şekli
32	Meç Kılıç Talimi

Topçu birinci sene şakirdanının haftada üç gün birer buçuk saat talim ile sene nihayetinde bir aydan mütecaviz istihkam ve topografya ameliyatları ve fabrika gezmek ve ateşli talimleri vardır. Topçu ikinci sene talebesinin dahi haftada üç gün birer buçuk saat talimleri ile sene nihayetinde bir aydan mütecaviz istikşafat-ı askeriye ve hartuç tehiyesi ve nişan talimleri vardır.

Topçu Üçüncü Sene Dersleri

64	Sahra Topçuluğu

[120]

32	Topçuluk İstihkamatı
64	Hücum ve Müdafaa
64	Fenn-i Endaht
64	Coğrafya-yı Askeri
64	Fransızca
32	Alay Talimi

İstihkam Birinci Sene Dersleri

96	Barut ve Efva-ı Nariye ve Kundak ve Döküm Bahisleri
50	İstihkam-ı Hafife
32	Topografya
50	Tabiye ve Sevkü'l-Ceyş
46	Fransızca
32	İnşaat-ı Askeriye ve Turuk
32	Kimya-yı Askeri ve Tahlil ve Terkib-i Kimya
14	Satıl-ı Rakım
32	İstihkam Şekli
32	Piyade Nefer ve Bölük Talimi
32	Meç Talimi Tarama

Topçu üçüncü sene şakirdanının haftada üç gün talim ve sene nihayetine bir mahtan mütecaviz sahra ve endahat ameliyatlarıyla

nişan [121] talimleri vardır. İstihkam birinci senenin haftada üç gün birer buçuk saat talim ve sene nihayetinde bir aydan mütevaciz istihkam ve topografya ameliyatlarıyla ateşli talimleri vardır.

İstihkam İkinci Sene Dersleri

64	İstihkamat-ı Cesime
50	Tabiye-yi Cesime ve Muhtasar Tarih-i Harp
64	Fransızca
64	Devlet-i Aliye Tarih-i Askerisi
16	Hıfzı's-Sıhha-yi Askeri
32	Muharebe Fişekçiliği
32	Piyade Tabur ve Alay Talimi
32	Cesime Şekli
32	Fürusiyet
32	Meç Kılıç Talimi
16	Tarama

İstihkam Üçüncü Sene Dersleri

32	Topçuluk İstihkamu
64	Fenn-i Lağım
32	Ameliyat-ı Muhasara

[122]

64	Hücum ve Müdafaa
64	Coğrafya-yı Askeri

64	Fransızca
32	Kavanin-i Askeriye
64	Eşkal

İstihkam ikinci senenin keza haftada üç gün birer buçuk saat talim ile sene nihayetinde bir aydan mütecaviz istikşafat-ı askeriye ve fabrika gezmek ve nişan talimleri vardır. Keza istihkam üçüncü senenin dahi haftada üç gün birer buçuk saat kum üzerinde istihkam talimi ile sene nihayetinde bir aydan mütecaviz köprücülük ve lağım ve seferiye ameliyatları vardır.

Erkan-ı Harbiye Sınıflarının Programı

Birinci Sene Dersleri

50	İstihkamat-ı Hafife
32	Topografya
50	Tabiye ve Sevkü'l-Ceyş
46	Fransızca
46	Makine-yi Adiye
46	Cebir-i Ala ve Hendese-yi Halliye
32	Kimya-yı Askeri

[123]

48	Satıl-ı Rakım ve Hendese-yi Resmiye Tatbikatı
16	Hikmet-i Tabiiye Tatbikatı
32	Talim Nazariyatı
96	Barut ve Efvah-ı Nariye ve Döküm ve Kundak Bahisleri

İkinci Sene

64	Devlet-i Aliye Tarih-i Askerisi
50	Tabiye-yi Cesime
46	Fransızca
64	Hesab-ı Tefazılı ve Tamami
64	İstihkam-ı Cesime
32	Talim Nazariyatı
64	Coğrafya-yı Askeri
16	Hıfzı's-Sıhha-yi Askeri
16	İstihkam Şekli
32	Muharebe Fişekçiliği (Topçu ve İstihkamlara)
32	Topçuluk İstihkamı (Topçu ve İstihkamlara)

Erkan-ı harbiye birinci senenin haftada üç gün birer buçuk saat talim ve sene nihayetinde bir aydan mütecaviz istihkam ve topografya ameliyatıyla fabrikaları gezmek ve nişan talimleri vardır. Barut ve efvah-ı nariye ve döküm ve kundak bahisleri topçu ve istihkam erkan-ı harbi olacaklara mahsustur.

[124] Üçüncü Sene

96	Cerr-i eskal
64	İnşaat-ı Aliye
64	Tarih-i Harp
32	Fransızca
64	Hücum ve Müdafaa
32	Talim Nazariyatı
16	Fenn-i Esliha
16	Meç Kılıç Talimi
32	Mimari Müşkülü
32	Sahra Topçuluğu (Topçulara)
32	Köprücülük

Dördüncü Sene

64	Cerr-i eskal-i Tatbikiye
64	(İnşaat-ı Aliyeden Mimari ve Turuk ve Şimendifer)
48	Taksim-i Arazi
16	Heyet ve Taksim-i Arazi Ameliyatı
96	İlim-i Heyet

[125]

64	Tarih-i Harp
32	Fransızca
32	Eşkal
32	Balistik

32	Talim Nazariyatı
96	Lağım ve Ameliyat-ı Muhasara (İstihkamlara)

İkinci senenin haftada üç gün birer buçuk saat talim ile sene nihayetinde bir aydan ziyade istikşafat-ı askeriye ve fabrikaları gezmek ve nişan talimleri vardır.

Erkan-ı harbiye üçüncü senenin dahi haftada üç gün birer buçuk saat talim ile sene nihayetinde bir aydan müteceviz köprücülük ameliyatı ve nişan talimleri vardır.

Dördüncü sene erkan-ı harbiyesinin keza haftada üç gün birer buçuk saat talim ile sene nihayetinde bir aydan müteceviz rasat ve endaht ameliyatı ve nişan talimleri vardır.

Menşe-yi Muallimin İdadisi

Birinci Sene

İlim-i hesap. Coğrafya-yı umumi. Kitabet. Muhtasar tarih-i umumi. Kavaid-i Osmani. Kavaid-i Farsi. *Gülistan*.

[126] İkinci Sene

İlim-i cebir. Hendese-yi hattıye ve musattaha. Coğrafya-yı Osmani. Ecnebi lisanı. Kitabet. Resim Hattı.

Üçüncü Sene

Hendese-yi mücesseme ve münhaniyat-ı müstamele. Müsellesat-ı müsteviye. Logaritma. Ecnebi lisanı. Kitabet. Resim. Tarama.

Dördüncü Sene

Mevalid-i sülüse. Hendese-yi resmiye ve gölge ve menazır. Kozmografya. Muhtasar hikmet ve kimya. Hendese eşkali. Ecnebi lisanı. Resim.

Beşinci Sene

Kimya. Ecnebi lisanı. Ceraskal. Mevalid-i sülüse. Mebaniü'l-inşa. Resim. Tarama.

Menşe-yi Muallimin

Sınıflarıyla derslerini ve müddet-i tahsillerini mübeyyen program.

(1) Topografya Sınıfı “Müddet-i Tahsil İki Sene” Dersleri

Topografya. Müsellesat-ı müsteviye. Hendese-yi resmiye ve menazır [127] ve gölge. Muhtasar fenn-i mimari. Enva-yı resim ve harita. Topografya amelîyatı. Hesab-ı adi ile taksim-i arazi. Tesviye-yi turuk.

(2) Edebiyat-ı Türkiye Sınıfı “Müddet-i Tahsil İki Sene” Dersleri

Mebaniü'l-inşa. Usul-i inşa. Asar-ı müntehabe. Meselü's-sair. İlahiyat. *Şehname-yi Veysi. Sahib Divanı. Makamat-ı Hariri.*

(3) Tarih Sınıfı “Müddet-i Tahsil İki Sene” Dersleri

Tarih-i umumi: Kurun-ı ula. Kurun-ı vusta. Kurun-ı ahire. Tarih-i asır. Coğrafya tarihi. Ecnebi lisanı. Devlet-i aliye tarih-i hususisi. İstatistik.

(4) Coğrafya Sınıfı “Müddet-i Tahsil İki Sene” Dersleri

Coğrafya-yı umumi. Coğrafya-yı tabii. Coğrafya-yı tarihi coğrafya-yı politiki. Tabakatü'l-arz. İlim-i ahval-i bilad. Tahtit-i arazi. Tas-hih-i küre ve mürtesimat bahsi. Ecnebi lisanı.

[128]

(5) Riyaziye-yi Adıye Sınıfı “Müddet-i Tahsil İki Sene” Dersleri

Cebir-i adi ve ala. Mükemmel hendese. Hendese-yi halliye. Ecnebi lisanı. Müsellesat-ı müsteviye ve küreviye. Hesab-ı tefazılı ve tamamı.

(6) Riyaziye-yi Adiye Sınıfı “Müddet-i Tahsil İki Sene” Dersleri

Cebir-i adi ve ala. Mükemmel hendese. Hendese-yi halliye. Ecnebi lisanı. Müsellesat-ı müsteviye ve küreviye.

Hendese-yi resmiye ve menazır ve gölge. Mutavassıt hesab-ı tefazılı ve tamamı. Mufasssal makine-yi adiye. Hesabat-ı maddiye ile heyet.

(7) Riyaziye-yi Aliye Sınıfı “Müddet-i Tahsil Üç Sene” Dersleri

Cebir-i adi ve ala. Mükemmel hendese. Hendese-yi halliye. Ecnebi lisanı. Müsellesat-ı müsteviye ve küreviye. Hendese-yi resmiye ve menazır ve gölge. Mufasssal hesab-ı tefazılı ve tamamı. Hesab-ı müsenna. Hesab-ı ihtimali.

(8) Riyaziye-yi Aliye Tatbikat Sınıfı “Müddet-i Tahsil Dört Sene” Dersleri

Cebir-i adi ve ala. Mükemmel hendese. Hendese-yi halliye. Ecnebi lisanı. [129] Müsellesat-ı müsteviye ve küreviye. Hendese-yi resmiye ve fenn-i kutu. Mufasssal hesab-ı tefazılı ve tamamı. Hesab-ı müsenna. Hesab-ı ihtimali. İnşaat-ı aliye ve mimari ve turuk ve şimendifer. Balistik. Cerr-i eskal-i aliye ve tatbikat. Heyet-i riyaziye ve ilmiye. Hesabat ile taksim-i arazi.

(9) Ulum-ı Tabiiye Sınıfı “Müddet-i Tahsil Dört Sene” Dersleri

Tabakatü'l-arz. Kimya-yı uzvi. Kimya-yı gayr-i gazva. Mufasssal hikmet-i tabiiye. Hesab-ı tefazılı ve tamamı. Hendese-yi halliye. Tahlil

ve terkiib-i kimya. Hikmet-i riyaziye. İlim-i madeniyat. İlim-i nebatat. İlm-i hayvanat. Ecnebi lisanı.

(10) Sınıf-ı Sani Ressamlığı Sınıfı “Müddet-i Tahsil İki Sene”
Dersleri

Hendese-yi resmiye ve menazır ve gölge. Resim hattı. Karakalem resim. Siba resmi. Çini ile resim. Boyalı resim. Resim kopyası. Modelden resim. Tarama. Yalama. Müsvedde.

(11) Sunuf-ı Evvel Ressamlığı Sınıfı “Müddet-i Tahsil Dört Sene” Dersleri

Hendese-yi resmiye ve menazır ve gölge. Resim hattı. Karakalem resim. [130] Siba resim. Çini ile resim. Boyalı resim. Kopya ve modelden resim. Tabiattan resim. Tasviri ve hayali resim. Yağlı boya resim. Makine tersimatı. Fenn-i teşrih ve bilhassa mefasıl bahsi. Fotoğrafçılık. Elbise tarihi.

Burada hitam bulunan işbu program 1294 saferinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahane matbaasında tab ve temsil olunmuştur.

*

Ulum-ı Diniye

Mekteb-i Fünun-ı Harbiye şakirdanı Mekatib-i İdadiye’ye duhul etmezden mukaddem evail-i hallerinde devam ettikleri mekteb ve medrese ve rüştiye-yi askeriyelerde ulum-ı celil-i diniyeden bir nebze tahsil-i bidaa ettikleri bedihi ve dahil oldukları mekatib-i askeriye ise ancak ulum-ı harbiye tahsiline mahsus bir darü’t-talim olduğu emir-i celi ise de her hal ve mahalde nur-ı satı-ı vicdan, fezail-i diniyeyi tamamıyla iktisaptan mütevellit olduğu gün gibi ayan bulunmakla şakirdanın dünyaca ve ahiretçe temin-i saadelerini mucip olan ulum-ı diniye dahi tedris ve tali olunmaktadır ki

bunun fevaid-i maddiye ve maneviyesinin beyan ve izahı emrinde aczimiz berkemaldır.

Ezcümle evailde mekatib-i askeriyede ulum-i diniyeden *Nurü'l-İzah* ve *Dürr-i Yekta* ve *Halebi* tedris olunduğu gibi muahharen yani 1284 Ramazan-ı Şerifinde idadiyelerde *Amali* nam risale-yi manzume [131] tedris olunup havi olduğu adab-ı İslamiye ve fe-zail-i celile-yi Kur'aniye'nin fevayih-i miskiyesiyle hakikaten tatir-i vicdan ve tenvir-i dil ve can edilirdi. Bu ders için numero takdir ve imtihan tahsis olunduğundan şakirdan diğer derslerden ziyade buna ehemmiyet verip fevkalade çalışmışlardı keza Ramazan-ı Şeriflerde Mekteb-i Harbiye'de *İntişar-ı İslam* nam eser-i celil tedris olunup asr-ı saadette sultanü'l-mücahidin ve resul-i kevneyn efendimizle sahabe-yi güzün hazaratının intişar-ı din-i mübin için kıtaat-ı malumeye ne suretle ihtiyar-ı sefer ettikleri beyan edilirdi.

Ders-i mezkur Ramazan'da öğle namazından sonra mekteb cami-i şerifinde tedris olunageldiğinden ol vaktin müstaidan talebesi dersin hitamında hocanın yanına gelerek ve şüphe ettikleri mesaili sorarak usul-i adap ve kanun-ı menazıra tahtında mübahasatta bulunmuşlardır. Muahharen muharebe sebebiyle bu derslerin eski tarz-ı intizamına biraz halel tari olmuş iken halifey-i ruy-i zemin ve hami-i din-i mübin padişah-ı adalet-ayın efendimiz hazretleri dahi bu usul-i diyanet-şümülün tekrar ihyasına bezl-i mesai buyurmakta olduklarından naşi taraf-ı hümayunlarından mansup ulema-yı kiram marifetiyle harbiye ve idadiyede ulum-i diniyeye dair mesail-i tedris edilmektedir. Hususıyla bu sene-yi mübarekelerde Ramazan'ın gayrı günlerde diğer kışla-yı hümayunlarda olduğu gibi askeri mekteblerinde dahi her sene [132] menkıbe-yi mevlid-i hazret-i seyyidü'l-enam efendimizin kıraatiyle şakirdan kullarının kalplerini tesir-i ruhaniyet-i hazret-i peygamberiden lebriz-i şükran

ederek birer sirac-ı münir halinde bulundurmakta ve uruk-ı İslamiye teyit olunmaktadır. Hatta 1307 senesi rebiyülevvelinde masarif-i kafiyesi taraf-ı eşref-i hümayunlarından ita buyurularak Mekteb-i Harbiye’de tilavet olunduğu gibi Kuleli’deki Mekteb-i İdadiye’de dahi manzume-yi viladet-i nebi-i kerim kıraat ve halife-yi İslam ile ümmet-i merhume hakkında istirham-ı şefa’at olunmuştur. Cemiyet-i mezkurede idadiye ve tıbbiye talebesiyle beraber bu iki mektebin kaffe-yi memurin ve müstahdimini hazır bulunup hitamında mekteb kütüphanesinde mahsusen piraye-yi sanduka-yı ihtiram olan lihye-yi saadet-i peygamberi ziyaret ve bilhassa daavat-ı müessire-yi hazret-i zıllullahi zikir ve tilavet ile telviz-i dimağ-ı mefharet edilmiş ve bu sırada layih-ı tab-ı acizi olan birkaç beyit bervech-i zir yazılmıştır.

[Müsemmen-i Mütekerrir]

[Failatün/Failatün/Failatün/Failün]

Eylemiş Abdülhamid Han-ı diyanet-perveri

Lütf-ı Rabbani şeref-bahş-ı serir-i serveri

Zat-ı Pak u enveridir ecr ü hayrın masdari

Etti ihya gayret-i diniyesiyle askeri

Okutup her yerde mevlid-i resul-i mefhari

Oldu idadiye de ol feyz ü şevkin mazhari

[133]

Hoş okundu nazm-ı pak-i mevlid-i peygamberi

Hüsni-i tesiri akıttı dideden eşk-i teri

Mekteb içre verdiler cemiyete hüsni-i nizam

Mehmed Esad

Kıldı camide tecemmü bep müdiran-ı benam

Resm-i mevlid-i resule ettiler çok ihtiram

Okudukça sure-yi Kur'an'ı buffaz-ı kiram

Sine-yi zühhadı tuttu cezbe-yi şevk ü garam

Dağılan şerbet değildi kevser-i darü'l-İslam

Hoş okundu nazm-ı pak-i mevlid-i peygamberi

Hüsn-i tesiri akıttı dideden eşk-i teri

Kürsiye vaiz olunca hatve-endaz-ı suud

Cami içre ihtizara başladı savt-ı sürud

Ortada yandı yakıldı reşkten anberle ud

Feyz-i eltaf-ı İlâbi dillere etti vürud

Arşa çıkmıştı sada-yı ya Kerim ya Vedud

Taliban etmişti bep adab ile saf safkuud

Hoş okundu nazm-ı pak-i mevlid-i peygamberi

Hüsn-i tesiri akıttı dideden eşk-i teri

[134]

Öyle ala oldu bu meclis ki ber-vech-i nukul

Hep okundu mucizat u bahs-i mirac-ı resul

Söylerim Esad melaik arştan etti nüzul

Bi-şek ervah-ı rusul bu meclise oldu dubul

İktibas-ı feyz-i ruhani edip cümle ukul

Barigah-ı izzetinde cylesin mevla kabul

Hoş okundu nazm-ı pak-i mevlid-i peygamberi

Hüsn-i tesiri akıttı dideden eşk-i teri

Daim olsun saltanatında padişah kamuran

Sen muin ol her işinde ya nebi-yi müstean

Böyle mevlidler okunsun sayesinde her zaman

Devlet-i İslam'ı teyid eylesin adli heman

Oldu lütfu kainata bahş-ı feyz-i cavidan

Etti ifa-yı rüsum-ı din ile ihraz-ı şan

Hoş okundu nazm-ı pak-i mevlid-i peygamberi

Hüsn-i tesiri akıttı dideden eşk-i teri

[135] 1306 Senesi Tahsilat-ı İlmiyesi

Zat-ı hikmet-simat hazret-i padişahi kaffe-yi devair-i devlet-i aliye-
lerinin hususat-ı cariyе ve nizamat-ı mühimmesinin daire-yi
intizamda bir kat daha ilerlemesini arzu buyurduklarından Al-
manya devlet-i fehimesinden maliye ve gümrük ve askeri daireleri
için birer ikişer mütefennin memur celp olunup icraat-ı nafiaya
başlandığı sırada terakkیات-ı askeriyenin menşei olan mekatib-i as-
keriyenin terakkisine gayret ve nezaret etmek üzere taraf-ı vazihü'l-
eşref-i mülükaneden Almanya imparatoru müteveffa Wilhelm haz-
retlerine işarat-ı seniye vuku bularak ve ismi tasrih edilerek von der
Goltz nam zat celp olunmuştur. Mumaileyh Goltz Almanya erkan-
ı harp binbaşlarından olup fart-ı zeka ve gayret-i ciddiyesi semere-
siyle hükümdarına da kendisini sevdirdiğinden hükümdar-ı
müşarünileyh hafidlerinin muallimliği hizmetinde bulunmuştur.

Almanyanın üç yüz senelik hanedan ve asilzadelerindendir. Malu-
mat-ı askeriyesi cihetiyle Avrupa'da kesb-i iştihar edip ledünniyat-ı
muharebe ve ahval-i askeriyeye dair telifat-ı müfidesi dahi birçok
lisanlara tercüme olunmuştur.

İşte bu von der Goltz Devlet-i Aliye'nin talep ve ısrarı üzerine 1300 tarihinde Dersaadet'e bi'l-vürut birkaç gün sonra [136] Mekteb-i Harbiye'ye gelip umur-ı memuresine başlamış ve bu aralık uhdesinde erkan-ı harbiye mirlivalığı rütbesi tevcih buyurulduğundan elbise-yi milliye-yi resmiyesini terkle bir Osmanlı livası heyetini takınmış ve maiyetine biri Fransızca ve diğeri Almanca ve üçüncüsü hem Fransızca hem Almancaya aşina üç muavin verilmiştir. Kendi devletiyle Avrupa devletlerinden dahi bir hayli nişan ve madalyayı hamil olup Almanya nizam-ı askeriyesince haiz olduğu binbaşılık müddetini ikmal eylediğinden günü gününe oraca erkan-ı harbiye kaymakamlığı bi'l-icra taraf-ı imparatoriden buyuruldu bu buraya kendisine gönderilmiştir. Geceleri dur ve dıraz yazı yazmak ve mekteb derslerine ait mevad ve evrakın tetkiki ve okunacak ders kitaplarının intihabı gibi işler ile ziyade iştigal etmek müşarünileyhin adat-ı melufesindendir. Zaten uhdesine Mekatib-i Askeriye Müfettiş-i Umumisi ünvanı dahi verildiğinden idadiye ve rüştiye-yi askeriye ve onlara mahreç olan mekatibin her veçhile ıslahatına vaz-ı dest-i teftiş etmek ve bu baptaki amal-i terakki ihtimalini kuvveden fiile getirmek için mesai-i mütevaliyeyi dirig buyurmamaktadırlar. Bera-yı teftiş gezdiği mekatibde muallimler veya sair ashab-ı vukuf tarafından kendisine ihtar olunan mevad orada cüzdanına kaydeder badehu asıl nazır-ı mekatib-i askeriye Zeki Paşa hazretleriyle bi'l-istişare icab-ı hükmisini icra ederler. [137] Çünkü Zeki Paşa hazretlerinin Avrupa meşahir-i ümera-yı askeriyesi gibi birçok lisana aşina olması müfettiş paşanın her hususta teşebbüsatını teshil ve icraat-ı vakıasını bir kat daha tevsi ve tekmil eylemektedir.

İşte mekatib-i askeriye memur bu zevat-ı kemalat-simatın zamanlarında şaşa-paşı saha-yi zuhur olan ıslahattan dolayı mekatib-i askeriye yeni bir devir-i terakkiye dahil olmuş ve fünün-ı mühimme-yi askariyenin en ehemmiyetlisi okunmaya başlanmıştır ki

şehriyar-ı muazzam efendimiz hazretlerinin dahi hemişe arzu-yı şahaneleri bu nokta-yı mühimmeye matuf olduğundan icraat-ı vakıa-i terakkiyat-perveri lisan-ı teşekkür ve ehemmiyetle yad ve tezakkür olunmaktadır.

Birinci Sene Erkan-ı Harp Dersleri

Cebir-i ala. Mufasssal topografya. Elsine-yi ecnebiye. Kitabet-i askeriye. Tarih-i fenn-i harp. Hendese-yi halliye. İstihkamat-ı hafife ve tatbikat. Hendese-yi resmiye ve tatbikatı. Gölge ve taş kesimi. Topografya ameliyatı. Nazariyat. Fenn-i esliha. Tabiye tatbikatı. Talim ameliyatı.

İkinci Sene Erkan-ı Harp Dersleri

Tamami ve tefazılı. Tarih-i harp tatbikatı. Elsine-yi ecnebiye. İstihkamat-ı cesime. İstikşafat ameliyatı. Fenn-i mimari. Ordu teşkilatı. [138] Süvari nazariyatı. Hikmet ve kimya-yı askeri. Fenn-i esliha ve muhtasar tarih-i esliha. Talim ameliyatı. Coğrafya-yı sevkü'l-ceyş.

Üçüncü Sene

Muharebat-ı meşhure. Müellefat-ı ecnebiye-yi askeriye. Şose ve şimendifer. İlim-i heyet. Hücum ve müdafaa. Elsine-yi ecnebiye. Fransızca tarih-i harp. Taksim-i arazi. İstikşafat nazariyatı ve ameliyatı. Mimari eşkali. İstihkamat-ı cesime eşkali ve nazariyatı. Erkan-ı harp vazaifi. Talim ameliyatı.

İzahat

Erkan-ı harbiye sınıfları fenni ve askeri namlarıyla iki şubeye ayrılmıştır. Fenni kısımları için icap eden askeri derslerinden başka en ziyade ehemmiyet mühendislik cihetine verilmiştir. Askeri kısmı için dahi bazı riyaziyat-ı aliye mebahis-i lazımesinden başka fünun ve dekaik-ı harbiye cihetine ve bilhassa bunların tatbikatına hasır-ı himmet edilmiştir.

Erkan-ı harpler her imtihan-ı umumi nihayetinde sınıfın mevcuduna nispeten icap ettiği kadar intihap ve tefrik edilir. Tefrik olunacakların gördükleri derslerden dolgun numero kazanması ve [139] mehasin-i ahlak sahibi olması şarttır. Hasbe'l-beşeriye vukuatı tekerrür edenler derslerce dolgun numero almış olsa bile bu sınıf-ı mümtaza kabul olunamazlar.

Mekteb-i Harbiyenin iptida-yı küşadından beri sırasıyla makam-ı nezarete gelen zevat-ı maarif-simatın esamisiyle icmalen muvaffakiyetleri.

Birinci Nazır – Mustafa Mazhar Bey

Bu Mazhar Bey Sirozlu Yusuf Paşa merhumun mahdumudur. Nizam-ı askerinin henüz teşkilinden birkaç sene sonra yani 1246 tarihinde gönüllü olarak silk-i güzin-i askeriye yazılmış ve Takvimü'l-Vekayi'nin beyanına göre 1248 saferinde hassa ikinci liva birinci alayın birinci taburuna ol vaktin hükmünce iptida binbaşı muahharen alay emini nasb ve tayin edilmiştir.

1250 tarihinde hassa müşiri Ahmet Paşa'nın inhasıyla Mekteb-i Harbiye Nezaretine miralaylık rütbesiyle ilk defa olarak bu zat tayin olunmuştur. İki sene sonra bi'l-infisal bulunduğu ordu-yı hümayunlarda mirlivalık ve feriklik rütbe-yi refialarını ihraz ile irtihal-i dar-ı beka eylemiştir.

İkinci Nazır – Azmi Bey

Hassa müşiri Firari Ahmet Fevzi Paşa'nın inhasıyla hassa [140] birinci liva birinci alayın kaymakamı Azmi Bey lisana aşına olduğundan 1252 cemaziyü'l-ahirinde miralaylık rütbesiyle Mekteb-i Harbiye'ye nazır tayin olundu.

Zamanında mektebin umur-ı idaresine pek çok halel geldiğinden bir buçuk sene sonra azlolunmuştur. Arabistan ordu-yı hümayunu

(beşinci ordu) meclis riyasetini bi'l-ihraz feriklik rütbesinde iken vefat eylemiştir.

Üçüncü Nazır – Selim Satı Paşa

Müşarünileyhin tercüme-yi hali fasıl-ı evvelde zikrolunmuştur.

Dördüncü Nazır – Emin Paşa

Müşarünileyhin tercüme-yi hali keza mahallinde zikrolunduğundan burada tekrarına hacet olmayıp şu kadar ki fazıl müşarünileyh mektebin terakkisine pek çok hizmet ve himmet etmiştir. Yani bi-hakkın hüsn-i idare ve tahsile ve terakkiyat-ı mütemadiye hususuna esas-ı kavi vaz eyleyen bu zat-ı maarif-simat idi.

Beşinci Nazır – Rıfat Paşa

Rıfat Paşa 1252 senesinde mekteb nazırı olarak ve 1265'te infisal ederek dar-ı şura-yı askeri reisi **[141]** olmuştur. Bu zat-ı ali kadar devlet-i aliye-yi ebedi'ül-iştihar pek çok hizmetinde ve en sonra üçüncü ordu müşiri iken irtihal-i dar-ı naim eylemiştir. Mahallinde söylendiği veçhile zamanında şimdiki Pangaltı'daki Mekteb-i Harbiyenin küşadı vuku bulmuş ve Bursa ve Manastır ve Edirne idadiye mekteblerinin teşkiline mübaşeret olunmuştur. Merhum müşarünileyh elyevm Mekteb-i Harbiye-yi Şahane dahiliye müdiri müdebbiri Ferik Servet Paşa hazretlerinin peder-i cennet-makarlarıdır.

Altıncı Nazır – Abdülkerim Paşa

Abdülkerim Nadir Paşa dar-ı şura-yı askeri azasından iken 1264 senesinde nezaretle mektebe tayin olunmuş ise de ol zamanlar henüz teşkil olunan hıttı-yi Irakiye ve Hicaziye ordu-yı hümayununa barütbe-yi samiye-yi müşiri tayin ve memur buyurulduğundan iki üç mah sonra nezaret-i mezkureden infikak eylemiştir.

Yedinci Nazır – Müşir Ahmet Paşa

Ahmet Paşa 1253'te Mekteb-i Harbiye'de talebe iken çend-nefer rüfekaıyla beraber li-ecli't-tahsil Avrupa'ya izam olundu. Avdetinde mektebte hocalıkla alikonularak bi't-tedriç mirlivalık rütbesini ihraz etti. 1264 rebiyülahirinde uhdesine feriklik rütbe-yi refiası tevcih buyurularak Mekteb-i Harbiye Nezaretine tayin [142] olundu. 1269'da bi'l-infisal Tuna fırka-yı askeriyesi komutanlığına nasb edildi. Muahharan bazı mühim hizmetlerde bulunduktan sonra nihayet Şam valiliğine tayin olunup zamanında ve 1279 tarihlerinde zuhura gelen Şam hadisesinin teskini esnasında terk-i came-yi hayat etmiş ve Muhyiddin-i Arabi hazretleri haziresine gayet yakın bir mahale defnolunmuştur.

Sekizinci Nazır – Kimyager Derviş Paşa

Merhum müşarünileyh Eyüp ahalisinden bir zat-ı muhteremdir. Sekiz yaşında iken bir kış gecesi Eyüp'te mühendishane talebesinden birinin hanesinde mühendislerden mürekkep teşekkül eden meclis-i edebide kahve pişirmek ve su getirmek gibi hizmetleri ifa eder iken başındaki saçları çok ve uzun olmak manasıyla meclis efradı tarafından kendisine Derviş diyerek latife olunmuş ve ismi o zamandan beri Derviş kalmıştır. Asıl namı Mehmet'tir. Müşarünileyh on beş ve on altı yaşlarında iken 1245 tarihinde Hasköy'deki Mühendishane-yi Berri-yi Hümayun'a talebe kaydolunmuş ve zekaveti hasebiyle mühendishane baş hocalarından ve meşahir riyazatından Hoca İshak Efendi'nin Arabi ve riyaziyat dersinde müzakereci nasb edilmiştir.

1251 tarihinde li-ecli'l-tahsil diğer refikleriyle beraber [143] Londra'ya izam olundu. Orada beş altı mah bulunduktan sonra Paris'e azimet etti.

Bu münasebetle İngilizceden ziyade Fransızcaya aşina idi. Dersaadet'e avdetinde Galatasarayındaki Mekteb-i Tıbbiyye muallim nasb olunup ilk senesi, senenin altı ayında hikmet ve diğer altı ayında kimya tedris ederdi. Bir sene sonra vuku bulan huzur imtihanında icra eylediği hikmet ameliyatı mahzuziyet-i seniyei mucib olmakla (mısra – *terakki-yi hünere iltifat lazımdır*) neşidesince uhdesinde olan rütbe-yi selasesi erkan-ı harbiye mirlivalığı rütbesine terfi buyurulmuş ve 1269 tarihinde mekteb nezaretinde bulunup 1276 senesinde infisal etmiştir. Merhum müşarünileyh mahlas-ı maruf umumiye azalığı ve Anadolu'da İran hududunun keşif ve tahdidi memuriyeti ve Darülfünun nezareti ve kaht u gala zamanında Ankara vilayeti valiliği ve saire gibi hidemat-ı mühimmede bulunup 1286 şevvalinde uhdesine rütbe-yi samiye müşiri tevcih buyurulmuş ve 1297 tarihinde Fatih civarındaki konağında kütüphane-yi aleme veda eylemiştir. Mekteb-i askeriyede hikmet ve kimya kitaplarını meşhur İshak Efendi'den sonra bu zat telif ve neşretmiştir. Zaman-ı nezaretinde Harbiye Kütüphanesine Avrupa'dan hikmet ve kimyaya dair pek çok kitap celp ve idhal olunmuştur.

[144] Dokuzuncu Nazır – Safvet Paşa

Müşarünileyh hazretleri 1277 evasıtında mirlivalık rütbesini haiz iken harbiye'ye nazır tayin olunmuş ise de dördüncü ordu-yı hümayunda memur olduğu hidemat-i mühimmenin ifasıyla meşgul olup avdet edemediğinden ol vakitler mektebte bulunan erkan-ı harbiye mirlivası Mahmud Mesut Paşa merhum bir buçuk sene kadar ifa-yı vekalet etmiş ve vekil müşarünileyh zaten gayur u mukaddem olduğundan eyyam vekaletinde derslerin terakkisini mu'yed pek çok hidematına muvaffak olmuştur.

Onuncu Nazır – Galib Paşa

Galib Paşa'nın mekatib-i askeriyeye fatiha-yı nezareti 1280 sene-sinde ve hatime-yi nezaret-i hayatı 1292 salinde vuku bulup Eyüp el-Ensari'de medfundur.

Zaten mühendishane talebesinden bulunup diğer refikasıyla beraber 1263'te li-ecli'l-tahsil Londra'ya gönderilmişti. Avdetinde mühendishanede birkaç mah muallimlik ettikten sonra Fethi Paşa merhumun tavsiyesi üzerine mabeyn-i hümayuna celp olunup cennet-mekan Abdülmecid Han hazretlerinin mabeynciliği şerefine nail olmuştur. Muharraran mekteb-i idadi müdürü olup mirlivalık rütbesini bi'l-ihras hakan-ı mağfur Abdülaziz Han hazretlerinin baş mabeyncilik [145] şerefine mazhar olmuş iken infisal ederek iki üç sene kadar kuşe-yi inzivaya çekilmiş ve biraz müddet sonra 1280'de feriklik rütbe-yi refiyesiyle mekteb nazırı nasb buyurulmuştur. Tali-yi iktizası kah azl ve kah nasb buyurulurdu. Bu cihetle mükerrer nezareti on iki defa olup mecmunun müddeti dokuz seneden ibarettir. Zamanında büyük hizmeti rüştiye-yi askeriyelerin tesisi ve Erzurum ve Bosna ve Bağdat idadiye mekteblerinin küşadına olan gayretidir. Tahriri imtihanların ihdası ilm-i sabahat ve jimnastik talimlerinin ihyası ve topçu ve istihkam ve süvari sınıfları şakirdanının müstaitlerinden piyadeler misillü erkan-ı harbiye tefriki ve hususuyla lisan-ı Fransevi derslerine ehemmiyet verilerek terakkisinin husulüne hizmet olunmaya başlaması ve saire cümleyi icraatından olup mekteb nezaretinden ara sıra infisali vuku buldukça dar-ı şura-yı askeri azalığı ve Prizren vilayeti valiliği gibi hizmetlerde bulunur ve yine icap ettikçe ba-irade-yi seniye mekteb nezaretine tayin buyurulurdu.

Müşarünileyh Galib sahi ve natuk ve hilm ü şefkat sahibi idi. İdaresindeki zabitanın teşvik ü taltifi yollarına ve şakirdanın tahsil ü tehzib ahlakı cihetlerine vukuf-i kamil hasıl etmiş bir zat-ı nezaret-pira idi.

[146] On Birinci Nazır – Selim Paşa

Tophane amiri azasından iken 1306 vefat eden Ferik Selim Paşa'dır.

Müşarünileyh esasen Mekteb-i Harbiye'den birinci defa olarak Avrupa'ya tahsile izam buyurulan erkan-ı ezkiyadandır. Mekteb nezaretinde Galib Paşa merhum ile birkaç kere halef ve selef olmuşlardır. Zamanlarında terakkiyata salih icraata himmet buyurdıkları gibi en sonraki nezaretleri olan 1287 tarihlerinde mühendishane-yi berri-i hümayun nezareti dahi muhavvel uhde-yi dirayeti olmakla mühendishane talebesi harbiyeye naklolunarak bu iki mekteb birbirine kalbolunmuştur.

Merhum müşarünileyhin telifatından olan *Lağımcılık ve Köprücülük* matbu olup *Ameliyat-ı Muhasara* nam eser-i celili dahi mühendishanede tedris olunmaktadır.

Selim Paşa'dan sonra Galib Paşa ve Galib Paşa'dan sonra Ferik Şevket Paşa nazır tayin olunmuştur.

On İkinci Nazır – Şevket Paşa

Şevket Paşa sadr-ı esbak merhum Kıbrıslı Mehmed Paşa'nın damadı ve üvey oğluydu. Unfuvan halinde bir müddet Babıalı'de bir kaleme [147] devam ve muahharan ba-irade-yi seniye binbaşılıkla Mekteb-i İdadiye'ye duhul edip [12]73 senesinde erkan-ı harbiyeye binbaşılığı ile neş'et ve sonra Paris'e azimet etmiş ve [12]80 tarihinde avdet ederek Karadağ'da kaymakamlık rütbesiyle mümtaz ve [12]85'de Girit muharebesinden bi'l-avde miralay olup [12]86'da mirlivalıkla tayin buyurulduğu daruşşura-yı askeri azalığı silkinde serefraz oldu.

Biraz müddet sonra Mekteb-i Harbiye ders nezaretine ve [12]88 senesi nihayetinde feriklik rütbesiyle mekatib-i askeriye nezaretine

bi't-tayin bir sene sonra infisal ederek İşkodra vilayetine vali nasb ve tayin buyurulmuştu. Ber-vefk-i dil-hah-ı alı orada icra-yı adl ü dad ve amir-i sanayi ve bilad ile uğraşır iken 1290 senesi bir cuma günü bir mahalin keşfi zımında bir köye azimet edip کیری nehrini esb-süvar olduğu halde geçer iken kazaen nehre düşüp ma'rufen ve-fat etmiştir. Müşarünileyhin gayet zeki ve gayur ve fart-ı şecaat ve bahadırı ile maruf ve meşhur olup memur buyurulduğu hidematta ber-mucib-i adl ve hikmet-i hareket etmiş ve mektebçe nezareti zamanında şakirdlik şeref ve şanına halel getiren serkeş ve haylaz ve su-i halk sahibi olanları silk-i askeriyeden tard ve bazılarını neferlikle alaylara sevk ve defedip kadr-i celil-i mektebi ala etmiştir.

[148] On Üçüncü Nazır – Hüseyin Fevzi Paşa

Müşir Hüseyin Paşa hazretleridir. 1289 tarihinde Mekatib-i Askeriye Nezareti'ne tayin olunup bir sene kadar bulunduktan sonra infisal ederek yerine Galib Paşa tayin olunmuştur. Galib Paşa zamanında harbiyenin müddet-i tahsiliyesi dört sene iken üç seneye tenzil ve şifahi imtihanlar tahririye tebdil olunmuş ve taşra idadiyesinden ikmal-i müddetle harbiyeye gelecek talebenin Dersaadet idadisinde tecemmuyla bir senede orada tahsil gibi bir hayli icraata teşebbüs olunup mevki-i fiile konulmuş iken 1291'de Galib Paşa ansızın irtihal-i dar-ı beka eylemiştir.

On Dördüncü Nazır – Süleyman Paşa – Fevttir.

Pek az müddet nezarete bulunarak Sırp meselesine gitmiş ve avdetinde nezaretten terfien infisal eylemiştir.

On Beşinci Nazır – Said Paşa

Esbak Konya valisi Said Paşa hazretleridir. Menşe-yi mühendis-hane-yi hümayun olup itmam-ı tahsili Londra'dadır. 1292

tarihinde mabeyn-i hümayun müşirliği dahi uhdesinde olarak mekatib-i askeriye nazır tayin olunup [12]93 senesi evasıtında bi'l-infisal [149] yerine erkan-ı harbiye mirlivası İbrahim Adem Paşa tayin olunmuştur. Said Paşa zamanında Mekteb-i Harbiye'de mutantan surette imtihan-ı resmi icra olunup şevketli kudretli Abdülhamid Han-ı Sani efendimiz hazretleri mektebi teşrif ve inayet ve teşvikat-ı mülukaneleriyle herkesi tesrir ve taltif buyurmuşlardır.

On Altıncı Nazır – Ethem Paşa

Müşarünileyh-el-yevm erkan-ı harbiye-yi umumiye reisidir. 1294 senesinden 1300 saline kadar mekatib-i askeriye nezaretinde bulunmuş ve tayin buyurulduğundan iki sene sonra uhdesine feriklik rütbe-yi refiyesi tevcih ve ihsan buyurulmuştur.

Zirdeki kitaplar telifat ve tercümelerindendir:

Fırka Tabiyesi (Bir cilt). *Tabiye-yi Cesime* (İki cilt). *Sevkü'l-ceyş* (Bir cilt)

1300 tarihinde Ethem Paşa bi'l-infisal erkan-ı harbiye miralaylarından ve yaveran-ı hazret-i şehriyariden Zeki Paşa mirlivalıkla mekatib-i askeriye nazır tayin buyurulmuştur.

On Yedinci Nazır – Mustafa Zeki Paşa

Müşarünileyh hazretleri 1300 senesinde mirlivalıkla mekatib-i askeriye nezaretine tayin buyuruldu. Fikr-i terakki ashabından ve ismiyle [150] müsemma ezkiyadan bulundukları için vuku-ı memuriyet-i asaf-aneleri mekatib-i askeriyece bir devr-i tekakki çığrı açtı. Şuubat-ı fününca ve usul-i tedrisçe bir hayli islahat icra olunarak zamanımızda müterakki devletler tarafından kabul ve icra edilmekte bulunan talimat-ı askeriye ve kavaid-i harbiyeyi mektebçe mevki ve istifadeye vaz' ettirdi. Eyyam-ı nezaretlerinde

şakirdanın teyid-i hüsn-i ahlakıyla beraber tahsil-i fünun-ı askeriye-deki terakkileri doğrusu maziye nazaran misli na-mesbuk muvaffakiyetlerdendir.

Çünkü istidadat-ı fitriyelerinden mütevellit olan mehasin-i rey ü tedbirleri, tahsil-i maarif yolunda müsadif olan müşkülâtı ber-taraf etmekte ve her kar-ı mühimme bir teceddüt bahş eylemektedir. Müşarünileyh hazretlerinin gece ve gündüz mekatib-i askeriye'nin itila ve terakkisi hakkında bu derece çalışmaları mahza şevketli ve merhametli padişahımız efendimiz hazretlerine olan sadakat ve ubudetleri ve bu vesileyle de tahsil-i rıza-yı bariye olan meyl ü rağbetleri iktizasından olduğu için şu teşebbüsât ve ikdamat-ı mütevaliyeleri elbette himem-i kudsiye-yi hazret-i hilafet-penahi ile hedef-i matlub-i terfiye isabet eder. Fenn-i idare ve emr-i inzibat ve ıslahattaki muvaffakiyetleri eseri olarak müşarünileyh hazretlerinin uhdelerine 1307 senesinde mühendishane-yi berri-yi hümayun nezareti de tevcih buyuruldu ve 1310 tarih-i hicrisinde mekteb-i tıbbiye-yi askeriye nezareti dahi [151] ilave-yi memuriyet kılındı ki hakikaten mekteb-i tıbbiye-yi askeriye muhtaç-ı tensik ü ıslah idi. Zira mekteb-i tıbbiye'nin tarih-i tesisi Mekteb-i Harbiye'den daha eski olduğu halde harbiyeye nazaran terakki edememişti. Daima Cenab-ı Hekim-i bi-illet'in mazhar-ı tecelliyat-ı maneviyesi olan padişahımız efendimiz hazretleri hayat-ı beşeriyenin vasıta-yi temini gibi mühim bir maksada hizmet edecek olan böyle bir mekteb-i kadimin nezaret ve ıslahatını bir yed-i iktidara tevdi ederek kulub-i Osmaniye'yi mesrur ve ihya buyurmuşlardı. Binaenaleyh nazır paşa hazretleri mektebe tayin olunur olunmaz muallimlerinin vazifelerinde bir kat daha itinası ve şakirdanın bi-hakkın tahsil ve terbiyesi velhasıl emr-i idare ve tedrisin dakikası dakikasına icra olunması gibi hususat-ı mühimme ile iştigale başladığından işte itihaz buyurulan şu dikkat-i müteveliye ve tedabir-i hekimane semeresi olarak inşallah errahman az vakit içinde mekteb-i tıbbiye-

yi askeriyenin de ber-vefk-i matlub bir kat daha mazhar-ı terakki olacağı der-kardır.

Kaffe-yi tebaa-yı Osmaniye'nin envar-ı ulum u maarifle mütehalli olmaları için saye-yi itila-vaye-yi hazret-i şehriyaride memalik-i mahrusenin her vilayet ve karyesinde mektebler açılmakta ve bir taraftan da oralar etfalinden Dersaadet Mekteb-i Mülkiye ve Askeriyesi'ne celp olunmakta olduğu nazar-şükür ve mahmedetle görülmektedir.

Ezcümle üç seneden beri Yemen ve Hicaz ve Şam-ı Şerif [152] ve Trablusgarp ve Girit ve Ankara vilayetleri etfal-i ahalisinden Dersaadet'e fevç fevç talebe celp olunarak mekteb-i idadi-yi askeriyede tahsil ettirilmekte ve bu çocukların şu saadet hallerini gören babaları meserretle gözyaşları dökerek padişah-ı tevfik-penah ve şehinşah-ı müeyyed minindillâh efendimiz hazretlerinin muvaffakiyet-i seniyele için gece ve gündüz bargah-i rabb-i izzete ref-i tazarruat etmektedirler.

*

Mekteb-i Harbiye hakkında kadim bir nizamnamedir ki 1250 senesinde basılmıştır. Bu nizamname aynen ve harfiyen buraya derc olduğundan mukaddimesi ber-vech-i atidir.

“Müceddid-i nizamat-ı hasene-yi mülk ve millet ve mümehhid-i kavanin-i müstahsene-yi din ve devlet, velinimet-i bi-minnetimiz veliyyü'n-niam-ı kaffe-yi ümmet efendimiz padişahımız hazretlerinin rehberi-yi tevfik-i Cenab-ı Bari ve yaveri-yi ruhaniyet-i Hazret-i Risalet-penahi ile tertip ve tanzim ve şiraze-yi usul ve nizamlarını ahsen-i revabıt ve ekmel-i zavabıt ile tesis ve tetmim buyurmuş oldukları asakir-i hassa ve mansure-yi şahane liva ve alaylarının bihamdihi Sübhane ve Teala istihsal-i talim ve teallümlerine ve fen-

i harpte istikmal-i mümarese ve maharetlerine muvaffakiyet-i şahaneleri vacibü'l-teşekkür olan mevaddan ve asakir-i zafer-measir-i merkume dahi haklarında mebzul ve şayan buyurulmakta olan enva-ı inayet ve ihsan-ı [153] mülukanenin ifa-yı teşekkürü zım-nında şevk ve hahişlerini bir taraftan tezyid ve tevfir etmekte bulundukları vazihattan idüğüne ve abd-ı aciz min-gayr-i istihkak ve liyakat saye-yi tevabi-vaye-yi hazret-i mülükânede mesned-i müşiriyette bulunmuş olduğuma⁵⁰ mebni mütehattim-i zimmet-i memuriyet-i acizi bulunduğu üzere asakir-i merkume içlerinde okuyup yazmakta behre ve fenn-i hendese ve fûnun-ı cihadiye-yi sairede malumat ve melekesi olarak müsteid ve muallim ve fûnun-ı lazıme-yi külliye-i alem ve bir takım asakir vücuda getirilmek niyet-i hayriyesiyle meşmulü'l-afak olan fart-ı ihsan ve merhamet asker-perveri-yi şahane ve erzan buyrulan ruhsat ve müsaade-yi inayet-güster-i padişahane icabınca teyemmünen küşad ve tanzim ve levazımat-ı mukteziyesi mücerred asar-ı teveccühât-ı mekarim-i gayat cenab-ı zillullahi ile tesviye tetmim olunan Mekteb-i Harbiye-yi mülükânede bi-tevfikillahi'l-melikü'l-ala fusul-i sabia üzere icra olunacak nizamat ve umur-ı dahiliyesine memur zabitan ve sairenin ferize-yi memuriyet ve hizmetlerine dair mevad zirde mufassalan ve muvazzahan işar ve imla olunmuştur.

---

⁵⁰ O vakitler hassa-yı müşiri olan Firari Ahmet Fevzi Paşa.

[154] Fasl-ı Evvel

Mekteb-i Mezkurun Nizam Karakoluna Memur Olan Zabitin
Mükteza-yı Hizmeti Beyanındadır

Madde 1. Zabit-i merkur her sabah namaz vakti mekteb hal ve keyfiyetini memur-ı müstakil ve muteberi tarafına ifade birle kapıların miftahlarını ahzeye.

2. Memur-ı mumaileyhin lisanen veyahut tahriren izin ve ruhsatı olmadıkça şakirdanın ve zabitanın mektebden çıkmasına cevaz veremeye.

3. Kezalik memur-ı mumaileyhe izin verilmedikçe mektebin divanhanelerine bir kimsenin girmesini tecviz eylemeye.

4. Kezalik memur-ı mumaileyhten tahsil ruhsat etmeksizin şakirdanın ecnebi kimseler ile mülakat eylemelerini men ve tahzir eyleye.

5. Kezalik memur-ı mumaileyhin izni olmadıkça hiçbir güne bahane ile yerini terk eylemeye.

6. Akşam yoklamasından sonra dışarıdaki kapıları kapayıp miftahlarını memur-ı mumaileyhe teslim eyleye.

[155] Fasl-ı Sani

Saatlerin Taksimiyle Meşagil-i Yevmiyenin Beyanındadır

Mektebin bi'l-cümle şakirdanı sabahleyin namaz vaktinde uykudan kaldırılıp abdestlerini aldıktan sonra sabah namazını cemaat ile bade'l-eda kahvaltı yiyeler ve mektebe girme vakti gelene kadar derslerini mütala eyleyeler

Fusulün muktezasından olan leyl ü neharın etval ve ekserine nazaran tayin ve tertip kılınan saatlerinde şakirdan li-ecli'l-tedris herkes merbut olduğu sınıfa gidip evvel vakitten itibaren iki saat orada

oturup ders okuyalar mektebe duhullerinde iki saat tamam oldukta mektebden çıkarılıp sabah çorbası itam oluna.

Çorbayı cümlesi itam eyledikten sonra yine mektebe girip okuyalar öğle vakti oldukta namazı cemaatle eda eyleyip bir saat kadar teneffüs ve oynamaya ruhsat oluna şu kadar ki melaibat-i beyhude ile iza-ı evkat ettiklerinin küşayış-i ezhanı mucib olur ve nefsü'l-emirde melabe-yi musiki ihtirayıyla iştigallerine bakıla. Teneffüs saati tamam oldukta yine mektebe girip [156] ikindi ezanı oldukta mektebden çıkıp ikindi namazını cemaatle bade'l-eda bir buçuk saat talim eyleyeler.

Talimden avdetlerinde saat on buçukta akşam taamı ekl eyleyip istirahat eyleyeler, akşam ezanı okundukta cemaatle namazı eda eyledikte yatsı vaktine kadar derslerini mütalaa ve müzakere eyleyeler, yatsı ezanı okundukta kezalet cemaatle eda-yı namaz eyleyeler, beş vakit namazda ezan okunmazdan bir çar-yek evvel abdest trampeti vurula kısa gecelerde yatsı namazından sonraca ve uzun gecelerde vakt-i mezkurdan bir saat sonraca vaktinde cümlesi soyunup yataklarına girip yattıklarında asla şamata olmaya.

Şakirdan yataklarından kalktıklarında ve derslerin vakt-i bida' ve hitamında ve sabah çorbası ve akşam yemeği vakitlerinde trampet çalınmak adet olup yemek için çalındığı vakitte şakirdan ikişer ikişer dizile ve kasirü'l-kame olanlar ön tarafında olarak yemek yerine gideler ve nöbetçi yüzbaşısı ileride mülazım gerilerinde gideler. Yüzbaşıları ve mülazımları ve çavuşları ve onbaşıları bütün gün şakirdanın intizam hallerine ve tavır ve hareketlerine nezaret eyleyeler.

[157] Fasl-ı Salis

Nizamat-ı Umumiye ve Mürebbiyenin Beyanındadır

1. Sabahleyin kalk trampetesi vurulduktaki nöbetçi çavuşlar koğuşta olan bi'l-cümle onbaşı ve neferatı kaldıralar.
  2. Şakirdandan hastalanmış vuku bulur ise nöbetçi çavuşu bölüğünün başçavuşuna haber verip ol dahi usulü üzere nöbetçi mülahızımına haber vererek mualece olunmasına dikkat eyleyeler.
  3. Cüz'i bile bir nizamsızlık vaki olsa nöbetçi çavuşlar nöbetçi mülahızımlarına derhal ifade eyleyeler.
  4. Şakirdan koğuşlardan çıktıktan sonra içinde nöbetçi olanlar nöbetçi çavuşu nezaretiyle koğuşları silip temiz eyleyeler.
  5. Akşam saat on ikide nöbetçiler koğuşların kandillerini yakalar.
  6. Bütün gece koğuşlarda ikişer saat nöbet ile nöbetçi neferle silahsız olarak karakol bekleyeler.
  7. Gecelerde dışarı kapıları ve mekteb dahilinde sair kilitlenecek kapıları nöbetçi yüzbaşısı kilitleyip miftahlarını fasl-ı evvelde beyan olunduğu üzere mektebin memur-ı müstakiline teslim eyleye.
- [158]** 8. Balada meşruh hizmetlerin icrasından sonra nöbetçi zabıtları yataklarına gideler.
9. Esna-yı leyde gayr-i melhuz bir keyfiyetin vukunda nöbetçiler nöbetçi çavuşunu uyandıra ve çavuş-ı merkum keyfiyetin tanzimine muktedir değil ise maslahatın iktizasına göre nöbetçi mülahızımını ve yüzbaşısı ve yahud memur-i mumaileyhi agah eyleye.
  10. Şakirdandan biri hastalanır ise nöbetçiler nöbetçi çavuşu uyarıp tabibin derhal celbi iktiza ederse nöbetçi yüzbaşısıya haber vereler.

11. Şakirdan kendini ve namazda ve derste bulduğu halde ve taam ve uykuda oldukları takdirde memur-ı mumaileyhin izni olmaksızın yanlarına kimse varmaya.

12. Nöbetçi çavuş gece vaki olan ahvali mülazımlarına ve yüzbaşılara ifade eyleye.

13. Ders yerlerinin geçitlerinde ve sair köşe bucak mahallerde şakirdleri ilıştirmemek için nizam karakoluna memur olan mülazım ve çavuş gezip dikkat eyleyeler.

14. Yemek için ve ders yerlerine varılmak için ve gerek başka bir hizmet için trampete çalındıkta şakirdan cem olalar ve onlardan birisi zabitin izni olmaksızın gaib inde'l-meclis olur ise ve yahut nizama hael getirir ise tedip oluna.

[159] Fasl-ı Rabi

Koğuşlarda Nevbet ile Üç Defa Trampete Çalındıkta Her Defasında İcra Olunacak İşlerin Beyanındadır

Defa-yı ülada nöbetçiler şakirdanı ihtiyat ile uykudan kaldıralar defa-yı sanide şakirdanın her biri başka başka yatakların yanında giyinip sağ ve salim kalktıktı Bari-yi Teala'ya teşekkür eyleyeler.

Badehu takım takım nöbetçi çavuşlarının muvacehesinde abdest alalar. Çavuş-ı merkum dahi bu işlerin sükut ile icra olunmasına mübaşeret eyleye ve sükunete hael getiren ve yahut nizama mugayir başka guna hareket eden kimseye evveli defada kahvaltı ve ikinci defada sabah çorbası verilmeye eğer bu vecihle mütenebbih olmaz ise zabitlerinin emriyle bütün bir gün münferiden bir odada hapsoluna defa-yı salisede şakirdan sabah namazına cemaatle varıp eda-yı salat eylediklerinden sonra bir miktar kahvaltı yiyeler akşam yat trampetesi vurulduktan sonra cümlesi sükut eyleyip uykuya yata-lar.

Fasl-ı Hamis

Şakirdan divanhaneye lace'l-taam girdiklerinde cümlesi [160] ezhar-ı savt ve avaz-ı bülent ile müteddibane işbu duayı okuyalar:

يا ربنا يا ربنا
هذا النوال نعمته
حمداً بما انعمتنا
من فضلك اكرمنا
وانصرو عمر دايماً
بالشوكتة سلطاننا⁵¹

Esna-yı duada nizama mahl-i hareket eden bütün bir gün münferiden bir odaya hapsoluna ol gün merkuma nan-ı huşktan gayrı bir nesne verilmeye.

Defa-yı saniyede şakirdan taam için sofraya varalar defa-yı salisede sofradan kalkıp takım takım olarak derslerine gideler akşam yemeği akabinde şakirdan yine tertib-i mezkur üzere cemiyet divanhane-sine gelip bade'l-taam koğuşlara gideler.

Fasl-ı Sadis

Sınıfların Nizamı Beyanındadır

Şakirdler merbut oldukları sınıfın sırasında herkes kendine mahsus yerde oturup sükut eyleye hocanın gelmesine muntazır olalar hoca dahi geldikte derse şüru eyleyeler.

[161] Fasl-ı Sabi

Yemek Divanhanesinde Beş Defada İcra Olunacak Hizmetlerin Beyanındadır

---

⁵¹ “Ey Rabbimiz, ey Rabbimiz! Bize ihsan ettiğin nimetler için Sana hamdolsun. Bu ihsan Senin bir nimetindir; fazlınla bize ikramda bulundun. Sultanımızı kudretinle daima muzaffer kıl ve ömrünü uzun eyle” anlamındaki Arapça dua. (HN.)

Defa-yı ulada şakirdan yemek divanhanesine girip herkes yerine geçeler. Defa-yı sanide duayı okuyalar.

Defa-yı salisede yemeğe oturlar. Yemekte bir nesne noksan olmasına ve şakirdanın layık-ı vecihle hareket eylemelerine nöbetçi mülahızım ve çavuşlar nezaret eyleyeler. Nizama muhalif hareket eden şakirdan sofradan kaldırılıp bir kenarda ayak üstünde durdurula ve mektebin memur-ı müstakili ve nöbetçi yüzbaşısı sabah akşam yemekte hazır buluna.

Defayı rabide şakirdan sofradan kalkıp duayı okuyalar defa-yı hamiste şakirdan ikişer ikişer dizilerek yemek divanhanesinden çıkıp istirahat divanhanesine gideler.

Esna-yı teneffüs ve istirahatte nöbetçi çavuşlar ve mülahızımlar şakirdanın yolsuz oyun oynamalarına ve tavır ve hareketlerine nezaret eyleyeler.

Şakirdan ancak zabitlerinin ruhsat verecekleri kitapları okuyalar.

[162] Müceddid-i kavanin ü nizam ve mürettib-i meratib-i asakiri pür-intizam es-Sultan ibni's-Sultan es-Sultan el-Gazi Adli Mahmud Han ibni es-Sultan el-Gazi Abdülhamid Han hazretlerinin ihya buyurdıkları Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'lerinde tab ve temsil olunan nizamname-yi mehasin-alame bi-hamdihî Sübhanehu ve Teala işbu 1251 senesi mah-ı Rebiülevvel'in on sekizinci günü reside-yi hadd-i hitam olmuştur.

İşte aynen derc olunan bu nizamname burada bitmiştir.

Mekteb-i Fünun-ı Harbiye ve Mekatib-i İdadiye Şakirdanına Mahsus Tavr u Hareket Nizamnamesidir

Birinci bent – Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane ile Dersaadet ve taşra idadileri şakirdanının mekatib-i mezkureye hin-i duhullerinde tutulacak sicill-i ahlak defterinde şakirdan-ı muma-ileyhimin

esmaları zirinde her sene-yi tedrisiye bidayetinde beher sene için tavr u hareketi mübeyyin olmak üzere elli numero vaz olunacaktır.

İkinci bent – Mekatib-i mezkure şakirdanından töhmet ve kabahati tebeyyün edenlerin derece-yi töhmet ve kabahatlerine göre darp cezasına müstahak olanların birinci bentte muharrer olan elli numerodan iki değnek darp olunmuş ise bir numerosu, dört [163] değneğin vurulmuş ise iki numerosu ve hakeza bu nispet üzere hapis tarh ve tenzil olunacaktır.

Üçüncü bent – Şakirdan-ı mumaileyhimin cünha ve kabahatleri kendilerinin hapis cezasıyla mücazat olunmasını icab ettirdiği halde işbu hapis cezası dahi üç nevi olup birincisi adi ikincisi hapis-i münferid yani riyazet üçüncüsü pranga-bentliktir.

Adi ile mücazat olunmuş bir şakirdin kaç gün hapsolunur ise beher iki gün hapis için bir numerosu tenzil olunarak bu hesapça yirmi gün hapsolmuş bir şakirdin on numerosu tenzil olunacağı gibi riyazet hapsine konulmuş olan şakirdin dahi beher gün için birer ve pranga-bent olanların kezalik beher gün için ikişer numerosu tenzil olunacaktır.

Dördüncü bent – Haps-i adi cezasıyla mücazat olunması iktiza eden şakirdan bir saat bile mahpeste kalmış olsa yine bir numerosu tenzil ve müddet-i hapis bir günü tecavüz eden şakirdanın üçüncü bent mucibince beher iki gün için bir numerosu kat edileceği gibi darp cezası emrolunup da tıbben ceza-yı mezkure mütehammil olmadığı tebeyyün ederek hapis cezasına tahvil olunduğu halde hapis cezasında gösterilen kat-ı numero usulü üzere numerosu kat olunmayıp darp cezası hesabıyla kat olunacaktır.

[164] Beşinci bent – Şakirdan-ı muma-ileyhimden kabahatler nedeninden dolayı beher haftası hafta izninden men cezasıyla mücazat olunanların için bir numerosu tenzil olunup fakat derse

çalışmasından dolayı ale'l-usul hocalar tarafından tasdik olununcaya kadar hafta izinlerinden men olunan şakirdanın numerosu kat olunmayacaktır.

Altıncı bent – Şakirdan-ı muma-ileyhim bir töhmet ve kabahate mebni darp veya hapis cezalarıyla mücazat olunup da mütecasir olduğu töhmet veya kabahati her ne ise işbu birinci defada diğer mücazat üzerine ondan vazgeçmeyerek yine o töhmet ve kabahat töhmetiyle mücazat olunduğu halde işbu efalin tekerrüründen dolayı ikinci defaya mahsus olmak üzere kat olunacak numerosu za'fi olarak kat olunacağı misillü yine vazgeçmeyerek tekrar eylediği surette her defasında numerosı za'f itibarıyla katedilecektir.

Yedinci bent – Mekatib-i askeriyede tahsil ve ikmal-i fûnun etmekte olan zabıt talebeden vuku bulacak töhmet ve kabahatlerden dolayı mazhar-ı mücazat olanların tavır ve ahlak numerolarından katolunacak numerolar şakirdan-ı saire hakkında balada beyan olunan numeroların za'fi nisbetinde olarak tenzil olunacaktır.

Sekizinci bent – Taşra idadilerinden Dersaadet İdadisine nakledecek şakirdanın hin-i naklinde ale'l-usul sicill-i ahlakını mübeyyin gönderilecek defterde beher sene için birinci bentte [165] gösterilen elli numero ve üss-i mizan add olunarak dokuzuncu bentte irae olunan usul üzere vukuatı gösterilecektir.

Dokuzuncu bent – Mekatib-i Askeriye şakirdanına mahsus olmak üzere bölük zabıtları tarafından tutulacak sicill-i ahlak defteri iki sütun üzere olup sütunun taraf-ı yeminine asıl künyesiyle tavr u hareket numerosu ve taraf-ı yesarına dahi cins-i mücazâtı musarrahan gösterilerek birinci bentde beyan olunan elli numerodan bir sene nihayetine kadar cins-i mücazâtına göre tenzil olunarak sene nihayetinde defter-i mezkurun ziri zabitan-ı muma-ileyhim tarafından tasdik ve temhir olunduktan sonra mesela birinci sene zabiti

ikinci sene zabıtine dahi üçüncü sene zabıtine ve hakeza sene-yi saniye ve ikinci devr ve teslim eyleyecek ve işbu sicill-i ahlak defterinden dolayı zabitan-ı muma-ileyhim tarafından bir güne müsamaha ve suistimal vuku bulur ise mütecasiri en ağır ceza ile mücazat göreceği gibi bunlar her halde dahiliye ve mekatib müdirlerinin taht-ı nezaretlerinde olacağı cihetle bu babda muma-ileyhim dahiliye ve mekatib müdirleri dahi şediden mesul tutulacaktır.

Onuncu bent – Şakirdan-ı muma-ileyhim ikmal-i tahsil ile alaylara nakilleri lazım gelenlerin Mekteb-i İdadiye ve Harbiye’de bulundukları müddetçe beher sene için mukannen olan ellışer numero cem olunarak yekunundan mekatib-i mezkurede bulundukları müddette kaybetmiş [166] oldukları numerolar mekteb tarafından yedlerine verilecek diplomalarında mahsusan açılacak tavır ve hareket hanesinde gösterilecek ve bunda dört derece itibar olunup bilavukuat yani numerosunu hiç kaybetmeyerek mektebden çıkanlar tavır ve ahlakça aliyyülala ve numerosundan bir sülüs kadar kaybetmiş olanlar ala ve sülüsünü kaybedenler evsat ve bundan aşağı numerosu kalanlar edna itibar olunacaktır. Fi 1 Zilkade sene 95 ve fi 16 Teşrinievvel sene 94

Mekatib-i Askeriye

Dersaadet ve Vilayat-ı Şahanede Bulunan Askeri Mekteb-i İdadileri

Mahall-i İdadiye	Tarih-i Tesisi	Mevcut Talebesi
Dersaadet'te (Harbiye İdadisi)	1262	1095
Bursa'da	1262	160
Edirne'de	1263	200
Manastır'da	1263	70
Şam-ı Şerif'te	1264	130
Erzurum'da	1289	130
Bağdat'ta	1292	90

1875

[167] Her ne kadar idadiye talebesinin senevi mevcutları burada gösterilmiş ise de bu mevcut daimi olup her sene yüzde on nispetinde tahallüf eder.

Dersaadet Mekteb-i İdadisinde 1310 Senesinde Tedris Olunan Fünun ve Talebenin Mevcudu

Nefer	
215	İdadi Üçüncü Sene
267	İkinci Sene
428	Birinci Sene
185	Sunuf-ı Mahsusa-yı Muvakkate
1095	[Toplam]

Üçüncü Sene Dersleri

Fenn-i Makine, Fransızca, Kitabet, Kozmografya, Tarih-i Osmani, Tarih-i Umumi (Kurun-ı Ahire), Resim, Tarama

İkinci Sene Dersleri

Hendese, Fransızca, Müsellasat, Kitabet, Resim, Tarama, Tarih-i Umumi (Kurun-ı Vusta)

[168] Birinci Sene Dersleri

Hendese, Coğrafya-yı Osmani, Cebr-i Adi, Fransızca, Kitabet, Tarih-i Umumi (Kurun-ı Ula), Resim

Sunuf-ı mahsusa-yı muvakkate şakirdanının dersiyesi dahi rüşdiye-yi askeriye'nin birinci, ikinci, üçüncü seneleri derslerinin aynı olup talim ve tedrisi idadiye haccanı tarafından ifa olunuyor.

Zabt u Rabt-ı Mekatib Hakkında Makam-ı Ali-yi Nezaret-penahiden Verilen Tenbihat

“Leyli mekatib-i askeriyede müstahdem bi'l-umum ümera ve zabitanı tenbihat”

Ceza Kanunname-yi Hümayunu her zabite madununa mücazat için bir salahiyet vermiştir ki bu salahiyeti ref'e o zabitin mafevki kadir değildir. Binaenaleyh mekatib-i askeriyede bulunan zabitanı madununda mugayir-i nizam bir hal gördüğünde nizamına tevfi-kan mücazat eder ve müteakiben usulü dairesinde mafevkine ihbar eyler.

Bir zabitin hapsettiği madunu, hod be hod tahliyesine mafevki kadir değildir. Şu kadar ki derece-yi kabahate göre cezayı mafevki Ceza Kanunname-yi Hümayununa tevfi-kan tahdid eder. Ve tahdid-i cezaya hacet görülmeycek ufak tefek kabahat ashabı birkaç

saat veya bir gün [169] sonra tahliye etmesi münasip olacağını hapseden zabıta ihtar eyler. Şakirdandan mudarebe ve müşateme gibi bir hal vukunda o hale ilk evvel muttali olan zabıt her kim ise onlardan hangilerinde kabahat hisseder ise onları derhal hapsedip müteakiben derhal müdüre jurnalle ihbar eyler.

Şakirdandan birinde veya birkaçında emre karşı mırıldanmak ve saire ki cüzi külli bir hareket hisseden zabıt o şakirdi hapsederek bervech-i mücerret müdüre malumat verir. Ve sarhoş olan şakird hakkında dahi ol vechile mücazat-ı seria icra olunur ve ruteb-i muhtelifede bulunan zabitanın şakirdana karşı nüfuz ve vakarlarının muhafazası mekatib-i askeriyenin zabt ı rabtı için pek mühim bir şey olduğundan bir zabıt tarafından mücazat gören veya jurnal edilen şakird kabahatini inkar veya tevil etse bile mezkur zabitle muvacehe ve muhakeme edilmez. Çünkü muhakimin tarafeyni muhakeme etmesi her ikisinin hukuk ve menfaatinin temyizi maksadına müstenit olup mekteb zabitanının mektebçe olan vezaifi ise mektebin intizam ve inzibatının husul ve muhafazası cihetine matuf olduğundan zabitanın o yolda olan muamelesinde şahsiyet ciheti asla tasavvur olunamaz. Bu hususta tetkik icap etse bile muvacehesiz icra edilir ve bu misillü tetkikten bir şey husul bulmayıp zabitle şakirdin ifadelerinde mübayanet görülse zabitin ifadesine itibar olunur.

[170] Hocalardan birinin tahsilde gördüğü gevşeklik üzerine hafta izinsizliği cezasına uğrayan şakirdin tahliye-yi sebili behemehal yine o hocanın tasdikine mütevakkıftır.

Bir kabahat üzerine ceza kanunname-yi hümayununa tevfikan hapislik veya hafta izinsizliği cezasıyla mektebçe mahkum olan şakirdin müddet-i mahkumiyetinin mektebçe tahfif ve tenkisi asla caiz değildir.

Bu misillülerin tahfif-i cezaları icap eder ise keyfiyet-i nezaretten istizan edilerek alınacak emre göre muamele edilir. Ancak mücazat-ı mahkumenin tehirine tıbben lüzum görüldüğü tabip tarafından bir rapor beyan olunur ise mazeret-i sahihanın indifaında bakiye-yi cezası icra olunmak üzere bu misillülerin muvakkaten tahliye-yi sebilleri caizdir.

İşbu tenbihnamenin tekinin birer nüshası leyli mekatib-i askeriye zabitanı nezdinde bulunacak ve bir nüshası görüldüğünü mübeyyen ziri mekteb heyeti tarafından mazbata kılıkli tahtim olunarak nezarete iade olunacak ve mündericatinın devam-ı icrasından her zabıt mesul tutulacaktır. Binaenaleyh bu tenbihname ahkamından her hangisi mektebçe icra olunmaz ise bu tesamühe muttali olan zabitan keyfiyeti doğrudan doğruya bir varaka ile nezarete işara mecburdur. Fakat varaka-yı mezkure mazbata kılıkli veya müşterek mühürlü olmayıp her zabıt kendi müşahedatını başka başka yazabilir.

[171] Bu babda tesamüh ve tekasül vaki olarak zabitan tarafından ketm olunup da keyfiyet başka vasıta ile istihbar edilir ve sonra gönderilecek müfettiş vasıtasıyla zikrolunan tekasülün sıhhati tebeyyün eder ise o mekteb heyeti umumen mesul tutulup haklarında icab-ı hale göre muamele icra olunacaktır.

Kuleli İdadisinin Ahval-i Tarihiyesi

Bu kışla yapılmazdan mukaddem zemini ile etrafı Sultan Ahmed-i Salis Hazretlerinin hadika-yi hassasından olup gayetle mamur ve el-sine-yi nasda “Kulle Bağçesi” diye meşhur idi. Kuleli denilmesinin sebebi orada kadimden bir kule olmasındandır. Bu kulenin enkazından Damad İbrahim Paşa marifetiyle Kağıthane’deki (Kasr-ı Sadabad) tarh ve teşkil olunmuş ve şimdiki Kuleli Hastanesi’nin derya ciheti mezkur kulenin temeli üzerine bina edilmiştir.

Sultan Mahmud-ı Sani hazretlerinin evail ve evasıt-ı saltanatlarında Vanıköy üstünde kain İcadiye ve nam-ı aharla (Kenan Tepesi) nam mevki-i mürtefia kadar oralar bostan ve bağlıkdan ibaret olup yetiştirdiği enva-yı meyve ve hususuyla kesretli kavak incirleri kayıklar ile İstanbul'a naklolunurdu. Cuma ve pazar günleri Beykoz, Yeniköy ve Çengelköy'ü ahalisinin tenezzüh ve teferrüçgahları için mahal-i mezkur adeta meşhur bir seyir yeri idi.

[172] Yeniçerilerin lağvı ile nizam-ı askeriye'nin vazı esnasında devletçe kışlaların teksirine lüzum görüldüğünden Sultan Mahmud Han-ı Sani hazretleri zamanında ve 1244 tarihinde süvariye mahsus ahşap ve bir katlı olarak şimdiki Kuleli Kışlası bina olunmuştur. Hatta kışlanın zemini *Nikola* ve *Tanaş* isminde iki nefer bahçıvanın yed-i tasarruflarında kalmış bostan tarlaları olmakla kendilerinden iştira olunarak sükna için onlara başka yer gösterildi. Devlet-i Aliye'de usul-i cedide üzere ilk teşkil olunan birinci süvari alayı mezkur kışlada teşekkül ve ikamet etti. Kışlanın sahra cihe-tinde ferah ferah iki alay süvari istiap eder talim meydanı vardır. Mezkur kışlaya devletçe lüzumuna mebni 1269 tarihinde İngiliz süvari askeri ikame edilmiş ve huruçlarında kışlanın diğer ciheti muhterik olmuş olmakla müceddeden kargir ve iki katlı olarak hakan-ı mağfur Abdülaziz Han Hazretleri zamanında ve 1280 senesinde bina olunmuştur.

Ebniyesi her veçhile elverişli olduğundan derununda gah süvari gah piyade askeri ikamet ettirildiği gibi memalik-i Osmaniye'de karantina usulünün hin-i ihdasında tahaffuzhane ittihaz edilmiştir. Öteden beri Maçka Kışlası'nda bulunan Dersaadet İdadiye şakirdanının 1289 senesinde Kuleli Kışlası'na nakli ile Mekteb-i İdadi ittihaz olunmuştur. İdadiye talebesinin nakli sırasında mevcut koğuşlara sıralar [173] vazıyla dershanelere tahvil ve esbab-ı tahsiliye-

yi saire ber-vefk-i matlub tertip ve teşkil olunup o tarihten beri devletin nur-ı çeşm-i iftiharî olan İdadiye şakirdanına tahsil-gah-ı feyz ü irfan olmuştur. İşte bir tarafı leb-i derya ve diğer ciheti aguş-ı sahrada olan bu kışla-yı kal'a-nüma müteaddid dersaneleri şamil ve yaz günleri deryanın manzarası cihetiyle letafet-i kesireyi camidir. Derununda cesim avlusu ve bir bab hamamı ve bi-nazir daire-yi hümayun ve dört köşesinde zabitan ve ümeraya mahsus odaları havidir. Kışla derununda sonradan muhdes fevkani ve tahtani bir cami-i şerif vardır.

Edirne Mekteb-i İdadisi'nin Ahval-i Tarihiyesi

Maarif-i askeriye'nin neşri maksadıyla Mekteb-i Harbiye'ye mahreç olmak üzere her ordu merkezinde ve "Mekteb-i Fünun-ı İdadiye" namıyla mektebin inşasına lüzum görüldüğü sırada ikinci ordu merkezi olan Edirne şehrinde dahi bir bab idadiyenin küşadına karar verilip 1262 senesinde Bab-ı Ali'den Tosun Bey namında bir zat ile Mekteb-i Harbiye zabitanından Yüzbaşı Ahmed Efendi⁵² Dersaadet'ten gönderildi. Edirne'ye vürutlerinde Tosun Bey mektebin lazım gelen tahsisat-ı seneviyesini vilayet emvalinden [174] tertip eylediği gibi Ahmed Efendi dahi Ali Paşa Çarşısı kurbunda Eski Cephane nam mahalde kırkar kişi alır iki koğuş ve iki bab derslane inşa vesaire ilave ettirip mekteb heyetine irca etti ve ahaliyi teşvik ederek otuz nefer talebe kayd eyledi. İcap eden sülüs muallimi ile Bolu ulemasından iki nefer Arabi hocası vali-yi vilayet marifetiyle tayin olunup memurinin ikdamıyla şakirdana iki sene içinde sırasıyla Arabi dersleri mantığa kadar tedris ettirildi. Dersler ilerledikçe hesap ve hendese ve coğrafya ve Farisi muallimleri peyderpey Dersaadet'ten celp olunup mezkur dersler okutturulmaya başlandı.

---

⁵² Tıbbiye İdadisi Müdürü Merhum Mirliva Ahmed Paşa.

Fakat tabii daha esbab-ı tahsiliye mükemmel olmadığından Yüzbaşı Ahmed Efendi bir aralık İstanbul'a gelip o vakitler mekteb nazırı olan Rifat ve ders nazırı Derviş Paşaların himmetiyle mektebçe elzem olan eşya ve saireyi tedarik ederek Tekfurdağı tarikiyle sevk etti. Badehu kendisi de Edirne'ye gelerek mektebin biraz nizam ve intizamı yoluna girdikten sonra 1264 Muharreminin dördüncü günü (Mekteb-i İdadi-yi Şahane) resmen küşad ve bargah-ı izzete dualar arz ve irad olunup kurbanlar kesildi. Mektebin yevm-i küşadında vali-yi vilayet Kıbrıslı Mehmed Paşa ve müfti-yi belde ve hakim efendi ve sair vücuh ve mütehayyizan-ı memleket ve iki bölük asakir-i şahane hazır ve mevcud idiler. İki sınıf üzere mürettep olan talebenin mevcudu [175] on altışardan otuz iki nefer efendi idi. Hacı Seyyid Efendi isminde bir binbaşı ilk defa olarak müdür tayin olundu. Mezkur cephane mahalli sonra tesviye ve tanzim olunarak mektebe elverişli bir ahşap bina yapıldı. Mürur-ı zaman ile yani 1285 tarihlerinde mekteb-i mezbur harabeye yüz tuttuğundan ve hevasının vehameti cihetiyle yerine tekrar inşası tecviz olunamadığından mektebin o vakit ordu merkezi olan Şumnu'ya nakil olunması takarrür etmiş iken himmetmendan ahali razı olmayıp iane tarikiyle yeni bir mekteb yapılmasına teşmir-i sak-ı himmet eylediler. Bu sırada numune-yi iffet ve hadika-yi hamiyet olan bir kadın dahi mütevelliyesi bulunduğu cesim arsayı mekteb inşası için kendiliğinden meccanen terk ve teberru eyledi. Binaenaleyh ol arsa-yı binazire ianat-ı ahali ile mekteb yapılıp 1288 tarihinde zebh-i karabin ve ifa-yı davat-ı padişah-ı kerim ile küşad olundu.

Arsayı teberru eden hatuna hakan-ı mağfur Abdülaziz Han Hazretleri tarafından ikinci rütbe mecidi nişan-ı zîşaniyle gayet kıymetli bir kıta altın bilezik ihda ve ihsan buyurulmuştur.

Rüşdiye-yi Askeriyeler

Her eser bir kasd-ı hayr üzerine konulmak şiar-ı terakkiden olmakla [176] Rüşdiye-yi askeriyelelerin tesisiyle dahi bir hayli menafi husule gelmiştir. Bu menafii beyan için Rüşdiye-yi askeriyelelerin küşadından mukaddem ki ahvalden bahsetmek iktiza eder şöyle ki: Evailde Mekteb-i İdadiye'lerde mevcut nizamiyesi olan dört sınıftan başka bir de ihtiyat birinci ve ikinci seneleri namıyla iki sınıf daha bulunurdu. Bu sınıflar idadiye birinci senelerine mahreç olmak üzere leyli olarak tertip ve tesis olunup dersleriyle kaffe-yi muamelat-ı nizamiyeleri idadiye memuranı marifetiyle idare ve rüyet olunurdu, lakin bu ihtiyat sınıfları idadiye sınıflarının istikbalini o kadar temin edemediler. Bir ihtiyat sınıfının iptidasında bi'l-farz mevcudu olan yüz yirmi nefer efendiden harbiye müntehi sınıf oluncaya kadar nısıf ancak kalırdı çünkü şakirdanın ekserisi sıgaru'l-sin olması veya zaifü'l-bünyeliği sebebiyle tahsile mütehammil olamadığından birer özür ile mektebden ihraç olunur veyahut haylaz ve tembel bulunup terfi-i sınıf edemediği cihetle ber muceb-i nizam çıkarılırdı ve iki üç sene tahsilde bulunmadıkça bir çocuğun istikbalen zeki veya gabi olup olamayacağı ve vücutça ibtida tahsile ve muahharan askerliğe yarayıp yaramayacağı keşf olunamazdı bu cihetle zayiat dahi bi't-tabi çok olurdu.

İşte bu sınıfların lağvıyla tahsisat-ı seneviyelerine bedel-i nehari rüşdiye-yi askeriyeleler açılmak ve devletçe tasarrufa riayetle beraber müstait [177] talebe yetiştirmek hususu bi't-tasavvur ibtida Dersadet'te dokuz bab rüşdiye-yi askeriye küşad olundu. Sonraları tasdik olunan menafi ve muhassenatına binaen vilayat-ı şahanede dahi peyderpey teksir etmeğe başladı.

Dersaadet'teki Rüштиye-yi Askeriyeler			
Mahal-i Rüşdiye	Tarih-i Tesis	Mevcud Talebesi	Müdiran Kolağası Rütbesinde
Gülhane	1292	401	Hilmi Efendi
Soğuk Çeşme	1292	530	Vehbi Efendi
Kocamustafapaşa	1292	392	Asım Efendi
Fatih Efendi	1292	502	Hacı Ahmet
Eyüp	1292	225	Şevket Bey
Eyüp Baytar Rüştiyesi	1302	432	Şevket Bey
Kasımpaşa ⁵³	1292	000	
Beşiktaş	1292	443	Hasan Efendi
Üsküdar Paşakapısı	1292	240	Halit Efendi
Üsküdar Toptaşı	1292	250	Ali Efendi
		3415	

Rüşdiye-yi Askeriye'lerde el-Yevm Tedris Olunan Fünun

Birinci Sene Dersleri

İlm-i Hal, Kıraat-ı Osmaniye, İmla-yı Türki, Hüsn-i Hatt-ı Türki.

[178] İkinci Sene Dersleri

---

⁵³ Bu mekteb 1296 senesinde Mekteb-i Bahriye idaresine geçmiştir. El-yevm Bahriye Rüşdiye-yi askeriyesidir.

Sarf-ı Arabi, Kavaid-i Farisi, İmla-yı Osmani, Tarih-i İslam, Hüsn-i Hatt-ı Türki, Fransızca, Hüsn-i Hatt-ı Fransevi, Hesap, Resim.

Üçüncü Sene Dersleri

Nahv-i Arabi, *Gülistan*, İmla, Tarih-i İslam, Hüsn-i Hat, Fransızca, Hüsn-i Hatt-ı Fransevi, Hesap, Coğrafya-yı Hususi, Resim.

Dördüncü Sene Dersleri

Mantık, Kavaid-i Osmani, Tarih-i İslam, İmla-yı Osmani, Fransızca, Kıraat-ı Fransevi, Hüsn-i Hatt-ı Fransevi, Hesap, Usul Defteri, Hendese, Coğrafya-yı Umumi, Resim.

Rüştiye-yi askeriyelerin müddet-i tahsiliyesi dört sene üzerine müretteptir. Üç mahalde bir kere kendi zabitan ve muallimleri marifetiyle hususi imtihanları icra olunur. Tahriren icra olunan bu muayenede her şakirdan verdiği cevabına ve iktidarına göre nümerolar tahsis olunur. Bu vasıtaıyla da derslerine çalışıp çalışmadıkları meydana çıkarılıp haklarında muamele-yi mukteziye ifa edilir.

Sene nihayetlerinde terfi-i sınıf imtihanları harbiye ve idadiye [179] ve rüştiye hocaları marifetiyle ve her sınıf her ders için bir komisyon muvacehesinde şifahen imtihan olunur. Rüştiyeden şehadetname alan şakirdan ba-kur'a Tıbbiye ve harbiye idadileri birinci senelerine bila-imtihan kayıt ve kabul olunur. İdadiyeye dehaleti arzu etmeyen talebe dahi istediği işe veya sair mekatibden birine devam ederek istikbalen temin-i maişet yollarını teshil etmektedirler.

Vilayet-i Şahanede Tesis Olunan Mekteb-i Rüştîye-yi askeriyyeler
ile Mevcut Talebesi – 1310

Esami-yi Vilayet	Tarih-i Tesisleri	Mevcut Talebe	Kolağası Rütbesinde Müdiran
Bursa	1298	284	Behçet Efendi
Kastamonu	1301	121	Ferit Efendi
Edirne	1296	257	Tevfik Efendi
Manastır	1297	225	
Erzurum	1297	143	Münhal
Trabzon	1298	244	Arif Efendi
Sivas	1300	163	İzzet Efendi
Erzincan	1297	189	Ali Rıza Ef.
Ma'muretü'l-Aziz	1297	136	Saffet Efendi
Diyarbakir	1297	140	Münhal
Şam	1294	353	

[180]

Beyrut	1294	167	Münhal
Bağdat	1294	258	Emin Feyzi Ef.
Halep	1301	235	Faik Bey
Selanik	1301	186	Tevfik Efendi
Trablusgarp	1304	150	Arif Bey (Binbaşı)
Sina	1306	100	
Van	1307	252	Hıfzı Efendi

Bitlis	1307	210
Süleymaniye	1310	000
Üsküp	1310	000
	3903	

Yaşasın o padişah-ı maarif-penah ve şehinşah-ı mualla-cah efendimiz hazretleri ki bugünkü günde saye-yi seniye-yi hazret-i mülükanelerinde yalnız Dersaadet ve taşra rüştiye-yi askeriyeleri dahilinde 6866 talebe tahsil-i hüner ve maarif etmektedirler. Var olsun o faruk-haslet ve hamiyet-siret şehriyar-ı ali-tebar efendimiz hazretleri ki bunca meşagil-i mühimmeye ihtar-ı hümayunları masruf iken bir taraftan da binlerce etfal-i Osmaniye'nin halen ve istikbalen huzur ve rahat ve surur ve feragat-ı ballerini zamin nice nice mekatib ve medaris tesis ve küşadına muvafık olmaktadır.

[181] Mekteb-i Harbiye ve Tıbbiye ve Mühendishane-yi Berr-i Şahane dahi idadilerle beraber dahil-i hesap olacak olursa bi-hamdillah askeri namına 11237 talebe el-yevm zanu-zede-yi tahsil olduğu anlaşılır ki devlet uğurunda ifa-yı hüsn-i hizmete hazırlanıyorlar.

Mekatib-i ibtidaiyeden bidayet-i aliyeye kadar Dersaadet ve vilayet-i şahanede bulunan ve maarif-ı umumiyeye nezaret-i celilesi idaresine olan mekatibdeki mevcut talebenin miktarı geçen sene 26000 raddesinde olduğu ve saye-yi füyuzat-vaye-yi hazret-i hilafet-penahide bir taraftan mekatib ve talebenin adedi günden güne teksir etmekte bulunduğu tahkikat-ı mevsukadandır.

Bursa Mekteb-i İdadi-yi Askerisi

Bursa Mekteb-i İdadisi hükümet konağı civarında olarak 1262 tarihinde inşa edilmişti. Saye-yi terakkiyat-vaye-yi hazret-i şehriyaride

şakirdan-ı askeriye'nin tezyidi iltizam buyurulduğundan ve bu mekteb ise ahşap ve adem-i kifayede olup biraz da köhne olduğundan müceddeden bir mektebin yapılmasına ve burasının tamiriyle rüşdiye-yi askeriye-yi şahaneye terk olunmasına bi'l-istizan karar verildi. Yaveran-ı fahri-yi hazret-i şehriyariden Bursa redif miralay Mehmed Bey'in riyaseti tahtında teşekkül eden inşaat komisyonu marifetiyle Bursa'da Işıklar nam mahall-i ferahfezada azim ve metin [182] ve kargir olarak bir Mekteb-i İdadi-yi Askeri inşa olundu. Umum mekteb arsası 14000 metre murabbaındadır. Dahilinde mükemmel bir bahçe ve bahçenin ortasında beyzıyyü'ş-şekl 8 metre katrında bir havuz mevcuttur. Havuzun reng-i ateşin mahileri ve iki metre kesp-i irtifa eden nurani fevvaresi bais-i inşahtır. Ebniyesi 57 metre tulunda ve 43 metre arzındadır. Koğuş ve ders-hane ve oda ve sairesi mecmuu 38 adede balığdır. Cephesi ve satında eyyam-ı resmiede rekz ve küşat olunan rayet-i hakani ve zirindeki taştā mahkūk arma-yı Osmani ve onun da altında "padişahım çok yaşa" levha-yı mesadet nişanı ve daha altında Mektubi-i Seraskeri Muhtar Bey'in şu tarih-i belagat efşanı mevcut ve menkuştur.

Tarih

[Failatün/Failatün/Failatün/Failün]

Kabzadar-ı seyf-i teyid-i hilafet paygah

Hüsrev-i rüşen-nazar şah-ı hamidiyü'l-bısal

"Cabedu" nassındaki hükm-i bedi-i kudrete

Zahir ü batında eyler her cibetten imtisal

İzdiyad-ı zabitan-ı harp için bu mektebi

Tarh ü inşa eyledi ol padişah-ı bi-hemal

[183]

Nakşolunsun takına “Muhtar” bu tarih-i tam

Mekteb-i İdadi-yi Harbiye’dir darü’l-kemal

[1308]

Resm-i Küşadı

Resm-i küşadı icra kılınacağı hakkında lazımu’l-huzur zevat-ı kiram ita olunan malumat-ı mahsusa üzerine Cuma günü meduvin ve gayr-ı meduvin olarak beş bini mütecaviz ahali ol semte tehacüm eylemiştir ve umumdaki şevk ve şadiye ve dua-yı hazret-i padişahide müheyya bulunmaya inhimake dal olmak üzere şehrin garp ciheti ahali mekteb-i mezburun bulunduğu şark cihetindeki cevami-i şerifede salat-yı cumayı bade’l-eda Işıklar’a gelmişlerdir. Mekteb-i İdadi-yi Askeri-yi Şahane şakirdanı dahi salat-ı cumayı cami-i kebirde edadan sonra hükümet civarındaki kadim Mekteb-i İdadiye’ye geldiler. Umum şakirdan suret-i mükemmelede giyinmiş ve beyaz eldivenler takınmış oldukları ve arkalarında Rüştüye-yi Askeriye şakirdanı bulundukları halde Mekteb Müdürü Kaymakam Ali Bey ve Dahiliye Müdürü Binbaşı Esad Efendi ve Rüştüye Müdürü Kolağası Behçet Efendilerin maiyet ve refakatlerinde olarak ve önlerinde musıka çalınarak Setbaşı Köprüsü’nden bi’lmürur Işıklar’a vasil oldular. Vali Münir Paşa Hazretleri ve tebdil-i hava tarikiyle orada bulunan Müşiran-ı Azamdan Ahmed Hamdi Paşa ve Ferik Hüsnü [184] Paşa ve İnşaat Komisyonu Reisi Miralay Mehmed Bey ve eşraftan Hacı Latif Bey vesaire ki beş bini mütecaviz ahali mevcut idi. Rüştüye-yi Askeriye Arabi Muallimi Mustafa Efendi tarafından Türkçe olarak gayet belîğ bir dua ifa edildi. Elvan kurdeleler ile bağlanmış olan mekteb kapısı 1309 Zilkadesi’nin 15’inci Cuma günü saat yedide besmele-yi şerife ile Vali Paşa Hazretleri tarafından açılmasıyla bab-ı ümit fetholundu.

Bade ahali fevç fevç içeri girip binazir kaliçe ve kilimler ile mefruş kütüphane salonu ile zabitan odalarında istirahat buyurarak şerbetler, limonatalar, kahveler ve dondurmalar ile ızaz ve ikram olundular.

Musiki dahi terennümsaz-ı mefahir olmakta idi. Şakirdana hocaları Yüzbaşı Refet Efendi tarafından mükemmel surette jimnastik talimi icra ettirildi. Kütüphane salonunda Vali Paşa tarafından nutuk ve Arabi Muallimi tarafından belîğ dualar irat okunup lisan-ı umumiden “padişahım çok yaşa” dua-yı mefharet edası vasıl-ı künküre-yi asuman oldu.

[185] Kanunname-yi Hümayun

Mektebin dahiliye zabitanıyla muallimlerinin vezaifine dair olan bu nizamname bundan 47 sene evvel vaz ve tesis olunmuş olduğundan hakikaten şayan-ı mütalaa bir eserdir. Şu kadar ki zamanın tahavvülüyle ahkam ve nizamın dahi tahavvülü caiz olduğundan Saye-yi Mükemmeliyet-vaye-yi Hazret-i Şehriyari’de hal-ı hazırdaki icraat ve nizamat bundan daha vasi ve daha ziyade muhsinat ve fevaidi camidir. Mamafih kanunname-yi mezkurun ekser noktaları elyevm mektebçe meriyyü’l-icradır.

Mekteb-i Cedid-i Harbiye-yi Şahane’nin⁵⁴ İdare-yi Dahiliyesine Dair Kanunnamedir

---

⁵⁴ Mekteb-i Cedid-i Harbiye tabirinden maksat, şimdiki Pangaltı’ndaki Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’dır. Bu halde 1250 tarihinde tesis olunan mektebe Mekteb-i Atik namı verilmiştir.

Memurinin Adet ve Unvanı

Neferat	
3	Nazır Paşa ⁵⁵ (1) ve maiyetlerine memur katip (2)

[186]

2	Mekteb livası (1) ve maiyetine memur katip (1)
1	Hikmet-i tabiiye hocası mirliva
1	Cebir ve usul ve müsellesat ve cerr-i eskal hocası
1	Hendese-yi resmiye hocası
1	Kimya hocası
1	Cebrin hendeseye tatbiki hocası
1	İstihkam ve tahtit-i arazi hocası
1	İstihkam ve fen-i mimari-i asakiri hocası
1	Topçuluk hocası
1	Taksim-i arazi ve tahtit-i arazi hocası
1	Fürusiye ve tedavi-yi fursi hocası
1	Lisan-ı Fransevi hocası
1	Resim hattı hocası
1	Resm-i mücessemi hocası

---

⁵⁵ Böyle üç adediyle gösterilen nazır paşadan maksat, birisi asıl mekatib-i askeriye nazırındır ki her bir icraatında müstakildir. İkincisi liva veyahut ferik paşadır ki hidemat-ı dahiliyenin her bir hususuna memur olduğundan nazır-ı sani demektir. Üçüncüsü ders nazırındır.

1	Piyade talimlerinin nazariyat ve ameliyatını icra ettirmek için muallim
1	Muallim-i merkume muavin olmak üzere piyade yüzbaşısı
1	Kezalik muavin piyade mülazımı
1	Süvari talimlerinin nazariyat ve ameliyatını icra ettirmek için muallim

[187]

1	Muallim-i merkuma muavin olmak üzere süvari yüzbaşısı
1	Kezalik muavin süvari mülazımı
1	Topçu talimlerinin nazariyat ve ameliyatını icra ettirmek için muallim
3	Muallim-i merkume muavin olmak üzere topçu yüzbaşısı (1), mülazım (2)
3	Mektebin hidemat-ı dahiliyesine nezaret etmek için kolağası (1), yüzbaşı (2)
2	Mülazım
1	Esvap emini olmak üzere bir nefer yüzbaşı ile çent nefer memur ve bir nefer eşya muhafızı
1	Veznedar ile çent nefer memur
1	Tabip ve cerrah ve eczacı
2	Muhafız-ı ketb ve alat
1	Alat tamircisi
1	Mec talimcisi

2	Musiki ustası
*	Balada muharrer derslerin bahrı için birer nefer ehliyetli muavin
1	Kapıcı
1	Tüfekçi
6	Trampetçi ve fıkracı [?]

[188]

3	Süvari ve avcı borazanı
9	Beher on nefer şakirde birer adet olmak üzere iktiza eden hizmetçi ⁵⁶
*	Hamam ve hastane ile mektebin nezafet-i dahiliye ve hariciyesine bakmak üzere
9	Kezalik hizmetçi
2	Berber
3	Aşçı
3	Çamaşırcı
1	Tamirci
1	Bahçıvan
*	Manej inşa olduğu halde beygirlere bakmak üzere münasip miktar süvari neferatı

---

⁵⁶ Şimdi idadiye talebesinin mevcudu bini mütecaviz olduğundan ve hizmet yerleri de o nispette tekessür ettiğinden yine on nefer şakirde bir hizmetçi olmak üzere elyevm idadiyede 140 kadar hizmetçi bulunmakta ve bunların bir kat daha intizam-ı halleri için mektebce bir hademe nizamnamesi yapılmaktadır.

1	Baytar
1	Nalbant

[189] Nazır Paşa'nın Memuriyeti

Nazır Paşa'nın memuriyet ve ahkâmı hizmet-i dahiliyenin her bir umur ve hususatına şamil ve mektebin kaffe-yi nizam ve intizamından ve kıyafet mukannene ve tahsil ve taallüm maddelerinden mesul ve kaffe-yi hususat-ı muhasebenin nezareti kendi uhdesine muhavvel ola ve her bir teferruata başka başka sarf-ı zihin etmeyip heyet-i mecmuasına bezl-i efkar ve dikkat ve cemi-i memurin vacibe-yi zimmetlerini ve hukuk-ı vakıalarını icra ederek hem iktiza eden nüfuz ve itibarı tahsil etmeleri ve hem de birbirlerine bais-i teşvik ve gıpta olmaları zımnında müşarünileyh memurinden her birine kendi memuriyetini hakkı ve layıkı üzere eda ettirmeye say ve himmet eyleye ve her bir hususu hod-be-hod kendisi tesviyeye kalkışmayıp dolap-ı idare-yi mektebin mihver-i intizamı mesabesinde ve maiyetinde bulunan efrat-ı memurinin mürecca ve mabe'l-istinadı makamında ola ve bilcümle kanunname ve talimnamelerin ahkâmıyla matbu olan zevatın evamir ve tenbihatını iktzasına göre ya kendisi icra ede veyahut memur maiyeti olanlara icra ettire ve hariç ez-ada bazı halat-ı zaruriye vuku bulmadıkça zikrolunan kanunname ve talimnamelerin ve kanun-ı mektebe zeyl olmak üzere evamir ve tenbihat-ı vakıanın tadil ve tebdiline ve hilafına harekete salahiyeti olmaya ve o mukavvele vukuat-ı zaruriye zuhurunda dahi derhal mütalaat-ı mahsusasını **[190]** Serasker Paşa Hazretlerine arz ile istizan ede ve halat ve vukuat-ı mezburenin indifayı akabinde tadilat-ı mezkureyi dahi ilga ve ahkam-ı sabıkayı ipka yani kanunname ve talimnameler ile evamir ve tenbihat-ı mezkureyi harfî harfine icra eyleye ve tahsilatın tezeyidine bezl-i himmet ve talebenin izdiyad-ı şevk ve gayretleriyle kuvva-yı zihniye

ve bedeniyelerinin terakkisine dair esbap-ı mümkünenin istihsaline dikkat eyleye ve tahsil ve istirahat vakitlerini hekimane vech ile tayin birle evkat-ı haliye ve tahsil vaktinde yapılacak şeylerin tafsilini mübeyyin hizmet-i yevmiye cetveli unvanıyla bir kıta cetvel tanzim ve mektebin bir mahalline talik ve bir suretini evamir defterine yani beher gün irat eylediği evamir ve tenbihatı mutazammın olan deftere kayıt ve derç ettire ve fusul ve mevasimin teakubu ve bazı vekayı-yı zaruriye zuhuruyla evkat-ı mezkurenin tadili lazım geldikçe cetvel-i mezkuru tebdil ve diğer bir kıta cetvel tanzim birle ol vech ile kayıt ve talik ettire ve cetvel-i mezburun tanzimine Maarif Meclisini memur eyleye ve beher Perşembe günü gerek odaları ve gerek talebeyi bizzat yoklamaya himmet ve mümkün oldukça hizmet-i dahiliyeye ve nizam ve intizama dair iktiza eden evamiri Liva Paşa'ya ve muhasebeye müteallik olan hususatı dahi kitabet hizmetinde müstahdem olan efendilere irat birle paşa-yı mumaileyh ile katip-i mumaileyhima iktiza edenlere tebliğ edeler ve bi'l-vasıta irat etmeyip de doğrudan **[191]** doğru memurine irat eylediği halde onlar dahi irat olunan evamiri icra birle der-akab keyfiyeti kendi amirlerine ifade edeler ve Nazır Paşa ile Liva Paşa'nın ikisinin birden mahal-i ahire memuriyetle gaybubetleri caiz olmaya ve nazır-ı müşarünileyh hidemat-ı muhtelifeye dair bir gün evvel vuku bulan keyfiyatı havi başka başka mufassal müzekkereler tanzim ve küll-i yevm kendisine takdim ettire ve talebenin elbise ve kıyafetleri nizamında olması kendisinden mesul olarak cümlesinin elbiseleri yeknesak üzere olup hiçbirinde velev cüzi olsun fark ve mugayeret olmamasına dikkat ede ve kıyafet hususunda nizamatin hilafı olarak hiçbir şey hazf ve ilave ve tebdil ve tadiline ve müsaade ve müsamahaya salahiyeti olmaya ve sıkça sıkça ders ve talimlere devam ve karar-gir olan ders ve talim fihristlerine harf-be-harf riayet olunmasına ve hocalar ile talimciler hizmet-i memurelerinin müzayasasına varıp reviyet ve sekinet ile eda-yı memuriyet eylemelerine ve

talim ve taallüm olunacak fûnun ve maarif baine kanunnamede mübeyyin olan tertip ve tedric üzere tedris ve talim kılınmasına ihtimam ede.

Nazır-ı Sani Bulunan Liva Paşa'nın Memuriyeti

Liva Paşa hizmet-i dahiliyenin her bir hususunda Nazır Paşa'ya vesatet ve müşarünileyhin gıyabında ifa-yı vekalet ede ve hizmet-i dahiliye [192] nizam ve intizam ve kıyafet-i mukannene ve tahsil ve taallüm hususlarına dair Nazır Paşa'nın vaki olan evamir ve tembihatını iktiza edenlere tebliğ ve evamir ve tembihat-ı mezkurenin layıkı üzere icra-yı iktizalarına dikkat eyleye ve kendisi bir şey tembih edeceği halde bile kendi tarafından emretmeyip amir-i mutlak olan Nazır Paşa'nın ağzından emrede ve Nazır Paşa'nın esna-yı gıyabında müzekkere-yi yevmiyelerin hülâsası olmak üzere hizmet-i dahiliyeye ve nizam ve intizama dair beher hafta birer takrir-i umumi tanzim birle müşarünileyh tesyar ve varit olan evamir ile mucibince icra olunan hususatı icmalen inha ve işar ede ve fevkalade bir emr-i zaruri-yi müstacel vuku bulup da Nazır Paşa'ya inhası lazım gelir ise takrir-i mezkurun vaktine intizar etmeyip başkaca olarak tahrir ve inha ede ve Nazır Paşa'nın gerek mektepte iken irat ettiği ve gerek hariçten tebliğ eylediği evamirini infaz ve icra ettirip ancak icrasına bir mani-i azim olur ise nazır-ı müşarünileyhe ve nazır-ı müşarünileyh memuriyetle taşrada bulunduğu surette hakipayı sipehsalariye arz ile istizan ede ve balada mezkur evamir defterini kendisi tutup işbu defteri bir sene müddet için tertip ve sene hitamında mektebin defatir ve kuyudu mahfuz olan mahalde hıfz ettire ve işbu evamir defterinden maada talebenin isim ve künyelerini müştemil bir kıta defter dahi tutup talebe-yi mumaileyhimden hangisi hakkında bir mücazat icra [193] olunur ise defter-i mezkure kayıt ve imla ede ve mumaileyhten her birinin etvar ve

harekatlarına dair senede dört defa defter-i mezkure şerh vere⁵⁷ ve kendisi hasta olduğu veyahut mektebte bulunmadığı vakit hizmet-i yevmiyenin hususat-ı müteferriasını nöbetçi zabıt bi'l-vükela icra ede ve ol takdirde Nazır Paşa'ya takdim olunacak takrir ve müzekkere ve istidalar kendi vasıtasıyla takdim olunmayıp doğrudan doğru arz ve takdim kılına.

Ders Nazırının Memuriyeti

Ders nazırı bulunan zat, tahsil ve talim ve taallüme dair umurun tesviyesine memur olarak ol babda karargir olan kanunname ve talimnamelerin müdekkikane icrasına ikdam ede ve ders fihristlerini mutazammın defteri kendisi tutup hoca ve talimciler ders ve talimlerinde ol fihristlere muvafakat edip etmediklerine dikkat ve fihristlere muvafakat olunmayıp da talebenin tahsili tehir eylediğini veyahut yolundan şaştığını ihsas eylediğinde keyfiyeti Nazır Paşa'ya ifade ve inhaya mübaderet eyleye ve küll-i yevm hoca ve talimcilerin dersi ve talimleri hitamında vaki olan takrirlerini bi'l-istima bir hülasasını [194] tanzim ve nafi ve müstehsen ad eylediği esbap ve tedabir-i müteferrianın ilavesiyle Nazır Paşa'ya irsal ve takdim ede ve hoca ve talimcilerin istidalarını dahi Nazır Paşa'ya takdim edip müşarünileyh tensip eylediği halde Maarif Meclisi'ni akit ile müstediyyat-ı mezburenin müzakeresini meclis-i mezkura havale ede ve nazır-ı mumaileyh müstakil bir defter tutup şakirdanın derece-yi tahsil ve taallümlerine dair hoca ve talimcilerin tertip ve tahrir eyledikleri salifü'z-zikr pusulaları sırasıyla defter-i mezkura kayıt-ı imla ede ve beher sene talebenin derece-yi ehliyetlerine göre

---

⁵⁷ Bu husus on beş sene evvel talebe hakkında vaz olunan hüs-n-i ahlak numero ve nizamnamesi mucibince el-yevm daha muntazam bir surette icra olunmaktadır.

hin-i tertiplerinde defter-i mezkura müracaat birle ol veçh ile tesviye oluna ve nazır-ı mumaileyh senede birkaç defa vuku bulacak imtihan-ı hassa⁵⁸ dahil olacak talebeyi tayin ve hizmet-i yevmiye cetvellerinin vakit ve hal ve mevsime göre layığı üzere tanzimiyle mütalaa hanelere talik olunarak daima asılı durmasına dikkat eyleye ve beher sene talebe ve memurinin miktarını ve talebenin tahsilatını ve bir sene zarfında husule gelen semeratı ve icra olunan başlıca tadilatı mübeyyin bir kıta takrir-i umumi tanzim birle Meclis-i Maarif mektebte bi'l-mütalaa makrun-ı sıhhat olduğu karargir oldukta Nazır Paşa vesatetiyle Hakipa-yı Sipehsalariye takdim kılına

[195] Hoca ve Talimcilerin Memuriyeti

Hoca ve talimcilerden her biri kendisine mahsus olan fûnun ve maarifin talim ve iraesine memur olarak okutacakları derslere ve icra edecekleri talimlere dair kanunname münderiç olan ahkam ve tembihat ders nazır-ı tarafından kendilerine ifade birle ahkam ve tembihat-ı mezkura mucibince amel ve hareket ve hilafından mücanebet eyleyeler ve tahsile müteallik olan cemi-i müstediyyatlarını ders nazırına tebliğ birle mumaileyh dahi lazım gelenlere inha eyleye ve mektebe memur oldukları senenin ertesi sene zarfında kanunname mucibince ol vakte kadar talim etmiş oldukları hususların ders be ders icmalini havi bir kıta takrir tanzim ve Nazır Paşa'ya takdim edeler ve talebenin aldıkları derslerde bazı şek ve şüpheleri ve soracak şeyleri var ise ucube-yi lazımeyi irat ile şüphelerini hal ve izale eylemek üzere ders hitamında yarımşar saat kadar mektebte bekleyeler⁵⁹ ve sık sık mütalaa haneleri dolaşıp şakirdanın

---

⁵⁸ İmtihan-ı has: Dersten pek geri kalan talebeyi çalıştırmak ve ilerletmek için ittihaz olunmuş hususi imtihandır.

⁵⁹ Talebenin sabah ve gece müzakerelerinde her mütalaa hanede daima birer hoca veya muavin bulunmakta ve şakirdandan çalışmayanların

derse müteallik meşguliyetlerini ve alelhusus resim tersimine memur oldukları halde yaptıkları resimleri yoklayalar ve senede [196] birkaç defa vuku bulacak imtihan-ı hassın muayyen olan vakitlerinde mektepte bulunarak ders nazırı tarafından kendilere verilecek defterde isimleri muharrer olan şakirdanın istintakına mübaderet eyleyeler ve her bir ders ve istintaktan sonra keyfiyeti mübeyyin bir kıta müzekkere ile talebenin derece-yi tahsilatlarına dair tanzim eyledikleri salifü'l-beyan pusulaları ders nazırına ita edeler ve muavinleri olduğu halde imtihan-ı hasta kendileri bulunmayıp da onları tevkil etmeleri caiz olup kendileri hazır oldukça ve hasta olmadıkça bi'l-ve kale takrir-i ders ettiremeyeler ve şakirdanın haftada bir defa vuku bulacak yoklama usulünde ispat-ı vücuda mecbur olmayalar ve talebe hakkında kendiliklerinden hiçbir tedip ve mücazat icrasına salahiyetleri olmayıp şayet mumaileyhimden adem-i inkiyat ve itaat veyahut riayetsiz bir hareket sudur eylediği surette keyfiyeti liva paşaya ve liva paşanın gıyabi takdirinde Nazır Paşa'ya inha eyleyeler.

Nöbetçi zabitlerin nezaretine memur kol ağasının memuriyeti

Ağa-yı mumaileyh nöbetçi yüzbaşılar ve mülazımların hidemat-ı mahsusalarına dair zirde muharrer bendelerde münderiç kaffe-yi mevadın hüsn-i ifa ve tamami-yi icrasından mesul olacağından herhalde zabitan-ı mumaileyhimin hizmet-i memurelerini kemahi hakha eda eylemelerine ve beher yevm-i musahhah pusula mucibince hesap olunan [197] tayinatın nöbetçi bulunan zabıt marifetiyle tamamen ve kamilen ahz ve istifasıyla nezafet ve nefaset üzere tabh olunmasına ve hatab ve kömür misillü sarf olunan kaffe-yi eşyanın telef ve sereften vikaye kalınmasına dikkat ve beher gece

---

rehavetine meydan verilmeyerek çalıştırılmakta ve derslerince olan şek ve şüpheleri de bu vesileyle hal ve izale olunmaktadır.

yat tranpetesi darp olundukta mumların söndürülmesi ve minkalların örtülmesi şayan-ı dikkat mevaddan olduğundan mezkur trampete darbından nısf saat sonraca bilcümle koğuşlar ve zabitan ve karakol odalarıyla teneffüşhanede ve sair mahallerde bulunan minkalların örtülmesi zımnında derun-ı mektebi ve mezkur odaları dolaşmaya sarf-ı miknet ve mektebte mevcut hizmetçiyanın cümlesine nezaret ve hizmetlerini layıkıyla ifa birle merkumların uygunsuz harekette bulunmamalarına gayret ve uygunsuzluk ederi olur ise keyfiyeti beher yevm nöbetçi bulunacak yüzbaşı tarafından tanzim kılınacak vukuat-ı yevmiyeye derç ile liva paşaya takdime mübaderet ve hariçten bir büyük zat veya Nazır Paşa veyahut liva paşa mektebi gezecek olduğu halde refakat ede.

İki nefer nöbetçi yüzbaşılardan memuriyeti

İki nefer nöbetçi yüzbaşılardan memur-ı maiyeti oldukları kolağasının zir-i nezaret ve kumandasında olarak mektebin zapt ve rapt ve nizam-ı umumisine ve hizmet-i yevmiyeye dair cemi-i müteferriatın icrasına memur olarak bi'l-münavebe birer hafta eda-yı hizmet edip liva [198] paşanın maiyetine memur olalar ve nöbetçi olan zabıt hizmet-i dahiliyeye ve terbiyehane⁶⁰ ve hapishanelerin zapt ve rapt ve nizamına ve trampetlerin vakit ve zamanıyla çalınmasına ve mektebin nezafet-i dahiliye ve hariciyesini muhafazaya ihtimam edeler ve mümkün oldukça mektebden ayrılmamaya dikkat edip hemen refiki bulunan yüzbaşı hazır olduğunu tahkik ve ağa-yı mumailayhe ifade ile yerine tevkil etmedikçe müfarekat ve gaybubet eylemeye mecbur ola ve talimlerde ve derslerde ispat-ı vücut ile şakirdanın mecmuu bulunup bulunmadığını tahkik ve tetkik ede ve yoklama veya talim olacağı vakit, talebeyi cem ve memur-ı maiyeti

---

⁶⁰ Terbiyehane: Mücazâtı hafif olanlar için ve hapishane dahi münferiden hapsolunmak üzere cezaları ağır olanlar için tertip ve tesis olunmuştur.

olan nöbetçi mülazıma birer birer tatad ettirip tadattan sonra sabahleyin Nazır Paşa tarafından evamir kıraat olundukta dersanelere azimet trampetesi çaldıra ve yoklama usulü icra olunacağı halde yine talebeyi cem ettirip birer birer yoklaya ve gündüz vuku bulan tadatta dahi şakirdanı birer birer yoklamaya mübaderet ede ve odaları ve terbiyehane ve hapishaneleri sıkça sıkça yoklayıp nezafetlerini tahkik eyleye ve terbiyehanede mahpus olanlara ve li-ecli't-tedip tatil günleri tevkif olunanlara evkat-ı muinede [199] talim ettirilmesine dikkat ve merkumların bir şikayet veyahut matlupları olup da hakka mukarin görünür ise iktizasına göre ya bizzat icra veyahut lazım gelenlere inha eyleye ve hariçten bir büyük zat veyahut Nazır Paşa veya liva paşa mektebi gezecek olduğu halde ağa-yı mumaileyh hazır olmadığı halde refakat ede.

Mektebin Hizmet-i Dahiliyesine Memur Mülazımların Memuriyeti

İki nefer mülazımlar dahi yine ağa-yı mumaileyhin zir-i nezaretinde oldukları halde nöbetçi zabitlerin maiyetlerine memur olarak hüsn-i nizam ve intizama müteallik her bir hususu mumaileyhima yüzbaşılara takrir ve inha edeler ve bunlar dahi bi'l-münavebe birer hafta eda-yı hizmet eyleyeler ve şakirdanı yoklama için toplamak üzere nöbette bulunan mülazıma muavenet lazım geldikte nöbette olmayanı nöbetçi zabitin nezaretine muavenet ede ve nöbetçi olan mülazım şakirdanı tatad ve nöbetçi zabıt hazır olduğu halde Nazır Paşa'nın evamirini kıraat ede ve ecnebiden biri mektebi gezmek istediği halde kapıcı merkumu mülazımlardan birine ya bizzat götüre veyahut biriyle göndere ve o dahi mektebte bir işi olmadıkça kimseyi içeri almayıp eğer bir işi var ise kabul ve hakkında riayetsizlik olmamasına dikkat eyleyeler ve nöbetçi mülazım çalınan trampete ve boru işaretlerinden mesul ola ve ruhsat tahsiliyle dışarıya çıkan [200] talebeyi bir mahale kayıt ile avdetlerinde mecmuu tekmil

olup olmadığını ve hangisi gelmediğini ve ne zaman geldiklerini takrir ve inha eyleye ve gece vakti mektebin muhafaza-yı asayişini nöbetçi zabıt-i mumaiylehimadan bile ve mumaiylehima dahi asayişe hâlel gelip gelmediğini tahkik ve geldiği halde iade ve ipka zımında iktizasına göre leylen mektebin içinde kavle çıka ve mektebin nezafet-i dahiliye ve hariciyesini istihsale dikkat eyleye ve li-eclî'l-mücazat talimat-ı askeriye icra ettirilmesi mukarrer olan şakirdana talim ettirmek üzere evkat-ı muinede cem ve tatilden mahrum kılınan şakirdanı dahi sıkça sıkça tadat ede.

Veznedarın Memuriyeti

Veznedar bulunan zat, mektebin kaffe-yi muhasebesini usul-ı kalemiye üzere rüyet ve tesviyeye memur ola ve hizmet-i memuresinin iktiza-yı cesametine göre maiyetine bir veya birkaç memur tayin oluna.

Esvap Emininin Memuriyeti

Esvap emini bulunan kimsenin hizmet-i memuresi elbise ve esliha ve çamaşır ve beygir takımlarına velhasıl mektebin kaffe-yi malzemesine nezaret ve mecmuunun layıkıyla ve metince imal ve tamiri ve istimalten kalmış olanlarının tecdidi hususlarına dikkat ede [201] ve eşya-yı mezkurenin muhasebesini usul-ı kalemiye üzere tesviye birle hizmet-i memuresinin iktiza-yı cesametine göre maiyetinde birkaç memur dahi müstahdem ola.

Tabibin Memuriyeti

Tabip bulunan kimse her sabah Nazır Paşa'ya müzekkere-yi yevmiyelerin takdiminden evvel, mekteb ile hastaneyi yoklaya ve hıfz-ı sıhhat ve def-i esbap-ı illete dair iktiza eden vesaili taharri ede ve odalarda ve terbiyehanede olan hastaları muayene eyleye ve hastaneye ırsali lazım gelenleri hastaneye göndere ve ol veçh ile her tarafı

yokladıktan sonra liva paşaya ve liva paşa bulunmadığı halde nöbetçi zabitanın inha ve hıfz-ı sıhate dair mütalaa eylediği esbap ve tedabiri arz ve mahpus olan talebeden hastaneye gidecek kadar olmayıp ancak hapishanede kalmaları dahi sıhhatlerine muzır olanların hapishaneden ihracını istida eyleye ve sıkça sıkça mutfağa girip etimenin ta'm ve keyfiyetini ve tencere takımların nezafetini tecessüs ve tahkik ede ve vakit ve hal icap eder ise Nazır Paşa'nın emriyle geceleyin dahi icra-yı hizmet ve memuriyet etmek üzere mektepte kendisine müstakil bir oda tahsis oluna ve bilcümle memurin ve talebeye bakmak memuriyetinden ola ve hastanenin tertip ve nizam ve zapt ve rabt ve idaresine dair icap eden esbap ve tedabiri liva paşaya ve badehu [202] Nazır Paşa'ya inha ede ve hastaneye giden şakirdanın isim ve numero ve hastalıklarını ve tarih-i duhul ve huruçlarını ve usul-ı tedavilerine dair vaki olan mülâhazat ve mütalaat-ı mahsusasını kaydetmek üzere bir defter tuta ve liva paşa defter-i mezburun her bir sahifesine eliyle rakam vaz eyledikten başka sah ede ve beher mah hitamında bir aylık vukuat manzuru olduğunu musaddak olmak üzere temhir ede ve talebeden hiçbir tabip-i merkumun bir kıta tasdiknamesini ibraz etmedikçe hastalık veya sebep-i ahir ile hizmet-i tahsiliye ve saireden muaf olamaya ve merkum dahi müdde-kikane tecessüs etmedikçe o makule tasdikname tahrir ve ita etmeye ve herhalde o misillü tasdiknamelerin hükmü yalnız bir gün cari olarak lede'l-iktiza tecdit oluna ve icap eylediği takdirde tabip-i merkum hastaların suya girmelerini tenzih ede ve ateşli talim esnasında hazır buluna ve ateşli talimden maada kuru ve sair her nev talimat-ı askeriyede huzuru faideden hali olmadığından mümkün oldukça bulunmaya cehd ede memurin-i mektebden her birine meccanen bakmaya mecbur ve memur olup ancak hariç-i mektepte müdavat ettiren memurlar odaya masarifini bedenlerinden tesviye edeler.

Kışla Bekçisinin Memuriyeti⁶¹

Kışla bekçisinin memuriyeti mektebin gerek eşya ve gerek nefsi [203] binasının hüsn-i muhafazasından ibaret olarak arada vuku bulan hasaratı tahkik ve tecessüs etmek üzere sık sık gezip yoklaya ve esvap emininin maiyetine memur olup harap olan şeyleri sürat üzere kışla bekçisine tamir ettirmek hususunun mesuliyeti dahi esvap eminine raci ola ve esvap eminini nezaretiyle talebeye başkaca tevzi olunacak eşyanın tevzi ve taksimine mübaşeret ede ve eşya-yı mezkura hin-i teslimde temiz ve ayıp ve mahzurdan salim olmak lazım gelip hin-i teslimden talebenin yanında durduğu müddetçe eşya-yı mezkureden kendileri mesul olalar ve ifa eylediği hizmet-i memure-yi yevmiesini her gün esvap eminine takrir ede.

Tüfekçinin Memuriyeti

Tüfekçi, esvap emininin maiyetine memur olarak cemi eslihanın muhafaza ve tamiri uhdesine muhavvel ola ve talebeye silah tevzi olunacağı vakit esvap emini hazır olduğu halde kezalik tevzi ve taksimine mübaderet ede ve esliha-yı mezkura dahi şakirdanın yanlarında durdukça kendileri mesul olacaklarından hin-i tevezde salim ve temiz ola.

Kapıcının memuriyeti

Kapıcı, mektebin kapısından ayrılmayıp daima orada bekleye ve memurlardan hiçbirinin mürur ve uburlarına bir şey demeyip ancak [204] Nazır Paşa veyahut liva paşanın maharetiyle memhur bir kıta ruhsatname ibraz olunmadıkça şakirdandan hiçbirini dışarıya salıvermeye ve şakirdana umumen ruhsat verilip de badehu mektebe avdet edecekleri gün ve mesela cuma günü avdet vakti geldiği

---

⁶¹ Esvap emini muavini demek olacak

gibi zaman-ı muinden geç kalan şakirdanın isimlerini ve vürutlari-
nın vakit-i sahihini mübeyyin bir kıta varaka tanzim ile nöbetçi
yüzbaşıya ve o dahi kolağasına ita ve teslim edip ağa-yı mumailayh
o makule geç kalan şakirdanın mücazat-ı layıkları icra olunmak
üzere keyfiyeti liva paşa tarafına inha eyleye ve ecnebiden biri içe-
riye girmek istedikte merkumu nöbetçi zabıtana arz ederek
mumailayh tecviz eder ise kabul ve yoksa ret ile ita-yı cevap oluna.

Trampetçiler ile Borazanların Memuriyeti

Trampetçiler ile borazanların kolağasının maiyetine memur olarak
bi'l-münavebe birer hafta eda-yı hizmet edeler ve her ne zaman şa-
kirdan toplanacak ise trampetçiler ile borazancıların muin olan
nizam ve kıyafetleriyle hazır olmalarına ağa-yı mumailayh dikkat
ede ve merkumların yoklamasına kendisi memur ola.

Piyade talimlerinde kumanda edecek zabitanın memuriyeti

Piyade talimlerinde kumanda edecek olan zabitlerin piyade talim-
namesini ve piyade taliminin ameliyatını ve usul-ı kumandasını ve
[205] piyadeganın hizmet-i dahiliye ve hizmet-i seferiye kanunna-
melerini layıkıyla arif olan zabıttandan intihap oluna ve zabıttan-ı
mumailayhim talimci unvanıyla memur olarak memuriyetleri tale-
beye piyade taliminin ameliyat ve kumandasını öğretmekten ibaret
ola ve tahsil ve taallüme dair cemi-i hususatta ders nazırına müra-
caat edeler ve hizmet-i dahiliye ile nizam ve intizama müteallik
cemi-i istida ve şikayetlerini memur-ı maiyeti oldukları liva paşaya
ifade ve onlar dahi Nazır Paşa'ya tebliğ edeler.

Hafız-ı Kütüp ve Muhafız-ı Alatin Memuriyeti

Hafız-ı kütüp ve muhafız-ı alat bulunan kimseler, kütüp ile hik-
met-i tabiiye alatinın muhafazasına memur olduklarından kütüp
ve alattan bir şey zayi yahut harap ve berbat olur ise kendilerinden

mesul ola ve muhafız-ı alatın alat-ı mezkureyi söküp temizlemek ve yerli yerine takabilmek üzere malumat-ı kafiyesi ola ve hikmet-i tabiiye hocasının nezaretiyle tecarüb-i hikemiyeye lazım gelen alanı tehiye ve ihzar ede ve hasbül-ıcap bir mahale kitap ve alat itası lazım geldiği takdirde matlup eden zattan liva paşa tarafından musahhih bir kıta makbuz senedi ahz etmedikçe hiçbir kitap ve hiçbir alat vermeye salahiyetleri olmasa ve ondan sonra şey-i mezkur ol kimseden sual oluna ve kütüphanede mevcut olan cemi kütüp [206] ve alatı sebt-i defter edip defter-i mezkurun bir aynı dahi Bab-ı Seraskeri'de ruznamçeye kaydettirilerek yeniden bir kitap veya bir alet tedarik olundukça onu dahi deftere kayıt ve ilave edeler ve merkuman hikmet-i tabiiye hocasının maiyetine memur olalar ve Mekteb-i mezbura lüzumu takdirinde bi'l-istida alınıp hafız-ı kütübe teslim olunarak icabına göre şakirdan ve saireye taksim olunan kağıt ve kalem ve kurşun kalem ve boya vesair buna mümasıl kaffe-yi eşya balada muharrer usule tatbikan senet ahzıyla bi'l-ita senedat-ı merkume mucibince beher mah hesabı rüyet kılına.

Kimyahane Hizmetçisinin Memuriyeti

Kimyahane hizmetçisi kimya hocasının maiyet ve zir-i nezaretinde olarak kimya, alat ve ecza ve levazımatının telef ve zayi ve berbat ve harap olmasından mesul ola ve alat-ı muhtelifeyi sökmek ve temizlemek ve yine yerli yerine takmak üzere malumat-ı kaffiyesi ola ve kimya hocasının nezaretiyle tecarib-i kimyeviyede istimal olunan alat ve ecza-yı muhtelifeyi ihzar ve tehiye ede ve kimya hocasının mührüyle memhur bir kıta varaka ibraz olunmadıkça alat ve eczadan kimseye hiçbir şey ita edemeye ve o makule varaka ibraz eden olur ise ondan bir kıta makbuz senedi alıp ol vechile teslim eyleye ol zamandan sonra teslim olunan şeyden [207] evvel kimse mesul ola ve muhafazasına memur olduğu cemi-i alat ve ecza ve levazımatı

sebt-i defter edip yeniden bir şey tedarik olundukça peyderpey kayıt ve ilave eyleye ve alat-ı kimyeviyeden şikest ve zayi olanlar ile sarf olunan eczanın beher mah hesabı rüyet oluna.

Meç talimi ve musiki gibi fen hocalarının memuriyeti

Meç talimi ve musiki gibi fenler elzem ve ehem şeyler olmayarak ders fihristlerinde dahi dahil olmayıp maarif-i zaide kabilinden ve Avrupa mekteblerinde şakirdan istekli oldukları halde istirahat vakitlerinin birkaç saatini bu makule şeylerin tahsiline hasr ve tahsis etmek üzere mahir kılınmak ve mücerret tahsil etmeleri iltizam olunmamak usulden ise de aliyyü'l-ıtlak fûnun ve zayi-i ahlakî tehzîp ile tab'a letafet irasını ve efrat-ı müteaddide beyninde hüsn-i ihtilat ve muâşeretü müeddi olduğundan fûnun ve sanayi tahsiline halkı teşvik ve tergîp etmek her halde ve mahalde vacibeden ve meç talimi ise hadd-i zatında şakirdanın aza-yı bedeniyelerini terbiyeye ve kuvva-yı vücudiyelerinin izdiyadına vesile olacağı ve mekatib-i askeriyede imal-i esliha hususunun tervici iltizam olunmak lazım geleceği umur ve ezhadan olduğuna binaen meç talimi muallimi adeta talimci mesabesinde tutulup talimcilere raci olan nizamâtın mecmuu onun hakkında dahi kamilen icra oluna.

[208] Muavin Hocaların Memuriyeti

Hocalardan biri bir mani vukuuyla dersi okutamadığı halde ona vekalet etmek ve tebdil ve ihraç olunacağı vakitte yerine nasb ve tayin olunmak üzere muktedir ve ehliyetli zatlar bulunması mektebçe faide ve lüzumu ber-kemal olan hususat-ı mültezimeden ise de şimdilik bunun çaresi hocalara birer muavin nasbından ibaret olup onlar derse devam ile hocaların usul-ı mahsusalarına kesb-i vukuf-ı tam edeler ve esile-yi lazıme-yi şakirdana irat ve okuyup yazmalarına bakarak ve iktiza eden şeyleri tarif ederek vazih ve ifadeli takrire

kesp-i itiyat edeler ve hocaların inhıraf-ı mizacı veya gaybubeti halinde bi'l-vekalet tayin ve onlar mektebden çıktıkları veyahut ahir mahale memuriyete tayin olundukları vakitte yerlerine bi'l-isale nasb olunalar ve yeni yetişmelerden o makule muavinler intihap olduğu surette sermaye tedarik olunmuş olacağından derslerin nizamı dahi hiçbir vakitte halelpezir olmayacağı ve bu cihetle usul-ı talimiyenin anbean ilerleyeceği hafî olmaya ve mane' dahi inşa olduğu halde beygürlere bakmak üzere münasip miktar süvari neferatı ve bir baytar ile bir nalbant ve bundan başka iktiza eden aşçılar ve gerek taam sofrasına ve gerek odaların ve gerek önlerinde olan yolların ve mektebin dışarısının nezafetine bakmak üzere hizmetçiler tayin oluna.

[209] Maarif Meclisi'nin Suret-i Teşkil ve Memuriyeti

Maarif Meclisi, Nazır Paşa'nın zir-i riyasetinde olmak ve müşarüni-leyhin gıyabında liva paşanın zir-i riyasetinde bulunmak üzere liva paşa ve ders nazırı ve hikmet-i tabiiye hocası ve cebir ve müsellesat ve cerr-i eskal hocası ve hendese-yi resmiye ve heyet hocası ve kimya hocası ve cebirin hendeseye tatbiki hocası ve istihkam ve tahattüt-i arazi hocası ve istihkam ve fenn-i mimari-i askeri hocası ve topçuluk hocası ve taksim-i arazi ve tahtit-i arazi hocası fûrusiyet ve fenn-i tedavi-yi feres hocasıyla Fransız hocasından yani hocalardan biri ders nazırı olacağından Nazır Paşa dahil olarak ceman on iki zattan ibaret ola ve Nazır Paşa ile liva paşadan biri ve ders nazırı ve dört nefer hoca hazır olmadıkça akt olunamaya ve kurada reis-i meclisin rey-i iki rey add ve itibar kılına ve meclis-i mezkur talim ve taallüme dair cem-i hususata müdahale ederek derslerin tanzimine ve suret-i takririne ve hizmet-i yevmiye cetvelinin tertibine memur ola ve mektebin feyz ve hayrı için aza-yı meclisten her birinin umur-ı tahsiliyeye dair varit-i efkârı olan tadilat-ı li-eclü'l-müzakere dermeyan etmeye salahiyeti ola ve şu kadar ki o makule hususati

dermeyen etmezden iki gün evvel ders nazırına inha [210] birle o dahi Nazır Paşa ile liva paşaya tebliğ ede ve aza-yı meclisten olan hocalar bi'l-münavebe birer sene meclisin hizmet-i kitabetine tayin kılına ve hizmet-i mezkureye memur olan zat, müzakerat-ı vakia ile hüküm ve kararları kaleme almaya memur ola ve meclis-i mezbur akt olunduğunun her bir defası mazbatası müstakil bir deftere derç ve tastir ve hazır-ı bi'l-meclis olan azanın mühürleriyle temhir oluna ve her bir hususa ekseriyet usulünce karar verile yani hazır-ı bi'l-meclis olan azanın nisfından velev bir olsun ziyadesi hangi şıkkı iltizam eder ise ol şıkkın icrasına ibtidar oluna ve beher sene hitamında vuku bulacak imtihanlar meclis-i mezkurun reis ve azası hazır oldukları halde icra olunup irat olunan esileye şakirdanın ucube-yi varideleri meclis-i mezbur tarafından bir mahale kayıt ve terkim ve işbu ucube ile sene zarfında talebenin tahsilatına dair hocaların meclise verdikleri pusulalara nazaran şakirdanı ehliyet ve istihkaklarına göre nizam üzere tanzim ede ve talebeden hangisi daha yukarı derse nakil veyahut hidemat-ı şahanede istihdam olunmak ve hangisi yeniden derse başlatılmak veyahut adem-i istidat ve kabiliyetinden naşi mektebden tart ve ihraç kılınmak lazım geldiğine karar vere ve meclis-i mezburun akdi Nazır Paşa'nın reyine menut olarak müşarünileyh her ne vakit tensip eder ise akt ettire ve Nazır Paşa hazır iken bizzat akt ettiremeyip [211] liva paşaya dahi akt ettirmesi caiz ola ve gıyabi halinde liva paşa müşarünileyhin her bir istihkakına nail olacağından Nazır Paşa hakkında cari olan ahkam bu babda dahi liva paşanın hakkında cari ola.

Tedibat

Hususat-ı atıye yani büyüklerin evvela yakışksız kelimat kale almaları ve saniyen maiyetinde olan memura el kaldırmaları ve salisen bi-gayr-i hakkın tedip ve mücazat icra etmeleri ve küçüklerin dahi evvela şikayete hakları var iken bile mırıldanmak ve yakışmaz lakırdı

söylemek ve itaatsizlik eylemek gibi hareket eylemeleri ve saniyen tedibe hükmolunan şeyin icrasına muhalefet etmeleri ve salisen uygunsuz harekette bulunmaları ve rabian kavga eylemeleri ve hamisen derse veya sair bir hizmete celp ve davet zımnında trampete çalındıkta gelmemeleri ve sadisen zabt ve rapta dair vaki olan tembihat ve nizamata mugayir hareket etmeleri ve sabian müsamaha veya tembelliklerinden naşi mektebte karargir olan vezaif ve memuriyete muhalif şeye ibtidar etmeleri gibi hususat-ı nizam ve intizamın mugayiri cünha ve kabahat demek olduğundan ictisat edenler cünhanın derece-yi cesametine göre tedip kılına ve işbu cünhalar mukarreran vuku bulduğu ve adet hükmüne girdiği veya hut ders veya tahsil vaktinde zuhur [212] eylediği halde eşed ve ezyed olacağından tedibi dahi ona göre ola ve şakirdandan hiçbirini yalnız bir cünha için birden veyahut müteakiben birkaç cezaya mazhar olmaya ve şakirdanı tedibe Nazır Paşa ile liva paşanın salahiyet ve istihkakları ola ve Nazır Paşa tedibi tahfif ve tezyit ve tebdil ve tadil veyahut büsbütün meks edebile ve icra olunan tedibi meks ettirmek lazım geldikte tedip ettiren kimsenin yanıldığını kendisine bildirip meks ettirmesini tembih ede ve haksız olduğu tebeyyün eder ise onu tedibe mübaşeret ede ve tedip ve mücazat fakat cünhaya göre olmayıp her ferdin etvar ve harekat-ı melüfesine göre tahfif ve tezyit oluna ve herhalde insaf ve hakkaniyet ile icra ve gazez ve adavet ve iltizam gibi şeylerden tehaşi ve ittika oluna ve amir daima zir hükmünde bulunan memur tarafından cünha vuku bulmamasına gayret ve tedibe mecbur olduğu halde bile vesile-yi tahfif olabilecek cemi-i halatın tecessüs ve taharrisine dikkat eyleye ve bir cezaya hükmeyletiğinden tahkir-amiz kelimat tefevvüh etmeye ve kemal-i sükunet izhar ede ki tedipten muradı fakat nizamı vikaye etmek ve icra-yı vacibe-yi zimmet eylemek olduğu nasiyey-i halinden tebeyyün eyleye ve nizama muhalif olan salifü'l-beyan

cünhalardan naşı zabitan hakkında icra olunacak tedibat sadece hapis veya Nazır Paşa tarafından tazir veyahut cünhası evamir defterine derç ve tezkir veyahut hapishaneye [213] ilka ve cünhasının derece-yi cesametine göre darp kılınmak hususlarından ibaret ola ve terbiye-hanede mahpus olan şakirdan muayyen olan her bir derslerine devam edip hiçbirinden muaf olmayalar ve hangi fününun talim ve tahsil ediyorlar ise ke'l-evvel tahsil edeler ve ders ve talim ve tahsil vaktinden sonra yine hapse vaz olunalar ve bunların vakit ve zamanıyla hapse ilkalarıyla saliverilmelerinden ve mahbeste layıkıyla muhafazalarından kolağası mesul ola ve terbiye-hanede mahpus olan şakirdana istirahat vakitlerinden tayin olunacak bir vakitte li-eclü't-tedip bölük olarak talim ettirile ve hapishaneye vaz olunanlar münferiden hapsolunarak bu makuleler derslerin hiçbirine devam etmeyeler.

Şikayat

Bi'l-iştirak arz-ı şikayat hususu umur-ı memnuadan olarak her kimin iştikası var ise kendi başına arz ve inha ve bazen yanlış takrir ve ifadeden veyahut bazı esbap-ı mahsusa-yı hariciyeden naşı bi-gayri hakkın icra-yı tedibat veyahut mücazatta ifrat vukuu melhuz olduğundan bu babda vaki olan şikayat kavaid-i atıye mucibince kabul oluna yani şikayat neden ibaret olur ise olsun mutlaka Nazır Paşa'dan başkasına arz olunamaya ve şakirdandan her biri kendi hakkında icra olunacak tedibata evvel emirde [214] muhalefet etmeye ve hangisi hin-i şikayette layıksız lisan kullanır ise şikayatına havale-yi sem olunmaya ve Nazır Paşa o makule şikayat ve müstediya kesp-i vukuf ile layık üzere tahkik ettirdikten sonra hakka mukarin ise müsaade ve ihkak-ı hak ede ve haksız şikayet edenin tedibatını tezyit ede.

Müzekkere-yi Yevmiye

Ders nazırı okutulan derslere dair mülahazat-ı vakıasını şakirdanın tahsilatına göre hocaların tanzim eyledikleri pusulaları ve şikayat ve müstedyat-ı ve saireyi havi külli yevm birer kıta müzekkere tanzim ile ertesi sabahleyin Nazır Paşa'ya takdim eyleye ve nöbetçi bulunan zabite dahi zapt ve rapt ve nizam ve intizama dair olan cemi-i tedibat ve müstedyat ve şikayat-ı ve saireyi mutazammın kezalik beher gün birer kıta müzekkere bi't-tanzim ertesi gün sabahleyin nazır-ı müşarünileyhe takdim eyleye ve müşarünileyh beher gün tabip tarafından tanzim ve takdim olunacak müzekkereyi dahi celp ettire ve işbu müzekkerelerde münderiç olan hususatı ve gerek hizmet-i dahiliyeye dair lazım gelen tembihatı ibrat ede ve işbu tembihatı kolağası sabü'l-zikr evamir defterine kayıt ve terkim ederek tatad zamanında şakirdana kıraat oluna ve liva paşa müzekkerelerin hin-i takdiminde hazır olduğu halde irat olunan tembihatı kolağası [215] bir an evvel kendisine tebliğ etmeye say eyleye ve hocalar ile memurin-i saireye raci olan evamir ve tembihatı her birine birer birer tebliğ ede ve Nazır Paşa ister ise kendisi bulunmayıp müzekkereleri liva paşaya takdim ettirebile.

Mekteb-i Harbiye'de müteehhil şakirdan bulunmak eğerçi nizamına muhalif ise de bu defa Mekteb-i Cedide naklolunan şakirdandan fakat iki neferi müteehhil olduğuna ve şimdilik onların defî suretine teşebbüs olunsa bunca müddetten beri pek çok mesarif ile talim ve terbiye görmüş ve tahsil-i hüner etmiş zeki ve reşit şakirdanın elden çıkarılması tecviz olunamayacağına ve çünkü şakirdan atika-yi mumaileyhimin Mekteb-i Cedide nakilleri Mekatib-i İdadiye'den alınacak şakirdan gibi olmayıp haklarında hasbü'l-zarure bazı mertebe istisna şurutüyü'l-nizam olunacağına binaen şimdiki müteehhil olanlarına bir şey denilmeyerek bad-ezin şakirdan-ı sairenin tezviç eylemelerine ruhsat verilmemesi ve mevani-i şeriyeleri tahakkuk etmedikçe marû'z-zikr müteehhil olanlarının haftada bir defa ve Dersaadet'te peder ve validesi bulunanlarının

ayda bir kere hanelerine azimetlerine irae-yi ruhsat olunmak lazımeden ise de bu maddenin ileride icabı vechile icrası lazım geleceğinden şimdilik şakirdan-ı mumaileyhime yine kemakan haftada bir defa ruhsat verilerek zinhar vakt-i ahirde müsaade olunmaması ve tatil günlerinde dahi sınıf başlarıyla bazı [216] mesireye gitmelerine mesağ gösterilmesi ve taşralı olan şakirdanın asitanede kimsesi olmayacağından onlara sınıf başlarıyla bazı mesireye gitmekte maada mani-i şeriyesi tebeyyün etmedikçe ahir mahale azimetlerine müsaade olunmaması ve asitaneli bulunanlardan hastaları vuku bulur ise peder ve valideleri talep eyledikleri halde hanelerine gönderilip istemedikleri surette taşralı şakirdan misillü hastaneye irsal kılınması.

Mekteb-i İdadiye’de beş seneyi tekmiil ederek Mekteb-i Harbiye-yi Mülukaneye bi’l-imtihan naklolunacak şakirdan sınıf-ı rabia add ve itibar olunarak evvel sene kırk ve ikinci sene altmış ve üçüncü sene seksen ve dördüncü sene yüz kuruş maaşa müstahak olmaları mukarrer olan nizami iktizasından olup sene-yi mezkura hitamında imtihanları bi’l-icra piyade ve süvari alaylarına mülazımlık ile ihraçları mukarrer olan nizami iktizasından ise de imtihan-ı mezkurede akranlarından ziyade müstedid olarak ashap-ı zekavetten bulunanların “ate majör” [?] ve topçu “vejünü” [?] yani istihkam alayları zabitanı için tefrik olunarak bir müddet dahi fûnun-i mezkureye lazım gelen ulumu tahsil etmeleri iktiza-yı hal ve maslahattan idiğinden ber-vech-i bala fûnun-ı salise için tefrik kılınan şakirdan akran ve emsaline faik oldukları halde tefrik kılınacakları ise de dördüncü sene hitamında piyade ve süvariye naklolacakları Saye-yi Şahanede [217] mülazımlık rütbelerine nail ve belki bir sene zarfında ekserisi yüzbaşı ve kolağalık rütbelerine vasıl olacaklarından bu surette pek de hakkaniyet gözetilemeyeceğinden balada zikir ve beyan olunan topçu ve ate majör ve mühendis alayları için tefrik

kılınacak şakirdana dahi mülazımlık ile alaylara nakledecek şakirdan misillü mülazımlık rütbesi tevcihiyle bir sene dahi mektebte tevkif birle beşinci sene hitamında bi'l-imtihan alaylara nakillerinde yüzbaşılık rütbeleri tevcihiyle ihraç olunmaları ve haletü hazihi Mekteb-i mezkurda mevcut bulunan mülazımın dahi müstesna olarak hin-i ihraçlarında yüzbaşılık rütbeleriyle ihraçları bundan akdem karargir olan nizamda münderiç olduğundan ol vechile iktizalarının icrası lazım geleceği.

Şakirdan ruhsat günleri mektebden huruçlarında geşt ve güzar edecekleri mahallerde arz ve edepleriyle gezmek ve esna-yı rahta zabitan ve ümera-yı askeriyyeden bir zata tesadüf eyledikleri halde zabitan-ı mumailayhime riayet ve hürmet etmek ve mazanna-yı töhmet olacak mahallere gitmekten hazer ve mücanebet etmek ve edepsiz makulesiyle ülfet ve ihtilat etmemek⁶² ve kendilere ruhsat verildiği günün [218] ferdası günü saat kaçta mektebe duhulleri emir ve tembih olunmuş ise behemehal vakit-i mezkurda mektebte mevcut bulunmak ve tahsis kılınan vakitten birkaç saat sonra duhul eder ve yevm-i mezkurda vuku bulacak yoklamada na-mevcut idiği tebeyyün eyler ise beher yevm nöbetçi zabıt tarafından tanzim olunacak jurnale derç ve tastir kılınarak o makulelerin bir gune özr-i şerileri olmayıp da bila-mucip şurada burada geşt ve güzar ederek iza-ı vakit etmiş oldukları tahakkük eylediği surette iktizasına göre tazir ve takdir olunalar.

Mekteb-i mezkur nizamına tatbikan tanzim kılınan ders jurnalleri vukuunda der-akab derslane ve mütalaahanelere gürültü etmeksizin sürat üzere azimet etmek gerek derslane ve gerek

---

⁶² Şakirdan mektebden mezunen çıktıkları günlerde elyevm dahiliye zabıtlarından münasip miktar “hafıyyen” semt semt memurlar çıkarılarak ve bu vechile de talebinin haricen etvar ve ahvallerine kesb-i ittila edilererek muhafaza-yı hüsn-i ahlaklarına dikkat-i mütemadiye sarf edilmektedir.

mütalaahanelerde ders ve mütalaa vakitlerinde birbirleriyle tekel-lüm etmemek ve tedris olunan derslere dahi sarf-ı efkar ederek maddeleri hitam-ı derste hocasından sual etmeleri ve balada beyan olunduğu üzere ders vakitlerinde vakit ve zamanıyla dersanelere gitmeyip de biraz müddetten sonra gelenler ve esna-yı derste lakırdı edenler ve sual olunan mevada cevap veremeyenler kezalik yevmiye jurnaline derç ve tastir kılınarak beher yevm liva paşa tarafına ita olunarak o makulelerin lazım gelen tazirat-ı icabiyesi mumailiyh tarafından Nazır Paşa'ya ifade ve beyan oluna ve şakirdan-ı mumailiyhimin teneffüs [219] vakitlerinde fakat teneffüşhanelerinde çubuk içmelerine mesağ gösterilip zinhar vakit-i ahirde koğuş ve dersanelerde çubuk içmemelerine⁶³ ve ders trampetesi çalınarak dersanelere azimetlerinde koğuşlarında meydanda ve yatakları üzerinde bir şey bırakmayarak dolaplarında hıfz-ı birle koğuşların muntazam durmasına kemaliyle dikkat kılına.

Her bir sınıfta bulunan şakirdan hin-i imtihanlarında bulunduğu sene içinde bir şey tahsil edemediği surette o makuleler bir sene dahi bulunduğu sınıfta bi'l-ibka talim ve tedrislerine itina ve ileri sene-nin imtihanında yine tahsile muvaffak olamadığı tebeyyün eylediği surette artık tevkifi abes demek olacağından o makulelerin neferlikle alaylara çıkarılması ve meslek-i askeriye el vermeyenlerin tart ve def olunması⁶⁴ [220] Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de

---

⁶³ Ol vakitler mekteb henüz tesis olduğundan ve talebe meyanında bazı büyük ve yaşlı efendi olduğundan tütün içmeleri men olunmamış ise de tütünün göğüse olan şiddet-i mazarratı şimdi gereği gibi tahakkuk ettiğinden el-yevm şakirdana sigara içmek memnudur.

⁶⁴ Şu bent mucibince bir sene sınıfı dersinden geri kalarak ve ertesi sene terfi-i sınıf ederek ve diğer sene yine geri kalarak ve yine terfi ederek şehadetname alan bu misillü şakirdin tamam on beş ve on altı senede ancak zabıt çıkabildiği bi'l-defaat meşhut olduğundan ve bu gibiler

beher yevm okunması lazım gelen derslerin vakit ve zamanıyla tedrisi zımnında tanzim kılınmış olan cetvelde muharrer bulunan evkatta ders trampetesi darp olunması ve ol vechile trampete çaldıktan sonra nihayet beş dakika müruruna değin şakirdanın cümlesi dersanelerde tecemmü ederek hazır ve mevcut bulunmaları lazımeden idiğinden şakirdan-ı mumailayhimden bu usule riayet etmeyip de şurada burada imrar-ı vakit eden ve dersanelerde dahi esna-yı tedriste birbiriyle pekçe lakırdı ve gürültü eyleyenler olur ise kimler olduğu hocaları taraflarından yevmiye takdim olunacak jurnallerde gösterilerek o makule mugayir-i usul-i mekteb harekete mütecasir olanlar ol gün teneffüs vakitlerinde dersanelerde hapis suretiyle tevkif olunarak tedip kılına.

Şakirdan-ı mumailayhim okudukları derslere daima ve mütevaliyen sarf-ı efkar ederek beher yevm takrir ve talim olunan dersleri layk vechile hıfz edip şayet anlayamadıkları mahal olur ise hocalarından sual eylemeleri usul-ı tahsilden olmasıyla her perşembe günleri sabah derslerinden sonra bir hafta zarfında tedris olunan derslerden hocaları marifetleriyle münavebeten kendilere irat olunacak esilenin ecvibe-yi lazımesini veremeyenler okudukları dersleri anlayamamış olacaklarından o makulelerin ve gerek derslerini mecmualarına [221] kaydetmeyenlerin keyfiyeti kezalik hafta jurnallerinde esamisi üzerine şerh verilerek ol hafta sual olunan dersleri hıfz ve mecmualarına dahi kayıt ve sebt etmek üzere ol

---

tembelliği itiyat edinmiş demek olacağından şu muhazire binaen ahiren bu nizam-ı ba-irade-yi seniyye tadil olunarak müddet-i tahsiliyesi üç sene olan idadiyede herhangi sınıf ders ve imtihanından olur ise olsun “bir mektepte” iki defa geri kalanlar neferliğe alaylara çıkarılmaktadır. Müddet-i tahsiliyesi üç sene olan harbiye-yi şahane şakirdanı hakkında dahi usul ve nizam el-yevm böyledir.

hafta tatilinde dışarıya salıverilmeyerek mektepte tevkifleriyle mücazat oluna.

Şakirdan-ı mumaileyhimden asitanede peder ve valide ve akrabaları olanlara beher hafta perşembe günleri akşamüzeri ruhsat verilmekte olduğundan Mekteb-i mezkurdan hin-i huruçlarında ve gezdikleri mahallerde göğüsleri açık olmamak ve ümera ve zabitan-dan bir zata tesadüflerinde tazim etmek ve mazanna-yı su olan mahallere gitmemek ve vakit ruhsatlarından yirmi dört saat müru-runda Mekteb-i mezkurda mevcut bulunmak hususlarına kemaliyle itina ve dikkat olunması lazım geleceğinden bunların hi-lafı harekete cesaret edenler olduğu ve ba-ruhsat hanelerine gidip bi'l-izar müddet-i ruhsatını tecavüz eden yani bir iki gün vürut etmeyenler bulunduğu halde o makuleler ertesi hafta veya icabına göre birkaç hafta ruhsatından men olunarak mücazat kılına.

Mekteb-i mezkur şakirdanı Mekteb-i İdadiye'de bulundukları müddette istihsal-i hüsn-i terbiyetle mugayir-i adap olan etvar-ı namarziyeyi fark ve temyize kesp-i liyakat eylemiş olacaklarından eğerçi bu misillüler her hal ve kalanı hemişe usul-i merguba ve makbuleye tevfiğ ile hareket-ı mezmuma ve medhule vukua getirmekten daima müctenip [222] ve muhteriz bulunacakları derkar ise de şayet içlerinden birbirlerine kesr-i namusu müeddi mahal-i adap olan bir takım elfaz-ı kabiha tefevvühüne ve beyinle-rinde muarızayı mucip halat-ı vukuuna mütecasir olanlar bulunur ise o makulelerine ders vakitleri dershanelere getirilip okutulmak üzere töhmetlerinin derece-yi cesametine göre bir veya üç gün hap-solunarak mücazat oluna.

Mumaileyhim beher sene ita ve ihsan buyurulan kaffe-yi eşya ve el-bisenin hüsn-i muhafazası ve nezafetine dikkat ve elbise-yi mezkureyi şekl-i ahire tağyirden mücanebet birle ita buyurulduğu gibice iktisa eylemeleri ve eğer tebdil ederi olur ise lisanen tazir

olunmaları lazım geleceği misillü şayet elbisesini zayi ve telef eyleyeni bulunur ise kendiye tazmin ettirilmesi icap edeceğinden beher hafta vuku bulacak umum yoklamasında bu hususlara layıkıyla dikkat olunarak ber-minval-i muharrer iktizaları icra kılın.

Zabitan ve hocalarının emir ve tembihini infaz ve icrada taannütle muhalefet eden şakirdan haklarında mücazat-ı lazımenin ifası icap edeceğinden mumaileyhimden bu misillü mugayir tavır ve edep-i halat-ı makbuhaya cüret edenlerin emsalini terhip için keyfiyetleri Mekteb-i mezkur meclisinde bi't-tetkik sübut bulacak töhmetleri derecesine göre yirmiden kırk değneğe kadar darp ile mücazat olunup bunlardan ve baladaki bentlerde irat ve tadat olunan hareket-ı na-marziyeden [223] akbah töhmetler ile müttehim olanların dahi cezaname-yi askeri ahkamına tatbiken tedip ve terbiyeleri icra oluna.

Mekteb-i Cedid-i Harbiye-yi Şahane'nin idare-yi dahiliyesine dair olan işbu kanunname-yi hümayun ba-irade-yi seniye Takvimhane-yi Amire'de tab ve temsil olunmuştur.

Fi gurre-yi cemaziyelevvel sene 1263

İntiha-yı kısm-ı evvel

[225] Kısım-ı Sani

[226] Saye-yi meali-vaye-yi hazret-i şehriyaride mekteb-i fûnun-ı harbiye-yi şahanenin zaman-ı tensikatı olan hicretin 1264 tarihinden 1310 senesine kadar bi-lutfihi Teala ikmal-i tahsil ettirilerek birbirini müteakip zabıtlık şerefiyle ba-şahadetname alaylara ihraç buyurulan sınıflar ber-vech-i ati piraye-yi sahife-yi iftihar olunur.

Sınıf

1

1264 Şabanında Mekteb-i Fûnun-ı Harbiye'den ba-şahadetname yüzbaşılıkla birinci defa çıkan piyade zabitanı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Yaver Efendi Çerkes	Müşir	Serasker-i esbak Yaver Paşa'dır. Müşarünileyh Dördüncü ordu müşiri iken irtihal-i dar-i beka edip naaşı Dersaadet'te nakl ve Haydarpaşa'ya defnolunmuştur.
İzzet Efendi Kumkapı	Müşir	Esbak Serasker İzzet Paşa'dır. [227] 1308 senesinde irtihal-i dar-i beka etmiştir. Müşarünileyh abid ve zahid ve fukara-perver bir zattı.
Mehmet Efendi Emirgan	Miralay	Sinop redif miralayı iken mesele-yi zailede şehit olmuştur.
Ali Efendi Balıkesir	Ferik	İşkodra valisi iken vefat eden Ali Paşa'dır. Yakalı denilmekle maruftu.
Mehmet Efendi	Mirliva	Mütekaidin-i kiramdan Mehmet Sadık Paşa

Asitane		
Zülfikar Efendi Manastır	Kolağası	1268 tarihinde Karadağ'da şehit olmuştur.
Yakup Efendi Galata	Binbaşı	Tekaüd olmuş badehu şuuruna halel gelerek vefat etlemiştir. (Çerkes Hafız Paşa'nın biraderzadesidir.)
Mehmet Efendi Laleli	Mirliva	Bolu redif mirlivası Mehmet Vasfi Paşa'dır. Noktacı denilmekle maruftur. [228]
İbrahim Efendi Elbistan	Kolağası	1269 Muharebesi'nde Rusçuk'ta vefat etmiştir.

Sınıf-ı Mezkurun 1265 senesinde çıkan Erkan-ı Harbiye ve Süvari Zabitanı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Mahmud Efendi Asitane	Müşir	Muhakemat dairesi reisi iken 1308 sene-yi hicriyesinde irtihal eden Mahmud Mesut Paşa'dır. Merhum müşarünileyh Mekteb-i Harbiye'den birinci defa çıkan erkan-ı harbiye sınıfının birinciliği şerefiyle mümtaz ve 14 sene kadar mekteb-i mezburda Fünun-ı mühimmeden hocalıkla ser-efraz buyurulmuş ve nice mütefennin ve müdekkik zatlar ol üstad-ı fezail-perverin derslane-yi

		feyz ü kemalinden yetişmiştir. Seha- vet ü besalet ve bulunduğu memuriyetlerde iltizam-ı hakkaniyet gibi hasail-i memduha ve mesude ile muttasıf bir zattı. Mevla rahmet ey- leye. [229]
Safvet Efendi Karagümrük	Müşir	Esbak Hicaz valisi Safvet Paşa Haz- retleridir. Müşarünileyh hazretleri mektebden neşet ettiği sene yine mektebde alıkonularak 14 sene ka- dar makine ve kimya gibi mühim fenler muallimliklerinde istihdam buyurulmuştur.
Hüseyin Efendi Isparta		Fevttir.
Sabit Efendi Kıbrıs	Kaymakam	Beş sene kadar Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de hikmet mual- limliğiyle bulunmuş ve muahharen Kırım muharebesi esnasında illet-i vebadan vefat etmiştir. Muallim iken heyet ameliyatı esnasında kebir rasat dürbünü düşüp bir elinin parmakla- rını kamilen kesmişti. Gayur bir zat olup hikmete dair bir risalesi matbu- dur.
Mustafa Efendi Soma	Müşir	Merhum Mustafa Sıtkı Paşa'dır. Fosfor lakabıyla şehirdir. Mirlivalığa kadar Mekteb-i Harbiye-yi Şa- hane'de [230] muallimlikle bulunup <i>Topoğrafya</i> ve <i>Hazinetü'l-</i>

		<i>hisab</i> gibi kitaplar telif etmiştir. Merhum müşarünileyh: bir defa makam-ı seraskeri kaymakamlığı ve iki defa bi'l-fiil seraskerlik mesned-i celili ihraz eylemiştir. Ve Bahriye Nezareti'nde ve Trablusgarp ve Konya ve İşkodra valiliklerinde ve Dördüncü ordu-yı hümayun müşirliği inzimamıyla iki defa Erzurum valiliğinde bulunmuş ve üçüncü defa olarak yalnız Erzurum vilayeti valiliğinde tamam 10 sene bulunup ber-vefk-i dil-hah ali ifa-yı vazife ile meşgul iken 1304 Kanun-u saninin on yedinci günü vezaret-i dünyaya veda eylemiştir. Halilesi hanımefendi tarafından kabri suret-i muntazamada yaptırılarak tilavet-i Kur'an ve hatm-i şerif için iradlar vakf ü tahsis olunmuştur. [231] Merhum müşarünileyh fukara-perver ve ulema-nüvaz olmakla ve adaletle hüsn-ü zann-ı umumiye calib bulunmakla Erzurum'da kabri şerifi ziyaret-gah-ı cali vü ahalidir.

Süvari Sınıfı

Mehmet Efendi Fındıklı	Müşir	Esbak Selanik valisi Mehmet Refet Paşa'dır. 1301 sene-yi hicriyesinde irtihal etmiştir. Üsküdar'da Karacaahmet mezarlığında müfrez bir mahalde medfun ve ümera ve erkan-ı askeriye beyninde baytar

		lakabıyla maruftur. İlm-i heyete dair iki ve baytariyeye müteallik birkaç cilt asarı vardır.
Bekir Efendi Tokat	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayunda meclis reisi iken irtihal-i darü'l-beka eylemiştir. [232]
Nafiz Efendi Mudurnu	Müşir	Elyevm muhakemat-ı askeriye dairisi reisi Hacı Nafiz Paşa Hazretleri'dir. Vilayet valiliklerinde ve sair hizmet-i mühimmede bulunmuş zeki bir zat-ı ali-kadrdır.
Ali Efendi Filibe	Binbaşı	Anadolu cihetinde fevttir.
Hüseyin Efendi Isparta	Ferik	1308 senesinde vefat eden Hüseyin Hami Paşa'dır. Edirnekapısı kabristanında medfundur.
Nafiz Efendi Cihangir	Ferik	Süvari ikinci fırka-yı hümayun kumandanı iken Dersaadet'e gelip tekaüd buyurulmuştur.
Şükrü Efendi Asitane	Kolağası	Üçüncü Ordu dahilinde iken azm-i ordu-yı beka eyledi.
Ahmet Efendi Yayla	Miralay	Birkaç sene evvel vefat etmiştir. [233]
Mehmet Efendi Aksaray	Mirliva	Elyevm dördüncü ordu-yı hümayun erkan-ı kiramından Mehmet Rahmi Paşa'dır.

İsmail Efendi Bolu	Miralay	1290 tarihinde Dersaadet'te irtihal-i darü'l-naim eylemiştir. Merhum muma-ileyh cesur ve müstakim bir zat olup 1284 senelerinde Bursa Mekteb-i İdadi-yi Askeriyesi'nde bir müdür-ü zi-tedbir idi.

Sınıf-ı mezkurun sırasıyla isimleri çıktıkları senenin cetvel-i mahsusundan aynen alınmıştır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
5	9	10	24

Sınıf

2

Piyade ve süvarileri hicretin 1266 tarihinde ve Erkan-ı Harbiyesi 1267 senesinde çıkan sınıf efendileri

[234] Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Arif Efendi Hocapaşa	Müşir	Dersaadet sabık merkez kumandanı Arif Paşa Hazretleridir. Şimdi Trablusgarp kumandanıdır. Kanun-ı münazara'ya dair bir eseri matbudur.
Mehmet Efendi Aksaray	Ferik	Elyevm süvari dairesi reisi ve süvari birinci fırka kumandanı Mehmet Paşa Hazretleridir. Müşarünileyh kar-güzar bir zat-ı kerimdir.

Rıfat Efendi Asitane	Mirliva	Üçüncü ordu-yı hümayunda Erkan-ı Harbiye reisi iken vefat etmiştir.

Piyade Sınıfı

Ahmet Efendi Kavak	Ferik	Divan-ı Harp mahsus reisi Ahmet Vahid Paşa Hazretleridir. [235]
Mustafa Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Fevttir.
Mustafa Efendi Mudurnu	Yüzbaşı	Silk-i askeriden tard olunmuştu. Badehu vefat etmiştir.
Mustafa Efendi Karaağaç	Ferik	Merhum Mustafa Seyfi Paşadır.
Hafız Mustafa Efendi Kasımpaşa	Kolağası	Karadağ'da şehittir.
Abdurrahman Efendi Kırım	Mirliva	Livalığı akibinde Girit'te vefat etmiştir.
Süleyman Efendi Beyoğlu	Mirliva	Üçüncü orduya mensup sınıf-ı tali altmış dördüncü Milas livası kumandanı iken 1308 senesi irtihal-i dar-ı beka eden Süleyman Cavid Paşadır.
Hüsnü Efendi	Kaymakam	

İsakçı [?]		
Mehmet Efendi İncesu	Ferik	Mühendishane-yi Berri-yi Hümayun nazırı iken 1300 tarihinde vefat eden Mehmet Mazhar Paşadır. [236]
Halil Efendi Karahisar	Kolağası	Merhumdur. Zaten ama olduğundan tekaüd edilmişti. Ashab-ı hayr ü hasenattan olmakla Bursa'da Kayağan Mahallesi'nde müşerref-i harap olan Kayağan nam cami'-i şerifi hayatında bir tarz-ı dil-arada inşa ü ihya eylemiştir.
Süleyman Efendi Konya	Mirliva	Üçüncü orduda iken vefat etmiştir.
Şükrü Efendi Eski Alipaşa	Yüzbaşı	Kotor'da vefat eylemiştir.
Mehmet Efendi Bolu	Kolağası	Fevttir.

Süvari Sınıfı

Mustafa Efendi Manastır	Kolağası	Üçüncü Ordu dahilinde irtihal eylemiştir.

Osman Efendi Çarşamba	Miralay	İkinci ordu-yı hümayun Yedinci Alay'ında iken vefat etmiştir. Selenik'te [237] medfundur. Bir vakitler Tahran'da ateşemiliterlik hizmetiyle bulunmuştur.
Bekir Efendi Eyüp	Ferik	Süvari Birinci Fırka-yı Hümayunda kumandan vekili Bekir Paşa Hazretleri'dir.
Halil Efendi Üsküdar	Mirliva	Üçüncü orduya mensup olduğu halde nüzul isabet etmekle hanesinde ikamet etmekte iken 1305 tarihinde azm-i cennat-ı aliyat eylemiştir. Üsküdar'da Karacaahmet'te Miskinler Dergahı karşısında medfundur. Mütedeyyin bir zat idi.
Davud Efendi Üsküdar	Mirliva	1293 Muharebesi'nde Kars'ta esir oldu ve esarete vefat eyledi.
Hüseyin Efendi Soma	Alay Emini	Fevttir.
Halil Efendi Niğde	Kaymakam	Bağdat'ta vefat eyledi. Şeci bir zat idi. [238]
Şakir Efendi Erzincan	Binbaşı	Fevttir.

Erkan-ı Harp

3

Piyade

13

Süvari

8

Mecmuu

24

Sınıf

3

Piyade ve süvarileri hicretin 1267 tarihinde ve Erkan-ı Harbiyesi 1268 senesinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Ali Efendi Balat	Müşir	Serasker merhum Ali Saib Paşa'dır.
Tahir Efendi Beşiktaş	Ferik	Vefat etmiştir. Meclis-i Ayan azasından idi.
Şeref Efendi Zeyrek	Mirliva	Mekteb-i Fünun-ı Bahriye-yi Şahane'de heyet muallimi iken 1302 tarihinde derslane-yi aleme veda' eylemiştir. [239] Merhum mumaileyh gayet fazıl ve zeki idi. <i>Cerr-i Eska'l</i> 'i matbudur.

Piyade Sınıfı

Abdullah Efendi Tokat	Mirliva	Muş mevki kumandanı Abdullah Paşa

Necip Efendi Cihangir	Kolağası	1274 tarihinde Dersaadet'te irtihal etmiştir. Talimat-ı askeriye de pek mahir idi. Hatta eski Rusya meselesinde Bükreş'te bulunduğu sırada olvakit ordu müşirinin mahdumlarına nefer ve bölük talimleri okutmuştur. ¹
Süleyman Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Altıncı orduda iken irtihal etmiştir. Hocazade denilmekle arif idi.
Mustafa Efendi Tophane	Yüzbaşı	Fevttir. [240]
Hasan Efendi Beyoğlu	Mirliva	Redif mirlivası iken vefat etmiştir.
Halim Efendi Kasımpaşa	Kolağası	1268 tarihinde Karadağ'da şehit olmuştur.
Salih Efendi Asitane	Ferik	Tıflı Salih Paşa Hazretleridir.
Hasan Efendi Tophane	Yüzbaşı	Fevttir.

---

¹ Bu ordu müşiri Giritlioğlu Mehmet Paşa'dır. Zikrolunan mahdumlarından biri feriklikten mütekaid Hacı Mustafa Refet Paşa ve diğeri Yemen Valiliği'nde irtihal eden İzzet Paşa'dır.

Mahmud Efendi Aksaray	Kolağası	Fevttir.
Raif Efendi Asitane	Binbaşı	Karadağ'da meydan-ı şan ü gazada şehit olmuştur.
Salih Efendi Galata		Fevttir.
Ahmet Efendi Tophane	Kolağası	Fevttir.
İsmail Efendi Vefa	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun İkinci Tاليا taburunda iken irtihal etmiştir.

Süvari Sınıfı

Numan Efendi Sultan Selim	Kaymakam	Fevttir. [241]
Refet Efendi Karagümrük	Mülazım	Fevttir.
İsmail Efendi Kabataş	Kolağası	Fevttir.
Hasan Efendi Eyüp	Kaymakam	Tekaüd buyurulmuştur.
Ali Rıza Efendi		Fevttir.

Tophane		

Bu Sınıftan Avrupa'da Tahsil Edenler

Kadri Efendi Asitane	Miralay	Tahsili İngiltere'dir. Madencilikte şöhret ve mahareti vardır. Bundan beş sene mukaddem rütbe-yi askeriyesinin saniye sınıf mütemayizine tebdiliyle uhdesine Hacı Köyü gümüş madeni müdürlüğü ihale olunmuştur.
Hüseyin Efendi Şehremini	Binbaşı	Tahsili İngiltere'de idi. Fevttir.
Aziz Efendi Asitane	Kolağası	Tahsili Paris'de idi. Fevttir. [242]
Hakkı Efendi Asitane	Mirliva	Tahsili İngiltere'dedir. Dersaadet'ten Askeri Hastahaneleri'nin teftişine memur komisyonun reisi iken 1308 Kanunuevvelinde Paşalimanı'nda kain hanesinde irtihal etmiştir. Eyyub el-Ensari'de medfundur. <i>Ameli Bahçivanlık</i> asar-ı matbuasındandır.
Mahmud Efendi Tophane		Tahsili İngiltere'de idi. Fevttir.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
3	18	5	26

Sınıf

4

Piyade ve süvarileri hicretin 1268 tarihinde ve Erkan-ı Harbiye'si 1269 sa-
linde neşet eden sınıf

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Samih Efendi Eyüp	Müşir	Esbak Erzurum Valisi Hasan Samih Paşa'dır. 1308 senesi [243] irtihal etmiştir. <i>Takvim-i Sal</i> matbu eseridir.
Süleyman Efendi Eyüp	Ferik	Beşinci ordu-yı hümayun meclis re-isi iken 1289 senesinde Şam-ı Şerif'te vefat eden Süleyman Paşa'dır.

Piyade Sınıfı

Ahmet Efendi Fındıklı	Mirliva	On ikinci Fırka-yı Hümayunun yirmi üçüncü liva kumandanı Ahmet Paşa.
Ahmet Efendi Çerkes	Kaymakam	Dersaadet İdadi-yi Askeriyesi'nde tul müddet muallimlik eden ve 1287 tarihinde azm-i dershane-yi beka eyleyen meşhur Ahmet Hoca'dır. Eyüp el-Ensari'de Kaşgari Tekkesi'nin karşısında medfen-i arayı ihtiram olmaktadır. Cenazesinde sigar ü kibardan pek çok insan bulunmuştur. An-asıl Anapalı'dır. Cud ü seha vü sıdk ü vefa ile maruf

		idi. Mülkiye-yi Askeriye'den. Kendisinden müstefit [244] olan şakirt la-yad ü la-yuhsadır. Esna-yı tedrisinde talebesinden biri takririni kayd ü zapt etmiş olduğundan vefatından sonra merhumun namına olarak <i>Maşrıkü'l-hisab</i> ismiyle tab ve neşrettirmiştir.
Hüsnü Efendi Üsküdar	Mülazım	Fevttir.
Ahmet Efendi Asitane	Binbaşı	Fevttir.
Mustafa Efendi Tophane	Yüzbaşı	Fevttir.
Zihni Efendi Manastır	Miralay	Fevttir. Müteveffa-yı mümanileyh ferikan-ı kiramdan Ahmet Hıfzı Paşa Hazretleri'nin biraderidir.
Mehmet Efendi Karahisar	Mülazım	1270 tarihinde vefat eylemiştir.
Mehmet Efendi Vidin		Vefat etmiştir.

Süvari Sınıfı

Rıza Efendi Aksaray		Fevttir. (Yedinci orduda iken) [245]
İbrahim Efendi Çerkes	Miralay	Fevttir.
Ali Efendi Tokat	Ferik	1240'ta Tokat'ta doğmuş ve 1309'da Dersaadet'te vefat etmiştir. Eyüp el-Ensari'de medfundur. Kırım ve Karadağ ve Kozan meselelerinde ve 1305'te süvari On İkinci Fırka Kumandanlığı'yla Kerkük mevkinde bulunarak ıslah-ı aşair ile meşgul ve 1306'da ifa-yı fariza-yı Hacca da muvaffak olmuştur.
Mustafa Efendi Mardin	Yüzbaşı	Fevttir.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
2	8	4	14

Sınıf

5

Piyade ve Süvari Erkan-ı Harbiyesi 1269 senesi neşet eden sınıf efendileri

[246] Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulundukları hidemat ve bazı izahat

Hüseyin Efendi Kasımpaşa	Müşir	Ser-asker-i esbak Hüseyin Hüsnü Paşadır. 1302 Rebiülevvelin beşinci günü Dersaadet'te irtihal-i dar-ı naim eylemiştir. Gayetle gayur ve müstakim bir zat-ı nadirü'l-emsal idi. (<i>Rahmetullahi aleyhi rahmeten vasia</i>).
Mehmet Ali Efendi Asitane	Müşir	1296 tarihlerinde Arnavutluk'ta kazaya uğrayan müteveffa Mehmed Ali Paşa'dır. Macarlı Mehmed Ali Paşa diye şöhret bulması galat olup an-asl Almanya'da Magdeburg şehrinde tevellüt eylemiştir.

İzahat

Bu sınıfın erkan-ı harb efendileri ale'l-usul 1270 senesinde çıkacak iken Kırım Muharebesi zuhur etmesinden dolayı 1279 salinde çıkarılmış ve şehadetname ahzine muvaffak olamamışlardır.

[247] Piyade Sınıfı

Mehmed Ali Efendi Kasımpaşa	Binbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de piyade talimi muallimi iken 1283 senesinde vefat eylemiştir.
Osman Efendi Beşiktaş	Müşir	Yaver-i Ekrem-i Hazret-i Şehriyari ve Mabeyn-i Hümayun Müşiri Gazi Osman Paşa Hazretleridir. Zühd ve şecaati herkesin müsellemidir.
Hasan Efendi Sultanahmet		

Mehmet Ali Efendi Ayasofya	Mirliva	Onuncu Fırka Yirminci Liva Kumandanı Mehmed Ali Paşa'dır. Şekercizade denilmekle arıftır.
Raşit Efendi Hocapaşa	Mirliva	Mukaddemleri Üçüncü orduya mensupredif sınıf-ı mukaddem kırkınıc Aydın Livası kumandanı idi.
Hüsni Efendi Yenikapı	Miralay	Fevttir. [248]
İbrahim Efendi Aksaray	Kolağası	Fevttir.
Agah Efendi Karagömrük	Mirliva	Üçüncü ordu-yı hümayunda idi.
Süleyman Efendi Tophane	Kolağası	1276 senesinde Bursa'da irtihal eyledi. Müteveffa-yı mumailayh altıncı sınıf cetvelindeki baytar mirlivası Osman Paşa hazretlerinin biraderidir.
Behçet Efendi Laleli	Kolağası	Kırım muharebesi esnasında Anadolu'da irtihal etmiştir.
Ahmed Efendi Hocapaşa		
Osman Efendi Üsküdar	Binbaşı	Fevttir.
Abdurrahman Efendi	Yüzbaşı	Fevttir.

Gerede		
Mehmet Efendi Çerkes	Mirliva	Elyevm Dördüncü ordu-yı hümayuna mensupyetmiş ikinci liva kumandanı Mehmet Naci Paşa'dır. Müşarünileyh [249] Büyük Ahmet Hoca merhumun biraderidir.
Mehmed Efendi Beyazıt	Binbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane Matbaasında müdür iken 1284 tarihlerinde vefat eden Hafız Mehmet Bey'dir.
Kamil Efendi Kasımpaşa	Miralay	Fevttir.
Abdullah Efendi Üsküdar	Kolağası	Fevttir.
İbrahim Efendi Isparta	Miralay	Dördüncü orduda idi.
İsa Efendi Akşehir	Miralay	Fevttir.
Salih Efendi Bolu		Fevttir.
Rüstem Efendi Çerkes	Mirliva	Beşinci ordu-yı hümayun tali otuz Beşinci Fırka'nın yetmişinci Liva Kumandanı İsmail Rüstem Paşa.

[250] Süvari Sınıfı

Tevfik Efendi Üsküdar	Kolağası	Fevttir.
İbrahim Efendi Beşiktaş		
Mustafa Efendi Üsküdar	Kolağası	Fevttir.
Mehmet Ali Efendi Eski Ali Paşa	Kolağası	Fevttir.
Raşit Efendi Ayasofya		Fevttir.
Ahmed Efendi Asitane		
Bahir Efendi Çerkes	Miralay	Fevttir. Üçüncü Ordu Çerkes Süvari Alayı Kumandanı idi.

Erkan-ı Harbiye	Piyade	Süvari	Mecmuu
2	21	7	30

[251]

Sınıf

6

Zirdeki sınıf 1270 senesinde çıkacak iken Kırım muharebesinden naşı piyade ve süvarileri 1269 tarihinde neşet etmiş ve erkan-ı harbiyesi 1271 salinde çıkmıştır.

Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbeleri	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Tahsin Efendi Galata	Kaymakam	Süvari sınıfına naklettirilmiş badehu vefat eylemiştir.
Ahmet Efendi Cerrahpaşa	Ferik	1293 senesi muharebesinde Fars'da mecruhen şehit olan Ahmet Fazıl Paşa'dır. Şehid-i müşarünileyhin Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de tul müddet muallimliği ve topoğrafya ameliyatında maharet-i fevkaladesi var idi.

[252] Piyade Sınıfı

Tahir Efendi Laleli	Binbaşı	Fevttir.
Mehmed Efendi Cihangir	Binbaşı	Şehittir, Dördüncü orduda iken.
Hayri Efendi Üsküdar	Kaymakam	
Rıza Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Fevttir.

Yahya Efendi Üsküdar	Kolağası	1273'te vefat etmiştir. Mumaileyh firari Ahmet Fevzi Paşa merhumun mahdumlarındandır.
Abdullah Efendi Bolu	Mirliva	1300 tarihlerinde Selanik'te irtihal eden Hafız Abdullah Paşa'dır.
Hüseyin Efendi Eyüp		[253]
Hüseyin Efendi Bahçekapı		
Hüseyin Efendi Kasımpaşa		

Süvari Sınıfı

İbrahim Efendi Üsküdar	Ferik	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Süvari Fırkası Kumandanı İbrahim Sırrı Paşa Hazretleri.
Ömer Efendi Bursa	Kolağası	Şehittir. Anadolu cihetinde iken-
Haşim Efendi Cibali	Kaymakam	Mukaddemleri Hassa Süvari Alayı'nda imiş geçende vefat eyle- miştir.
Ali Efendi		

Asitane		
İsmail Efendi Kasımpaşa	Mirliva	Serasker-i esbak merhum Hüseyin Hüsnü Paşanın biraderidir. Mukaddemleri Dimetoka Süvari Livası Kumandanlığında idi. [254]
Aşır Efendi	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayun dahilindedir.
Osman Efendi Aksaray		Fevttir.

Askeri Baytar Sınıfı (İlk Baytar Sınıfıdır)

Ahmed Efendi Çarşamba	Mirliva	Süvari Dairesi İkinci Şubesi Müdürü iken 1302 senesinde irtihal etmiştir. Müteveffa-yı müşarüni-leyhin kol ağalığı zamanlarında Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Fransızca hocalığı ve daha sonraları Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye'de ilm-i baytari muallimliği vardır.
Osman Efendi Tophane	Mirliva	Elyevm Süvari Dairesi İkinci Şubesi müdürüdür. Paşa-yı müşarüni-leyh hüsn-i hulk ashabından olup 18 sene Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'nin ilm-i baytari muallimliğinde ve Hassa Meclisi azalığında ve sair hidematta ve muahharan (Çifteler)

		Hara-yı Hümayunu [255] Müdi-riyetinde bulunmuş fuzala-yı erkan-ı askeriyedendir.
Osman Efendi Üsküdar		Fevttir.
Vasıf Efendi Eğrikapı	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayun ser-bay-tarı iken irtihal etmiştir.
İsmail Efendi Yenipazar	Mirliva	Dördüncü ordu-yı hümayun ser-baytarıdır.
Ahmed Efendi	Miralay	1292 senesi “Manastır”da vefat etmiştir.
Ethem Efendi Eyüp	Yüzbaşı	Vefat etmiştir.
Rüştü Efendi Sultanahmet	Kolağası	1276 senesi topçu alayında ser-baytar iken vefat etmiştir.
Ali Efendi Asitane	Miralay	Daire-yi sıhhiyede umur-ı sıhhiye-yi hayvaniye komisyonu azasındandır.
Mehmet Efendi Naklibent	Binbaşı	Fevttir. [256]

Harita Sınıfı

Ahmet Efendi Manastır	Kolağası	Fevttir.
Ahmet Efendi Laleli	Binbaşı	Fevttir. Mekteb-i Harbiye-yi Şahane talebesinden ilk defa mabeyn-i hümayuna yaver kabul olunan müteveffa-yı mumailiye'dir.
Nuri Efendi Samatya		Fevttir.
Mustafa Efendi Üsküdar	Binbaşı	Fevttir.

Erkan-ı Harp	Piyade	Ressam	Süvari	Baytar	Mecmuu
2	9	4	7	10	32

Sınıf

7

Piyade ve süvarileri hicretin 1271 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1272 tarihinde neşet eden sınıf.

[257] Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbeleri	Bulundukları hidemat ve bazı iza-hat

Ömer Efendi Asitane	Ferik	Merhum Ömer Naili Paşa'dır. Müşarünileyh Macarlı olup bi'l-ihida henüz devlete hizmet edeceği bir zamanda ecel-i kazaya uğramıştır.
İsmail Efendi Bosna	Ferik	Yedinci ordu-yı hümayun kumandanlığında iken "1309" senesinde vefat eden Hafız İsmail Hakkı Paşa'dır. Miralaylığı zamanında mekteb-i idadi-yi askeride lisan muallimliği ve ders nazırlığı vardır ve müteaddid telif sahibidir. Sahi bir zat idi.
İbrahim Efendi Sarıgüzel	Mirliva	Dobruca cihetinde vefat etmiştir.
Mehmet Efendi Kayseri	Mirliva	Dördüncü ordu-yı hümayun erkanından Mehmed Münip Paşa'dır. Müşarünileyh pek çok muharebelerde ve hazaride hudut keşiflerinde bulunmuştur. Erbab-ı tarikatın [258] ser-firazından ve mutasavvifinden bir zattır.

Piyade Sınıfı

Ahmet Efendi Manastır	Ferik	Elyevm Yanya valisi ve hudud-ı Yunaniye Kumandanı Ahmet Hıfzı Paşa Hazretleridir.
Rıza Efendi	Mirliva	Rif'de.

Üsküdar		
Mehmet Efendi Dolma- bahçe	Kaymakam	Vefat etmiştir. Müteveffa-yı mu- maileyh 1270 tarihlerinde Mekteb-i İdadi müdürü bulunan merhum Kara Ali Paşa'nın birade- ridir.
Ali Efendi Sultanah- met	Miralay	Vefat etmiştir.
Osman Efendi Kasımpaşa	Kaymakam	
Ethem Efendi Yenibahçe		Vefat etmiştir.
Agah Efendi Aksaray	Binbaşı	İrtihal etmiştir. [259]
İsmail Efendi Şehremini	Kolağası	Karadağ'da yaralandı, badehu te- kaüd edilmiştir.
Salih Efendi Tophane	Miralay	

Servet Efendi Aksaray	Mülazım	Meşhur Tepedelenlizadelerdendir. Vefat etlemiştir.
Ali Efendi Ayandoz [?]	Mirliva	Filibe cihetinde şehit olmuştur.

Süvari Sınıfı

Hüsamettin Efendi Asitane		Vefat etmiştir.
Akif Efendi Hocapaşa	Ferik	1308 tarihlerinde Necid'de mutasarrıf idi. Dersaadet'e gelir iken vapurda vefat eyledi. Hindistan'da Sind nehri mansıbında Karaçi nam mevkide medfundur.
Mustafa Efendi Asitane	Kaymakam	Üçüncü ordu dairesinde iken vefat etmiştir. [260]
Ahmet Efendi Aksaray	Kaymakam	Üçüncü orduda iken vefat etmiştir. Şeci ve gayur bir asker idi.
Hüseyin Efendi Tophane		
Halit Efendi Gürcistan	Kolağası	İrtihal etmiştir.

Azlığına mebni sınıf-ı mezkurdan o sene baytar zabiti çıkarılmamıştır ve bu sınıf efendilerinin isimleri [12]70 senesi cetvel-i mahsusundan alınmıştır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
4	11	6	21

Sınıf

8

Piyade ve süvarileri hicretin 1272 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1274 tarihinde neşet eden sınıf.

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulundukları hidemat ve bazı iza-hat
Edhem Efendi Davutpaşa	Ferik	Elyevm Erkan-ı Harbiye-yi Umu-miye Reisi Vekili İbrahim Ethem Paşa hazretleridir. [261] Mekatib-i askeriyede fenn-i harb muallim-liği ve ders nezareti ve muahharan mekteb nazırlığı zamanlarında müşarünileyhin pek çok hizmeti sebketmiştir. Secaya-yı ulviyeleri iktizasınca merhamet ve nısfet hasisalarını camidir.
Tahir Efendi Parmakkapı	Müşir	Sabık İkinci ordu-yı hümayun Müşiri Tahir Paşa hazretleridir. Plevne muharebesinde hüsn-i hizmeti müsellemdir ve itmam-ı tahsili Paris'dedir.

İbrahim Efendi Süleymaniye	Ferik	Jandarma dairesi reisi iken “1309” senesi irtihal etmiştir. Eyyub el-Ensari’de merkad-i mahsusunda vedia-i hak-i gufran edilmiştir.

[262] Piyade Sınıfı

Tahsin Efendi Selanik	Miralay	Hassa Birinci Liva İkinci Alay Kumandanı ve Liva Vekili Hasan Tahsin Bey.
Halil Efendi Selanik	Miralay	Konya redif alayında idi. İrtihal eyledi.
Mehmet Efendi Akbiyık	Binbaşı	Fevttir.
Ahmet Efendi İzmir	Miralay	1308 tarihlerinde irtihal eyledi.
Ahmet Efendi Beşiktaş	Kolağası	Fevttir.
Ali Efendi Galata	Kaymakam	Beşinci ordu Lazkiye mukaddem alayındadır.
Mustafa Efendi Kasımpaşa	Mirliva	Altıncı ordu-yı hümayundadır.

İzzet Efendi Sultanahmet	Kolağası	Fevttir. [263]
Edhem Efendi Beylerbeyi	Miralay	İzmir sabık redif miralayı Edhem Bey.
Salih Efendi Üsküdar	Kolağası	Mekteb-i Harbiye’de coğrafya muallimi idi irtihal eyledi.
İsmet Efendi Süleymaniye	Binbaşı	Fevttir. İran’da ataşemiliterliği vardır.
Kamil Efendi Tophane	Binbaşı	Karadağ’da şehittir.
Ali Efendi Sultanahmet	Binbaşı	Vefat etmiştir.

Süvari Sınıfı

Ali Efendi Üsküdar	Ferik	Birinci süvari alay kumandanı Ali Paşa hazretleridir.
Ahmet Efendi Eyüp		Vefat etmiştir.
Rıza Efendi Beyazıt	Miralay	1300 senesi vefat eyledi. Bir vakit Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de süvari talimi muallimi idi. [264]

Ahmed Efendi Aksaray	Kaymakam	
Necip Efendi Girit	Binbaşı	Fevttir. [12]74 senesi cetvelindeki baytar kaymakamı Giritli Fehmi Bey'in biraderidir.
Salih Efendi Haydarpaşa		Fevttir.
İsmet Efendi Edirnekapi	Yüzbaşı	Fevttir.

Keza azlığına mebnî bu sınıftan da baytar zabiti çıkarılmamıştır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
3	13	7	23

Sınıf

9

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1273 senesinde ve Erkan-ı Harbiyesi 1274 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

[265] Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbeleri	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Esat Efendi Sakız	Müşir	Serasker ve sadr-ı esbak merhum Esad Paşa'dır. 1292 salinde İzmir valisi iken irtihal etmiştir. Mevla rahmet eyleye.

Hasan Efendi Edirne	Ferik	Elyevm Muhasebat Dairesi Reisi Hasan Rüştü Paşa hazretleridir.
Mehmed Şevki Efendi Manastır	Kolağası	Paris’de tahsilde iken avarız-ı di- mağiyeye düçar olmuş ve muahharan memleketi olan Ma- nastır’da irtihal eylemiştir.
Kazım Bey	Miralay	1278 tarihinde irtihal etmiştir. Meşhur Fuat Paşa merhumun mahdumudur. [266]
Ahmed Efendi Doğancılar	Kolağası	Erkan-ı Harbiye silkinden süvari sınıfına naklettirilmiş badehu ve- fat eylemiştir.
Said Efendi Bursa	Mirliva	Mu’ahharan piyade livası olmuş- tur. Elyevm Bağdat’tadır.
Rıza Efendi Hocapaşa	Mirliva	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Samsun Redif Livası ku- mandanı idi. 1309 tarihinde irtihal etti.
Raşid Efendi Manastır	Miralay	Karadağ’da muhayyirü’l-ukul şe- caatler göstererek şehit olmuştur.

Piyade Sınıfı

Ahmed Efendi Atpazarı	Mirliva	1306 tarihinde irtihal etti.
Şaban Efendi Bursa	Ferik	Elyevm Bağdat’ta bulunan Paşa hazretleridir. [267]

Mehmed Efendi Alemdar	Kaymakam	1282 tarihinde irtihal-i dar-ı beka etmiştir. Bosna'da medfundur.
Salih Efendi Bursa		Fevttir.
Ahmed Efendi Manastır	Mirliva	Ankara Redif Mirlivası iken 1303 tarihinde vefat etmiştir. [12]90 ve 91 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Dahiliye kaymakamı idi.
Mehmed Efendi Delikfırın		Mevki'-i harpte şehit olmuştur.
Abdi Efendi Bahçekapı	Ferik	Üçüncü Ordu kumandanı iken irtihal eden Kadı Abdi Paşa'dır.
Nuri Efendi Bursa	Mirliva	Hıttı-yı Yemaniye'den avdetle Yakova'da [?] irtihal-i dar-ı beka eyledi.
Fazlı Efendi Bursa	Ferik	Esbak Zaptiye Nazırı Fazlı Paşa hazretleridir. Elyevm Üçüncü ordu-yı hümayun kumandanıdır. [268]
İsmail Efendi Edirne	Yüzbaşı	Fevttir. Bağdat'ta medfundur.

Rüstem Efendi Manastır	Yüzbaşı	Silk-i askeriyeden istifa ederek Umur-ı Zaptiye’de istihdam olunmakta bulunmuştur badehu vefat etmiştir.
Hami Efendi Manastır	Yüzbaşı	Karadağ’da şehit olmuştur. Şehid-i müşarünileyh fevkalade hüsn-i ahlaka malik idi.
Veli Efendi İstanbul	Ferik	1298 tarihinde Şam-ı Şerif’te irtihal eden Veli Paşa’dır. Müteveffayı müşarünileyh 1293 tarihlerinde Bosna fırka-yı askeriye’si kumandanı idi.
Niyazi Efendi Edirne	Kaymakam	Bağdat cihetinde şehit olmuştur.
Hasan Efendi Unkapanı	Ferik	Sabık Erzurum valisi Hasan Hayri Paşa hazretleridir. Paşa-yı müşarünileyh fert-i hamit ve besaletle meftur ve Yozgatlı Hasan Paşa denilmekle meşhurdur.[269]
Ali Efendi Beykoz	Binbaşı	Mariz bir halde idi ve vefat etti.
Osman Efendi Beyoğlu	Mirliva	Konya redif livası kumandanı Osman Hilmi Paşa.
Kemal Efendi Safranbolu	Kolağası	1277’de irtihal etmiştir. Şam-ı Şerif’te medfundur.

Emin Efendi Edirne	Mirliva	1302 senesinde irtihal etmiştir. Yanya'da medfundur.
İsmail Efendi Bursa	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Osman Efendi Edirne	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Besim Efendi Aksaray	Binbaşı	1291 tarihinde irtihal etmiştir.
İbrahim Efendi Edirne	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Ali Efendi Kıbrıs	Binbaşı	1285 tarihinde Girit'te vefat etmiştir. [270]
Mehmed Murad Efendi Manastır	Kaymakam	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde idi. Vefat etti.
Mehmed Efendi Gerede	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Ali Efendi Langa	Rütbe-yi Salise	Yüzbaşılıktan mütekaid olup El- yevm Aksaray'daki Mekteb-i Osmani'nin müdürüdür ve Mekke'deki Mekteb-i Tedrisiye-yi

		Hayriye'nin müessisi ve cidden maarif hadimi bir zattır.
Mustafa Efendi Edirne	Kolağası	İrtihal etmiştir. Bağdat'ta medfundur.
Abdullah Efendi Manastır	Kolağası	1309 senesinde irtihal etmiştir.

Süvari Sınıfı

Mustafa Efendi Beşiktaş	Mirliva	Üçüncü ordu-yı hümayun Süvari Üçüncü Fırka Sekizinci Liva kumandanı iken bu kere ordu-yı mezkur Levazım Dairesi riyasetine tayin olunmuştur. [271]
Selami Efendi Edirne	Ferik	Üçüncü ordu-yı hümayun Süvari Üçüncü Fırka Kumandanı Selami Paşa hazretleridir.
Süleyman Efendi Florya	Miralay	Şehittir (Plevne yolundaki harpte).
Ahmed Efendi Isparta	Miralay	1297 senesinde irtihal etmiştir. Şam-ı Şerif İdadiyesi'nde müdürlüğü vardır.
Ahmed Efendi Bursa	Miralay	Rumeli cihetinde meydan-ı şecatte şehit olmuştur. Binbaşı iken 1290 tarihlerinde Edirne'de kain

		Askeri İdadisi'nin müdürü idi. Zamanında mektebin tahsilat-ı fenniyesi pek çok terakki etmiştir.
Abdurrahman Efendi Manastır	Kolağası	1282 tarihlerinde vefat etmiştir.
Raşid Efendi Manastır		[272]
Mehmed Efendi Aksaray		Fevttir.
Bahaddin Efendi Asitane	Mirliva	Elyevm Dördüncü ordu-yı hümayun merkezi olan Erzincan'dadır.
Şevki Efendi Bursa	Mirliva	Üçüncü ordu-yı hümayun Süvari Üçüncü Fırka Yedinci Liva kumandanı Şevki Paşa'dır.
Hasan Efendi Tophane	Miralay	İrtihal eylemiştir.
Mehmed Efendi Manastır	Kaymakam	Akdemleri Üçüncü ordu-yı hümayunda idi.
Mahmud Efendi Florina [?]	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde.

Mehmed Efendi Tophane	Yüzbaşı	Dağıstan'a gitmiş badehu gelip irtihal eylemiştir.
Ahmed Efendi Kabataş		

[273] Askeri Baytar Sınıfı

Daniş Efendi Manastır	Miralay	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Fünun-ı Baytariye ders nazırı ve muallimidir. Ve Cemiyet-i Tıbbiye-yi Osmaniye aza-yı kiramındandır. <i>Fenn-i Eşkal-i Hayvanat-ı Ebliye</i> ve <i>Hıfzussıhha-i Hayvanat-ı Ebliye</i> gibi eserlerin müellifidir.
Hayri Efendi Edirne	Kolağası	Mütekaid iken irtihal etti.
Zaim Efendi Kasımpaşa	Miralay	Hassa Alayı ser-baytarıdır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
7	32	16	4	59

Sınıf

10

Piyade, süvari ve baytarları hicretin 1274 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1275 tarihinde çıkan sınıf efendileri

[274] Erkan-ı Harbiye

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
Hakkı Efendi Edirne	Ferik	Muhakemat-ı Askeriye Dairesine memur iken 1308 tarihinde irtihal eyledi. Logaritmaya dair gayr-i matbu bir eseri vardır. Müteveffa-yı müşarünileyh gayet fazıl ve zeki bir zat idi.
Şakir Efendi Naklibend	Müşir	Yaveran-ı Hazret-i Şehriyari'den ve Teftişat-ı Askeriye Komisyon-ı Aliyesi a'zasından saltanat-ı seniye'nin esbak Petersburg sefir-i kebiri Şakir Paşa hazretleridir.
Ahmed Efendi Sultanahmet	Müşir	Yaveran-ı Hazret-i Şehriyari'den ve Teftişat-ı Askeriye Komisyon-ı Aliyesi azasından Ahmed Eyüb Paşa hazretleridir: Paşa-yı müşarünileyh sebat ve gayret ve temkin ve besalet gibi hasa'il-i uluviye ile muttasıf bir zat-ı nadirü'l-misaldir. [275]
Akif Efendi Sakız	Miralay	304 senesinde fevttir. Sadr-ı esbak merhum Esad Paşa'nın biraderidir.
Arif Efendi Bursa	Yüzbaşı	Fevttir.

Kadri Efendi Ohri	Mirliva	1303 mayısında vefat etti. Mütteveffa-yı müşarünileyh: Feriklikten mahreç Faik Paşa'nın damadıdır.

Piyade Sınıfı

Ahmed Efendi Kasımpaşa	Kaymakam	Karadağ'da şehit olmuştur: Şehid-i müşarünileyh 1287 tarihlerinde Dersaadet Askeri İdadiyesinde Riyaziye muallimi idi. Derece-yi fazl u kemalinden dolayı Küçük Ahmed Hoca denilmekle meşhurdur. Matbu <i>Coğrafya-yı Umumi</i> asarındandır.
Abdülvahid Efendi İshakpaşa	Miralay	Altıncı ordu-yı hümayunda idi. [276]
Hüseyin Efendi Üsküdar		
Hakkı Efendi Aksaray	Mirliva	Elyevm Jandarma Dairesi Reis Vekili Hakkı Paşa'dır. Paşa-yı müşarünileyh Fuzala ve Kudema-yı Askeriye'den olup <i>Mebadi-yi Hikmet-i Edebiye</i> meyve-yi kemal-i telifidir.
Ragıp Efendi Bursa	Kaymakam	Trablusgarp Fırka-yı Askeriyesinde idi.
Nazif Efendi	Mirliva	Selanik'te medfundur. Mütteveffa-yı müşarünileyh kolağası iken Şam-ı

Aksaray		Şerif Mekteb-i İdadisinde Riyaziye muallimi idi.
Refet Efendi İzmir	Kaymakam	Karadeniz sahilindeki Redif dairelerinin birinde memurdur.
Lütfullah Efendi Yenişehir	Miralay	1293 muharebesinde Rumeli cihe- tinde bahadırane bir surette şehit olmuştur. [277] Hatta esna-yı harpte birkaç yerinden cerihadar-ı zafer olduğu halde yine sebat ederek tek başına yirmi kadar adasına muka- bele ve galebeye muvaffık olmuş ve nihayet fırka-yı naciye-yi şühedaya iltihak eylemiştir.
İbrahim Efendi Tavukpazarı	Kaymakam	
Şevki Efendi Fındıklı	Mirliva	Beşinci ordu-yı hümayundadır. Mu- kaddemleri Levazım Dördüncü Şubesine memur idi.
Vahid Efendi Bursa	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Ali Efendi Üsküdar	Miralay	
Hasan Efendi Naslıç	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayun Dai- resi'ndedir.
Raşid Efendi Üsküdar	Kolağası	Fevttir. [278]

Mehmet İz- zet Efendi Mollagürani	Kaymakam	İrtihal etmiştir.
Hakkı Efendi Laleli	Kaymakam	İrtihal etmiştir.
Tevfik Efendi Bursa		
Mustafa Efendi Arapgir	Ferik	Beşinci ordu-yı hümayun müşir ve vekili iken vefat eden Mustafa Şevket Paşa: <i>Tarih-i Harb</i> ve <i>Fenn-i Harb</i> ve <i>Burhan-ı Hakikat</i> telifat-ı muteberesindendir.
Ömer Efendi Manastır	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Van mevkindedir.
Vechi Efendi Yenişehir	Kolağası	Fevttir.
Kemal Efendi Veli Şemseddin		İrtihal etmiştir.
İbrahim Efendi İstavroz	Binbaşı	Vefat etmiştir. Seniçe'de medfun- dur. [279]
Latif Efendi Edirne	Miralay	Harput Redif Dairesi'ndedir.

Ali Efendi Edirne	Yüzbaşı	1280 tarihinde irtihal-i dar-i beka etmiştir. Rusçuk'ta medfundur.
Mehmed Efendi Bursa		
Mehmed Efendi Şerefeddin-paşa	Mirliva	İrtihal etmiştir.
Arif Efendi Maksem		Tekaüd olmuştu badehu vefat etti. Derviş-nihad bir zat idi.

Ressam Piyade Sınıfı

Nuri Efendi Sultanahmet	Mirliva	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane İdadisi Resim muallimi Osman Nuri Paşa: Müşarünileyh 73 tarihinde Harbiye dördüncü senesinde iken Mabeyn-i Hümayun-ı Cenab-ı Mülukane'ye alınarak firdevs-aşyan Sultan Mecid ve Sultan Abdülaziz Han Hazretlerinin yaverlik ve ressamlık hizmet-i mühimmelerinde miralaylığa [280] kadar bulunduktan sonra ba-irade-yi seniye mektebe azam buyurulmuştur.
Mustafa Efendi Cihangir	Kaymakam	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane matbaası müdürüdür. Bursa ve Şam-ı Şerif Askeri İdadiyelerinde tul-müddet

		Resim muallimliği vardır. Müstait ve gayur umera-yı askeriyedendir.
Necib Efendi Süleymaniye	Mirliva	Elyevm Bursa Birinci Liva kumandanı bulunan Hacı Necib Paşa: Mesele-yi maziyede Hersek cihe-tinde hidmeti ve muahharan Bab-ı Vala-yı Seraskeri Matbaası'nda müdüriyeti vardır. Kolağası zamanında Bursa İdadiyesi'nde muallimliği ve binbaşılığı evanında mekteb-i mezkurede müdürlüğü sebak etmiştir.
Salim Efendi Yayla	Binbaşı	Gözlerinden maluliyeti cihetle te-kaüd olmuştur.

[281] Süvari Sınıfı

Ali Efendi Üsküdar	Mirliva	Süvari Üçüncü Fırka Yedinci Liva On Üçüncü Alayı'nda iken bu kere fırka-yı mezkurenin Sekizinci Liva kumandanlığına tayin olunmuştur.
Şakir Efendi Edirne	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup iken Kars'ta şehit olmuştur.
Arif Efendi Bursa		İrtihal etmiştir.
Mustafa Efendi Kabataş	Yüzbaşı	1295 tarihlerinde vefat etmiştir.
Süleyman Efendi Bursa	Miralay	Dimetoka'da Süvari Alayı'nda iken irtihal etmiştir. Bursa İdadiyesinde sekiz sene kadar Ulum-ı Riyaziye

		muallimliği vardır. Afif bir zat idi. Mevla garik-i rahmet eyleye.
Mehmed Efendi Hisar	Miralay	İkinci Orduda iken irtihal etmiştir. [282]
Şerif Efendi Edirne	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Ramiz Efendi Bursa		
Kerim Efendi Bursa	Ferik	İşkodra valisi ve kumandanı Abdülkerim Paşa hazretleri.
İzzet Efendi Vefa	Yüzbaşı	İstabl-ı Amire’de memur iken 1288 tarihinde irtihal eylemiştir.
Tevfik Efendi Edirne		
Yusuf Efendi Karaferiye	Miralay	İrtihal etmiştir.
Nureddin Efendi Bursa	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Necib Efendi Bursa		İrtihal etmiştir.
Mehmed Efendi Edirne	Yüzbaşı	1285 senesinde irtihal etmiştir.

[283] Askeri Baytar Sınıfı

Ahmed Efendi Zeyrek	Mirliva	Sınıf-ı harbe nakletmiştir. Elyevm Dersaadet'te süvari mirlivasıdır.
Ahmed Hakkı Efendi Kütahya	Binbaşı	Fevttir. Ruşçuk'ta medfundur.
Hacı Fehmi Efendi Girit	Kaymakam	Süvari Dairesinde İkinci Şube müdür muavini iken 1302'de irtihal etmiştir.
Cevdet Efendi İshakpaşa	Miralay	Tophane-yi Amire'ye mensup dairelerin birindedir
Mahmud Efendi Üsküdar	Kaymakam	Elyevm İkinci ordu-yı hümayun serbaytarıdır. Mukaddemleri Selimiye Kışla-yı Hümayununda idi.
Osman Efendi Beyazıt	Miralay	Üçüncü Ordu ser-baytarı iken 1305 senesinde orada vefat eylemiştir. [284]
Raşid Efendi Manastır	Kolağası	İrtihal etmiştir. Manastır'da medfundur.
Rasim Efendi Edirne	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Kamil Efendi Bursa	Miralay	Elyevm Manastır'dadır ve Üçüncü Ordu ser-baytarıdır. Mukaddemleri Bursa Askeri İdadiyesinde Dahiliye İdare müdürü idi. Gayur bir zattır.

Erkan-ı Harp	Piyade ve Ressam Süvari	Baytar	Mecmuu	
6	34	15	9	64

Sınıf

11

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1275 ve Erkan-ı Harbiyesi 1276 senesinde çıkan sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbe	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
Tevfik Efendi Vidin	Ferik	Elyevm Ticaret ve Nafia Nazırı Tevfik Paşa hazretleridir. Paşa-yı müşarünileyh [285] her nev' fezail-i ahlakı cami' ve hususiyle eşher-i riya-ziyundan olup İngiliz lisanı üzere telif-i bedi'i olan <i>Hesab-ı Mesna'sı</i> matbu ve gayet muteberdir.
Hüseyin Efendi Asitane	Ferik	Urfa Redif kumandanı iken 1295 tarihinde irtihal iden Hüseyin Vasfi Paşa'dır.
Rıza Efendi Tophane	Ferik	Maiyet-i seniye Erkan-ı Harbiye reisi iken 1306 senesi Mart'ı dokuzunda vefat eden Veli Rıza Paşa'dır. Sultan Mahmud Han türbe-yi şerifesi haziresinde medfundur.
Süheyl Efendi Üsküdar	Kaymakam	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de İlmi Hikmet muallimi iken 1289 tarihinde Üsküdar'daki hanesinde fecaaten irtihal eden Süheyl Bey'dir. Mütevaffa-yı mumailiyh talakat-ı lisanı ve hüsn-i ahlaka malik bir zat-i ali-kadr idi. [286]

Hüseyin Efendi Amasya	Müşir	Selanik ve Kosova umum havalisi kumandanı Hüseyin Fevzi Paşa hazretleridir. Paşa-yı müşarünileyh güzide-yi meşahir-i askeriye dendir
Tevfik Efendi Süleymaniye	Müşir	Esbak altıncı ordu-yı hümayun müşiri Tevfik Paşa hazretleridir- Plevne muharebesinde erkan-ı harbiye reisi idi.
Şakir Efendi Karagömrük	Ferik	İzmir kumandanı Şakir Paşa hazretleridir.
Ziya Efendi Asitane	Mirliva	Erkan-ı harbiyey-i umumiye birinci şube müdürü Ziya Paşa: Müşarünileyhin Petersburg sefaret-i seniyesinde ateşemiliterliği vardır ve esbak serasker müsteşarı Nafi Efendi merhumun mahdumdur.
Şevket Bey	Ferik	İşkodra valiliğinde iken mefruken vefat eden Şevket Paşa: Bir nebze tercümeihali mekatib-i askeriye nazırları sırasında zikrolunmuştur. [287]
Şevket Bey	Binbaşı	İrtihal etmiştir. Müteveffa-yı mümaileyh rical-i Devlet-i Aliye'den Müft Beyzadedir.

Piyade Sınıfı

Hüseyin Efendi Eyüp		Matruttur.

Salih Efendi Sultanahmet	Kaymakam	
Kemal Efendi Beyazıt	Miralay	Nizam dairesi azalığında iken 1292 tarihinde Dersaadette vefat etmiştir. Müteveffa-yı mumaileyh (76) senesi cetvelinde muharrer olup beşinci orduda bulunan ferikat-ı kiramdan Şevket Paşa hazretlerinin amcasıdır.
Mehmet Efendi Üsküdar	Kaymakam	Hassa'da teshilat sandığı müdürüdür. [288]
Sabit Efendi Bursa	Ferik	Halep'te nizamiye onuncu fırka-yı hümayun kumandanı Sabit Paşa hazretleridir. Mekteb-i harbiye-yi şahanede hayli müddet talim muallimliği vardır.
Abdurrahman Efendi Beyazıt	Yüzbaşı	Şehittir.
Nuri Efendi Eski Ali Paşa	Mirliva	İkinci orduda iken bu kere üçüncü ordu-yı hümayuna nakletmiştir.
Şemsi Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Fevttir.
Mustafa Efendi	Miralay	

Asitane		
Hüseyin Efendi Kemah	Mirliva	Hassa levazım dairesi reisi iken sekteyi kalpten irtihal eden Hüseyin Paşa.
Mehmet Efendi Süleymaniye	Kaymakam	Hassa üçüncü alayındandır.
Nuri Efendi Valide Cami	Miralay	Beşinci ordudadır. Mir-i mumaillehy 18. sınıfın cetvelindeki Üsküdarlı Mirliva Şükrü Kemal Paşa'nın biraderidir. [289]
Tevfik Efendi Kumkapı	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Mehmet Efendi Yenişehir	Miralay	İrtihal etmiştir. Milas'ta medfundur.
Mustafa Efendi Hocapaşa		İkinci ordu dairesinde idi.
Sait Efendi Hisar	Kolağası	1288 tarihinde mekteb-i harbiye-yi şahanede dahiliye zabiti idi. Tebdil-i hava tarikiyle Bursa'ya gidip vefat etmiştir.
Süleyman Efendi Kasımpaşa	Kaymakam	Dokuzuncu sınıf baytarlarından Zaim Bey'in biraderidir.

Hilmi Efendi Manastır		
Süleyman Efendi Beyazıt	Mirliva	Elyevm hıttı-yı yemaniyededir. Dört sene evveli Asir mevkii kumandanı ve mutasarrıfı idi şecaati kendisini tanıyanlar için malumdur. Kolağalığı zamanında Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahiliye zabıtlığı [290] ve binbaşılığı avanında Bosna idadiliğinde müdürlüğü vardır.
Ali Efendi Üsküdar		
Kamil Efendi Tophane		
Abdurrahman Efendi Manastır	Miralay	Gümölcine redifinde iken Selanik cihetindeki nizamiye alaylarından birine nakletmiştir.
Mehmet Efendi Cihangir	Mirliva	Elyevm Bolu redif livası kumandanıdır.
Ali Efendi Sofiler	Binbaşı	Fevttir.
Tevfik Bey	Miralay	İkinci ordu dahilinde iken 1300 tarihinde fevttir.

Kadri Efendi Bursa	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayundadır. [291]
Mustafa Efendi Manastır		
Ethem Efendi Edirne		
Ahmet Efendi Aydın		Fevttir.
Sabit Efendi Karahisar		Fevttir.
Ahmet Efendi Ahırkapı		
Ahmet Efendi Galata	Miralay	

Süvari Sınıfı

Hasan Efendi Bursa	Ferik	Girit fırka-yı daimesi kumandanı Hasan Tahsin Paşa hazretleridir.
Şerif Efendi Hüseyinpaşa		

Edhem Efendi Girit	Ferik	Yedinci ordu süvari fırkası kumandanı Edhem Paşa hazretleridir. [292]
Süleyman Efendi Hisar	Miralay	Halep'te vefat etmiştir. Binbaşılığı zamanında Bursa askeri idadisinde müdür idi. Müteveffa-yı mumaileyh gayet sıhhi ve mükerrem olduğu gibi edebiyatta dahi bi-nazir ve azizim lakabıyla şehir idi.
İbrahim Efendi Bergama	Miralay	İkinci ordu süvari sekizinci alayında iken irtihal etmiştir. Edirne'de medfundur.
Şakir Efendi Beyoğlu	Kolağası	Fevttir.
Şahin Efendi Tophane	Miralay	1303 senesinde Trablusgarp süvari otuz yedinci alayında iken irtihal etmiştir.
İbrahim Efendi Hocapaşa	Kaymakam	
İsmail Efendi Manastır		[293]
İsmail Efendi Üsküdar	Kaymakam	İkinci orduda iken vefat etmiştir.
Hasan Efendi		

Selanik		
Yusuf Efendi Trabzon	Miralay	Dördüncü orduda kaymakam idi. Terfien İstanbul'a gelir iken yolda vefat eyledi.
Said Efendi Ahırkapı	Mülazım	Askerlikten istifa etmiştir.
Sadık Efendi Süleymaniye		Erzak ambarına memurdur.
Mehmet Efendi Mamuratüla- ziz		

Askeri Baytar Sınıfı

Nuri Efendi Sultantepeşi	Miralay	Istabl-ı Amire'ye memurdur.
Emin Efendi Sivas	Kaymakam	Dördüncü ordu topçu ser-baytarı iken orduda irtihal eyledi. [294]
Ragıp Efendi Tophane	Mülazım	Fevttir
Emin Efendi Sultanahmet	Kaymakam	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de muallim idi: 1307 receb-i şerifinin ikinci günü köprüden saat dokuzda Anadolu Hisarı'na hanesinde gitmek

		üzere vapura binmiş ve vapurda sekte-yi kalpten hemen şiddetle hastalanmakla hanesine götürülmesini müteakip gece irtihal etmiştir.
Yahya Efendi Mihaliç	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Ali Efendi Kumkapı	Miralay	Sıhhiye-yi Hayvaniye komisyonu re-isidir ve müstaidan-ı ümera-yı baytariyedendir.
Mecid Efendi Bursa	Kaymakam	İhtiyat topçu alayında iken 1302 senesinde azm-i dar-ı beka olmuştur. Pek müstait ve emsali nadir bir baytar idi.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
11	32	15	7	65

[295]

Sınıf

12

Piyade ve Süvari Baytarları Hicretin 1276 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1277 tarihinde neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbe	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Ahmet Efendi	Müşir	Mısır fevkalade komiseri Gazi Ahmet Muhtar Paşa hazretleridir. <i>Riyazü'l- Muhtar</i> telifat-ı aliyesindendir. Paşa-yı müşarünileyh

Başçı Mahallesi		hazretlerinin iktidar ve fezail-i fevkalade-yi askeriyesi herkesin müsellimidir.
Mehmet Efendi Karahisar	Mirliva	Dördüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiye reisidir.
Hasan Efendi Şam	Ferik	Yaveran-ı Hazret-i Şehriyari'den Hasan Edip Paşa hazretleridir. Tefazul ve irtifa tayinine dair matbu bir [296] cetvel ile <i>Muhtıra-yı istihkam</i> telifat-ı aliyesindendir.
Osman Efendi Divrik	Ferik	Hicaz fırka-yı askeriyesi kumandanı Hacı Osman Nuri Paşa hazretleridir. Tarz-ı ahide <i>Takvimü'l- Hendesin</i> asar-ı aliyesindendir.
Rıza Efendi Edirnekapı	Miralay	Halep'te hastane penceresinden düşüp müteessiren vefat eden Yusuf Rıza Bey'dir Çalıküşu denilmekle maruf olup cesur ve seriü'l-intikal idi.
Nazif Efendi Hocapaşa	Mirliva	Musul'da emlak-ı seniye müdürü Mehmet Nazif Paşa.
Yahya Efendi Şam	Ferik	Erzurum redif fırkası kumandanı Yahya Naci Paşa hazretleridir.
Tevfik Sami Efendi Üsküdar	Mirliva	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesi reisi Tevfik Sami Paşa. [297]

Zeki Efendi Şam	Mirliva	Erzincan redif livası kumandanı Sallih Zeki Paşa.
Esad Efendi Şam	Mirliva	Balıkesir’de redif livası kumandanı Esad Paşa
Hüseyin Efendi Bursa	Miralay	Şehittir. Şehid-i müşarünileyh ümera-yı askeriyemizin mümtazanından ve erban-ı şecaatin serferazanından idi.
Tevfik Bey	Miralay	İkinci ordu erkan-ı harbiyesinde idi 1308 senesinde irtihal eyledi: Mütavaffa-yı mumaileyh rical-i devletten Said Muhib Efendizadedir.

Piyade Sınıfı

Zihni Efendi Baruthane	Mirliva	Trablusgarp’ta Cebel Sancağı mutasarrıfıdır.
Mehmet Efendi Kasımpaşa	Mirliva	1293 tarihinde şiddetli bir hummadan yedi gün içinde vefat etmiştir. [298] Erzurum’da Ayaşlı Esad Paşa Camii-i Şerifi haziresinde medfunur. Kaptan namıyla meşhur ve malumat ve şecaatiyle maruf bir zat idi. (<i>Rahmetullahialehy</i>)
Nazım Efendi Üsküdar	Binbaşı	Sırp hadise-yi müdafaasında şehittir.
Agah Efendi	Binbaşı	

Bursa		
Tevfik Efendi Sultanhamamı	Miralay	İkinci ordu-yı hümayunun nizamiye üçüncü fırkasına mensuptur.
Şevket Efendi Üsküdar	Ferik	İkinci fırka-i hümayun kumandanı Şevket Paşa hazretleridir.
Abdi Efendi Sultanselim		Zaten İranlı olduğundan zabıt çıktıktan iki sene sonra ve 1278 tarihlerinde bi'l-istifa memleketine gitmiştir. Elyevm ordadır.
Ahmet Efendi Mevlevihane		[299]
Ali Efendi Dolmabahçe	Ferik	Elyevm hıttı-yı Yemaniye'de bulunan Ali Paşa hazretleridir.
Şevket Efendi Beyazıt	Ferik	Elyevm beşinci ordu-yı hümayun nizamiye dokuzuncu fırka kumandanı Hüseyin Şevket Paşa hazretleridir. ²
Lütfullah Efendi Beyazıt	Kolağası	Vefat etmiştir. Bağdat'ta medfunur: merhum mumailayh sahibü'l-

² Paşa-yı müşarünileyh: Sultan Mahmud Han vüzerasından meşhur [قاطو] Hasan Paşa'nın mahdumu olup hakan-ı mağfur sultan Abdülaziz han hazretlerinin ser-kurenalık şerefini ihraz etmiş ve Plevne'nin ilk muhasarasında ve Sohum hadisesinde şecaat-i fitriye ve gayret-i diniyesini ibraz eylemiş erkan-ı askeriyemizdendir.

		mezhep İmam-ı Azam efendimizin sülale-yi aliyesindendir.
Ahmet Efendi Çarşamba	Binbaşı	Mekatib-i Rüştiye-yi Askeriye'nin müdür-i umumisi idi. 1297 senesinde Kocamustafapaşa Rüştiye-yi Askeriyesi'ne gider iken sokakta sekte-yi kalpten hemen vefat eyledi. Müteveffa-yı mumaileyhin Bursa idadisinde tul müddet ve Dersaadet [300] İdadiyesi'nde biraz müddet ulum-ü riyaziyeden muallimliği vardır müstait-i ümeradan idi.
Hüsni Efendi Yenişehir	Ferik	Karahisar redif fırkası kumandanı Hüsni Paşa hazretleridir.
Hamdi Efendi Asitane	Mirliva	Kayseri redif livası kumandanı iken bazı avarız-ı dimağiyesinden dolayı tebdil-i hava tarikiyle mezunen Dersaadet'e gelmiştir.
Aziz Efendi Bursa		
Halil Efendi Bursa		İrtihal eylediler.
Seyfullah Efendi Hocapaşa	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Mehmet Efendi		

[کردخواجه]		
Hakkı Efendi Vefa	Binbaşı	1279 tarihinde Yemen’de iken memuriyeti iktizası cephanenin yanında bulunduğu sırada kazaen [301] cephane ateş almasıyla şehiden vefat etmiştir.
Atıf Efendi Tophane	Ferik	İkinci ordu-yı hümayun üçüncü nizamiye fırkası kumandanı Atıf Paşa hazretleridir. Meşahirdendir.
Şemsi Efendi Davutpaşa	Miralay	Girit merkez kumandanı Şemsi Bey.
Hakkı Efendi Çemberlitaş	Mirliva	Elyevm altıncı ordu-yı hümayunun İmadiye redif livası kumandanı Hakkı Paşa.
Selim Efendi Girit	Mirliva	İrtihal etmiştir Trabzon’da medfundur.
Sabit Efendi Girit	Mirliva	Beşinci ordu-yı hümayunda nizamiye dokuzuncu fırkanın on yedinci liva kumandanı Sabit Paşa.
Ahmet Efendi Sofiler	Yüzbaşı	Vefat etmiştir. Vidin’de medfundur. [302]
Ahmet Efendi Üsküdar		

Mehmet Efendi Muradiye	Miralay	Şücan-ı ümeradan idi. 1296 tarihinde ecel-i mevduuyla irtihal eyledi. Fırat sahilinde Salihîye karyesinde ve vedia-ı hak-ı rahman edilmiştir. Me-sele-yi zailde Beyazıt fırkasında çok hizmeti sebak eylemiştir.
Ömer Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
İsmail Efendi Tophane	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup redif sınıf-ı mukaddem yirmi birinci fırkanın kırk ikinci livanın seksen üçüncü alay miralay İsmail Fikri Bey.
Rıfat Efendi Beyazıt		İrtihal etmiştir.
Ahmet Efendi Aksaray		İkinci ordu-yı hümayun levazım da-iresinde muayenat komisyonu reisi Ahmet Fehmi Bey. [303]
Emin Efendi Sultanmehmet		İrtihal etmiştir.
Mehmet Efendi Üsküdar	Mülazım	İrtihal etmiştir.
Şahap Efendi Çarşamba	Binbaşı	1293 senesinde Karadağ meselesinde cerihadar-ı zafer olmuştu Selanik hastanesinde iade-yi sıhhat ettikten

		sonra Plevne'de fırka-yı naciye-yi şühedaya iltihak etlemiştir.
Mustafa Efendi Bursa	Kaymakam	Üçüncü ordu-yı hümayun altıncı fırkanın on yedinci liva yirmi ikinci alayındadır.
Lütfü Efendi Halep		Karadağ cihetinde Medven'de [?] şehit olmuştur.
Nazif Efendi Bursa		Tahkik olunamadığı.
Reşid Efendi Şehzadebaşı	Miralay	Levazım dairesi ikinci şube müdürü iken irtihal etmiştir. [304]
Hamid Efendi Girit	Kaymakam	1297 tarihinde irtihal etmiştir. Müteveffa-yı mumaileyh avarız-ı dimağiyeye düşar olmuş olduğundan vefatı hastanede vuku bulmuştur.
İzzet Efendi Balıkesir	Müşir	Yemen valisi ve yedinci ordu-yı hümayun kumandanı 1300 Kanunuevvelinin otuz birinci günü irtihal eden İzzet Paşa'dır- müteveffa-yı müşarünileyh Sina'da [?] daire-yi hükümetin kapısı ittisalindeki türbe-yi mahsusasında medfundur ve bu sınıf cetvelindeki feriklikten mütekaid Hacı Mustafa Rıfat Paşa'nın küçük biraderidir.

Raşit Efendi Kıbrıs	Miralay	Kudüs-i Şerif redifindedir- mesele-yi zailede Karadağ cihetinde yararlığı görülen esdika-yı kudema-yı ümera-yı askeriyededir. [305]
Murat Efendi Çengelköy	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Rıza Efendi Üsküdar	Miralay	İrtihal etmiştir. Adana'da medfundur.
Azmi Efendi Edirne	Kaymakam	Trablusgarp fırka-yı daimesindedir.
Haydar Efendi Manastır	Kolağası	1286 tarihlerinde Girit'de şehit olmuştur ve orada bu Haydar Efendi'nin Hayderen gösterdiği şecaatler zikr ve tadaddan birundur.
Asım Efendi Bursa		
Mehmet Efendi Beşiktaş	Miralay	Redif dairelerinin birindedir.
Mehmet Efendi Çemişgezek	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Kabataş	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir. Trablusgarp'ta medfundur.

Mustafa Bey Balıkesir	Ferik	Sabık Medine-yi Münevvere muhafızı olup beşinci ordu nizamiye dokuzuncu [306] fırka-yı hümayun kumandanlığından mütekaid Balıkesirli Hacı Mustafa Rıfat Paşa hazretleridir. ³
Kadri Efendi Bursa		
Şerif Efendi Edirne		
Kadri Efendi Tekkemescit		
Osman Efendi Edirne	Kaymakam	Nevşehir redif dairesindedir.
Reşit Efendi Aksaray	Binbaşı	Tekmil-i enfas-i madude-yi hayat etmekle irtihalü'l-darü'l beka eylemiştir.
Ali Efendi Edirne	Miralay	Elyevm Ankara redif dairesindedir. [307]

³ Paşa-yı müşarünileyh Giritlioğlu denilmekle maruf meşhur Mehmet Paşa'nın büyük mahdumudur. Mehmet Paşa ise eski Kırım meselesinde şehit olduğundan Kozlova'da [?] Han Camii-i şerifinin makam-ı şüheda olan cephesinde medfundur. Bu sülaleye Giritlioğlu denilmek galat olup Balıkesirilidirler ve orada doğup büyümüşlerdir. Şu kadar ki büyük pederleri Girit'te valilik ettiğinden bu nam oradan iktibas olunarak kalmıştır.

Ahmet Efendi Kasımpaşa		
İbrahim Efendi Vidin		

Süvari Sınıfı

Seyit Efendi Beyazıt	Mirliva	Üçüncü ordu-yı hümayun süvari üçüncü fırkanın dokuzuncu liva ku- mandanı Seyit Paşa.
Rıza Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Yusuf Efendi Nevşehir	Yüzbaşı	Gözlerine ama-yı tari olduğundan tekaüd olmuştu muahharen vefat et- miştir.
Ahmet Efendi Alibeyköy	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilini- dedir: 1291 tarihlerinde kolağalığı rütbesini haiz iken Kocamustafapaşa rüştiye-yi askeriyesinin müdürü idi. [308]
Said Efendi Şam	Miralay	Elyevm Halep süvari alayındadır.

Seyit Efendi Edirne	Yüzbaşı	Vadi-yi nazım ve nesirde tab-ı belîge malik bir zat idi Bağdat Behşeda- bad'da iken irtihal-ü dar-ı ahiret eyledi.
İbrahim Efendi Bursa		
Ahmet Efendi Kabataş		
Şekip Efendi Şam	Binbaşı	Ecel-i mevduyla irtihal eyledi.
Hasan Efendi Sultanahmet		
Ahmet Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayunda idi.
Yusuf Efendi Süleymaniye	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır
İsmail Efendi	Binbaşı	İrtihal eylemiştir.
Yusuf Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır. [309]

Askeri Baytar Sınıfı

Rıza Efendi Bursa	Binbaşı	Bu zat-ı dilir 1293 muharebesinde hayli gayreti görülmüştü nihayet esaretle Bükreş'te bulunduğu sırada mürğ-i ruhu esaret-i kafesi tenden halas olarak lane-saz gülşen-seray-ı beka olmuştur.
Hürrem [?] Efendi Şam	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayun ser-baytarıdır.
Ahmet Efendi Sultanahmet	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Osman Efendi Kayseri	Miralay	Süvari dairesi ikinci şubesi müdür muavini Osman Mazhar Bey mir-i mumaileyh gayretli ümeradan olup mukaddemleri hayvan mübayatı memuriyetiyle bir defa İtalya'ya ve bir defa Rusya'ya ve yedi defa Macaristan'a gitmiş ve mesele-yi railede Zayçar ve Plevne cihetinde bulunmuştur. [310]
Salim Efendi Sultanahmet	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda iken 1301 senesinde irtihal-i darü'l-karar eylemiştir.
Bekir Efendi Şam	Kaymakam	Maluliyetine menbi tekaütten çırağ buyrulmuştur elyevm Şam-ı Şerif'tedir.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
12	63	15	6	96

Sınıf

13

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1277 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1278 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbe	Bulundukları hidemat ve bazı izahat
Mehmed Efendi Bursa	Mirliva	Dördüncü ordu-yı hümayunda tahkim ve hudut ve Anadolu istihkamat ve inşaat komisyonu reisi Mehmed [311] Şahap Paşa'dır. Müşarüni-leyh gayur ve faal bir zattır.
Mustafa Efendi Üsküdar	Mir-i miran	Elyevm Genc sancağı mutasarrıfı Mustafa Paşa'dır müşarüni-leyh erkan-ı harbiye sınıfından piyade sınıfına nakleylemiş ve müahharan ba-irade-yi seniye-yi hazret-i şehri-yari rütbe-yi askeriyesi mir-i miranlığına tahvil olunarak mezkur mutasarrıflığa buyrulmuştur.
Ali Efendi Edirnekapı	Ferik	1302 senesinde Mamuratülaziz redif fırkası feriki iken irtihal-i darü'l-beka eylemiştir.

Nuri Efendi Çemberlitaş	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde iken 1280 tarihinde irtihal-i darü'l-beka eylemiştir- mir-i mumaileyhin dirayet ve hasafeti ve hususuyla şiir ve inşada olan salık ve belagati halen dahi akran ve emsali beyninde zeban-zeddir. [312]
Mustafa Efendi Beşiktaş	Miralay	Van redif livası kumandanı Mustafa Safvet Paşa'dır bir zeka-yı hayret-efzaya malik olan paşa-yı müşarünileyh 1289 tarihlerinde ve binbaşılık ve kaymakamlık ve miralaylık rütbelerinde iken mekteb-i harbiye-yi şahanede Topografya ve Hendese-yi Resmiye muallimi idi. Kemal-i kuvve-yi hafızasından naşı her vakit ders tahrir eder iken yanında kitap bulundurmadığından <i>kitapsız hoca</i> namıyla iştihar etmiştir ve telifatı da vardır mekteb-i harbiye-nin en eski arabi muallimlerinden <i>ayaklı kütüphanecisi</i> denilmekle maruf hoca Abdurrahman Efendi'nin mahdumudur.
Hamdi Efendi Üsküdar	Miralay	1308 tarihinde Dersaadet'te irtihal etmiştir. 1. sınıfın cetvelindeki erkan-ı harbiye kaymakamı merhum Süheyl Bey'in hemşirezadesidir. [313]

Piyade Sınıfı

Vasıf Efendi	Mirliva	Altıncı ordu-yı hümayuna mensup redif sınıf-ı mukaddemi üçüncü fırkanın ellinci liva kumandanı Mehmet Vasıf Paşa.
Ahmet Efendi Eyüp	Binbaşı	Dördüncü orduda irtihal etmiştir.
Kemal Efendi Maçka	Miralay	Redif dairelerinin birindedir- mir-i mumaileyh Kaymakam Abdullah Bey merhumun mahdumudur. Abdullah Bey ise dahiliye zabıtlığı ve dahiliye müdürlüğü ile 40 sene kadar mekteb-i idadide hizmet sebkenen ümera-yı kudemadan idi.
Şerif Efendi Edirne		
Ömer Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunun kırkinci alayının üçüncü taburundadır. [314]
Salih Efendi Karaferiye	Mirliva	Dördüncü ordu-yı hümayun yedinci fırka on üçüncü liva kumandanı Salih Zeki Paşa.
Hasan Efendi Şam		Beşinci orduda idi.
Cemal Efendi Bursa		
Hasip Efendi		Ecel-i mevduyla irtihal etmiştir.

Üsküdar		
Hıfzı Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Behzat Efendi Sultanmeh- met	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Nuri Efendi Aksaray	Kaymakam	İrtihal etmiştir. Girit'te medfundur.
Mehmet Efendi Alibeyköy		
Halit Efendi Bebek	Rütbe-yi bala	Saltanat-ı seniye'nin esbak Tahran sefir-i kebiri ve elyevm Beyrut vilayet-i celile-yi valisi Halit Beyefendi hazretleridir- mekteb-i harbiye-yi şahaneden tahsil-i kemalat edip [315] çıktıktan biraz müddet sonra müşarünileyhin haiz olduğu rütbe-yi seyfiyesi ba-irade-yi seniye mülkiyeye tahvil buyrulmuş ve tedricen bi'l-terfi olduktan beri meham-ı umur-ı saltanat-ı seniye'de istihdam olunmakta buyrulmuştur mir-i müşarünileyh mühendishane-yi berr-i hümayunda mahreç topçu mirilivalarından merhum Ali Paşa'nın ve [بیلیسی] vilayeti vali-yi esbakı Mehmet Paşa'nın biraderi ve Yemen

		valisi meşhur Ahmet Paşa'nın mahdumudur zevat-ı müşarünileyhim Süleymaniyeli meşhur Baban sülalesi ahfadındandırlar.
İsmail Efendi Yanbolu	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Berkofça	Binbaşı	Hudut taburunda iken enfas-ı madude-yi hayatı reside-yi serhad-i ömrü olmakla azm-i hudut-ı [316] iklim-i beka olmuştur.
Salih Efendi Manastır	Mirliva	Otuz üçüncü fırka altmış beşinci liva kumandanı Mehmet Salih Paşa.
İsmail Efendi Yahşibey [?]	Binbaşı	
Mustafa Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mehmet Ali Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Said Efendi Üsküdar	Binbaşı	Enfas-ı madudesini tekmil etmekle azm-i suy-i beka olmuştur.
Mehmet Ali Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Mehmet Efendi Kabasakal		Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Edirnekapı		
İsmail Efendi Üsküdar	Mülazım	Bağdat'ta irtihal-i darü'l karar eylemiştir.
Ahmet Efendi Asitane		[317]
İbrahim Efendi Şam	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayun otuz altıncı fırkasına mensuptur.
Mustafa Efendi Bursa	Binbaşı	
Eşref Efendi Mustafapaşa	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye matbaasına memurdur.
Şükrü Efendi Bursa	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup on üçüncü liva yirmi altıncı alay miralayı Ahmet Şükrü Bey
Mehmet Efendi Altıparmak		

Abdullah Efendi Kütahya	Miralay	Elyevm ikinci ordu-yı hümayun re- dif miralayıdır. Mir-i mumaiylehin 1291 tarihlerinde Erzurum idadi-yi askerisi müdürlüğü ve muahharen Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Ta- rih-i Harp muallimliği vardır. [318]
Seyit Efendi Kadıköy		
Mahmud Efendi Hisar		
Mustafa İzzet Efendi Bebek	Miralay	Beş sene mukaddem levazım daire- sinde ikinci şube müdür muavini idi. 1279 tarihlerinde yüzbaşılık rütbe- sini haiz iken Bursa Mekteb-i İdadisi'nin Farsi muallimliğinde bu- lunmuştur mir-i mumaiyleh bu sınıftaki Beyrut valisi Halit Bey efendi hazretlerinin biraderidir.
Süleyman Efendi Arapgir		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mehmet Efendi Mahkeme mahallesi		

Hakkı Efendi Aksaray	Mirliva	Elyevm tophane-yi amire muayene komisyonu azasındandır müşarüneyhin nişancılıkta ve harita tersiminde mahareti vardır. [319]

Süvari Sınıfı

Süleyman Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda iken hulul-i eccl-i mevduuyla irtihal eylemiştir.
İsmail Efendi Bursa	Miralay	İkinci ordu-yı hümayundadır. Mir-i mumaileyh süvari alaylarında pek çok müddet bulunduktan sonra 1290 senesinde mekteb-i harbiye matbaası ve 1293'te bu sene idadisi müdürlüğünde bulunmuş ve muahharan Dersaadet idadisi dahiliye binbaşılığında ve 1304 tarihlerinde Mekatib-i Rüştîye-yi Askeriye umum müdürlüğüne bulunarak bir hayli hizmeti sebketmiştir.
Ahmet Efendi Berkofça	Kaymakam	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Abdullah Efendi Bursa	Miralay	Hamidiye süvari birinci alayında Abdullah Bey. [320]
Mahmud Efendi	Miralay	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisi dahiliye müdürü Aziz Mahmut Bey.

Çengelköy		Mir-i mumaileyh mülazımlık rütbesini haiz iken süvari alaylarında bulunarak Rumeli’de pek çok yerler cevelan-gah-ı esb-i gayreti olmuştur muahharan Dersaadet ordusu [امنده] olan hassa ordusu süvariliği numune bölüğüne badehu yüzbaşılıkla süvari dördüncü alaya tayin olunmuştur 1281 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye süvari sınıflarının imtihanlarına mümeyyizlik sıfatıyla birkaç kere geldiği sırada 1283 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahane dahiliye zabıtlığıne memuriyeti icra olunup ol vakitten beri yani 27 seneden beri mekatib-i askeriye dairesinde istihdam buyrulmaktadır. [321]
Mehmet Efendi Alacamescit		Piyade sınıfına nakletmiştir.
Abdi Efendi Sofiler	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Tevfik Efendi Cerrahpaşa	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Süleyman Efendi Keşan	Mirliva	Ertuğrul süvari alayı kumandanı Süleyman Paşa.
İdris Efendi	Mülazım	İrtihal etmiştir.

Bursa		
Abdülkerim Efendi Manastır	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Ali Efendi Asitane	Binbaşı	Piyade sınıfına nakleylemiştir.

Askeri Baytar Sınıfı

Mehmet Efendi Arapgir	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun dahi- linde iken irtihal etmiştir. [322]
Halil Efendi Mat [?]	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayunda iken terk-i hayat-ı müstear etmiştir.
Ahmet Efendi Şam	Kaymakam	
Mehmet Efendi Hocapaşa	Kaymakam	Daire-yi sıhhiyede umur-ı sıhhiye-yi hayvaniye komisyonu azasındandır.
İzzet Efendi Sultanahmet	Binbaşı	Beşinci orduda iken fevttir.
İzzet Efendi Edirne	Binbaşı	1295 tarihinde Dersaadet'te dar-ı be- kaya intikal etmiştir.
Ahmet Efendi		İrtihal etmiştir.

Tekirdağı				
Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
6	38	14	7	65

[323]

Sınıf

14

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1278 tarihinde ve erkan-ı harbiyesi bir sene sonra neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbe	Bulundukları hidemat ve bazı izahat
Rıfat Efendi Muratpaşa	Ferik	Bu zat-ı muharib-i semat 1294 tarihinde tifo hastalığından irtihal etti. Muş'ta mazanne-yi kiramdan Müştak Baba merhumun türbe-yi şerifesi dahilinde tehiye edilen merkad-ı mahsusunda vedia-ı türab-ı gufran edilmiştir. (<i>Rahmetullah-i aleyh</i>)
Mehmet Efendi Çemberlitaş	Ferik	Elyevm Beyrut kumandanı Hacı Mehmet Paşa hazretleridir. [324]
Osman Efendi Maçka	Müşir	Elyevm Halep vilayet-i celilesi valisi Hacı Osman Nuri Paşa hazretleridir.
Ali Efendi Macuncu	Miralay	Bu zat-ı dilir Plevne meydan-ı şanında cansiperane ifa-yı vazife-yi

		askeriye ederken zümre-yi şühadaya iltihak etmiştir.
Süheyl Efendi Ahırkapı	Miralay	1300 tarihinde Şam-ı cennet-me-şam'da iken irtihal-i darü'l-islam etmiştir.

Piyade Sınıfı

Şerif Efendi Manastır	Kaymakam	İzmir'de Hassa'ya mensup ikinci alay ümerasından Şerif Bey.
Zeki Efendi Üsküdar	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye kütüphanesine memur Zeki Bey.
Aziz Efendi Üsküdar	Alay katibi	Zabit çıktığı sene tabur kitabetine intihap ve tefrik olunanlardandır. 1283 tarihinde Girit'te iken [325] irtihal etmiştir. Münecimbaşızade denilmekle maruftur.
Ahmet Efendi Girit	Miralay	Anadolu cihetinde redif dairesindedir.
Hüsni Efendi Edirne	Kaymakam	Şıpka'da şehiden irtihal etmiştir.
Şakir Efendi Aksaray	Miralay	Bağdat'ta irtihal-i beka etmiştir.
Said Efendi Kapanıdakik	Binbaşı	Beylerbeyi hastanesine memur Said Bey.

Derviş Reşad Efendi Sultanmehmet	Miralay	Yozgat redif miralayı Derviş Bey.
Rıza Efendi Bursa		İrtihal etmiştir.
Hüseyin Efendi Bursa	Kaymakam	Araklı redif dairesindedir.
Haydar Efendi Sultanmehmet		Şehadetname ahzından bir mah sonra irtihal etmiştir. [326]
Said Efendi Kulekapısı	Mirliva	Umum levazım dairesi birinci şube müdürü Said Paşa.
Nazif Efendi Cağaloğlu	Binbaşı	Niğde mukaddem redif taburunda Nazif Bey.
Emin Efendi Şam	Binbaşı	Tabur kitabetiyle zabıt çıkanlardan- dır.
Kamil Efendi Unkapanı	Binbaşı	1293 senesinde Erzurum'da irtihal etti.
Sami Efendi Beyoğlu	Yüzbaşı	1277 tarihinde Şumnu'da vefat etti.

Rasim Efendi Sultanselim	Kaymakam	Hassa'ya mensup iken tebdil-i hava tarikiyle Karadağ'dan Dersaadet'e gelip irtihal eyledi.
Halil Efendi Bursa	Binbaşı	Konya Ereğlisi redif taburunda iken 1297 senesinde azim-i su-yı beka olmuştur. Merhum-ı mumaileyh yüzbaşı ve kolağalık rütbelerinde iken Bursa Mekteb-i İdadisi'nde Farişi [327] ve Tarih muallimi idi.
Kamil Efendi Üsküdar	Kaymakam	Şehittir: hem de hayret-efza yararlıklar göstererek şehit olmuştur.
Asaf Efendi Maçka	Binbaşı	1295 tarihinde irtihal etmiştir.
Salim Efendi Edirne		Karadağ'da şehittir.
Tahsin Efendi Koska	Mülazım	İrtihal etmiştir.
İsmail Efendi Çekirge		İrtihal etmiştir.
Şükrü Efendi Kadırğa	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir. Bağdat'ta medfunur.
Kamil Efendi Kadırğa	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Ömer Efendi	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda vefat eyledi. Muş'ta medfundur.

Edirne		
Aşki Efendi Bursa	Kolağası	İstihkam sınıfında iken beşinci ordu dahilinde vefat eyledi. [328]
Ömer Efendi Sultanmehmed	Mirliva	1303 tarihlerinde irtihal etti. Hudeyde'de medfundur. Müteveffa-yı müşarünileyhin Asir'de mutasarrıflık ve kumandanlığı vardır.
İbrahim Efendi Tophane	Yüzbaşı	Vefat etti. Yenişehir'de medfundur.
Agah Efendi Haseki	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayun redif sınıfı mukaddem yirmi dördüncü fırka kırk sekizinci livanın doksan altıncı alay ümerasından Yusuf Agah Bey.
Edhem Efendi Küçükmustafa	Miralay	Hassa birinci ordu-yı hümayun üçüncü alayında Edhem Bey.
Ragıp Efendi Yenişehir	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayunda irtihal etti.
Besim Efendi Şam		Beşinci ordu dairesinde idi.
Kamil Efendi Şam	Miralay	[329]

İffet Efendi Manastır	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayun redif sınıfı mukaddem yirmi dördüncü fırkanın kırk yedinci livası doksan dördüncü alayı miralayı İsmail İffet Bey.
Neşet Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun dahilindedir.
Şerif Efendi Karlova	Yüzbaşı	İkinci orduda irtihal eylemiştir.
Pertev Efendi Karaferiye	Kaymakam	İrtihal etmiştir.
Hüseyin Efendi Sultanmehmed		
İsmail Efendi Asitane	Miralay	1293'te Kars'ta irtihal etti.
Cevad Efendi Fındıklı	Mirliva	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde Cevad Paşa.
Vehbi Efendi Şam	Kaymakam	
Abdullah Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda idi. [330]

Said Efendi Üsküdar	Kaymakam	Dördüncü ordu yirmi ikinci fırka kırk dördüncü liva seksen yedinci alay kaymakamı Mehmed Said Bey.
Yahya Efendi Manastır	Kaymakam	İrtihal etti.
Musa Efendi Şam		
Ahmed Efendi Bursa	Miralay	Beyazıt mevkiinde dördüncü ordu-yı hümayunun yirmi sekizinci alayında Ahmed Bey.
Mehmed Efendi Kıbrıs		İrtihal etti.
Kadri Efendi Bursa		
Emin Efendi Manastır	Kaymakam	Giresun redifinde iken vefat etmiştir.
Sadık Efendi Şam	Binbaşı	Elbistan taburundadır. [331]
Mustafa Efendi Bolu	Mülazım	İrtihal etti.
Hüseyin Efendi Kesriye [?]		

Süvari Sınıfı

İbrahim Efendi Üsküdar	Miralay	İkinci ordu-yı hümayunda ikinci süvari fırkası altıncı livaya mensup on ikinci alayın miralayı İbrahim Bey.
Emin Efendi Asitane		
Eyüb Efendi Yenişehir	Miralay	Bundan üç sene mukaddem Musul'da aramsaz otuz altıncı süvari alayı miralayı iken irtihal-i dar-ı beka eylemiştir. Müteveffa-yı mumailayh 16'ncı sınıf cetvelindeki piyade binbaşılardan Yenişehirli Tahsin Efendi'nin biraderidir. [332]
Abdülkadir Efendi Asitane		
Behram Efendi Beyazıt	Yüzbaşı	Fevttir. Bağdat'ta medfundur.
Ali Efendi Sultanselim	Kaymakam	Hamidiye süvari alayındadır.
Galib Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayun merkezinde hazine memuru idi.
Ömer Efendi Gümüşhane	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun-ı süvari yirmi dördüncü alayındadır.

Mehmed Efendi Şehzadebaşı	Alay Emni	1293 senesinde Van'da irtihal eylemiştir.
Emin Efendi Şam	Tabur Ka- tibi	İrtihal eylemiştir.
Nazım Efendi Manastır	Kaymakam	Hamidiye süvari alayında Nazım Bey.
Hakkı Efendi Edirne	Mülazım-ı Sani	Şehit olmuştur.

[333] Askeri Baytar Sınıfı

Hüsnü Efendi Edirne	Kaymakam	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de hıfzıssıhha-yı umumiye muallimi ve Ortaköy mezbahaları müfettişi ve süvari birinci alay ser-baytarı Hüseyin Hüsnü Bey. <i>Emraz-ı Kilab</i> , ve <i>Usul-i Teksir-i Hayvanat</i> ve <i>Kasaplık</i> ve <i>Mikrop ve Usul-i Telkih</i> telifatındandır.
Aşır Efendi Eski Ali Paşa	Kaymakam	1305 tarihinde irtihal etmiştir.
Ahmed Efendi Bursa	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Ömer Efendi Mihaliç	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Akif Efendi Cihangir	Binbaşı	İkinci ordu topçu yedinci alayındadır.
Halil Efendi Edirne	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayundadır. [334]
Şerif Efendi Keşan		1306 tarihinde Edirne’de irtihal etmiştir.
Ali Efendi Girit		İrtihal etmiştir.
Hasan Efendi Üsküdar		Beşinci ordu-yı hümayunda.

Erkan-ı Harbiye	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
5	49	13	9	76

Sınıf

15

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1279 senesinde ve erkan-ı harbiyesi bir sene sonra neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbeler	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Tevfik Efendi Muratpaşa	Ferik	Altıncı ordu-yı hümayun nizamiye fırkası kumandanı Tevfik Paşa hazretleridir. <i>Teshilü'l-Hesab</i> muhtasar ve müfit eseridir. [335]

Hüseyin Efendi Sultanselim	Mirliva	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden ve in- şaat ve istihkam dairesi ikinci şube müdürü Hüseyin Paşa.
Hasan Basri Efendi Kapanıdakik	Mirliva	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi ikinci şubesinde mecmua-yı fûnun-ı askeriye kısmına memur Hasan Basri Paşa.
Muhterem Efendi Kırım	Kolağası	İrtihal etmiştir. İşkodra'da Akçahi- sar'da medfundur.
Ali Efendi Tekirdağı	Kolağası	1383 tarihinde terk-i hayat-ı müstear eylemiştir.
Neşet Efendi Beşiktaş	Ferik	Elyevm Balıkesir redif fırkası ku- mandanı Ömer Neşet Paşa hazretleridir.
Mustafa Efendi Unkapanı	Binbaşı	1284 senesinde tekmi-i enfas-ı hayat etmekle irtihal eylemiştir.

[336] Piyade Sınıfı

Haydar Efendi Sultanmeh- med	Kolağası	Bursa Askeri İdadiyesi'nde muallim iken 1291 tarihinde namizaç olduğu halde Dersaadet'e gelip irtihal-i dar-ı beka eylemiştir. Merhum-ı mumai- leyh talebeliği zamanında her fenne bihakkın çalışmış olduğundan Fran- sızca ve kitabette pek müstait ve ulum-ı riyażiyenin her şubesinde

		hall-i gavamıza muktedir bir zat idi. Ve muharrir-i acizin de muallimi idi. (Mevla rahmet eyleye)
Emin Efendi Şam	Binbaşı	Konya Ereğlisi tali taburundadır.
İbrahim Efendi Manastır	Kaymakam	
Kamil Efendi Tekirdağı	Kolağası	Mekteb-i idadi-yi şahane Maçka kış- lasında iken bu Kamil Efendi sınıf muavini idi. 1286 tarihinde irtihal etmekle Maçka [337] kabristanında defin-i hak-ı gufran edilmiştir.
Mehmed Efendi Kapanıdakik		
Ahmed Efendi Üsküdar	Kaymakam	Redif dairelerinin birindedir.
Şevki Efendi Bakırköy	Miralay	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Zülfikar Efendi Manastır	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Said Efendi Kapanıdakik	Binbaşı	İrtihal eylemiştir.
Kadri Efendi	Binbaşı	Şehittir. Plevne'de.

Langa		
Nuri Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Said Efendi Şehzadebaşı	Mirliva	Hassa birinci fırka ikinci liva kumandanı Mehmed Said Paşa.
Tevfik Efendi Tophane	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda. [338]
Zahid Efendi Kırkkilise	Miralay	İkinci ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi Edirne	Binbaşı	Kastelova muharebesinde şehittir.
Salih Efendi Sultanselim		1285 senesinde vefat etmiştir.
Salim Efendi Yenibahçe	Binbaşı	Hassadır.
Mehmed Efendi Bursa		İrtihal etmiştir.
Hayrullah Efendi Mahmutpaşa	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Ramiz Efendi Üsküdar	Binbaşı	Şehittir. Karadağ'da.

Mahmud Efendi Üsküdar	Kaymakam	Redif dairelerinin birindedir.
Naim Efendi Hocapaşa		Altıncı orduda iken vefat etmiştir.
Tevfik Efendi Yüksekkaldırım	Miralay	İkinci fırka-yı hümayun ümerasından iken irtihal-ı dar-ı naim eylemiştir.
Tevfik Efendi Maçka	Kaymakam	İtfaiye alayı ümerasından Tevfik Bey. [339]
Rıza Efendi Cağaloğlu	Binbaşı	1285 senesinde vefat etmiştir. Bağdat'ta medfundur.
Hamdi Efendi Sultanmehmed	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hulusi Efendi Aksaray	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Ömer Efendi Samsun		Yemen'de şehit olmuştur.
Hamid Efendi Sultanmehmed	Binbaşı	
İzzet Efendi Mercan		

Ali Efendi Sultanahmet	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Hilmi Efendi Üsküdar	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Davutpaşa	Binbaşı	İrtihal etmiştir. Mektebden tabur katıplığıyla neşet etmiştir.
Şevki Efendi Tophane		Dördüncü ordu-yı hümayunda. [340]
Mehmed Ali Efendi Üsküdar	Binbaşı	Kilis taburundadır.
Mehmed Emin Efendi Tophane	Binbaşı	Kayseri tali taburunda idi.

Süvari Sınıfı

Mehmed Efendi Sultanmeh- med	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Ahmed Efendi Tophane	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Yusuf Efendi		

Tophane		
Emin Efendi Maçka	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayun Hamidiye süvari alayındadır.
Osman Efendi Üsküdar	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Hasan Efendi Üsküdar	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Behram Efendi Fındıklı	Kaymakam	[341]
Nuri Efendi Hocapaşa	Miralay	Süvari birinci alay miralayı Nuri Bey.
İzzet Efendi Üsküdar	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Tahir Efendi Bursa		
Abdullah Efendi Fındıklı		İrtihal etmiştir. Hocazade denilmekle maruftur.
Nuri Efendi Demirkapı	Binbaşı	Süvari birinci alayındadır.
Ali Efendi Üsküdar	Mülazım	İrtihal etmiştir.

Askeri Baytar Sınıfı

Şefik Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Kadri Efendi Çukurçeşme	Kaymakam	Hicaz fırka-yı askeriyesindedir. [342]
Mustafa Efendi Edirne	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun yir- minci süvari alayındadır.
Mehmed Efendi Girit	Kaymakam	Topçu numune birinci alay ser-bay- tarı Mehmed Galib Bey.
Mehmed Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
İsmail Efendi Ereğli		Maluliyetine mebni tekaüden چراغ buyurulmuştur.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
6	38	14	7	65

Sınıf

16

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1280 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1281 tarihinde neşet eden sınıf efendileri.

[343] Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbeler	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Mustafa İzzet Efendi Gözleve [?]	Mirliva	Yedinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiye reisi Mustafa İzzet Paşa'dır.
Mustafa Akif Efendi Kütahya	Ferik	1306 tarihinde irtihal-i dar-ı beka eylemiştir. Erzincan'da medfundur. Merhum müşarünileyh süvari sınıfına nakletmişti.
Veli Efendi Şehzadebaşı	Miralay	Bu zat-ı hamiyet-simat Plevne muarekesinin eşher-i şüceanından ve şanlı şühedasındandır. Oradaki hizmet ve fevkalade fedakarlıklarını, bu muharrir-i acizin karihası ihata ve beyana kafi değildir.
Agah Efendi	Mirliva	Erkan-ı harbiye-yi umumiye beşinci şubesine memur Agah Paşa: müşarünileyhin itmam-ı tahsili Paris'dedir. [344]
Mehmed Ali Efendi Plevne	Kolağası	1285 tarihlerinde azim-i sefer-i ahiret olmuştur: gayet iyi Fransızca bilirdi.
Mustafa Efendi Lofça	Mülazım	Beşinci sene erkan-ı harbi iken Mekteb-i Harbiye Gülhane'de bulunduğu esnada kazaen pek yüksek merdivenden düşerek müteessiren irtihal etmiştir. Pek zeki ve müstait bir erkan-ı harp idi.

Ahmed Efendi Gözleve [?]	Müşir	Elyevm Yemen valisi ve yedinci ordu-yı hümayun kumandanı Hacı Ahmed Feyzi Paşa hazretleridir.

Piyade Sınıfı

Osman Efendi Üsküdar	Binbaşı	1295 tarihinde irtihal-i dar-ı ahiret eylemiştir.
Feyzullah Efendi Isparta	Mirliva	Mesele-yi maziyede Hezargrad cihe- tinde pek çok yerinden yaralanmıştı. [345] Haydarpaşa hastanesinde bir ayağı katolunarak suret-i mahsusada tedavi olundu ise de şifa-yap olama- yıp 1293 senesi nihayetlerinde irtihal etti. Gayet şeci ve akil ve mükerrer bir zat idi.
Recep Efendi Mat [?]	Müşir	Elyevm altıncı ordu-yı hümayun ku- mandanı Recep Paşa hazretleridir.
Yunus Efendi Üsküdar	Miralay	Bu zat-ı muharip-simat, ordu-yı hü- mayunlar içinde öteden beri Yunus Bey diye şöhretşiar olduğu gibi Plevne münasebetiyle nam-ı bi'l-ih- tiramı ecnebi tarihine bile geçmiştir. Din ve devletine ve velinimetimiz padişahımız efendimiz hazretlerine ziyade muhip bir asker-i teala-perver idi. Mahasin-i ahlakına munzam olan zekavat ve fart-ı besaleti hase- biyle Plevne muarekesi ümerasının ve bi't-tahsis gazi-yi namdar Osman Paşa hazretlerinin en sevdiği [326]

		ve tedbir ve gayretini takdir ettiği ümeradan idi. Kesbi istihkak eylediği Mirlivalık rütbe-yi refiası gazi-yi müşarunileyh tarafından mevki-i harpte kendisine tebşir olunmuş ise de Cenab-ı Rafiu'd-derecat o abd-i mücahidi için daha ali derecat-ı maneviye vaat ve ihzar buyurmuş olmalıdır ki Vit nehri kenarında bir istihkamı zapt ederken rütbe-yi fahire-yi şehadeti ihraz eyledi. Haber-i şehadeti Paşa-yı müşarunileyh hazretlerini pek çok müteessir etti. Çünkü meşime-yi kaderden keh-vare-yi besalete nadir gelen aslan yürekli şecaatli bir dilir idi. Şehit-i müşarunileyhin kol ağalığı zamanında Yemen'deki barika-yı şecaati Yemen tarihi sayfalarında lemean ve Girit'deki fedakarlıkları elan elsinepiray-ı şücean olmaktadır. Hatta [347] Girit'te hiddet-i kahramani ve merdanegi ile tahassüngah-ı adayenin başına hücum ederek onları tarumar etmek ve kendisini takip eden askere esbap-ı zaferi temin ve teslimat eylemek gibi harikulade muvaffakiyetler ondan zuhur etmiştir. Gerçi diğer mücahidin-i Osmaniye'nin ulviyetine diyecek yok ise de alem-i diliri de Yunus Bey onlara mukayyis değildi. Cenab-ı Rabb-i Gafur kabrini nur ve ecdadını mağfur buyursun.

İsmail Efendi Yenişehir		
Mustafa Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundandır.
Necib Efendi Karahisar	Binbaşı	Edremit mukaddem taburunda iken terk-i hayat-ı müstear eylemiştir.
Mehmed Efendi Üsküdar	Kaymakam	Bolu redif dairesindedir. [348]
Mehmed Efendi Çerkes	Müşir	Elyevm dördüncü ordu-yı hümayun kumandanı Mehmed Zeki Paşa hazretleridir.
Mehmed Efendi Zağra	Mülazım	1282 tarihlerinde pek genç iken irtihal-i dar-i beka eylemiştir.
Ahmed Efendi Zağra	Binbaşı	Tebdil-i hava tarikiyle Edirne’de iken bu kere Dersaadet’e gelip mensup olduğu ordusu canibine gitmiştir.
Ömer Efendi Eyüp	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun dahilinde iken vefat etmiştir.
Besim Efendi Üsküdar	Binbaşı	Elyevm Medine-yi Münnevve’de altmış beşinci alayın ikinci taburundadır.

Ahmed Efendi Çerkes		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Hulusi Efendi Edirne	Kolağası	Karadağ'da Banan [?] cihetinde şehit olmuştur.
Hulusi Efendi Aksaray	Binbaşı	Dördüncü orduya mensup Amasya redif taburunda iken bu kere [349] yedinci orduya nakledilmiştir.
Sadık Efendi Zeyrek	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Hüseyin Efendi Asitane		
Seyyid İbrahim Efendi Lofça	Miralay	Hassa ordu-yı hümayunun dördüncü alayındadır. Bu sınıftaki Lofçalı Mustafa Efendi merhumun biraderidir.
Bahaddin Efendi Asitane	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Ata Efendi Kumkapı	Yüzbaşı	Karadağ'da şehiden irtihal-i beka eylemiştir.
Mehmed Efendi Yenişehir	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayun nizamiye on beşinci alayındadır.
Ömer Lütfü Efendi	Binbaşı	Üçüncü orduda iken irtihal eylemiştir. [350]

Asitane		
Hayreddin Efendi Manastır	Kaymakam	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Besim Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Efendi Üsküdar	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayun-i niza- miye otuz ikinci alayındadır.
Faik Efendi Davutpaşa	Miralay	Altıncı ordu-yı hümayuna men- supKerkük redif miralayıdır.
Mustafa Efendi Üsküdar	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayuna men- supKule redifindedir.
Naim Efendi Üsküdar		
Abdulfettah Efendi Kandilli	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun otuz ikinci alayın dördüncü taburunda iken 1299 tarihinde Erzurum'da irti- hal eylemiştir.
Mahmud Efendi Üsküdar	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayun on üçüncü alaya mensup Kırcaali mevkiindedir. [351]
Tahsin Efendi	Binbaşı	Diyarbakır'da irtihal etmiştir.

Yenişehir		
Kadri Efendi Karahisar	Binbaşı	
Hilmi Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Zihni Efendi Üsküdar	Miralay	Elyevm Dersaadet jandarma daire- sine memur Zihni Bey.
Mahmud Efendi Şam		
Mehmed Ali Efendi Cerrahpaşa	Alay Emini	
Mehmed Efendi Cihangir	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayunda Beyrut dahilindedir.
Ali Efendi Selimiye		Mesele-yi mazide vefat etmiştir.
Osman Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda idi.
Vehbi Efendi Galata	Binbaşı	Trablusgarp fırka-yı daimesindedir. [352]

Mehmed Emin Efendi Tophane	Kolağası	
Hakkı Efendi Aksaray	Kaymakam	Mülazımlık rütbesini haiz iken Mekteb-i Harbiye-ui Şahane'nin Numune bölüğündeydi.
İbrahim Efendi Tekirdağı		İrtihal etmiştir.
Mustafa Efendi Bursa		
Ethem Efendi Bursa		
Hüsni Efendi Üsküdar		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Aziz Efendi Asitane		
Osman Efendi		İkinci orduda.
Şerefeddin Efendi Sultanselim	Binbaşı	Şam-ı Şerif idadisinde müdür iken irtihal etmiştir.
Abdurrahman Efendi	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayunda. [353]

Şam		
Tahir Efendi Bursa		
Ahmed Efendi Zeyrek		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Abdülkadir Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayunda idi.

Bu sayfanın 353. sayfada Aksaraylı Hakkı Efendi'den bida ile süvari efendileri olduğu ve sehven süvari işareti konulmadığı ihtar olunur.

Askeri Baytar Sınıfı

Seyyid İbra- him Efendi Bursa		1300 tarihinde irtihal etmiştir.
Mehmed Efendi Akbiyık		İkinci ordu dahilindedir.
Mehmed Efendi Zeyrek	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Mevlevihane		

Mehmed Efendi Edirne		
İbrahim Efendi Bursa		

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
7	42	12	6	67

[354]

Sınıf

17

Piyade ve süvari baytarları hicretin 1281 tarihinde ve erkan-ı harbiyesi 1282 senesinde neşet eden sınıf efendileri.

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
İzzet Efendi Muradiye	Mirliva	Elyevm levazım dairesine memur İzzet Paşa.
Vesim Efendi Kıbrıs	Miralay	1296 senesinde tekmi-i enfas-i maddede eylemiştir. Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de muallimliği vardır. Afif ve zeki bir zat idi.
Murtaza Efendi Gözleve [?]	Kolağası	Teverrüm ederek irtihal etmiştir. Talebeliği zamanında Mekteb Nazırı Galip Paşa tarafından zekavetine mebnî zeki tesmiye edilmiştir. [355]

Mazhar Efendi Davutpaşa	Kaymakam	İnşaat dairesi azasından iken 1299 tarihinde azm-i Firdevs-i ala eylemiştir. Gayet aziz ve sözleri afif bir zat-ı şerif idi.
Cemal Efendi Fındıklı	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye beşinci şubesine memur Cemal Bey.
Tevfik Efendi Sultanahmet	Miralay	1306 tarihinde Dersaadet'te irtihal-i dar'ül karar eylemiştir.
İhsan Efendi Vefa	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayunda iken terfien altıncı ordu-yı hümayuna memur olmuştu 1307 tarihlerinde Musul cihetinde azim-i ordu-yı beka olmuştur.
Rıza Efendi Asitane	Mirliva	Teftiş-i askeri komisyon-ı alisi azasından Hasan Rıza Paşa'dır.
Tahir Efendi Süleymaniye	Mirliva	İkinci ordu-yı hümayunda istihkam ve inşaat komisyonu reisi Mehmed Tahir Paşa'dır. [356]
Hüsni Efendi Taşkasap	Binbaşı	Birkaç sene evvel Dersaadet'te vefat eyledi. İtmam-ı tahsili Paris'de idi. Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de de muallimlik etmiştir.

Piyade Sınıfı

Ömer Efendi Maçka	Binbaşı	1293 senesi mesele-yi seferiyesinde Hezargrad cihetinde şehit olmuştur.
Edhem Efendi Çemberlitaş	Ferik	Elyevm Kosova Vilayet-i celilesi valisi Edhem Paşa Hazretleri'dir.
Mehmed Efendi Şehzadebaşı	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Karabaş	Mirliva	Elyevm levazım dairesi dördüncü şube müdürü Mustafa Hilmi Paşa'dır. Kayseri'de Tavlusun karyesinde tevellüt etmiştir. Meşhur Ateş Hafızzade ahfadındandır. Tarz-ı nevde naat ve eş'arı bi-nazirdir. Kolağalığı [357] zamanlarında ve 1289 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de edebiyat muallimi iken ayat-ı kerime ve ehadis-i bineviyeye müstenit hidemat-ı askeriye'nin fadail ve ulviyetini havi <i>Düstur'ul-Mücahidin</i> namıyla bir eser-i bihterin neşretmiştir.
Osman Efendi Zağra	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.

Mehmed Efendi	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayun daire-sindedir. Mir-i mumaileyh Mekteb-i Harbiye'de talebe iken de yüzbaşılık rütbesini haizdi.
Rıza Efendi Üsküdar	Binbaşı	Konya redif taburundaydı.
Nazif Efendi Üsküdar		
Aziz Efendi Üsküdar	Miralay	Divan-ı harb-i mahsus azasından Aziz Bey. [358]
Halil Efendi Karahisar	Binbaşı	Dimetoka redif-i tali taburundadır.
İzzet Efendi Edirne	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Halil Efendi Edirne		İrtihal etmiştir.
Cemal Efendi Çemberlitaş	Miralay	Sivas cihetindedir.
Ali Efendi Vodina		
İbrahim Efendi Şehzadebaşı	Binbaşı	Girit fırka-yı askerisi dahilindeydi.

Raif Efendi Manastır	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Efendi Manastır	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun redifindedir.
İzzet Efendi Cihangir	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Mücteba Efendi Gözleve [?]	Kaymakam	Şehittir. Şehit-i mumaileyh Sofya'nın en sonraki harbinde ve daha evveleri Yemen ve Kozan vakalarında bulunarak pek çok besalet [359] göstermiştir.
Cemal Efendi Şehremini	Kaymakam	
Abdurrahman Efendi Süleymaniye	Miralay	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Akif Efendi Üsküdar	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
İzzet Efendi Laleli	Binbaşı	Redifte.
Ali Haydar Efendi Çerkes	Kaymakam	Mesele-yi mazide Anadolu cihetinde şecaat-i harikulade göstererek şehit olmuştur: Erbab-ı kalemden merhum Merd-i Garib'in biraderidir.

Cemal Efendi Topkapı		İrtihal etmiştir.
Servet Efendi Sultanahmet	Mirliva	Yedinci ordu-yı hümayun levazım reisi Servet Paşa.
Hüsnü Efendi Şam	Binbaşı	
Zühtü Efendi Aksaray	Miralay	Trablusgarp fırkasındaydı. [360]
Cemal Efendi Sultanahmet		
Hüseyin Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Efendi Şam		
Zihni Efendi Şam	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Rauf Efendi Aksaray	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Agah Efendi	Miralay	Bağdat'tadır.

Davutpaşa		
Şükrü Efendi Üsküdar	Kaymakam	
Seyyid Efendi Edirnekapı	Binbaşı	Mehteb-i Tıbbiye-yi Askeriye İda- disi resim muallimi Süleyman Seyyid Bey. Mir-i mumaileyhin tahsili Pa- ris'dedir.
Hüsni Efendi Akbiyık	Kaymakam	Plevne'de şehittir.
Tevfik Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Erzurum cihetinde şehittir. [361]
Şevki Efendi Cihangir	Miralay	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Nafiz Efendi Demirkapı	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Zekeriya Efendi Şam	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Sadettin Efendi Sultanselim	Mirliva	İzmir redif livası kumandanı Sadet- tin Paşa'dır.

Sınıf-ı mezkur şakirdanından olup tabur kitabetiyle neşet eden efendiler:

Şevki Efendi Yusufpaşa	Binbaşı	Redifte.
Naim Efendi Berat	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Hasan Efendi Kütahya	Tabur katibi	İrtihal etmiştir.
Raşid Efendi Cağaloğlu	Tabur katibi	İrtihal etmiştir. [362]

Süvari Sınıfı

Nadir Efendi Üsküdar	Miralay	İrtihal etmiştir. Yanya'da medfun- dur.
Osman Efendi Kütahya		
Ahmed Efendi Beşiktaş	Binbaşı	Trablusgarp fırka-yi daimesindedir.
Kadri Efendi Laleli	Binbaşı	Süvari birinci alayındaydı.
Ahmed Efendi Asitane	Binbaşı	İkinci ordu süvari alayındadır.
Musa Efendi		İrtihal etmiştir.

Edirne		
Hüsrev Efendi Aksaray	Miralay	Münezzi kışla-yı hümayununda aram-saz süvari alay kumandanı Hüsrev Bey.
İsmail Efendi Davutpaşa	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [363]
Rıza Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Asaf Efendi Eyüp	Binbaşı	
Abdülkadir Efendi Manastır		İrtihal etmiştir.
Mehmed Efendi Aksaray		
Rasim Efendi Hocapaşa	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.

Askeri Baytar Sınıfı

Mehmed Efendi Cihangir		İrtihal etmiştir.

Rıza Efendi Hocapaşa	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir. Selimiye kabrista- nında medfundur.
İbrahim Efendi Kasımpaşa	Binbaşı	[364]
Halil Efendi Tophane		İrtihal etmiştir.
Hüseyin Efendi İzladi [?]	Kaymakam	Selimiye kışla-yı hümayunundadır.

Erkan-ı Harbiye	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
10	47	13	5	75

Sınıf

18

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1282 senesinde Erkan-ı Harbiyesi 1283 tarihinde neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbe	Bulundukları hidemat ve bazı izahat
Sadettin Efendi Üsküdar	Miralay	Elyevm beşinci ordu-yı hümayun Erkan-ı Harbiyesinde memur Sadet- tin Bey. Mukaddemleri Mekteb-i Harbiye-yi Şahane ve İdadisi'nin ulum-i riyaziye muallimliğinde ve muahharen muallimlikle beraber İdadinin ders-i nezaretinde [365] ve

		müdüriyetinde bulunmuştur. Bu hizmetlerinin müddet-i mecmu yirmi seneden ibarettir. <i>Fenn-i makine</i> ile temettü Darüşşafaka'ya ait <i>Hendese-yi Resmîye</i> telifatındandır.
Hayri Efendi Eyüp	Ferik	Bursa redif fırkası kumandanı Hasan Hayri Paşa hazretleridir.
Ali Rıza Efendi Üsküdar	Miralay	Bab-ı vala-yı seraskeri fotoğrafhanesine memur idi. Vefat etmiştir.
Osman Efendi Cerrahpaşa	Ferik	Sabık Trablusgarp kumandanı Osman Paşa hazretleridir.
Cemal Efendi Saraçhane	Kaymakam	İrtihal etmiştir. Müteveffa-yı mumaileyh erbab-ı hayr ve maariften olmakla Medrese-yi Hayriye'nin müessislerindendi. [366]
Ömer Efendi Kütahya	Ferik	Beşinci ordu-yı hümayun kumandanı Ömer Rüşdü Paşa hazretleridir.

Ahmed Rıfki Efendi Yenişehir	Miralay	Erkan-ı Harbiye-yi Umumiyye birinci şube müdürü idi. Zatürre hastalığından dolayı tebdili heva için Prusya'ya gitmişti. 1310 rebiülahirinde orada irtihal eyledi.
Tahir Efendi Bursa	Mirliva	Üsküp istihkam ve inşaat komisyonu reisi Tahir Paşa.
Ömer Vehbi Efendi Karahisar	Ferik	Elyevm Musul kumandanı Ömer Vehbi Paşa hazretleridir.
Emin Efendi Mercan	Mirliva	Elyevm Trablusşam cihetinde bulunan Mehmed Emin Paşa.
Şükrü Efendi Fındıklı	Miralay	Elyevm Girit'tedir. Mir-i mumaileyhin Kandiye'de mutasarrıflığı da vardır. [367]
Tahir Efendi Hocapaşa	Miralay	Edirne istihkamatına memur Tahir Paşa.

Piyade Sınıfı

Tevfik Efendi Topkapı	Kolağası	1285 tarihinde Şam-ı Şerifte irtihal etmiştir.
Şükrü Efendi Üsküdar	Mirliva	İkinci ordu-yı hümayun beşinci liva kumandanı Kemal Paşa. Talebeliği zamanında Nazır-ı mekteb Galip Paşa merhum tarafından el marifetinde olan kemaline mebni ismine Kemal tesmiye olunmuştur.
Ziya Efendi Koska	Miralay	Elyevm tıbbiye-yi askeriye idadisi ders nazırı ve ulum-ı riyaziye muallimi Ziya Bey. <i>Hesab-ı Mükemmel</i> ve <i>Usul Defteri</i> ve <i>Cebir</i> ve <i>Müselle-sat-ı Müsteviye</i> ve <i>Küreviye</i> ve <i>Künbü'l-Hesap</i> ve <i>Seyr-i Sefain-i Dahili</i> ve <i>Islah-ı Enbar</i> gibi ali eserlerin müellifidir. [368]
Haşim Efendi Manastır	Mirliva	Dördüncü ordu-yı hümayun levazım reisi Ali Haşim Paşa
Süleyman Bey	Ferik	Elyevm Taşlıca mutasarrıf ve kumandanı Süleyman Hakkı Paşa hazretleridir. Paşa-yı müşarunileyh beş nevi lisana aşınadır.

Ali Efendi Çerkes	Kaymakam	Selanik'te merkez kumandanıdır – mukaddemleri beşinci ordu-yı hümayunda idi.
İzzet Efendi Asitane	Binbaşı	Kolağalığında Fatih Rüştüye-yi Askeriyesinde ve muahharen terfian tayin buyrulduğu Şam-ı Şerif idadiyyesinde müdürlüğü sebk etmiştir. Elyevm İzmir taburundadır.
Ali Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Şakir Efendi Ayasofya	Binbaşı	İrtihal etmiştir. [369]
Zahid Efendi Şam	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Yusuf Efendi Kumkapı	Kolağası	Bağdat'ta vefat etmiştir.
Hüseyin Efendi Nişancı	Miralay	Yedinci ordu-yı hümayundadır. Mektebden tabur katipliğiyle neşet edenlerdendir.
Ahmet Efendi Kabataş	Kolağası	Avarız-ı dimağiyesine mebni Darülcenin'de irtihal etmiştir.

Cemal Efendi Kasımpaşa	Ferik	Elyevm piyade dairesi reisi Cemal Paşa hazretleridir.
Necip Bey	Mirliva	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Talip Bey	Mirliva	1295 tarihinde Girit'te irtihal-i dar-ı beka eylemiştir.
Ali Rıza Efendi Cerrahpaşa	Ferik	Ankara redif kumandanı Ali Rıza Paşa hazretleridir. [370]
Abdi Efendi Üsküdar		İrtihal etmiştir.
Şevket Efendi Beşiktaş	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Hüseyin Efendi Resne	Miralay	Elyevm üçüncü ordu-yı hümayun merkez kumandanıdır.
Tahsin Efendi Zeyrek	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Sadık Efendi Davutpaşa	Miralay	Karaman redif alayındadır. Akdemleri İzmit fabrika-yı hümayunu müdürü idi.

Mehmed Efendi Kırkağaç	Kaymakam	Üçüncü ordu dahilinde iken irtihal etmiştir.
Zühdü Efendi Tophane	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Fuad Efendi Nişancı	Kolağası	Fevttir. Girit'te medfundur.
Akif Efendi İzmir	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [371]
Hüsnü Efendi Üsküdar	Binbaşı	Meydan-ı şan u gazada şehittir.
İbrahim Efendi Galata	Binbaşı	Hassa redifinde idi. İrtihal etmiştir.
Ali Efendi Maçka	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Fehim Efendi Manastır	Kolağası	Karadağ'da şehittir.
Hayrettin Efendi Fındıklı	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Senai Efendi Edirne	Yüzbaşı	Avarız-ı dimağîyesine mebni tekaüden çerağ buyrulmuştur.
Ferit Efendi Aksaray	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Osman Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü orduda Serkıcı [?] hudundadır
İlyas Efendi Küçükmuştafa	Binbaşı	Üsküdar taburunda iken 1300 tarihinde irtihal-i dar-ı naim eylemiştir. Müteveffa-yı mumaileyhin idadide riyaziye muallimliği var idi. [372]
Şevki Efendi Şam	Kaymakam	Şıpkı'da şehittir.
Emin Efendi Hocapaşa	Alay emini	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Sabri Efendi Mihaliç		İrtihal eylemiştir.
Rasim Efendi Manastır	Kaymakam	Sevahil redif alaylarının birindedir.
Raif Efendi Manastır	Binbaşı	Bosna birinci talia taburunda iken irtihal etti. Zeki bir asker idi.
İbrahim Efendi	Binbaşı	1308 tarihinde Girit'te irtihal-i dar-ı beka eyledi.

Beşiktaş		
Rıfat Efendi Cihangir		Mesele-yi zaileda irtihal eylemiştir.
Mehmed Efendi Kütahya	Miralay	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Hakkı Efendi Kadırga	Kolağası	Kars'ta şehittir.
Emin Efendi Kütahya	Binbaşı	Beşinci ordu redifindedir. [373]
İsmail Efendi Cağaloğlu	Binbaşı	Elyevm beşinci ordu-yı hümayundadır Mir-i mumaileyhin Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de evrak memurluğu ve Edirne İdadi-yi askerisinde müdürlüğü sebk etmiştir.
İbrahim Efendi Maçka	Binbaşı	İkinci ordu atik ikinci taliasında iken 1294 tarihinde irtihal etmiştir.
Hakkı Efendi Galata	Alay emini	Mazeretine mebni istifa etmiştir.
Sadi Efendi Manastır	Binbaşı	Taşrada bulunan hassa taburlarının birindedir.

Hamdi Efendi Taşkasap	Kaymakam	Birinci ordu-yı hümayunun yedinci alayı ümerasındandır.
İzzet Efendi Maçka	Miralay	Piyade dairesi ikinci şube müdürü Hacı İzzet Bey. Mir-i mumaleyh 21'inci sınıftaki erkan-ı harbiye mir-livalarından Arif Paşa'nın biraderidir. [374]
Faik Efendi Sultanmeh-med	Miralay	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 1305 senesinde irtihal eden Faik Bey'dir. Beşiktaş'ta Yahya Efendi Tekkesi haziresinde medfundur.
Rıza Efendi Cihangir	Kaymakam	Mihaliç redif alayındadır.
Nuri Efendi Yüksekkaldı-rım	Binbaşı	Dördüncü ordu dahilinde iken vefat eyledi. Mektebden tabur kitabetiyle neşet edenlerdendir.
Hayri Efendi Kayseri	Binbaşı	Trablusgarp fırkasına mensup olup tebdil-i hava tarikiyle elyevm Dersaadet'te bulunmaktadır.
İsmet Efendi Fındıklı	Alay katibi	Dersaadet'tedir. 1285 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye'de kitabet muallimi muavini idi.
Ahmed Efendi Şam	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [375]

Rıza Efendi Şehremini	Binbaşı	Bağdat'ta irtihal eyledi.
İsmail Efendi Üsküdar	Kolağası	Mazeretine mebnî silk-i askeriden af olunmuştu. Muahharen vefat etmiştir.
Halil Efendi Bursa	Binbaşı	Birinci ordu-yı hümayun taburlarının birindedir.

Süvari Sınıfı

Ragıp Efendi Vefa	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayunda sevk memuru iken irtihal etmiştir. Ezkiyadan idi.
İsmet Efendi Eyüp	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayunda iken irtihal etmiştir. Müstait ve seriü'l-intikal bir asker idi.
Arif Efendi Edirnekapısı	Binbaşı	1300 tarihinde Girit'te irtihal eyledi – 1293 senesinde Bosna fırka-yı askeriyesinde istihdam olundu. Fenn-i inşa ve hüsn-i hatta beyne'l-akran müşar-bi'l-benan idi. [376]
Raif Efendi Süleymaniye	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunun 31'inci süvari alayında iken 303 Ağustos yirmisinde irtihal eden Raif Rızai Efendi'dir.
Nuri Efendi Manastır	Ferik	Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Mustafa Efendi Aksaray		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Sürur Efendi Aksaray	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayunun on birinci alayı ümerasındandır.
Bahaddin Efendi Manastır	Kaymakam	On sekizinci Hamidiye süvari alayı kumandanı Bahaddin Bey.
Rıza Efendi Tophane	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunun yirmi altıncı alayındadır.
Nuri Efendi Süleymaniye	Miralay	Birinci ordu-yı hümayun süvari ikinci alayına memur Nuri Bey. [377]
Ziya Efendi Şehzadebaşı	Kaymakam	Birinci ordu-yı hümayun süvari üçüncü alayındadır.
Ali Efendi Bursa	Kolağası	Birinci ordu-yı hümayun on yedinci alayındadır
İbrahim Efendi Süleymaniye	Binbaşı	İrtihal etmiştir.

Askeri Baytar Sınıfı

Mustafa Efendi Reyhan		

Mehmed Efendi Üsküdar	Miralay	Harbiye-yi Şahane matbaasıyla baytar mektebine memur Mehmed Emin Bey.
Ali Efendi Üsküdar	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Rıza Efendi Şam		
Nuri Efendi Edirne		İkinci ordu-yı hümayunda idi.

Erkan-ı Harbiye	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
12	62	13	5	92

[378]

Sınıf

19

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1283 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1283 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve bazı izahat
Nazif Efendi Zeyrek	Miralay	1298 tarihinde Beyrut'ta irtihal eyledi. Müteveffa-yı mumaileyh [12]89 ve [12]90 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'nin Fenn-i

		Harb muallimliğine şeref-bahş-ı ehliyet idi.
Hilmi Efendi Cihangir	Miralay	Erkan-ı Harbiye-yi Umumiye dairesi birinci şubesine memur Hilmi Bey.
Tevfik Efendi Eğrikapı	Binbaşı	Kars'ta irtihal eylemiştir.
Ahmed Zühdü Efendi Manastır	Kolağası	Manastır'da irtihal eylemiştir. [379]
Galip Efendi Üsküdar	Kaymakam	Tekaüden چراغ buyrulmuştur.
Abid Efendi Sarıköz	Ferik	Elyevm istihkam ve inşaat dairesi re- isi Abid Paşa hazretleridir.
Hakkı Efendi Cerrahpaşa	Mirliva	Elyevm Havran mutasarrıfı ve ku- mandanı Hakkı Paşa.
İshak Efendi Tophane	Mirliva	Altıncı daire-yi belediye ser-mühen- disi İshak Cevdet Paşa.
Mehmed İz- zet Efendi Karabaş	Miralay	İstihkam ve inşaat dairesi ikinci şube müdürü muavini İzzet Bey. <i>Kamus- ı Acem</i> namıyla telifi vardır.

Faik Efendi Filibe		İrtihal etmiştir.
Rıza Efendi Sarıköz	Mirliva	1307 tarihinde irtihal etti. Mekke-yi mükerrermede Cennetü'l-mualla nam kabristanda medfundur.
Salih Efendi Filibe	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde ikinci şube müdürü Salih Zeki Bey. [380]

Piyade Sınıfı

Nazif Efendi Sarıköz	Binbaşı	Hassa ordu-yı hümayuna mensup olarak Üsküp ve Selanik cihetlerindedir.
İbrahim Efendi Selimiye	Kaymakam	Divan-ı harp mahsus azasından İbrahim Bey. Mukaddemleri Karaman redif alayında idi.
Said Efendi Ayasofya	Binbaşı	Atina'da redif taburunda iken 1304 senesinde irtihal etti. Tarsus'ta medfundur. Müteveffa-yı mumaileyh 1285 tarihlerinde mekteb-i harbiye-yi şahanenin kitabet muallimliğinde ve muahharen ceride-yi askeriye'nin ser-muharrirliğinde bulunmuştur. [381]
Tahsin Efendi Çukurçeşme	Miralay	Elyevm üçüncü ordu-yı hümayun Köprülü redif alayındadır. 1305 tarihlerinde umum Rüştîye-yi askeriye ders nazırı idi.

Hilmi Efendi Edirne	Binbaşı	
Hakkı Efendi Üsküdar	Miralay	Elyevm Van redif dairesindedir.
Zühdü Efendi Şam		İrtihal etmiştir.
Arif Efendi Cerrahpaşa	Binbaşı	Kastamonu redifinde iken bu kere Bilecik redifine nakletmiştir.
Emin Efendi Zeyrek	Mirliva	Yedinci ordu-yı hümayunda Asir sancağı mutasarrıfı Emin Paşa.
Ali Efendi Selanik	Binbaşı	Hersek redif mukaddem taburunda iken 1293 tarihinde Karadağ'da Ba- nan [?] cihetinde şehit olmuştur. [382]
Salih Efendi Edirne	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayuna mensup. Kerbela redif-i mukaddem taburun- dadır.
Münir Efendi Beyoğlu	Binbaşı	Gümrükte nizamiyenin eşya-yı ay- niye memurudur.
İsmail Efendi Asitane		

Mehmed Efendi Cihangir	Miralay	Bursa'da redif miralayı Mehmed Bey.
Rasih Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayun dahilinde irtihal etmiştir.
Selim Efendi Şam		
Vassaf Efendi Yanya	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Hasan Efendi Tophane	Binbaşı	1293 senesi mesele-yi maziye de Kars'ta şehiden irtihal etmiştir. 1288 tarihlerinde Erzurum idadi-yi askeri-sinde resim muallimi idi. [383]
Şerif Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda makam müşiri yaver-i harbi idi.
Nazif Efendi Edirnekapısı	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun redifinde iken irtihal eyledi.
Salih Efendi Beşiktaş	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda irtihal eyledi.
Zekeriya Efendi Şam	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayuna mensup elli ikinci liva yüz dördüncü alay ümerasından Zekeriya Bey.
Kazım Efendi Mudanya		

Ali Efendi Kumkapı	Miralay	Yedinci ordu-yı hümayun ümerasındandır.
Şevki Efendi Asitane	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Abdurrahman Efendi Yanya	Kaymakam	Şıpka Muharebesinin o hücum-ı meşhurunda bahadırane şehit olmuştur. [384]
Agah Efendi Fındıklı	Mirliva	Taşkışla-yı hümayun kumandanı Agah Paşa.
Rıza Efendi Kocamustafapaşa	Müşir	Serasker devletlü atufetlü Rıza Paşa hazretleridir.
Reşid Efendi Edirne	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Osman Efendi Edirne	Binbaşı	Dersaadet itfaiye taburunda iken irtihal etmiştir.
Kadri Efendi Asitane	Binbaşı	
Hüseyin Efendi Şehremini	Kaymakam	Elyevm münşe-yi kitap müdürü Hüseyin Bey.

Hüsni Efendi Edirne	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayuna me- murdur.
Vehbi Efendi Kasımpaşa	Mirliva	Kırkkilise kumandanı olup tebdil-i hava tarikiyle elyevm Dersaadet'te bulunmaktadır. [385]
Hüsni Efendi Sultanahmet		Giresun redif taburundadır.
Hasan Zühdü Efendi Manastır		
Celal Efendi Davutpaşa	Mirliva	Elyevm altıncı ordu-yı hümayun le- vazım dairesi reisi Celal Paşa.
Ali Efendi Kasımpaşa	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda iken ve- fat etmiştir.
Abdulvahap Efendi Tokat	Miralay	Nizamiye erzak ambarı müdür hacı Vahap Bey.
Şevket Efendi Sultanmeh- med	Binbaşı	Levazım dairesinde üçüncü şube müdürü muavinidir.
Fazlı Efendi Kütahya	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayuna mensup kırk ikinci alay kaymakamı Ahmed Fazlı Bey.

Mehmed Efendi Sultanmehmed	Kaymakam	
Ali Efendi Naklibend		İrtihal etmiştir. [386]
İsmet Efendi Şam		
Mehmed Efendi Ayasofya	Binbaşı	Avarız-ı dimağiyeye müptela iken irtihal etmiştir.
İsmail Efendi Manastır		
Behiç Efendi Nuruosmaniye	Binbaşı	Girit mevki-i askeriyesindedir.
Mustafa Efendi Kasımpaşa	Kolağası	Karadağ'da fevkalade şecaat göstererek şehit olmuştur.
Salih Efendi Çukurçeşme	Binbaşı	Yanya Hudut Taburundadır. Bu sınıftaki Çukurçeşmeli Tahsin Bey'in biraderidir.
Rıza Efendi Rodos		Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Süleyman Efendi Beyoğlu	Miralay	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Ömer Faik Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır. [387]
Rıza Efendi Şehzadebaşı	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ömer Efendi Vefa	Miralay	Elbise ambarında muayene komis- yonu reisidir.
Salim Efendi Üsküdar	Binbaşı	Beypazarı taburundadır.
Ali Efendi Taşkasap	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Hamdi Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.

İbrahim Bey	Binbaşı	1300 tarihinde Dersaadet'te irtihal etmiştir. Merhum-ı mumaileyh talebe iken mülazım rütbesindeydi.
Osman Efendi Kasımpaşa	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rıza Efendi Bursa	Yüzbaşı	Isparta Redif Taburu'nda iken 1293'te Karadağ cihetinde Banan'da [?] şehit olmuştur. [388]
Ahmed Efendi Cerrahpaşa	Binbaşı	Yanya cihetindedir.
Ömer Efendi Tophane	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Ali Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Nuri Efendi Beşiktaş	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Nuri Efendi Üsküdar	Kolağası	Plevne'de şehit olmuştur.

Rıza Efendi Çelebi		
Fevzi Efendi Edirnekapı	Binbaşı	Çankırı redif taburunda iken 1297 kanun-ı sanisinde Tırhala’da irtihal etmiştir.
Mehmed Efendi Fındıklı	Kaymakam	Arnavutköy karakolhanesinde memurdur.
Ahmed Efendi Karahisar	Binbaşı	Bağdat Alaybeyi Ahmed Bey’dir. 1297 senesinde Hemund eşkıyasını takip maksadıyla Diyala Nehri’ni geçerken düşüp mağrukan irtihal etti. [389] Hudud-ı İrani’ye karip Kızılribat nahiyesinde medfundur. Hıtta-yi Irakiyece hayli hizmet ve şöhreti vardır.
Celal Efendi Manastır	Binbaşı	Tekaüden چراغ buyrulmuştur. Muahharen tabur kitabeti hizmetine alınarak istihdam olunmaktadır.
Şefik Efendi Manastır	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup olarak tebdil-i hava tarikiyle Dersaadet’te bulunmaktadır.
İzzet Efendi Samatya	Kolağası	Akşehir redif taburunda iken irtihal eyledi. Mumaileyh talebeyken müla-zımlık rütbesini haiz idi.

Edhem Efendi Beyazıt	Kaymakam	Girit Fırka-yı askeriyesindedir.
Receb Efendi Manastır		
Ahmed Efendi Üsküdar	Binbaşı	Isparta Redif Tali Taburunda iken kura muayenesi esnasında Antalya'da ecel-i kaza ile irtihal eyledi. [390]
Hasan Efendi Manastır	Binbaşı	Hassa 4'üncü Alay Taburlarından birindeyken irtihal eyledi.
Hakkı Efendi Tophane	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Şefik Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayındadır.
Abdülvehab Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ragıp Efendi Bursa	Kolağası	Hassa ordu-yı hümayununa mensup iken irtihal-i dar-ı beka eyledi.

Süvari Sınıfı

Agah Efendi Kazlıçeşme	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayuna mensuptu. Gözlerinden malul olduğundan tekaüd olmuştu. Muahharen 1304 tarihinde irtihal etmiştir. [391]
Osman Efendi Vaniköy	Mirliva	Süvari Dairesi Birinci Şube Müdürü Osman Ferid Paşa. Paşa-yı müşarunileyh Serkatib-i merhum Mustafa Paşa'nın mahdumudur.
Şerif Efendi Niş		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Numan Efendi Karaferiye	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Mustafa Efendi Şam	Miralay	Altıncı ordu-yı hümayunun Otuz Dördüncü Alayı'nda Mustafa Bey
Şevki Efendi Eyüp	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Mehmed Efendi Asitane	Kaymakam	Beyrut'ta Yirmi Sekizinci Süvari Alayı'ndadır.
Mustafa Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

[392] Askeri Baytar Sınıfı

Hasan Efendi Kuruçeşme	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Efendi Eyüp	Kaymakam	Dersaadet'tedir.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
12	80	8	2	102

Sınıf

20

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1284 senesinde ve Erkan-ı Harbiye ise 1285 tarihinde neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
Hüseyin Efendi Samatya	Miralay	Elyevm Erzurum fırka-yı askeriyesi erkan-ı harbiyesinde Hüseyin Bey. [393] 1294 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de muallim ve ders nazırlığıyla bulunduğu zaman <i>Usul-i Topoğrafya</i> ile bir cilt <i>Tarih-i Harb</i> telif ve neşreylemiştir.
Şakir Efendi Aksaray	Ferik	Maiyet-i seniye-yi mülukane erkan-ı harbiye reisi Mehmed Şakir Paşa hazretleridir.

Ahmed Efendi Vefa	Binbaşı	1293 mesele-yi zailesinde Ardahan İstihkamâtı'na memur iken şeciane bir surette şehit olmuştur.
Rıfat Efendi Çırpan	Mirliva	3 ordu-yı hümayun erkan-ı harbiye reisi Rıfat Paşa.
Tahsin Efendi Şam	Mirliva	Silifke Redif Livası iken namizaç olduğundan mezunen Dersaadet'e gelmişti. 1302 senesinde irtihal eyledi. Üsküdar'da Karacaahmet (Miskinler) Dergahı karşısında medfundur. Serasker-i esbak Yaver Paşa merhumun damadıdır. [394]
Mahmud Efendi Sedefçiler	Müşir	Damad-ı Hazret-i Şehriyari devletlü atıfetlü Mahmud Paşa hazretleridir.
Atıf Efendi Şehzadebaşı	Mirliva	Hassa Levazım reisi Atıf Paşa.
Ömer Efendi Yüksekkaldırım	Miralay	Mesele-yi mazide Şıpkâ'da Erkan-ı Harbiye reisi idi. Stanimaka ile Kadıköy nam mevkiller arasında şehiden irtihal eyledi.

Rasim Efendi Vodina	Kaymakam	Karadağ'da şehit olmuştur.
Sadık Efendi Mudanya	Miralay	Mekke-yi Mukerreme'de Ayn-ı Zebide'nin inşaatına memur iken 1305 tarihinde tekmil-i enfas-ı madude eyledi. Cennetü'l-mualla nam kabristan-ı mübarekede medfundur. 25. cetveldeki Mudanyalı Feyzi Efendi'nin biraderidir. [395]
Şevket Efendi Üsküdar	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayunda iken 1307 tarihinde Mamuretülaziz'de irtihal eyledi.
Reşid Efendi Kalonya	Mirliva	Tebdil-i hava tarikiyle Beyrut'ta iken 1305 tarihinde irtihal eyledi.
Refet Efendi Silivrikapısı	Mirliva	İrtihal eyledi. Musul'da emlak-ı seniye müdürü idi.
Rıfat Efendi Karahisar	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Rıfat Efendi Filibe	Kolağası	İrtihal eylemiştir.

Mehmed Efendi Keşan	Miralay	Hassa Erkan-ı Harbiye Dairesi Müdürü Mehmed Hulusi Efendi.

Piyade Sınıfı

Daniş Efendi Şehzadebaşı	Miralay	Trablusşam Redif Alayı'ndadır. [396]
Rıfat Efendi Davutpaşa	Binbaşı	Selanik cihetinde Nizamiye taburlarının birindedir
Mehmet Ali Efendi Kızanlık	Miralay	İkinci fırka-yı hümayun dahilindedir.
Hasan Efendi Nevrekop	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayuna mensup Siroz taburundadır. 1290 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahiliye kolağası idi
Emir Efendi Sultanmehmet	Binbaşı	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Halil Efendi Şehzadebaşı	Mülazım	İrtihal etmiştir.
İsmail Efendi Tophane	Binbaşı	Mesele-yi maziye de Rumeli cihetinde şehit olmuştur.
Mehmet Efendi	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Manastır		
Ahmet Efendi Edirne		
Mehmet Emin Efendi Çırpan	Binbaşı	[397]
Hasan Efendi Beşiktaş	Miralay	Girit fırka-yı askeriyesindedir
İsmail Efendi Beyoğlu	Miralay	İkinci ordu-yı hümayundadır
Nuri Efendi Mercan	Miralay	Kale-yi sultaniyededir.
Adil Efendi Maçka	Binbaşı	Yedinci Ordu-yı hümayundaydı 1289 tarihlerinde kolağası iken Mek- teb-i Harbiye’de talim muallimi idi
Aziz Efendi Şam	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
İsmail Efendi Şam	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Mazhar Efendi Şehzadebaşı	Miralay	Trabzon’da inşaat-ı askeriye mü- dürü ve redif miralayı Mazhar Bey

Numan Efendi Kızanlık	Kolağası	Muharebede gözlerinden alil olduğundan tekaüden چراğ buyurulmuştur.
Ahmet Efendi Çırpan	Kolağası	İrtihal eylemiştir. [398]
İzzet Efendi Aksaray	Miralay	Piyade dairesi üçüncü şube müdürü İzzet Bey
Arif Efendi Üsküdar	Binbaşı	Yemen'dedir
Hasip Efendi Cerrahpaşa	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayundadır
Emin Efendi Üsküdar	Binbaşı	1303 tarihinde Selanik'te irtihal eylemiştir bu sınıf cetvelindeki Üsküdarlı Kaymakam Mehmet Refet Bey merhumun biraderidir.
Tevfik Efendi Karahisar		
Şakir Efendi Konya	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır
Şakir Efendi Çırpan	Binbaşı	1308 tarihinde Dersadet'te irtihal eyledi.

Ömer Efendi Vaniköy	Miralay	Selanik cihetindedir.
Nazif Efendi Cerrahpaşa	Binbaşı	[399]
Derviş Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır
Ahmet Efendi Beyoğlu	Binbaşı	Redifte.
Feyzi Efendi Yanya	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ali Efendi Beyazıt	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Mehmet Efendi Şehzadebaşı	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Hasan Efendi Kasımpaşa	Miralay	Üçüncü orduyu hümayundadır.
Ali Efendi Vaniköy	Miralay	1310 tarihinde Dersaadet'te irtihal etmiştir. Serkatibi Merhum Mustafa Paşa'nın mahdumlarındandır.
İzzet Efendi Ali Paşa	Kolağası	İrtihal etmiştir.

Yusuf Efendi Filibe	Binbaşı	Yüzgale [?] ciheti redifindeydi
Ahmet Efendi Aksaray	Kaymakam	
Ali Efendi Nevrekop	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir. [400]
Ali Efendi Yeni Bahçe	Binbaşı	Hicaz fırka-yı askeriyesindedir.
Mustafa Efendi Beyazıt	Mülazım	İrtihal etmiştir.
Abdülkadir Efendi Şam	Binbaşı	Dersaadet'tedir.
Rıza Efendi Manastır		Beşinci ordu-yı hümayundadır
Salim Efend Çırpan	Binbaşı	Adapazarı mukaddem taburunda Mehmet Salim Bey.
Halim Efendi Süleymaniye	Binbaşı	Çorum tali taburunda iken 1304 ta- rihinde orada irtihal eyledi. Fukaraya bakar bir zat idi.
Sami Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Tevfik Efendi Şam	Yüzbaşı	İrtihal eylemiştir.
Halil Efendi Asitane	Binbaşı	
Emin Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır. [401]
Bahattin Efendi Üsküdar	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. Binbaşı iken Sürmene redif tali tabu- rundaydı.
Hasan Şükrü Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Şerif Efendi Yüksekkaldı- rım	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Arif Efendi Şam		
Osman Efendi Tokat	Kolağası	Mesele-yi maziyede Plevne’de ibraz-ı asar-ı diliri [?] ederek şehit olmuştur.
İzzet Efendi Manastır	Miralay	Piyade dairesi dördüncü şubesine memur İzzet Bey.

Halil Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Beliğ Efendi Manastır	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Ahmet Efendi Üsküdar		Hassa'ya mensup Taraklı redif taburunda idi. [402]
Osman Efendi Galata	Binbaşı	
Adil Efendi Manastır		
Celal Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ali Rıza Efendi Alacamescit	Binbaşı	Hicaz fırka-yı askeriyesindedir. Kolağası iken Mekteb-i Tıbbiye-yi İdadîyesi'nde resim muallimi idi.
Nuri Efendi Cağaloğlu	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun nizamiye taburlarının birindedir.
Hamdi Efendi Hocaalizade		Dersaadet'te.

Mehmet Rıfat Efendi Üsküdar	Kaymakam	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye İdadıyesı müdürü Rıfat Bey. Mir-i mümaileyh 1309 şabanının on sekizinci günü tek mil-i enfas-ı madudeyi hayat etmekle naaş-ı mağfiretnakşı Paşabahçesi kabristanında tehiye edilen mahal-i mahsusda vedia-yı rahmet-i İlahiye [403] kılınmıştır. Gayur bir zat idi.
Osman Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Bekir Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Nasib Efendi Beyazıt	Binbaşı	İşkodra taburunda idi.
Arif Efendi Yüksekkaldırım	Binbaşı	Trablusgarp rüştiye-yi askeriyesi müdürüdür.
Tahsin Efendi Edirne		
Rıza Efendi Firuzağa	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Efendi	Binbaşı	Dersaadet'te.

Cihangir		
Hasan Efendi Kütahya	Kaymakam	
Eyüb Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Efendi Ayasofya	Binbaşı	İrtihal etmiştir. [404]
Necib Efendi Mercan	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Bekir Efendi Sultanselim	Kaymakam	Bakaya komisyonuna memur Bekir Bey.
Selim Efendi Aksaray		Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Sami Efendi Muratpaşa	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayuna mensup dokuzuncu alayın üçüncü taburundadır.
Rıfat Efendi Kaymakam		
Ahmed Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Mahmud Efendi Sarıköz	Binbaşı	Rediftedir.
Zekeriya Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Efendi Bolu	Binbaşı	Balıkesiri redifindedir.
Hayrullah Efendi Görüce	Binbaşı	1304 tarihinde irtihal etmiştir. [405]
Emin Efendi Edirne		
İsmail Efendi Cisr-i Ergene	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mehmet Efendi Divriğ	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda Simav re- dif taburundadır.
İbrahim Efendi Kıbrıs	Binbaşı	
Mehmet Efendi Tozak [?]	Binbaşı	

Ahmet Efendi Şehzadebaşı	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
İsmail Efendi Davutpaşa	Kolağası	İrtihal etmiştir
Ahmet Efendi İzmir	Binbaşı	
Ahmet Efendi Nevrekop		
Hüsni Efendi Üsküdar	Kolağası	Şehittir.
Nazif Efendi Nuruosmaniye	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Trabzon redif taburundadır. [406]
Agah Efendi Üsküdar	Binbaşı	Tabur ile Yanya cihetindedir.

Süvari Sınıfı

İbrahim Bey Çarşamba	Binbaşı	Hassa süvari ikinci alayındadır.

Hakkı Efendi Kasımpaşa	Mirliva	Hamidiye süvari livası kumandanı İsmail Hakkı Paşa.
Hakkı Efendi Nuruosma- niye	Mirliva	Ertuğrul Süvari Livası kumandanı Mehmed Süleyman Hakkı Paşa.
Şerif Efendi Manastır		Zabit çıktığı sene irtihal etmiştir.
Şevki Efendi Berat		Kolağası İrtihal etmiştir.
Ahmet Efendi Hocapaşa		Kolağası 1288 tarihinde irtihal et- miştir.
Hamdi Efendi Tophane	Mülazım	İrtihal etmiştir. [407]
Emin Efendi Şumnu	Binbaşı	
Hamdi Efendi Üsküdar		
Emin Efendi Fındıklı		
Veysel Efendi Manastır	Yüzbaşı	İrtihal-i darü'l-karar etmiştir. Ma- nastır'da medfundur.

Zülfikar Efendi Nasliç	Kaymakam	Hamidiye süvari alayındadır.
Ali Efendi Sülüklü/Sü- lünlü [?]	Mülazım	İrtihal etmiştir.
Şevki Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayun 26. alayın- dadır.

Askeri Baytar Sınıfı

Mustafa Efendi Edirne	Binbaşı	Beyrut'ta Karak Alayında idi.
Saffet Efendi Maçka	Binbaşı	Ertuğrul Alayı ser-baytarıdır. [408]
Besim Efendi Fındıklı	Binbaşı	Birinci ordu-yı hümayuna mensup Beşinci Alay ser-baytarıdır.
Behçet Efendi Lütfipaşa	Kaymakam	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Ffnn-i ahval-i feres muallimi Behçet Bey.
Rauf Efendi Asitane	Binbaşı	Istabl-ı Amire'ye memurdur.

Şevki Efendi Üsküdar	Kaymakam	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Üsküdar	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup 25. süvari alayındadır.
Emin Efendi Taşkasap	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Arif Efendi Edirne	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun dairesinde- dir.
Tahir Efendi Bolu	Binbaşı Bin- başı	Birinci ordu-yı hümayunda Topçu alayındadır.
Akif Efendi Üsküdar		Istabl-ı Amire'ye memurdur. [409]
Süleyman Efendi Cibali	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Said Efendi Sultanmeh- med	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.

Erkan-ı Harbiye	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
16	98	14	13	141

Sınıf

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1285 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1286 tarihinde neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
Arif Efendi Beşiktaş	Mirliva	Yaveran-ı hazret-i şehriyardan olup ikinci ordu-yı hümayun müfettişi Arif Paşa. <i>Mecmua-yı İlmi-i Hesab</i> matbu eseridir. [410]
Kamil Efendi Üsküdar	Kolağası	1288 tarihinde Beyrut'ta irtihal eylemiştir.
Hüseyin Rüşdü Efendi Aksaray	Kolağası	1288 tarihinde Paris'ten Darüssaadet'e gelirken hulul-ı ecel mevduyla Marsilya vapurunda irtihal eylemiştir.
Abdülkadir Efendi Arapgir	Kolağası	Londra'dan bi'l-avdet memuren Amerika'ya gitmişti oradan avdet ederken vapurda vefat eyledi Malta adasında medfundur.
Ali Efendi İzmir	Kolağası	1288 tarihlerinde Beyrut'ta irtihal eylemiştir.
Ahmed Rüşdü Efendi Hocapaşa	Mirliva	İkinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiye reisi Ahmed Rüşdü Paşa.

İbrahim Efendi Manastır	Miralay	Teftiş-i askeri komisyon-ı alisi azasından İbrahim Bey. [411]
Hüseyin Efendi Manastır	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde Hüseyin Bey
Bekir Efendi Kütahya	Miralay	İkinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde Bekir Nazmi Bey.
İsmail Efendi Çerkes	Miralay	Yemen’de irtihal-i dar-i beka eylemiştir.

Piyade Sınıfı

Talat Efendi Sultanahmet	Kaymakam	Çankırı redif dairesindedir. <i>Polona Tarihi</i> matbu eseridir.
Ali Efendi Üsküdar	Mülazım	Bursa Askeri İdadisi’nde lisan muallimiyken mezunen Dersaadet’e gelip 1288 tarihinde azim-i gülşen-seray-ı beka oldu.
Tevfik Efendi Galata	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Asım Efendi Galata	Binbaşı	Kolağası iken Dersaadet Mekteb-i İdadi-yi Askeriyesi’nde coğrafya muallimi idi. Terfien altıncı ordu-yı [412] hümayuna nakl u azimet edip

		1301 tarihinde irtihal eylemiştir. Necid’de hayatında tamir ve termimine sebep olduğu bir cami-i şerifin hazinesinde medfundur.
Şükrü Efendi Şam	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun redifindedir.
Salih Efendi Filibe		
Hakkı Efendi Galata	Kolağası	Mesele-yi mazide Sırp cihetinde şehit olmuştur.
Tevfik Efendi Asitane	Yüzbaşı	1288 tarihlerinde terk-i hayat-ı müstear eylemiştir.
Ali Efendi Edirne	Miralay	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de piyade talim muallimi Ali Bey. Tercüme olarak tabur ve alay ve liva talimlerine dair eserleri vardır.
Hüsnü Efendi Hasköy	Miralay	İzmir redif alayında Hüsnü Bey. [413]
Muhsin Efendi Beylerbeyi	Binbaşı	Girit fırka-yı askeriyesinde.
Mustafa Efendi Galata	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda idi.

Ahmed Efendi Cihangir	Ferik	Dördüncü ordu-yı hümayun 8. fırka kumandanı Ahmed Lütfü Paşa hazretleridir.
Fehmi Efendi Manastır	Binbaşı	Manastır İdadi-yi Askeriyesi müdürü idi. Düçar olduğu hunnak-ı sadri illetinden 1308 kanunuvvelin 5. gecesi şehir-i mezkurda azm-i dar-ı beka olmuştur.
Arif Efendi Cihangir	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde idi- Karacehennem namı ile maruf olan meşhur İbrahim Paşa'nın mahdumudur.
Kamil Efendi Şam		İrtihal eylemiştir.
İsmail Efendi Beyazıt	Binbaşı	[414]
Hafız Rıfat Efendi Filibe	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun redif daire-sindedir.
İsmet Efendi Kasımpaşa		
Abdullah Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yu hümayundadır.

Ali Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Elyevm Bursa Mekteb-i İdadi-yi Askeriyesi müdürü Ali Rıza Bey.
Ahmet Efendi Beylerbeyi	Binbaşı	Kütahya redif taburundadır.
Mustafa Efendi Üsküdar	Mirliva	
Tevfik Efendi Üsküdar	Binbaşı	
Servet Efendi Şehzadebaşı	Ferik	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane umur-ı dahiliye müdürü ve Meclis-i Maarif askeriye reisi Servet Paşa hazretleridir.
Cemal Efendi Beylerbeyi	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [415]
Recep Efendi Hisar	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun dairesinde irtihal eylemiştir.
Tahir Efendi Kayseri	Kaymakam	Dersaadet İdadi-yi Askeriyesi lisan muallimi Tahir Bey.
Mehmed Efendi Edirne		Malulüne mebni tekaüden چراغ buyrulmuştu. Muahharen irtihal eylemiştir.

Mehmed Efendi Edirnekapısı	Binbaşı	İrtihal eylemiştir.
Rıfat Efendi Asitane		
İsmail Efendi Sarıkız		
İsmail Efendi Isparta	Yüzbaşı	Yemen’de irtihal-i dar-ı beka eylemiştir.
Hüsnü Efendi Kumkapı	Binbaşı	Tarsus redif taburunda iken bu kere Gelibolu redifine nakleylemiştir.
Hakkı Efendi Edirne		Dersaadet şair [?] ambarına memur idi. [416]
Tahsin Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Beylerbeyi	Binbaşı	
Ethem Efendi Yenikapı	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Abdülkerim Efendi Çerkes	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Galip Efendi Şam	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda iken irtihal eylemiştir.
Hüseyin Efendi İzmir	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Efendi Vodina		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Salim Efendi Üsküdar	Binbaşı	Nevşehir redif taburunda idi.
Hüsnü Efendi Manastır		
Mahmut Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda idi. [417]
Ali Efendi Lütfipaşa	Binbaşı	
Hamdi Efendi İzmir	Binbaşı	Dersaadet'te.

Adem Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Sabri Efendi Çemberlitaş	Mülazım	1287 tarihlerinde irtihal-i dar-ı beka eylemiştir.
Namık Efendi Manastır		
Şakir Efendi Maçka	Binbaşı	Dersaadet'te.
Hüseyin Efendi Edirne		
İzzet Efendi Üsküdar		Mülazım 1287 senesinde beşinci or- duda vefat eylemiştir.
Atıf Efendi Çırpan	Binbaşı	Redifte.
Mehmed Efendi Filibe	Binbaşı	
Ahmet Efendi Edirne		İkinci ordu-yı hümayunda. [418]

Rasim Efendi Yanya		
Halil Efendi Aksaray	Binbaşı	İzmir redif taburundadır. 4. sınıf cetvelinde ismi geçen meşhur Ahmet Hoca'nın kabrini suret-i muntazamada bu zat yaptırmıştır.
Bekir Efendi Filibe	Binbaşı	Girit fırka-yı askeriyesinde.
Nuri Efendi Vefa	Binbaşı	Mesele-yi mazide ilmiye taburunda binbaşı iken şeciane bir surette şehit olmuştur.
Şemseddin Efendi Manastır		
Ahmet Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ömer Efendi Asitane		
Şükrü Efendi İshakpaşa	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Kadri Efendi Üsküdar	Binbaşı	Tirebolu redif taburundadır. [419]

Mecit Efendi Üsküdar	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır
Hüseyin Efendi Maçka	Binbaşı	İnebolu redif taburundadır.
Rasim Efendi Yanya		
Halil Efendi Kütahya	Yüzbaşı	1296 tarihinde terk-i hayat-ı müstear eylemiştir.
İsmail Efendi Üsküdar		
Mehmed Efendi Sofya		
Edip Efendi Filibe		Muharebede irtihal eylemiştir.
Mustafa Efendi Edirne		Trabzon'da sevk memuru idi.
Emin Efendi Zağra	Binbaşı	107. alayın 1. Kastamonu tali tabu- rundadır. [420]
Şemsi Efendi Yenişehir		

Eyüp Efendi Kırım	Binbaşı	Bağdat'ta irtihal eylemiştir.

Süvari Sınıfı

Süleyman Efendi Sultanahmet	Mirliva	Üçüncü ordu-yı hümayun 14. süvari alayındadır.
Halil Efendi Üsküdar	Binbaşı	Halep'te Süvari 24. alayındadır.
İsmail Efendi Beşiktaş	Mülazım	1287 senesinde irtihal etmiştir.
Nuri Efendi Maçka	Mirliva	Hamidiye süvari alayındadır.
İsa Efendi Çerkes	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda idi.
İzzet Efendi Üsküdar	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun 15. süvari alayındadır. [421]
Necip Efendi Tophane	Kolağası	8. alaydadır.
İbrahim Efendi Fındıklı	Binbaşı	Hassa 2. fırka süvari 4. alayındadır.

Hamdi Efendi Hocapaşa	Kaymakam	Süvari 13. alayında İsmail Hamdi Bey.
Süleyman Efendi Üsküdar		

Askeri Baytar Sınıfı

Ahmet Efendi Topkapı	Binbaşı	
Sami Efendi Zeyrek	Miralay	İstabl-ı Amire'ye memurdur.
Tahir Efendi Beyazıt		
Mustafa Efendi Emirsultan		

Erkan-ı Harbiye	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
10	76	10	4	100

[422]

Sınıf

22

Piyade ve süvari ve baytarları Hicretin 1286 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1287 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Cavid Efendi Çemberlitaş	Müşir	Yaver-i Ekrem ve sadrazam fehmetlü ve devletlü Ahmet Cavit Paşa Hazretleri.
Mustafa Efendi Laleli	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 2. şubesine memur Mustafa Sadrettin Bey.
Fehim Efendi İzmir	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayun süvari fırkasında erkan-ı harbiye reisi Fehim Bey. [423]
Abdurrahman Efendi Kazan	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 2. şubesi istatistik kısmına memur Abdurrahman Bey.
Rasim Efendi Zağra	Miralay	Kosova fırka-yı askeriyesindedir. <i>Temel</i> namı ile matbu eseri vardır.
Osman Efendi Gözleve [?]	Mirliva	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden ve teftiş-i askeri komisyon-ı alisi azasından Gözleveli [?] Osman Paşa
Abdülhadi Efendi Edirne	Kaymakam	1303 tarihinde Bağdat'ta irtihal-i dar-ı naim eylemiştir. Müstait bir asker idi.
Vehbi Efendi Prizren	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine memurdur.

Hakkı Efendi Galata	Kaymakam	İrtihal eylemiştir.

Bu sınıfın erkan-ı harbiye zabitanı hin-i neşaitlerinde sunuf-ı silsilenin talim ve sair vazifelerinde bi'l-istihdam muahharen düvel-i muazzama ordularında istihdam edilmek üzere Avrupa'ya izam olunmuştur. [424]

Piyade Sınıfı

Mustafa Efendi Edirne	Binbaşı	1302 tarihinde Bursa idadisinde riya-ziye muallimi iken terfien Yozgat redif taburuna tayin olunmuştur.
Mehmed Efendi Aksaray	Binbaşı	İrtihal etmiştir.
Abdi Efendi Tophane	Kolağası	1303 tarihinde Dersaadet'te irtihal etmiştir.
Şekip Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Yusuf Efendi Karahisar	Kaymakam	Akşehir redif dairesindedir.
İsmail Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi'ndedir.
Ali Tevfik Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane İdadisi tarih-i umumi

		muallimidir. [425] Mir-i mümaileyhin <i>Coğrafya-i Osmani</i> ve <i>Coğrafya-i Umumi</i> namlarında eserleri ve kurun-ı ula ve kurun-ı vusta ve kurun-ı uhra kısımlarını şamil <i>Tarih-i Umumi</i> 'si matbudur.
Süleyman Efendi Dağıstan	Binbaşı	Şam-ı Şerif mukaddem taburundadır.
Osman Efendi Karahisar	Miralay	Hicaz fırka-yı askeriyesine mensup 66. alayın miralayını Osman Bey.
Zühtü Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Hayri Efendi Konya	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Arif Efendi Üsküdar	Mülazım	1285 tarihinde irtihal eden Hafız Arif Efendi'dir. Pek müstait idi.
Salih Efendi Kasımpaşa	Binbaşı	Divan-ı harb-i mahsusta müstahdem idi. [426]
İshak Efendi Çerkes	Kaymakam	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane lisan-ı Fransevi muallimi İshak Şükrü Bey.
Ahmed Efendi Çerkes	Kolağası	1288 tarihlerinde Yemen'de irtihal etmiştir.

Yusuf Efendi Çerkes	Miralay	Necid emlak-ı seniye müdürü Yusuf Bey.
Faik Efendi Hasköy	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayun ümerasından Faik Bey.
Raşid Efendi İzmir		Mazeretine mebni 1287 tarihinde silk-i askeriyeden istifa etmiştir.
Hüseyin Efendi Kastamonu	Kolağası	1295 tarihinde terk-i hayat-ı müstear eylemiştir. Üsküdar'da medfundur.
Hilmi Efendi Kastamonu	Yüzbaşı	1293 senesinde tekmil-i enfas-ı hayat eylemiştir. Bağdat'ta medfundur. [427]
Faik Efendi Asitane		İkinci ordu-yı hümayundadır.
İsmail Efendi İzmit	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı Hümayundadır.
Halil Efendi Sultanmehmet	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayunundadır.
Mehmet Efendi Fındıklı	Binbaşı	Plevne'de şehittir.
Zeki Efendi Şam	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.

Tevfik Efendi	Binbaşı	İzmir redif taburundadır.
Said Efendi Şam	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Manastır	Yüzbaşı	1289 tarihinde azm-i suy-ı beka olmuştur.
Kamil Efendi Çerkes	Binbaşı	Trabzon mukaddem taburundadır.
Ali Efendi Laleli	Miralay	Elyevm İzmir redif miralayı Tosunpaşazade Ali Bey. [428]
Osman Efendi Kastamonu	Binbaşı	Sevkiyat ambar memuru idi.
Ziya Efendi Beşiktaş	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır
Salih Efendi Yenişehir	Kolağası	Vefat etmiştir. İkinci ordu dahilinde iken.
Necib Efendi Hocapaşa	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayun 2. nişancı taburundadır.
Ali Efendi Fındıklı		

Hüseyin Efendi Bursa	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Tahir Efendi Çemberlitaş	Miralay	Basra'dadır.
İsmail Efendi Emirşah	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır
Ahmet Efendi Vefa	Binbaşı	Girit fırka-yı daimesindedir. [429]
Hüseyin Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunun Redif Merkez taburundadır.
Sami Efendi Selanik		İrtihal etmiştir.
Mehmed Efendi Kumkapı	Binbaşı	Kırkkilise redif taburundadır.
Tahir Efendi Erzincan	Binbaşı	Ünye mukaddem taburundadır.
Abdi Efendi Bursa	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Ahmed Şükrü Efendi Şehzadebaşı	Binbaşı	Taburu ile Trablusgarp'ta idi.
İzzet Efendi Aksaray	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Ahmet Efendi Mahmutpaşa	Mülazım	1285 tarihinde irtihal etti. Pek genç ve müstait idi.
Zihni Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunundadır.
Şefik Efendi Maçka	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayunundadır. [430]
Ahmet Efendi Maçka	Binbaşı	Akşehir cihetinde redif taburunda- dır.
Said Efendi Bursa		
Mehmet Efendi Kocamusta- fapaşa		
Rıza Efendi Bursa		
Rahmi Efendi	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup tabur ile Beyrut'tadır.

Manastır		

Süvari sınıfı

Abdullah Efendi Çerkes	Ferik	Cisr-i Mustafa Paşa'da süvari fırkası kumandan vekili Abdullah Paşa Hazretleridir.
Mehmet Ali Efendi Şam	Miralay	34. Hamidiye süvari alayında Mehmet Ali Bey.
Ali Rıza Efendi Kasımpaşa	Miralay	Beyrut'taki süvari yirmi sekizinci alayındadır. Mir-i mumailayh kolağası [431] iken, Soğukçeşme Rüştiye Askeriyesi'nde müdürdü.
Yusuf Efendi İzmir	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayun süvari alayındadır.
Sadık Efendi Filibe	Miralay	9. Hamidiye süvari alayında Mehmet Sadık Bey.
Hüseyin Efendi Kocamustafapaşa		
Şakir Efendi Firuzağa	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.

Mehmet Efendi Beyoğlu	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Hüsnü Efendi Cihangir	Kolağası	Galata cihetindedir.
Süleyman Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Halid Efendi Davutpaşa	Yüzbaşı	Hassa'ya mensup iken irtihal etmiştir. [432]

Askeri Baytar Sınıfı

Vassaf Efendi Beyazıt	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun süvari alayındadır.
Vahit Efendi Ayasofya	Miralay	Çifteler hara-yı hümayunu müdürüydü. <i>Baytariye</i> namıyla telifi vardır.
Kerim Efendi Selanik	Binbaşı	Hassa'da.
Halil Efendi Çarşamba	Kaymakam	Yedinci ordu-yı hümayun süvari alayındadır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
9	54	11	4	78

[433]

Sınıf

23

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1287 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1289 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiyesi

Esami	Rütbeler	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
Zeki Efendi Bozluğanke- meri	Müşir	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Top- hane-yi Amire müşiri ve umum Mekatib-i Askeriye-yi Şahane Nazırı Mustafa Zeki Paşa hazretleridir. <i>Ma- kine-yi aliye</i> ve <i>Sunuf-ı selase tabiyesi</i> matbu eserleridir. Paşa-yı müşarüni- leyh hazretleri Fransızca ve İtalyanca ve Rumca ve İngilizce ve Al- manca'ya aşınadır. Nezaret-i müşarünileyhaya tayinleri tarihi olan 1300 sene-yi hicriyesinden bu ana kadar saye-yi hazret-i padişahide [434] sunuf-ı muhtelifeden 1004 efendi zabıt olarak neşet etmiştir.
Bedreddin Efendi Şam	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde Hasan Bedreddin Bey. Coğrafya ve hikmete dair matbu eserleri vardır.
Hüseyin Na- zım Bey	Miralay	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden ve tensikat-ı askeriye komisyon-ı alisi azasından Hüseyin Nazım Bey.

Rıfat Efendi Manastır	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayun Erkan-ı Harbiyesinde Rıfat Bey <i>Çanta</i> ve <i>Hikayat-ı Müntehabe</i> ve <i>Hendese-yi Hattiye</i> ve <i>Külliyat-ı Kavaid-i Türkiye</i> ve <i>Mecami-yi Edeb</i> gibi telifleri vardır.
Halid Efendi Zincirlikuyu	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine memur Halid Bey.
İbrahim Efendi Haseki	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye daire-sine memur İbrahim Bey. [435]
Ali Efendi Vidin	Binbaşı	Beyrut'ta medfundur.
Mustafa Efendi Kastamonu	Kaymakam	Fevttir. Sana'da medfundur.

Piyade sınıfı

Refik Efendi Firuzağa	Miralay	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane İdadisi müdürü Mehmed Refik Bey, 'Telifat-ı matbuası <i>Fransızca Türkçe Mükaleme</i> bir cilt ve <i>Nahv-ı Fransévi</i> bir cilt ve <i>Kavaid-i Osmaniye</i>

		<i>tatbikatına ve imlaya dair</i> (kıraat kitabı) bir cilt ve <i>Rusya Devleti'nin Ordu Teşkilatı</i> bir cilt ve <i>Avusturya Devleti'nin Ordu Teşkilatı</i> bir cilt ve <i>Fransa Devleti'nin Ordu Teşkilatı</i> bir cilt <i>Almanya Devleti'nin Tensikat ve Ordu Teşkilatı</i> bir cilt ve <i>Prusya Hizmet-i Seferiyesi ve Büyük Manevrelere Hakkında Nizam</i> bir cilttir ve <i>Muharebat</i> , [436] <i>Meşhure Muhakemat</i> ve <i>Münakaşatı</i> 'ndan 1866 ve 1870 ve 1871 seneleri seferleri dahi matbudur. Mir-i mumaileyhin henüz tabı olmayan fakat Mekteb-i Harbiye'de birkaç sene tedris edilen sekiz parça daha eseri vardır.
Halil Efendi Şam	Kolağası	Fevttir. Şam'da medfundur.
Mehmed Kazım Efendi İzmir	Ferik	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden merkez kumandanı Mehmet Kazım Paşa hazretleridir.
Lütfi Efendi Asitane	Kolağası	Vefat etmiştir. Hudeyde'de medfundur.
Ahmed Afif Efendi Edirne	Mirliva	Levazimat-ı Umumiye dairesi reis-i sanisi yaveran-ı hazret-i şehriyariden ve teftiş-i askeri komisyon-ı alisi azasından Ahmet Afif Paşa. [437]
Rauf Efendi Zeyrek	Kaymakam	Manastır Redif Mukaddem Kaymakamı Rauf Bey.

Mecid Efendi Dağıstan	Binbaşı	Kule redif taburundadır.
Mustafa Efendi Kıbrıs	Kaymakam	Mühendishane-yi Fünun-ı Berriye-yi Hümayun Kitabet Muallimi Mustafa Nuri Bey Darüşşafaka'nın dahi fahri Edebiyat-ı Osmaniye muallimi olup <i>Talim-i Kavaid-i Kitabet</i> isminde bir eser-i belîği vardır.
Abdullah Efendi Üsküdar	Kaymakam	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Hamid Efendi Çemberlitaş	Kaymakam	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Rıfat Efendi Kumkapı	Miralay	Levazım dairesine memur Rıfat Bey mir-i mumaileyh ilk neşet eden sınıftaki Müşir İzzet Paşa merhumun büyük mahdumudur.
Ahmed Efendi Çerkes		
Mehmed Efendi Berat	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir. [438]
Tevfik Efendi Maçka	Binbaşı	1306 senesinde Dersaadet İdadisi'nde resim muallim muavini ve kolağası iken Tokat redif taburuna terfi-i rütbe eylemiştir.

Halil Efendi Soma	Kolağası	İrtihal eylemiştir. Haluk bir zattı.
Arif Efendi Manastır	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi kitabet-i askeriye muallimi Mehmed Arif Bey.
Ahmet Efendi Bursa	Binbaşı	Elyevm Adapazarı redif taburundadır. Akdemleri Edirne idadisinde muallimliği sebketmiştir.
Ahmed Efendi Beşiktaş	Kolağası	
Niyazi Efendi Zağra	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Kasım Efendi Dağıstan	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [439]
Ali Efendi Üsküdar	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Murad Efendi Tophane	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Şevki Efendi Eğrikapı	Yüzbaşı	

Şakir Efendi Sultanahmet	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Zühdü Efendi Tophane	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Vehbi Efendi Çerkes	Binbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de mat- baa müdürü Vehbi Bey.
Hasan Efendi Hezargrad	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Rıza Efendi Bursa	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ziya Efendi Hocapaşa	Kolağası	Fevttir. Erzurum'da medfundur.
Nuri Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayun 9. nişancı taburundadır. [440]
Hilmi Efendi Permedi [?]	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda hu- dut taburundadır.
Cemal Efendi Beylerbeyi	Binbaşı	Balıkesir redif taburundadır.
Akif Efendi Demirkapı	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda iken üçüncü defa olarak ifa-yı fariza-yı hac için 1308 tarihinde Hicaz'a azi- met ve Medine-yi Münevvere'de

		irtihal-i dar-ı ahiret eylemiştir. Cen- netül-Baki’de medfundur.
Osman Efendi Kırım	Kolağası	
Yekta Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Plevne meydan-ı şecaatinde şehittir.
Hilmi Efendi Berat		
Mehmed Efendi Kocamusta- fapaşa		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rahmi Efendi Manastır	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [441]

Süvari Sınıfı

Besim Efendi Demirkapı	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda iken irti- hal etmiştir. Akdemleri Mekteb-i Harbiye’de süvari talim muallimi idi.
İbrahim Efendi İzmir	Mülazım	Maluliyetine mebni askerlikten af ve tekaüden چراغ buyurulmuştur.

Hüseyin Efendi Dağıstan	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayunda iken ifa-yı fariza-yı hac için canib-i Hicaz'a gitmiş ve hulul-i ecel-i mevud ile 1306 tarihinde Mekke-yi Mükrim'e de vefat etmiştir. Cennetü'l-Mualla'da medfundur
Salim Efendi Fındıklı	Kolağası	
İzzet Efendi Manastır	Miralay	Süvari dairesi 1. şube müdür muavini İzzet Bey. [442]
Ahmed Efendi Fındıklı		
Rıfat Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunun Nablus mevkiindedir.
İzzet Efendi Karagümrük	Kolağası	
İsmail Efendi Edirne	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Ziya Efendi Beyoğlu		

Askeri Baytar Sınıfı

Kazım Efendi Üsküdar	Binbaşı	Mukaddemleri altıncı ordu-yı hümayunda idi.

Ali Efendi Kütahya	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Zekeriya Efendi	Binbaşı	Fevttir. Manastır'da medfundur. [443]
Şükrü Efendi Şam	Binbaşı	Kosova fırka-yı askeriyesindedir.
Ali Efendi Firuzağa	Binbaşı	Hassa'dadır.

Erkan-ı Harb	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
7	37	10	5	59

Sınıf

24

Piyade ve süvari ve istihkam ve topçu ve askeri ve mülkiye baytarları hicretin 1288 tarihinde ve erkan-ı harbiyesi 1290 salinde neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbe	Bulundukları hidemat ve bazı izahat

Şevki Paşa Beylerbeyi	Mirliva	Elyevm Mısır fevkalade komiseri Gazi Ahmed Muhtar Paşa hazretlerinin maiyet ve refakat-i aliyelerine memur Şevki Paşa, müşarünileyhin Almancadan mütercim topçuluğa dair matbu bir [444] eseri olduğu gibi Kur'an-ı Kerim tefsirine dair bir eser-i bedii dahi tertip eylemektedir.
Emin Efendi Üsküdar	Miralay	Elyevm Hassa Erkan-ı Harbiye dairesine memur Mehmed Emin Bey
Raif Efendi Fatih	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 2. şubesine memur Raif Bey.
Ahmet Şükrü Efendi Beşiktaş	Mirliva	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane umum ders nazırı Ahmet Şükrü Paşa. Müşarünileyhin <i>Muh-tıra-yı Tabtit-i Arazi</i> ve Erkan-ı Harbiye sınıfları için mimari-i adi ve ali ve Turuk ve şimendifer ve Mekteb-i Mülkiye-yi Şahane'de tedris olunan Ameli Nazari, ilm-i hesap ve tatbikatı ile keşfe müteallik bir risalesi vardır.
Danyal Efendi Firuzağa	Miralay	Elyevm Kars şehbenderi Saib Danyal Bey. [445]
Hamid Efendi Tophane	Miralay	Erkan-ı harbiye dairesine mensup olduğu halde Tophane-yi Amire'de

		torpido komisyonuna memur Hamid Bey.
Nuri Efendi Kütahya	Ferik	Elyevm karin-i sani-i hazret-i hilafet-penahi Mehmet Nuri Paşa hazretleridir.
Eşref Efendi Beylerbeyi	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şubesine memur Eşref Bey.
Abdullah Efendi Yenibahçe	Kolağası	Londra sefaret-i seniyesinde ataşemiliter iken 1295 tarihlerinde kazaen hayvandan düşüp irtihali dar-ı naim eylemiştir.
Cemal Efendi Sultanselim	Kaymakam	Hassa erkan-ı harbiye 2. şubesi müdürü Cemal Bey.

Piyade Sınıfı

Kazım Efendi Zeyrek	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır. [446]
Ahmed Ragıb Efendi Kütahya	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 2. tercüme şubesine memur Ahmed Ragıb Bey. <i>Cebir ve Miftahü'l-hendese</i> ve <i>Coğrafya-yı umumi</i> ve <i>Hesab-ı muamelat</i> namıyla eserleri vardır.
Kasım Efendi Kastamonu	Yüzbaşı	Edirne Askeri İdadisi'nde kitabet muallimi iken 1292 tarihinde irtihal etmiştir ve mektebin karşısındaki

		kabristanda vedia-yı hak-i mağfîret edilmiştir.
Kadri Efendi Sultanahmet	Binbaşı	Selanik'te idare-yi askeriye azasındadır.
Recep Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Rıza Efendi Üsküdar	Miralay	Trablusgarp fırka-yı askeriyesi'nde iken bu kere Kütahya redif dairesine tayin buyurulmuştur.
Cemil Efendi Maçka		Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye İdadisi riyaziye muallimi Cemil Bey. [447]
Fehmi Efendi Sultanahmet	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun redif dairesinde Fehmi Bey
Hasan Efendi Cibali	Kolağası	İrtihal-i dar-ı naim etmiştir.
Hasan Efendi Şam	Mülazım	İrtihal-i dar-ı naim etmiştir.
Asım Efendi Kesriye	Binbaşı	Priştine redif taburundadır.
Hüseyin Efendi Kocamusta- fapaşa	Miralay	Darüşşafaka nam mekteb-i eytamin müdürü Hüseyin Bey'dir. <i>Memalik-i Osmaniye'nin Ziraat-i Coğrafisi</i> matbudur. İşbu coğrafya feyyaz fitratın hak-i pak-i Osmani'ye bahş ve ihsan buyurduğu hazain-i latifna-yı servet ve samanin zahire

		ihracı usulünü bildirir bir eserdir. Ve Memalik-i Mahrusa'nın sınaat ve ticaret coğrafyası dahi derdest-i tabiidir.
Sabri Efendi İzmir	Kolağası	Kastamonu'da nizamiye tahsil memurudur. [448]
Murtaza Efendi Ereğli	Yüzbaşı	Plevne'de şehittir.
Besim Efendi Asitane	Binbaşı	Kayseri redif taburundadır.
Osman Efendi Fındıklı	Miralay	Girit fırka-yı askeriyesinde idi.
Mehmed Efendi Zeyrek	Binbaşı	Fevttir. Erzurum'da medfundur.
Şevket Efendi Üsküdar	Binbaşı	Karamürsel redif taburu'ndadır.
Ahmed Efendi Çerkes	Kolağası	1297 tarihinde Dersaadet'te irtihal etmiştir.
Cemal Efendi Aksaray	Binbaşı	İzmir'de Hassa'ya mensup 2. alayın Resmo'da bulunan 3. taburundadır.
Ahmed Lütü Efendi	Yüzbaşı	1291 senesinde Livane'de [?] irtihal etmiştir.

Çerkes		
Mahmud Efendi Cihangir	Kolağası	Şattü'l-Arab Vadisi'nde eşkıya ile olunan münazaada şehiden irtihal etmiştir. [449]
Reşad Efendi İncirköy	Kolağası	İnşaat dairesine memurdur.
Bekir Efendi Çerkes	Miralay	İkinci ordu-yı hümayun merkez kumandanı vekili Bekir Bey.
Habip Efendi Çerkes	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane İdadisi dahiliye kolağası Mehmed Habip Efendi.
Sami Efendi İzmir	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Mehmed Emin Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	1293 senesinde irtihal etmiştir.
Hasan Efendi Tophane	Miralay	Piyade dairesi 1. şube müdürü Hasan Kamil Bey.
Rasih Efendi Köstendil	Binbaşı	İzmit redif taburunda iken 1305 senesinde irtihal-i dar-ı beka eyledi. Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de 10 sene kadar kitabet muallimliği vardır. Nazım ve nesirde selika sahibi bir zat idi. [450]
Mustafa Efendi	Binbaşı	Bursa redif taburundadır.

Fındıklı)		
Zühdü Efendi Kesriye	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayuna mensup Debre redif taburundadır.
Vahid Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ali Efendi Yerebatan	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun 10. alay ümerasındandır.
Emin Efendi İzmir	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayunda idi.
Hasan Efendi Yenipazar	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Rıfat Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Bolu redif taburunda iken Şıpka'da şehit olmuştur.
Hakkı Efendi Manastır	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Ahmed Efendi Tekirdağı	Binbaşı	Mühendishane-yi berr-i hümayunda coğrafya-yı askeri muallimi Ahmed Bey. [451]
Yusuf Efendi Çerkes	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Rıza Efendi Hırka-yı Şerif	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda idi.

Haydar Efendi Asitane	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayun dahilinde iken 1305 senesinde irtihal-i dar-ı beka eylemiştir.
Emin Efendi Girit	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayunda idi.
Rıza Efendi Çerkes	Binbaşı	Adana redif taburundadır.
Ali Efendi Eyüp	Kaymakam	Bingazi cihetindedir.
Cahid Efendi İştîp	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rıza Efendi Hocapaşa	Binbaşı	Girit fırka-yı askeriyesinde Kosova cihetine nakledilmiştir.
Bahtiyar Efendi Debre	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayuna men- sup Tirebolu redif taburundadır. [452]
Said Efendi Yozgat	Mülazım	1292 tarihinde Sana'da irtihal etmiş- tir.
Ahmed Efendi Pirlepe	Binbaşı	Selanik redif taburlarının birindedir.
Mazhar Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayun dahi- linde idi.

Rahik Efendi [?] Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde iken irtihal etmiştir.
Ragıb Efendi Ohri		Üçüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Mustafa Efendi Hocapaşa	Kolağası	İrtihal etmiştir. Dördüncü orduda iken.
Hayil Efendi Kesriye	Binbaşı	Yozgat dahilinde Sungurlu redif taburundadır. [453]

Süvari Sınıfı

Tevfik Efendi Gümüşhane		İrtihal etmiştir.
Veli Efendi Nişancı	Binbaşı	
Halil İbrahim Efendi Çukurçeşme	Yüzbaşı	Mesele-yi maziyede Kars hududunda kordon muhafızı iken ibtidayı ilan-ı harbde şehit olmuştur.
Hasan Efendi Sofya	Alay Emni	Dersaadet'tedir.
Hakkı Efendi Üsküdar	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda idi.

Hamid Efendi Manastır	Kaymakam	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Cemil Efendi Fatih	Miralay	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Abdürrezzak Efendi Manastır	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda iken 1305 tarihinde vefat etmiştir. Gümüşhane’de medfundur. [454]
Ali Efendi Kırım	Kaymakam	Hamidiye süvari alaylarının birinde- dir.
Hakkı Efendi Pristine		Üçüncü ordu-yı hümayunda idi.

İzahat

Öteden beri Mühendishane-yi berr-i hümayundan neşet etmekte bulunan topçu ve istihkam zabitanı bu senenin cetvelinden itibaren Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’den neşet ettirilmeye başlamıştır ki ilk çıkan sınıf efendilerin isimleri ber-vech-i ati terkim olunur.

İstihkam Sınıfı

Şevket Efendi Fatih	Kaymakam	Kala-yı Sultaniye istikamına memur Şevket Bey.
Faik Efendi Defterdar		Gazhaneye memurdur.
İsmail Efendi Eyüp	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.

Said Efendi Aksaray	Kolağası	Topçu sınıfına nakletmiştir. Elyevm İkinci ordu-yı hümayun topçu alaylarının yerine memurdur. [455]
Hasan Efendi Hasköy	Kolağası	İrtihal etmiştir.
Kazım Efendi Fındıklı	Binbaşı	Çatalca istihkamatında müstahdemdir. 1292 tarihinde taraf-ı Devlet-i Aliye'den muallimliğe Kaşgar imaretine izam olunan zabitandandır.
Galib Efendi Sütlüce	Kolağası	İstihkamat dairesinde idi.

Topçu Sınıfı

Hasan Efendi Tophane	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun dahilindedir.
Zühdü Efendi Fındıklı	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Nazif Efendi Sofya	Kaymakam	Basra'da Fav istihkamatına memurdur.
İbrahim Efendi Fatih	Kaymakam	Çatalca istihkamatına memurdur.
İsmail Efendi Tophane	Yüzbaşı	1295 senesinde dördüncü ordu dahilinde iken tifo hastalığından [456] irtihal eylemiştir.

İsmail Efendi Galata	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi resim muallimi İsmail Hakkı Bey. Mir-i mumaiyleh 1289 tarihinde Devlet-i Aliye-yi ebediyü'l-iştihar tarafından muallimlik sıfatıyla Kaşgar'a izam buyurulan zabitanıdır. Oralarda bir hayli hizmet ve seyahati vardır.
Salim Efendi Sütlüce	Binbaşı	1300 tarihlerinde Yemen'de irtihal etmiştir.
Arif Efendi Balat		Erzurum cihetindedir.
Mehmed Ali Efendi Sütlüce	Kolağası	Çatalca istihkamatına memurdur.
Halil Nazmi Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	1293 senesinde şehit olmuştur.
Mahmud Efendi Gümüşhane	Mülazım	1292 senesinde Beşinci Ordu dahilinde irtihal etmiştir. [457]
İsmail Efendi Babahaydar	Kolağası	Bahr-ı Siyah Boğazı'ndaki kalelerin birine memurdur.
Faik Efendi Beyoğlu	Binbaşı	Hassa topçu alayında iken bu kere dördüncü ordu-yı hümayuna nakletmiştir.
Aziz Efendi	Kolağası	

Kesmekaya		

Askeri Baytar Sınıfı

İbrahim Efendi Bursa	Miralay	Feshane-yi Amire müdürü İbrahim Edhem Bey. Şirket-i Mürettebiye Matbaası'nda tab olunmuş <i>İcma-yı Baytara</i> [?] namıyla musavver ve nadirü'l-emsal telifi vardır. Mir-i mumaileyh vaktiyle Avrupa'dan getirdiği kitaplardan Halkalı Baytar Mektebi'ne elli cildten mütecaviz kütüb-i mütenevvia-yı baytariye te-berrü-i vahid buyurmuştur. [458]
Nuri Efendi	Binbaşı	Piyade sınıfına nakletmiştir. Mumaileyh talebe iken mülazımlık rütbesini haiz idi.
Nuri Efendi Eyüb	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Nuri Efendi Şehzadebaşı	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda topçu alayında müstahdemdir.
Cemal Efendi Beyazıt	Kolağası	Mesele-yi maziyede Plevne'de idi. Esaretle Rusya'da irtihal eyledi.
Said Efendi Kastamonu		Müteverrimen Dersaadet'te vefat etmiştir.

Mülkiye Baytar Sınıfı

Hüseyin Efendi Varna		Hasta iken bir tabibe müracaat et- meksizin kendi kendini tedavi maksadıyla bilmeyerek lüzumundan ziyade ilaç tertib edip içtiğinden mü- teessiren vefat eylemiştir. [459]
İbrahim Efendi Mostar		Üçüncü ordu-yı hümayunda bele- diye baytarıdır.
İbrahim Efendi Bursa		[12]95 tarihinde Bursa'da vefat etti.
Aziz Efendi Bursa		Süvari 9. alayında müstahdemdir.
Ali Efendi Saray		Elyevm Bosnasaray'nda imiş.
İbrahim Efendi Tuzla		Konya vilayeti mülkiye baytarıdır.
Osman Efendi Bursa		Aydın vilayeti mülkiye baytarlığında iken [1]307'de İzmir'de vefat etti.
Raşid Efendi Isparta		Erzincan'da vilayet baytarı iken 1293 tarihinde irtihal etmiştir.
Abdurrah- man Efendi Ruşçuk		Selanik vilayeti mülkiye baytarıdır. [460]

Tevfik Efendi Travnik		Konya'da vefat etti [1]306 sene- sinde.
Süleyman Efendi Ruşçuk		Basra vilayeti mülkiye baytarı idi.
Kamil Efendi Bursa		İkinci ordu-yı hümayun 10. seyyar topçu alayı baytarıdır.

Erkan-ı Harp   Piyade   Süvari   Topçu ve İstihkam
10   54   10   21

Baytar   Mecmuu
18   113

Sınıf
25

Piyade ve süvari ve baytarları Hicret'in 1289 senesinde ve erkan-ı harbiyesi
1291 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Daniş Efendi Fatih	Binbaşı	1304 senesinde Trablusgarp'ta irtih- al etti. Zekaveti hasebiyle merhumu tanıyan çok ise de [461] bilmeyenler için dahi meşime-yi ka- derden alem-i zekavete ender gelenlerdendir demekle iktifa ederiz.

		Matbu <i>Tamami ve Tefazülü</i> asarındandır.
Sadeddin Efendi Defterdar	Mirliva	Muhasebat dairesi kısm-ı evvel reisi Mehmed Sadeddin Paşa. Müşarüni-leyhin mektepten neşeti Hersek meselesine tesadüf etmekle evvela orada badehu Bulgaristan ve Sırbıye ve Rusya muharebelerinde bölüne-rek arkadaşları kolağası olmadan gösterdiği yararlığı üzerine bir buçuk senede kaymakamlığa kadar irtika etmiş ve muahharan daire-yi askeriyede ibraz ettiği hüsn-i hizmeti cihetiyle miralaylığa kadar terfi eylemiştir.
Rıfat Efendi (Kesriye)	Miralay	Elyevm Humus mutasarrıfı Mehmed Rıfat Bey.
Mehmed Ali Efendi Dağıstan	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi jurnal kısmı müdürü Mehmed Ali Bey. [462]
Salih Efendi Üsküdar		Erkan-ı harbiye-yi umumiye daire-sinde Salih Bey.
Hasan Efendi Üsküdar	Miralay	Rumeli ve Anadolu-yı Şahane'nin haritasını ahza memur komisyonun reisi Hasan Sabri Bey. Mezkur komisyon heyeti yirmi beş zabitten ibaret olup beş şubeye münkasımdır ve elyevm İzmir cihetindedirler.
Fuad Efendi	Kaymakam	Hassa erkan-ı harbiye dairesine memur Fuad Bey.

Beylerbeyi		
Mazhar Efendi Asitane	Binbaşı	1302 tarihlerinde Anadolu cihetinde irtihal etmiştir.

Süvari Erkan-ı Harbi

Ali Efendi Isparta	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine memur Ali Mansur Bey. [463]

Piyade Sınıfı

İsmet Efendi Davutpaşa	Miralay	Elyevm Beyrut'tadır.
Emin Efendi Sultanselim	Kolağası	Muharebede şehit olmuştur.
Tevfik Efendi Fındıklı	Binbaşı	Redifte.
Hüseyin Efendi Maçka	Binbaşı	Halep tali taburundadır.
Mustafa Efendi Şam	Kaymakam	Beyrut redif alayında Mustafa Bey.
Ali Efendi	Binbaşı	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye İdadisi'nde tarih-i umumi muallimi Ali

Beyoğlu		Rıza Bey. <i>Fenn-i Makine</i> eser-i matbuudur.
Mehmed Efendi Sultanhamamı	Kolağası	Selanik cihetindedir.
Aziz Efendi Asitane	Binbaşı	Erzincan Beşinci taburunda Hacı Aziz Bey. Evvelki sene ifa-yı fariza-yı hacda muvaffak olmuştur. [464]
Kamil Efendi Haydar	Binbaşı	Debre redif taburundadır.
Yusuf Efendi Yenice	Binbaşı	Girit mevki'-i askeriyesindedir. 1289 senesinde taraf-ı Devlet-i Aliye'den muallimlik sıfatıyla Kaşgar'a izam buyurulan zabitanıdır.
Mehmed Efendi Süleymaniye	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Hüseyin Efendi Girit	Binbaşı	Divan-ı harb-i mahsusda müstahdemdir.
Hulki Efendi Asitane	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayun dairesindedir.
İzzet Efendi Süleymaniye	Kaymakam	Fırka meclis reisi İzzet Bey.
Nureddin Efendi	Binbaşı	Tekirdağı redif taburunda iken 1307'de Dersaadet'te irtihal eyledi.

Bolu		Eyüb'de medfundur. Ahlak-ı hamide ashabından idi. [465]
Emin Efendi Asitane	Kaymakam	1. fırka-yı hümayun 1. alayı ümerasından Emin Bey.
Hamdi Efendi Urfa	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Hilmi Efendi Ankara	Kaymakam	Yedinci ordu-yı hümayun dahilinde iken 1305 senesinde irtihal-i darü'l-beka eylemiştir.
Feyzi Efendi Mudanya	Binbaşı	Amasya redif-i tali taburundadır.
Tayyar Efendi Delonya [Delvine]	Kolağası	1296 tarihinde Balıkesiri redifinde iken hulul-i eceliyle terk-i came-yi hayat eylemiştir.
Cemal Efendi Dağıstan	Yüzbaşı	1295 tarihinde Şam-ı Şerif'te irtihal-i darü's-selam eylemiştir.
Abdurrezzak Efendi Dağıstan	Binbaşı	Redifte. Kolağası iken Münşea-i Kitab'da muallim idi.
Fazıl Efendi Sofya	Yüzbaşı	1295 tarihinde terk-i hayat-ı müstear eyledi. Travnik'te. [466] medfundur.

Ahmed Efendi Asitane	Yüzbaşı	1294 tarihinde vefat eylemiştir.
Remzi Efendi Maçka	Binbaşı	Elyevm piyade dairesi birinci şube müdür muavini Remzi Bey.
Aziz Efendi Keşan		
İdris Efendi Çerkes	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Sadık Efendi Niğde	Kaymakam	Elyevm mekatib-i rüştiye-yi askeriye müdür-i umumisi Mehmed Sadık Bey.
Salim Efendi Maçka	Binbaşı	
Ahmed Rıza Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Kastamonu	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır. <i>Acenta Cetveli</i> namıyla eseri vardır.
Hacı Emin Efendi Kastamonu	Yüzbaşı	Plevne'de şehiddir. [467]
Mustafa Efendi Aksaray	Binbaşı	Elyevm levazım dairesinde nan-ı aziz komisyonunda memur Mustafa Bey.
Neşet Efendi Üsküdar	Binbaşı	1307 senesinde Halep'te irtihal eyledi. 11. sınıftaki erkan-ı harbiye

		kaymakamı merhum Süheyl Bey'in biraderidir.
Fettah Efendi Hafızpaşa	Kolağası	Mazeretine mebni tekaüden چراغ buyurulmuştur.
Nazım Efendi Asitane	Kolağası	1297 tarihlerinde irtihal-i dar-ı meva eylemiştir.
Mustafa Efendi Muratpaşa	Yüzbaşı	1292 senesinde azm-i dar-ı beka eylemiştir.
Osman Efendi Dağıstan	Yüzbaşı	1293 salinde Erzurum cihetinde <i>İrci</i> emrine icabetle terk-i hayat-ı müstear eylemiştir.
Fuad Efendi Ayasofya	Binbaşı	Isparta tali redif taburunda Fuad Bey. [468]
Hüsnü Efendi Samatya	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane İdadisi'nde lisan-ı fransevi muallimi Hüseyin Hüsnü Bey.
Ahmed Efendi Edirne	Binbaşı	İnebolu cihetindedir.
Mehmed Efendi Çerkes	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Cemal Efendi Tekirdağı	Miralay	Makam-ı celil-i sadaret-i uzma yaveranından Cemal Bey.

Tevfik Efendi Üsküdar	Kaymakam	Yemen'dedir.
Şefik Efendi Davutpaşa	Kolağası	Tekirdağı redif taburunda idi.
Salih Efendi Çerkes	Kaymakam	Gümüşhane redif alayında Salih Bey.
Atıf Efendi Fatih	Binbaşı	Çanakkale redif taburlarında iken li eclî't-tedavi Dersaadet'e gelip 1306 tarihinde tekmi-i enfas-ı hayat etmekle irtihal eylemiştir. [469]
Said Efendi Asitane	Yüzbaşı	Gayet cesur bir asker idi. Karadağ'da kemal-i şecaatle şehiden irtihal eylemiştir.
Saib Efendi Manastır	Yüzbaşı	Rekzine memur olduğu paratoner sütununun kazaen üzerine düşmesiyle müteessiren irtihal eylemiştir.
Tevfik Efendi Kayseri	Mülazım	Müstait bir zabıt idi. Şam-ı Şerif idadi-yi askerisinde Fransızca mualimi iken tebdil-i hava tarikiyle İstanbul'a gelip azm-i darü's-selam eylemiştir. 21. cetveldeki Kayserili Kaymakam Tahir Bey'in biraderidir.
Salim Efendi Fatih	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Hüsnü Efendi Bursa	Yüzbaşı	1291 tarihinde dördüncü ordu dahilinde Çorok [?] nehrini geçer iken kazaen düşüp magruken vefat etmiştir. [470]

Hayreddin Efendi Kesriye	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde iken irtihal-i dar-ı beka eylemiştir.
Cemal Efendi Yayla	Yüzbaşı	1293 salinde Hersek civarında şehit olmuştur. Pek cesur idi.
Sırrı Efendi Manastır	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayunda idi.
Vasfi Efendi	Binbaşı	Tavas redif taburundadır.
Şekib Efendi Akbıyık	Kolağası	Mesele-yi maziyede Lofça'da şehit olmuştur. Şehit-i mumailayh talebe iken mülazım rütbesini haiz idi. Muharebede ibraz ettiği hidemat ve kemal-i şecaat elyevm piraye-bahş-ı elsine-yi şücean olmaktadır.
Taki Efendi Koniçe	Miralay	Yanya idare-yi askeriyesi azasından Taki Bey.
Ahmed Efendi Yenihamam	Kolağası	Fatih rüştiye-yi askeriyesi müdürü Hacı Ahmed Bey. [471]
Hakkı Efendi Safranbolu		Rediftedir.
Sarim Efendi Ohri	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.

Süvari Sınıfı

İbrahim Efendi Yozgat	Kaymakam	Nasliç idare-yi askeriyesinde divan-ı harp reisi Hacı İbrahim Bey.
Yusuf Efendi Çerkes	Binbaşı	1289 tarihlerinde taraf-ı devlet-i ali-yeden muallimlikle Kaşgar'a izam buyurulan zabitanıdır. Çinlilerin Kaşgar'a hücumundan biraz müddet sonra mumaileyh Dersaadet'e avdet eder iken 1294 tarihlerinde Bombay'da irtihal etmiştir.
Sadık Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır. Mukaddemleri Şam-ı Şerif idadisinde lisan muallimi idi. [472]
Nafi Efendi Langa	Kolağası	Yemen'de süvari alaylarının birinde Nafi Bey.
İzzet Efendi Manastır	Yüzbaşı	Manastır askeri idadisinde dahiliye zabiti idi.
Hayri Efendi Manastır	Yüzbaşı	İrtihal eylemiştir.
Hasan Efendi Isparta	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayun dahilindedir. Talebe iken gayet iyi eslihayı merakı olduğundan Hasan Pala namıyla maruftur.

İstihkam Sınıfı

Salim Şişhane	Binbaşı	İzmir'de Hamidiye istihkamatına memurdur.

İzzet Efendi Sofya	Mülazım	Rumeli şimendiferine memur iken irtihal etmiştir. [473]
Hüsnü Efendi Kağıthane	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun istihkam taburundadır.
Cemal Efendi Kesmekaya	Binbaşı	Selanik cihetindedir. Kolağası iken Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahilîye zabiti idi.
Raşid Efendi Manastır	Binbaşı	Basra'da Fav boğazında inşa olunmakta bulunan istihkamata memurdur.

Topçu Sınıfı

Nuri Efendi Tophane	Binbaşı	Hassa topçu alayındadır.
Hakkı Efendi Muradiye	Kolağası	Dersaadet rüştiye-yi askeriyelerinde muallimlik ve müdürlüğe istihdam olunmakta iken mazeret-i zihniyesine mebni 1302'de tekaüden چراغ buyrulmuştur. Elyevm Bursa'dadır. [474]
Hasan Efendi Cihangir	Binbaşı	Selimiye kışla-yı hümayununda aramsaz topçu alayındadır.
Galip Efendi Beyoğlu	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup topçu alayındadır.

Vamık Efendi Neslic	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane İdadisi ulum-ı riya ziye muallimi Halil Vamık Bey.
Nazif Efendi Karahisar	Yüzbaşı	Hayli müddet dördüncü ordu-yı hümayunda idi. Muahharan Mekke-yi Mükerrerremeye tahvil-i memuriyet eyledi. 1309 tarihinde orada irtihal etti. Habeş olduğundan Arap Nazif demekle maruf olup her fende ve hususiyle şiir ve inşada müstait idi.
Ali Efendi Filibe	Kolağası	İkinci orduda iken irtihal eyledi.
Hüseyin Efendi İzmir	Kolağası	İrtihal eyledi. Bağdat'ta medfundur. [475]
Tahsin Efendi Firuzağa	Binbaşı	1300'de vefat etmiştir.
Rıza Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Yunus Efendi Beşiktaş	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayun nakliye taburunda iken irtihal etmiştir.
Ahmed Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Abdurrahman Efendi Ayasofya	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Erzurum kalesi topçu alayının birinci taburundadır.

Ali Fethi Efendi Manastır	Kolağası	Üçüncü ordu topçu alayındadır.
Hilmi Efendi Beyazıt	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır. Kolağası iken Gülhane rüştiye-yi askeriyesinde müdür idi.
Bekir Ramiz Efendi Maraş	Kolağası	Selimiye kışla-yı hümayunundadır. [476]
Agah Efendi Fındıklı	Kolağası	Erzurum cihetinde şehiden irtihal etmiştir.
Said Efendi Sultanselim		

Mülkiye Baytar Mektebi⁴

Minas Efendi Beyoğlu	Binbaşı	Elyevm Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de müfredat-ı tıp ve fenn-i kabale-yi baytariye muallimi Minas Bey. İlm-i teşrih-i hayvanat-ı ehliye ve müfredat-ı tıbb-ı baytariye iki büyük cetveldir ve <i>İlm-i İmrâz-ı Dahiliye</i> ve <i>Keçiler</i> ve <i>İmrâz-ı Hanazır</i> ve <i>Tuyur-ı Bitiye İmrâzının</i>

⁴ 476. sahifedeki baytar efendilerin cümlesi mürettib sehvi olarak mülkiye baytarı gösterilmiştir. Halbuki sahife-yi mezkurede Binbaşı Minas Bey'den bade ile Bursalı Binbaşı Nuri Bey'e kadar askeri baytarı ve Erzincanlı Kaşif Bey'den itibaren mülkiye baytarlarıdır.

		<i>Tedavisi</i> ve daha bir hayli asar-ı matbuası vardır.
Hüsnü Efendi Tophane	Binbaşı	Dersaadet itfaiye alayındadır.
Nuri Efendi Şam	Kolağası	İrtihal etmiştir. Manastır'da medfundur. [477]
Neşet Efendi Tekirdağı	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de teşrih baytarı muallimi Hasan Neşet Bey. Baytariyeye dair gayet nafi bir kitabın tercümesiyle meşguldür.
Hayri Efendi Üsküdar	Binbaşı	Topçu numune alayında Hayri Bey.
Rıza Efendi Bursa	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Bursa	Binbaşı	Sultansuyu hara-yı hümayunu müdürü Mustafa Nuri Bey. Tab olunacak eserleri vardır.
Kaşif Efendi Erzincan	Binbaşı	Sınıf-ı askeriyyeye nakletmiştir. El-yevm altıncı ordu-yı hümayundadır.
İsmail Efendi Erzurum	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayuna mensup Süleymaniye cihetindedir.
Mehmed Efendi Kesriye	Binbaşı	Sınıf-ı askeriyyeye nakletmiştir. El-yevm üçüncü ordudadır. [478]
Rüşdü Efendi Isparta	Binbaşı	Hassa süvari 3. alayın ser-baytarı olup, heyet-i daime-yi baytariye azasından Rüşdi Bey. 28. sınıftaki

		Ispartalı mülazım Rasih Efendi merhumun biraderidir.

Erkan-ı harp	Piyade	Süvari	İstihkam
9	61	8	13
Topçu	Baytar	Mecmuu	
5	11	107	

Tashih

19. sınıfın erkan-ı harbisi meyanında gösterilen üç nefer erkan-ı harbiye efendileri asl o sınıftan iseler de lüzumuna mebni arkadaşlarından daha evvel çıktıkları için ayrıca gösterilecek iken sehvolunduğundan burada tashihine ibtidar olunur. Çünkü o senenin imtihan-ı umumisine bir hafta kalarak Rusya'dan nıfsü'n-nehar mesahası memuriyetiyle gelen heyet-i fenniye refakate erkan-ı harbiye-yi umumiyyeden gösterilen lüzum üzerine ve meclis-i maarif-i askerinin intihabıyla mezkur üç efendi memur edilerek yüzbaşılıkla ve birer yazma diploma ile çıkarılmıştır. Zaten bunlar zeki ve hususiyetle Cerrahpaşalı Hakkı Efendi daima sınıfının birincisi [479] bulunduğundan işin ehemmiyet ve isticaline mebni imtihanlarına bile lüzum görülmemiş ve diplomalarına ders numeroları da derç edilmemiştir. Ve arkadaşları iki buçuk mah sonra çıkmışlardır işte bu sebebe mebni ayıca bir sınıf teşkil ederek çıkarılan mezkur üç efendinin isimleri ber vech-i ati yazılır.

Erkan-ı Harbiye

Hakkı Efendi Cerrahpaşa	Miralay	Elyevm Havran mutasarrıf ve kumandanı İsmail Hakkı Paşa.

Salih Efendi Filibe	Miralay	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde ikinci şube müdürü Salih Zeki Bey.
Faik Efendi Filibe		İrtihal etmiştir. [480]

Sınıf

26

Piyade ve süvari ve topçu ve istihkam ve askeri ve mülkiye baytarları hicretin 1290 salinde ve erkan-ı harbiyenin 1292 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
İsmail Efendi Kandiye	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde İsmail Bey.
Ferit Efendi Üsküdar	Miralay	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Ferit Bey.
Hamdi Efendi Siroz	Miralay	Dördüncü ordu-yı hümayunda bulunan Hamdi Paşa.
Ahmed Efendi Prizren	Miralay	Yaveran-ı hazret-i şehriyari silk-i celilesinde iken 1302 tarihinde irtihal-i firdevs-i beka eylemiştir. [481]

Süvari Erkan-ı Harbi

Cevdet Efendi Siroz	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayundadır.

Piyade Sınıfı

Mehmed Efendi Yanya	Kolağası	Levazım dairesinde üçüncü şubeye memur Mehmed Efendi.
Ziya Efendi Üsküdar	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayun redifindedir.
Hasan Efendi Tophane	Kaymakam	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de hendese-yi resmiye muallimi Hasan Fuad Bey. İki cild olarak <i>Nazarî ve Amelî Isul-ı Hendese</i> ve <i>Amelî Hendese</i> ve <i>Resim hattı</i> ve <i>Hendese-yi Resmîye</i> telifatındandır.
Yusuf Efendi Harput		[482]
Osman Efendi İzmir	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Konstantin Efendi Yağcıhanı		Bulgarü'l-asl olduğundan 1293 senesi mesele-yi maziyesinden beri Bulgaristan'da kalmıştır.
Muhyiddin Efendi Bursa	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesinde müstahdemdir.
Ragıp Efendi Kastamonu	Binbaşı	Edirne'de kain mekteb-i idadi-yi askeriye müdürü Ragıp Bey
Emin Efendi Üsküdar	Kolağası	

Hayri Efendi Trabzon	Yüzbaşı	Şam-ı Şerif idadisinde riyaziye muallimi iken 1295 irtihal etti. Gayet müstait ve seriü'l-ıntikal idi.
Halid Efendi Manastır	Kolağası	Henüz teşkil olunan Üsküp rüştiye-yi askerisi müdürüdür.
Mustafa Efendi Cincimeydanı	Yüzbaşı	1297 tarihlerinde ikinci orduda iken irtihal etti. [483]
İbrahim Efendi Üsküdar	Binbaşı	Plevne'de şehittir.
Rıza Efendi Kapanıdaki	Binbaşı	Rediftendir. Kolağası iken Üsküdar Rüştiye-yi askeriyesinde riyaziye muallimi idi.
Münir Efendi Davutpaşa	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Ali Bey	Kolağası	Dersaadet'tedir.
Münir Bey	Binbaşı	Rediftendir.
Cemal Efendi Samatya	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayunda idi. Erbab-ı hatt ve inşanın senahanı olur derecede hüsn-i hatt-ı rikaya maliktir.
Tahir Efendi Alanya		Plevne'de şehittir.
Kazım Efendi Zeyrek	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Salim Efendi Trabzon	Kolağası	Maraş redif taburundadır. [484]
Ahmed Efendi Çerkes	Kaymakam	İkinci fırka-yı hümayun ümerasından Ahmed Bey.
Behçet Efendi Beşiktaş	Binbaşı	Makam-ı sami-yi cenab-ı sipehsalari yaveranından Behçet Bey.
Münir Efendi Erzurum		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Salih Efendi Isparta	Kolağası	Mamüretü'l-aziz rüştiye-yi askeriye-sinde riyaziye muallimi idi.
Muhtar Efendi Yanya	Kolağası	İştîp redif taburundandır.
Kirkor Efendi Ortaköy		
Hakkı Efendi Konya	Kolağası	1290 tarihinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de talim muallimi muavini idi. 1293 senesinde mevki-i harbde bulunduktan sonra irtihal etmişti. [485]
Refik Efendi Sultanselim	Binbaşı	
Hasan Efendi Alanya	Kolağası	İnşaat ve istihkam dairesindedir.

Mehmet Efendi Kavak	Yüzbaşı	Anadolu cihetinde 1295 senesinde irtihal etti.
İsmail Efendi Sultanselim		Trablusgarp mevkiinde idi.
Sami Efendi Eğrikuyu	Binbaşı	Piyade dairesi dördüncü şubeye müdür muavini memur Sami Bey.
Hilmi Efendi Asitane	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Hamdi Efendi Ürgüp	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Asım efendi Rodos	Kolağası	Adapazarı taburundadır.
Şefik Efendi Ayasofya	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye daire-sindedir.
Tahsin Efendi Sultanzelim	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Sabit Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [486]
Tevfik Efendi Manastır	Kolağası	Manastır rüştiye-yi askeriyesi müdürüdür.
Talat Efendi Aksaray	Miralay	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Talat Bey.

Rıza Efendi Dağıstan		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Nuri Efendi Saraçhane- başı	Kolağası	
Fehmi Efendi Sultanahmet	Kaymakam	1293 mesele-yi maziyesinde Ana- dolu'da Aziziye tabyasında şehit olmuştur.
Mustafa Efendi Ayasofya	Yüzbaşı	1295 tarihlerinde irtihal etmiştir.
Nuri Efendi Manastır	Kolağası	Manastır Mekteb-i İdadi-yi Askeri- yesinde Coğrafya Muallimidir.
Hayrullah Efendi Manastır	Binbaşı	Manastır idadi-yi askeriyesi müdü- rüdür.
Mehmed Ali Efendi İzmir	Yüzbaşı	Silk-i askeriden istifa etmiştir. [487]
Yakup Efendi İzmir	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ömer Efendi Çerkes	Alay Emni	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Selim Efendi Bosna	Binbaşı	

Emin Efendi Bursa	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun redifindedir.
Selim Efendi Kıztaşı	Kolağası	
Necib Efendi Eyüb	Kolağası	Girit redifinde idi.
Hasan Efendi Aksaray	Binbaşı	İrtihal etmiştir.

Süvari Sınıfı

Cabbar Efendi Erzincan	Kaymakam	Dersaadet itfaiye-yi alisine memur Cabbar Bey. Mumaileyh piyade sınıfına nakletmiştir. [488]
Halil Efendi Dolunya [?]	Kaymakam	Hassa süvari 3. alayındadır.
Burhan Efendi Alanya	Binbaşı	Hassa süvari 3. alayındadır.
Şükrü Efendi Eyüp	Kaymakam	Çifteler hara-yı hümayunu remont alayında Şükrü Bey.
سمسطوقل Efendi Kumkapı		1303 senesinde vefat etmiştir.
Enis Efendi	Kolağası	Beyrut rüştiye-yi askeriyesi muallimlerindendir.

Şam		
Abdürrezzak Efendi		
Şam		

İstihkam Sınıfı

Zahid Efendi Hocabaşı	Binbaşı	Çatalca hatt-ı müdafaasında Bahşayış nam mevkide inşa olunmakta bulunan istihkamat-ı cesimeye memurdur ve Sofi Zahit Efendi lakabıyla meşhurdur. [489]
İbrahim Efendi Cihangir		
Tahsin Efendi Eyüp	Binbaşı	İnşaat dairesine memurdur. <i>Hesab-ı Mükemmel</i> ve <i>Telhis-i Hesap</i> namıyla telifleri vardır.

Topçu Sınıfı

Ali Efendi Üsküdar	Binbaşı	Şam-ı Şerif idadi-yi askeriyesi sabık müdürü Hacı Ali Bey. Tebdil-i heva tarikiyle elyevm Dersaadet'tedir.
Ömer Efendi Kabataş	Binbaşı	Şam-ı Şerif'te 1296 senesinde şiddetli humma hastalığından iki gün içinde irtihal eyledi. Müteveffa-yı mumaileyh [12]91 tarihinde müla-zım iken Dersaadet idadisinde dahiliye zabiti idi. [490]

Mehmed Efendi Taksim	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Tahsin Efendi Altımermer	Mülazım	Mesele-yi maziyede Kars'ta şehit olmuştur.
Faik Efendi Beylerbeyi	Kolağası	İrtihal etmiştir. Bağdat idadisinde coğrafya muallimi idi.
Şevket Efendi Eyüp	Binbaşı	Bahr-ı Siyah boğazında Macar Kale-sinde aramsaz topçu taburu binbaşısı Şevket Bey.
Mehmed Emin Efendi Hasköy		
Tevfik Efendi Küçükpazar	Binbaşı	Beyoğlu'nda topçu kışla-yı hümayu-nunda aramsaz hasa nakliye taburundadır.
Mustafa Efendi Eyüp	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır. Şeyh Mustafa denilmekle maruftur.
Aşir Efendi Eyüp	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır. [491]
Refet Efendi Samatya	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rıza Efendi		İrtihal etmiştir.

Üsküdar		

İzahat

Teşkilinden bu tarihe kadar Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'den çıkarılmakta bulunan baytar sınıfları 1288 senesi nihayetlerinde Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye'ye nakliyle oradan neşet ettirilmeye başlamıştır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	İstihkam	Topçu
5	55	7	3	12

Mecmuu

82

Sınıf

28

Piyade ve istihkam ve topçu zabıtlığıyla hicretin 1291 salinde ve erkan-ı harbiyesi 1292 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Avni Efendi Sultanselim	Miralay	Tophane-yi Amire'de meclis azasından Mehmed Avni Bey. [492]
Kamil Efendi Bağdat	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 1. şube müdür muavini Bağdatlı Kamil Paşa.
Mehmed Ali Paşa Silistre	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 5. şubesinde fotoğraf kısmına memur Mehmed Ali Sami Bey.
Seyfullah Efendi	Miralay	Atina sefaret-i seniyesi ateşemiliteri Seyfullah Bey.

Dağıstan		
Mehmed Ali Efendi Samatya	Kaymakam	1309 tarihinde Bağdat'ta irtihal eyledi.
Muhsin Efendi Nişancı	Miralay	Yedinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiye reisi Muhsin Bey.
Safvet Efendi Sultanselim	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine memur Safvet Bey.
Hüsnü Efendi İzmir	Kaymakam	İzmir redif fırkası erkan-ı harbiye reisi Hüseyin Hüsnü Bey. [493]

Süvari Erkan-ı Harbi

Vehbi Efendi İzmir	Binbaşı	1304 tarihinde Hicaz'da irtihal etmiştir. Mümaileyh halim ve gayet müstait idi. Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de coğrafya-yı askeri muallimliğiyle bulunmuştu.

Piyade Sınıfı

Şamil Efendi Zeyrek	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Refet Efendi Asitane	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda merkez taburundadır. <i>Tarih-i Fenn-i Harb</i> namıyla telifi vardır.

Tahir Efendi Tophane	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup- mearra-yun numan [?] taburundadır. [494]
Asaf Efendi Sultanahmet	Binbaşı	Şehremaneti aliyesi hendesebane muallimi Asaf Bey. <i>Mücam-i Fünun</i> ve <i>Usul Defteri</i> ve <i>Hazinetü'l-Aile</i> namlarıyla eserleri vardır.
Tevfik Efendi Üsküdar	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Şemi Efendi Tophane	Binbaşı	Makam ve alay seraskeri teshilat sandığına memur İbrahim Şemi Bey. Tarih-i umumiye dair eser-i güzini vardır.
Hüsameddin Efendi Hocapaşa	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Hakkı Efendi Üsküdar	Kolağası	1301 tarihinde Girit'te enfas-ı maddede-yi hayatını tekmil eylemiştir.
Mazlum Efendi Tophane	Kaymakam	Piyade dairesi 1. şube müdür muavini Hüseyin Mazlum Bey.
Ali Rıza Efendi Asitane	Binbaşı	Hassa 8. alayın 4. taburuna mensup olup Topkapı saray-ı hümayunu muhafızı Ali Rıza Bey. [495]
Hasan Efendi Manastır	Kolağası	Manastır idadi-yi askeriyesi lisan muallimi Hasan Adli Efendi.

Faik Efendi Eski Alipaşa	Mirliva	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Faik Paşa.
Arif Efendi Girit	Binbaşı	Trablusgarp fırka-yı askeriyesindedir.
Nusret Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Yahya Efendi Manastır	Kolağası	Manastır İdadi-yi Askeriyesinde ri-yaziye muallimi Yahya Lebib Efendi.
Safvet Efendi Edirne	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Aziz Efendi Hırka-yı Şerif	Kolağası	Tıbbiye-yi askeri idadisinde dahiliye zabiti iken 1307 tarihinde irtihal eyledi.
Sadık Efendi Cihangir	Kaymakam	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Ferik Fon Goltz Paşa Hazretlerinin muavini ve lisan muallimi Sadık Bey. [496]
Nuri Efendi Şam	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Suphi Efendi Beşiktaş	Binbaşı	Erzurum mekteb-i idadi-yi askeriyesi müdürü Ahmed Suphi Bey.
Mustafa Efendi	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi Uumumiye dairesi 2. şubesine memur Mustafa Bey.

Muratpaşa		
Akif Efendi Galata	Binbaşı	Dördüncü ordudadır.
Ali Efendi Prizren	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ferit Efendi Medaniye	Kolağası	Kastamonu rüştiye-yi askeriyesi müdürü Ferid Bey.
Mehmed Efendi Halep	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Cevdet Efendi Manastır	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rıza Efendi Üsküdar	Kolağası	Rediftedir.
Hasan Fahri Efendi Eyüp	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [497]
Hüsameddin Efendi Laleli	Binbaşı	Hicaz fırka-yı askeriyesindedir.
Tevfik Efendi Asitane		

Hasan Efendi Travnik	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayunda Üsküp redif taburundadır. ⁵
Hüseyin Efendi Travnik	Kolağası	Vefat etmiştir.
Hüsnü Efendi Üsküdar	Kolağası	Levazım dairesindedir.
Mahir Efendi Üsküdar	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi dahiliye kolağası Mahir Bey.
Kazım Efendi Üsküdar		Üçüncü Ordu-yı hümayundadır.
Rıza Efendi Yozgat	Yüzbaşı	Yemen’de şehidan irtihal eyledi.
Raşid Efendi Şam	Binbaşı	İnebolu redifinde. [498]
Şevket Efendi Asitane	Binbaşı	Suriye vilayeti dairesi jandarma alayındadır.
Yusuf Efendi Topkapı	Kolağası	Dersaadet’te tifo hastalığından irtihal eyledi.

---

⁵ Bu Hasan ve Hüseyin Efendiler kardeşirler. Talebe iken şahıs ve simaları da yekdiğerine ziyade benzerdi. Seyrek görüşen ehıbbası bunların birine mülaki oldukda hangisi olduğunu tayinde mütereddıd bulunurlardı.

Seyid Efendi Dağıstan	Binbaşı	1308. Altıncı orduda vefat etti.
Esad Efendi Beylerbeyi		Beşinci ordu-yı hümayuna mensup redif sınıf-ı salis 144. alayın 2. Tarsus taburundadır.
Hakkı Efendi İzmir		
İbrahim Efendi Çerkes		
Niyazi Efendi Şehremini	Yüzbaşı	1296 tarihinde dördüncü ordu-yı hümayun dahilinde vefat eyledi.
Emin Efendi Çukurçeşme		1297 tarihinde irtihal eyledi. [499]
Vehib Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır
Rasih Efendi İsparta	Mülazım	1294 tarihinde Girit'te irtihal eyledi. Güzel ressam idi.
Rüşdü Efendi Manastır	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Şevki Efendi Prizren	Kolağası	İkinci ordudadır.

Hasib Efendi Asitane	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayuna mensup Yalvaç redif taburunda.
Mehmed Efendi Firuzağa	Mülazım	1293 tarihinde irtihal eyledi.
Zekeriya Efendi Şam		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Tahsin Efendi Selanik	Kolağası	Selanik rüştiye-yi askeriyesi müdürü- dür.
Şekür Efendi Nuruosma- niye	Kaymakam	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şa- hane'de meç ve kılıç talimi ve harita teressümü muallimi Şekür Bey. [500]
Ali Rıza Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	1295 tarihinde Dersaadet'te irtihal eyledi.
Hulusi Efendi Kapanıdakik	Kolağası	Levazımat dairesine merbut olan nan-ı aziz fırınına memurdur.
Mehmed Efendi Harput	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayun redi- findedir.
Rıza Efendi Demirkapı	Binbaşı	Hassa taburlarında iken 1310'da fevttir.

Mehmed Efendi Galata	Mülazım	Karadağ'da şehittir.
İbrahim Efendi Sofya		
Mustafa Efendi Niş		
Şükrü Efendi Üsküdar	Kolağası	Şehittir. Yemen'de.
Zihni Efendi Çerkes	Kolağası	Atina redif taburundadır.
Osman Efendi Çerkes	Kaymakam	Levazımat-ı umumiye dairesine merbut mezbaha ser-memuru Osman Bey. [501]
Kemal Efendi Yenibahçe	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Ragıp Efendi Üsküdar	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahiliye zabiti Mehmed Ragıp Efendi.
Hamdi Efendi Kırım	Kolağası	Yedinci ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi	Miralay	2. fırka-yı hümayun ümerasından Ahmed Bey.

Umurbey		
Nafi Efendi Asitane	Kolağası	Birinci ordu-yı hümayun redifindedir.
Mişel Efendi Beyoğlu		Mülkiye'ye nakletmiştir.

Süvari Sınıfı

Hüsnü Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Şerif Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayun süvari alayındadır. [502]
Tevfik Efendi Asitane	Mülazım	Şehittir.
Emin Efendi Fatih	Kolağası	Birinci ordu-yı hümayun süvarisinde.
Tevfik Efendi Karagümrük	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Emin Efendi Filibe		
Hüsnü Efendi		

Edirne		
Ferid Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rıfat Efendi Şam		

Topçu Sınıfı

Raşid Efendi Tophane	Kolağası	Selimiye kışla-yı hümayununda topçu taburunda idi. [503]
Şerif Efendi Halıcılar	Kolağası	Külhane nan-ı aziz fırını memuru Şerif Efendi.
Bekir Efendi Zeyrek	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Osman Efendi Taksim	Mülazım	Erzurum idadi-yi askeriyesinde dahi- liye zabiti iken 1294 tarihinde irtihal- ı dar-ı meva eyledi. Hesap ve cebirde müstait idi.
Nizam Efendi Üsküdar	Mülazım	İrtihal eyledi.

Erkan-ı Harp   Piyade   Süvari   Topçu   Mecmuu

9   72   9   5   95

[504]

Sınıf

28

Piyade ve süvari ve istihkam ve topçu sınıfları hicretin 1292 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1294 salinde neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Şerafeddin Efendi Çengelköy	Miralay	Meclis-i nafia azasından ve fen müşaviri muavini Şerafeddin Bey. <i>Hesabat-ı Maliye</i> namıyla eseri vardır.
Sabri Efendi Manastır	Kaymakam	Girit fırka-yı askeriyesi erkan-ı harbiyesinde Sabri Bey.
Münir Efendi Asitane	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şubesine memur Münir Bey. [505]
Vasıf Efendi Manastır	Miralay	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup elyevm üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde bulunan Mehmed Vasıf Paşa.
Celaledin Efendi Asitane	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şubesine memur Hafız Mehmed Celaledin Bey.
Süleyman Efendi Aksaray	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 2. şubesine memur Süleyman Fethi Bey.

Topçu Erkan-ı Harbi

Ali Refik Efendi Girit	Yüzbaşı	1295 tarihlerinde irtihal eyledi. Mühendishane-yi berr-i hümayunda muallim idi. <i>Hazine-yi Etfal</i> ve Rumca'dan mütercim <i>Sevda</i> namıyla evfak eserler neşretmişti. [506]

Piyade Sınıfı

Hayri Efendi Maçka	Mirliva	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Hayri Paşa.
Reşid Efendi Süleymaniye	Mirliva	Elyevm müddei-yi umumi-yi askeri Reşid Paşa.
Said Efendi Şam	Binbaşı	Hicaz fırka-yı askeriyesinde.
Vahap Efendi İzmir		Mektepten çıktığı sene dördüncü ordu-yı hümayuna tayin olunmuştur. Zaten İranlı olduğundan oradan Tahran'a gitmiştir. Elyevm devlet-i İraniye hizmetinde müstahdendir.
Mahmud Efendi Kumkapı	Mülazım	1293 tarihinde Varna'da irtihal etmiştir. [507]
Hamdi Efendi İsparta	Kolağası	Edirne idadi-yi askeriyesi coğrafya muallimi Ahmed Hamdi Efendi.
Hüsnü Efendi	Kaymakam	Mekatib-i askeriye müfettiş-i umumi Ferik Von Goltz Paşa

Cihangir		hazretlerinin muavin ve tercümanı Hüseyin Hüsnü Bey.
Cevat Efendi Koska	Yüzbaşı	Plevne'de şehittir.
İbrahim Efendi Mecidiye	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Talib Efendi Şam	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Ali Efendi Şam	Kaymakam	Müşiran-ı azamdan İbrahim Derviş Paşa hazretlerinin yaver-i harbi Meh- med Ali Bey.
Vasfi Efendi Şam	Yüzbaşı	1297 tarihlerinde Havran cihetinde şehit olmuştur.
Raşid Efendi Süleymaniye	Kolağası	Fatih rüştiye-yi askeriyesi riyaziye muallimi Mehmed Raşid Efendi. [508]
Galip Efendi Manastır	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Edhem Efendi Asitane	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Tevfik Efendi Yüksekkaldı- rım	Kolağası	Edirne rüştiye-yi askeriyesi müdürü.

Ömer Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Nureddin Efendi Sultanselim	Kolağası	Bursa rüştiye-yi askeriyesi Fransızca muallimidir. Tercüme olarak eserleri vardır.
Esad Efendi Üsküdar	Kolağası	Sevkiyat dairesinde müstahdemdir. İki sene mukaddemi fariza-yı hacc-ı şerifi ifaya muvafık olmuştur.
Rafet Efendi Uşak	Binbaşı	Yaveran-ı Hazret-i Şehriyariden olup devletlü necabetlü şehzadegan-ı ci- van-bahtan hazretlerinin derslerine memur Mehmed Rafet Bey. <i>Müsel- lesat-ı müsteviyye ve küreviyye</i> ve <i>Fenn-i Makine</i> ve <i>Müfid-ül Hen- dese</i> ve <i>Coğrafya-i Hususi ve Umumi</i> ve <i>Mesail-i Müsellesatiye</i> [509] ve <i>Mesail-i Riyaziye</i> namlarıyla telifle- rinden maada tercüme ve telif olarak 19 parça eseri dahi vardır.
İsa Efendi Çerkes	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayun dairesin- dedir.
Şevket Efendi Trilye [?]	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayunda ni- şancı taburundadır.
Halid Efendi Hocapaşa	Binbaşı	Manisa redif taburundadır.
Mehmed Efendi		Trabzon redif taburundadır.

Mecidiye		
Niyazi Efendi Balat		Nizamiye 2. alayın 1. taburunda misafirdir.
Behçet Efendi Ayasofya	Kolağası	İnşaat dairesinde müstahdemdir.
Atıf Efendi Kasımpaşa	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayun redif taburundadır. [510]
Nuri Efendi Manastır	Yüzbaşı	Plevne’de şehittir.
Selim Efendi Manastır	Kolağası	İstihkam ve inşaat dairesindedir.
Galip Efendi Davutpaşa	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 5. şubesine memurdur.
Neşet Efendi Manisa	Binbaşı	Bursa mekteb-i idadi-yi askerisi ders nazırı ve edebiyat muallimi idi.
Ahmed Efendi Fındıklı	Mülazım	1294 tarihinde irtihali dar-ı naim eylemiştir.
Kemal Efendi Davutpaşa	Binbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 5. şubesine memur Kemal Bey.
Fethi Efendi Sarıkız	Mülazım	Şehittir. Plevne’de.

Rıza Efendi Kasımpaşa	Kolağası	Yedinci ordu-yı hümayunda idi.
Hayreddin Efendi دنیرہ		İkinci ordu-yı hümayundadır. [511]
İsmail Efendi Sultanselim	Kolağası	Hassa 1. alayın 1. taburundadır.
Zati Efendi Hisar	Kolağası	Bursa rüştiye-yi askeriyesi kavaid-i osmaniye muallimidir.
Daniş Efendi Eğrikapı	Mülazım	Plevne'de şehittir.
Salih Efendi Bosna	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayuna mensup Selanik taburundadır.
Ömer Efendi Harput	Binbaşı	Hassa 2. liva kitabetine memur Ömer Bey.
Şevket Efendi Asitane	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayun kuman- danlığı yaver-i harbi Şevket Bey.
Mehmed Ali Efendi Firuzağa	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup Kudüs-i Şerif taburundadır.
Osman Efendi Tokat	Yüzbaşı	Plevne'de sağ kolunu kaybettiğinden Dersaadet'te hidemat-ı hafifede [512] istihdam olunmakta iken 1298 tarihinde irtihal etti.

Burhan Efendi Paşabahçesi	Yüzbaşı	Selanik fırkası erkan-ı harbiyesinde iken 1306'da irtihal etmiştir.
Süruri Efendi Mecidiye	Yüzbaşı	Trablusgarp'ta iken 1298 senesinde azm-i su-yi beka olmuştur.
Rasim Efendi Tekirdağı	Kolağası	Aydın redif dairesindedir.
Abdi Efendi Beşiktaş	Kolağası	Redifte.
Şükrü Efendi Balıkesir	Kolağası	Umum levazım dairesine merbut hat-tab ambarı müdürüdür. Efendi-yi mumaileyh okumakla ağız çarpıklı-ğın iyi etmek için eb-en an ced ocaktır ve nefsimde tecrübe olunmuştur. Enfas-ı müessire inkar olunamayacağından nas intifa etsin için buraya yazdım. [513]
İsmail Efendi Nevşehir	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Osman Efendi Gümölcine	Mülazım	Şıpka'da şehittir.
Ahmed Efendi Bilecik	Kolağası	Rize redif taburundadır.

Şerafettin Efendi Üsküdar	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup olarak İşkodra'dadır.
Mehmed Efendi Sinop	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Esad Efendi Narlı	Binbaşı	Bursa idadi-yi askeriyesi dahiliye mü- dürü Esad Bey.
Şevki Efendi Bursa	Kolağası	1301 tarihinde Necid'de irtihal-i dar-ı naim eylemiştir. Bursa idadisi- nin eski muallimlerinden olan ilmihal ve dürr-i yekta hocası [514] merhum Abdullah Efendi'nin mah- dumudur.
Hamdi Efendi Girit	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.
Mazlum Efendi Üsküdar	Kolağası	Dimetoka redif taburunda Mazlum Bey.
Emin Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Şefik Efendi Kemeraltı	Kolağası	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesi hüsn-i hatt muallimi Şefik Bey.
Rıfat Efendi Edirne	Kolağası	Manastır rüştiye-yi askeriyesinde re- sim muallimi iken tebdil-i heva

		tarikiyle Dersaadet’e gelip 1305 tarihinde irtihal eyledi.
Esad Efendi Niğde	Kolağası	Bu kitabın müellifidir.
Ali Efendi Muradiye	Kolağası	Bursa idadi-yi askeriyesi kozmografya muallimi Ali Salih Efendi. [515]
Cemil Efendi Tophane	Kaymakam	Nizamiye-yi Sarachane-yi Amire müdürü Cemil Bey.
Mehmed Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Süvari Sınıfı

Tevfik Efendi Galata	Yüzbaşı	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti iken 1295’te Dersaadet’te irtihal etmiştir.
İzzet Efendi Bolu	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun dahilindedir.
Halil Efendi Atpazarı	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır.
İsmail Efendi Girit	Miralay	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane süvari talimi muallimi İsmail Bey.
Şevket Efendi Kayseri	Kolağası	Süvari dördüncü alayındadır. [516]

Reşid Efendi Aksaray	Kaymakam	Hamidiye süvari alayında Reşid Bey.
Yusuf Efendi Maçka	Miralay	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Yusuf Bey.

İstihkam Sınıfı

Rasim Efendi Vefa	Binbaşı	İstihkam ve inşaat dairesinde Mehmed Rasim Bey.
Mehmed Refik Efendi Girit	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Fazıl Efendi Üsküdar	Mülazım	İrtihal etmiştir.

Topçu Sınıfı

Tevfik Efendi Üsküdar	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [517]
Ali Refik Efendi Balat	Kaymakam	Tophane-yi Amire dairesindedir.
Muhyiddin Efendi Karagömrük	Yüzbaşı	Kosova cihetindedir.
Sabit Efendi	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Eğrikapı		
Hayri Efendi Üsküdar	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de istihkamat-ı hafife muallimidir.
İzzet Efendi Cihangir	Kolağası	Mühendishane-yi berr-i hümayunda dahiliye zabiti iken 1309 senesinde irtihal-i darü's-selam eylemiştir.
Reşad Efendi Sultanhamamı		Çatalca'da idi.
İbrahim Efendi Cihangir	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de dahiliye binbaşı İbrahim Bey.
İbrahim Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır. [518]
Arif Efendi Hasköy	Binbaşı	Selimiye kışla-yı hümayununda aramsaz topçu taburundadır.
Mehmed Efendi Şehzadebaşı	Binbaşı	Zeytinburnu fabrika-yı hümayununa memurdur.
Sami Efendi Eğrikapı	Mülazım	1293'te irtihal eyledi. Sinci'de [?] medfundur.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	İstihkam ve Topçu	Mecmuu
7	66	7	15	95

Sınıf

29

Piyade ve süvari ve istihkam ve topçu zabıtlığıyla hicretin 1293 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1295 tarihinde neşet eden sınıf efendileri.

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
İsmail Efendi İzmir	Kaymakam	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine memur İsmail Zühdü Bey. [519]
Ömer Efendi Atina	Miralay	Erkan-ı harbiye-yi umumiye daire-sinde 3. ve 4. şubeler müdürü Ömer Kamil Bey. Mir-i mümaileyhin <i>Su-dan Mısır'ı</i> ve <i>Harp Oyunu</i> ve <i>Nişan Talimnamesi</i> ve <i>Sınıf-ı Salise Muharebe Tabiyesi</i> namlarıyla eser-leri vardır.
Mehmed Efendi Sultanahmet	Miralay	Maiyet-i seniye-yi cenab-ı mülükane erkan-ı harbiyesine memur Mehmed Rebii Bey.
Ali Efendi Trabzon	Miralay	Maiyet-i seniye-yi hazret-i şehriyari erkan-ı harbiyesine memur Ali Avni Bey.
Rıza Efendi Bursa	Kaymakam	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine memur Ali Rıza Bey.
Ferit Efendi Sarıyer	Kaymakam	Selanik ve Kosova umum-ı havalisi kumandanlığı erkan-ı harbiye reisi Ferit Bey. [520]

Rıfat Efendi Yenişehir	Kolağası	1298 tarihinde Dersaadet'te azm-i gülşen-seray-ı beka olmuştur.
Mahmud Efendi Tiran	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayuna merbut Hamidiye süvari kumandanlığı erkan-ı harbiyesi reisi Mahmud Hayret Bey.

İstihkam-ı Erkan-ı Harbi

Mazhar Efendi Şehzadebaşı	Kaymakam	Mühendishane-yi berri-yi hümayunda istihkamat dersi muallimi Mazhar Bey.

Topçu Erkan-ı Harbi

Hamid Efendi İzmir	Kaymakam	Kudüs-i Şerif arazi-yi seniye müdürü Hamid Bey.
Ragıp Efendi Manastır	Kaymakam	Üçüncü ordu-yı hümayun Süvari fırkası erkan-ı harbiye reisi İzzet Ragıp Bey. [521]

Piyade Sınıfı

Vahid Efendi Girit	Kolağası	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Fettah Efendi Ayasofya	Yüzbaşı	1297 terk-i came-yi hayat eylemiştir. Halim bir zat idi.

Mehmed Efendi Karahisar	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun dairesindedir.
İsmail Efendi Edirne	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Hulusi Efendi Beşiktaş	Binbaşı	İtfaiye 2. taburundadır. ⁶
Hayri Efendi Beşiktaş	Miralay	Erkan-ı harbiye 2. şubesinde.
Refet Efendi Selanik	Kolağası	Hassa ordu-yı hümayunu telgraf-ı askeri bölüğüne memurdur ve telgrafa [522] dair eseri vardır.
Hakkı Efendi Amasya	Binbaşı	Levazımat-ı umumiye dairesi 1. şube müdür muavini İsmail Hakkı Bey.
Ali Efendi Kastamonu	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisinde sınıf-ı mahsus şakirdanının coğrafya ve hüsn-i hatt-ı Türki muallimi Ali Servet Efendi.
Hulusi Efendi Amasya	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Cemil Efendi Kastamonu	Yüzbaşı	Kayseri redif fırkası erkan-ı harbiyesine mühlaktır.

---

⁶ Bu Hulusi ve Hayri Beyler kardeşirler.

Tevfik Efendi Kırım	Mülazım	1297 senesinde irtihal etmiştir.
Şevki Efendi Cibali	Kolağası	Beşiktaş rüştiye-yi askeriyesi Fransızca muallimi Şevki Bey.
Ahmed Efendi Firuzağa	Kolağası	Hassa ordu-yı hümayunu jurnal kısmına memurdur. [523]
Ali Efendi Üsküdar	Kolağası	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesi müdürü Ali Rıza Efendi. Fenn-i meskukat ile müteveggil olup meskukat-ı İslamiyeye mahsus bir de koleksiyon tertibine muvafık olmaktadır.
Halil Efendi Kırım	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun Dairesinde iken 1295'te irtihal etmiştir.
Raşid Efendi Tophane	Yüzbaşı	Dar-ı bekaya irtihal etmiştir.
Haydar Efendi Üsküdar	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi Fransızca muallimi Haydar Daniş Bey. <i>İlm-i Alaim-i Ceviiye</i> ve <i>Medhal-i İlm-i Heyet</i> ve <i>İf'al-i Gayr-ı Kıyasiye</i> namlarıyla telifleri vardır.
Rıza Efendi Tophane	Kolağası	Mazeretine mebni tekaüden چراغ buyurulmuştur.

Abdurrahman Efendi Mecidiye	Mülazım	İrtihal etmiştir. [524]
Mazhar Efendi Şehzadebaşı	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayuna mensup nişancı taburunda Mazhar Bey.
Cavid Efendi Karagömrük	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Van mevkiindedir.
Şevki Efendi Kıbrıs	Kaymakam	Eskişehir’de kain koru-yu hümayun çiftliği müdürü Mehmed Şevki Bey.
Ferid Efendi Üsküdar	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Şevket Efendi Yanya	Kolağası	Eyüp’te kain baytar mekteb-i rüştiye-yi askeriyesi müdürü Şevket Bey.
Halil Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Rüştü Efendi Kadıköy	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun dairesindedir.
İzzet Efendi Şam	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayun müşiriyet-i celilesi yaveranından İzzet Bey. [525]
Nail Efendi Üsküdar	Kolağası	Gülhane rüştiye-yi askeriyesi riyaziye muallimi Nail Bey.
Daver Efendi	Kolağası	Hicaz fırka-yı askeriyesindedir.

Çerkes		
Said Efendi Kadıköy	Binbaşı	Çorum redif taburunda Said Bey.
Ali Efendi Çukurçeşme	Binbaşı	İtfaiye 1. taburunda Ali Bey.
Ahmed Efendi Çerkes	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye evrak odasında müstahdemdir.
Şükrü Efendi Kadıköy	Kolağası	Selanik cihetinde idi.
Şevket Efendi Şam	Mülazım	1293 senesi irtihal etti. Vidin'de medfundur.
Süleyman Efendi Sivas	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Remzi Efendi Üsküdar	Kolağası	Kastamonu redif fırkası erkan-ı harbiyesine mülhaktır. [526]
Celal Efendi Bursa	Mülazım	1293 senesi mesele-yi maziyesinde Karadağ'da kahramane bir surette şehit olmuştur. Mevla rahmet eyleye.
Edhem Efendi Erzincan	Kolağası	Çanakkale redif dairesindedir.
Rıza Efendi	Kolağası	İstihkam ve inşaat dairesinde müstahdemdir.

Varna		
Hüsnü Efendi Fındıklı	Mülazım	1295 tarihlerinde Erzurum'da vefat etmiştir.
Kamil Efendi Halep	Kolağası	1305'te irtihal etti. Arap Kamil denilmekle maruf idi.
Receb Efendi Üsküp	Mülazım	İrtihal etmiştir. Habeşi idi.
Hakkı Efendi Üsküdar	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun nişancı taburundadır. Muharebede şecaatini gören arkadaşları gıyabında çok sena ediyorlar. [527]
Süleyman Efendi Üsküdar		
Kani Efendi Eyüp	Binbaşı	Birinci ordu-yı hümayun birinci fırkası dahilindedir.
Mahmud Efendi Üsküdar	Kolağası	Urfa redif taburundadır.
Edhem Efendi Sultanselim	Kaymakam	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Vehib Efendi Manastır	Mülazım	Muharebede muzafferin mecruh ve malul olduğundan tekaüden چراغ buyrulmuştur.

Abdi Efendi Bursa	Mülazım	Plevne'de cansiperane ifa-yı hizmet ederek fırka-yı naciye-yi şühedaya iltihak eylemiştir.
Ali Efendi Üsküdar	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiyede 2. şubede müstahdem Ali Bey.
Mustafa Efendi Kastamonu	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [528]
Vehbi Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayun dairesindedir.
Hurşit Efendi Çerkes	Kaymakam	Çifteler hara-yı hümayununa memur Hurşit Bey.
Rıfat Efendi Manastır	Yüzbaşı	Maluliyetinden tekaüden چراغ buyrulmuştu. [1]307'de vefat etti.
Şevket Efendi Eyüp	Yüzbaşı	1300 tarihinde Dersaadet'te irtihal eyledi. Rüştîye-yi askeriyelerde dahiye zabıtlığıyla bulunmuştu.
Raşid Efendi Diyarbakır	Mülazım	Mesele-yi maziyyede Kars'ta şehit olmuştur.
Hayri Efendi İzmir	Binbaşı	İzmir havalisi redifindedir.
Arif Efendi Halıcılar	Kolağası	Trabzon rüştiye-yi askeriyesi müdürüdür.

Süleyman Efendi Edirne	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [529]
İzzet Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı Hümayundadır.
Recai Efendi Selimiye	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de Alman lisanı muallimi Ahmed Recai Efendi. 31. cetveldeki Üsküdarlı Abdi Efendi'nin biraderidir.
Ahmedi Efendi Bolu	Binbaşı	Yanya redif taburundadır.
Sadık Efendi Atpazarı	Mülazım	İrtihal etti.
Cemal Efendi Sultanahmet	Mülazım	İrtihal etti.
Tevfik Efendi Kütahya	Mülazım	Karadağ'da bir suret-i cengaveranede şehit olmuştur.
Behçet Efendi Kemeraltı	Kolağası	Levazım Dairesi'ne mülhak Topthane-yi Amire fırınına memurdur.
Halid Efendi Manisa	Yüzbaşı	Birinci ordu-yı hümayun 1. Alay'ın 1. taburundadır. [530]

Aziz Efendi Karagümrük		
Ahmed Efendi Çerkes		

İstihkam Sınıfı

Bekir Efendi Manastır	Mülazım	Plevne'de şehittir.
Hasan Efendi Çankırı	Yüzbaşı	Mesele-yi mazide Şıpka'da mecruh ve malul olduğundan tekaüden çe- rağ buyrulmuştur. Elyevm Çankırı belediye dairesinde müstahdemdir.
Rıza Efendi Asitane	Kolağası	Erzurum idadi-yi askeriyesinde mü- dür vekili Rıza Efendi

Süvari Sınıfı

Ahmed Efendi Fındıklı	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [531]
Hüseyin Efendi Zağra		
Emin Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Tahsin Efendi Şam	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Zihni Efendi Beşiktaş	Mülazım	1295 senesinde vefat etti.
Mehmed Efendi Beşiktaş	Binbaşı	Selanik cihetindedir.

Topçu Sınıfı

Arif Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Efendi Şumnu	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun topçu alayındadır.
Canip Efendi Bursa	Binbaşı	Berlin’de tahsildedir.
Yakup Efendi Yenibahçe	Mülazım	Mesele-yi mazide Deveboynu Muharebesi’nde hayret-bahş-ı ukul olur [532] şecaatler göstererek şehit olmuştur.
Edhem Efendi Beşiktaş	Kaymakam	İkinci ordu-yı hümayuna mensup seyyar topçu 1. alayındadır.
Mustafa Efendi	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Kayseri		
Tahsin Efendi Davutpaşa	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de fenn-i esliha mualimi Tahsin Efendi.
Fuad Efendi Aksaray	Kaymakam	Birinci ordu-yı hümayun seyyar topçu 6. alay Kaymakamı Fuat Bey.
İsmail Efendi Gelibolu	Binbaşı	Çatalca istihkamatına memurdur.
Osman Efendi Edirne	Mülazım	1294 senesinde irtihal etmiştir.
Refik Efendi Akbiyık	Yüzbaşı	Levazım dairesinin 2. Şubesi'nde tayinat kısmına memurdur. 25. cetvelde muharrer olup Plevne şüheda-yı marufesinden olan Kolağası Akbiyıklı Şekip Efendi'nin [533] biraderidir.
Tevfik Efendi Firuzağa	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Rıfat Efendi Edirne	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayunda idi.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	İstihkam ve Topçu
11	71	6	3

Mecmuu: 107

Sınıf

30

Zirde beyan olunacak sınıf efendileri ale'l-usul 1294 sene-yi hicriyesinde çıkarılacak iken muharebe vukuuna ve taburlarda zabitanın lüzumuna mebni serian dersleri ikmal ettirilerek hicretin 1293 senesinde ba-şehadet-name çıkmışlardır ve erkan-ı harbiye efendileri ale'l-usul sonra neşet etmişlerdir.

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
İsmail Efendi Edirne	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayuna mensup Kırkkilise istihkam ve inşaat komisyonu [534] riyasetindedir.
Kemal Efendi Kırkçeşme	Binbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şube-sinde Kemaleddin Bey.
İsmail Efendi Trabzon	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde İsmail Kami Bey.
Şevket Efendi Sultanahmet	Binbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 3. şube-sinde memur Şevket Bey.

Topçu Erkan-ı Harbi

Şakir Efendi Şehzadebaşı	Mirliva	Hassa erkan-ı harbiye reisi Şakir Paşa. Müşarünileyhin itmam-ı tahsili Berlin'dedir.

Süvari Erkan-ı Harbi

Rıfat Efendi Sultanahmet	Kaymakam	Trablusgarp fırka-yı askeriyesi erkan-ı harbiye reisi Rıfat Bey. [535]

İstihkam Erkan-ı Harbi

Hüseyin Efendi Sofya	Binbaşı	Manastır redif 9. fırka erkan-ı harbiye-sinde Hüseyin Hilmi Bey.

Piyade Sınıfı

İbrahim Efendi Edirne	Kolağası	Edirne idadi-yı askeriyesi'nde coğrafya muallimidir.
İbrahim Efendi Yenibahçe	Binbaşı	İkinci ordu 6. alayın 2. taburundadır.
Mehmed Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Edirne idadisinde riyaziye muallimi idi. Beray-ı tedavi İstanbul'a gelip 1299 tarihinde vefat etti. Esbak Beyrut Valisi Aziz Paşa hazretlerinin mahdumudur. [536]
Ahmed Efendi Isparta	Yüzbaşı	Kosova cihetindedir.
Rıfat Efendi Girit	Binbaşı	Elbise ambarına memurdur.

Hasib Efendi Alanya	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun 13. alayındadır.
Salih Efendi Çerkes		Kırkkilise’de idi.
Kazım Efendi Zeyrek		İzmir’de.
Nazmi Efendi Fatih	Binbaşı	İtfaiye taburunda Nazmi Bey.
Vahid Efendi Üsküdar	Kolağası	Redifte.
İzzet Efendi Manastır	Kolağası	Kosova redif fırkası erkan-ı harbiyesinde müstahdemdir.
Behçet Efendi Girit	Kolağası	Bursa rüştiye-yi askeriyesi müdürüdür.
Hasan Efendi Sinop	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane’de hikmet dersi muavini Hüseyin Efendi. [537]
Mesud Efendi Niğde	Kolağası	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesi riya-ziye muallimi Mehmet Mesut Efendi. <i>Hendese-yi Sanayi</i> namıyla eseri ve bir de ilm-i hesabı vardır ve bu muharriri acizin biraderidir.
Sıdkı Efendi	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Şam		
Mehmed Efendi Arapgir	Binbaşı	İkinci fırka-yı hümayun dahilindedir.
Hafız İsmail Efendi Kayseri	Kolağası	Erkan-ı harbiye dairesi kuvvet-i umumiye kısmındadır.
Said Efendi Kalkandelen		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Sadi Efendi Fatih	Mirliva	Teftiş-i askeri komisyon-ı alisi azasından ve yaveran-ı hazret-i şehriyariden Sadi Paşa.
Ata Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Muhlis Efendi Çerkes	Miralay	Levazımat-ı umumiye dairesi 4. şube müdür muavini Muhlis Bey. [538] Mukaddemleri ikinci ordu-yı hümayunun makam-ı müşir ser-yaverliğinde bulunmuştu.
Rıza Efendi Hırka-ı Şerif	Kolağası	İkinci ordu nizamiye 16. alayın 3. taburunda olup Dedeâğaç sevkıyat-ı askeriye komisyonu riyasetinde bulunmaktadır.
İbrahim Efendi Köprülü	Yüzbaşı	İnşaat dairesinde müstahdemdir.
Reşid Efendi	Mülazım	Fevttir.

Üsküdar		
Emin Efendi Isparta	Mülazım	Fevttir.
Şefik Efendi Kapanıdakik	Mülazım	Fevttir.
Emin Efendi Bursa	Mülazım	Fevttir.
Ahmed Efendi Kayseri	Mülazım	Fevttir.
Ahmed Efendi Çerkes	Kolağası	Fevttir. [539]
Raşid Efendi Halep	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Girit	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Tevfik Efendi Hasköy	Yüzbaşı	Birinci ordu-yı hümayundadır.
Emin Efendi Çengelköy	Yüzbaşı	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Şükrü Efendi		Muhasebat-ı atikadadır.

Samatya		
Emin Efendi Yenibahçe		
Abdurrah- man Efendi Maçka	Binbaşı	İzmit redif taburunda Abdurrahman Bey [12]97 senelerinde Dersaadet idadisinde kitabet muallimi idi.
Celal Efendi Koska	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun redif da-iresindedir.
Arif Efendi Çanakkale	Mülazım	Şehittir. Şıpka'da. [540]
Mazhar Efendi Cerrahpaşa	Mülazım	Şehittir. Şıpka'da.
Hüseyin Efendi Beresina [?]	Mülazım	Şehittir. Şıpka'da.
Behçet Efendi Manastır	Yüzbaşı	1. nişancı taburundadır.
Sami Efendi Aksaray	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de piyade talimleri muallimi Hüseyin Sami Bey.
Tevfik Efendi Üsküdar	Kolağası	Selanik rüştiye-yi askeriyesi müdürü Tevfik Efendi.

Tevfik Efendi Çerkes	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun 3. nişancı ta- burunda iken vefat etti.
Abid Efendi Behke	Binbaşı	Trablusgarp fırka-yı askeriyesinde.
Aziz Efendi Manastır	Kaymakam	Tophane-yi Amire'de harbiye meclisi azasından Aziz Bey.
Zeynel Efendi Tekirdağı	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır. [541]
Mehmed Ali Efendi Kadıköy	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun Nizamiye 15. alayındadır.
Şerif Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Nüzhet Efendi İzmir		Trablusgarp fırka-yı askeriyesinde.
Osman Efendi Manastır	Kolağası	Karahisar redif taburunda.
Hilmi Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Hüseyin Efendi	Yüzbaşı	Tire redif taburundadır.

Lofça		
Hüsni Efendi Manisa	Kolağası	Beşiktaş rüştiye-yi askeriyesi muallim- lerinden iken 1310 tarihinde azim-i firdevs-i ala eylemiştir.
Safvet Efendi Üsküdar		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Asım Efendi Kumkapı		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Nedim Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [542]
Hamdi Efendi Defterdar	Kolağası	Girit fırka-yı askeriyesi'nde [1]304 se- nelerinde mekteb-i idadi-yi askeride dahiliye zabiti idi.
Hasan Efendi Naslıç	Yüzbaşı	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
İzzet Efendi Bilecik		Rüştiye-yi askeriyyededir.
Kamil Efendi Bursa		Girit'te idi.

Süvari Sınıfı

İshak Efendi Çerkes	Binbaşı	Yanya cihetindedir.

Seyyid Efendi Eğrikapı	Binbaşı	Ertuğrul süvari alayındadır.
Ali Efendi Şam		Beşinci ordudadır.
Ali Efendi Eğrikapı	Mülazım	İrtihal etmiştir.
Mustafa Efendi Trabzon	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [543]
Said Efendi Urfa	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Abdurrah- man Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Nazmi Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Tahir Efendi Mollaaşki	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Faris Efendi Urfa		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Efendi Yenişehir	Yüzbaşı	Selanik cihetindedir.

Rıfat Efendi Hasköy		

İstihkam Sınıfı

Servet Efendi Nişanca	Kolağası	Piyade sınıfına nakletmiştir. Elyevm Üsküp fırkası kitabesinde müstahdemdir.
İzzet Efendi Hacıkadın	Kolağası	Kastamonu rüştiye-yi askeriyesi muallimlerindendir. [544]

Topçu Sınıfı

Abdüsselam Efendi Şam	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayunda.
İzzet Efendi Selanik	Yüzbaşı	Girit'te.
Mahmud Efendi Erzincan	Kaymakam	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Cemal Efendi Manastır	Binbaşı	Mühendishane-yi berr-i hümayunda ulum-ı riyaziye muallimi Cemal Bey'dir. Şehzadebaşı'nda <i>Rehber-i Marifet</i> nam mektebin fahri muallimi ve ders nazıdır.
Niyazi Efendi	Yüzbaşı	Maluliyetine mebni چراغ buyrulmuştur.

Edirne		

Erkan-ı Harp Piyade Süvari İstihkam ve Topçu Mecmuu

7. 61 12 2 5 87

[545]

Sınıf

31

Zirdeki sınıf efendileri hicretin 1295. senesinde çıkarılacak iken muharebe zuhuruyla taburlarda zabitanın lüzumuna mebni dersleri serian ikmal ettirilerek 1294 senesi nihayetlerine doğru ba-şehadetname neşet ettirilmiştir. Erkan-ı harbiyesi ale'l-usul sonra çıkmışlardır.

Piyade Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
İshak Efendi Çerkes	Kolağası	[1]302 senesinde der-i aliye'de vefat etmiştir.
Şakir Efendi Karahisar	Mirliva	Makam-ı celil-i sadaret-i azamı ser-ya-veri Şakir Paşa.
Hasan Fehmi Efendi Çerkes	Miralay	Maiyet-i seniye-yi erkan-ı harbiyesinde Hasan Fehmi Bey. [546]
Davud Efendi Manastır	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde Davud Bey.

Topçu Erkan-ı Harbi

Yusuf Efendi Sultanselim	Binbaşı	Kastamonu redif fırkası erkan-ı harbiyesinde Yusuf Kenan Bey.
Abdulmen- nan Efendi Vefa	Binbaşı	Tıbbiye-yi askeriye idadisinde riyaziye muallimi Mennan Bey.

İstihkam-ı Erkan-ı Harbi

Enver Bey	Kaymakam	Selanik ve Kosova ve havalisi umumî kumandanlığı erkan-ı harbiyesinde Enver Bey. [547]

Süvari Erkan-ı Harbi

Kazım Efendi Manastır	Kaymakam	Selanik ve Kosova ve havalisi umumî kumandanlığı erkan-ı harbiyesinde Kazım Bey.

Piyade Sınıfı

İdris Efendi Naslıç	Kolağası	Bursa idadi-yi askeriyesinde riyaziye muallimi Mehmed İdris Efendi.
Hüseyin Efendi Beşiktaş	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Ali Efendi Maçka	Yüzbaşı	Kosova cihetindedir.

Nail Efendi Selimiye	Kolağası	Bağdat'ta hudud-ı İraniye taburundadır.
Vefa Efendi Kesriye	Yüzbaşı	Kosova cihetindedir. [548]
Sadık Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Muzaffer Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Makam-ı sadaret-i uzma yaveranından olup elyevm memuriyetle Bağdat'tadır
Said Efendi Şam	Kolağası	Yaveran-ı hazret-i sadaret-penahiden Said Bey.
Mehmed Halid Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Abdi Efendi Üsküdar	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisinde sınıf-ı mahsus Fransızca muallimi Abdi Efendi. Mukaddemleri Sivas rüştiye-yi askeriyesinde hayli hizmeti sebk etmiştir.
İzzet Efendi Edirne	Kolağası	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesi dahilîye zabitidir. [549]
Kamil Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Hassa levazım dairesindedir.

Pertev Zeke- riya Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mestan Efendi Edirne	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Hulusi Efendi Beşiktaş	Kolağası	Şam-ı Şerif rüştiye-yi askeriyesinde re- sim muallimidir.
Halim Efendi Kabataş	Kolağası	Halep redif taburundadır.
Bekir Sıdkı Efendi Tophane	Kolağası	Bursa idadi-yi askeriyesinde kitabet muallimi iken tekmil-i nüsha-yı hayat eylemiştir. Haydarpaşa kabristanında vedia-yı hak-ı gufran edilmiştir.
Şükrü Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Münşi Efendi Mahmutpaşa	Kolağası	Bursa idadi-yi askerisinde riya ziye muallimidir. Hendeseye dair eseri var- dır.
Emin Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunundadır. [550]
Şemsi Efendi Çerkes	Kaymakam	Selanik ve Kosova ve havalisi umum kumandanlığı yaveranından Şemsed- din Bey.

Abdurrahman Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Fehim Efendi Çerkes	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiye matbaasıdır.
Halid Efendi Manastır	Yüzbaşı	Mukaddema Mekteb-i Tıbbiye’de dahiliye zabidi idi.
Afif Efendi Manastır	Kolağası	Trabzon rüştiye-yi askeriyesinde lisan muallimidir.
Osman Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Sabri Efendi Asitane	Kolağası	Bursa idadisinde tarama muallimidir.
Naim Efendi Kerç [?]	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır. [551]
Hayrullah Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu sevk memuru maiyetinde müstahdemdir.
Zülfikar Efendi Yenişehir	Yüzbaşı	Birinci ordu-yı hümayun 1. nişancı taburundadır.
İsmail Efendi	Yüzbaşı	Manastır rüştiye-yi askeriyesi muallimlerindendir.

Manastır		
Rıza Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Yanya idare-yi askeriyesindedir.
Nureddin Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunundadır.
Hayri Efendi Eyüp	Yüzbaşı	Fevttir.
Hasan Efendi Trabzon	Mülazım	
Süleyman Efendi Fındıklı	Mülazım	Fevttir.
Rüşdü Efendi Trabzon	Mülazım	Fevttir.
Mehmed Efendi Isparta	Mülazım	Fevttir. [552]
Osman Efendi Edirne	Mülazım	Fevttir.
Reşad Efendi Sultanahmet	Mülazım	Fevttir.

Hayreddin Efendi Manastır	Binbaşı	Tophane-yi Amire'ye mensup rudud [?] memurudur.
Cemil Efendi Davutpaşa		
Mehmed Rıza Efendi Ankara	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Celal Efendi Eyüp	Kolağası	Tıbbiye-yi askeriye idadisinde resim muallimidir.
İsmail Efendi Aksaray	Yüzbaşı	Hassa erkan-ı harbiye dairesindedir.
Hamdi Efendi Kastamonu	Kolağası	Tıbbiye-yi askeriye idadisi dahiliye kolağasıdır.
Ali Efendi Şehremini	Kolağası	Şam-ı Şerif rüştiye-yi askeriyesi mü- dürü Ali Efendi. [553]
Ali Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Feyzi Efendi Aksaray		
Hüseyin Efendi Girit		

Yakub Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Yanya cihetindedir.
Mehmed Efendi Şehzadebaşı	Yüzbaşı	Hassa'ya mensup olarak İzmit taburundadır.
Tevfik Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Eşref Efendi Vodina		Üçüncü ordu-yı hümayunundadır.
Münir Efendi Asitane	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı erkan-ı harbiyesinde.
Salih Efendi Şam	Kolağası	Şam-ı Şerif rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabitidir.
Rıza Efendi Manastır	Yüzbaşı	Trablusgarp fırka-yı askeriyesindedir. [554]
Said Efendi Batum	Yüzbaşı	Sivas rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabitidir.
Zekeriya Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunundadır.
Ata Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Ömer Efendi Tophane	Kolağası	Hicaz fırka-yı askeriyesindedir.
Şevki Efendi Çankırı	Kolağası	Çankırı redif taburundadır.
Ahmed Muhtar Efendi Manastır	Yüzbaşı	Kosova idare-yi askeriyesindedir.
Yusuf Efendi Manastır	Yüzbaşı	Kosova idare-yi askeriyesinde.
Mehmed Efendi Nişancı	Binbaşı	Elbise ambarına memurdur.
Yusuf Efendi Şam		
Süleyman Efendi Şam	Yüzbaşı	Akka redifindedir.
Ali Efendi Kale-yi sulta- niye	Yüzbaşı	Kale-yi sultaniye redifindedir. [555]

Süvari Sınıfı

Faik Efendi Manastır	Mülazım	Fevttir.

Reşid Efendi Çerkes	Binbaşı	Çiftlikat-ı hümayundadır.
Sabri Efendi Şam	Kolağası	Dersaadet'te.
Zekeriya Efendi Çerkes	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun müşiriyet-i celilesi yaveranındandır.
İbrahim Efendi Kocaova	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Şükrü Efendi Beşiktaş	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Şam		Beşinci orduda.
Necati Efendi Bursa	Kolağası	Fevttir.
Mehmed Fuad Efendi Mudanya	Kolağası	Trablusgarp fırka-yı askeriyesinde. [556]
Ahmed Saf- vet Efendi Manastır	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.

Niyazi Efendi Edirne	Mülazım	Fevttir.

1295 senesinde mühendishane-yi berri-yi hümayun tekrar küşat olunduğundan bu tarihten beda ile neşet eden topçu ve istihkam zabitanı mühendishane-yiy berri-yi hümayun tarihinde gösterilmiştir.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
8	69	11	88

Bu sınıfın istihkam ve topçu efendileri 1295 sene-yi rumiyesinde mühendishane-yi berri-yi hümayununda neşet etmiş olduklarından mühendishane tarihine yazılıp buradan tay olunmuştur.

[557]

Sınıf

32

Piyade ve süvarileri hicretin 1296 senesi ve erkan-ı harbiyesi 1298 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Piyade Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbe	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Osman Nizami Bey Çengelköy	Kaymakam	Roma sefaret-i seniyesi ataşe militeri Osman Nizami Bey. Matbu eserleri vardır ve müşiran-ı izamdan Ali Nizami Paşa hazretlerinin mahdumdur.
Ahmed Tefik Efendi	Miralay	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Ahmed Tefik Bey.

Sultanahmet		
Ahmed Fevzi Efendi Sultanahmet	Miralay	Saltanat-ı seniye'nin Çetine sefiri Ahmed Fevzi Bey. Beş sene kadar Petersburg'da ataşemiliterliği vardır ve müşiran-ı izamdan Arif Paşa hazretlerinin büyük mahdumudur. [558]
Cemil Efendi Prizren	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinden.
Ahmed Efendi Çerkes	Binbaşı	Belgrad sefaret-i seniyesi ataşemiliteri Ahmed Hamdi Bey.
Ali Rıza Efendi Davutpaşa	Binbaşı	Fevttir.

Süvari Erkan-ı Harbi

Ali Efendi Sivas	Binbaşı	Bez fabrika-yı hümayunu müdürü Ali Nazmi Bey. <i>Mesafe Haritası</i> namıyla bir eseri ve fabrikanın emr-i idaresine ve terakkiyatına dair pek güzel bir fabrika meslek-namesi vardır.
Abdullah Efendi Trabzon	Mirliva	Mekteb-i harbiye-yi şahanede müfettiş tercümanı Abdullah Paşa. [559]

İstihkam-ı Erkan-ı Harbi

Zeki Efendi Halep	Binbaşı	Basra'da emlak-ı seniyeye memurdur.

Topçu Erkan-ı Harbi

Tevfik Efendi Fatih	Kaymakam	Paris sefaret-i seniyesi ataşemiliteri Mehmed Tevfik Bey. <i>Tarih-i Osmani</i> ve Kartac hükümdarlarından meşhur Anibal'ın tasvir-i vekayı'nda bahis <i>Anibal</i> namlarıyla kıymetli eserleri vardır.
Musa Kazım Efendi Çerkes	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir.

Piyade Sınıfı

Rıfat Bey Üsküdar	Kaymakam	Yedinci ordu-yı hümayun müşiriyet-i celilesi yaveranından Mehmed Rıfat Bey. [560]
Arif Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Emlak-ı seniye hidematında müstahdem idi.
Mustafa Efendi Üsküdar	Kolağası	Trablusgarp rüştiye-yi askeriyesi lisan muallimidir.
Mecit Efendi Süleymaniye	Kolağası	Tıbbiye-yi askeriye idadisinde coğrafya-yi umumi muallimidir. <i>Usul Defteri</i> namıyla telifi vardır.

Süleyman Efendi Sivas	Kolağası	Erzurum idadi-yi askerisinde lisan muallimidir.
İbrahim Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Emlak-ı seniye hidematında müstahdemdir.
Sıdkı Efendi Cihangir	Kaymakam	İnşaat dairesinde müstahdem Sıdkı Bey.
Şevki Efendi Çamlıca	Binbaşı	Piyade dairesi 2. şube müdür muavini Şevki Bey.
Faik Efendi Teşvikiye	Kolağası	Halep Rüştîye-yi askeriyesi müdürüdür. [561]
Mahmut Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ahmet Efendi Çürüksu	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de lisan muallimi Ahmed Bey. Çürüksu zadeganındandır ve <i>Tarih-i Medeniyet</i> namıyla eser-i güzini vardır.
Ahmed Bekir Efendi Çerkes	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Rüştü Efendi Eyüp	Kolağası	Mühendishane-yi berri-yi hümayunda lisan muallimidir ve asar-ı matbusu [?] vardır. 2. cetveldeki süvari ferikan-ı kiramından Bekir Paşa hazretlerinin mahdumudur.
Osman Efendi Edirne	Tabur katibi	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Mevlüt Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Erzurum rüştiye-yi askeriyesi riyaziye muallimidir.
Mehmet Efendi Çerkes	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Cemal Efendi Samatya	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda. [562]
Asaf Efendi Beşiktaş	Binbaşı	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Asaf Bey.
Şakir Efendi Eyüp	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane talim muallimi Şakir Efendi.
Nuri Efendi Şumnu	Kolağası	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup şehzadegan-ı zişan efendiler hazeratının hizmet-i tedrisiyeleri şerefiyle mübahidir.

Abdülhalim Efendi Şam	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayun dairesinde- dir.
Ziya Efendi Üsküdar		İkinci ordu-yı hümayunda.
Hamdi Efendi Üsküdar	Kolağası	İnşaat dairesindedir.
Mehmed Ali Efendi Beşiktaş	Kolağası	Bursa redif taburundadır.
Mustafa Efendi Yenişehir		
Raif Efendi	Binbaşı	Mekteb-i Tıbbiye-yi Harbiye-yi Şa- hane dahiliye müdürü Mahmud Raif Bey. [563]
Cemil Efendi Beşiktaş	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye dahiliye zabiti iken terk-i hayat-ı müstear eylemiştir.
Yakup Efendi Çerkes		
Lütfü Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Reşit Efendi		

Asitane		
Mehmed Efendi Üsküdar	Mülazım	Maluliyetine mebni tekaüden چراغ buyurulmuştur.
Şükrü Efendi Mamuretülaziz		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Efendi Üsküdar		Girit'tedir.
Rüştü Efendi Selimiye	Kolağası	Mekteb-i Fünun Harbiye-yi Şahane'de ordu teşkilatı muallimi Rüşdü Bey.
İshak Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Halep fırka-yı askeriyesinde.
Mahmut Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [564]
Şakir Efendi Kütahya	Binbaşı	Hassa erkan-ı harbiyesindedir.
Tevfik Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane dahiliye zabitanından Tevfik Efendi.
Kamil Efendi		Beşinci ordu-yı hümayunda.

Şam		
Halil Efendi Kütahya	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Enver Efendi Üsküdar	Kolağası	Hassa ikinci fırka-yı hümayun dahilindedir.
Necip Efendi Asitane	Kolağası	Mekteb-i Tıbbiye-yi askeriye idadisi jimnastik muallimi Necib Efendi.
Emin Efendi Manastır		
Kazım Efendi Üsküdar	Kolağası	Çanakkale boğaz muhafızı yaver-i harbidir.
Ziya Efendi İzmir	Kolağası	Yemen’de vefat etmiştir. [565]
Süleyman Efendi Girit	Yüzbaşı	Trablusgarp fırka-yı askeriyesindedir.
Hulusi Efendi Asitane	Yüzbaşı	Rediftedir.
Niyazi Efendi Kapanıdakik	Yüzbaşı	Girit’te idi.

Ahmed Efendi Çerkes	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Galip Efendi Firuzğa	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi Arapgir	Yüzbaşı	Diyarbakır rüştiye-yi askeriyesinde.
Ziya Efendi Hezargrad	Yüzbaşı	Beşinci orduda.
Hilmi Efendi Yozgat	Yüzbaşı	Yemen’de şehittir.
Bekir Efendi Üsküdar	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Ali Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Trabzon rüştiye-yi askeriyesinde dahi- liye zabitidir. [566]
Raşid Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Tıbbiye-yi askeriye idadisinde dahi- liye zabitidir.
Tevfik Efendi	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünün-ı Harbiye-yi Şahane idadisi dahiliye zabiti Tevfik Efendi.

Manastır		
Halil Efendi Zeyrek	Kolağası	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye idadi- sinde dahiliye kolağası Halil Efendi
Cevdet Efendi Üsküdar		İkinci ordu-yı hümayundadır.
Haydar Efendi	Yüzbaşı	Eyüp rüştiye-yi askeriyesi dahiliye za- biti Haydar Efendi
İbrahim Efendi Çengelköy	Kolağası	Mekteb-i Fünün-ı Harbiye-yi Şahane idadisinde kitabet-i askeriye muallim- i güzini İbrahim Efendi. [1]300 tarih- lerinde Bağdat idadisinde de kitabet muallimliği vardır.
Ratib Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünün-ı Harbiye-yi Şahane idadisi dahiliye zabiti Mehmet Ratib Efendi. [567]
Mahmut Efendi	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisi jimnastik muallimidir. ⁷
Nefi Efendi Yanya	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

---

⁷ Jimnastik dersleri mekteb-i askeriye 1280 tarihinde vaz olunmuştur. Mekteb-i Bahriye-yi Şahane'ye de 1301 tarihinde henüz vaz olunan jimnastik dersleri için mumâileyh Mahmud Efendi muallim tayin olduğundan ders-i mezkurun gerek alet vesairelerinin vaz ve tertibinde gerekse jimnastik bilir şakirt yetiştirilmesinde hayli gayret ve muvaffakiyetleri görülmüştür.

Ethem Efendi Halep	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Ali Efendi Kütahya	Yüzbaşı	Girit'tedir.
Mehmet Ali Efendi Dağıstan	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Ali Ekber Efendi Dağıstan		İkinci ordu-yı hümayundadır.
Hüseyin Efendi Girit	Binbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
İsmail Efendi Çerkes	Binbaşı	Yaveran-ı hazret-i şehriyandan İsmail Nazif Bey, mir-i mumaileyh Kafkasya'da [568] Vardan nahiyesinde Şehabi kabilesiden meşhur bir Ketzade [?] Hasan Bey'in mahdumu.
Mehmet Nazif Efendi Şam		
Emin Efendi Tophane	Kolağası	Erzurum rüştiye-yi askeriyesi müdürü Emin Efendi.
Yusuf Efendi Çerkes	Binbaşı	Hicaz fırka-yı askeriyesinde.

Halil Efendi Sivas	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Muhyiddin Efendi Üsküdar	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Zekeriya Efendi Çerkes	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun dairesinde.

Süvari Sınıfı

Mehmet Ali Efendi Hasköy		İkinci ordu-yı hümayunda
Naim Efendi Vaniköy	Kaymakam	Ertuğrul süvari alayında Naim Bey. [569]
Bahri Efendi Girit	Binbaşı	Ertuğrul süvari alayında.
Hüseyin Efendi Kızanlık	Kolağası	Altıncı ordu dahilinde irtihal etmiştir.
Hüsnü Efendi Asitane	Kolağası	Hassa süvari 4. alayında.
Mehmet Sait Efendi		Beşinci ordu-yı hümayunda.

Şam		
Selahaddin Efendi Aksaray	Kolağası	Süvari Ertuğrul alayında.
Sait Efendi Girit	Yüzbaşı	İnşaat dairesindedir.
Muharrem Efendi Sakız	Yüzbaşı	Süvari 24. Alayındadır.
Ragıp Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun süvari alayındadır.
Rıfat Efendi Tophane	Binbaşı	Kırkkilise ⁸ mevki-i askariyesindedir

Erkan-ı harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
11	76	11	98

[570]

Sınıf

33

Piyade ve süvarileri Hicretin 1297 salinde ve erkan-ı harbiyesi 1300 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbe	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat

⁸ Orijinal metinde (Kilisya) şeklindedir. (HN.)

Mahmut Efendi Bağdat	Mirliva	Mavzer tüfeklerinin muayene ve tetkikine memur komisyonun reis-i sanisi Mahmut Şevket Bey. Depoi loğaritası [?] ve tatbikatıyla beraber <i>Hendese-yi Musattıba ve Meceseme</i> ve <i>Fenn-i Remi</i> [?] ve <i>Fen-i Esliha</i> namlarıyla eser vardır.
Rıza Efendi Şehzadebaşı	Kaymakam	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de muallim iken arazi fütununu taksim için Paris'e izam buyurulmuştur. <i>Heyet</i> ve <i>Makine-yi Adiye</i> ve <i>Makine-yi Riyaziye</i> ve <i>Temami ve Tefazuli</i> namlarıyla [571] eserleri vardır.
Reşid Efendi Şehzadebaşı	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de istihkam-ı cesime dersi muallimi Reşid Bey. <i>Fenn-i İnşaat</i> ve <i>Hendese</i> ve <i>Kozmografya</i> namlarıyla eserleri olduğu gibi Kaymakam Rıza ve Mirliva Avni Beylerle müşterek bir hesap kitabı tertib ve tabetmişlerdir.
Hasan Efendi Yenişehir	Kaymakam	Selanik cihetindedir.
Ahmet Efendi Ada	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda inşaata memur Ahmet Bey.
Rıfat Efendi Aksaray	Binbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 3. şubesine memur Rıfat Bey.

Tevfik Efendi İnebolu	Kaymakam	Maiyet-i seniye-yi cenab-ı mülükane erkan-ı harbiyesine memur ve mekteb-i harbiye-yi şahane erkan-ı harb vezaifi muallimi [572] Hafız Tevfik Bey. İtmam-ı tahsili Berlin'dedir.
Nazım Efendi Kavak	Kaymakam	Hazine-yi Hassa'ya memurdur
Osman Efendi Niğde	Binbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de fenn-i inşaat ve mimari muallimi Osman Bey. Eseri olan <i>Fenn-i İnşaat</i> ikinci sene piyade ve süvarilerine tedris olunmaktadır.
Hamdi Efendi Trabzon	Binbaşı	Üçüncü ordu erkan-ı harbiyesindedir.
Lütfü Efendi Yanya	Kolağası	Fevttir. Tarih-i fevti: <i>Dediler ihvanı Esad cevherin tarihini / Bağ-ı Adn'ı mesken ede Lütfü'ye lutf-ı İlah 1302</i> ⁹ [573]

Piyade Sınıfı

---

⁹ [Failatün/Failatün/Failatün/Failün.] *Bağ-ı Adn'ı mesken ede Lütfü'ye lutf-ı İlah* mısrasının tarih değeri 1626 çıkmaktayken ilk mısrasındaki “cevherin” ibaresinden sadece noktalı harflerin hesaplandığı mucem tarih ile hesaplandığında 1302 değeri çıkmaktadır (HN.)

Zühtü Efendi Trabzon	Yüzbaşı	Trabzon rüştiye-yi askeriyesi coğrafya muallimidir.
Ali Efendi Selimiye	Kolağası	Toptaşı rüştiye-yi askeriyesi coğrafya muallimidir. Coğrafyaya dair eseri vardır.
Sabri Efendi Şam	Kolağası	Şam-ı Şerif idadi-yi askeriyesinde riya-ziye muallimidir.
Mustafa Efendi Edirne	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde ve emlak-ı seniye hizmetinde müstahtemdir.
Cabir Efendi Beşiktaş	Binbaşı	Hassa ordu-yı hümayunu müşiriyet-i celilesi yaveranından Cabir Bey.
İbrahim Efendi Laleli	Kolağası	Mekteb-i Harbiye’de lisan muallimi iken bir kere ikinci orduya nakletmiştir. [574]
Halit Efendi Manisa	Yüzbaşı	Manastır rüştiye-yi askeriyesinde coğrafya muallimidir.
Rüstem Efendi Çerkes	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda nişancı taburundadır.
Selim Efendi Şam	Kolağası	Beyrut rüştiye-yi askeriyesinde riya-ziye muallimidir.
Faik Efendi Asitane	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.

Hayrettin Efendi Yenipazar		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ziya Efendi Selimiye	Yüzbaşı	Edirne rüştiye-yi askeriyesinde coğrafya muallimidir.
Ali Efendi Eyüp	Kolağası	Mühendishane-yi berri-yi hümayunda kitabet-i askeriye muallimi muavini Ali Rıza Efendi.
Ali Fehmi Efendi Edirne		
Hüsnü Efendi Tophane	Kolağası	Divan-ı harb-i mahsusta müstahtemdir. [575]
Zeki Efendi Bağdat	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Tokat	Yüzbaşı	Tıbbiye-yi askeriye idadisinde lisan muallimi iken 1305 tarihinde tekmil-i nüsha-yı hayat eylemiştir.
Nuri Efendi Beyazıt	Yüzbaşı	İnşaat dairesinde müstahtemdir.
Refik Efendi	Yüzbaşı	Bolu redif taburundadır.
Şakir Efendi Halep	Mülazım	Beyrut rüştiye-yi askeriyesinde iken vefat etti.

Ahmet Sedat Efendi Eğin [?]	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye tercüme şubesine memur olup Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de Rus lisanı muallimidir. Ve itmam-ı tahsili Petersburg’dadır. Eserleri olan <i>Ruşça ve Türkçe- Cep Lügatı</i> ve <i>Ruşçadan Türkçeye Mukalemesi</i> ve Istılahat-ı Askeriyyeyi [576] havi <i>Ruşça ve Türkçe Lügatı</i> ve harbiye-yi şahanede kabul olunan <i>Ruşça ve Türkçe Grameri</i> matbudur.
Ethem Efendi Banaluka	Kolağası	Baytar-ı rüştiye-yi askeriyesinde lisan muallimidir.
Nuri Efendi Bağdat	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Ali Haydar Efendi Mostar	Yüzbaşı	Şam-ı Şerif idadi-yi askeriyesinde tarih muallimidir.
Hilmi Efendi Saray	Yüzbaşı	Piyade sınıfından istihkam sınıfına nakletmiştir, elyevm inşaatta müstah-temdir.
Rıza Efendi Bursa	Yüzbaşı	Bursa idadi-yi askeriyesinde dahiliye zabitidir.
Mehmet Efendi Çankırı		

İzzet Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [577]
Mehmet Efendi Kapanıdakik		Hassa'ya mensup Babialı karakolhanesinde memurdur.
Yakup Efendi Manastır	Yüzbaşı	Manastır rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabitidir.
Hüseyin Efendi Varna	Yüzbaşı	Kastamonu redif fırkası erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Mehmet Efendi Naslıç	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Bedri Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Hassa ordu-yı hümayunu telgraf bölüğündedir.
Rıza Efendi Kütahya	Yüzbaşı	
İzzet Efendi Beresina [?]	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Arif Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Tophane-yi Amire tecrübe ve muayene dairesi azasından Arif Zeki Bey. Mumailayh topçu mekteb-i şahanesinden muharric olup mesned-i [578] celil-i seraskeriyi ihraz eden mühendis

		Kemal Paşa'nın mahdumu ve bu kitabın 4. sınıfındaki müşir Samih Paşa merhumun biraderidir.
Halid Efendi Simav	Yüzbaşı	Güna [?] redif dairesi erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Şakir Efendi Bursa	Yüzbaşı	
Münir Efendi Manastır	Kolağası	Hassa levazım dairesi idare zabitanından Halit Münir Efendi.
Naci Efendi Balıkesir	Yüzbaşı	Hassa telgraf bölümünde iken 1298 senesinde irtihal eylemiştir.
Hasan Efendi Midilli	Yüzbaşı	Hassa ordu-yı hümayuna mensup olup taşradadır.
Haşmet Efendi Bebek	Kolağası	Tophane-yi Amire'ye mensup sanayi idadisinde imla ve inşa muallimidir. [579]
Şevket Efendi Halep		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Abidin Efendi Yenipazar	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane zabitanından Zeynel Abidin Efendi
Rıza Efendi Menlik [?]	Kolağası	Makam-ı sami-yi cenab-ı serasker yaveranından Rıza Bey
Fevzi Efendi	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Saray		
Edhem Efendi Üsküdar	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayuna mensup Hadide [?] mevkiindedir.
Akif Efendi Sivas	Yüzbaşı	Mamuretü'l-Aziz rüştiye-yi askeriyesindedir.
Hilmi Efendi Beyazıt		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mehmet Re- şit Efendi Sayda	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Kamil Efendi Gelibolu	Yüzbaşı	Mühendishane-yi berri-yi hümayunda dahiliye zabiti Kamil Efendi [580]
Tevfik Efendi Bursa	Kolağası	Bursa rüştiye-yi askeriyesinde coğrafya muallimi Tevfik Efendi
Galib Efendi Vefa	Binbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Van mevkiindedir.
Ahmet Efendi Dimetoka	Yüzbaşı	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Mehmet Efendi İzmir	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Hasip Efendi Manisa	Kolağası	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesi resim muallimidir. Efendi-yi mumaileyh hüsn-ü hatta malik olduğundan bu <i>Mirat-ı Mekteb-i Harbiye</i> 'yi mükerreren tebyiz ederek acizlerine hamiyeten muavenette bulunmuştur.
Bekir Efendi Nasliç		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Halit Efendi Asitane	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesine müstahdem iken 1298 tarihinde [581] <i>İrci</i> emr-i celiline lebbeyk-güyan icabet olmuştur.
Lebib Efendi Beyrut	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Hakkı Efendi Laleli	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Vefik Efendi Mostar		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Şakir Efendi Batum	Kolağası	Beşiktaş rüştiye-yi askeriyesi coğrafya muallimidir. <i>Numune-yi Coğrafya-yı Osmani</i> namıyla eseri vardır.
Ethem Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi	Yüzbaşı	Selanik rüştiye-yi askeriyesi riyaziye muallimidir.

Üsküp		
İhsan Efendi Bursa	Yüzbaşı	Bursa mekteb-i idadi-yi askeriyesi kitabet muallimidir.
Akif Efendi Erzurum	Kolağası	Erzurum idadi-yi askeriyesi muallimlerindendir. [582]
Mehmet Efendi Kütahya		
Hasan Efendi İpek	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Nuri Efendi Arbeker	Yüzbaşı	Trabzon rüştiye-yi askeriyesinde resim muallimidir.
Şakir Efendi Karahisar		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Vefik Efendi Bağdat	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Hurşit Efendi Çerkes	Kolağası	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Derviş Efendi Banaluka	Kolağası	Tıbbiye-yi askeriye idadisi Fransızca muallimi Mehmet Derviş Efendi.
Osman Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Fehim Efendi Erzurum		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Halil Efendi Üsküdar	Kolağası	Beşiktaş rüştiye-yi askeriyesi resim muallimi Halil Efendi. [583]
Mehmet Hamdi Efendi Sayda	Yüzbaşı	Şam-ı Şerif idadisinde muallim iken 1300'de irtihal etmiştir.
Hüseyin Efendi Köprülü	Yüzbaşı	Selanik rüştiye-yi askeriyesinde dahi- liye zabitidir.
Sait Efendi Beyrut	Kolağası	Şam-ı Şerif idadisinde resim muallimi- dir.
Hakkı Efendi Aksaray		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Suad Efendi Emirgan	Mülazım	1297 senesinde Dersaadet'te irtihal etti.
Salih Efendi Simav	Yüzbaşı	Bursa redif fırkası erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Cafer Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ahmet Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayundadır.

Kazım Efendi Asitane	Kolağası	Hazine-yi Hassa'da müstahdem iken 1307 senesinde Beylerbeyi'ndeki [584] hanesinde verem hastalığından vefat etmişti. Kendi halinde halim ve vazife-şinas bir efendi idi.
Ahmet Efendi Erzincan		Ma'muretü'l-Aziz rüştiye-yi askeriye-sindedir.
Halil Efendi Simav	Yüzbaşı	İzmit redif livası erkan-ı harbiyesine mülhak Halil İbrahim Efendi
Mehmet Efendi Isparta	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi tarama muallimi Hafız Faik Mehmet Efendi
Şevki Efendi Şehremini	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Şehzadebaşı	Yüzbaşı	
Hakkı Efendi Maçka	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Esat Efendi Sivas		Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [585]
Ahmet Efendi Van	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Şakir Efendi Hurpişte	Yüzbaşı	Trablusgarp rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabitidir.
Şevket Efendi Üsküdar	Mülazım	Toptaşı rüştiye-yi askeriyede dahiliye zabiti iken 1301 tarihinde tekmil-i infas-ı madude-yi hayat eyledi.
Nimet Efendi Diyarbakır	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Salih Efendi Lofça		
Cemal Efendi Çerkes	Kolağası	Hassa ordu-yı hümayun merkez komutanlığı yaveranından Cemal Bey.
Maruf Efendi Bağdat	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Hayri Efendi Edirne	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Tecelli Efendi Bağdat	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayunda. [586]
Yusuf Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Şevki Efendi Trabzon	Kolağası	Erzurum rüştiye-yi askeriyesinde coğrafya muallimi Şevki Efendi.

Mehmed Said Efendi Bağdat	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Süvari Sınıfı

Tayib Efendi Edirne	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Said Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Osman Efendi Dıraç	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hüsnü Efendi Üsküdar	Binbaşı	Gülhane ve Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyelerinin coğrafya muallimi Hüseyin Hüsnü Bey <i>Coğrafya-i Umumi</i> namıyla eseri vardır ve mir-i mumaileyh mülga Bosna mekteb-i idadisinin ilk talebesindendir. [587]
Zahid Efendi Şam	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Süvari Talim muavini Mehmed Zahid Efendi
Arif Efendi Samsun	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Nuri Efendi Trabzon		Hassa dahilinde.

Cemil Efendi Vefa	Kolağası	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesinde lisan muallimi hacı Cemil Bey 6. cetveldeki Bolulu Abdullah Paşa merhumun mahdumudur.
Asım Efendi Prizren	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun dahilinde iken 1300 tarihlerinde tarik-i dağ-dağa-i dünya ve azim-i gülşen-saray-ı ukba olmuştur.
Azmi Efendi Şişhane	Yüzbaşı	Hassa süvari alayında.
Mahmud Efendi Gelibolu	Yüzbaşı	Mühendishane-yi berri-yi hümayunda meç ve kılıç talimleri muavini Mahmud Efendi. [588]
Seyfullah Efendi Bosna	Mülazım	Davutpaşa kışla-yı hümayununda iken 1298 senesinde irtihal etti. Fransızcadan tercüme ettiği süvari manevralarından ve sair asarından arkadaşları müstefit olmakta idi. Ömrü vafı olsa idi malumatlı ve değerli bir süvari zabiti olur idi.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
11	115	12	138

Sınıf

34

Piyade ve süvari hicretin 1298 tarihinde ve Erkan-ı Harbiyesi 1301 salinde neşet eden sınıf efendileri

Piyade-yi Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve bazı izahat
Sami Efendi Karaferye	Binbaşı	Nafia Nezaret-i celilesi fen müşavirliği refakatinde Mehmed Sami Bey [589] <i>İstibkamat-ı Hafife</i> Cilt 1, <i>İstibkamat-ı Cesime</i> Cilt 2 <i>Hücum ve Müdafaa</i> Cilt 3 ve [...]metre namlarıyla eserleri vardır.
Nuri Efendi Batum	Kolağası	1302 tarihinde Dersaadet'te irtihal etmiştir. Müteveffa-yı mumailayh 39. sınıf cetvelindeki erkan-ı harbiye binbaşlarından Suphi Beyle <i>Müessesin-i Fünun</i> namıyla müşterek eser neşretmiştir.
Ali Fevzi Efendi Prizren	Binbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 4. şubesinde memur Ali Fevzi Bey.
Abdurrahim Efendi Kırım	Binbaşı	Yaveran-ı fahr-i hazret-i şehriyariden Abdurrahim Bey.
Hamdi Efendi Gedikpaşa	Binbaşı	Beyrut redif fırkası erkan-ı harbiye reisi Ahmed Hamdi Bey mukaddemleri Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de muallim iken Ferik Goltz Paşa [590] hazretlerinin <i>Hizmet-i Seferiye</i> namıyla olan eserini tercüme ve tabetmiştir.
Mustafa Efendi	Binbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı Harbiyesi'n[de] memur Mustafa Bey.

Hanya		
Şevket Efendi	Binbaşı	Bükreş sefaret-i seniyesi ataşemiliteri Hafız Şevket Bey 25. sınıftaki Asitaneli Binbaşı Refet Efendi'nin biraderidir.
Yaver Efendi Çerkes	Binbaşı	Madrid sefaret-i seniyesi ataşemiliteri Emir Yaver Bey.
İsmet Efendi	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane muallimlerinden Ahmet İsmet Bey. <i>Sunuf-ı Muhtelifi Tabiyesi</i> namıyla eseri vardır.
Mustafa Efendi Tarsus	Kolağası	İzmir'de arazi-yi seniyeeye memur Mustafa Efendi. [591]
Cemal Efendi Vodina	Kolağası	Trablusgarp fırka-yı askeriyesindedir.
Ali Efendi Batum	Mülazım	Fevttir. Bu sınıftaki erkan-ı harbiye kolağası Batumlu Nuri Efendi merhumun biraderidir.

Süvari-yi Erkan-ı Harp

Abdülhamid Efendi Seyda	Binbaşı	Fav boğazı istihkam komisyonu reisi Abdülhamid Bey.

Piyade Sınıfı

Nazım Efendi Çukurçeşme	Binbaşı	Piyade dairesi riyaset-i aliyesi yaveranından Ali Nazım Bey. 35. sınıftaki Çukurçeşmeli Binbaşı Nazım Bey'in biraderidir. [592]
Yahya Efendi Karahisar	Kolağası	1300'de fevttir. Taiz'de medfundur.
Nazmi Efendi Koska	Yüzbaşı	Edirne rüştiye-yi askeriyesi riyaziye muallimi Nazmi Efendi.
Nazır Efendi Beşiktaş	Kaymakam	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Nusretpaşazade Nazır Bey itmam-ı tahsili Berlin'dedir.
Halid Efendi Halep	Yüzbaşı	Piyade dairesi 3. şubesinde müstahdem Mehmed Halid Efendi meydan-ı harpte <i>Nazari Hıfzı's-sıhha-yı Askeri</i> ve <i>Coğrafya-yı Seyahat-i Alem</i> ve ecza-yı ferdiye mesleği üzere müesses <i>Kimya-yı Madeni ve Şube-yi Madeni</i> ve tehzip-i ahlaka hadim <i>Timote'nin Hataları</i> ve <i>Muhtıra-yi Tarih-i Alem</i> namlarında eserleri vardır.
Emin Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda. [593]
Cafer Efendi Selanik	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye sınıfında müstahdemdir.

Tahir Efendi Bosna	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de müellefat-i askeriye tetkiki muallimi Tahir Bey. Mir-i mumaileyh beş lisana aşınadır.
Fehmi Efendi Edirne	Yüzbaşı	Edirne rüştiye-yi askeriyesinde Fransızca muallimi Fehmi Efendi.
Rahmi Efendi Sivas	Kolağası	Yaveran-ı hazret-i şehriyardan Rahmi Bey. Berlin'de tahsil edenlerdendir.
Şükrü Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Erzincan rüştiye-yi askeriyesi riyaziye muallimi Şükrü Efendi.
Ali Şevket Efendi Üsküdar	Binbaşı	Yaveran-ı hazret-i şehriyardan Ali Şevket Bey. Şam valiliğinde vefat eden Hacı Naşid Paşa'nın mahdumudur. [594]
Şevki Efendi Üsküdar	Kolağası	Yedinci ordu-yı hümayunda.
Süleyman Asaf Efendi Koska	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye resimhanesinde müstahdemdir ve bu sınıftaki Koskalı Nazmi Efendi'nin biraderidir.
Nasrullah Efendi Sarıkız	Kolağası	Dikimhane'de sanayi idadisi riyaziye muallimi Nasrullah Efendi.
Maşuk Efendi Vefa	Yüzbaşı	Toptaşı rüştiye-yi askeriyesi riyaziye muallimi Hüseyin Maşuk Efendi mumaileyhin mukaddemleri Gülhane

		rüştiye-yi askerisinde muallimliği sebk etmiştir. <i>İlmü'l Hesab Mukaddemetü'l İktisab</i> namıyla matbu eseri vardır.
Abdurrahman Efendi Kerküt	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Mahmud Efendi Kavala	Tabur katibi	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Tokat	Yüzbaşı	Erzincan rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti idi. [595]
Mehmed Efendi Edirne		İkinci ordu-yı hümayunda.
Halim Efendi Manastır	Yüzbaşı	Manastır idadi-yi askeriyesinde coğrafya muallimi Halim Efendi.
Ali Efendi Kıztaşı	Yüzbaşı	Bab-ı vala-yı seraskeri levazımat daire-sinde Ali Efendi.
Sarem Efendi Zağra	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Cemil Efendi Ermenek	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahiliye zabiti Cemil Efendi.

Hilmi Efendi Amasya	Binbaşı	Selanik levazım dairesinde memur Hilmi Bey.
Abdurrahman Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Muhiddin Efendi Bursa	Yüzbaşı	Bursa askeri idadisinde lisan muallimi Muhiddin Efendi. [596]
Hulusi Efendi Yüksekkaldırım	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi şube-yi mahsusasındadır.
Cemil Efendi Arapkir		İkinci ordu-yı hümayunda.
Tahsin Efendi Tokat	Yüzbaşı	Memuret'ül-Aziz'de 7. fırka erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Bekir Efendi Kütahya	Mülazım	Zabit çıktığı sene Haydarpaşa hastanesinde vefat etti.
Yahya Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Levazım dairesinde idi.
Selami Efendi	Binbaşı	Edirne rüştiye-yi askerisinde resim muallimi Selami Bey.

Edirne		
Ziya Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Nafia nezaret-i aliyesine mensup olarak şimendifer inşaatı mühendisliğinde müstahdemdir.
Hüsnü Efendi İzmir	Yüzbaşı	Bab-ı vala-yı seraskeri fotoğrafyanesinde Hüsnü Efendi. [597]
Emin Zihni Efendi Asitane		Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahiliye zabitidir.
Recep Efendi Edirne	Yüzbaşı	Edirne rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabitidir.
Siret Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Yusuf Efendi Dağıstan	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun müşiriyet-i celilesi yaverandır.
Kemal Efendi Gelibolu	Yüzbaşı	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye idadisi kitabet-i askeriye muallimi Kemal Efendi.
Habib Efendi Prizren	Yüzbaşı	Üsküp rüştiye-yi askeriyesi Riyaziye muallimi Habib Efendi
Ali Efendi Üsküdar	Kolağası	Dersaadet merkez kumandanlığı maiyet-i aliyesinde kanun bölüğü kolağası Ali Rıza Bey
Osman Efendi	Kolağası	Sokullu sülalesindendir. Yedinci ordu-yı hümayunda. [598]

Kütahya		
Hamdi Efendi Fatih	Yüzbaşı	Kütahya redif fırkası erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Refet Efendi Çarşamba	Yüzbaşı	Bursa idadi-yi askeriyesi jimnastik muallimi Ahmet Refet Efendi.
Salim Efendi Eyüp	Yüzbaşı	Eyüp rüştiye-yi askeriyesinde riyaziye muallimi Salim Efendi.
Osman Efendi Sivas	Kolağası	İnşaat dairesinde müstahdemdir.
Osman Efendi Girit	Yüzbaşı	Yedinci ordu-yı hümayunda iken 1300 senesinde vefat etmiştir.
Şevket Efendi Hasköy	Yüzbaşı	Mekteb-i Tıbbiye-yi Şahane dahiliye zabiti Şevket Efendi.
Emir Efendi Sivas	Yüzbaşı	Sivas rüştiye-yi askeriyesinde riyaziye muallimi Sıtkı Emir Efendi.
Mahmud Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundan tebdil-i hava tarikiyle İstanbul'a gelmişti. Düzce[599]'de 1300'de irtihal etmiştir. Fevttir.
İzzet Efendi Kerküt	Levazım	

Halil Efendi Göynük	Yüzbaşı	Sinop redif taburundadır.
Mustafa Efendi Çankırı	Yüzbaşı	Edirne idadi-yi askeriyesinde hendese ve tarih-i umumi muallimi Mustafa Efendi.
İsmail Efendi Batum	Yüzbaşı	Beşiktaş rüştiye-yi askeriye riyaziye muallimi İsmail Efendi.
Süleyman Efendi Van	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de lisan-ı Fransevi muallim-i güzini Süleyman Nizami Bey. Mir-i mumaileyhin Erzurum idadi-yi askeriyesinde beş seneden müteceviz lisan muallimliği vardır.
Habib Efendi Kilis	Yüzbaşı	Toptaşı rüştiye-yi askeriyesi lisan-ı Fransevi muallimi Habib Efendi. Matbu eserleri: <i>Mübadi-yi [600] Fenn-i resm ve Medrese-yi Edep ve Medeniyete Hizmet ve Arkadaş Bana Fransızca Öğret</i> ve rüştiye-yi askeriyelerde tedris olunan yeni tertip <i>Muhtasar Sarf-ı Osmani</i> ve <i>Ferid</i> , kıraat kitabıdır ve <i>Osmanlı Nahvi</i> ve <i>Güvercin Postası</i> ve <i>Ziya ve Hararet</i> ve <i>Muhtasar Coğrafya</i> ve <i>Nefer ve Onbaşının Vezâif-i Seferiyesi</i> ve <i>Muhtasar Osmanlı Sarfı</i> ve <i>Sarf ve Nahiv ve İnşa-i Osmani</i> ve 39. sınıftaki Üsküdarlı Tahsin Efendi ile müşterek <i>Lugat-ı İlmiye ve Fenniye</i> Derdest tab olanlar: <i>Usul-ı İfade ve</i>

		<i>Tabrir ve Uslu Çocuk ve İcmal-yi Tarib-i Osmani ve Seyitler ve Kıraat-i Askeriye ve Hikmet-i Tabiye-yi Ziraat. [601]</i>
Mazhar Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Tıbbiye-yi askeriye idadisi kitabet-i askeriye muallimi Mazhar Bey.
Ragıp Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Trablusgarp fırka-yı daimesinde Ragıp Efendi.
Şükrü Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Edhem Efendi Sivas	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Gelibolu	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayunda.
Abdulkadir Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Şükrü Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Asım Efendi Hırkayışerif	Kolağası	Kocamustafapaşa rüştiye-yi askeriye müdürü Mehmed Asım Bey. Gülhane rüştiyesi ve Tıbbiye-yi askeriye idadisi tarih muallim-i kadimi Abdi Efendi'nin biraderidir. [602]

Ebussud Efendi Şam		Beşinci ordudadır.
Cemil Efendi Van	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup 8. fırka kumandanlığı kitabesinde müstahdem Cemil Efendi.
Osman Efendi Trabzon	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun-ı müşiriyet-i celilesi yaveranından Osman Efendi.
Lütfi Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hıfzı Efendi Yeni Pazar	Kolağası	Van rüştiye-yi askeriyesi müdürü idi.
Ahmed Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ramiz Efendi Trabzon	Yüzbaşı	Dersaadet nizamiye elbise ambarında müstahdemdir.
Mehmed Efendi Manastır	Yüzbaşı	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Mehmet Nazmi Efendi. [603]
Veli Efendi Köprülü	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.

Emir Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Bağdat-ı behişt-abad'da irtihal-i darü's-selam eylemiştir.
Mehmed Efendi Çırpan	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayun Keşan taburunda.
Mehmed Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun dahilinde Huran mevkiindedir.
Said Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Abdurrezzak Efendi Tiran		Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Kevser Efendi Kerküt	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Malik Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Yenişehir		Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Bekir Efendi Kerküt	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda. [604]

Mehmed Fevzi Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Trablusgarp fırka-yı askeriyesinde.
Sabri Efendi Yenişehir	Yüzbaşı	Üsküp rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Sabri Efendi.
Hamdi Efendi Tıravnik	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de Rus lisanı muavini Hamdi Efendi.
Halid Efendi Karagümrük	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda Mektep'tedir.
Hüseyin Efendi Üsküdar	Kolağası	Kütahya redif taburunda Hüseyin Mazlum Efendi.
Halid Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda
Mehmed Efendi Prizren	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda
Mehmed Ali Efendi Medine	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye'nin fotoğrafya dairesinde müstahdem Mehmed Ali Efendi
Mustafa Efendi Van	Kolağası	Van Mevkii kumandanı maiyetindedir. [605]

Rıza Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayunda
Mehmed Efendi Bebek	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisinde gayur Mehmed Efendi.
Salih Efendi Şam	Yüzbaşı	Piyade dairesi kayıt memuru idi.
Yusuf Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Sadık Efendi Çankırı	Kolağası	Hicaz fırka-yı askeriyesindedir.
Şükrü Efendi Amasya	Yüzbaşı	Beşiktaş rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Ahmed Şükrü Efendi.
Tahsin Efendi Karahisar		
Mehmed Şükrü Efendi Amasya	Yüzbaşı	Erzincan rüştiye-yi askeriyesi coğrafya muallimi Mehmed Şükrü Efendi.
Şükrü Efendi Eyüp	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır. [606]
Mehmed Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.

Ata Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Osman Vehbi Efendi Behke	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Kazım Efendi Manastır	Yüzbaşı	Mekteb-i Tıbbiye-yi askeriye idadisi dahiliye zabiti Musa Kazım Efendi.
Mehmed Rüşdi Efendi Permed		Üçüncü ordu-yı hümayunda iken istifa etmiştir.
İsmail Efendi Tiran		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Aşki Efendi Tophane	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Süleyman Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Cudi Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mahmud Efendi Sivas		Dördüncü ordu-yı hümayunda. [607]
Mustafa Efendi	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.

Tiran		
Nafi Efendi Halep	Yüzbaşı	Haleb rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Abdülnafi Efendi.
Mustafa Efendi Travnik		Hassa'da.
Kemal Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Adapazarı		Fevttir.
Ali Efendi Kırım		Fevttir.

Süvari Sınıfı

Ömer Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Muş mevkiinde aram-saz süvari on dokuzuncu alayındadır.
Mehmed Ali Efendi Erzurum	Kaymakam	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden ve Mekteb-i Harbiye-yi Şahane muallimlerinden Mehmed Ali Bey. Berlin'de tahsil eden [608] zabitandadır. <i>Usul-i Teksir-i Feres</i> ve <i>Hayvan Sergisi</i> namlarıyla eseri vardır.
Emin Efendi Bolu	Yüzbaşı	Elyevm Almanya'da tahsildedir.

Hilmi Efendi Karahisar	Kaymakam	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Hilmi Bey. Berlin’de tahsil edenlerdendir. Elyevm üçüncü ordu-yı hümayunun süvari talimlerine memurdur.
Cevdet Efendi Asitane	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rıfat Efendi Emirgan	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Ferhad Efendi Hasköy	Yüzbaşı	Üçüncü orduda fevttir.
Mehmed Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Üçüncü orduda fevttir.
Lütfi Efendi Dağıstan	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi Silivri	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda. [609]
Behcet Efendi Kasımpaşa	Yüzbaşı	1305’te Dersaadet’te vefat etmiştir.
Halil Rıfat Efendi Çukurçeşme	Yüzbaşı	1302 tarihlerinde Halep’te üzerine ka-zaen cesim bir duvar yıkılmakla

		yanında bulunan birkaç neferle beraber vefat etti.
Şevket Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Trablusgarp Fırka-yı Askeriyesinde.
Şevki Efendi Harbut	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun Yirmi Üçüncü Süvari Alayındadır. - Sağ bacağına hasıl olan müzmin romatizma her ne kadar tedavi olunmuş ise de geçmediğinden rükub ve nüzule layıkıyla muktedir olamadığı cihetle Alayınca hidemat-ı hafifede istihdam buyurulmaktadır.
Necib Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [610]
Agah Efendi Asitane	Yüzbaşı	Trablusgarp fırka-yı askeriyesinde.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
13	116	16	145

[611]

Sınıf

35

Piyade ve süvarileri Hicretin 1299 salinde ve Erkan-ı harbiyesi 1302 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbe	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat

Hadi Efendi Bağdat	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 4. şubesine memur olup Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de coğrafya-yı sevkülceyş muallimi Abdülhadi Bey. Almanya'da ikmal-i tahsil edenlerdendir.
Vacid Efendi Aksaray	Binbaşı	Maiyet-i seniye-yi mülukane erkan-ı harbiyesine memur Hüseyin Vacid Bey.
Mustafa Efendi Erzurum	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Karahisar redif fırkası erkan-ı harbiyesinde Mustafa Bey. [612]
Hakkı Efendi Cihangir	Binbaşı	Mühendishane-yi berr-i hümayunda tahtit-i arazi-yi askeri ve coğrafya-yı sevkülceyş muallimi İsmail Hakkı Bey. <i>Usul-i Cedide Üzre Harita Abzı</i> ve <i>Rebber-i Kavaid-i Harbiye</i> ve <i>Coğrafya-yı Sevkülceyş</i> ve üç cild olmak üzere <i>Tahtit-i Arazi-yi Askeri</i> namlarıyla telifatı vardır.
Cavid Efendi Samsun	Binbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şubesine memur Cavid Bey.
Fettah Efendi Bağdat	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde Abdülfettah Bey.
Mehmed Efendi Malatya	Binbaşı	Elyevm üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine memur Mehmed Bey.
Tevfik Efendi	Binbaşı	Maiyet-i seniye-yi mülukane erkan-ı harbiyesine memur Tevfik Bey. [613]

Cerrahpaşa		
Şakir Efendi Gedikpaşa	Binbaşı	Kayseri redif fırkası erkan-ı harbiye re- isi Şakir Bey.
Ziya Efendi Aksaray	Kolağası	Elyevm Paris'te tahsilde bulunan Halid Ziya Bey.

Süvari Erkan-ı Harbi

Salih Efendi Filibe	Kolağası	Elyevm Podgoriçe şehbenderi Salih Sabri Bey. İtmam-ı tahsili Rusya'dadır. Fransız ve Rusya ve İslav lisanlarına aşî- nadır.
Said Efendi Filibe	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 2. şubesine memur Hafız Said Efendi. <i>Fransızca Usul-ü Mükaleme</i> ve <i>Akl-ı Selim</i> namlarıyla ve ilm-i hesaba dair eserleri vardır. [614]

Piyade Sınıfı

Piyade Sınıfı

Mehmed Nuri Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Trabzon	Kaymakam	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de talim ve terbiye-yi askeriye muallimi Mustafa Bey. İkmal-i tahsili Almanya'dadır.

Mehmed Efendi Harput	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Ali Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
İsmail Bey	Mirliva	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden İsmail Fuad Paşa. Paşa-yı müşarünileyh her ne kadar bu sınıf efendilerinden ise de zekavet-i zatiyesine mebni iki sınıf dersine birden çalışıp imtihan vererek rüfekasından bir sene evvel neşet buyurmuşlardır. [615]
Halil Efendi Cerrahpaşa	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de topoğrafya muallimi muavini Halil Efendi. Erkan-ı harbiye binbaşlarından Şevki Bey ile müştereken <i>Mükemmel Topoğrafya</i> namıyla eseri vardır.
Mehmed Şükrü Efendi Şam	Binbaşı	İstihkam ve İnşaat dairesine memur Mehmed Şevki Bey.
Ragıp Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye 1. şubesinin kuvve-yi umumiye kısmında müstahdemdir.
Ziver Efendi Erzurum	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Şükrü Efendi Şehzadebaşı	Yüzbaşı	İnşaat dairesinde müstahdemdir.

Vehbi Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Bağdat idadi-yi askerisi muallimlerinden Vehbi Efendi.
Mustafa Efendi Harput	Yüzbaşı	Mamuratülaziz rüştiye-yi askeriyesinde lisan muallimi Mustafa Efendi. [616]
Arif Efendi Ankara	Binbaşı	İstihkam ve İnşaat dairesine memur Arif Bey.
Ahmed Efendi Bitlis	Yüzbaşı	Halep Rüştiye-yi askeriye'inde lisan muallimidir. Mukaddemleri Diyarbekir rüştiyesinde idi.
Mehmed Efendi Çırçır	Yüzbaşı	1. fırka erkan-ı harbiyesindedir.
Abdülkadir Efendi Diyarbakir	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayun dairesindedir.
Abdülcebbar Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayun dahilindedir.
Salih Efendi Tophane	Yüzbaşı	Erzurum idadi-i askerisinde tarih ve coğrafya muallimi Salih Efendi.
İhsan Efendi Eyüp	Kolağası	Bağdat rüştiye-yi askeriyesinde resim muallimi Mehmed İhsan Efendi.

Kazım Efendi Çukurçeşme	Binbaşı	İnşaat dairesine mensup olarak Evkaf-ı Hümayun Nezaret-i Aliye'si idaresinde istihdam buyurulmaktadır. [617]
Sadullah Efendi Manastır	Yüzbaşı	Tıbbiye-yi askeriye idadisi dahiliye zabiti Sadullah Efendi 23. Sınıf cetvelindeki süvari miralayı İzzet Bey'in biraderidir.
Ali Efendi Elbasan		Manastır'dadır.
Nuri Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayun dahilinde.
Ali Efendi Edremit	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun dahilinde.
Yakup Efendi Kayseri	Yüzbaşı	Kastamonu rüştiye-yi askeriyesi'nde Coğrafya Muallimi Yakub Efendi.
Ragıp Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Fehmi Efendi Ermenek	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Memduh Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Gülhane rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti İbrahim Memduh Efendi. 29. cetveldeki Kolağası Ahmed Recai ve 31. cetveldeki [618] Kolağası Abdi Efendilerin biraderidir.

Mustafa Efendi Eyüp	Yüzbaşı	Yedinci ordu merkezinden tebdil-i hava tarikiyle Dersaadet'e gelip [1]302'de vefat etmiştir.
Şükri Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde müstahdemdir.
Halil Efendi Konya	Yüzbaşı	Aksaray redif taburundadır.
Hasan Rıza Efendi Üsküdar	Kolağası	Cülus-u mamuriyet-i menus-ı hümayundan beri Dersaadet ve vilayat-ı şahanede imar ve inşa buyurulan emakin-i meriyye-yi askeriye ile sınıf-ı selase-yi cünud-ı cenab-ı mülukanenin fotoğraflarını almaya memur ba-irade-yi seniye teşekkül eden komisyon azasındandır.
Ahmed Efendi Isparta	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisinde dahiliye zabitidir. Pek çok [619] salah-ı hali vardır.
Rızvan Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Kandiye	Yüzbaşı	Erzurum rüştiye-yi askeriyesinde.
Hamid Efendi Görice	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.

Rıfat Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Nuri Efendi Hasköy	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Efendi Kastamonu	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Sezai Efendi Yenibahçe	Yüzbaşı	Birinci ordu-yı hümayun dahilindedir.
Eyüb Efendi Zibar	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ratıp Efendi Fatih	Yüzbaşı	1300'de Şam-ı Şerif'te irtihal etmiştir.
Mehmed Efendi Servi	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiyye riyaset-i aliyesi yaveranından Mehmed Mahfi Efendi. [620] Manzum bir eseri ve <i>İki Kardeşler</i> namıyla bir romanı ve nev-zemin eşarı havi <i>Servet-i Kalb</i> namıyla diğer eser-i bedii matbudur.
Mehmed Efendi İlbasan		Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Sabit Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Kazım Efendi Arapgir	Yüzbaşı	Bursa'da arazi-yi seniye hidematında müstahdemdir.
Tayyar Efendi Menlik	Yüzbaşı	Selanik fırkası erkan-ı harbiyesindedir. 33. cetveldeki Menlikli Rıza Bey'in küçük biraderidir.
Halid Efendi Fatih	Mülazım	Dersaadet'te [1]302 senesinde irtihal etmiştir.
Selami Efendi Eğri	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye resimhanesinde idi. [621]
İbrahim Efendi Sivas	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Amasya	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Abdulrezzak Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Edhem Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Toptaşı rüştiye-yi askeriyesinde dahiye zabiti İbrahim Edhem Efendi.
Hasan Efendi Manastır	Yüzbaşı	Manastır redif taburunda.
Ahmed Efendi	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Erbil		
Eşref Efendi Samatya	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Halid Efendi Vidin	Yüzbaşı	Yanya idadi-i askeriyesinde müstahdemdir.
Osman Efendi Arapgir	Yüzbaşı	İnşaat dairesinde müstahdemdir. Mukaddemleri Dersaadet idadisinde dahiliye zabiti idi. [622]
Yahya Efendi Konya		Konya'da.
İhsan Efendi Fatih	Yüzbaşı	Hassa'ya mensup Bab-ı Ali Karakolu'na memurdur.
Necib Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Kazım Efendi Hocapaşa	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi makine ve müsellesat ve Mahmudiye mekteb-i rüştiyesi[nde] riyaziye muallimidir. <i>Müsellesat-ı Müsteviye ve Küreviye</i> nam eserinden dolayı mükafat-ı seniyyeye nail olmuştur.
Rauf Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Sıdkı Efendi Manastır	Yüzbaşı	Hassa ordu-yı hümayun-ı müşiriyet-i celilesi yaver-i harbi Sıdkı Efendi. 33.

		cetveldeki Manastırlı Halid Münir Bey'le biraderdir.
Halid Efendi Ankara	Yüzbaşı	Hicaz fırka-yı askeriyesi'ndedir. [623]
Hakkı Efendi Çankırı	Yüzbaşı	Bursa redif fırkası erkan-ı harbiyesine mülhaktır. 6. cetveldeki Baytar Mirli-vası Osman Paşa hazretlerinin mahdumudur.
Talib Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Nuri Efendi Hersek	Yüzbaşı	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriyesi kitabet muallimi Mustafa Nuri Efendi'dir. Bulgarca ve İslavca ve Fransızcaya aşı-nadır.
Mehmed Ali Efendi İlbasan		Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Ali Efendi Binelvaka [?]	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rasim Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda idi.
Zekai Efendi Üsküdar	Kaymakam	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Rasim Zekai Bey. Mir-i mumailayh ruz-ı cü-lus-ı umran-perver-i hazret-i hilafetpenahiden beri Dersaadet ve vilayat-ı şahanede imar ve inşa buyrulan

		[624] kaffe-yi emakin-i meriyye-yi askeriye ile sınıf-ı selase-yi cünud-ı cenab-ı şahanenin ikişer kıta fotoğraflarını almağa memur ba-irade-yi hazret-i şehriyari teşekkül buyrulan komisyonun reisidir ve komisyon-ı mezkur azasından olup bu sınıf cetvelinde muharrer Üsküdarlı Kolağası Hasan Rıza Efendi'nin biraderidir.
Osman Efendi Hanya	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Ziver Efendi Çerkes		[1]306 tarihinde vefat etmiştir.
Nedim Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Edhem Efendi Asitane		Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İbrahim Efendi Samsun	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Çerkes	Mülazım	Mekteb-i Tıbbiye-yi harbiyesinde dahiliye zabiti İsmail Efendi. [625]
Bekir Efendi Sivas		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Feyzi Efendi Samsun	Mülazım	Erzurum idadi-yi askerisinde dahiliye zabiti Feyzi Efendi.
Rüstem Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hilmi Efendi Samsun	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
İzzet Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Kasım Efendi Ergiri	Yüzbaşı	
Şevki Efendi Sivas		Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Tahsin Efendi Zeyrek	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Nasuhi Efendi Firuzağa	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Şehabeddin Efendi Priştine	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [626]
Enver Efendi Kadıköy	Kolağası	Bursa idadi-i askeriyesinde resim mualimi Enver Efendi.

Hüseyin Efendi Alacamescid	Yüzbaşı	İnşaat dairesinde müstahdendir.
Said Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi Tiran	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Necati Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Salim Efendi Bursa	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Cemal Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Reşid Efendi Sayda	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Kamil Efendi Amasya	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Sadeddin Efendi	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayun nizamiye 11. alayın 1. taburunun [627] 1. bölüğüne mensup olarak Kırkkilise mevkiindedir

Niğde		ve bu muharrir-i acizin biraderidir. Geçen sene pederiyle beraber ifa-yı fariza-yı hacc-ı şerifede muvaffak olmuştur.
Aziz Efendi Arapgir	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Said Efendi Sivas	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Görice	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Süvari Sınıfı

Muhtar Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Şirvan	Kaymakam	Yaveran-ı fahri-yi hazret-i şehriyariden süvari 4. alay malum Hafız Mehmed Faik Bey. İtmam-ı [628] tahsili Almanya'dadır. <i>Süvari Terbiye-yi Askeriyesi</i> ve <i>Meç ve Kılıç Talimnamesi</i> ve <i>Harekat-ı Sagire-yi Askeriye</i> namlarıyla eserleri vardır.
Osman Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Halil İbra- him Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Dağıstan	Binbaşı	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Hasan Bey.
Nesib Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Timur Efendi Dağıstan	Kolağası	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Timur Bey.
Halid Efendi Fındıklı	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Sabit Efendi Çemberlitaş	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Agah Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [629]
Mustafa Efendi Cibali	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Fehmi Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Bağdat'ta.
Nuri Efendi Van	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Ziya Efendi		

Asitane		
Rıza Efendi Bursa	Yüzbaşı	Gümüşsuyu kışla-yı hümayunda süvari bölümünde iken 1304 tarihinde irtihal etmiştir.
Mahmud Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
13	103	16	132

[630]

Sınıf

36

Piyade ve süvarileri hicretin 1300 salinde ve erkan-ı harbiyesi 1303 tarihinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbe	Bulundukları Hidemat ve Baz[ı] İzahat
Şevki Efendi Ruşçuk	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-i Harbiye-yi Şahane umum topografya ve askeri telgraf ve şimendifer ve muharebat-i kıla ve Mühendishane-yi Mülkiye'de topografya muallimi Mustafa Şevki Bey. <i>Askeri Şimendifer</i> ve <i>Mükemmel Topografya</i> ve <i>Ameli İlmi-i Arz</i> ve <i>Malzeme-yi İnşaiye</i> ve <i>İstikşafat-ı Askeriye</i> namlarıyla eserleri olduğu gibi istikşaf haritasını

		ahza mahsus gayet nafi' bir de ... [?] aleti ihtira etmeye muvaffak olmuştur.
Ali Rıza Efendi Sultanselim	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi dördüncü şubesine memur olup [631] Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de tarih-i harp ve tabya tatbikatı muallimi Ali Rıza Bey. Almanya'da ikmal-i tahsil edenlerdendir.
Kadri Efendi Asitane	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesinde 3. şubesine memurdur. 33. cetveldeki Yanyalı erkan-ı harbiye Kolağası merhum Latif Bey'in biraderidir.
Cemal Efendi Sarıköz	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde Cemal Bey.
Sami Efendi Bağdat	Binbaşı	Berlin sefaret-i seniyesi ataşemiliteri Sami Bey.
Besim Efendi Süleymaniye	Binbaşı	Anadolu-yı şahane haritasını ahza memur komisyon azasındandır. [632]

Süvari-yi Erkan-ı Harbiye

Zeki Efendi Halep	Binbaşı	Mavzer tüfenkleri muayenesine memur komisyonun azasından Zeki Bey.

Piyade Sınıfı

Nuri Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi coğrafya-yı umumi muallimi Nuri Efendi.

Ali Efendi Maçın	Yüzbaşı	Edirne idadi-yi askeriyesi lisan muallimi muavini Ali Efendi.
Kazım Efendi Vaniköy	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane lisan muallimi muavini Ali Kazım Efendi.
Fazıl Efendi Tıran	Binbaşı	Mekteb-i Fünun-i Harbiye-yi Şahane'de erkan-ı harbiye sınıfına kitabet-i askeriye muallimi Fazıl Bey. [633]
Mehmed Efendi Kadırga	Kolağası	Altıncı daire-yi belediye mühendislerinden Mehmed Bey.
Mustafa Efendi Hemşin	Yüzbaşı	Trabzon rüştiye-yi askeriyesinde riya-ziye muallimi Mustafa Efendi.
Rüşdi Efendi Girit	Yüzbaşı	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Kureyş Efendi Dağıstan	Binbaşı	Şam-ı Şerif idadi-yi askeriyesinde kitabet muallimi Kureyş Efendi.
Sadık Efendi Şam	Binbaşı	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Mustafa Sadık Bey. <i>El-Kımya fi tablilü'l-hava ve Tercüme-yi Fütubu's-Şam</i> namıyla eserleri vardır.
Mehmed Ali Efendi Halep	Kolağası	Yedinci ordu-yı hümayunda.

Remzi Efendi Galata	Yüzbaşı	Fatih ve Kocamustafapaşa rüştiye-yi askeriyeleri coğrafya muallimi Remzi Efendi. 21. sınıf cetvelindeki binbaşı merhum Asım Bey'in biraderidir. [634]
Ahmed Efendi Tekirdağı	Yüzbaşı	Yedinci ordu-yı hümayunda.
Vasıf Efendi Kocamustafapaşa	Yüzbaşı	Tabya-yı askeriye idadisi'nde hendese ve jimnastik dersleri muallimi Mehmed Vasıf Efendi.
Tevfik Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi İzmir	Yüzbaşı	Yemen'de.
Said Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Edirne askeri idadisinde lisan muallimi Mehmed Said Efendi.
Müslüm Efendi Edirne	Yüzbaşı	Yedinci ordu-yı hümayunda.
Mahmud Hayri Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.

İhsan Efendi Beşiktaş	Yüzbaşı	Divan-ı harb-i mahsusta müstahdem İhsan Bey.
Aziz Efendi Tophane	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de kimya muallimi muavini Aziz Bey. [635]
Tahir Efendi Bursa	Yüzbaşı	Manastır rüştiye-yi askeriyesinde coğrafya-yı umumi muallimi Tahir Efendi.
Mehmed Said Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde müstahdemdir.
Faik Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Kastamonu rüştiye-yi askeriyesinde dahilîye zabitidir.
Ali Efendi Ayasofya		Piyade dairesi evrak kaleminde müstahdem Ali Efendi.
Şevki Efendi Edirne		İkinci ordu-yı hümayunda idi.
Hamid Efendi Hama	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi İzmir	Yüzbaşı	Hassa erkan-ı harbiyesinin 1. şubesinde müstahdem Mustafa Efendi.

Nuri Efendi Aksaray	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisinde coğrafya muallimi muavini Mehmed Nuri Efendi. [636]
Şevki Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Kastamonu rüştiye-yi askeriyesinde lisan muallimi Şevket Efendi.
Hüsameddin Efendi Üsküdar	Mülazım	1301 tarihinde Dersaadet'te tekmil-i enfas-ı hayat etmekle azim-i darüsselam olmuştur.
Hasan Efendi Isparta	Yüzbaşı	1308 tarihinde Yemen'de tekmil-i nesh-i hayat etmekle irtihal-i dar-ı naim eylemiştir.
Mümin Efendi İçel	Yüzbaşı	Yemen'dedir ve <i>Mir'atü'l-Yemen</i> isminde telifi vardır.
Sıraceddin Efendi Şirvan	Yüzbaşı	Şam-ı Şerif rüştiye-yi askeriyesinde coğrafya muallimi Sıraceddin Efendi.
Kamil Efendi Kıbrıs	Mülazım	Bursa idadi-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Kamil Efendi.
Hamdi Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Tabya-yı askeriye idadisinde kitabet muallimi muavini Hamdi Bey. [637]
Hüsnü Efendi Aydos	Yüzbaşı	Leyli baytar rüştiye-yi askeriyesi tahriyat kaleminde müstahdem Hüsnü Efendi.

Rıza Efendi Kabataş	Miralay	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane dahiliye miralayı Ali Rıza Bey.
Hüseyin Efendi Beypazarı	Yüzbaşı	Trablusgarp fırka-yı askeriyesindedir.
Mehmed Ali Efendi Şam	Yüzbaşı	Kocamustafapaşa rüştiye-yi askeriyesi lisan muallimi Mehmed Ali Efendi. Fransızcayı esasen Şam-ı Şerif'te Laza- rist [?] nam Fransız mekteb-i kebirinde tahsil etmiştir.
Haydar Efendi Cerrahpaşa	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de drama dersi muallimi muavini Haydar Efendi.
Abdulkadir Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Abdurrahim Efendi Bağdat	Yüzbaşı	[638]
Hamdi Efendi Girit	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Trablusgarp fırka-yı askeriyesinde.
Salim Efendi	Mülazım	Trablusgarp fırka-yı askeriyesinde.

Galata		
Said Efendi Şam	Mülazım	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabitanından Salim Efendi.
Hasan Efendi Antakya	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Varna	Yüzbaşı	Halep rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabitanından Hasan Tahsin Efendi.
Hamid Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayuna mensup Kırkkilise taburundadır.
Ali Galib Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Şevki Efendi Edirne	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda. [639]
Raif Efendi Davutpaşa	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
İbrahim Efendi Uşak	Mülazım	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane İdadisi jimnastik muallimi Raif Efendi. <i>Nikat-ı Edebiye</i> ve <i>Hatıra-ı Eslaf</i> namlarıyla ve Dersaadet'in şayan-ı temaşa mahallerinden ve tarih ve asar-ı atıkaya müstenid yerlerinden bahis derdest tab' <i>Mir'at-ı İstanbul</i> namıyla da eseri vardır.

		İzmir redif dairesindedir.
Rasim Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
İhsan Efendi Hırka-i Şerif	Mülazım	Gülhane rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabitanından İhsan Efendi.
Recep Efendi Kirmastı	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Osman Efendi Isparta	Yüzbaşı	Mamuretü'l-aziz rüştiye-yi askeriyesinde resim muallimi Osman Efendi.
Kasım Efendi Kayseri	Kolağası	Diyarbakir rüştiye-yi askeriyesinde coğrafya muallimi Kasım Efendi. [640]
Edhem Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Piyade dairesi evrak kaleminde müstahdem İbrahim Edhem Bey.
Ahmed Efendi Çürüksu	Mülazım	Birinci ordu-yı hümayuna mensup Trablusgarp'tadır.
Mehmed Ali Efendi Yozgat	Yüzbaşı	Ankara redif dairesindedir.
Mehmed Efendi	Mülazım	Edirne idadi-yi askeriyesi muallimlerinden Mehmed Efendi.

Dağıstan		
Ahmed Efendi Köprülü	Yüzbaşı	İşkodra cihetindedir.
Ahmed Arif Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Kadri Efendi Taşkasap	Mülazım	Van rüştiye-yi askeriyesinde. Mümaileyh zabıt çıktıktan sonra çalışarak hafız-ı Kur'an olmuştur.
Zühdü Efendi Antakya	Kolağası	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hüsni Efendi Kasımpaşa		Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesinde resim şubesine memurdur. [641]
Tahsin Efendi Beşiktaş	Mülazım	Hassa 1. alayın 1. taburundadır.
Ahmed Hamdi Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Refik Efendi Beşiktaş	Mülazım	Bursa askeri idadiyesinde tarih-i umumi muallimi idi. Maluliyetine binnaen tekaüden چراغ buyrulmuştur.

Ömer Efendi Tekirdağı	Mülazım	Edirne askeri idadisi muallimlerinden- dir.
Ali Efendi Yenişehir	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Asitane	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İbrahim Efendi Aksaray	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye resim şu- besinde müstahdem iken 1305 tarihinde sillü'r-rie hastalığından vefat etti. Gayet zeki ve müstait idi. [642]
Nuri Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Refet Efendi Erzurum	Mülazım	Erzurum rüştiye-yi askeriyesi muallim- lerindendir.
Rıza Efendi Erzurum	Mülazım	Umum-ı muhasebat dairesi kalemin- dendir. ¹⁰
Recep Efendi Gelibolu	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane kitabet-i askeriye muallimi Recep Efendi.
Hamza Efendi Köprülü	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.

---

¹⁰ Bu Erzurumlu Refet Efendi ve Erzurumlu Rıza Efendiler kardeşirler.

Hasan Efendi Tunus	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de Alman lisanı muallimi Hasan Efendi.
Nedim Efendi Bosna	Mülazım	Hassa 2. alayın 3. taburundadır.
Halid Efendi Asitane	Binbaşı	Teftiş-i askeriye komisyon-ı alisi azasından Ahmed Halid Bey. [643]
Said bin Hacı Naim Efendi Niğde	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayun levazım dairesi 2. şubesinde müstahdem Mehmed Said Efendi. Mumaileyh Niğde sancağında Bor kazasında <i>Pirizade</i> lakabıyla şehir olan eşraf-ı kadime ve ulema-yı müteselsile ahfadındandır ve bu muharir-i acizin üçüncü küçük biraderidir.
Mefahir Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Emin Efendi Asitane	Yüzbaşı	Yedinci ordu-yı hümayun dahilinde Cebel-i Asir [?] mevkiindedir.
Raşid Efendi Cibali	Yüzbaşı	Mekteb-i askeriye müfettiş-i umumisi Almanyalı Goltz Paşa hazretlerinin umur-ı tecrübesine müstahdem Raşid Efendi.
Şeref Efendi Beşiktaş	Mülazım	Isparta redif dairesindedir.

Emin Yemeni Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda. [644]
Sadeddin Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Avni Efendi Kayseri	Yüzbaşı	Hassa'da. 30. sınıf cetvelindeki Kayserili Hafız İsmail Efendi'nin biraderidir.
Şükrü Efendi Süleymaniye	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Celal Efendi Kuşadası	Yüzbaşı	Trablusgarp rüştiye-yi askeriyesindedir.
Mehmed Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi Kütahya	Yüzbaşı	Bursa rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabitanından Ahmed Efendi.
Mustafa Efendi Balıkesir	Yüzbaşı	Edirne mekteb-i idadi-yi askeriyesi dahiliye zabitanından Mustafa Efendi.
Kazım Efendi Üsküdar	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane dahiliye zabitanından Kazım Efendi. [645]
Mahmud Efendi	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Şam		
İbrahim Efendi Bursa	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
İsmail Efendi Bursa		
Rıza Efendi Üsküdar	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de resim muallim muavini Rıza Efendi.
Hayri Efendi Halep	Yüzbaşı	Halep rüştiye-yi askeriyesi resim muallimi Hayri Efendi.
Ahmed Efendi Samsun	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Osman Efendi Maraş	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Bursa	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi kitabet-i askeriye muallimi muavini Hasan Hüsnü Bey. Mir-i mümaileyh 12. sınıf cetvelindeki Muradiyeli Miralay Mehmed Bey merhumun mahdumudur etfal [646] için <i>Kıraat-ı Nafia</i> namıyla eseri vardır.
Hasan Efendi	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.

Asitane		
Ali Efendi Amasya	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda
Nuri Efendi Tekirdağı	Mülazım	Bandırma redif taburunda.
İsmail Efendi Ermenek	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Safvet Efendi Aksaray	Yüzbaşı	Girit fırka-yı askeriyesinde.
Cafer Efendi Beşiktaş	Kolağası	Evkaf-ı hümayun nezaret-i celilesi mühendislerinden Cafer Efendi.
Ata Efendi Bağdat	Mülazım	1302'de Bağdat'ta vefat etmiştir.
Vasıf Efendi Asitane	Mülazım	Levazımat-ı umumiye dairesinde müstahdem Vasıf Efendi.
Ali Rıza Efendi Davutpaşa		[647]

Süvari Sınıfı

Arif Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de süvari talim muallimi Arif Efendi <i>Hulasa-yı Fenn-i Fûrusiyet</i> namıyla matbu eseri baytar sınıflarına tedris olunmaktadır.

Ratib Efendi Aksaray	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisi lisan-ı Fransevi muallim-i güzini Mehmet Ratib Efendi.
Seyit Efendi Asitane	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Cemal Efendi Yenişehir	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de coğrafya-yı askeri muallimi Cemal Efendi. Telifi olan <i>Coğrafya</i> rüştiye-yi askeriye için kabul olunmuştur.
Sadık Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de meç ve kılıç talimleri muavini Mehmet Sadık Efendi. [648]
Şerefeddin Efendi Kasımpaşa	Yüzbaşı	Mekteb-i tıbbiye-yi askeriye idadisi lisan-ı Fransevi muallimi Şerefeddin Bey.
Mustafa Efendi Aydın	Yüzbaşı	Hassa süvari 1. alayındadır.
Selim Efendi Maçın	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayun dahilindedir.
Rıza Efendi Davutpaşa	Yüzbaşı	Süvari 1. alay dahilindedir.
Emin Efendi Sivas	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayun dahilindedir.
Haydar Efendi	Yüzbaşı	Hassa sanayi alayındadır.

Mahmutpaşa		
Nazmi Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Rüştü Efendi Antakya	Mülazım	Beşinci orduda iken [1]302'de irtihal-i dar-ı beka eylemiştir.
Tayyar Efendi Asitane	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisi resim muallimi muavini Tayyar Efendi. [649]
Hüseyin Efendi Girit	Yüzbaşı	Erzurum rüştiye-yi askeriyesinde lisan muallimi Hüseyin Hüsnü Efendi
Receb Efendi Görice	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Efendi Girit	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Hüsnü Efendi Antakya	Binbaşı	Mühendishane-yi Berri-yi Hümayunda lisan muallimi Hüsnü Bey. <i>Fransızca ve Türkçe Mükaleme</i> namıyla eseri vardır.
Hayri Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Subhi Efendi Gradakça	Binbaşı	Almanya'da ikmal tahsil edenlerdendir- Elyevm üçüncü ordu-yı hümayun süvari talimlerine memurdur.

Ömer Efendi Kayseri	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda. Muş mevkiindedir.
Kazım Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [650]
Reşid Efendi Bağdat		
Tevfik Efendi Priyedor	Kaymakam	Karadağ'da henüz teşkil olunan süvari bölüklerinin tensik ve talimleri için lüzum görülen muallim-i zabitanın taraf-ı Devlet-i Aliye'den gönderilmesi oraca arzu edildiğinden mumailayh Tevfik Efendi muallimliğe 1308 tarihinde Karadağ Hükûmeti'ne izam buyrulmuştur.
Seyit Efendi Priştine	Mülazım	Fevttir.
Daniş Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayuna mensup Hamidiye süvari alayındadır.
Rahmi Efendi Samsun	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Bu sınıf efendilerin esamisi 1299 senesi cetvelinden alınmıştır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
7	120	27	154

[651]

Sınıf

37

Piyade ve süvarileri hicretin 1301 Şaban'ında ve erkan-ı harbiyesi 1304 salinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Fuat Efendi Üsküdar	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 4. şubesine memur Mehmed Fuat Bey.
Macid Efendi Fatih	Kolağası	Çatalca cihetinde derdest inşa bulunan taraf-ı askeriye'nin nezaretine memur Macid Efendi.
Ahmet Efendi Tosya	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şubesine memur Ahmed Efendi
Şevki Efendi Davutpaşa	Kolağası	Nizamiye 4. fırka-yı hümayunu erkan-ı harbiye reisi Şevki Bey. [652]
Mustafa Efendi Keçeciler	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesine mensup olarak Şehremaneti tarik-i askeriyesine memurdur. Mumaileyh rüştiye-yi askeriye'nin ilk talebesinden-dir.
Receb Efendi Sultanahmet	Kolağası	Edirne redif fırka-i hümayunu erkan-ı harbiyesindendir.
Neşet Efendi Sultanahmet	Kolağası	Selanik ve Manastır şimendifer hattı inşaat komiseri Neşet Efendi.
Kadri Efendi Eyüp	Kolağası	Altıncı Balıkesir redif fırkası erkan-ı harbiyesinde Kadri Efendi.

Rıza Efendi Tophane	Binbaşı	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Rıza Bey. Mumaileyh yaveran-ı cenab-ı padişahi silk-i celiline erkan-ı harbiye ikinci senesinde iken dahil olmuştur sabık ikinci ordu-yı hümayun müşiri olup tebdil-i heva tarikiyle Dersaadet'e gelerek [1]307 eylülünde Erenköyü'nde azm-i firdevs-i ala eyleyen Veysel Paşa'nın mahdumudur.

Süvari Erkan-ı Harbiyesi

Azat Efendi Vaniköy	Kolağası	Almanya'da tahsil edenlerdendir.
Kemal Efendi Edirne	Kolağası	Elyevm Savuçbulak şehbenderi Kemaleddin Bey.

Piyade Sınıfı

Mehmed Efendi Bursa	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda arazi-yi seniye memurudur.
İbrahim Efendi Şam	Mülazım	Beyrut fırkasındadır.
Cemil Efendi Mostar	Mülazım	Mühendishane-yi Berri-i Hümayun'da kitabet muallimi muaviniydi. Mazere-tine mebni [1]309 senesinde hizmet-i askeriyeden affolundu. <i>Nazım ve Nesrimiz</i> ve <i>Zerre</i> namıyla iki eseri vardır. [654]

İsmail Efendi Dağıstan	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde- dir.
Faik Efendi Manastır	Yüzbaşı	Manastır idadi-i askeriyesinde riya- ziye muallimi Faik Efendi.
Mustafa Efendi Erzincan	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İbrahim Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Nazmi Efendi Çavuşhamamı	Kolağası	Zabit çıktıktan sonra bahriyede tor- pido mektebinde iki sene tahsil etmiştir. Şimdi Çanakkale'sinde tor- pido memurudur.
Said Behçet Efendi Şam	Mülazım	Müstafidir.
Osman Nuri Efendi Fatih	Kolağası	Bakaya komisyonuna memurdur. [655]
Salih Efendi Erzincan	Yüzbaşı	Erzurum idadi-i askeriyesinde riya- ziye muallimi Mehmet Salih Efendi.
Hüsnü Efendi Sarıkoz	Yüzbaşı	Yedinci orduda.
Hüsnü Efendi Zeyrek	Yüzbaşı	Piyade dairesi kayıt memurluğunda müstahdem Hüseyin Hüsnü Bey.
Hüseyin Efendi Sivas	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.

Ahmed Şevki Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Tevfik Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de dahiliye zabitan-ı güzideganından Ahmed Tevfik Efendi.
Ahmet Efendi Asitane	Binbaşı	Tahran sefaret-i seniyesi ataşemiliteri Ahmet Emin Bey.
Şükrü Efendi Şam	Yüzbaşı	Şam-ı Şerif idadi-i askeriyesinde Jimnastik muallimi Mehmet Şükrü Efendi. [656]
Rıza Efendi Erzurum		Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Abdullah Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ahmed Kamil Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Edhem Efendi Kütahya	Kolağası	Kırkkilise redif taburundadır.
Ahmed Ziya Efendi Eğrikapı	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayun redif fırkasına mülhaktır.
Fehmi Efendi	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayunda idi.

Ruşçuk		
Yahya Efendi Şam	Mülazım	Beyrut rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Yahya Efendi.
Mustafa Efendi Asitane	Yüzbaşı	Sana'da medfundur.
Osman Efendi Çorum	Mülazım	Gülhane rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Osman Efendi.
Şakir Efendi Sultanahmet	Mülazım	Hassa'ya mensup olarak İzmir'dedir. [657]
Şükrü Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Yedinci ordu-yı hümayunda.
Rauf Efendi Lüleburgaz	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Faik Efendi Mostar	Yüzbaşı	Mekteb-i Tıbbiye-yi Harbiye-yi Şahane'de dahiliye zabiti Faik Efendi.
Hamid Efendi Koçdibek	Kolağası	Trablusgarp'ında Torpido memurudur.
Emin Efendi Kadıköy	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun levazım dairesi 1. şubesinde.
Mehmet Subhi Efendi Halep		Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Mehmed Salih Efendi Şam	Yüzbaşı	İskenderun redif taburundadır.
İlhami Efendi Üsküdar	Mülazım	Levazımat-ı umumiyede 2. şube tayinat kısmında İlhami Efendi.
Akif Efendi Süleymaniye		Altıncı ordu-yı hümayunda. [658]
Abdurrahman Efendi Şam	Mülazım	Şam-ı Şerif rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Abdurrahman Efendi
Mehmed Emin Efendi Fındıklı	Mülazım	Beşiktaş rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Mehmet Emin Efendi.
Mehmed Efendi Yanya	Mülazım	1306'da vefat etti.
Ahmed Efendi Küçükpazar	Mülazım	Gümülcine redif taburundadır.
Mehmed Salih Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Tevfik Efendi Harput	Mülazım	Piyadeden istihkam sınıfına nakleylediğinden Elyevm Kırkkilise'de istihkam komisyonunda müstahdemdir
Tahir Efendi Konya	Mülazım	Erzurum idadi-yi askeriyesi muallimlerinden Mehmed Tahir Efendi.

Hasan Efendi Çürüksu	Kolağası	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane resim muallimi Hasan Efendi. Bi't-ter-sim arz ve takdim eylediği mücessem haritadan [659] dolayı kolağalık rütbe-siyle taltif olunmuştur.
Mahmud Ne- dim Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hüsni Efendi Bursa	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun istihka-mında müstahdemdir.
Osman Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Tıbbiye-yi Askeriye idadisinde resim muallimi muavini Osman Bey. Muma-ileyh 2. sınıf cetvelindeki süvari mirlivalarından merhum Halil Paşa'nın mahdumudur.
Ahmed Efendi Kütahya	Mülazım	Kastamonu rüştiye-yi askeriyesinde re-sim muallimi Ahmed Efendi
Yusuf Efendi Çürüksu	Yüzbaşı	Tıbbiye-yi Harbiye-yi Şahane dahiliye zabitlerinden Yusuf Efendi.
Sami Efendi Bursa	Yüzbaşı	Hassa 1. alayın 2. taburunun 4. bölü-ğündedir. [660]
Hakkı Efendi Galata	Yüzbaşı	Levazımat-ı umumiye dairesi yavera-nından Hakkı Efendi.
Enver Efendi Üsküdar	Mülazım	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi dahiliye zabitan-ı mefharet nişa-nından Ahmed Enver Efendi.

Nureddin Efendi Kayseri	Yüzbaşı	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane idadisi tarih-i umumi muallimi Mehmet Nureddin Efendi.
Mehmed Emin Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Halil Efendi Galata	Mülazım	Mazeret-i zihniyesine mebni hizmet-i askeriye den af buyrulmuştur.
Hüsni Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Sami Efendi Üsküdar	Mülazım	Tıbbiye-yi Askeriye idadisi dahiliye zabitanından Mehmed Sami Efendi. Mumaileyh 32. sınıf cetvelindeki Üsküdarlı Kolağası Halil Efendi'nin küçük biraderidir. [661]
Şerif Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayun Kudüs-i Şerif redif taburundadır.
Hakkı Efendi Asitane	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Kazım Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayun dahilinde Fav boğazı istihkamında müstahdemdir.
Cemil Efendi Aksaray	Yüzbaşı	Yedinci ordu-yı hümayunda.
Nazmi Efendi	Yüzbaşı	Hassa 1. fırka-yı hümayun erkan-ı harbiyesindedir.

Eğrikapı		
Abdünnebi Efendi Dağıstan	Mülazım	Mekteb-i Tıbbiye-yi Harbiye-yi Şahane dahiliye zabitanındadır.
Mehmet Emin Efendi Şam	Mülazım	Halep rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti iken 1304 tarihinde Halep'ten Şam-ı Şerif'e gelir iken yolda irtihal etlemiştir. [662]
Ali Rıza Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi İlbasan	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Abdülğafur Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Haydar Efendi Halep	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun dairesindedir.
Selim Efendi Görice	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Şevki Efendi Girit	Mülazım	Kütahya redif dairesinde.
Mustafa Efendi	Mülazım	Hassa redifindeydi.

Şumnu		
Murtaza Efendi Köstendil	Kolağası	İkinci ordu-yı hümayunda.
Ali Bey Çengelköy	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisi kitabet-i askeriye muallimi muavini Mehmed Ali Bey. Mir-i mumailayh zeki ve aslidir. [?] [663]
Bahaeddin Efendi Eyüp	Kolağası	İnşaat dairesinde müstahdem Bahaeddin Efendi.
Servet Efendi Emirgan	Mülazım	Hassa'da.
Reşad Efendi Emirgan	Mülazım	Sevkiyat dairesinde müstahdemdir.
Bekir Efendi Şumnu	Mülazım	Beşiktaş rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabitanındadır.
İsmail Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Süvari Sınıfı

Ömer Efendi Nevrakop	Kolağası	Trablusgarp kumandanlığı yaver-i harbi idi.
Ahmed Tevfik Efendi	Yüzbaşı	[1]307 senesinde Havran'da şehit olmuştur.

Şam		
Refik Efendi Fındıklı	Binbaşı	Süvari 5. alayda Ahmed Refik Bey. [664]
Şükrü Efendi Manastır	Yüzbaşı	Süvari 3. fırka dahilindedir.
Mehmed Efendi Harput	Yüzbaşı	Edirne istasyonunda muayene memurudur.
Tevfik Efendi Yenişehir	Yüzbaşı	Süvari 1. mızraklı alayına mensup olup bu kere ba-irade-yi seniye memuren Şikago sergisine izam buyrulmuştur.
Celal Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Süvari 5. fırkaya mensup olarak Hama mevkiindedir.
Şükrü Efendi Gedikpaşa	Yüzbaşı	Süvari 4. firkadadır.
Cafer Efendi Permedi	Yüzbaşı	Süvari 3. firkadadır.
İbrahim Efendi Kandiye	Yüzbaşı	Süvari 2. alayın 3. bölümünde İbrahim Bey.
İsmail Efendi Pirlepe	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dairesindedir. [665]
Davut Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Süvari 6. firkadadır.

Ömer Efendi Şumnu	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı dahilindedir.
Osman Efendi Aksaray	Mülazım	1305 tarihinde Beyrut'ta irtihal eylemiştir.
Kamil Efendi Küçükpazar	Yüzbaşı	Süvari Hamidiye alayındadır.
Şakir Efendi Bağdat	Yüzbaşı	1308 senesinde Bağdat'ta irtihal etmiştir. Şehr-i mezkurde İmam-ı Azam hazretleri türbe-yi münifesinin hatıra-yı rahmet-definesinde medfundur.
Nail Efendi Bursa	Yüzbaşı	Elyevm Almanya'da Strazburg şehrinde 15. Hulan alayında tahsildedir.
Salih Efendi Kirmastı	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Muhyiddin Efendi Şam	Yüzbaşı	Süvari 5. fırka dahilinde. [666]
Esad Efendi Fındıklı	Yüzbaşı	Şam-ı Şerif idadi-yi askeriyesinde kozmografya ve coğrafya muallimi Esad Efendi.
Ziya Efendi Topkapı	Yüzbaşı	Süvari 4. fırka dahilindedir.
Tahsin Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Süvari 6. fırkadadır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
11	79	23	113

[667]

Sınıf

38

Piyade ve süvarileri hicretin 1302 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1305 tarihinde neş'et eden sınıf efendileri.

Esami	Rütbe	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Salih Efendi Tophane	Binbaşı	
Ali Efendi Sultanahmet	Binbaşı	Yedinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesindedir.
Ahmet Tevfik Efendi Halep	Binbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesindedir.
Mustafa Efendi Süleymaniye	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesindedir. [668]
Galib Efendi Astane	Kolağası	Bursa redif 1. fırka erkan-ı harbiyesindedir. 33. cetveldeki Yanyalı merhum Lütfü Bey ve 36. cetveldeki erkan-ı harp kolağası Kadri Bey'in biraderidir.
Mehmed Ali Efendi Kars	Kolağası	Elyevm Kirmanşah şehbenderi Mehmed Ali Bey. Mumailayh altı lisana aşınadır. <i>Elsine-yi Ecnebiye Edebiyatı</i>

		ve <i>Piyade Ateşleri Ta'biyesi</i> matbu ve mükemmel Kamus-i Osmani ve İngilizce ve Almanca ve Fransızca lugatları gayri matbu eserlerindendir.

Süvari Erkan-ı Harbi

Haşim Efendi Balıkesir	Kolağası	Girit fırka-yı askeriyesinde.

Piyade Sınıfı

Hilmi Efendi Beşiktaş	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayunda olup Almanya'da tahsil eden zabitanıdır. [669]
Emin Sabri Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Arif Efendi Yanbolu	Binbaşı	Piyade dairesi 4. şubesine memur Arif Bey.
Ferid Efendi Kumkapı	Yüzbaşı	Yedinci orduda iken 404 senesinde irtihal etmiştir.
Neşet Efendi Denizabdal	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Yedinci orduda iken 303 senesinde vefat etmiştir.
Rıfat Efendi Koska	Yüzbaşı	Hassa levazım dairesinde müstahdem Rıfat Bey 3. sınıf cetvelindeki mirliva

		merhum Asitaneli Hakkı Paşa'nın mahdumudur.
Kamil Efendi Trabzon	Mülazım	Soğukçeşme rüştiye-yi askeriye dahiliye zabitan-ı güzideganından Kamil Efendi. [670]
Sami Efendi Filibe	Mülazım	Yanya idare-yi askeriyesindedir.
Mahmud Efendi Süleymaniye	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Seyit Efendi İzmir	Kolağası	Yedinci ordu-yı hümayundadır.
Naci Efendi Cerrahpaşa	Yüzbaşı	Selanik redif dairesindedir.
Mehmed Efendi Samsun	Mülazım	Üsküp erkan-ı harbiyesindedir.
Sadık Efendi Davutpaşa	Mülazım	[1]302 tarihinde Dersaadet'te vefat etmiştir.
Hasan Efendi Üsküdar	Mülazım	Çanakkale Torpido komisyonunda müstahdemdir.
Ahmed Rıza Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesindedir.

Haydar Efendi Asitane	Mülazım	Hassa'ya mensup Bahçekapısı Karakolu'ndadır.
Mehmed Efendi Gümüşhane		Dördüncü ordu-yı hümayunda. [671]
Kamil Efendi Karaferiye	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda İşkodra mevkiindedir.
Hakkı Efendi Sarıkoz	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisi dahilîye zabitan-ı güzideganından Hakkı Bey.
Süleyman Efendi Kayseri	Mülazım	Piyade dairesi 4. şubesinde kayıt memuru Süleyman Efendi.
Refik Efendi Beşiktaş	Yüzbaşı	Gülhane rüştiye-yi askerîyesinde lisan muallimi idi. [1]302 tarihinde irtihal etmiştir.
Abdulgani Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Abdi Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Rıza Efendi Kütahya	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisi resim muallimi muavinidir. Üsküdar'da Tophanelioğlu'nda Altunizade'nin eser-i hayrî olan mektebin fahri müdridir ve mekteb-i mezbur [672] gayreti semeresiyle terakkidedir.

İsmail Efendi Zeyrek	Mülazım	Gülhane-yi rüştiye-yi askeriye dahiliye zabitanından Hafız İsmail Efendi.
Rıza Efendi Aksaray	Mülazım	Trabzon redif fırkası erkan-ı harbiye-sine mülhaktır.
İdris Efendi Köprülü	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Şami Efendi Karagömrük	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Efendi Kayseri	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde iken 1306 tarihinde irtihal etmiştir.
Necib Efendi Şam	Kolağası	Selanik ve Kosova umum havalisi kumandanlığı yaveranından Ahmed Necib Efendi.
Tevfik Efendi Şehremini	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [673]
Yekta Efendi Teşvikiye	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane dahiliye zabitanından Yekta Efendi.
Hasan Efendi Cihangir	Mülazım	Tıbbiye-yi askeriye idadisi jimnastik muavini Hasan Hüsnü Efendi.
Ali Tevfik Efendi Girit	Mülazım	Fatih rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabitanından Ali Tevfik Efendi.

İbrahim Efendi Üsküdar	Mülazım	Kala-i Sultaniye redif taburundadır.
Hasan Efendi Kala-i Sultaniye	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane dahiliye zabitanından Hasan Efendi.
Rıfat Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Şevki Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır. Şam-ı Şerif eşrafından Azımlade denmekle maruftur.
Rıfat Efendi Beyazıt	Mülazım	Sultansuyu hara-yı hümayununda müstahdemdir. [674]
Hüseyin Hüsni Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Abdulgani Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Abdullah Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Halid Efendi Manastır	Yüzbaşı	Üsküp rüştiye-yi askeriyesi coğrafya muallimi Halid Efendi.

İbrahim Efendi İlbasan	Mülazım	Sivas rüştiye-yi askeriyesi resim muallimi İbrahim Efendi.
Cemal Efendi Kesriye	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Tevfik Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Halil Efendi Aydın	Mülazım	Hassa ordu-yı hümayuna mensup Makriköyü mevkiindedir.
Bahaddin Efendi Manastır	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Süleymaniye	Yüzbaşı	Mühendishane-yi Berri-i Hümayun'da lisan muallimi muavini Hasan Efendi. [675]
Yusuf Cevdet Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Talat Efendi Aksaray	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Süleyman Efendi Samsun	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Şükrü Efendi	Mülazım	Hassa'ya mensup itfaiye alayında.

Kayseri		
Ziya Efendi Kütahya	Yüzbaşı	Hassa ordu-yı hümayun dahilindedir.
Kemal Efendi Otakçılar	Kolağası	Makam-ı celil-i cenab-ı seraskeri yaveranından Kemal Efendi.
Mehmed Sami Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Faris Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Şaban Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ali Efendi Bosna	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [676]
Fehmi Efendi Gümüşhane	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayun müşiriyet-i celilesi yaver-i harbi idi.
Atıf Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Abdulvehab Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Raşid Efendi Ayasofya	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Mustafa Tef- fik Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hilmi Efendi Tokat	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hilmi Efendi Amasya	Mülazım	Ma'müretü'l-aziz rüştiye-yi askeriye- sinde coğrafya muallimidir.
Ferit Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayun dahilinde iken [1]305 sene-yi rumiyesinde irti- hal-i dar-ı beka etti.
Ebulhayr Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda. [677]
Hilmi Efendi Sivas	Mülazım	Yedinci orduda iken 1302 tarihinde ir- tihal etti.
Murad Efendi Zağra	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Seyit Efendi Tekirdağı	Mülazım	Tekirdağı redif taburunda.
Müslüm Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Süvari Sınıfı

Sabit Efendi Emirgan	Yüzbaşı	Hassa süvari 1. alayına mensup olup bu kere ba-irade-yi seniye memuren Şikago meşher-i umumiyesine izam olunmuştur.
Salih Efendi İzmir	Yüzbaşı	Almanya’da ikmal-i tahsil edenlerdendir. Dördüncü ve beşinci ordu-yı hümayunlarının süvari talimlerine memurdur. Derdest tab’i eserleri vardır. [678]
Halil Efendi Manastır	Yüzbaşı	Ertuğrul süvari alayındadır.
Emin Efendi Yedikule	Yüzbaşı	Ertuğrul süvari alayının 5. bölüğündedir.
Şevket Efendi Aksaray	Yüzbaşı	Ertuğrul süvari alayının 3. bölüğündedir. Rical-i adliyeden Vasıf Bey Efendi’nin mahdumudur.
İsmail Efendi Açık rütbe	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun dahilindedir.
Mahmud Efendi Altay	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun 18. süvari alayındadır. Meşhur Sirozlu Yusuf Paşa merhumun ahfadındandır.
Nihad Efendi Beşiktaş	Kolağası	Yaveran-ı hazret-i hilafet-penahiden Nihad Bey.
Süleyman Faik Efendi Mostar	Kolağası	Almanya’da tahsil edenlerdendir. Mekteb-i Harbiye-yi Şahane ile süvari 3. ve 5. alayların muallimidir. [679]

Ömer Hamdi Efendi Şam		[1]302 tarihinde Dersaadet'te vefat etmiştir.
Muhlis Efendi Halıcılar	Yüzbaşı	Hassa ordu-yı hümayun müşiriyet-i celilesi yaver-i harbdır.
Süleyman Efendi Kadırga	Yüzbaşı	Ertuğrul süvari alayının 1. bölümündedir.
Abbas Efendi Sultanahmet	Yüzbaşı	Ertuğrul alayının 5. bölümündedir. Mumaileyh mirliya Mustafa İlhami Paşa merhumun mahdumudur.
Recai Efendi Bosna	Yüzbaşı	Süvari Ertuğrul alayının 4. bölümündedir.
Halit Efendi Koska	Mülazım	[1]304 tarihindedir. Dersaadet'te irtihal etti. Kuvve-yi kalemiyece akranı beyanında müşar bi'l-benan idi.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
7	73	15	95

[680]

Sınıf

39

Piyade ve süvarileri hicretin 1303 tarihinde ve erkan-ı harbiyesi 1306 senesinde neşet eden sınıf efendileri.

Esami	Rütbe	Bulundukları Hidemat ve Bazı İzahat
Hakkı Efendi	Kolağası	Paris'de tahsildedir.

Çarşamba		
Şevki Efendi Defterdar	Kolağası	Elyevm Paris’de tahsilledir. Mesail-i cebriyeye dair tercüme olunmuş bir kitabı da vardır.
Subhi Bey	Binbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 3. şubesine memur Ömer Subhi Bey. Mir-i mumaileyh erkan-ı harbiye-yi umumiye reis vekili Edhem Paşa Hazretleri’nin mahdumudur. [681]

Telifat-ı Matbuası

Tercüme olarak *Mukaddemat-ı Hendese* ve tercüme *Coğrafya-yı Tabii* ve tercüme *Kavaid-i Lisan-ı Fransevi* ve tercüme olarak erkan-ı harbiye kolağalarından 33. cetveldeki Batumlu Nuri Efendi merhum ile müşterek *Müessisin-i Fünun* ve tercüme olarak *Suret-i Seria ve Sehilede Usul-i Ter-sim-i Arazi* ve *Trablusgarb ve Bingazi ile Sabra-yı Kebir ve Sudan Merkezi* iki kıta mufassal haritası dahi vardır. Telif olarak *Büyük Frederik* yahut *Prusya Tarihinden Bir Nebze* ve telif olarak *Hüdavendigar Vilayetinde Bir Hafta Seyahat* ve keza telif olarak *Feld mareşal von Moltke*.

Tab’ı Derdest Olanlar

Memalik-i Osmaniye’nin Mufassal Coğrafyası ve *Atina* ve *Mareşal Ney* [?] ve *Osmanlıların Askerliğe Ettikleri Hizmet* nam eserleridir. Mir-i mumaileyhin böyle kıymettar eserler yazmaya muvaffakiyeti elbette şayan-ı takdir ve tebriktir.

Hamid Efendi Şam	Kolağası	Trablusgarp fırka-yı askeriyesi erkan-ı harbiyesinden Abdülhamid Efendi. [682]
Mehmed Efendi	Kolağası	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane muallimlerinden Mehmed Efendi.

Dağıstan		
Hüseyin Efendi Çarşamba	Kolağası	Hassa ordu-yı hümayunu nizamiye 1. fırka erkan-ı harbiyesine memur Hüseyin Hüsnü Efendi.
Ali Efendi Kırkçeşme	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 3. şubesine memur Ali Nazım Efendi.
İsmail Efendi Çarşamba	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesinde 4. şubeye memur İsmail Efendi. <i>Almanya ve Fransa Muharebesi</i> namıyla kütüb-i mütenevviadan cem ve telifik suretiyle yazılmış bir eseri vardır.
Selim Efendi Manastır	Kolağası	Erzincan redif fırkası erkan-ı harbiyesine memur Selim Efendi.
Fuad Efendi Haseki	Yüzbaşı	1305 tarihinde müteverrimen Dersaadet'te irtihal etmiştir. Pek müstait ve halim idi. [683]

Piyade Sınıfı

Muhtar Efendi Kanlıca	Mülazım	Tıbbiye-yi askeriye idadisinde lisan muallimi Muhtar Efendi.
Ahmet Efendi Süleymaniye	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Vahid Efendi Fındıklı	Kolağası	İnşaat dairesinde müstahdemdir.

Faik Efendi Cerrahpaşa	Kolağası	Üçüncü ordu-yı hümayun heyet-i talimiyesinden Faik Efendi. İtmam-ı tahsili Almanya'dadır.
Halit Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Fettah Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Galib Efendi Naslıç	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Nevres Efendi Sarıkız	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Fransızca muavini Nevres Efendi. [684]
Halit Efendi Saraçhane	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye umumiye dairesinde müstahdem Halid Efendi.
Derviş Diyarbakır		Altıncı ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Naim Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Nazmi Efendi Trabzon	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de hendese-yi resmiye muallimi Nazmi Efendi.
Said Efendi Nişanca	Mülazım	İnşaat dairesinde iken [1]307 tarihinde vefat etmiştir.

Veysi Efendi Sultan Selim	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Celal Efendi Üsküdar	Mülazım	Hassa'da.
Receb Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayunda. [685]
Faik Efendi Defterdar	Kolağası	Mekteb-i Harbiye'de talim muavinidir. İtmam-ı tahsili de Almanya'dadır.
Hüsni Efendi Üsküdar	Mülazım	Tıbbiye-yi idadiyesinde dahiliye zabiti Hüsni Efendi.
Abdulkadir Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rıza Efendi Vefa	Kolağası	Yaver-i harb-i hazret padişahi Rıza Bey. Meşhur Ali Paşa merhumun mahdumudur.
Abid Efendi Bursa	Yüzbaşı	Torpedo komisyonunda.
Raşid Efendi Asitane	Yüzbaşı	İzmir Torpedo komisyonunda.
Tahsin Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Toptaşı rüştiye-yi askeriyesinde hesap muallimidir. <i>Usul Defteri</i> ve 34. sınıf cetvelindeki Kilisli Necib Efendiyle müşterek <i>Lûgat-ı İlmiye ve Fenniye</i> na- mıyla eserleri matbudur.

Salih efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayunda. [686]
Mecid Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Yusuf Efendi Çırçır		Hazine-yi hassa-yı şahaneye memur- dur.
Ömer Efendi Sultanahmet	Mülazım	Trabzon rüştiyesinde dahiliye zabiti- dir. Muahharan çalışarak Huffaz-ı Kiram-ı Kur'aniyeden olmuştur.
Hasan Efendi Naslıç	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayundadır. Eş- kıya takip ve tehir tenkilindeki muvaffakiyetlerinden naşi mecidiye ni- şan-ı zi-şanıyla taltif olunmuştur.
Sabri Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
İbrahim Efendi Ayasofya	Mülazım	İnşaat dairesindedir.
Aziz Efendi Süleymaniye		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Sultanahmet	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye resim dairesinde.
Hakkı Efendi Görice		Diyarbakır rüşdiyesinde lisan mualli- midir. [687]
Nuri Efendi	Mülazım	Hicaz'da vefat etmiştir.

Mahmutpaşa		
İzzet Efendi Süleymaniye	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane İdadisi'nde dahiliye zabiti İzzet Efendi.
Hamdi Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Reşid Efendi Süleymaniye		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Osman Efendi Pirlepe		Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Fethi Efendi Yenişehir		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi Şirvan	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
İsmail Efendi Üsküdar	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisinde dahiliye zabiti İsmail Efendi.
Tevfik Efendi Erzurum		Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Galib Efendi Çengelköy	Mülazım	Girit fırka-yı askeriyesinde. [688]
Mehmed Efendi Tırnova	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Bekir Sıdkı Efendi		Altıncı ordu-yı hümayunda.

Bağdat		
Ahmed Efendi Ahmediye	Mülazım	Erkan-ı harbiye resimhanesindedir.
Tevfik Efendi Çengelköy	Mülazım	Hassa dairesinde.
Fehmi Efendi Süleymaniye		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Vasfi Efendi Eskialipaşa	Mülazım	
İsmail Efendi Bursa	Mülazım	Bursa rüştiyesinde dahiliye zabiti İsmail Efendi.
Mahmud Efendi Sultantepeşi		Hassa'da.
İzzet Efendi Üsküdar	Mülazım	Tıbbiye idadisinde dahiliye zabiti İzzet Efendi.
Şükrü Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [689]
Tevfik Efendi Bursa	Yüzbaşı	Bursa rüştiyesinde dahiliye zabiti Tevfik Efendi.
Tahsin Efendi Harput		Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Mustafa Efendi Batum		Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahi- liye zabitanından Mustafa Efendi.
İsmail Fevzi Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda vefat et- miştir.
İhsan Efendi Kabataş	Binbaşı	Bağdat Mekteb-i İdadisi müdürüdür ve 36. sınıfta muharrir olan Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahiliye miralay Ali Bey biraderidir.
Eşref Efendi Şam		Hassa'da.
Hüseyin Nuri Efendi Halep		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rasim Efendi Trabzon		Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Faik Efendi Trebin	Yüzbaşı	Ertuğrul alayında. [690]
Ahmed Efendi Müftühamamı	Mülazım	Fevttir.
Abdurrahman Efendi Sultanahmet	Mülazım	Ertuğrul alayında.
Kemal Efendi	Mülazım	Ertuğrul alayında.

Anadoluhisarı		
Aziz Efendi Üsküdar	Binbaşı	Petersburg sefaret-i seniyesi ataşemiliteri Aziz Bey.
Kemal Efendi Tokat	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Sabri Efendi Süleymaniye	Mülazım	Ertuğrul alayında.
Şükrü Efendi Amasya	Yüzbaşı Vekili	Süvari 4. alayında.
Kamil Efendi Bursa	Yüzbaşı Vekili	Süvari 4. alayında.
Mahmud Efendi Üsküdar		İkinci ordu-yı hümayunda.
Halil Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
10	62	11	83

[691]

Sınıf

40

Piyade ve süvarileri hicretin 1304 tarihinde erkan-ı harbiyesi 1307 senesinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Esad Efendi Yanya	Kolağası	Beray-ı tahsil Almanya'dadır.
Hakkı Efendi Nevşehir	Kolağası	Dördüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesindedir.
Naci Efendi Asitane	Kolağası	Üçüncü ordu erkan-ı harbiyesindedir.
Şevket Efendi Fındıklı	Kolağası	Hicaz fırka-yı askeriyesinde memur.
Refet Efendi Niğde	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi'nde iken 1310 sene-yi hicriyesinde [692] maden keşfi memuriyetiyle Selanik'e gitmiş idi orada irtihal-i dar-ı beka eyledi. Müstait bir asker idi.
Fettah Efendi Bağdat	Kolağası	Altıncı ordu-yı hümayun erkan-ı harbiye dairesinde.

Piyade Zabitanı

Rıza Efendi Eyüp	Mülazım	Erkan-ı harbiye resimhanesine mensup olduğu halde emlak-ı seniye hizmetinde müstahdendir.
Esad Efendi Eyüp	Kolağası	Beray-ı tahsil Almanya'dadır.
Şehameddin Efendi Nişan- taşı	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye'de talim muavini olup mavzer tüfeklerine memurdur.

Mehmed Efendi Plevne	Mülazım	Hassa Nişancı Taburu'nda.
Tahsin Efendi Eyüp	Mülazım	Hassa'ya mensup olarak defterdar karakolundadır. [693]
Mehmed Ali Efendi Mevlevihane	Mülazım	Erzurum idadisinde resim muallimidir.
Hamdi Efendi Amasya	Mülazım	Trablusgarp rüştiyesinde muallimdir.
Abdüllatif Efendi Şam	Mülazım	Mekteb-i Harbiye'de hikmet muallimi muavinidir.
Vehid Efendi Nuruosmaniye	Mülazım	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye idadisinde kitabet muallimi muavini Halil Vehid Efendi. Müsteit bir askerdir.
Hüseyin Avni Efendi Şam	Mülazım	Şam rüştiyesinde riyaziye muallimi.
Fuad Efendi [?]	Yüzbaşı	Levazımat-ı umumiye dairesinde.
Mahmud Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Bağdat mekteb-i idadisinde riyaziye hocası Mahmud Sami Efendi.
İhsan Efendi Kocamustafapaşa	Mülazım	Erkan-ı harbiye kütüphanesinde. [694]

İzzet Efendi Bağdat	Mülazım	Bağdat idadisinde kitabet muallimi İzzet Efendi.
Rüşdü Efendi İsakapısı	Mülazım	Hassa 1. alayın 2. taburundadır.
Refet Efendi Çınar		Anadolu-yı şahane haritasını ahza memur komisyon zabitanıdır.
İbrahim Efendi Fatih	Mülazım	Fi temmuz sene [1]303 tarihinde vefat etmiştir.
Hamdi Efendi Karahisar	Mülazım	Erzurum idadisinde tarih hocasıdır.
Fahreddin Efendi Edirne		Edirne idadisinde jimnastik muallimidir.
Mecid Efendi Musul	Mülazım	Bağdat idadisinde coğrafya muallimidir.
Fehmi Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayundadır. [695]
Hulusi Efendi Çengelköy	Mülazım	Dersaadet'tedir.
Yusuf Efendi Fatih	Mülazım	Mühendishane-yi Hümayun'da hendese-yi resmiye muallimidir.
Mehmed Kemal Efendi Şam	Mülazım	Anadolu-yı şahane haritasını ahza memur komisyon zabitanıdır.

Muhsin Efendi Otakçılar	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Nuri Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Bağdat idadisinde riyaziye muallimi Ahmed Hamdi Efendi.
Bekir Efendi Karahisar	Mülazım	Erzincan rüştiyesinde resim muallimi Bekir Sıdkı Efendi.
Mehmed Rauf Efendi Bağdat		Altıncı ordu dahilinde.
Remzi Efendi Üsküdar	Mülazım	Mühendishane’de ordu teşkilatı muallimi Remzi Efendi. [696]
Osman Efendi Radoşta	Mülazım	Manastır idadisinde jimnastik muallimi Osman Efendi.
Ahmed Hamdi Efendi Sancaktar	Mülazım	Almanya’da tahsildedir.
Süleyman Efendi Karahisar	Mülazım	Erzurum idadisinde makine ve hendese muallimi Süleyman Efendi.
Safvet Efendi Şam	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane muallim- lerinden Safvet Efendi.

Salih Efendi Kerkük	Mülazım	Bağdat idadisinde tarih muallimi Salih Efendi.
Abdülkadir Efendi Nişanca		İkinci ordu-yı hümayunda 16. alayın 1. taburundadır.
Suphi Efendi Davutpaşa		Hassa'da.
Kadri Efendi Bağdat		Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ali Efendi Kolonya	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisinde riyaziye muallimi muavini Ali Efendi. [697] <i>İlm-i Hesab</i> ve <i>Mesail-i Cebriye</i> namlarıyla asar-ı matbuası vardır.
Fehmi Efendi Bağdat	Mülazım	Edirne idadi-i askeriyesinde lisan muallimi Ali Fehmi Efendi.
Kamil Kemal Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayun müşiriyet-i celilesi yaverinden Kemal Efendi.
Muhiddin Efendi Fatih	Kolağası	Yedinci ordu-yı hümayunda Müşir Ahmet Feyzi Paşa hazretlerinin damat ve yaver-i harbi Muhiddin Paşa.
Lütfü Efendi Defterdar	Mülazım	İtfaiye taburunda.
Reşid Efendi Şam	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Zühdü Efendi Davutpaşa		İkinci ordu-yı hümayunda.
Zühdü Efendi Bebek	Mülazım	Hassa'da.
Hüsnu Efendi Üsküdar	Mülazım	Birinci Nişancı taburunda. [698]
Ahmed Efendi Bursa	Mülazım	Konya redif fırkasında.
Mehmed Şerif Efendi Bağdat		16. alayın taburlarında.
Mustafa Efendi İzmir	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Halil Efendi Üsküdar	Mülazım	Erkan-ı harbiye resimhanesinde.
Abdülkadir Efendi Fatih	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Selim Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda
Said Efendi Bağdat	Mülazım	Bağdat rüştiye-yi askeriyesinde riyaziye muallimi Mehmed Said Efendi.
Nureddin Efendi Üsküdar	Mülazım	Tıbbiye idadiyesinde resim muallimi Nureddin Efendi.

Cemal Efendi Samatya	Mülazım	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 3. şubesinde evrak memuru.
Ahmed Efendi Rumelihisarı	Mülazım	Trablus fırka-yı askeriyesinde. [699]
Esad Efendi Sultanahmet	Mülazım	Erkan-ı harbiye 6. şubesinde.
Hakkı Efendi Selimiye	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane kalem odasında müstahdem Hakkı Efendi.
Niyazi Efendi Kıztaşı	Mülazım	Karahisar redif fırkası maiyetindedir.
Bahaeddin Efendi Sultanselim	Mülazım	Trablusgarp rüştiyesi coğrafya muallimi Bahaeddin Efendi.
Bekir Efendi Nuruosmaniye	Mülazım	1. alayın 2. taburunda.
Talat Efendi Vanıköy	Mülazım	Gümölcine redif taburunda idi.
Kazım Efendi Eyüp	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de dahiliye zabiti Ali Kazım Efendi.
Kerami Efendi Diyarbakir	Mülazım	Diyarbakir rüştiyesinde coğrafya muallimidir.
Fahri Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Sana rüştiyesi dahiliye zabitidir. [700]

Ali Efendi Karnal	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisinde lisan muallimi muavini Ali Efendi. Tercüme ve ilave olarak <i>Rebnüma-yı Şuban</i> ve <i>Usul-i Elsine-yi Erbaa-ı Musavver</i> namıyla eserleri vardır.
Fuad Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Şükrü Efendi Karahisar		Erzincan rüştiye-yi askeriyesinde dahi- liye zabiti.
Ali Efendi Yozgat		Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Enver Efendi Alçakdam	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun 4. alayın 1. ta- burunun 2. bölüğüne memurdur.
Yahya Kazım Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Hulki Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda. [701]
Ahmed Efendi Eğin	Mülazım	Erzurum idadisi jimnastik muallimi Ahmed Efendi.
Ali Efendi Kabasakal		Fevttir.

Süvari Zabitanı

İzzet Efendi Kerkük	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Şükrü Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Hakkı Efendi Sivas	Yüzbaşı	Süvari 21. alayındadır.
Remzi Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Said Efendi Halep	Yüzbaşı	Hassa'da.
Mustafa Efendi Manastır		Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Sakıp Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [702]
İsmail Efendi Kasımpaşa		İkinci ordu-yı hümayunda Cısr-i Mustafa Paşa mevkiindedir.
Reşid Efendi Şehzadebaşı	Yüzbaşı	Tahsilat dairesindedir.
Şeref Efendi İhsaniye	Yüzbaşı	Kağıthane'de kain poligon-ı hümayun memurlarındandır.
Abdullah Efendi Musul	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
6	74	11	91

[703]

Sınıf

41

Piyade ve süvarileri hicretin 1305 senesinde erkan-ı harbiyesi 1308 senesinde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbe	Bulundukları Hizmet ve Bazı İzahat
Ziya Efendi Maçka	Yüzbaşı	Halep'te nizamiye 3. fırka-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde müstahdem Ziya Bey. 13. sınıfta muharrer müşiran-ı izamdan Halep valisi Hacı Osman Nuri Paşa hazretlerinin mahdumdur.
Hilmi Efendi Küçükpazar	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi 4. şubesine memur Ali Hilmi Efendi gayet zeki ve müstaittir. [704]
Osman Efendi Çarşamba	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesinin kuvve-yi umumiye kısmına memur olup tebdil-i hava tarikiyle elyevm Rodos'ta bulunmaktadır.
Cevad Efendi Eyüp	Yüzbaşı	Süvari 1. fırka-yı erkan-ı harbiye reisi Cevad Bey.
İsmail Hakkı Efendi Cerrahpaşa	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye tarih-i fenn-i harp hocası Ahmed Hamdi Efendi.

Nasuhi Efendi Fındıklı	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 4. şubesine memur Nasuhi Bey. Darüşşafaka nam mekteb-i eytamin fahri riyaziye muallimidir. <i>Hal-i Hazır ve İstikbal-i Tabiyesine Ait Bazı Mühim Mütaalat-ı Vukuadır</i> namıyla eseri vardır. [705]
Şükrü Efendi Sofular	Kolağası	Yedinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde müstahdem Şükrü Efendi.
Tevfik Efendi Sultanahmet	Yüzbaşı	Anadolu'yu şahane haritasını ahza memur postalarından birinin müdürü olup elyevm İzmir cihetinde harita ahzıyla meşguldür.
Alaeddin Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Mühendishane-yi Berri-yi Hümayun'da hendese-yi hilye ve makine muallimi Ahmed Zihni Efendi. Hendese-yi hilye ve cebr-i i'laya dair iki eseri derdest-i tab'dır.

Süvari Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Fahreddin Efendi Ruşçuk	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 2. şubesinde müstahdem Fahreddin Efendi. [706]

Piyade Sınıfı

Şükrü Efendi Sultanselim	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de topoğrafya muallimi muavini olup tercüme olarak <i>Mücmel Topoğrafya</i> adıyla güzel eseri vardır.

Sami Efendi	Mülazım	Edirne idadi-i askeriyesi kitabet muallimi Sami Efendi.
Cemal Efendi Fındıklı	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-i harbiyesine mülhaktır.
İbrahim Efendi İsa Kapısı	Yüzbaşı	Sana rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabıtidir.
Halil Efendi Sinan Ağa	Yüzbaşı	Bab-ı vala-yı ser-askeri teshilat komisyon-ı aliyesinde müstahdemdir.
Nazmi Efendi Bulgurlu	Mülazım	Trabzon rüştiye-yi askeriyesi muallimlerindendir. [707]
Emin Efendi Süleymaniye	Mülazım	Kocamustafapaşa rüştiye-yi askeriyesinde riyaize muallimi Mehmed Emin Efendi.
Osman Efendi Bebek	Mülazım	Levazımat-ı umumiye dairesinde müstahdemdir.
Hüseyin Efendi Yalvaç	Mülazım	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Halil Efendi Eskialipaşa	Mülazım	Cisr-i Mustafapaşa'da taburlarının birindedir.
Nuri Efendi Manastır	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun 2. alayın 1. taburundadır.

Abdurrahman Efendi Çukurçeşme	Mülazım	Diyarbakır rüştiye-yi askeriyesinde ri-yaziye muallimidir.
Mehmed Efendi Eskialipaşa	Mülazım	Almanya’da tahsildedir.
Arif Efendi Üsküdar	Mülazım	Kuleli idadi-i askeriyesinde sınıf-ı mah-sus şakirdanının ri-yaziye muallimidir. [708]
Rüşdü Efendi Aksaray	Yüzbaşı	1. fırka-yı hümayun dahilindedir.
Mehmed Efendi Asitane	Yüzbaşı	Tophane-yi Amire’de idadi bölüğünde müstahdemdir.
Hüseyin Efendi Yanya	Mülazım	Şam-ı Şerif idadi-i askeriyesinde lisan muallimi muavinidir.
Sadık Efendi Eski hamam	Mülazım	Hassa’ya mensup telgraf askeri bölü-ğünde müstahdemdir.
Ali Efendi Çamlıca	Mülazım	Tabya-yı askeriye idadisinde dahiliye zabiti Ali Efendi.
Ahmed Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Halil Efendi Şam	Mülazım	Baytar rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Halil İbrahim Efendi.

Said Efendi Bursa	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunundadır. [709]
Hüseyin Efendi Parmak Kapı	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde müstahdemdir.
Halid Efendi Eyüp	Mülazım	Tıbbiye-yi askeriye idadisinde resim muallimi muavini Halid Efendi.
Cemal Efendi Tophane	Mülazım	Baytar rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Cemal Efendi.
Neşet Efendi Ayasofya	Mülazım	1. alayın 3. taburundadır.
Şafi Efendi Dağıstan	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunundadır.
Muhyiddin Efendi Fındıklı	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de lisan muallimi muavini Muhyiddin Efendi. <i>Kainata Bir Nazar</i> ve yahut <i>Mücmel Tarih-i Umumi</i> ve tercüme olarak <i>Fransa Tarih-i Askeriyesi</i> namlarıyla matbu eserleri vardır.
Edhem Efendi Hırka-yı Şerif	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun dahilinde şehiden azm-i cennat-ı aliyat eylemiştir. [710]
Kemal Efendi Eğrikapı	Mülazım	Hassa 1. alayının 1. taburundadır.
Kemal Efendi Kapiağası	Mülazım	Hassa 1. sancaktarı Kemal Efendi.

Rıfat Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayun telgraf bölüğünde müstahdemdir.
Hakkı Efendi Maçka	Yüzbaşı	Tophane-yi Amire müşiriyet-i celilesi yaveranından Hakkı Efendi.
Kemal Efendi Vidin	Mülazım	Trabzon'da.
Haşim Efendi Şam	Mülazım	Kudüs-i Şerif redif dairesindedir.
Galib Efendi Trabzon	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayuna mensup olarak cuma-yı bala taburundadır.
Tevfik Efendi Asitane	Mülazım	Piyade dairesinde 3. şube evrak kaleminde müstahdemdir. [711]
Sami Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Celal Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun kumandanlığı maiyetinde müstahdemdir.
Kamil Efendi Fatih	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane idadisinde fenn-i makine muallimi muavini Mustafa Kemal Efendi.
Aziz Efendi Kabataş	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de baytar sınıfı lisan muallimi muavini Aziz Efendi.
Şevki Efendi Karahisar	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda 7. nişancı taburunda.

Şükrü Efendi Doğancılar	Mülazım	Erzincan rüştiye-yi askeriyesinde dahi- liye zabiti Şükrü Efendi.
İzzet Efendi Fındıklı	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hıfzı Efendi Bursa	Mülazım	Bursa idadi-yi askeriyesinde dahiliye za- biti Hıfzı Efendi. [712]
Ömer Efendi Mudanya	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Zeki Efendi Tırnova	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda Muş mevkiindedir.
Eşref Efendi Fındıklı	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ragıp Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Şevki Efendi Beşiktaş	Mülazım	Mekteb-i Fünun Harbiye-yi Şahane idadisi lisan muallimi muavini Meh- med Şevki Efendi. Mumailayh 29. sınıfında Kadıköylü Binbaşı Said Bey'in biraderdir ve 1298'de harp ku- mandanlığında vefat eden ferik Ömer Şevki Paşa'nın mahdumudur.
Asaf Efendi	Mülazım	Cuma-yı bala taburundadır. [713]

Eyüp		
Şükrü Efendi Çarşamba	Mülazım	Fatih rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Mehmed Şükrü Efendi.
Tahir Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayununda.
Celal Efendi Cankurtaran	Mülazım	Hassa'ya mensup bölüğüyle Nakkaş karakolundadır.
Sezai Efendi Hırka-i Şerif	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayun merkez kumandanlığı maiyetindedir.
Cemal Efendi Kıztaşı	Mülazım	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye idadisinde kitabet muallimi muavini Cemal Efendi.
Cemal Efendi İhsaniye	Mülazım	Edirne rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Cemal Efendi.
İbrahim Halil Efendi Süleymaniye	Mülazım	Hassa'da.
Mehmed Ali Efendi Eskihamam	Mülazım	Trablusgarp rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Mehmed Ali Efendi. [714]
Raif Efendi Bursa	Mülazım	Bursa rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Mehmet Raif Efendi.
Vahid Efendi Tarlabaşı	Mülazım	Hassa fırkası divan-ı harbiyesinde müstahdemdir.

İbrahim Efendi Galata	Mülazım	İrtihal etmiştir.
Ahmed Efendi Atpazarı	Mülazım	Trablusgarp rüştiye-yi askeriyesi dahi- liye zabiti Ahmed Efendi.
Hayri Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Sadri Efendi Ayasofya	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Tevfik Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ziya Paşa Sinan Paşa	Mülazım	İnşaat dairesinde müstahdemdir.
Hafı [?] Efendi Anadolu Hisarı	Mülazım	Mekteb-i Fünun Harbiye-yi Şahane idadisi kitabet-i askeriye muallimi mu- avini Mehmet Hakkı Efendi. [715]
Muhyiddin Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun merke- zindedir.
Rıza Efendi Kütahya	Mülazım	
İhsan Efendi Kocamustafa- paşa	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun nişancı tabu- rundadır.
Sami Efendi	Mülazım	Isparta redif taburundadır.

Çırçır		
Arif Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Yenipazar	Mülazım	Selanik rüştiye-yi askeriyesinde dahi- liye zabiti Mehmet Hüseyin Efendi.
Abdullah Efendi Süleymaniye	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Salih Efendi Köprülü	Mülazım	İrtihal etmiştir.
Bahaeddin Efendi Çengelköy	Mülazım	Beyrut fırkası erkan-ı harbiyesine mül- haktır. [716]
Nuri Efendi Asitane	Mülazım	Hassa'ya mensup olarak Taşlıca mevki- indedir.
Mehmed Efendi Süleymaniye	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Salih Şükrü Efendi Asitane	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Salih Zeki Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Mustafa Efendi Asitane	Mülazım	
Ali Rıza Efendi Nuruosmaniye	Mülazım	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Hasan Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunundadır.
Tahsin Efendi Üsküdar	Mülazım	Edirne idadi-i askeriyesi riya ziye mual- limi Faik Efendi.
Edhem Efendi Gülfemhatun	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun devairinden Cisr-i Mustafapaşa mevkiindedir. [717]
Nakşi Efendi Mahmud Paşa	Mülazım	Ankara redif fırkası erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Osman Efendi Davut Paşa	Mülazım	Bab-ı vala-yı ser-askeri matbaa-yı aske- riyesinde müstahdemdir.
Ali Efendi Eğrikapı	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
İrfan Efendi Debbağlar	Mülazım	Piyade dairesinde 3. şubesinde müstah- dem Mehmed Arifan Efendi.
Cemal Efendi Gedikpaşa	Mülazım	Almanya'da tahsildedir.
Şakir Efendi Mostar	Mülazım	Hassa'da.

Hüseyin Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Vehbi Efendi Kars	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunundadır.
Arif Efendi Kütahya	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun-ı muvakkatın- dan Cisir-i Mustafa Paşa mevkiindedir. [718]
Şükrü Efendi Edirne	Mülazım	
Rıza Efendi Selanik	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Şükrü Efendi Kasımpaşa	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Leskofça	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Ali Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Süvari Sınıfı

Emin Efendi Uzunköprü	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayuna merbut Uzunköprü mevkiindedir.
İbrahim Efendi	Mülazım	Almanya'da tahsildedir.

Ayasofya		
Nazmi Efendi Çarşamba	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de süvari talim muallimi muavini Nazmi Efendi.
Hasan Suphi Efendi Asitane	Yüzbaşı	Süvari 1. fırka yaver-i harbi Hasan Suphi Efendi. [719]
Mustafa Şaban Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Salih Efendi Sultantepeşi	Yüzbaşı	Hamidiye süvari alayındadır.
Münir Efendi Bağdat	Yüzbaşı	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Şevki Efendi Mudanya		Fransa'da tahsildedir.
Mehmed Salih Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Said Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Çelebi Efendi Karahisar		Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Arif Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayununda.

Abdüllatif Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayununda.
Sabri Efendi Erzurum		Dördüncü ordu-yı hümayununda.
Osman Efendi Harpur		Dördüncü ordu-yı hümayunda Erzin- can mevkii-i askeriyesinde.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
12	103	15	130

[720]

Sınıf

42

Piyade ve süvarileri hicretin 1306 senesinde ve erkan-ı harbiyesi 1309 sa-
linde neşet eden sınıf efendileri

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

İsmi	Rütbe	Bulundukları hidemat ve bazı izahat
Ahmed Fevzi Efendi Çerkes	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye daire- sinde 2. şubesine mensup Devlet-i Aliye istatistik komisyonuna memur Ahmet Fevzi Efendi.
Said Efendi İncirköy	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye daire- sinde 3. şubesinde memur Mehmed Said Efendi.
Pertev Efendi Saraçhane	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye daire- sinde 2. şubesi düvel-i ecnebiye

		istatistikine memur Pertev Efendi. [721]
Hüsameddin Efendi Şumnu	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine memur Hüsameddin Efendi.
Refik Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesine tayin edilmiştir.
Celal Efendi Kavak	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 3. şubesine memur Celal Efendi.
Reşid Efendi Yozgat	Yüzbaşı	Üsküp fırkası erkan-ı harbiyesinde müstahdem Reşid Efendi.
İlhami Efendi Bursa	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesi birinci şubesine mensup kuvva-yı umumiye kısmına memur İlhami Efendi.
Tevfik Efendi Lütfipaşa	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 4. şubesine memur Mehmed Tevfik Efendi. [722]

Piyade Sınıfı

Mesrur Efendi Ayasofya	Yüzbaşı	Sana rüştiye-yi askeriyesi lisan muallimi Süleyman Mesrur Efendi.
Ömer Efendi Hasankale	Yüzbaşı	Sana rüştiye-yi askeriyesi riyaziye muallimi Ömer Efendi.
Hakkı Efendi Edirne	Mülazım	Kırkkilise’de 2. liva erkan-ı harbiyesine mülhaktır.

Mehmed Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordudadır.
Hayri Efendi Şam	Mülazım	Baytar rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Mehmed Hayri Efendi.
Muhyiddin Efendi Kadırga	Mülazım	Hassa ordu-yı hümayunu 1. alayının 3. taburunun 1. bölüğünde Muhyiddin Efendi.
Rıza Efendi Akarca	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de talim muallimi muavini Rıza Efendi. [723]
Raif Efendi Yenibahçe	Yüzbaşı	Brüksel sefaret-i seniyesi ataşemiliteri Raif Efendi.
Sami Efendi Aksaray	Mülazım	Hassa 1. alayının 1. taburunun 2. bölüğünde Sami Efendi.
Remzi Efendi Sarıköz	Mülazım	Bab-ı vala-yı ser-askeri topçu daire-sinde müstahdem Remzi Bey.
Remzi Efendi Karagömrük	Yüzbaşı	Sana rüştiye-yi askeriyesi resim muallimi İsmail Remzi Efendi.
Nazım Efendi Nuruosmaniye	Mülazım	Hudud-ı Yunaniye umum kumandanlığı erkan-ı harbiyesinde Nazım Efendi.
Halil Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunundadır.

Tevfik Efendi Şam	Mülazım	Piyade dairesi 4. şubesinde evrak memuru Tevfik Efendi.
Emin Efendi Trablusşam	Mülazım	22. Alayın 2. taburundadır. [724]
Halid Efendi Hasköy	Mülazım	Mühendishane-yi Berri-i Hümayun'da dahiliye nazırı Mehmed Halid Efendi.
Arifan Efendi Taşkasap	Mülazım	Erzincan'da 8. nişancı taburunun birinci bölüğündedir.
Hüsnü Efendi Şam		Beşinci orduda.
Tahir Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Reşid Efendi Şam		Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rauf Efendi Davutpaşa	Mülazım	Hassa 1. alayın 2. taburunda iken Dersaadet'te [1]306 tarihinde irtihal-i dar-ı naim eylemiştir.
Kemaleddin Efendi Doğancılar	Mülazım	Söğüt redif taburundadır.
Hüseyin Efendi Nişancı	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayuna mensup nişancı taburundadır.
Raif Efendi		Erzurum livası erkan-ı harbiyesine memurdur. [725]

Cibali		
Hüsni Efendi Nişantaşı	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de talim muallimi muavini Hüseyin Efendi.
Behçet Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Edirne	---	İkinci ordu-yı hümayunda.
Hamdi Efendi Eğin	Mülazım	9. fırka erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Aziz Efendi Aksaray		Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Raif Efendi Karacaahmet	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun 13. alayının Karacaali mevkiindedir.
Sami Efendi Piyale	Mülazım	Selanik rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Mehmed Saim Efendi.
Sami Efendi Sofiler	Mülazım	Hassa erkan-ı harbiyesinde müstahdem Sami Efendi.
Tevfik Efendi Giresun	Mülazım	Halep rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabitanından Tevfik Efendi. [726]
Mustafa Efendi Süleymaniye	Mülazım	Bağdat 1306 tarihinde tekmil enfas-ı hayat etmekle irtihal eyledi.
Hüseyin Efendi		Altıncı ordu-yı hümayunda.

Bağdat		
Süheyl Efendi Doğancılar	Mülazım	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye idadiyesi dahiliye zabitanından Süheyl Efendi.
Nazmi Efendi Vezneciler	Mülazım	Üçüncü orduda.
Mahir Efendi Sivas	Mülazım	Sivas rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Mahir Efendi.
Yahya Efendi Koska	Mülazım	Kudüs-i Şerif nişancı taburundadır ve 5. cetvelde muharrer olup Kudüs'te bulunan mirliva İsmail Rüstem Paşa'nın mahdumdur.
Necati Efendi Gebze	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun merkezinde redif erkan-ı harbiye dairesinde müstahdemdir. [727]
Tahir Efendi Halep	Mülazım	Üsküp'te irtihal etmiştir.
Şükrü Efendi Kasımpaşa	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun mevakin-den Cisir-i Mustafapaşa mevkiindedir.
Said Efendi Laleli	Mülazım	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de baytar sınıfları Fransızca muallimi muavini Said Bey. Mir-i mumaileyh 22. sınıftaki Tosun Paşazade Lalelili Miralay Ali Bey'in mahdumdur.
Selim Efendi	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Şam		
Ahmet Efendi Kocamustafa- paşa		Hassa'ya mensup olarak üçüncü ordu dahilindedir.
Abdurrahman Efendi Kayseri	Kolağası	1309 senesi Yemen mesele-yi maziye- sinde şehit oldu. Kolağalık rütbesini de orada ihraz etmiştir. Şehit-i mu- maileyhin Sana mekteb-i rüştiye-yi [728] askeriyesinde riyaziye muallimliği de var idi.
Arif Efendi Üsküdar	Mülazım	Kuleli idadi-yi askeriyesinde sınıf-ı mahsus şakirdanının riyaziye muallimidir.
İsmail Efendi Erzurum		Dördüncü ordudadır.
Salih Efendi Beyrut	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi Sofular	Mülazım	Gülhane rüştiye-yi askeriyesinde li- san muallimi Ahmet Efendi.
Rıza Efendi Selanik	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Necati Efendi Nuruosmaniye	Mülazım	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şa- hane idadisi dahiliye zabitanından Ahmet Necati Efendi.
Ali Efendi Edirne	Mülazım	Yedinci ordu-yı hümayundadır.

Tevfik Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayununda.
Raif Efendi Aksaray	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayununda. [729]
Ahmet Hayri Efendi Şam	Mülazım	Beşinci orduda.
Ziya Efendi Kabataş	Mülazım	Selanik rüştiye-yi askeriyesinde dahi- liye zabiti Ziya Efendi.
Halil Efendi Küşad/Keşad [?]	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Kadir Efendi Aksaray	Mülazım	Mekteb-i Fünun-u Harbiye-yi Şa- hane idadisi dahiliye zabitanından Abdülkadir Efendi. Mukaddemleri dördüncü ordu-yı hümayunda idi.
Hakkı Efendi Halıcılar	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunun redi- finedir.
Rıza Efendi Nişantaşı	Mülazım	Beşiktaş rüştiye-yi askeriyesinde da- hiliye zabiti Ali Rıza Efendi.
Fehmi Efendi Üsküdar	Mülazım	Baytar rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabiti Fehmi Efendi.
Bedri Efendi	Mülazım	İkinci orduda. [730]

Beypazarı		
Niyazi Efendi Kastamonu		Dördüncü ordu-yı hümayununda idi.
İsmail Efendi Yozgat	Mülazım	Dördüncü orduda.
Akif Efendi Ruşçuk	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayununda
Ömer Efendi Tokat	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayununda
Süleyman Efendi Samatya	Yüzbaşı	Sana rüştiye-yi askeriyesinde imla muallimi iken [1]307)tarikhinde ecel-i kaza ile irtihal etmiştir.
Nail Efendi Taşkasap	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun redif fırkası erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Şefik Efendi Bursa	Mülazım	Yedinci ordu-yı hümayununda idi.

Süvari Sınıfı

Abdullah Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup süvari 28. alayındadır. [731]
Rasim Efendi Vidin	Mülazım	Mızraklı süvari 1. alayının 2. bölüğündedir.

Mehmed Efendi Şehremini		Üçüncü ordudadır.
Emin Remzi Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda
Zühtü Efendi Gürün	Mülazım	Dördüncü ordudadır.
Mehmet Sabri Efendi Edirne	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayunda.
Said Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü orduda .
İbrahim Efendi İşkodra	Mülazım	Süvari 5. firkada müstahdemdir.
Burhaneddin Efendi Asitane	Mülazım	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Burhaneddin Bey. Mumaileyh ba-irade-yi seniye mezkur yaverlik silk-i celiline Harbiye-yi Şahane'de talebe iken dahil olmuştur. 8. sınıfta muharrer [732] müşiran-ı izamdan Tahir Paşa hazretlerinin mahdumudur.

Nasuh Efendi Edirne	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun süvari alay- larında.
Feray Efendi Karagümrük	Yüzbaşı	Hamidiye süvari 3. alayındadır.
Edhem Efendi İzmir	Mülazım	Kocamustafapaşa rüştiye-yi askeri- yesi dahiliye zabiti Edhem Efendi.
Hasan Efendi Aksaray		Hassa ordu-yı hümayunundadır
Nail Efendi Hayrabolu	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayuna mensup Dimetoka'da aramsaz 11. süvari ala- yındadır.
Mehmet Efendi Tulça [?]	Mülazım	Girit fırka-yı askeriyesindedir.
Remzi Efendi Kasımpaşa	Mülazım	Trablusgarp fırka-yı askeriyesi süvari bölüğündedir. [733]
Hasan Efendi Asitane	Yüzbaşı	Hassa'ya mensup Trablusgarp er- kan-ı harbiye dairesinde müstahdemdir.
Osman Efendi Sultanahmet	Yüzbaşı	Süvari 1. fırka erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Tevfik Efendi Beşiktaş		Üçüncü ordu-yı hümayun dahilini- dedir.

Askeri Baytar Sınıfı

Nurettin Efendi Beşiktaş	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de eşkal-i hariciye-yi feres ve hıfz-ı sıhha-i baytari muallimi Nurettin Efendi.
Mesud Efendi Laleli	Yüzbaşı	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de teşrih-i baytari ve emraz-ı dahiliye dersleri muavini Ahmet Mesrur Efendi.
Rüştü Bekir Efendi Tophane	Yüzbaşı	Hicaz fırka-yı askeriyesinde nizamıye isterli [?] taburu baytari Hacı Rüştü Bekir Efendi. [734]
Rasih Efendi Hüsrevpaşa	Yüzbaşı	Dördüncü ordu-yı hümayun daire-sinde müstahdendir.
Kamil Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Nizamiye fırınları idaresi ve heyet-i daime-yi baytariye müfettişi Mehmet Kamil Efendi. Efendi-yi mumailleh 9. sınıf cetvelinde muharrer baytar miralay Zaim Beyin mahdumudur.
Karabet Efendi İzmir	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun topçu alayındadır
Abdülkadir Efendi Kadınca	Yüzbaşı	Beşinci ordu-yı hümayun topçu alayındadır
Mehmed Efendi	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayun topçu alayındadır.

Tophane		
Hasan Osman Efendi Sultanahmet	Yüzbaşı	Hassa seyyar topçu 4. alay baytarı Hasan Kazım Efendi. Efendi-yi mu- maileyh 6. sınıf cetvelindeki baytar mirlivası Osman Paşa hazretlerinin küçük mahdumudur.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
9	69	20	9	107

[735]

Sınıf

43

Piyade ve süvarileri ve baytarları hicretin 1307 tarihinde ve erkan-ı harbi-
yesi 1310 senesinde neşet eden sınıf efendileri

Piyade Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbe	Bulundukları hidemat ve bazı izahat
Mehmed Fuad Efendi Sarıköz	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şube- sinde.
Halid Efendi Belgrad	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 4. şube- sindedir. <i>Muhtasar Topoğrafya ve</i> <i>İstikşafat-ı Askeriye</i> namında bir eseri vardır.
Receb Efendi Burgos	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şube- sindedirler.

Nazif Efendi Edirne	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şubesindedirler.
Yusuf Efendi Deraosman [?]	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 5. şubesindedirler.
Basri Efendi Kabataş	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 5. şubesindedirler. [736]

Süvari Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Hasan İzzet Efendi Aksaray	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye 4. şubesindedir.
Hamdi Efendi Manastır	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şubesinde <i>Muhtıra-yı Fenniye</i> namıyla eseri vardır.
Ahmet Şevki Efendi Erzurum	Yüzbaşı	Erkan-ı harbiye-yi umumiye 1. şubesindedir.

Topçu Erkan-ı harbiye zabitanı Mühendishane-yi Hümayun tarihinde mensup oldukları sınıflarda gösterilmiştir.

Piyade Sınıfı

Servet Efendi Eskialipaşa	Mülazım	Divan-ı harb-i mahsusda müstahdem İzzet Efendi.
Ali Rıza Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Enver Efendi Malkara	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda. [737]
Vasıf Efendi Cihangir	Mülazım	Hassa 1. nişancı taburunda Vasıf Efendi.
Nazif Efendi Maçka	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de talem muallimi muavini Mehmet Nazif Efendi.
Fevzi Efendi Manastır	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Rüştü Efendi Fatih	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
İsmet Efendi Selimiye	Mülazım	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de fenn-i esliha muallim muavini Mehmed İsmet Efendi.
İsmail Efendi Söğüt	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Hüsnü Efendi Laleli	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de Rus lisanı muallimi muavini Mehmed Hüsnü Efendi. 28. sınıf cetvelindeki Şamlı Binbaşı Raşid Efendinin biraderidir. [738]
Ahmet Cemal Efendi Taşkasap	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun 3. fırka erkan-ı harbiyesinde müstahdem Ahmed Cemal Efendi
Naşit Efendi Samatya	Mülazım	Hassa-yı itfaiye 3. taburunun 3. bölüğünde müstafı Naşit Efendi.

		Mukaddemleri Dersaadet'e gelen Macaristan itfaiye alayı ümerası tarafından efendi-yi mumaileyhin talimdeki gayretine binaen uhdesine bi'l-istizan Macaristan itfaiye alayı fahri yaverliği verilmiştir.
Mahmud Ha- şim Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rüştü Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Salih Efendi Erzincan	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Adil Efendi Şehzadebaşı	Mülazım	Kastamonu rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabiti Adil Efendi. [739]
Kazım Efendi Ayasofya	Mülazım	Bab-ı vala-yı seraskeri muhakemat dairesinde müstahdem Kazım Efendi.
Ahmed Hilmi Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ali Efendi Fatih	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun dairesinde- dir.
Recai Efendi Şehzadebaşı	Mülazım	Mekteb-i Tıbbiye-yi Askeriye idadi- sinde coğrafya-yı osmani muallim muavini Recai Efendi.

Abbas Fazıl Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Şevki Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Nusret Efendi Kapanıdaki	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Osman Efendi Düzce	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Hüsnü Efendi Karahisar	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [740]
Mehmed Efendi Üsküdar	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayuna mensup olup elyevm Yanya'da arazi-yi seniye mesahası memuriyetinde istihdam olunmaktadır.
Reşid Efendi Üsküdar	Mülazım	Mühendishane-yi berr-i hümayunda resim muallim muavini Mehmet Re- şid Efendi.
Hüsnü Efendi Tokat	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayununda.
Ahmed Pertev Efendi Yanya	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiye dairesinde müstahdemdir.
Mehmed Salim Efendi	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayununda.

Şam		
Mustafa Kazım Efendi Karahisar		Dördüncü ordu-yı hümayunda
Ali Rıza Efendi Gedikpaşa	Mülazım	Daire-yi askeriyede müstahdemdir.
Mehmed Tefik Efendi Karahisar		Dördüncü ordu-yı hümayununda.
Bekir Sıdkı Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda. [741]
Salih Behçet Efendi Kayseri		
Hasan Efendi Şehzadebaşı	Mülazım	Hassa birinci alayının ikinci taburundadır.
Ahmed Şevki Efendi Manastır	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Kemal Efendi Beşiktaş	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Ahmed Efendi Sarıkız	Mülazım	Fatih rüştiye-yi askeriyesi dahiliye zabitanından Ahmed Efendi.

Cemil Efendi Laleli	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayuna mülhak isterli [?] alayında müstahdemdir.
Hayri Efendi Tahtaminare		
Hilmi Efendi Bitlis	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayuna men- sup Bitlis mevkii-i askeriyesindedir.
Hasan Hayri Efendi Eyüp Nişancası	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır. [742]
Mehmed Refet Efendi Sivas	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İbrahim Halil Efendi Şam	Mülazım	Levazımat-ı umumiye dairesinde merbut nizamiye elbise ambarında müstahdem İbrahim Halil Efendi.
Ahmed Efendi Üsküdar	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Kabataş	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Ali Efendi Erzincan	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Safvet Efendi Üsküdar	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilinde ilbisan [?] taburundadır.

Mahmud Hilmi Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Abid Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Rüşdü Efendi Serfice	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Ali Rıza Efendi Davutpaşa	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda. [743]
Mehmed Ali Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Halid Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Nusret Efendi Diyarbakir	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mazhar Efendi Nişantaşı	Yüzbaşı	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Mazhar Bey. Mumailayh mekatib-i askeriye nazır-ı esbak Galip Paşa merhumun mahdumudur.
Mehmed Efendi Niğde	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayun dahilindedir.

Osman Efendi Gelibolu	Mülazım	Gelibolu'da aramsaz taburların birine mensuptur.
Abdullah Efendi Asitane	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Osman Mükrim Efendi Fatih	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun erkan-ı harbiyesinde mülhaktır.
Mehmed Bekir Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda. [744]
Ziya Efendi Kasımpaşa	Mülazım	Hassa 1. alaya mensup olarak Karaağaç karakoluna memur Ziya Efendi.
Esat Efendi Edirnekapısı	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda Muş mevkii-i askeriyesinde.
İbrahim Efendi Tophane		Dersaadet'te.
Ahmet Tevfik Efendi Üsküdar	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
İbrahim Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Mustafa Hayri Efendi		İkinci ordu-yı hümayunda.

Üsküdar		
Mustafa Efendi Tekirdağı		İkinci ordu-yı hümayunda
Ali Rıza Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda
Rüştü Efendi Cerrahpaşa	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane dahiliye zabitanından Rüştü Efendi
Haydar Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [745]

Süvari Sınıfı

Mehmet Kamil Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda
Hakkı Efendi Üsküdar	Mülazım	Paris'te tahsildedir.
İrfan Efendi Vezneciler	Mülazım	Paris'te tahsil edenlerdendir. Elyevm süvari 1. alayında müstahdemdir.
Mehmet Hasan Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda
Ahmet Hamdi Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun mevki- inden Erzincan'dadır.

Hamit Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Sıdkı Efendi Fındıklı	Mülazım	Elyevm Petersburg'da tahsildedir.
İsmail Hakkı Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [746]
Osman Efendi Plevne	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Mehmed Tef- fik Efendi Şehzadebaşı	Mülazım	Hassa süvari 3. alayındadır.
Arif Efendi Prizren		Üçüncü ordu dairesindedir.
Hasan Bahri Efendi Bursa	Mülazım	1308 tarihinde Bursa'da irtihal-i dar- ı ahiret eylemiştir.
Abdülaziz Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Ahmed Feyzi Efendi	Mülazım	Rusya'da tahsildedir.

Sivas		
Hasan İzzet Efendi Aksaray	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Halil İbrahim Efendi Divrik	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun müşiriyet-i celilesi yaver-i harbi idi.
Ziya Efendi Hasankale	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [747]
Reşid Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Mehmed İrfan Efendi Şehremini	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Mehmet Bekir Efendi Çerkesistan	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Zirde beyan olunacak piyade süvari zabitanı Yemen ve Mekke-yi mükerreme ve Medine-yi münevvere ve Trablusgarp eşraf ve hanedanzadelerinden olup ba-irede-yi hazret-i hilafetpenahi Dersaadet'e celpbedilerek Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de üç senede tahsil-i funun-ı askeriye ettirilerek piyade ve süvari mülazım-ı sanilikleri rütbeleriyle başşahadetname ihraç olunmuşlardır. Ve cümlesi fahri yaveran-ı hazret-i şehriyari silk-i celiline kabul buyrulup her birerleri atıye-yi seniye-yi cenab-ı veliyü'n-niam azmi ile mesrur buyrulduktan sonra zikrolunan mahallerde aramsaz piyade ve süvari asakir-i şahane bölüklerine tayin buyrulmuşlardır.

Piyade Zabitanı

Nuri Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup Trablusgarp fırka-yı Daimesine mensup on beşinci nişancı taburunun birinci bölüğünde Mehmed Nuri Efendi. [748]
Mahmud Nedim Efendi Şam	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup nizamiye 39. fırka erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
İbrahim Efendi Mekke-yi Mükerreme	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden İbrahim Efendi.
Ragıp Efendi Yemen	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup Sana'da erkan-ı harbiye daire-sinde müstahdem Mehmet Ragıp Efendi.
Faik Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden Mehmed Faik Efendi.
Hüsnü Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 156. alayda müstahdem Mustafa Hüsnü Efendi.
Mustafa Sabri Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 15. nişancı taburunun 4. bölümünde müstahdemdir. [749]

Muhiddin Efendi Mekke-yi Mükkerreme	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup Hicaz fırka-yı askeriyesinin erkan-ı harbiyesi dairesinde müstahdemdir.
Ulvi Efendi Mekke-yi Mükkerreme	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden Ulvi Efendi.
Yahya Efendi Yemen	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup alayların birinde müstahdemdir.
Ahmed Halil Efendi Yemen	Mülazım	İrtihal etmiştir.
Nasır Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 155. alayın 1. taburunun 4. bölümünde Mehmet Nasır Efendi. [750]
Mehmed Yahya Efendi Yemen	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup alaylarda müstahdemdir.
Salih Efendi Trablusgarp	Mülazım	1308 senesinde vefat etmiştir.
Ahmed Muhtar Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 155. alayın ikinci taburunun 1. bölümünde müstahdemdir.
Mehmed Sun'î Efendi	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup Trablusgarp fırkasına mensup

Trablusgarp		15. nişancı taburunun 2. bölümünde memurdur.
Mustafa Şakir Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 156. alayın 1. taburunun 1. bölümünde müstahdemdir.
Ali Musa Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 155. alayın [751] 2. taburunun 2. bölümünde Ali Musa Efendi.
Mehmed Hamdi Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 155. alayın 4. taburunun 2. bölümünde Mehmed Hamdi Efendi.
Edhem Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i hilafetpenahiden olup 156. alayın ikinci taburunun dördüncü bölümünde Mehmet Edhem Efendi.
Mehmed Hafız Efendi Mekke-yi Mukerreme	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 65. alayın ikinci taburundadır.
Mehmed Kamil Efendi Trablusgarp	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayun dairesindedir.
Maruf Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup Trablusgarp fırka-yı askeriyesi kanun zaptında [752] müstahdem Mehmet Maruf Efendi.

Ali Mehmed Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 10. taburunun 4. bölümündedir.
Hakkı Efendi Mekke-yi Mükerreme	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i hilafetpenahiden Hakkı Efendi.
Mehmed Nurullah Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 1. taburunun 1. bölümünde müstahdemdir.
İbrahim Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 3. taburunun 3. bölümünde İbrahim Nezir Efendi.
Ali Abdi Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 156. alayın [753] 4. taburunun 1. bölümünde müstahdemdir.
Mehmed Salahi Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i hilafetpenahiden olup 157. alayın 1. taburunun 1. bölümünde müstahdemdir.
Tevfik Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 2. taburunun 4. bölümünde Mehmet Tevfik Efendi.
Mehmed Zeki Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden 157. alayın 2. taburunda müstahdem Mehmet Zeki Efendi.
Abdülhadi Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 3. taburunun 2. bölümünde Abdülhadi Efendi. [754]

Osman Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden idi. 1307 tarihinde irtihal etmiştir.
Naci Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i padişahiden olup 155. alayın 1. taburunun 3. bölümünde Mehmet Naci Efendi.
Mehmed Kadı Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden Mehmed Kadı Efendi.
Mehmed Ali Efendi Mekke-yi Mük- kerreme	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 3. taburunun 3. bölümünde Mehmet Ali Efendi.
Mehmed Tahir Efendi Trablusgarp	Mülazım	Mazeretine mebni 1308 tarihinde te- kaüden çerağ buyrulmuştur.
Ahmed Efendi Yemen	Kolağası	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden Seyid Ahmet Efendi. [755]
Mehmed Ha- şim Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alaya mensup olduğu halde tebdil-i hava tarikiyle Dersaadet'te bulunmaktadır.
Mehmed Se- lami Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 2. taburunun 1. bölümünde Mehmed Selami Efendi.
Hacı Ali Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 1. taburunun 2. bölümündedir.

Süleyman Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 157. alayın 4. taburunun 4. bölüğünde müstahdemdir.
Mehmed Efendi Yemen		[756]
Mehmed Musa Efendi Yemen	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup yedinci ordu-yı hümayun dairesindedir.
Mehmet Said Efendi Yemen	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i zillullahiden olup yedinci ordu-yı hümayun dahilindedir.
Ömer Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 108. alayın 3. taburundadır.
Abdullah Efendi Mekke-yi Mükkerreme	Mülazım	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Şerif Abdullah Efendi.
Ahmed Efendi Mekke-yi Mükkerreme	Mülazım	
Hasan Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 158. alay dairesinde müstahdemdir.

Mehmed Akif Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 158. alayın 1. taburunun 3. bölümünde müstahdemdir. [757]
Nüas Efendi Trablusgarp		Fahri yaveran-ı hazret-i hilafetpenahiden Mehmed Nüas Efendi.
Ali Rezzak Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden 158. alay dairesinde müstahdemdir.
Salih Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 158. alay dahilinde müstahdemdir.
Ali Gazali Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 158. alay dairesinde müstahdemdir.
Abdurrahman Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 158. alay dairesinde müstahdemdir. [758]

Süvari Zabitanı

Mehmed Dürri Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup 38. alaydadır.
Mehmed Bedri Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup Trablusgarp fırka-yı daimesine mensup süvari 37. alayın 3. bölümündedir.

Ali Faris Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden Ali Faris Efendi.
Mehmed Şem'i Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup elyevm süvari 38. alayın 3. bölümünde Mehmed Şem'i Efendi.
Mehmed Esad Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup süvari 38. alayın 5. bölümünde Mehmet Esat Efendi. [759]
Salim Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup süvari 38. alayın 4. bölümünde Salim Efendi.
Mehmed Şerif Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup süvari 38. alayın 5. bölümünde Mehmed Şerif Efendi.
Abdullah Efendi Trablusgarp	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden Abdullah Efendi.

Askeri Baytar Sınıfı

Remzi Efendi Topkapı	Yüzbaşı	Hassa seyyar topçu 6. alay baytarı ve heyet-i daime-yi baytariye müfettişi Remzi Cemal Efendi.
Ziya Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Hassa seyyar topçu 6. alay baytarı Ahmed Ziya Efendi. [760]
Nazmi Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	İkinci fırka-yı hümayuna mensup süvari 4. alay baytarı Nazmi Efendi.

Ahmed Efendi Koska	Yüzbaşı	İkinci fırka-yı hümayuna mensup Ertuğrul süvari alayı baytarıdır.
Mehmed Efendi Koska	Yüzbaşı	İkinci fırka-yı hümayuna mensup süvari 11. alay baytarıdır.
Şükrü Efendi Tophane	Yüzbaşı	Tersane-yi amireye mensup itfaiye alayı baytarı Şükrü Efendi.
Nail Efendi Eyüp	Yüzbaşı	Hassa süvari 3. alayına mensup olup bölüğüyle beraber Girit mevki-yi askeriyesinde bulunmaktadır.
Hakkı Efendi Fındıklı	Yüzbaşı	Çifteler hara-yı hümayunu hizmet-i baytariyesinde müstahdem Hakkı Efendi.
Hasan Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Üçüncü ordu-yı hümayun dahilindedir. [761]
İzzet Efendi Yedikule	Yüzbaşı	İkinci ordu-yı hümayuna mensup Kırcaali mevkiinde aramsaz süvari bölüğü baytarıdır.
Mahmud Efendi Laleli	Yüzbaşı	Şehremaneti celilesinde baytar müfettişliği maiyetinde müstahdemdir.
Cemal Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Selimiye kışla-yı hümayununda askeri telgraf bölüğü baytarıdır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmuu
9	127	30	12	178

*

1264 senesinden beri neşrolunan sınıflar cetvellerinde sehven isimleri yazılamayan veyahut hastalık gibi esbaptan dolayı sınıflarından iki üç ay sonra imtihan olup şehadetname alan efendilerin isimleriyle mensup oldukları sınıfları (tab-ı sanisinde yerlerine konulmak üzere) ber vech-i ati beyan olunur.

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu Hidemat ve Bazı İzahat
Salim Efendi Asitane	Ferik	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup olarak Halep cihetinde bulunan [762] Mehmed Salim Paşa hazretleridir. Paşa-yı müşarünileyh 1266 senesinde li-ecli't-tahsil Avrupa'ya izamet olunup 1270 tarihlerinde avdet buyurmuşlardır.
Ahmed Efendi Aksaray	Kaymakam	12. sınıf cetveli efendilerindendir. 1278 tarihlerinde Mekteb-i Harbiye-yi Şahanede piyade talimleri muavinliğinde bulunmuş ve 1293 senesinde tali alaylarının birinde iken irtihal eylemiştir.
Halim Efendi Manastır	Kolağası	Mektebin ilk talebesindendir. Manastır idadisinde birkaç sene riyaziye muallimliği etmiştir. Mazeretine mebni muahharen müstevfi maaşla tekaüden چراغ buyrulmuştur. El-yevm Manastır'da mecazib-i ilahiyedendir hüsn-i haline mebni hüsn-i zannı calib olduğundan oraca ihtiramat-ı umumiyyeye mazhar olmaktadır. [763]

Abdullah Efendi Emirgan	Ferik	Dördüncü ordu-yı hümayun reisi erkanlığında iken 1291 senesi Mart'ının otuzuncu günü tifo hastalığından irtihal etti. Erzurum'da Ayaşlı Esad Paşa cami-i şerifi havali-sinde medrese pencereleri evvelinde mahsus tehi'e edilen mahalde defin-i turab-ı gufran edilmiştir. ¹¹ [764]

¹¹ Müteveffa-yı müşarünileyh harita tersiminde ve menazır usulüyle resim almak fenlerinde mahir idi. 1263 tarihinde mektebden mülazım-ı sanilik rütbesiyle neşet edip firdevs-aşıyan Abdülmecid Han hazretlerinin irade-yi seniyeleleriyle kurena-yı şehriyariden Ragıb Bey Efendi hazretleriyle birlikte memuren Bağdat ve Kerbela'ya gönderilmişti Meşhed ve Kerbela-yı maaldeki türbe-yi şerife civarlarının menazır usulüyle tersim ettiği resm-i mücessem ve harita-i urdetlerinde atebe-yi ulyaya arz u takdim edilerek pek çok ihsan-ı şahaneye nail olmuştur. 1265 de yüzbaşılıkla tayin olduğu Mekteb-i Harbiye topoğrafya muavinliğinden [12]69 senesine kadar bulunmuş ve o sıralarda Devlet-i Aliye hizmetinde bulunan Moltke'nin tersim ettiği Dersaadet ve Bilad-ı Selase ve civarı haritalarını taş üzerine grave ederek bit-tersem Mekteb-i Harbiye'de litoğrafya ile tabettirmiştir. Yakın vakte kadar bu harita Mekteb-i Harbiye şakirdanına muadil ittihaz olunmakta idi. Moltke'nin Anadolu-yu şahane haritasını dahi taş üzerine grave ederek harbiyede tabettirmiştir. 1269'da binbaşılıkla azimet ettiği Kırım muharebesinde yararlığına binaen kaymakamlık rütbesini ihraz etmiştir. Avdetinde [12]73 tarihinde Beyazıt havalisinde Kazlıgöl nam mahallin tahdit-i hududuna memur olmuştur. 1278'de miralaylıkla Hanya kumandanlığında bulunmuş ve [12]81'de miralaylıkla taltif olunmuş ve sonra dar-ı şura-yı askeri azalığında ve hassa redif ferikliği tevcih olunmuştur. 1287 tarih-i rumisinde uhdesine umum redif ferikliği tevcih olunmuş ve en son mahal-i memuriyeti olan Erzurum'da vefat etmiştir. Abid, gayur, cesur bir zat idi.

Fuat Bey Bebek	Miralay	Paris'teki mülga Mekteb-i Osmani talebesindendir. Avdetinde Karadağ muharebesinde ve kolağalıkla Mekteb-i Harbiye Fransızca muallimliğinde bulunmuş ve muahharen üçüncü orduya binbaşı tayin olunup sonra kaymakamlıkla Tahran ataşemilterliğine gönderilmiştir. Avdetinde hassa 4. alay miralayı iken 1300 tarihinde irtihal etmiştir. Hazret halid, radiy[allahu] anı el-vahid hazretleri cami-i şerifinin sol cihetindeki pencereye nazır hazirede pederi nizamiye muhasebecisi Emin Efendi merhumun yanında medfundur. [765]
Besim Efendi Girit	Miralay	1291 senesinde Dersaadet'te irtihal-i dar-ı me'vi eylemiştir. Müteveffa-yı mumaileyh 12. sınıf cetveline mensuptur.
Şakir Efendi Kütahya	Binbaşı	Hassa erkan-ı harbiye dairesinin 1. şubesi müdür muavini Şakir Bey. Mir-i mumaileyh 32. sınıf piyadelerinin üçüncüsüdür ve 18. sınıf cetvelindeki erkan-ı harbiye ferikan-ı kiramından Ömer Rüştü Paşa hazretlerinin biraderidir.
Tevfik Efendi Bursa	Yüzbaşı	İrtihal etmiştir. 18. sınıf cetveline mensuptur.
Muhsin Efendi Sultanselim	Yüzbaşı	Karadağ'da şehit olmuştur. 19. sınıf cetveline mensuptur.

Asım Efendi Vidine	Binbaşı	1293 senesinde Bosna 1. tali taburunda olup muahharen üçüncü ordu-yı hümayuna nakil [766] olunmuştur. 19. sınıf cetveline mensuptur.
Süleyman Efendi Muradiye		10. sınıf cetveline mensup piyadelerdendir.
Basri Efendi Şehzadebaşı	Binbaşı	İkinci ordu-yı hümayun 15. alayının 4. taburunda idi. Mumaileyh 19. sınıf cetveline mensuptur.
Ali Efendi Lütfi Paşa		Yedinci ordu-yı hümayunda idi. 20. sınıf cetveli piyadelerindendir.
Hakkı Efendi Hocapaşa	Kolağası	Erkan-ı harbiye-yi umumiye dairesinde müstahdem iken [1]300 tarihinde irtihal etmiştir. 21. sınıf cetveli efendilerindendir.
Kamil Efendi Deve Hanı	Kolağası	Elyevm birinci fırka-yı hümayun divan-ı harbinde müstahdem Ahmed Kamil Efendi. Efendi-yi mumaileyh [767] 28. sınıf cetveli piyadelerinden ve Mühendishane-yi Berri-i Hümayun'dan muhrec makam-ı sami-yi cenab-ı sadaretpenahi yaveranından Binbaşı Ferit Beyin biraderidir.
Hasan Efendi Kadıköy	Binbaşı	Elyevm inşaat dairesinde muayene komisyonu reisi Hasan Tahsin Bey. Mir-i mumaileyh 32. sınıf cetveli piyadelerindendir.

Hilmi Efendi Sultan Selim	Miralay	Tophane-yi Amire tecrübe ve muayene dairesi azasından Hilmi Bey. Mir-i mumailayh Mühendishane-yi Berri-i Hümayun'dan muhrec ferikan-ı kiramdan makam-ı sami-yi seraskeri topçu dairesi reisi Hacı Hüseyin Rıfkı Paşa hazretlerinin mahdumudur ve 30. sınıf cetvelindeki piyadelerdendir.
Asaf Efendi Çarşamba	Mülazım	Serasker Ali Saib Paşa merhumun mahdumu olup yaveran-ı hazret-i [768] şehriyariden idi. 1294 sene-yi rumiyesinde Manastır'dan Dersaadet'e avdet eder iken rakip olduğu vapur Marmara açıklarında kaza-i gark olmakla Asaf Bey dahi mağruken şehit olmuştur. Müstait ve hatırşinas bir asker idi. Müteveffa-yı mumailayh 30. sınıf cetveline mensuptur ve sınıf-ı mezkurda muharrer yaveran-ı hazret-i şehriyariden mir-liva Sadi Paşa'nın biraderidir.
Sırrı Efendi Çengelköy	Binbaşı	İstihkamat ve inşaat dairesi resimhanesine memur Ahmed Sırrı Bey. Mir-i mumailayh beş sene Bağdat'ta memuriyet vermiştir ve Harbiye-yi Şahane'den çıkan 27. sınıf istihkamlarındandır.
Mehmed Ali Efendi Eğrikapı	Yüzbaşı	[12]94 senesi mesele-yi mazesinde Rumeli cihetinde zümre-yi şühedaya [769] iltihak etmiştir ve yirmi yedinci sınıf istihkamlarındandır.

Osman Aşir Efendi Şam	Binbaşı	Elyevm beşinci ordu-yı hümayuna mensup redif taburlarındadır. 24. sınıf piyadelerinin yukarı derecelerindedir.

[770]

Sınıf

44

Piyade ve süvarileri hicretin 1308 senesinde neş'et eden sınıf efendileri

Elyevm tahsilde bulunup bi-lütuf-i Hüda, saye-yi füyuzat-bahşa-yı cenab-ı şehriyaride 1311 senesinde yüzbaşılıkla çıkacak olan Erkan-ı Harbiye efendileri.

Piyade Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu hidemat ve bazı izahat
Raşid Efendi Yanya	Mülazım-ı evvel	
Cevad Efendi Doğancılar	Mülazım-ı evvel	
Ali Rıza Efendi Sultanahmet	Mülazım-ı evvel	Efendi-yi mumaileyh 18. sınıftaki ferikan-ı kiramdan Taşlıca [771] Kumandanı Hakkı Paşa hazretlerinin mahdumudur.
Cevad Efendi Sultanahmet	Mülazım-ı evvel	Efendi-yi mumaileyh 20. sınıfta muharrer olan maiyet-i seniye-yi

		mülukane Erkan-ı Harbiye feriki Mehmed Şakir Paşa hazretlerinin mahdumudur.
Fevzi Efendi Koska	Mülazım-ı evvel	
Abbas Efendi İran	Mülazım-ı evvel	
Şerif Efendi	Mülazım-ı evvel	Efendi-yi mumailayh süvari Erkan-ı Harbidir.

Piyade Sınıfı

Mustafa Asım Efendi Çarşamba	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de ba-irade-yi seniye Japonya lisanı tahsiline memur Asım Bey. Mumailayh bu kere Mekteb-i Harbiye coğrafya-yı askeri dersi muavinliğine intihap [772] olunmuştur ve 1291 tarihinde Niş mevki kumandanı iken irtihal eden süvari mirlivası Mehmed Refet Paşa’nın mahdumudur. Refet Paşa ise bu eserde beyan olunduğu veçhile 1242 tarihlerinde acemi kışlasında ilk teşekkül eden talimhane nam mektebin şakirdanından ve Kırım ve Karadağ muharebesi şecuatındandır.

Cemil Efendi Çukurçeşme	Mülazım	Elyevm Petersburg sefaret-i seniyesi maiyetinde bulunan Mehmed Cemil Bey. Mir-i mumaileyh Fransızca ve Almanca ve Rusça ve Latinceye aşına olup meşahir-i üdebadan Şurayı Devlet bidayet mahkeme reisi Said Efendi'nin mahdumudur.
Asım Efendi Bosna	Mülazım	18. cetvelde muharrer erkan-ı harbiye ferikan-ı kiramından Ömer Vehbi Paşa hazretlerinin mahdumudur. [773] Ve elyevm Musul'da pederinin maiyetinde müstahdemdir.
Tahsin Efendi Trabzon	Yüzbaşı	Sana rüştiye-yi askerisi riyaziye muallimi Hasan Tahsin Efendi. <i>Yadigar-ı İslam</i> namıyla bir tarihi vardır.
Neş'et Efendi Sultanahmet	Mülazım	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de talim muallimi muavini iken 1310 ramazan-ı şerifinde irtihal etti.
Sabri Efendi Asitane	Mülazım	Sihhiye dairesi riyaset-i aliyesi yaveranından Sabri Efendi.
Safvet Efendi Paşabahçe		Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane'de kitabet-i askeriye ve tabiye ve hidemat-ı seferiye ve Mühendishane-yi Berri-yi Hümayun'da tabiye-yi cesime ve tatbikatı muallimi muavini Mustafa Safvet Efendi. [774]

Ali Efendi Beykoz	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de ba- irade-yi seniye Japonya lisanı tahsi- line memurdur.
Küşad Efendi Ayazpaşa	Mülazım	Şam-ı Şerif idadi-yi askeriyesinde li- san muallimidir.
Süleyman Efendi Trabzon	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de ba- irade-yi seniye Japonya lisanı tahsi- line memurdur.
Servet Efendi Edirne	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır ve elyevm ordu-yı mezkurda bulu- nan ve 19. cetvelde muharrer olan Edirneli Miralay Hüsnü Bey’in mah- dumudur.
Vasıf Efendi Diyarbakır	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de ba- irade-yi seniye Japonya lisanı tahsi- line memurdur ve güzel Rus lisanına aşınadır.
Mahmud Efendi Kabasakal	Mülazım	Hassa ordu-yı hümayunu’na men- sup 3. alay dahilindedir. [775]
Salih Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Yahya Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Abdülkadir Efendi Diyarbakır	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Haydar Efendi Eyüp	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de ta- lim muallimi muavini Haydar Efendi.
Mustafa Efendi Harput	Mülazım	Erzincan Mevki Kumandanı yavera- nından Mustafa Efendi.
Süleyman Efendi Sofya	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayuna mensup 5. nişancı taburundadır.
Lütfi Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Tahir Efendi Çerkes	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Halil Efendi Eskihamam	Mülazım	Girit fırka-yı askeriyesinde
Atıf Efendi Birgos [?]	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda. [776]
Osman Efendi Bursa	Mülazım	Hassa 1. alayın 1. taburunda.
Edip Efendi Emirgan	Mülazım	Üsküp idare-yi askeriyesi erkan-ı har- biyesinde müstahdemdir.
Şerif Efendi Edirne	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Yusuf Efendi Davutpaşa	Mülazım	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şa- hane idadisi drama muallimi

		muavin-i güzini Yusuf Efendi. Mu- maileyh 40. cetveldeki Davutpaşalı Mustafa Efendi'nin biraderidir.
Neşet Efendi Galata	Mülazım	İtfaiye 3. taburunun 3. Bölüğü'nde- dir.
Vasıf Efendi Eyüp	Mülazım	İtfaiye 3. taburun 2. bölüğüne me- murdur ve Macaristan itfaiye alayının fahri yaveranıdır.
Şemsi Efendi Kastamonu	Mülazım	Diyarbakır rüştiye-yi askeriyesinde dahiliye zabitidir. [777]
Mehmed Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Fuad Efendi Kadırga	Mülazım	Hassa'ya mensup Bab-ı Ali Kara- kolu'ndadır.
Mustafa Efendi Diyarbakır	Mülazım	Üçüncü ordu 20. alayın 2. taburu- nun 3. bölümündedir.
Niyazi Efendi Üsküdar	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Kemal Efendi Manastır	Mülazım	Manastır rüştiye-yi askerisinde resim muallimidir.
Ali Efendi Akbiyık	Mülazım	Hassa 1. alayın 2. taburunun 3. bö- lümündedir.
Osman Efendi Fatih	Mülazım	Hassa ordu-yı hümayunun taşra ta- burlarındadır.

Şükrü Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [778]
Asım Efendi Asitane	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Talat Efendi Kapandakik	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'de ta- lim muallimi muavinidir.
Yahya Efendi Karlova	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Avni Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Edhem Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rıza Efendi Asitane	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Hisar	Mülazım	İtfaiye taburundadır.
Fevzi Bey Asitane	Kaymakam	Erkan-ı harbiye-yi umumiyenin fo- toğrafya dairesine memur Osman Fevzi Bey. Mir-i mumaileyh 1. cet- velde muharrer olup Erzurum valiliğinde irtihal eden Fosfor Mus- tafa Paşa'nın mahdumudur. [779]
Reşid Efendi Beyrut	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Şevki Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Halid Efendi Fatih	Mülazım	Divan-ı harb-i mahsusada müstahdemdir.
Vasıf Efendi Üsküdar	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Ali Efendi Mirahor	Mülazım	Erzincan rüştiye-yi askerisi dahiliye zabitanındandır.
Ali Galib Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayuna mensup olarak Musul arazi-yi seniye hizmetindedir.
Mehmed Efendi Tophane	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Abdülkadir Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Rıza Efendi Sofya	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İzzet Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda. [780]
Ahmed Nuri Efendi	Mülazım	Hassa'ya mensup olup Bahçekapısı karakoluna memurdur.

Çerkes		
Ömer Lütfi Efendi Tokat	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Said Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun merkezinde inşaat dairesinde müstahdemdir.
Süleyman Efendi Çerkes	Mülazım	Hassa'ya mensup olarak üçüncü ordu-yı hümayun dairesindedir.
Nuri Efendi Karahisar	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda iken 1309'da irtihal etmiştir.
Abdullah Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Asım Efendi Niğde	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
İbrahim Efendi Bursa	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Osman Efendi Ankara	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [781]
Kasım Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Nazmi Efendi	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Bursa		

Süvari Sınıfı

Nazmi Efendi Asitane	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de ta- lim muallimi muavini Nazmi Efendi.
Arif Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı orduda.
Fevzi Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Sadık Efendi Sinanpaşa	Mülazım	Beray-ı tahsil Petersburg’dadır.
Hikmet Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi Erzurum	Mülazım	Fahri yaveran-ı hazret-i şehriyariden olup Ertuğrul alayındadır.
Sıdkı Efendi Bayburt	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [782]
Rıza Efendi Fatih	Mülazım	Hassa 2. alayı’ndadır. 1. sınıfındaki Ferik Hüseyin Hami Paşa merhu- mun mahdumudur.
Mustafa Efendi Asitane	Mülazım	Trablusgarp fırkasındadır.

Kamil Efendi Lofça	Yüzbaşı Ve- kili	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Eyüb Efendi Çerkes	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Tayyar Efendi Batum	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Necib Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ziya Efendi Üsküdar	Mülazım	Mekteb-i Harbiye’de talim muavini.
Şevki Efendi Asitane	Mülazım	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane’de ba- irade-yi seniye Japonya lisanı tahsi- line memurdur.
İsmail Efendi Çerkes	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [783]
Abdulkadir Efendi Hama	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Kadri Efendi Diyarbakır	Yüzbaşı Ve- kili	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hasan Edib Efendi Çerkes	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Ahmed Nuri Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Selahaddin Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Halef Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ali Efendi Ladik	Mülazım	Dördüncü orduda iken vefat etmiştir.
Akif Efendi Sakız	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Sabri Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Mecmuu
8	67	25	100

[784]

Sınıf

45

Piyade ve süvari ve baytarları hicretin 1309 senesinde neşet eden sınıf efendileri.

Elyevm tahsilde bulunan ve saye-yi muvaffakiyet-vaye-yi hazret-i şehriyaride mülazım-ı evvelin rütbelerini haiz olup bemne-i el-kerim [?] 1312 salinde yüzbaşılıkla çıkacak olan erkan-ı harbiye efendileri.

Erkan-ı Harbiye Sınıfı

Esami	Rütbe	Bulundukları hidemat ve bazı izahat
Rıza Efendi Asitane	Mülazım	
Neşet Efendi Küçükmustafa- paşa	Mülazım	
Zeki Efendi Emirgan	Mülazım	[785]
Nuri Efendi Trabzon	Mülazım-1 Evvel	
Mahmud Efendi Beylerbeyi	Mülazım-1 Evvel	
Sabri Efendi Şumnu	Mülazım-1 Evvel	
Mehmed Ali Efendi Bosna	Mülazım-1 Evvel	
Ali Efendi İran	Mülazım-1 Evvel	
Kani Efendi Süleymaniye	Mülazım-1 Evvel	
Osman Efendi	Mülazım-1 Evvel	

Manastır		
Rasim Efendi Manastır	Mülazım-ı Evvel	

Piyade Sınıfı

Kamil Efendi Birgos [?]	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Nihad Efendi Aksaray	Mülazım	Bursa idadisi riyaziye muallimidir.
Nazmi Efendi Lofça	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda
Mehmed Ali Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu erkan-ı harbiyesine mülhak.
Ali Efendi Kerkük	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda. [786]
Ali Efendi Vidin	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
İzzet Efendi Kıztaşı	Mülazım	Umum erkan-ı harbiye dairesinde- dir.
Cemil Efendi Üsküdar	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayun müş- riyet-i celilesi yaver-i harbiyedir.
Ahmed Şükrü Efendi	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.

Edirne		
Şevket Efendi Bursa	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Hasan Efendi Fatih	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Cemil Efendi Yüksekkaldırım	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Kamil Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ahmed Muhtar Efendi Bursa	Mülazım	İkinci fırka-yı Hümayundadır.
İhsan Efendi Defterdar	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rusuhi Efendi Bursa	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda. [787]
Halid Efendi Üsküdar	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Sıdkı Efendi Kastamonu	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Ahmed Nuri Efendi Edirne	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.

Necati Efendi Hasköy	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Şakir Efendi Diyarbakır	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Salih Efendi Halep	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Salih Efendi Üsküdar	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hayri Efendi Koska	Mülazım	Erzurum erkan-ı harbiyesine mülhaktır. Efendi-yi mumaileyh Harbiye'de talebe iken tersim ettiği resimlerden dolayı beşinci rütbe[den] Mecidiye nişan-ı zışanıyla bir kıta sanayi-i nefise madalyası ihsan buyrulmuştur.
Vasfi Efendi Cihangir	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [788]
Nail Efendi	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Haydar Efendi	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Ali Efendi Süleymaniye	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda
İhsan Efendi Üsküdar	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Efendi Davutpaşa	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Rıza Efendi Fatih	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Hamid Efendi Emirgan	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Faik Efendi Üsküdar	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hakkı Efendi Diyarbakır	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Osman Efendi Beyazıt	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Ali Rıza Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Osman Efendi Karagümrük	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [789]
Necip Efendi Yeniköy	Mülazım	Yaveran hazret-i şehriyaridendir.
Sabri Efendi Beylerbeyi	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda
Eşref Efendi Bosna	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda
Aziz Efendi Üsküdar	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda

Tevfik Efendi Kağıthane	Mülazım	Hassa'ya mensup olarak Selanik'tedir.
Şakir Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda
Halil Efendi Harput	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda
Mahmut Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda
Fuad Efendi Aksaray	Mülazım	Hassa 1. alayın 2. taburundadır
Şükrü Efendi Halıcılar	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır
Necmeddin Efendi Asitane	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır. [790]
Emin Efendi Selimiye	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Abdullah Efendi Harput	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Rıfat Efendi Zağra	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.

Müdessir Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Abdülhamid Efendi Harput	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır
Cemil Efendi Asitane	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Emin Efendi Atpazarı	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Hüseyin Hüsnü Efendi Kastamonu	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Osman Efendi Sarıköz	Mülazım	
Fuad Efendi Üsküdar	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Ahmet Hamdi Efendi Bursa	Mülazım	Hassanın İpek taraflarındaki tabur- larındadır. [791]
Ahmed Efendi Kocamustafa- paşa	Mülazım	
Fettah Efendi	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.

Diyarbakır		
Subhi Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Esad Efendi Yenişehir	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Mazhar Efendi Beşiktaş	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayundadır.
Emin Efendi Edirne	Mülazım	İkinci Ordu-yı hümayundadır.
Ahmet Efendi Revandiz	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Tevfik Efendi Kastamonu	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Şevki Efendi İşkodra	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Midhat Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Selimiye	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda. [792]
Adil Efendi Kadırga	Mülazım	Hassa'dadır.
Hilmi Efendi Edirne	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayundadır

Osman Münir Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Arif Efendi Balat	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Abdülvehhab Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Nüzhet Efendi Süleymaniye	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ali Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Faik Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Vefik Efendi Trabzon	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Selahaddin Efendi Karacaahmed	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Yusuf Bedi Efendi Şam	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [793]
İbrahim Efendi Kastamonu	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.

Hüseyin Avni Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Sabri Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Süleyman Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Abdürrezzak Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı orduda iken fevttir.
Hüseyin Hüsnü Efendi Erzincan	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Abdülkadir Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Mahmud Raif Efendi Üsküdar	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Fehmi Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ahmet Şükrü Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Abdullah	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda. [794]

Efendi Süleymaniye		
Ali Lütfullah Efendi Trabzon	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Vehbi Efendi Erzincan	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Vidin	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Ahmed Hamdi Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu erkan-ı harbiye- sinde.
Hakkı Efendi Vidin	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Rüşdü Efendi Eyüp	Mülazım	
Malik Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Lütfü Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ahmed Tevfik Efendi	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda er- kan-ı harbiye dairesindedir.

Trabzon		
Galib Efendi Çerkes	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Cemal Efendi Asitane	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [795]
Adil Efendi Beşiktaş	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Hakkı Efendi Harput	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Ziver Efendi Erzurum	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mustafa Şükrü Efendi Bosna	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Bosna	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Baki Efendi Cihangir	Mülazım	Piyade dairesi umum evrak kale- minde müstahdemdir Erzurum vali- yi sabıkı Hasan Hayri Paşa hazretle- rinin mahdumudur.
Said Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rıza Efendi	Mülazım	Hassa ordusunda.

İzmit		
Nuri Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Nuri Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Nuri Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Şükrü Efendi Edirnekapısı	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [796]
Abdurrahman Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayundadır.
Mustafa Şükrü Efendi Trabzon	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
İzzet Efendi Beykoz	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Beşiktaş	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Selahaddin Efendi Bağdat	Mülazım	Trablusgarp'ta.
Mustafa Efendi Beylerbeyi	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mercan Efendi Girit	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Saib Efendi Zağra	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Cabir Efendi Kanlıca	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Cuma Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda. [797]
Mehmet Efendi Sivas	Mülazım	Dördüncü Ordu-yı hümayunda.
Hakkı Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü Ordu-yı hümayunda.
Yusuf Efendi Kabasakal	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Sezai Efendi Fındıklı	Mülazım	İrtihal-i dar-ı beka etmiştir.

Süvari Sınıfı

Selahaddin Efendi Üsküdar	Mülazım	Istabl-ı Amire’de müstahdemdir
Hamdi Efendi Tophane	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda
Aziz Efendi Asitane	Mülazım	Hassa 1. Alaydadır.
Mehmed Efendi Harput	Mülazım	Dördüncü Ordu-yı hümayunda.
Osman Zeki Efendi Üsküdar	Mülazım	Hassa 3. alaydadır.
Rıza Efendi Beşiktaş	Yüzbaşı	Yaveran hazret-i şehriyariden Rıza Efendi. [798]
İbrahim Efendi Şehremini	Mülazım	Hassa 5. alaydadır.
Mustafa Ziya Efendi Halep	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Nazmi Efendi Cağaloğlu	Mülazım	Hassa’da.
Tevfik Efendi Sivas	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Hüseyin Avni Efendi Sivas	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Ziya Efendi Şam	Mülazım	Hassa'da.
Mahmud Efendi Kütahya	Mülazım	Hassa'da.
Mustafa Efendi Bursa	Mülazım	Davutpaşa kışla-yı hümayununda Süvari fırkası erkan-ı harbiyesinde- dir.
Rıfat Efendi Şam	Mülazım	Beşinci Ordu-yı hümayunda.
Muammer Efendi Küçükmustafa- paşa	Mülazım	Hassa'da.
Rüşdü Efendi Beşiktaş	Mülazım	Hassa'da. [799]
Celal Efendi Cerrahpaşa	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Namık Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Rasim Efendi	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Kocamustafa- paşa		
Rıfat Efendi Sivas	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Üsküdar	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda
Ahmed Hulusi Efendi Dağıstan	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Nuri Efendi Çerkes	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Abdülkerim Efendi Çerkes	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.
Hüsnü Efendi Sivas	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Süleyman Efendi Manastır	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Ömer Lütfi Efendi Çerkes	Mülazım	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [800]
Nusret Efendi	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Erzurum		
Cemil Efendi Bağdat	Mülazım	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Niyazi Efendi Erzincan	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İshak Efendi Çerkes	Mülazım	Yaveran hazret-i şehriyariden.
Mehmed Mü- nir Efendi Şam	Mülazım	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Remzi Efendi Asitane	Mülazım	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Nazım Efendi Asitane	Mülazım	İkinci ordu-yı hümayunda.

Baytar Sınıfı

İsmail Efendi Üsküdar	Mülazım	Priştine'dedir.
Tahir Efendi Topkapı	Mülazım	Cebel-i Lübnan'dadır.
Ali Rıza Efendi Üsküdar	Yüzbaşı	Erzurum'dadır.

11 133 35 3 182

[801]

Sınıf

46

Bi-lutf-i te'ala saye-yi füyuzatvaye-yi hazret-i şehriyaride zadegan sınıfında ikmal-i tahsil ederek işbu 1310 sene-yi hicriyesinde erkan-ı harbiye sınıfına intihap ve tefrik buyrulup elyevm tahsilde bulunan zevat-ı kiram

Yaveran hazret-i hilafet-penahiden damad-ı cenab-ı şehriyari mirлива saadetli Halid Paşa hazretleri. Paşa-yı müşarunileyh, müşiran-ı izamdan Rumeli fevkalade kumandanı devletlu İbrahim Derviş Paşa hazretlerinin mahdum-u alileridir.

Yaveran hazret-i hilafet-penahiden damad-ı cenab-ı şehriyari mirлива saadetli Ahmed Paşa hazretleri – paşa-yı müşarunileyh, müşiran-ı izamdan teftiş-i askeri komisyon-ı alisi reis-i sanisi devletlü İsmail Hakkı Paşa hazretlerinin mahdum-u alileridir.

Yüzbaşı fütüvvetli Tahir Bey. Mir-i mümaileyh, sadr-ı esbak Hayreddin Paşa merhumun mahdum-ı alileridir.

Zadegan sınıfında ikmal-i tahsil ederek bu sene-yi bahiretü'l-meymenede ba-şehadetname neşet buyuran ümera-yi kiram ve zabitan-ı yaveran hazret-i hilafet-penahiden damat-ı cenab-ı şehriyari mirлива [802] saadetli Nureddin Paşa hazretleri. Paşa-yı müşarunileyh, mabeyn-i hümayun-ı cenab-ı mülukane müşiri devletlü Gazi Osman Paşa hazretlerinin mahdum-u alileridir.

Yaveran hazret-i hilafet-penahiden binbaşı rifatli Kemaleddin Bey. Mir-i mummaileyh, damat-ı hazret-i şehriyari mirлива seadetli Nureddin Paşa hazretlerinin dader-i alileridir.

2. nişancı taburunda misafir mülazım-i evvel Ahmed Bey. Mir-i mummaileyh Namık Paşa merhumun mahdum-ı alileridir.

Mülazım Mehmed Şerif Bey. Mir-i mumaileyh esbak Mısır Kavanin Nazırı Ali Şerif Paşa hazretlerinin mahdum-ı alileridir.

2. nişancı taburunda misafir-i mülazım-i evvel Mehmed Abdulkadir Bey. Mir-i mumaileyh, serkurena-yı hazret-i şehriyari atufetlü Hacı Ali Bey hazretlerinin mahdum-ı alileridir.

Mülazım Mehmed Ali Bey. Mir-i mumaileyh, süvari sınıfına mensuptur.

Harbiye sınıfında ikmal-i tahsil ederek bu sene-yi mübarekede erkan-ı harbiye sınıfına tefrik olunan efendiler

Esami	Rütbeleri	Bulunduğu hidemat bazı izahat
Şükrü Efendi Antep	Mülazım-ı Sani	[803]
Feyzullah Efendi Nuruosmaniye	Mülazım-ı Sani	Efendi-yi mumaileyh 21. sınıf cetvelindeki Kaymakam Tahir Bey'in mahdumudur.
Ziya Efendi Şam	Mülazım-ı Sani	
Cemal Efendi Çengelköy	Mülazım-ı Sani	
Edhem Efendi Şehzadebaşı	Mülazım-ı Sani	Efendi-yi mumaileyh süvari-yi erkan-ı harbidir. Ve sudur-u izamdan meclis-i meşayih reisi Çerkes şeyhizade Hacı Tevfik Efendi hazretlerinin mahdumudur.
Şükrü Efendi Yenibahçe	Mülazım-ı Sani	Efendi-i mumaileyh 12. cetvelde muharrer Cebel sancağı mutasarrıfı Miralay Zihni Bey'in mahdumudur.

Mustafa Efendi Tırnova	Mülazım-1 Sani	
Sermed Efendi Beylerbeyi	Mülazım-1 Sani	Efendi-yi mumaileyh silk-i celil-i askeriyeden de hissedar-ı fuyuzat [804] olmak için Mekteb-i Mülkiye'den şehadetname aldıktan sonra Mekteb-i Harbiye-yi Şahane'ye nakleylemiştir. 992 Tarihinde mesned-i celil-i sadaret-i uzmayı ihraz eden Özdemiroğlu Osman Paşa sülalesindendir.
Cevdet Efendi Bağdat	Mülazım-1 Sani	
Arif Efendi Çengelköy	Mülazım-1 Sani	
İhsan Efendi Mollagürani	Mülazım-1 Sani	
Mustafa Efendi Malatya	Mülazım-1 Sani	Elyevm tahsilde bulunan bu erkan-i harbiye efendileri inşallahu'r-rahman 1313 senesinde yüzbaşılık rütbesiyle neşet edeceklerdir.

Piyade Sınıfı

Ali Efendi Erzurum	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hasan Tahsin Efendi	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda. [805]

Bağdat		
Hamdi Efendi Bağdat	Mülazım-ı Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Şevki Efendi Edirne	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Sadık Efendi Şam	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Naci Efendi Manastır	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayundadır. Manastır eşrafından merhum Halil Paşa'nın mahdumudur.
Natık Efendi Bağdat	Mülazım-ı Sani	Hassa 1. alayın 1. taburunun 1. bölüğündedir.
Faik Efendi Eğrikapı	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Rıza Efendi Edirne	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Harput	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [806]
Akif Efendi Edirne	Mülazım-ı Sani	Hassa 1. alayın 1. taburunun 1. bölüğündedir.
Sadık Efendi Kerkük	Mülazım-ı Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Abdullah Efendi Harput	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Kemal Efendi Asitane	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Abdülkadir Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Galib Efendi Ayasofya	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Eyüp	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Cemal Efendi Eskialipaşa	Mülazım-1 Sani	Hassa'ya mensup itfaiye 3. taburun 3. bölüğündedir.
Nureddin Efendi Bursa	Mülazım-1 Sani	Beşinci orduya mensup olarak er- kan-ı harbiye-yi umumiye dairesindedir.
Hakkı Efendi Trabzon	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayundadır. [807]
Necati Efendi Samako	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayun 31. ala- yın Kerkük mevkiinde bulunan 4. taburunun 4. bölüğündedir.
Mehmet Rıfat Efendi Sivas	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.

Osman Efendi Fatih	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Şevket Efendi Fatih	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Abbas Efendi Trabzon	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Hamdi Efendi Kapanıdaki	Mülazım-1 Sani	
Adil Efendi Kanlıca	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Alaaddin Efendi Üsküdar	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Celal Efendi Manastır	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Halid Efendi Davutpaşa	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda. [808]
Nuri Efendi Hırkayışerif	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu 20. alayın Palanka mevkiinde bulunan 3. taburunun 1. bölüğündedir.
Rasih Efendi Kocamustafa- paşa	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayundadır. Mühendishane-yi hümayundan muhrec Tophane-yi Amire'ye memur istihkam miralayı Cemil Bey'in mahdumudur.

Rüşdü Efendi Mimarsinan	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayundadı. <i>Bahçivanlara Yedigâr</i> namıyla eserinden maada roman olarak birkaç parça eseri daha vardır.
Halid Şefik Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Faik Efendi Manisa	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Basri Efendi Kocamustafa- paşa	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayundadır. Zeytinburnu fabrika-yı hümayunu umera-yı kiramından Kaymakam Mustafa Bey'in mahdumudur. [809]
Ali Efendi Üsküdar	Mülazım-1 Sani	Hassa 1. alayın 2. taburundadır.
Ömer Efendi Üsküdar	Mülazım-1 Sani	Hassa'da.
Mehmed Sıdkı Efendi Trabzon	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Valideyiatik	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Vamık Efendi Kapanıdakik	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.

Cemil Efendi Eyüp	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Sabri Efendi Bağdat	Mülazım-ı Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ratıb Efendi Süleymaniye	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Kamil Efendi Şam	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Bahaaddin Efendi Üsküdar	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Vasıf Efendi Erzurum	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayun [810]
Ali Rıza Efendi Sofular	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Abbas Efendi Yanbolu	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Salim Efendi Antalya	Mülazım-ı Sani	Hassa'dadır. Mumâileyhin <i>Anadolu ve Rumeli'ye Seyahat</i> veyahut <i>Her Yerde Terakki</i> namıyla matbu eseri vardır ve 31. sınıftaki kolağası Bekir Sıdkı Efendi merhumun biraderidir.
Safvet Efendi	Mülazım-ı Sani	

Kocamustafa- paşa		
Fehmi Efendi Süleymaniye	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Sabri Efendi Ağahamamı	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Abdülhamid Efendi Diyarbakir	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda
Nail Efendi Hacıkadın	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda
Fazıl Efendi Çemberlitaş	Mülazım-1 Sani	2. fırka-yı hümayun dahilindedir. Edirne vilayeti sabık adliye [811] müdürü saadetli Enver Bey Efendi'nin mahdumudur.
Fazlı Efendi Kerkük	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda
Galip Efendi Çengelköy	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayuna men- suptur. Mumaileyh Mekteb-i Harbiye-yi Şahane başkatibi bulu- nan rütbe-yi ula sınıf-ı evveli ricalinden saadetli Ömer Hulusi Bey Efendi'nin mahdumudur.
Raif Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayundadır.

Mustafa Efendi Ankara	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Ömer Efendi Salacak	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Ziştovi	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup olarak Hicaz cihetindedir.
Abdurrahman Efendi Diyarbakir	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayundadır.
Halid Efendi Balat	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayundadır. [812]
Faik Efendi Emirbuhari	Mülazım-ı Sani	Hassa'da.
Rıza Efendi Selimiye	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Salih Efendi Valideyiatik	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda
Ömer Efendi Harput	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda
Sabih Efendi Çengelköy	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunun 27. alayının Arapgir mevkiinde bulunan dördüncü taburun dördüncü bölü- gündedir.

Rüşdü Efendi Mollagürani	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Muhyiddin Efendi Süleymaniye	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Münir Efendi Küçükpazar	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunun 29. alayına mensuptur.
Maruf Efendi Bağdat	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayundadır. [813]
Vehbi Efendi Erzurum	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İhsan Efendi Trabzon	Mülazım-1 Sani	
Mustafa Reşid Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rafet Efendi Hasköy	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi Bebek	Mülazım-1 Sani	Hassa üçüncü taburunda.
Hüseyin Hakkı Efendi Bandırma	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.

Cemal Efendi Manastır	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Cemil Efendi Kasımpaşa	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ragıp Efendi Hırka-i Şerif	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Şehirköy	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Namık Efendi Altımermer	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda. [814]
Nail Efendi Erzincan	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mümtaz Efendi Hırkayışerif	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunu 25. alayı 3. taburunun 2. bölüğündedir.
Nuri Efendi Yeniçeşme	Mülazım-ı Sani	Altıncı orduyu hümayunu 47. alayın Musul mevkinde bulunan 3. taburunun 4. bölüğündedir.
Mehmed Ali Efendi Şam	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Ömer Efendi Kastamonu	Mülazım-ı Sani	Hassa'ya mensup itfaiye 3. taburunun 3. bölüğündedir.
Ferid Efendi Erzurum	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Bekir Efendi Kadıköy	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Abdülvahid Efendi Kabataş	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda. [815]
Osman Efendi Tırnova	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Nail Efendi Asitane	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Ali Efendi Davutpaşa	Mülazım-1 Sani	Hassa'da.
Davut Efendi Manastır	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
İbrahim Efendi Tırnova	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Ali Şefik Efendi Erzurum	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Davut Efendi Musul	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Hafız Sadık Efendi Şehremini	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.

Kasım Efendi Bağdat	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Ahmed Tevfik Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Namık Efendi Diyarbakır	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda. [816]
Hasan Efendi Bağdat	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Rıza Efendi Tophane	Mülazım-1 Sani	Dördüncü orduya mensup 28. alayın 1. taburunun 4. bölüğündedir.
Mustafa Efendi Bosna	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Ali Efendi Kapanıdakik	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Kaşif Efendi Edirne	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi Trabzon	Mülazım-1 Sani	İtmam-ı tahsil ve imtihan ettikten üç gün sonra kemal-i müddet-i hayat eylemiştir.
Hasan Efendi Trabzon	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Rüştü Efendi Kastamonu	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda

Mustafa Efendi Bursa	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Salih Efendi Zağra	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda. [817]
Edhem Efendi Edirne	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Hüseyin Efendi Diyarbakır	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Emin Efendi Çukurçeşmede	Mülazım-1 Sani	Hassa'da.
Ragıp Efendi Süleymaniye	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Akif Efendi Safranbolu	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Mehmed Efendi Atlamataşı	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Osman Efendi Erzurum	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Ali Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Rıza Efendi Aksaray	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayuna mensup olarak Trablusgarp cihetindedir.

Kadri Efendi Bursa	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayundadır.
Hüseyin Basri Efendi Kastamonu	Mülazım-ı Sani	İşkodra cihetindedir. [818]
Emin Efendi Bağdat	Mülazım-ı Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Rıza Efendi Lofça	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Mustafa Efendi Zağra	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Hasan Efendi Hocapaşa	Mülazım-ı Sani	Hassa'da.
Cemal Efendi Aksaray	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunun re- dif-i tali 33. fırka erkan-ı harbiyesine mülhaktır.
Lütfi Efendi Manastır	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Tahir Efendi Erzincan	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
İsmail Efendi Manastır	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.
Adem Refet Efendi	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.

Sofya		
Yahya Kazım Efendi Şam	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda. [819]
Subhi Efendi Vidin	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayun mevaki- inde Debre-yi Bala mevkiindedir.
Abdülcelil Efendi Edirne	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayunda
Mahmud Efendi Bağdat	Mülazım-ı Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda
Salih Efendi Bağdat	Mülazım-ı Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda
Rüşdü Efendi Diyarbakir	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda
İbrahim Efendi Harput	Mülazım-ı Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda
İzzet Efendi Zağra	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayunda
Mustafa Tevfik Efendi Üsküdar	Mülazım-ı Sani	Hassa'da.

Abdurrahman Efendi Erzurum	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda
Hıdır Efendi Ahmediye	Mülazım-1 Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunun Yanya taburundadır.
Ragıp Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayundadır. [820]
İsmail Efendi Kastamonu	Mülazım-1 Sani	
Mehmed Tefik Efendi	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayundadır.
Nazım Efendi Erzurum	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu 25. alay 4. tabur 1. bölüktedir.
Abdülcabbar Efendi Bağdat	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Rüşdü Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
İsmet Efendi Üsküdar	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Salih Efendi Şehremini	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Hıdır Efendi Bağdat	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.

Arif Efendi Süleymaniye	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
İbrahim Efendi Bağdat	Mülazım-1 Sani	Altıncı ordu-yı hümayunda.
Halid Efendi Eyüp	Mülazım-1 Sani	[821]
Ahmed Efendi Şehremini	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.

Süvari Sınıfı

Mustafa Efendi Serfiçe	Mülazım-1 Sani	
Alı Rıza Efendi Topkapı	Mülazım-1 Sani	Dersaadet'te.
Sadık Efendi Sultanahmet	Mülazım-1 Sani	Dersaadet'tedir. Efendi-yi muma- ileyha ipek mutasarrıf ve kumandan- lığında bulunan ferikan-ı kiramdan Mustafa Remzi Paşa hazretlerinin mahdumudur.
İkram Efendi Yenişehir	Mülazım-1 Sani	
Abdullah efendi Şam	Mülazım-1 Sani	

Sadık Efendi Halıcılar	Mülazım-1 Sani	[822]
Mustafa Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Vahid Efendi Kasımpaşa	Mülazım-1 Sani	
Abidin Efendi Sofya	Mülazım-1 Sani	
İsmail Hakkı Efendi Erzurum	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Rauf Efendi Fatih	Mülazım-1 Sani	
Aziz Efendi Manastır	Mülazım-1 Sani	
Halid Zühdü Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Mehmed Ali Efendi Kafkasya	Mülazım-1 Sani	Yaveran-ı hazret-i şehriyariden Mehmed Ali Efendi.
Faik Efendi Erzincan	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

Ziya Efendi Erzincan	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Fahri Efendi Erzincan	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayun. [823]
Sabri Efendi Erzurum	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.
Ahmed Hilmi Efendi Bursa	Mülazım-1 Sani	
Salih Efendi Aksaray	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda
Alaeddin Efendi Şehremini	Mülazım-1 Sani	İkinci ordu-yı hümayunda
Avni Efendi Kandilli	Mülazım-1 Sani	Makam-ı sami-yi cenab-ı sipahsalari yaveranından Avni Bey. Mir-i muma-ileyha on birinci sınıf cetvelinde muharrir-i mekatib-i askeriye nazır-ı esbak-ı ferik Şevket Paşa merhumun mahdumudur.
Sadık Efendi Şam	Mülazım-1 Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Salih Efendi Erzincan	Mülazım-1 Sani	Dördüncü ordu-yı hümayunda.

İbrahim Efendi Çerkes	Mülazım-ı Sani	
Halil Efendi Çengelköy	Mülazım-ı Sani	Dersaadet'tedir. Efendi-yi muma- ileyha sekizinci sınıf cetvelinde mu- harrer [824] jandarma dairesi reisi ferik İbrahim Paşa merhumun mah- dumudur.
Kadri Efendi Edirne	Mülazım-ı Sani	İkinci ordu-yı hümayunda.
Abdullah Efendi Beyrut	Mülazım-ı Sani	Beşinci ordu-yı hümayunda.
Refik Efendi Kadıköyü	Mülazım-ı Sani	Üçüncü ordu-yı hümayunda.

Baytar Sınıfı

Bundan sekiz sene mukaddem teşkiline irade-yi isabet ifade-yi cenab-ı hi-
lafet-penahi, şerefiz-i sünuh ve südur buyrulan baytar eüştiye-yi
askeriyesi mekteb-i esasinin ilk sınıfını tertip ve teşkil eden şakirdan, idadi-
yi Tıbbiye-yi Şahane'de ve badehu Mekteb-i Harbiye-yi cenab-ı mülüka-
nenin baytar sınıflarından bi't-tahsil bu sene-yi mübarekede üç nefer-i
baytar efendileri yüzbaşılık rütbeleriyle neşet etmiş ve on nefer-i baytar
efendileri dahi mülazım-ı evvelin rütbesiyle bir sene daha görmeleri muk-
teza-yı usulden olan ameliyat-ı seririyeyi tekml ettikten sonra neşet
edeceklerdir.

[825] Yüzbaşılıkla Neşet Eden Baytar Efendileri

Cihangirli Sürur Efendi, Ayasofyalı Nazmi Efendi, Lütfipaşalı Ali Fuad
Efendi.

Elyevm tahsilde bulunup 1311 senesi şabanında yüzbaşılıkla neşet edecek olan baytar sınıfı.

Giritli Emin Efendi, Üsküdarlı Agah Efendi, Üsküdarlı Salah Efendi, Varnalı İbrahim Efendi, Galatalı Rüşdü Efendi, Üsküdarlı Kadri Efendi, Turhaleli Abdülkadir Efendi, Selimiyeli Hüsnü Şahap Efendi, Kadıköylü Mehmed Rıza Efendi, Ağahamamlı İsmail Bedreddin Efendi.

Erkan-ı Harp	Piyade	Süvari	Baytar	Mecmu
14	164	31	13	222

[826]

Sene-yi Hicriye	Aded-i Sınıf	Sınıf Mevcudu	Şehit/Vefat	Ber-Hayat
1265-1264	1	24	20	4
1266	2	24	20	4
1267	3	26	25	1
1268	4	14	13	1
1269	5	30	24	6
1270	6	32	26	6
1271	7	21	19	2
1272	8	23	15	8
1273	9	59	45	14
1274	10	64	42	22
1275	11	65	40	25
1276	12	96	51	45
1277	13	65	33	32
1278	14	76	44	32
1279	15	65	28	37
1280	16	67	27	40
1281	17	75	27	48
1282	18	92	33	59
1283	19	102	36	66 [827]
1284	20	141	33	108

1285	21	100	25	75
1286	22	076	16	60
1287	23	059	16	43
1288	24	113	31	72
1289	25	107	33	74
1290	26	082	16	66
1291	27	097	16	81
1292	28	095	15	80
1293	29	107	18	89
1294	30	087	12	75
1295	31	088	12	76
1296	32	097	05	93
1297	33	128	10	118
1298	34	145	08	137
1299	35	132	05	127
1300	36	154	05	149
1301	37	113	06	107
1302	38	095	09	76 [828]
1303	39	083	04	79
1304	40	091	02	79
1305	41	130	01	129
1306	42	107	04	103
1307	43	178	04	174
1308	44	100	01	99
1309	45	172	02	180
1310	46	222	01	221
Yekun		4152	900	3252

[829] İşbu eser-i acizanem mahza muavenet-i tevfik-i ilahil ve ruhaniyet-i hazret-i risalet-penahi ve nur-u teveccüh-ü cenab-ı padişahi ile 1310 sene-i zilhicce-yi şerife gayesinde reside-yi hadd-i hitam olarak tab ve temsil olundu.

Mekteb-i Fünun-u Harbiye-yi Şahane idadisi kitabet-i askeriye muallimi kolağası Niğdeli Mehmed Es'ad bin Mehmed Naim

[Hata-Sevap cetveli metne işlenmiştir.]

İhtar

İşbu *Mir'at*'ı yazmaktan maksat-ı acizanem vücuduyla mübahi olduğumuz şu saltanat-ı sene-yi ebediü'd-devamın maarif-i askeriyesi hakkında oldukça bir esas-ı sahihe müstenid, izahat ve beyanatta bulunmaktır. Gerçi *Mirat*'ta görülen zevat-ı kiramdan daha pek çoklarının asar ve telifatı varsa da kesb-i ıtıla olunmamıştır ve böyle binlerce esaminin yoklamasına müracaat edilmeksizin bugünkü derecelerine göre yazılan şeylerde sehiv ve galat-ı tabi olup mürettip sehvi ise başkaca kusur olduğundan arz-ı mazeretle istifa-i kusur eylerim. Binaenaleyh münderecatında tesadüf olunacak sehiv ve noksanın taraf-ı aciziye bildirilmesine mütalaasına rağbet buyrulan zevat-ı fiham taraflarından himmet ve inayet buyrulur ise tab-ı sanisi müyesser oldukda daha mükemmel olacağını ve bu yolda olan muavenet-i sevab-cuyana ve ihtarat-ı maarif-perveraneye min gayrı had müteşekkir bulunacağımı arz eylerim.

Hilmi Uran'ın Şark Raporu Yayınlandı!

Cumhuriyet tarihimizin önemli belgelerinden biri olarak düşünölen rapor, Türkiye'nin Doęu ve Güneydoęu Anadolu bölgelerinin sosyo-ekonomik yapısını kapsamlı şekilde ele alıyor.

Macarca tercümesi yayında!

ATATÜRK VE TÜRK MİLLETİ

Sultan II. Mahmud döneminde kurulan Harbiye Mektebi, Türkiye Cumhuriyeti'ne ulaşan köklü bir kurumdur. Bu okulun ilk yıllarını, müfredatını ve yetiştirdiği subayların listesini kayıt altına alan *Mirat-ı Mekteb-i Harbiye*, Niğdeli Mehmed Esad tarafından II. Abdülhamid döneminde kaleme alınmıştır.

Osmanlı ordusunun komutanları nerede ve nasıl yetişti?

Eğitimlerinde hangi dersleri aldılar? Hangi subaylar hangi harp okullarından mezun oldu? Bu soruların yanıtı, yaklaşık 130 yıl Osmanlı Türkçesinde kalmış bu kıymetli eserde saklıdır.